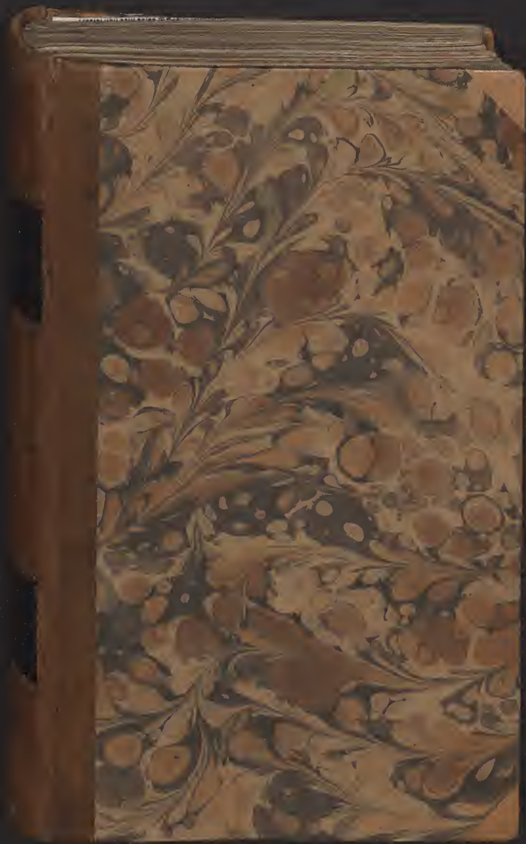

FORNMANNA SÖGUR,

EPTIR GÖMLUM HANDRITUM

ÚTGEFNAR

AÐ-TILHLUTUN HINS

KONÚNGLIGA

NORRÆNA FORNFRÆÐA FÈLAGS.

Urðar orði
kveðr engi maðr.

Fjölsvinnsmál.

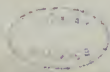
ÁTTUNDA BINDI.

Saga Sverris konúngs.

Kaupmannahöfn, 1834.

Prentaðar í enni *Poppsku* prentsmiðju.

SAGA
SVERRIS KONUNGS.

EPTIR GÖMLUM SKINNBÓKUM

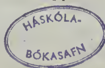
ÚTGEFIN

AD TILHLUTUN HINS

KONÚNGLIGA

NORRÆNA FORNFRÆDA-FÉLAGS.

Kaupmannahöfn, 1834.
Prentuð í enni *Poppsku* prentsmiðju.

Formáli.

Þetta áttunda bindi af Fornmanna-Sögum inniheldr sögu Sverris Noregs konúngs, er líka þóttist Magnús heita ok nefndi sig svo í sumum sínum brèfagjörðum; (sjá annars sögunnar 5ta kapítula, bls. 13, ok Páls biskups sögu 4 kapítula); kemr það heldr seint í ljós frá vorum höndum, en sá dráttr er einúngis prentarans eðr prentsmiðjunnar annríki eðr vandkvæðum at kenna. Þessi saga er að sönnu, nú fyri frekum tuttugu árum, ágætlega á prent útgefin í arkarformi, til framhalds af Snorra Sturlusonar Heimskrínglu eðr Noregs konúnga sögum (sem þeirra 4di partr, 1813), á Konúngs vors kostnað, af þeim hálærðu Prófessórum, Etatsráðunum Birgi Thorlacius ok Eiríki Christjáni Werlauff, með danskri ok latínskri útleggíngu, en ýmisligt ok margbrotið ásigkomulag þeirra fornrita, sem enn eru til af henni, leyfðu þeim er hana enn fremr vilja í ljós leiða, ýmislega aðferð við nýar útgáfur hennar, ok má þannig líka einnig hin þriðja, á sínum tíma, verða þeim tveimr nú útkomnu frábrugðin, ok þó fróðleg í þeirra augum, er vilja kynna sèr söguna til fulls, í öllum hennar elztu mindum.

Til þessarar útgáfu höfum vèr notað þær sömu fjórar fornu skinnbækr, sem brúkaðar voru til hinnar fyrri, ok eru þær þessar, merktar með sömu bókstöfum ok þar, nefnilega:

A. Ur Arna Magnússonar handritasafni Nr. 327 í fjögrablaðaformi. Bók þessa hafði hann fengið í Noregi; hafa lærðir menn því fyrr meint að hún sè

skrifuð þar, á síðara hluta hinnar 14^du aldar. Að minnsta kosti er ritsmáti hennar frábrugðinn þeim er tíðkaðist á Islandi á sama tímabili. Samt er það mögulegt at skrifarinn hafi, snemma á nefndri, ef eigi jafnvel seint á 13^du, öld fylgt frumriti sínu, fullgörðu í Islandi, eigi ólíklega skömmu eptir fráfall sjálfs Sverris konúngs, í byrjun 13^du aldar. Astæður vorar fyri þessari getgátu munum ver hèr síðar útlista. Rèttritun bókarinnar sem skrifuð er með sèrlega skíru ok fallegu handarlagi, má annars optast nefnast góð ok sjálfri sèr samkvæm, að miklu leiti eptir þeim hætti, með hvörjum Islands elztu rit (t. d. *Schedæ* Ara fróða ok Reykholts kirkju brèf frá tíð Snorra Sturlusonar) enn sjást at hafa skrifuð verið. Sá ritsháttr hèlst að nokkru leiti lengr við í Noregi (þótt túngumálið spilltist þar fyrr) en á Islandi; mun því vandhæft at segja með vissu, að þessi bók sè í Noregi rituð, þótt hún sè þaðan til Hafnar komin. Aldr ok máske líka upprunaheimili þessarar bókar má að nokkru leiti ráða af ymsum línum ok orðum, á latínu, forna norrænu, ok nýari norsku eða dönsku, sem híngað ok þángað eru í hana skrifuð, á fremstu opnu ok spázíunum, fráskilið sjálfrar hennar innihaldi. Ritanir þessar eru sumar (án efa) frá 14^du, aðrar frá 15^du ok 16^du öld. Merkilegast hèraf álítum vèr hið eptirfylgjanda að vera:

1) (á sauropnunni): „*Hoc opus isserus fecit*," hvörrar athugaverðu greinar meiníng vèr síðar munum reyna til að útskíra.

2) efst á skrifuðu blaði (yfir 107 kapítula), með mjög fornu, en skíru ok fallegu handarlagi: „*þessa bók á Eldriðh.*"

3) Hið sama nafn hefir líklega staðið fyrst í fylgjandi afgömlu vísuminnd, á sauropnunni, þar eigandans nafn þar augsjáanlega er útskafið:

(Eldríður) á mik *loghmaðr sæm (sem) lá,*
vel máttu sjá mik, *oc gakk bortt i frá,*
hvörs vegna nafnið er útskafið sèst bezt af þriðju hendíngu vísunnar, sem líklega er skrifuð af einhvörjum óvin tèðrar Eldríðar.

4) A sömu spázíu ok nafnið *Eldridh* stendr, eru tvær latinu vísur ritaðar með smáu letri, en nokkuð klámfengnar, ok látum vèr því prentun þeirra hjá líða, en af þeim má annars ráða, að tèð Eldríðr hafi verið nunna *(monacha)*, en ritarinn þó eigi haft beztu þánka um hennar siðferði.

5) Nafn hins fyrrumgetna lögmanns sèst af þessari fornu áteiknan, efst á spázíu yfir 63da kapítula: *„frá þóro sendr herra Sigurði lögmanni."* Líklegast er þetta skrifað í Islandi, hvar enginn annar lögmaðr, þessa nafns, verið hefir frá byrjun 13du aldar allt til 16du, nema Sigurðr Guðmundsson, er tók lögsögn fyri sunnan ok austan ár 1358 ok andaðist 1380. Samt er það víst, at nokkru fyrr ok um sömu mundir voru fjórir lögmenn þessa nafns í sjálfum Noregi, hvörra nöfn vèr fundið höfum í brèfligum gjörníngum 14du aldar, nefnilega: a) „Herra Sigurðr Jónsson," lögmaðr í þrándheimi, á árunum 1307, 1310, 1311, 1319, 1322, líklegt er ok at hann lifað hafi 1324, en þá eigi lengr í því embætti setið; b) „Herra Sigurðr Hafþórsson" (síðar líklega ríkisins ráðherra), lögmaðr í Osló (Víkinni eðr Borgarþíngslögum), á árinu 1348; c) „Sjugurðer Gyrðzson" lögmaðr í Skíðu 1356, d) „Sighurðr Eiríksson" lögmaðr á Upplöndum, 1370. þannig skrifaðist það nafn almennt um sömu mundir í Noregi: Sjugurðr Sighurðr, eðr á annan, þeim íslenzka ritmáta nokkuð frábrugðinn, hátt. Loks verðum vèr þess at geta, að enn einn lögmaðr var hinum fimm samtíða í Noregs ríki, nefnilega Herra „Sighurder Sigwatzsun", lög-

maðr í Orkneyjum, sem útgaf skinnbrèf í Björgvin 1338.

6) á spázíunni fyri neðan 110 kapítula „*Sigurðr pb*" (líkliga *presbyter* eðr prestr) „*Guðlauxson*, nem mik;" sýnist at vera frá 14^{du} eðr 15^{du} öld.

7) Margar ritanir finnast híngað ok þángað í bókinni, á spázíunum, á afbakaða norrænu, eðr nýari norsku (vart dönsku) með einskonar fljótaskrift, líklegast frá 16^{du} öld, er vísa til innihaldsins, t. d. *Suerris kgs Etleg*; *S. Olafs kke paa Backe* (o. s. fr.)

Þessi skinnbók (hèr nefnd *A*) er af oss, eins ok af Sverrissögu fyrri útgjöfurum, lögð til grundvallar við prentun hennar, þó svo, að hún nákvæmlega er samanborin við aðrar þrjár fornar skinnbækr, hvörjum síðar mun lýst verða. Innihald hennar sèst þó stundum að vera nokkuð afbakað af skrifaranum, helzt í stöku orðum, en stundum er nokkru sleppt at hans gleymsku eðr óaðgætni. Fáeinar yfirsjónir í sjálfri sögunni, er viðvíkja mönnum eðr atburðum, eru máske sjálfum höfundinum at kenna. Allt slíkt höfum vèr, hvar hið sanna var oss ljóst, leitazt við að leiðrètta eptir hinum skinnbókunum, þegar þær, hvörra ritarar síðar eðr lengr munu lifað hafa en höfundar tèðs frumrits, virðast að bera hið rèttara með sèr, eptir því sem þeirra aðalsemjendum tekizt hefir að fá skírari eðr nákvæmari frásagnir um einstaka viðburði, annaðhvört í Noregi sjálfum, elligar eptir þar sömdum ritum, eðr á annan hátt.

Ritsháttr greindrar bókar er í sumu frábrugðinn þeim, sem annars sèst á íslenzkum ritgjörðum, er skrifaðar eru seint á 14^{du} öld, eðr enn síðar, en líkist í mörgu þeim elzta á Íslandi, eins ok vèr fyrr höfum umgetið, til dæmis: *v* sezt opt (en eigi ætíð) fyrir *f*, svo sem *hava, hliva, horva*, *ovar* fyrir *hafa* o. s. frv.;

ø stundum fyrir *æ* (*böndr*, *grön*, *bön*, *ör*, *röða*, *kömi* f. *bændr* o. fl.); — *æ* opt fyrir *e*: *æk*, *ænn*, *ær*, *væl*, *ængan*, *flæstüm*, *hvæ*, *æf*, *hældr*, *hæfði*, *sætti*, *hæyrði*, *hælgi*, *þvæginn*, *længi*, *Æysteinn*, *Sværrir*, fyrir *ek enn*, o. s. frv.; *c* opt fyrir *k* ok stundum fyri *g*: *caupa*, *cann*, *flocer*, *scegg*, *undarlict* fyri *kaupa* o. s. frv.; *h* er opt sleppt, í byrjun orða, fyri framan *l* ok *r*, t. d. í *luti*, *ljóð*, *rið*, *ræzla*, *raustr*, *ryggr*, *ringa*, *lýðni*, *rakníngr*, *neysa*, *látr*, *ló*, *Laðir*, fyri *hluti*, *hljóð* o. s. frv., *g* sömuleiðis fyri framan *n*, t. d. *neistaði* fyri *gneistaði*, o. fl.; ð brúkast ei einúngis, með mestu nákvæmni, allsstaðar þar, hvar þessi bókstafr í slíkum fornritum vanalega hittist, nefnilega eptir *r*, *f* ok *g*, ok eptir hljóðstafi í sama atkvæði, heldr líka opt eptir *l* ok *m*, t. d. *dreymði*, *eymð*, *dvalði*; þó stendr þ í sömu tilfellum enn optar eptir síðastgreinda stafi, t. d. *dvalþiz*, *hulþi*, *fjölþi*, *talþi*, *völþuz*, *culþi*, *deilþu*, *grimþ* o. fl. Einnig finnst opt hèr, hvað annars er mjök sjaldgæft, ð eðr þ eptir *k* eðr *c*, svosem: *hnækði*, *fylcði*, *fylcþo*, *varði*, *vörþu*, *mercði*; — ennfremr eptir *p*, sem *leypði*, *glapði*, — ok höfum vèr optast gætt slíks ritsháttar í þessari sögunnar útgáfu; *z* brúkast hèr opt ok á margan, jafnvel annars sjaldgæfan, hátt, t. d. [1]) stundum fyrir *s*, í *superlativis* eptir raddarstafi, sem: *hraustaztr*, *síðarzt*; [2]) optast sem bindíngarmerki fyrir *st*, sem: *optaz*, *eignaz*, *bráz* fyrir: *optast*, *eignast*, *brást*; [3]) sömuleiðis sem bandsteikn fyrir *tst* t. d. *lèz*, *litz* fyrir *lètst*, *litzt*, hvað vèr skrifum *lèzt* o. s. frv., ok loks [4]) fyrir *ds*, t. d. *sverzins*, *orztír*, *utanborz*, *Guðbranz*, *Harallz* fyrir *sverðsins*, *orðstír* o. s. frv.; *nn* skrifast hèr stundum í staðinn fyrir *nd* t. d. *funnu* fyrir *fundu*; *x* brúkast ok einstökum sinnum fyrir *ks* t. d. *Isaxson* fyrir *Isaksson*; *lld* ok *llt* finnast vanalega í orðum, sem líklega rèttar áttu ad skrifast með *ld*, *lt*, t. d. *elldr*, *vællti* fyrir

eldr o. s. frv. — en stundum sjást þau ok rituð á síðastnefndan hátt, hvörjum vèr þess vegna hèr allsstaðar höfum fylgt, nema þar sem uppruni orðanna sýnir að hinn fyrst greindi ritsmáti sè rèttari, t. d. í *feldi, allt* o. fl.; *pt* fyrir *ft* t. d. *tylpt, þurpt* fyrir *tylft, þurft*; *e* fyrir *i* t. d. *mek, sec* fyri *mik, sik* (mig, sig) o. fl.

Aðgætnir lesarar, er með oss samanbera þessa í nýari íslenzkum ritgjörðum sjaldgæfu ritshætti, við aðra líka, er finnast í þeim allraelztu, munu einnig komast að raun þarum, að þessar síðastnefndu sjáist að vera ritaðar eptir sömu reglum ok skinnbók þessi, sem varla mun í Noregi skrifuð. Samt sýna spázíuskriftirnar að hún á 16^du^ öld vissulega hafi í Noregi verið, ok án efa síðan þar geymð, uns vor ógleymanlegi Arni Magnússon þar náði henni til síns makalausa handritasafns. Ný pappírsafskrift af þessari skinnbók er tèðs safns Nr. 79 í arkarformi; á viðfestan seðil hefir sjálfr hann skrifað: „Þessi Sverris Saga er ritut eptir *Codice meo membraneo, in* 4to, þeim góða sem ek fèkk í Noregi forðum, ok ek síðan lèði Síra Jóni í Hítardal." A öðrum seðli, er nefnir 9 fornar skinnbækr sögunnar, sem til voru á öndverðri æfi hans, nefnir hann þessa þannig fyrst ok ætlar hana þá beztu vera: „*Codex meus in* 4to, *optimus ille in calce truncatus*." Aungvan annan miða höfum vèr getað uppgötvað frá hans hendi, viðvíkjandi þessari skinnbók, sem án efa mun sú hèrumgetna.

Þetta sèst þó eigi þaraf, að sömu hluta sögunnar vanti, bæði í frumritið ok afskriftina, því í þessari finnast nú aungvar eyður, þótt uppfylling þeirra sýnist at vera skrifuð eptir annari bók, en þrjár stórar eyður sjást samt í skinnbókinni. Hin fyrsta byrjar, þar eitt blað vantar, í 162 kapítula (hèr bls. 398) ok

endar í þeim næsta (bls. 402); sú önnur byrjar, á sama hátt, í 164 kapítula (bls. 407) ok nær framm í hinn næsta (bls. 412); hin þriðja nær frá 179 kapítula (bls. 440) til enda sjálfrar sögunnar (bls. 448), ok er það mestr skaði, þar eigi er ólíklegt, að af honum, þannig sem hann staðið hefir í optnefndri skinnbók, mætti hennar aldr ok höfund ráða. Samt efumst vèr aungvanveginn um að hún innihaldi hið elzta frumrit Sverrissögu, sem nú er til (að einu blaði eðr tveimr undanteknum), þótt ymsar slæmar skrifvillur ok gleymskubrestir finnist, er vèr meinum sèu bókarinnar skrifara, en ekki hennar eginlegu höfundum að kenna, t. d. bls. 12, 18du mismunargrein; bls. 20, 1ta mmgr.; bls. 21, 11 mmgr.; bls. 100, 5 mmgr.; bls. 106, 4 mmgr.; bls. 113, 14 mmgr.; bls. 129, 5 mmgr.; bls. 188, 2 mmgr.; bls. 193, 1 mmgr.; bls. 240, 17 mmgr.; bls. 251, 8 mmgr.; bls. 257, 13 mmgr.; bls. 323, 3 mmgr.; bls. 326, 10 mmgr.; bls. 334, 15 mmgr.; bls. 370, 17 mmgr.; bls. 377, 14 mmgr.; bls. 378, 10-12 mmgr. ok í mörgum fleirum stöðum. Er það auðsèð, að skrifarinn víða ekki hefir rètt tekið eptir samanhengi eðr innihaldi sögunnar, hvörs vegna vèr, eins ok hennar fyrri útgjafarar, höfum lagt alla alúð á að uppgötva ok leiðrètta slíkar ritvillur, sem stundum umsnúa höfundsins meiníngu, eptir hinum skinnbókunum, hvar þær augsýnilega rèttari eru, þó ávalt með tilhlýðilegri ávísan um uppsprettu leiðrèttíngarinnar.

G. Mikil ok merkileg skinnbók í sama handritasafni, Nr. 47 í arkarformi, kölluð *Eyrspennill*. Fyrst á henni stendr síðari hluti af Heimskrínglu eðr Noregs konúnga sögum Snorra Sturlusonar, er byrjar með upphafi Sveins konúngs Alfífusonar (í Kaupmannahafnar útgáfu, 2 parts bls. 383, 252 kapítula af sögu Olafs helga), ok nær til enda sögu Magnúss Erlíngssonar.

þarnæst fylgir einskonar ágrip Sverrissögu, álíka tilbúið, ok ágrip Snorra af Olafs Tryggvasonar ok Olafs helga lengri sögum, eins ok þessu er lýst í ymsum ritgjörðum hins hálærða biskups Müller: „Hann (Snorri) hafði þá eldri sögu fyri sèr, útstrikaði það, sem honum fèll ekki í geð, gjörði ágrip af því, sem honum fannst of lángt eðr margbrotið vera, leiðrètti það sem hann vissi betr eðr honum virðtist rángt, en jók einu eðr öðru við, sem honum var fremr kunnugt." Öldúngis á slíkan hátt er þettað ágæta ágrip samið, hvað mismunargreinirnar sannað geta. Sýnist Sverrissaga þessi hèr að vera angljóst framhald Heimskrínglu, ok að hún sè til þess ætluð, sèst þaraðauki berlega af sögunnar 112ta kapítula, (bls. 270, 5tu mismunargrein), hvar höfundr (eðr viðaukandi) þessa framhalds kemst svoleiðis að orði: „er Eysteinn erkibiskup hafði á komit við bændr, um sakeyri, sem fyrr er ritat." Þessi fjögur síðustu orð standa ekki í hinum skinnbókunum, en miða augljóslega til sögu Magnúss Erlíngssonar, í Heimskrínglu, 16da kapítula (í fyrrgreindrar útgáfu 3 parts bls. 429-430; samanber Fornmannasögur, 7da bindi, í sögu sama konúngs, 8 kapítula, bls. 299-300). Hyggjum vèr því, ok munum síðar útlista fleiri ástæður þeirrar meiníngar, að sjálfr Snorri Sturluson sè höfundr þessa nú makalausa ágrips, ok höfum vèr því gjört oss sèrlegt ómak fyri því, að leiða lesaranum þess ásigkomulag ok nær því öll þess atriði ok orðatiltæki fyri sjónir; oss þótti hans minníng verð þeirrar mæðu, ok mun þó máske sumum virðast að hún óþörf verið hafa, en mismunargreinirnar í þessari útgáfu allt of margar; verðum vèr, ef svo til vill, að leita huggunar í þeim forna málshætti: enginn gjörir svo öllum líki! Vonum vèr ok, að allir sèu oss í því samþykkir: að betra sè að geyma þannig heldr margt af atriðum svo stakra

fornrita sjálfra (sem óvíst er hve brátt kunni undir lok að líða) en að sleppa eðr gleyma einhvörju sèrdeilis merkilegu, hvað vèr ætlum að ekki verði oss fyri þessa útgáfu á brýn borit. Vèr hugsum enn fremr, að Snorri ekki, að enduðu ágripi þessu, hafi sleppt verki sínu við Noregs konúnga sögur, — en eignum honum þaraðauki framhald þeirra, sem í sama Eyrspennli stendr, um Hákon konúng Sverrisson ok hans eptirmenn í ríkisstjórninni, Guthorm Sigurðsson ok Inga Bárðarson, er prentast munu í 9 bindi af þessum Fornmannasögum. Loksins inniheldr Eyrspennill sögu Hákonar konúngs Hákonarsonar, ritaða af Sturlu lögmanni Þórðarsyni, er með henni hefir framhaldið síns ódauðlega föðurbróður mikla sagnaverki. Af Eyrspennils innihaldi eignm vèr hèr að sönnu einúngis að lýsa hans ágripi af Sverris sögu, en hljótum, til þess að komast tímabili því, á hvörju teð bók er skrifuð, svo nærri, sem mögulegt verðr, að geta eins ok annars henni viðvíkjandi. Hèraf er merkilegast þessi áteiknun, með fornu handarlagi, sem finnst, vel rituð ok læsileg, efst á spázíu, á bókarinnar 57da blaði (104 síðu): *Iste liber est Throndonis Gardari* (eðr *Garderi*), *canonici Nidrosiensis* ɔ: „þessa bók á Þrándr Garðarsson, kórsbróðir í Niðarósi."

Þessi sami Þrándr Garðarsson nefnist, með sömu nafnbót ok heimili, í skinnbrèfi, útgefnu í Björgvin á Bartholomæi messu aptan (23 Augusti) 1363, sem þá lifandi ok þar til staðar verandi. Áteiknun nefnds Þrándar sýnist miklu nýlegri at vera, en sjálf bókin, ok mun því enginn vafi á, að þessi rituð sè á öndverðri 14du öld, ef eigi seint eðr síðast á hinni 13du. Samt er það augsjáanlegt, af ymsum atvikum, að sú Sverris Saga er skrifuð eptir eldri bók, sama innihalds. Á fremstu opnu standa þessi (líklega norsku) nöfn með

16^du^ eðr 17^du^ aldar handarlagi: *P. Lauritzsönn m. propr.* ok *Inez* (eðr *Jens*) *Jenssen.* A spázíunum eru margar stuttar ávísanir innihaldsins, er þó heyra til tveggja sèrlegra flokka; er hinn eldri, með fornu handarlagi frá 14^du^ eðr 15^du^ öld, á hreina norrænu eðr íslenzku t. d. *austrferð Einars ok Kálfs; andlát Knúts konúngs ok Sveins; frá Knytlíngom; fra Sigurþi brenni* o. s. frv. Hinn flokkrinn mun þaramót frá 16^du^ öld, án efa á nýari norsku, þótt skrifarinn hafi stælt eptir hinni fornu t. d. *Thenne Sigurd Konge, sem vegin var i Björgvin, hand war fadir Suerris konungs; her opregnir K. Suerre hvad Scade hand hafvir fengit,* o. s. frv. Loks hefir Arni Magnússon sett árstöl merkilegra viðburða á hvörri spázíu þessarar Sverrissögu, líkliga eptir sjálfs hans útreikníngi Vér vogum að gizka á, að þessi merkilega bók sè skrifuð eptir frumriti sjálfs Snorra Sturlusonar, eðr skrifara hans, er verið hafi eign Olafs Þórðarsonar, sem á því hafi framhaldið Noregs konúngasögum föðurbróðnr síns, með Sögu Hákonar Hákonarsonar. Ritsháttr Eyrspennils líkist í mörgu bókarinnar *A*, ok þarf honum því eigi með mörgum orðum at lýsa. Samt getum vèr þess, að hann opt tvöfaldar suma samhljódendur með púnkt yfir, helzt þannig, ḋ (dd), ġ (gg), ṫ (tt); k̇ (kk), ṗ (pp). Þarámót tvöfaldar hann optast r með upphafsstaf, (R fyrir rr) ok n með striki yfir (ñ fyrir nn). Hèr sezt stundum *ó* fyrir *á* (t. d. *knjóm, kóðu* f. *knjám, kváðu*), *u* fyrir *y*, sem *skuldi* f. *skyldi*, en *yr* fyrir *ur;* *þí* skrifast hèr optast fyri *því*, en *þvísa* samt stundum fyri *þessa;* *umb* sezt stundum fyrir *um*, *h* er stundum sleppt, á ósiðvanalegan hátt, t. d. *fal ann* fyrir *fal hann, portús* fyri *porthús.* Merkilegast virðist oss samt að *a* ok *at* stöku sinnum hittast hèr, samknýtt við enda gjörníngsorða, sem neitunarmerki, í lausri ræðu, eins ok forðum opt í bundinni, t. d. *fóra* fyrir *fór*

eigi, *þolat* fyrir *þola eigi*. Sumstaðar er slíku breytt með gömlu, jafnvel sama, handarlagi, svo skrifarinn sýnist, nær það fyri kemr, að hafa þannig ófyrisynju fylgt eldra handriti á einstökum stöðum, en annars ok optast breytt þessari forneskju èptir sinnar aldar talseðr rits-hætti. Líklegast virðist oss, að bók þessi sè í Noregi rituð, einkum vegna þess orðalags með hvörju hún segir frá drápi Páls Andressonar (í 49da kapítula, bls. 123): „þetta sumar drápu Birkibeinar Pál Andresson hèr, ok mjök mart manna með honum." Að vísu sýna þessi orð ljóslega, að þau ekki eru þannig á Íslandi skrifuð, heldr í Noregi, en hvar dráp Páls eginlega skeði, segist ekki glögglega af neinni bókanna; samt ber innihaldið með sèr, að það hafi skeð í Þrándheimi. Páll Andresson nefnist ok meðal höfðíngja Þrænda í Niðarósi, í sögu Magnúss koníngs Erlíngssonar (í Hkr. 26ta kapítula, 3 parts bls. 441; sbr sögu hins sama í Fornmannasögum, 17 kapítula, bls. 310, 311). Að eigandi bókarinnar, um miðbil 14[du] aldar, hafði embætti ok aðsetur í Niðarósi er áðr sýnt. Arni Magnússon lýsti henni þannig í fyrrgreindum latínumiða (4): „*Codex meus in folio, post partem ultimam Snorronis Sturlæi, nec ille quidem malus.*" Þettað orðstiltæki: at ritgjörð sú eigi slæm væri, virðtist fyrri útgefurum Sverrissögu nokkuð lakt vera, ok ofsparsamt á hrósi því er hún skilið ætti, í hvörju áliti vèr fullkomlega erum þeim samdóma.

Af *G* er til pappírsafskrift, Nr. 87, í arkarformi meðal Arna Magnússonar handrita.

B. Flateyarbók, í stærsta arkarformi, í koníngsins bókahirzlu; er Sverrissaga þarí skrifuð af Magnúsi presti Þórhallssyni, frá 583 til 659 dálks, hèrumbil ár 1390. Formáli skrifarans sýnir að þessi saga þar er rituð eptir bók, er skrifuð var af Styrmi presti hinum fróða, að nokkru leiti eptir aðalriti Karls ábóta

Jónssonar, (ok líklega fleiri höfunda) en ýmislegum smágreinum ok miklum orðafjölda, híngað ok þángað, virðist oss eigi ólíklegt að hann viðaukið hafi, ef sumt slíkt eigi er Magnúsi presti að kenna, t. d. í byrjun 20 kapítula (bls. 53, í 18 línu, eptir orðin: konúngr mælti): *Nú þó at vér megim eigi slíkum orðum til koma, þá verðr þó með orðum hverja sögu fram at flytja;* sumum slíkum ofmælum þeirrar bókar höfum vèr algjörlega sleppt í mismunargreinunum, sem annars hefðu hélzt of rúmfrekar ok margbrotnar orðit, án þess at bæta sjálfa söguna í neinu, merkilegum viðburðum eðr fornri málfræði viðvíkjandi. Arni Magnússon lýsir ok tèðri afskrift þannig: (6) „*Codex Flateyensis, ubi Sveri vita habetur, verbosior aliis.*" Þessar fjórar pappírsafskriftir hafast, úr tèðri skinnbók, í Arna Magnússonar safni, allar í arkarformi: Nr. 82, 83, 84 ok 85. Orðamunr úr þeim er tilgreindr í hinni stóru Kaupmannahafnar útgáfu, (hvar þær þrjár síðast greindu eru merktar *E*, *C* ok *D*, ok virðtist oss því ekki ómaksins verðt að ítreka hann hèr, eðr bera þær, ellegar aðrar nýar pappírsbækr, saman að nýu við þau fornu frumrit, eptir hvörjum þær vitanlega skrifaðar eru. Sjá annars um Flateyarbók formála Olafssögu helga, í Fornmannasögum 4da bindi, bls. 6 ok eptirfylgjandi, svo ok P. E. Müller, Saga-Bibliothek III, 437 o. fl.

F. Hin svokallaða Skálholtsbók, í Arna Magnússonar safni, Nr. 81 *A*, er inniheldr sögur Sverris konúngs ok hans næstu eptirmanna, ásamt Hákonar Hákonarsonar sögu. Nefndr bókarinnar egandi hefir eptir sik látið þetta sitt álit: „(7) *Codex meus, olim (ut videtur) ecclesiæ Scalholtensis in Islandia, nulli priorum comparandus nec magnæ ætatis, nec bonitate præstans.*" Ritsmáti ok handarlag sýnist að benda þartil, að bókin sè skrifuð ofarlega á 15du öld; hann

líkist að nokkru leiti þeim, er þá ok fyrr (jafnvel á 13du ok 14du öld) tíðkaðist í Noregi ok Danmörku, en að öðru leiti þeim nýari íslenzka, t. d. *w* fyrir *ú* ok stundum fyri *v*; *h* er opt bætt við enda sumra orða eðr smeygt inn í miðju þeirra, t. d. *afh*, *ath*, *dagh*, *þeghar*, *wth*; *mik*, *sik*, *ek*, skrifast hèr *mig*, *sig*, *eg*, eðr jafnvel *egh* o. s. frv. Líka finnst margt annars rángt skrifað, af hirðuleysi ritarans, — en aungu að síðr hefir frumrit bókarinnar gott verið, ok erú því þaðan, í mismunargreinunum, ymsar leiðrèttíngar ok aukaklausur teknar. Virðist oss svo, sem verk þetta sè í öndverðu samið eptir góðri afskrift af aðalritinu, en ritarinn hafi þarí breytt einu ok öðru eptir hugþótta sínum eðr betri vitund, ok meinum vèr einnig, að Snorri Sturluson, eðr höfundr Eyrspennils, hafi haft það, ásamt fleirum, fyri sèr, þá hann ritaði tèð sögunnar ágrip. Nr. 86 í fjögra blaða formi er pappírsafskrift þessarar bókar. Síðast í greindri uppteiknan hafði Arni Magnússon skrifað: „*Variorum codicum fragmenta, penes me*." Eptir þessari ávísun leituðum vèr hins umgetna, ok fundum þá í optnefndu hans handrita safni, í hulstrunum Nr. 325, (8, 10) í fjögrablaða formi, þessi 14 forn skinnbóka-brot af Sverrissögu, hvör vèr nú höfum við hana samanborið, ok getum þess hèr, er í þeim má merkilegt þykja, frábrugðið útgáfu vorri:

1) Eitt kálfskinnsblað, er lítr út til að vera frá byrjun 15du aldar, með áteiknun „*frá Islandi*". Það nær frá vorrar útgáfu bls. 14, 8du línu, til bls. 18, 17du línu, í 5, 6 ok 7 kapítula. Þetta blað sèst að vera samhljóða bókinni *A*, að því undanteknu, að stöku orðum keínr meír saman við *B*, *G* eðr *F*, en vart finnst nokkuð, sem í aungri þeirra er, nema (bls. 14 l. 11) *andyri* fyri *fordyri*, ok er þó sömu meiníngar.

2) Fornt kálfskinnsblað, af hvörju hin efsta lína

er skorin; þess seinni blaðsíða er víðast vart læsileg, þar það augsjáanlega hefir verið brúkað til bókabands, utan um kver, á seinni tíðum; virðist oss það hafa skrifað verið síðast á 14^{du} eðr fyrst á 15^{du} öld; það byrjar hèr bls. 72 í 17^{du} línu, seinast í 27da kapitula, ok nær til bls. 78 í 19 línu ok 29 kapitula. Þessar mismunargreinir eru þarí aðgæzluverðar: bls. 73, í 14 l. *erchibiskupsgarði* fyri *biskupsgarði*, 22 l. *hálsa* fyri *balla*; bls. 74, í 3 l. eptir *þeir* bætist við *liðinu*; í 26 l. *fór þiljan framm undan fæti honum*; bls. 75 í 17 l. *stæypti honum áfram* fyri *skruppu honum fæturnir*. Annars er það í öllu samkvæmt aðalbókinni *A*, eðr öðrum hinna bókanna af oss hjásettu lestrargreinum.

3) Annað kálfskinnsblað, sundrklippt ok illa meðhöndlað, líklega utan af sama kveri ok vafalaust frammhald þess næstumgetna, frá bls. 78, 20 l. til bls. 85 í 5 línu ok 33 kapítula. Á því er einúngis þessi orðamunr marks verðr: bls. 80 í 13 l. *landskyldir* fyri *gjöld*; bls. 81 í 3 l. *ræðu* fyri *reið*; í 10 l. *jafngegnt* fyri *gegnt*; bls. 82 í 16 l. *undan* fyri *út*, að þessu hèr við bættu: *ok hæita á hinn heilaga Olaf konúng*; í 20 l. *Ruðinn* fyri *skip þat*; í 22 l. *hefla, ok bíða svá skipa sinna*; bls. 83 í 10 l. eptir *heflum* bætist við: *seglin*; í 14 l. *engin orráð af sjálfum honum er duga mættu*; bls. 84, í 4 l. II fyri V; í 22, l. (eptir *utan*) *at Myl* (en framvegis eins ok í *G*).

4) Tvö samföst kálfskinnsblöð úr annari bók, að nokkru leiti velkt, máð ok nú vart læsileg, með fornu handarlagi, sem líklega eru frá 14^{dn} öld. Ritsháttrinn er fornligr; *æ* brukast opt fyrir *e*; bókstafirnir tvöfaldast með upphafsstöfum: *G* (gg), *N* (nn), *R* (rr); *röru* sezt fyri *rèru*, *seálfr* f. *sjálfr*. Hið fyrra (4) byrjar hèr bls. 155, í 14^{du} línu, ok nær til bls. 161, í 19^{du} línu (úr 60, 61 ok 62 kapítula). Bæði blöðin eru algjörlega samhljóða bókinni *A* (ok stundum *F*

eðr *G*), að þessum mismun undanteknum: bls. 156, 1ta línu, hefir brot þetta: *fyrir* í staðinn fyrir *af*, ok mun hið fyrra rèttara (eins ok í *F*, sem hèr er þó fjölorðari, en *G* sleppir þessari klausu); l. 11, *aðra dýra höfðingja* fyri *dýrliga drengi*; bls. 157, í 19 l. *eru* fyri *skulu vera*; bls. 158, í 1 l.: *úhæyriligt* fyrir *allúkonúngligt*; 15 l. *Æyraroddann* fyrir *Eyrar*; bls. 159, 22 l. *Dýrason* fyri *dýra*; bls. 161, l. 2, *Hólm* fyrir *Hólmi*, ok mun þat rèttara; l. 13, *mýntari* fyri *muntari*. Nokkur blöð vantar millum þessa, ok hins síðara blaðsins (7); sjá hèr eptir í 7du grein.

5) Kálfskinnsblað, að handarlagi ok rèttritun mjög likt þeim fyrr umskrifuðu 2 ok 3. Á viðfestum miða standa þessar línur, líklega í öndverðu ritaðar af Árna Magnússyni, þótt þær vart sèu þar nú frá hans egin hendi: „þetta sögublað fèkk eg 1706 af Árna Hannessyni, ok hafði hann það fundið í rusli á Ytra Hólmi, og var þar ekkert meira þess slags. Það er *manifeste* úr sama *volumine* sem það eina blað úr Magnúss sögu lagabætis er eg fengið hefi utan af kveri Hannesar Þorleifssonar.“ Blaðið nær frá bls. 174 í 21 l. ok öndverðum, 70 kapítula til bls. 181, í 6 línu, fyrst í 73 kapítula; finnst það í flestu að vera samhljóða *A* ok hinum skinnbókum vorum, nema hvað stöku orðum eðr klausum hefir sleppt verið, líklegast af gleymsku eðr flýti skrifarans. Af mismun orðanna mun þetta hið merkilegasta: bls. 175, í 10 l. *kallaði* fyri *bað*; bls. 177, í 16 l. o. f. *væri þar ok mart af at segja, en þó eru þeir (atburðir) hèr sagðir, er merkilegastir sýnast ok konúngarnir sjálfir hafa við verit staddir*; 20 l. *krokur* eðr *krökur* fyri *krakana*; er ok hið fyrra líklega rángt skrifað. Seinni blaðsíðan er hartnær ólæsileg, ok hefir hún án efa lengi verið yzt á bókar spjaldi.

6) Eitt lambskinnsblað, líklega frá byrjun eðr miðju

fjórtándu aldar; nær það frá bls. 186, í 5tu línu, til bls. 197, 15du línu (úr 76, 77, 78, 79 ok 80 kapítula), en fáeinar línur, neðst á blaðinu eru, alls ólæsilegar ok nær afmáðar. þessar nýu mismunargreinir eru hèr merkilegar: bls. 186 í 6 l. *mèr alogat* (al'ugat, alhugat) fyrir: *með alhuga mælt;* bls. 187, *Aleyarsund*, hvar sem það sund nefnist; bls. 194, í 19 l., bætist við: *þat er sagt at* (Sygnum líkaði ekki o. s. frv.); bls. 196 í 6 l. *X sýgjur* fyri *IX sýjur*. Innihald sögunnar er hèr mjög samandregið, ok heyrir blað þetta til flokks Eyrspennils (*G*), við hvörn því að mestu leiti saman ber. Rèttritun þess er allgóð; ð brúkast þar sem vera á, o. s. frv., ok í innihaldinu sjálfu hittast vart neinar þekkjanlegar skrifvillur.

7) Er samfast við Nr. 4, eins ok þar er umgetið; það nær frá bls. 199, í 14du línu, til bls. 205, í 16 línu (úr 81, 82, 83 ok 84 kapítula). Hèr sezt bls. 200, í 3 línu, *Rústum* fyri *Ruslum*; bls. 200, í 23 línu, bætist við: *at ræna þar fee (fè) öllu því er þeir fengi*; bls. 201 í 2 l., *bæinn* fyri *kaupstaðinn*; í 21 línu aukist við (eptir *nema*) *þeir sættist*; (gætit til o. s. frv.); bls. 204, 8 l. *XVIII skipum* fyri *XXIII*; 13 l., *ágætir* fyri *lendir*; 20 l. *nætr* fyri *vikur*; 22 l. *tvö Islandsför* fyri *II skip*.

8) Lambskinnsblað, af hvörju helmíngr annars dálksins er skorinn, með smárri ok snoturri hendi, líklega frá 14du öld. það byrjar bls. 227, í 18du línu, ok nær til bls. 250, 12 línu (úr 93 til 103 kapítula). þessar merkilegu mismunargreinar eru á því enn læsilegar: bls. 228 í 16 ok 17 línu: *Andres son Guðbrands kúlu* (samanber voru prentvillu-lista); í 19 ok 20 l., *Sigurðr fluga*; bls. 230, 26 l. eptir: *komu þá til hans Sókndælir* bætist við: *ok guldu honum XV merkr gulls, sem mælt hafði verit*; bls. 232, í 1tu línu (eptir *mælti*) bætist við: *vel ætla ek nú á*

bita; bls. 245, í 12 ok 13 l. *Símun Kárason, Nikulás Bjarnason*; bls. 247, í 22 l. (eptir *Víkr*) bætist við: *um várit*; bls. 248, í 15 l. (eptir orðin: víndrykkju, at): *á skildi suðrmann einn ok þ. bæjarmann, ok laust hvârr annann mikit högg. Þvínæst hljópu þýþverskir menn til vâpna, en bæjarmenn í öðrum stað* o. s. frv. bls. 249, l. 16 (ok annars), *þólfr* fyri *Þórólfr*; bls. 250 l. 10 o. f. *kom þá konúngr stefnulagi á með þeim, ok sætti þá svá, at þeim lugnaði*. Brot þetta er úr einu hinu styttsta ágripi sögunnar, máske af öðru ágripi (t. d. *G*) eðr heyrir til þeirra sagna, hvörjum formáli hennar, í Flateyjarbók, ámælir. Að vísu er það hvörki snillilega samsett, nè með sèrlegum eptirþánka.

9) Eitt kálfskinnsblað, líklega úr 14^du^ öld. Það nær frá 108 kapítula, nær til enda til 117 kapítula eðr frá bls. 262, 8 línu, til bls. 277, 10^du^ línu, ok hefir þessar athugaverðu mismunargreinir: bls. 268, í 18 l. (eptir *hann*): *væri á hærri palla settr*; bls. 269, í 20 l. ok þeim næstfylgjandi: *yrðo þegar margar greinir með þeim Sverri konúngi, þíat Eiríkr vildi taka silfrmetinn eyri í sinn sakeyri, sem Eysteinn erkibiskup, sítz þeir Magnús ok Erlíngr gáfu honum þat upp, eptir því sem f'er. r', en Sverrir konúngr vildi, at stæþi lagarèttr forn* o. s. frv.; bls. 272, l. 21 o. f. (*fóru þeir*) *um haustið til Noregs*; *höfðu þá* o. s. frv. Raunar er þetta blað, úr einskonar ágripi Sverrissögu, nokkuð áþekkt því sem í Eyrspennli stendr, ok kemr því saman við það í mörgum orðum ok atriðum; — samt líkjast sum slík *F*, ok sum jafnvel *B*. Er það því líklega ýngra en frumrit tèðra skinnbóka. Þau hèr nokkuð undarlega skrifuðu ok bundnu orð sjást raunar að vera samandrag þeirra þriggja orða er í Eyrspennli standa, *fyrr er ritað*, hvað einúngis gæti heimfærzt til framhalds Heimskrínglu, hvört þó óvíst er að þessi forna afskrift hafi átt verið hafa.

10) Eitt kálfskinnsblað, án efa utan af bókarspjaldi, líklega úr 15^du^ öld, skrifað með daufu eðr gulleitu bleki. Það byrjar hèr bls. 375 í 17^du^ línu, 156ta kapítula ok nær til bls. 381, í 19^du^ línu ok 158da kapítula. Þessi orðamunr virðist oss þar á merkilegr: strax í upphafi: *handriðarnir* fyrir *handriðin*; bls. 376 í 10 l. eptir *voru* bætist við *síðan*; í 18 línu, *rèðu eigi til* fyrir *æðruðust*; í 22 l. *varð* fyri *var*; bls. 377 í 1 l. eptir *mart* bætist við *fólk*; í 7 l. *fyri Hlaðhamri* fyrir *um Hlaðhamra*; bls. 378 í 16 l. *endast* fyri *hlýða*; bls. 376 í 11 l. fyri *landfestirnar* stendr hèr; *strengina þá er á landi voru*; l. 17, *Hróabjörg* fyri *Róaberg*; bls. 381 í 18 l. *Hindæyrar* fyrir *Hindeyjar*; 23 l. stendr *flaknaði* (eins ok í *F*) fyri *flotnaði í sundr*.

11) Eitt lambskinnsblað, að nokkruleiti máð, blakkt, slitið ok götott, en skaddað að neðanverðu, hvar nokkrar línur hafa verið af því skornar. Brot þetta líkist í handarlagi ok stafagjörð þeirri ágætu fornu Jómsvíkíngasögu, hvörri lýst er í formála fyri því 11te bindi af Fornmanna-Sögum, ok af hvörri sýnishorn þar sèst eptir grafinni eyrtöflu. Mun þetta blað vart ýngra en frá árinu 1300, ok er þó máske nokkru eldra; það nær nú hèr frá bls. 397, 6^tu^ línu (frá orðinu *konúngr*) til bls. 401, neðst; er það því merkilegra, sem það tekr yfir mikinn hluta þess fyrsta blaðs (í 162 ok 163 kapítula) er vantar í aðalbókina *A*. Við hana kemr því ok vel saman, en það hefir þó á stöku stöðum meira, er flest finnst í *F* ok *G*. Af öðru markverðu má þessa geta; l. 12 *qvezk* fyri *lèzt*; bls. 398 í 15 línu (eptir *ok*) bætist við: *í grýjandi ná* (comit at degi) eðr *í grýjandina*, (komit o. s. frv.); er hèr að vísu óheyrt orð, sem líklega er gömul norska, skyldt þeim nýari dönsku ok svensku orðum (*at*) *grye, grya*, at lýsa af degi, hvaraf hið danska *Gry*, dögun, svenska *Gryning*

o. fl.; má vera að hið íslenzka *grilla* (at *grilla í*) einnig *grýla* o. fl., sè af þeirri rót upprunnið; í 17 l. *nú sem jafnan* fyri *skylliga*; bls. 399, í 4 l. *Lángamosa* (eins ok *B*); til 5 línu: lýsist bændahernum þannig (fremr en í öllum þeim heilu skinnbókum): *voru þar Skeynir, Heginir, Follúngar; þá allir or Borgarsýslu, nema or eyjunum, ok svá af Mörkunum austan*; — bls. 400, í 7 l. *yður* fyrir *ok skíðfæri*; í 8 l. *skynit* fyri *séð*; í 15 l. *nær hálfljóst* fyri *veðr bjart*. Eptir 20^{tu} línu bætist þessu við: *Konúngr ok allr herinn* (fóru?) *fyri norþan Nunnusetr ok svá upp á yðra* (vðra) *bergit, ok veik svá suðr yfir ána til Mavrtustokka, gerþi fyr því þetta, at hann vildi eigi at liþit* (færi?) *frá honum, ok hlypi í hús eða kirkjur.* (*En er konúngr kom upp á Mavrtustokka*, o. s. frv.); bls. 401, í 1 l. *yfir* (yfir) *í* fyrir *upp um*. Annars finnst margt af þeim orðamun ok smáaukum, sem *B* ok *F* hèr hafa, á þessu staka blaði, ok sýnir það þannig, at margt slíkt er eldra, en áðr hefir ætlað verið.

12) Kálfskinnsblað með skíru ok snotru handarlagi, líklega frá öndverðri 14^{du} öld; byrjar það litlu fyrr en 11 hættir, í 163 kapítula, nefnilega á bls. 401 í 14 línu, á þennan hátt: „*Birkibeinar náðu merkinu ok flýðu síðan, runnu* o. s. frv. Bls. 402, í 4 l. *um sjá* fyrir *á sæ*; bls. 403, 17 l. eptir *berjumst* bætist við *á landi*; bls. 404, 10 l. eptir *mættu* bætist við: *ok leituðu aptr milli manna*; bls. 405, 5 l. *látum þessa* fyrir *ok munu þessir*; 12 l. *upp var á berginu* fyrir *bændr höfðu uppi í haganum*; bls. 406 í 12 l. *bjollr* fyri *bjöllr*; 18 l. *sveitum saman* fyrir *á sveitum*; bls. 407 eptir *fylktu*, bætist við *liði*. Blaðið nær til bls. 408, 20^{tu} línu. Innihald þess er annars sumstaðar nokkuð styttra orðað en í skinnbókinni *G*, ok þó á öðrum stöðum meir samhljóða hinum, einkum *B* ok *F*, í orðatiltækjum ok smáaukum, er mismunargreinirn-

ar ávísa. Rèttritun brots þessa er góð; þ ok ð brúkast eins ok í góðum skinnbókum; *n* ok *r* tvöfaldast með upphafsstöfum, o. s. frv.

13) Kálfskinnsblað í arkarformi, (samfast við annað úr styttri Sögu Hákonar, Guthorms ok Inga) líklega úr sömu bók sem Nr. 9; byrjar í 164 kapítula (hèr bls. 407 í 21 línu) eptir: *konúnginn*, ok nær framm undir enda hins 168da (hèr bls. 418 í 11^tu línu); samt er blað þetta (eins ok 9) fáorðara í flestu en hinar skinnbækrnar, ok er þó hèr þeirra helzta inntaki í öllu verulega samhljóða, að öðru leiti en nú mun greint verða. Vísubrotið úr Sæmundar-Eddu (bls. 409) er þar heyrir til annars hluta kviðu Sigurðar Fafnisbana hinnar síðari (6^tu vísu í hinni stóru Kaupmannahafnar útgáfu, 2 parts 170 bls., eðr eptir Rasks útgáfu í Stokkhólmi, til Fafnismála 6^tu vísu, bls. 187), — er öldúngis samhljóða Eyrspennli, að undanteknu því seinasta orði, sem hèr skrifast *blautr*, í staðinn fyrir *blauðr*. Annars má hèr finna þessar mismunargreinir: bls. 410, í 4 ok 5 línu: „*ok vel vil ek þakka þeim sína fylgð, er sva göra*; í 7 línu *gerit* fyri *gjaldit*; í 8 l. *sigrat þá í dag* fyri *rekit þá á flóttann*; í 14 l. *er* fyri *þèr*; í 17 l. o. f.: *Snýr konúngr þá til Valkabergs, því at bændr höfðu þar snúit á móti þeim Hákoni konúngssyni. Bændr sneru þegar undan, er konúngr kom, ok fèll þar fjöldi af þeim*; bls. 411 í upphafi kapítulans, (*Sv. k.*) *snýr þá ofan* fyri: *lèt blása*; í 9 l. *fóru sveinar ofan í bæinn, ok bjuggu til vista*; 17 l. *raustari voru, sögðu þat eina fallit, er dáligast var, af þeirra liði*; bls. 412, 15 l. (eptir: *mælti*) *til sinna manna*; *var þá ok vistin komin or bænum, ok sumir snæddu*; bls. 413, 6 l. *var jafnan þar í frammi er mest var raunin*; 17 l. *stóðu* fyrir *höfðu fylkt*; 18 l. *gaddit* (eins ok *G*); 22 l. *sik* fyri *veg*; bls. 414, 5 l. *eptirlaupinu* fyri *ferðinni eptir*; 17 l. *heimtust nú sam-*

an hvárir í sveitir fyri *drógust þá saman sveitirnar hvárartveggju*; bls. 415, 5 l. (eptir *tannsárir*) bætist við: *fyri Birkibeinum, þegar þeir stóðu jafnhátt*; l. 8, 9, *Konúngr háfði grið gefit þorvinni blinda*; 17 l. (eptir *þakkaði*) *öllum jafnsaman, þeim er honum höfðu lið veitt*; bls. 416, 6 l. *fjögra* fyri *IIII*; 10 l. *bændr ok kaupmenn ok svá konúngsmenn*, ok bætist við: *var skipt til sveitum*; 14 l. *ok lètti eigi fyrr* fyri *fór síðan leið sína norðr í Víkina*; bls. 417, 4 l. *konúngsskipinu* (eins ok *G*) fyri *k. skipum*; 6 l. *reyru* fyri *rendu*; 24 l. eptir *skip* (*Bagla*) bætist við: *nær öll*; bls. 419, 5 l. bætist við *A* (viðlíkt ok í *G*): *Sigurðr jàrlsson var þá þar með bændum, við miklar sveitir Bagla*; bls. 420, 2 l. o. f. *hesta* or *þeim eyjum er þar voru í nánd, því at þeim var grunr á, at þo mundi hafðir, þótt eigi væri lènir. Sverrir konúngr hèlt þá inn af leið, er hann kom fyri Sótanes, ok lagði þar at landi sem heitir* (hèr er eyða fyri staðarnafninu *þarfar*, hvörju *A* ein bætir við, ok sèst það hèraf, at brot þettað er skrifað eptir eldra, sumstaðar vart læsilegu frumriti); bls. 421, 2 l. *teknir* fyrir *hafðir*; 6 l. o. f. er eigi neitt getið um að konúngr byði eðr vildi láta brenna bygðina; 10 l. *eptir dölunum* fyrir *ofan um dalina*; 17 l. bætist við (eins ok í *G*) *köstuðu þeir kaussunum*; bls. 422; 1 l. *ríð* fyri *viðrtaka*, ok bætist við (þótt innihaldit hèr annars styttist): *fèll þar flest sveit Sigurðar.* Brot þetta nær framm undir enda 168da kapítula, ok endar hèr bls. 422, í 11^tu línu. Annars ber þessu merkilega broti meir saman við *G*, *F* ok jafnvel *B*, en við *A*. Það sýnist að vera skrifað á öndverðri 14^du öld, máske í Noregi, með sæmilegri rèttritun; ð brúkast opt eins ok vera á, en stundum þ í þess stað; ö sezt opt fyrir *æ*; *t* ok *d* tvöfaldast stundum ósiðvanalega (t. d. í *fylkttu, erttu, funddu*); *g*, *n*, *r* ok *s* tvöfaldast með upphafsstöfum; *au* skrifast optast

fyrir *ö*, nær það dregst af *a*, t. d. *aullum*, *álaug*, *kaullu*ð*u*, *daulunum* o. s. frv. Hið áðrumgetna samfasta blað af næstu Noregs konúnga sögu er skrifað með sömu hendi, ok mun þess framar getið verða í formála hins næsta bindis af þessum söguflokki.

14) Eitt mjög merkilegt, en að miklu leiti máð, slitið, nú kolsvart ok þessvegna ólæsilegt kálfskinnsblað líklega frá 14^{du} öld, er sèst að hafa innihaldið enda Sverrissögu. Það byrjar hèr bls. 447 í 6^{tu} línu ok 181ta kapítula. Af því litla, er með mestu þraut varð uppgötvað af þess orðamun, má helzt þessa geta: í 9 l. *búníngi* fyri *búna*ð*i*; í 10 l. *sætinu* fyri *setunni* (eins ok í Flateyarbók, hvað oss fyrr eigi þótti vert að rita); í 12 l. *át* fyri *mata*ð*ist*. Tvær síðustu línur kapítulans, í *G*, vantar hèr, en þessi orðamunur finnst hèr við viðbætirinn (í 3^{du} mismunargrein) úr Flateyarbók: í 22 l. stendr hèr *opt kann ver*ð*a* fyrir *opt reynist*; — *manns* fyri *manna*; í 24 l. *skapsmunum* fyri *skapshöfnum*; bls. 448 í 6^{tu} línu, fyri *vers nokkur*, stendr hèr: *þau vers*, *er þvílíkan skilníng halda*: *þar er tign konúnga* (o. s. frv. viðlíkt ok í Flateyarbók); í 9 l., eptir *anda*ð*ist* stendr hèr án efa *seaunda* (sjöunda), þareptir sýnist að fylgja *dag* (ekki *idus*) Martii; þá er fullkomlega læsilegt: *þá var li*ð*it frá holdgan vors herra J. Chr.* *þúsund tvö hundru*ð; — sýnist oss sem þar eptir komi: *ok tveir vetr* (hvað rètt mundi) þótt vèr þorum eigi að fullyrða það, þar orð þessi hèr eru afslitin, en kannske hálflæsileg, að blaðinu höldnu mót birtunni. A fyrri síðu blaðs þessa fylgir byrjun Sögu Hákonar konúngs Sverrissonar ok hans eptirmanna, (þeirrar lengri ok híngað til í frumriti sínu alls ókunnu) þótt hún þar vart sjást eðr lesast kunni, en seinni blaðsíðan sýnir víðast ljóslega framhald hennar. Ekkert sèst að marka fyrir adskilnaði eðr upphafsstaf síðargreindrar sögu (sem máske af

Snorra Sturlusyni er knýtt til hinnar lengri Sverrissögu) fyrr en á næstu blaðsíðu, rètt áðr en Hákon sonr Sverris var til konúngs tekinn.

Sèrlegt ágrip Sverrissögu, nú á pappírsbókum, er nefnist *H* í formála ok mismunargreinum þeirrar fyrri útgáfu, ok eins hèr, geymist í Árna Magnússonar handritum Nr. 47 ok 80 í arkarformi. Vèr ætlum það raunar vera brot greindrar sögu, þar það einúngis nær framm í hennar 16 kapítula, hvar hinu fyrsti afskrifari hefir sleppt iðju sinni, með þessum orðum (eptir: *til þrándheims*, hèr bls. 41, í 15du línu): „*byrjaði þeim þá tómliga; hendu þeir þá menn ok fè þar sem þeir máttu. Nú þótt þat sè eigi svâ greint görsamliga, sem þar urðu jafnan stórir atburðir, því at eigi komum vèr öllum lutum á eina bók, þeim er frá jafnmiklum höfðíngja er sagt, sem Sverrir konúngr var, þvíat nóg fèkk hann efni til.*" Þá teljast hèr enn þessi fáu orð sögunnar (með stöku orðum breyttum): „*Ok er þeir komu til bæjarins, þá gerðu þeir sem sómdi við konúng, hríngðu um allan staðinn, ok gengu með processione á mót honum.*" Loks bætist þessum ályktunarorðum við: „*Ekki höfðu Birkibeinar þetta fyrr reynt.*" Hin fyrri þessara tveggja bóka (42) er skrifuð eptir annari, hvörja Torfæus nefndi *Gullinskinnu*, ok líklega hefir skinnbók verið (eins ok *Fagrskinna*, *Jöfraskinna*, *Hrokkinskinna* ok *Morkinskinna*). Á undan tèðri byrjun Sverrissögu gánga annars í henni Noregs konúnga sögur Snorra Sturlusonar frá upphafi sögu Olafs kyrra til enda sögu Magnúss Erlíngssonar; hefst þar þá strax Sverris Saga án nokkurs formála; — eptir optnefnt brot af henni fylgir saga Hákonar konúngs Hákonarsonar, í hvörja þó endirinn vantar. Önnur bókanna, sem eins ok hin, er skrifuð með hendi hins nafnkenda ritara Asgeirs Jónssonar (er lengst af var í Noregi hjá þess

ríkis hálærða sagnameistara, Þormóði Torfasyni), inniheldr einasta þetta frumbrot Sverrissögu ok samhljóða afskrift nýnefndrar Hákonarsögu.

Fimm brot af ymsum pappírsbókum Sverrissögu, sem brúkuð hafa verið við fyrri útgáfuna, geymast enn á sívala Turni, í optnefndu safni; þeim fáu sèrlegu mismunargreinum er þau innihalda, ok sem vart í neinu upplýsa eðr auka sögunnar verulega innihald, höfum vèr ekki, í þessari handútgáfu, viljað slengja saman við þær úr fornum skinnbókum teknu, en vîsum þeim, er vilja kynna sèr hinar, til stóru útgáfunnar bls. 43, 46, 49, 56, 57, 58, 78, 96, 106, 125, 276, 281 (o. f.).

Sorglegt er vísinda vinum til þess að vita, að Arni Magnússon, nú fyri frekum 100 árum, þekkti 5 góðar, að nokkru leiti ypparlegar, skinnbækr Sverrissögu, sem þegar á hans dögum liðu undir lok: fjórar í Kaupmannahafnar miklu brennu 1728, en ein á líkan hátt, 1702, í Stokkhólmi. Af hinni síðast nefndu er sú svenska útlegging tekin, hvörja Jón Rúgmann, Islendíngr, samdi ok sem prentuð er í öðrum parti gömlu Stokkhólms útgáfunnar af Heimskrínglu (er nefnist *Norrlands Chronica*, út kominn ár 1697). Af henni (merktri *D*) eru nokkrar mismunargreinir teknar í hinni miklu Hafnarútgáfu, ok líka fáeinar af prestsins Peturs Claussonar Undals nafnkendu dönsku útleggíngu (eðr mjög stutta ágripi) af Sverris sögu, merktri *C*. Hvörugar þessara virðast oss í téðu tilliti sèrdeilis merkilegar að vera, einkum þar staða ok manna nöfnum er breytt í útleggíngunum, sèrílagi hinni svensku. Ein viss greip hinnar dönsku innfærist hèr síðar.

Hvör fyrsti höfundr Sverrissögu verið hefir, er alls vafalaust, nefnilega Karl Jónsson, lengi áböti í Þíngeyra klaustri, frá árinu 1169; hann fór útan, til Noregs 1185. Þá var Sverrir konúngr í sínum mesta

blóma, hafði árinu áðr fellt Magnús konúng Erlíngsson frá lífi ok ríki, en giftist það ár dóttur Eiríks hins helga, Svía konúngs. An efa hefir ábótinn strax heimsókt Sverri, ok tekizt það starf á hendr að rita sögu hans, er þá mátti virðast að hvíla sig á heiðurs ok gæfu hærsta tindi. Styttri formáli þessarar sögu segir svo (bls. 5) að upphaf hennar sè í öndverðu ritað af Karli ábota, á þann hátt, at konúngr sjálfr sat hjá honum ok rèð fyrir hvað rita skyldi. Yngri formálinn getr þar á mót (bls. 1) annara manna „er þessa bók hafa í fyrstu saman sett, ok eptir þeirri bók ritaði Karl ábóti Jónsson, með fullu vitorði Sverris konúngs, ok hann fyrisagði, hve rita skyldi, eðr hverneg setja skyldi." Má hèr af ráða, at Sverrir konúngr, er sjálfr var klerkr ok meinast ymsar bækr ritað hafa, annaðhvört hafi uppskrifað suma atburði æfi sinnar, eðr (ok kannske með framm) látið aðra, smám saman, færa slíkt í rit, af hvörjum sundurlausu greinum hann þá vildi láta semja snotra sögu, at lærðum Islendíngi, á líkan hátt ok aðrir landar hans (Ari fróði, Sæmundr fróði o. fl.) þá þegar höfðu samið sögur eldri Noregs konúnga. Er þetta því líklegra, sem ráða má af sögu Sigurðar, Inga ok Eysteins (í Heimskríngla 32 kapítula, III, 377, - ok Fornmanna-Sögum, 29 kap., VII, 351) að Sverrir konúngr hafi látið rita sögu nefnda síns föðurbróður (ok þá máske líka Hákonar konúngs bróður síns; sbr. Hkr. III, 420, Fornm. S. VII, 291). Samt segir eldri formáli Sverris sögu, at Karls frásögn væri eigi lángt framm komin; hún gat eigi heldr, á slíkan hátt, náð lengra framm en til vorsins 1187, þá tèðr ábóti að vísu hefir heim aptr til Islands vikið, ok þannig, í lengsta lagi, til byrjunar 106ta kapítula (bls. 255) eðr síðustu æfidaga Eysteins erkibiskups. Fyrri útgjafarar sögunnar meina, að verk Karls ábóta af henni muni ná til falls ok graftrar

Magnúss konúngs Erlíngssonar, 1184, (framm í 97 kapítula, bls. 237) eðr ok jafnvel til fullkomnaðs einvalds Sverris yfir Noregi ok giftíngar hans, hvörs getið er í 100 kapítula (hèr bls. 245). Þar nefnast ok börn Sverris konúngs er fyrr voru fædd, en eigi Kristín, dóttir hans ok Margrètar drottníngar. Vissulega er innihald þessa kapítula alls ekki því ólíkt, að sagan sjálf hafi þar um sinn stöðvuð verið, en upphaf hins 101ta kapitula svo lagað, sem framhald eðr annar partr sögunnar þar byrja eigi. Herra Biskup P. E. Müller er samt þeirrar meiníngar, að ábótans verk við þessa ritgjörð einúngis hafi náð yfir sögunnar fyrstu 43 kapítula (hèr til bls. 113) eðr Sverris miklu styrjaldar fyrstu tvö ár, til þess tíma að vald hans grundvallaðist til fulls í Þrándheimi.

Hvör annar eðr næsti höfundr Sverrissögu verið hafi, hefir híngað til, á seinni öldum dulið verið, en vèr ætlum að hin fyrstgreinda áteiknun aðalbókarinnar *A* gefi merkilega bendíng þarum. Ordinn: *Hoc opus Isserus fecit*, þýða vafalaust: *Issur* eðr *Isser samdi þetta verk;* tèð nafn finnst ekki í norrænu máli, en vèr ætlum fyrsta bókstaf nafnsins, nefnilega *G*, hèr annaðhvört gleymdan eðr afmáðan vera, nema svo sè, sem fullt eins líklegt er, að þessi orð sèu skrifuð eptir bókarinnar eldra frumriti, hvar tèðr stafr virdtist þeim, er eptir skrifaði, ólæsilegr eðr alls afmáðr; hefir honum máske eigi heldr í hug komið hvörnig nafnið lesast ætti, nefnilega *Gisserus*, sem þá vafalaust er það á Islandi alkunna, en í Noregi, á 12^{tu}, 13^{du} ok 14^{du} öldum sjaldan eðr aldrei brúkaða nafn *Gissr* eðr *Gissur*. Annars er það víst, að norðrlandamenn, eptir útlendra dæmum, á þeim dögum mjög breyttu mannanöfnum seinni tíða, þegar þau voru á latinu skrifuð, með að taka stafi frá, bæta þeim við, eðr ok breyta þeim á annann hátt, til dæmis: *Allo* fyrir *Halli*, *Acon* fyrir

Hákon, Juta fyri *Gyða, Homerus, Omerus* fyrir *Ormr Osculdus* fyrir *Höskuldr, Guiljelmus* fyri *Vilhjálmr* o. s. frv. Einnig munu gömul nöfn þýðskra ok Frakka: *Gisbert* ok *Isbert, Gisfrid* ok *Isfrid* o. fl. raunar hin sömu verið hafa. Ekki er þessi *Isserus* eðr Gissur sá maðr, sem sjálfa skinnbókina *A* hefir skrifað, þar hönd þessarar áteiknunar er alls ólík þeirri sem á bókinni sèst; mun hèr því vissulega höfundr, ok máske líka ritari frumritsins þannig nefndr. Hvör sá Gissur verið hafi, verðr þá að líkindum vafalaust, nefnilega sá halærði Islendíngr 12^tu aldar, Gissur Hallsson, er verið hafði stallari Sigurðar konúngs munns, föður Sverris konúngs, en lifði þó nokkur ár lengr en hinn síðastnefndi. Þar hann hafði verið föðurnum svo handgenginn, var það eigi undarlegt, að hann, sem annars var hinn fróðasti um fornar sögur Noregs konúnga, legði allar árar fyri borð til að ná ok frammhalda Karls ábóta riti um Sverri konúng Sigurðarson. Er þetta því líklegra, sem hinn nafnkendi sagnaskrifari, Gunnlaugr Leifsson, var múnkr í Þíngeyra klaustri, á sömu tíð ok Karl var þar ábóti, en hann leitaði þó undir eins leiðrèttíngar á sinni sögu Olafs Tryggvasonar, í öndverðu ritaðri á latínu, hjá Gissuri Hallssyni; — útleggjari tèðrar sögu (líklega Styrmir fróði) getr þessa þannig: „*Segist Gunnlaugr sýnt hafa sögu Olafs konúngs Gissuri Hallssyni, ok hafði sagðr Gissur hjá sèr þá bók um tvö ár, en síðan sem hann kom aptr til bróður Gunnlaugs, emenderaði hann hana sjálfr, þar sem Gissuri þótti þess þurfa.*" (Sjá *Fornmanna-Sögur* III, 173 ok *Sögu Olafs konúngs Tryggvasonar*, Skálholts útgafu II, 329). Þegar Gissur Hallsson kom til Þíngeyra, mun hann hafa verið gestr Karls ábóta, en annars vinr hans ok meðbróðir í klerksstètt ok lærdóms iðkunum; má ok vera, að hann hafi tekizt þá ferð á hendr til að fræðast af ábótanum um háttu ok

líferni Sverris konúngs, sannarlegs eðr þá alkallaðs sonar síns fyrrverandi herra, en undir eins til að ná afskrift af því sem ritað var framan af sögu hans, hvörju vèr meinum, eptir fyrrgreindum vitnisburði ok öllum líkindum, að Gissur síðan framm haldið hafi. Vart gat heldr nokkur annar Islendíngr, en Sigurðar konúngs munns fyrrverandi stallari, Gissur Hallsson, svo nákvæmlega lýst hans háttum ok geðslagi sem niðrlag Sverris-sögu í Flateyarbók ok 14du broti voru með sèr bera (sjá hèr bls. XXVI ok 447) ok mun það líka staðið hafa í skinnbókinni *A* ok hennar frumriti, er vèr ætlum hans verk verið hafa.

Þess er annars getið í Islands fornritum um Gissur Hallsson: að hann var sonr hins nafnkenda prests ok biskupsefnis, Halls Teitssonar í Haukadal, (fóstbróður ok ástvinar Ara fróða) en fóstraðr ok uppfræddr af Þorláki biskupi Runólfssyni í Skálaholti, er spáði honum það (sem Húngrvaka segir) „at slíkr merkismaðr mundi trautt finnast á Islandi, ok varð á sú raun síðan." A úngdóms árum sínum ferðaðist hann, til að framast í lærdóms efnum ok snotru siðferði, til Suðrlanda Norðrálfunnar, ok kom heim frá Róm 1152. Opt fór hann af landi brott ok samsetti bók þá (nú fýri laungu undir lok liðna) er hann nefndi: *flos peregrinationis* (eðr utanferða blómstr); — minnir nafn það að vísu á hið latínska, er síðari hluti Sverrissögu fyrrum bar: *perfecta fortitudo* (eðr algjörr styrkleikr; sjá bls. 3) ok er eigi ólíklegt að þessi sè frá sömu hendi, því annars báru vart neinar íslenzkar bækr á þeim dögum látínskar fyrisagnir. Þess er fyrr getið, að hann á ýngri árum æfi sinnar var stallari Sigurðar konúngs munns. Síðan var hann lögsögumaðr Islendínga heil 20 ár, frá 1181 til 1201, þá sonr hans Hallr (er síðan varð abóti) tók við því embætti. Annars var Gissur, eptir Sturlúngu vitnis-

burði, hinn bezti klerkr þeirra er þá höfðu á Islandi verið; vísar það orð eigi svo mjög til prestskapar, sem bóklegra lista ok menta, en einkum þó til rits ok ritgjörða. I sagnafræðum var hann lærðari þorláki biskupi helga, sem þó var þeirra iðkari ok vinr. þegar Páll biskup, sonr Jóns Loptssonar (er þá mun átt hafa eitt hið mesta bóka- ok sagnasafn á Islandi) var kjörinn til Skálholts biskups, 1194, bauð hann Gissuri lögmanni til heimilisvistar á staðnum (eins ok hann fyrr haft hafði á dögum þorláks biskups) hvörju boði hann með þökkum tók. þá gizkum vèr á að Páll biskup, sem ætlaði til Noregs, í vissan máta hafi viljað fylgja dæmi Karls ábóta til að ná hylli Sverris konúngs, ok því fengið verk hans hjá Gissuri, ásamt þess af þessum samda frammhaldi, til að færa konúngi söguna, hvað hann einnig gjört hafi, ok ætlum vèr að nokkuð slíkt ávísist í sögu biskupsins (4 kapítula) með þessum orðum: „Páll fór á fund konúngs með sínu föruneyti, — — en konúngr tók svâ vel við honum sem sonr hans eðr bróðir væri til handa honum komiun, ok gjörði svâ mikla virðíng hans ok tign, sem hann mundi sjálfr kjósa eðr hans vinir. En bæði var at hann kunni betr en flestir menn aðrir, ok hafði betri færi á, ok sló öllu við því er til gæða var, er þeir mætti báðir göfgastir af verða. — — — Var Páll með konúngi uns hann fór til Danmerkr, ok fèkk konúngr honum alla hluti þá, er hann þóttist hafa þörf á úr landi. Konúngr lèt ok alla biskupa fá honum brèf sín með innsiglum, þá er í landi voru." þegar Páll hafði tekið biskupsvígslu í Lundi, veik hann aptr „til Noregs, fann Sverri konung í Vík austr, ok fór með honum til Björgvinar, ok var með honum uns hann fór til Islands, — ok tignaði konúngr hann því meir í öllum hlutum, sem hann hafði lengr með honum verið ok hann kunni hann gjörr." Samanber hèrvið sjálfrar Sverris-

sögu 124 kapítula, hvar þess ok er getið, að Páll biskup var á sættarstefnu þeirri, er haldin var (1195) milli Sverris konúngs ok Haralds jarls úr Orkneyum. Með þessum ok fleirum atriðum gat hann vel aukið Sverrissögu, eðr hjálpað til þess vin sínum Gissuri Hallssyni, er hið sama sumar tók á mót honum í Skálholti; hefir þá sá síðarstnefndi (eðr jafnvel báðir þeir) síðar frammhaldið Sverrissögu, eptir bréflegum ok munnlegum fréttum ok frásögnum frá Noregi. Urðu ok stundum til þess góðir hentugleikar, t. d. af veru Jóns Grænlendínga biskups á Islandi, 1202 ok 1203 (einnig áðr 1188 ok 1189); hann mun hafa verit uppalinn af Sverri konúngi (hvörsvegna hann var kallaðr Sverrisfóstri) ok hafði lært af honum at gjöra vín af krækiberjum. „Höfðu nefndir biskupar margar tölur trúligar ok spakligar ræður sín á millum." Því heldr hlaut Páli biskupi að vera annt um fregnir frá Sverri konúngi ok viðhald minníngar hans, sem þeir voru (frá Magnúsi berbein) óskakkir þrímenníngar að frændsemi. Páll biskup ok Gissur lögmaðr lifðu báðir (ásamt fyrsta höfundi sögunnar) nokkru lengr en Sverrir konúngr (er dó 1202), því Gissur Hallsson andaðist eigi fyrr en 1206, Páll biskup 1211 ok Karl ábóti, þeirra síðarst, 1212 eðr 1213. Hallr, sonr Gissurar, tók við lögmannsdæmi af föður sínum, ok hélt því til 1210, þá Styrmir prestr fróði varð þarí hans eptirmaðr. Um þær mundir hefir líklega Styrmir fengið Sverrissögu til uppskriftar, máske hjá Halli sjálfum, við þá góðu hentugleika. Hvört eðr hvörju Styrmir fróði hafi við hana aukið, er oss nú óljóst, en víst er það, að hann var mjög handgenginn Snorra Sturlusyni ok jafnvel síðar bæði skrifari hans ok umboðsmaðr; hægt var þá Snorra að fá söguna hjá honum, eðr hjá fornvin sínum Páli biskupi (er báðir voru uppalnir hjá Jóni Loptssyni í Odda), ef eigi ok síðar hjá syni bisk-

upsins en lengi vin sínum, Lopti Pálssyni (er nokkra hríð var heimilismaðr Snorra) eðr jafnvel hjá Halli Gissurssyni sjálfum, er síðar varð ábóti á Helgafelli. Að Snorri annars, líklega eptir ymsum bókum sögunnar, hafi samið það hennar ágrip sem enn stendr í Eyrspennli, þykjumst vèr hèr að framan sannað hafa. Um þær mundir mun saga sú hafa alkunn verið á Íslandi; má það, meðal annars, ráða þaraf, að sonarsonr Gissurar Hallssonar, en tengðasonr Snorra, Gissur jarl Þorvaldsson, mest eggjaði menn sína, fyrir Örlygstaða bardaga (1238), til at breyta að dæmum þeirra vaskra manna, er vel fylgðu Sverri konúngi.

Margar hendr hafa þannig fengizt við Sverrissögu, á 12tu, 13du ok 14du öld, ok hafa bækr hennar þegar á tveimr þeim fyrrnefndu eigi allstaðar samhljóða verið; er það ok eigi rannar ólíklegt, að þau sögunnar aðalrit, er Sverrir konúngr lèt semja eðr sjálfr yfirskoðaði, jók eðr breytti, eðr ok þau, sem til hans flytjast áttu, hafi í einn ok öðru eigi verið samhljóða sumum þeim uppskriftum, er annars gjörðar voru á Íslandi, ok ekki ætlaðar til utanferðar um hans æfidaga. Vort 7da skinnbókarbrot sýnist ok at votta það, að sú bók hafi innihaldið meira en þær aðrar, sem enn eru til, ok hvörra skrifarar líka á ymsum stöðum kvarta yfir því, að svo margt ok merkilegt sè frá Sverri konúngi sagt, „at þat fær eigi allt ritað á einni bók" (sjá t. d. 149 kap„ bls. 359; 163 kap. bls. 406, ok hèr að framan bls. XXVII). Vera má, að það hafi í henni, eðr einhvörju öðru fornriti staðið, hvað nú einúngis finnst í tveimr gömlum dönskum útleggíngum eðr ágripum af Noregs konúnga sögum (prestanna Jens Marteinssonar Slangerups 1594 ok Peturs Claussonar Undals 1599), en tekið er úr hinni síðarnefndu, í þeim mjög fróðlegu skíríngargreinum er fyrri útgjafarar sögunnar hafa henni fylgja látið, bls. 428.

Tèðs atriðis innihald hljóðar þannig á Islenzku: „þegar er móðir Sverris frètti, at Erlíngr skakki ok Magnús konúngr leituðust við at eyða allri konúnga-ætt hèr í landi" (Noregi), „fór hún til Færeya með manni sínum, ok þar var Sverrir uppalinn, ok haldinn í skóla hjá biskupinum í Færeyum, sem hèt Róar, uns hann átti prestsvígslu at taka. þegar Gunnhildr móðir hans varð þess vís, tók hún at gráta. þá sagði Sverrir: hví grætr þú, móðir, eg hugði þú mundir fagna þeirri virðíngu, er nú mun hlotnast mèr. Hún svaraði: lítil er sú mót þeirri, er þú ættir með rèttu at fá, því þú ert sonr Sigurðar Noregs konúngs, en ekki sonr þess manns, er þú ætlar þig vera, ok hefi ek dulit þetta fyrir öllum, svo enginn fengi það at vita, fyrr enn þú værir til manns kominn." Er ok þess fremr getið, að Færeyíngar enn (á vorum dögum) sýni helli þann, í fjallinu milli þórshafnar ok Kirkjubæar, er enn nefnist Sverris hellir, vegna þess að tèð samtal Sverris konúngs við móður hans þar hafi haldið verið. Fyrrgreindri frásögn kemr þó eigi vel saman við þá sögu, er vèr nú höfum, hvað ok þormóðr Torfason fyrr athugað hefir, en eigi væri samt ólíklegt, ef Gunnhildr var móðir sonar Sigurðar konúngs, að hún hefði flúið úr Noregi undan ofsóknum hans banamanna, árinu eptir fall hans (1156), ok verðr þá missögnin einúngis sú, að ekki ótti fyrir Erlíngi, heldr fyri Gregoríus Dagssyni ok hans flokki, knúði hana til þeirrar ferðar; stendst svo annars allt saman vel heima.

Enn fremr getum vèr þess, að ljóslega má sjá af sögu þessari, að hún hefir verið til þess ætluð að lesast í samkvæmum, til skemtunar áheyrendum; svo stendr t. d. í 15 kap. (bls. 38): „*en þat gafst með þeim hætti, sem nú megu þèr heyra*" (hvað vel geta verið orð Sverris sjálfs, þá hann fyrst sagði fyri þessari sögu); ok í 92 kap. (bls. 225): „*Nú mun svá þikkja þeim er*

tilhlýða þessar frásagnar, sem eigi sè líkligt, er sagt er frá lyktum orrostu" o. s. frv. Að vísu var það, að minnsta kosti frá tíð Olafs Tryggvasonar, hirðsiðr Noregs konúnga að láta fróða menn segja sögur, til skemtunar þeim ok öðrum, jafnvel um þá viðburði, í hvörjum sjálfir þeir höfðu hlut átt, t. d. Haralds Sigurðssonar, þá hann lèt þorstein fróða segja útfararsögu sína. Að Sverrir konúngr hafði líkan sið, má sjá af Sturlúngu (1 parts 13 kapítula), er segir svo, að saga Hrómundar Greipssonar ok aðrar fleiri hefðu honum skemtar verið, ok hefði hann þá sagt: að slíkar lygasögur væri skemtilegar. Aungu að síðr mun hann meir hafa haldið af sönnum sögum innlendra manna, ok jafnvel mest af þeim, er honum sjálfum við viku. Sonarsonr hans, Hákon konúngr gamli, lèt (1263), í Orkneyum) lesa fyri sèr sjúkum sögur Noregs konúnga ok meðal þeirra Sverrissögu um nætr ok daga, jafnan er hann vakti. — Vèr leyfum oss at láta hèr þá gátu vora í ljósi, að árstal það fyri dauða Sverris konúngs, er nú sèst í Flateyarbók, nefnilega MCCXV hafi at skrifara hennar rángt verið lesið úr MCC *ok* II (þusund tvö hundruð ok tvö) þar bundið *ok* líkist X, en settaskriftar V í ritum þeirra tíma er mjög áþekkt II; sjá bls. 448 ok hèr að framan, bls. XXVI. Einnig munu textans 5 síðustu línur, er viðkoma útlenzkum þjóðum, vera teknar úr annálum, ok knýttar við enda sögunnar, laungu síðar en hún sjálf var til lykta leidd; af þeim er ekkert sjáanlegt í hennar fyrrgreinda 14da broti.

Sjálfr texti þessa bindis er útskrifaðr, eptir aðalritinu (*A*), af Prófessóri C. C. Rafn er einnig hefir hann aptr við það samanlesið, en Prófessor ok leyndarskjalavörðr konúngsins, Finnr Magnússon, hefir borið hann saman við hinar skinnbækurnar ok viðbætt mismunargreinunum; líka hefir hann útskrifað þau blöð, er vantaði í aðalritið, eptir Eyrspennli (*G*); báðir hafa

þeir lesið prófarkirnar, svo ok yfirvegað ok ákvarðað hvör orð eðr atriði raung virdtist í *A*, ok hvör aptr ætti, í þeirra stað, úr hinum bókunum at setja.

Þó vèr höfum gjört oss ómak fyrir að prentvillur yrðu sem fæstar, hefir þeim samt eigi orðið með öllu afstýrt, ok leiðrèttum vèr hèr þær, er oss hafa fyri sjónir borið: á 11 blaðsíðu í 32 línu, *G* les *B*; 14 bls. 31 l. *F* l. *A* (í fyrra stað); 96 bls. 28 l. *Hjarrandif* les *Hjarrandi*; 100 bls. 33 l. *lamum* l. *málum*; 104 bls. 26 l. *öttum* l. *öttum*; 113 bls. 31 l. *F* l. *B*; 196 bls. 31 l. *fyla* l. *fylgja*; 225 bls. 28 l. (hið fyrra) *G* l. *B*; 228 bls. 16 l. á at lesast (eptir *A*): *Andres son Guðbrands kúlu* (hvörn hinar skinnbækurnar, þótt hèr sumpart oljósar sèu, nefna *Andres, son Eiríks, sonar Guðbrands kúlu*); 237 bls. 31 l. eptir *hèlzt* er gleymt *lengi*; 343 bls. 32 l. *hrèfit* l. *brèfit*; 369 bls. hið fyrsta orð *menn* er ofaukit; 380 bls. 30 l. (hið fyrra) *G* l. *F*; 408 bls. 21 l. eptir *fengu* bætist við *enga*; 409 bls. 28 l. *Særmundar* l. *Sæmundar*; 438 bls. 27 l. eptir *b*, viðbætist *B*. I formála þessum bls. IX, l. 20 les *vacði*, *vöcðu*; bls. XII, 29 l. *hafa* l. *hafi*; bls. XIV, 18 l. *Olafs* l. *Sturlu*.

Skinnbókin *A* (af hvörri eyrgrafið sýnishorn hèrmeð fylgir), hefir mjög sjaldan neina fyrisögn eðr yfirskrift við kapítula skipti; slíkt hefir þar, eins ok í mörgum öðrum fornritum, verið, ásamt upphafsstöfum kapítulanna, ætlað öðrum eðr sama skrifara síðar að lýsa (rita eðr mála með ymsum fögrum litum), en samt hefir síðan ekki af því orðið. I hinum bókum Sverrissögu eru tèðar fyrisagnir nær því aldreigi samhljóða, hvörsvegna þær hèr eru teknar úr þeirri, er bezt sýndist henta ok rèttúst að vera, jafnvel opt úr hinni fyrri prentuðu útgafu, sem hèr merkist *P*; eru þær stundum í hana komnar úr pappírsbókum nýari tíða, en auðsèð er, að flestir skrifarar, frá alda öldi, hafa leyft sèr að

breyta eðr viðbæta slíkum kapítula fyrisögnum, ok jafnvel opt að skipta kapítulunum sjálfum eptir egin hugþótta, svo að mjög fá fornrit sömu sögu í þessu tilliti finnast að vera fullkomlega samhljóða.

Þar margir sömu menn, frá hvörjum sagt er í Sverrissögu, einnig nefnast í næstu sögum, geymist registur yfir öll mannanöfn, er í þeim standa, til viðbætis sögu Hákonar konúngs Hákonarsonar, sonarsonar Sverris konúngs. Saga Hákonar, sonar hins síðarstnefnda, ok hans næstu eptirfylgjara, á samt að byrja hið næsta bindi, ok höfum vèr svo heppnir orðið, að finna eitt gamalt ok hingaðtil ónotað brot af henni, en þaraðauki fjögr brot af þremr fornum skinnbókum, sem hafa innihaldið lengri Sögu sömu konúnga (Hákonar, Guttorms ok Inga Barðarsonar), hvaraf það er augljóst, að Claussens danska saga af þessum konúngum er sannarleg útleggíng af íslenzku eðr norrænu frumriti. Munu því þau síðarnefndu híngaðtil ókunnu, sögubrot prentast í tèðu bindi, ásamt allri hinni gömlu dönsku útleggíngu sömu sögu, nákvæmlega skrifaðri eptir hennar elztu útgáfu (af 1633), með viðbættri annari nýari íslenzkri, yfir þann hennar hluta, af hvörjum frumrit sögunnar nú algjörlega vantar.

Kaupmannahöfn, þann 28 Janúarí, 1834.

Saga Sverris konúngs.

Formáli
úr Flateyjarbók.

Prologus.

Hèr hefr upp at segja frá þeim tíðindum, er gjörzt hafa í þeirra manna minnum sjálfra, er þessa bók hafa í fyrstu samansett, ok eptir þeirri bók ritaði Karl áboti Jónsson með fullu vitorði sjálfs Sverris konúngs, ok hann fyrirsagði hve rita skyldi eðr hverneg setja skyldi; en eptir þeirri bók skrifaði Styrmir prestr hinn fróði. En þessa Sverris sögu ritaði þar eptir þeirri bók Magnús prestr þórhallsson; má því eigi þetta mál í munni gengizt hafa. Er ok eigi líkt, hvârt sannligri er þessi saga, er svâ er tilkomin röksamliga, eðr hinar aðrar, er ýmisligir menn hafa fyrirsagt, ok haft þó ekki til nema sögusögn eina, ok mega þó sannar vera. Gengr þessi saga, er nú ætlum vèr at segja, mest af Sverri konúngi, syni Sigurðar konúngs munns, Haralds sunar gilla, Magnúss sunar berbeins, Ólafs sunar kyrra, Haralds sunar, Sigurðar sun-

ar sýrs, Hálfdánar sunar, Sigurðar sunar hrísa, Haralds sunar hins hárfagra, Hálfdánar sunar hins svarta, Guðröðar sunar hins göfugláta, Hálfdánar sunar hins milda ok hins matarilla, Eysteins sunar, Hálfdánar sunar hvítbeins, Ólafs sunar trètelgju, Íngjalds sunar hins illráða, Braut-Önundar sunar, Yngvars sunar, Eysteins sunar, Adils sunar, Óttars sunar vendilkráku, Egils sunar, Ána sunar hins gamla, Jörundar sunar, Yngva sunar, Alreks sunar, Agna sunar, Dags sunar, Dyggva sunar, Dómars sunar, Dómalda sunar, Visburs sunar, Vandlanda[1] sunar, Sveigdis[2] sunar, Fjölnis sunar, Yngvifreys sunar, Njarðar sunar af Nóatúnum. En móðir Haralds konúngs hins hárfagra var Ragnhildr, dóttir Sigurðar hjartar, Áslaugar sunar, Sigurðar dóttur orms-í-auga, Áslaugar sunar, Sigurðar dóttur Fâfnisbana, Sigmundar sunar, Völsúngs sunar, Siga sunar, Rera sunar, Óðins sunar, Frjálafs sunar, Finns sunar, Goðólfs sunar, Bjars sunar, Skjalda sunar, Hermóðs sunar, Trinams sunar, Attrás sunar, Bedvigs sunar, Seseps sunar, Magna sunar, Móda sunar, Vinginers sunar, Vingiþórs sunar, Eredeirs sunar, Jóreks sunar, þórs sunar; hans móðir var Tróana, dóttir Príami höfuðkonúngs í Trojo, Lamidons sunar, Ilus sunar, Ereas sunar, Erichoniis sunar, Dardans sunar, Júpiters sunar, Saturnis sunar, Cheliis[3] sunar, Chretis

1) *mundi rèttara:* Vanlanda. 2) *m. r.* Svegdis 3) *eðr:* Chelus.

sunar, Chipris sunar, Zethims sunar, Japhans sunar, Japhets sunar, Nóa sunar, Lamechs sunar, Matúsalems sunar, Enoks sunar, Pharets sunar, Malaleels sunar, Kainans sunar, Enos sunar, Seths sunar, Adams sunar hins fyrsta manns. Þat er upphaf sögu Sverris konúngs, at segir nokkut af hans orrostum; en svâ sem álíðr bókina, vex styrkr hans, ok má svâ kalla, at þat væri fyrirboðan hinna meiri hluta, er síðar komu fram um hans hagi eptir guðs forsjó; kölluðu menn því enn fyrra hlut bókarinnar Grýlu, at margir menn töluðu, at þá efnaðist nokkur ótti eðr hræsla, sakir mikils stríðs ok bardaga, en mundi skjótt niðrfalla, ok at alls eingu verða, sem öll líkindi þóttu tilstanda, sakir styrks ok ofreflis þess er í móti var, sem var Erlíngr jarl ok Magnús son hans, er nóga höfðu vini ok frændastyrk; en Sverri studdi hvârtki fè nè frændr, eigi heldr vinir, sem vita mátti, þó hann kæmi úngr ok einmana ok öllum úkunnigr inn í landit; mundi svâ ok farit hafa sem margir ætluðu, nema sjálfr guð í himinríki hefði hann viljat styrkja ok hefja til þess ríkis, er hann unti honum at stýra til dauðadags, ok hans afkvæmi hverjum eptir annan. En hinn síðara hlut bókarinnar kalla menn *perfectam fortitudinem*, hvat er reikna má algjörvan styrkleik; sem vita mátti, at guð hafði honum svâ mikinn styrk gefit, at hann

eyddi ok niðrbraut hvern úaldarflokk, þann er honum reis á móti, hvârt er hann var settr með meira styrk eða minna. Nú þóat hèr verði ekki svâ greiniliga sagt frá öllum bardögum eðr framferðum Sverris konúngs, eðr þeir hlutir liggi eptir er frásagnar sè verðir, megu þeir láta viðrita er betr kunnu ok gjörr vita. Ok þóat sumir hlutir sè hèr annan veg sagðir, en mest líkindi mundi á þikkja, hversu orrostur hafa gengit, sakir fjölmennis ok liðsmunar, þá vitu þó allir at þetta eru full sannindi ok alls ekki aukit. þikkir oss ok líkligra, at þær sögur muni sannar, er á bókum eru sagðar frá ágætum mönnum, þeim er í forneskju hafa verit, þótt þeir hafi mikit unnit. Nú mun þetta mál mörgum nógu lángt þikkja, ok leiti þeir sèr þá annarar skemtanar, er þat þikkir ljúfara, en hinir heyri hèr til, er þat vilja heldr; væntir mik at verða mani hvârirtveggju; ok hygg ek at hyggnum mönnum ok háttaprúðum þikki sögur betri skemtan, en önnur sú gálauslig gleði, er margir verða einum at skemta; en með sögum má einn mörgum gamna. Hafi nú hverr þat til gamans ok gleði sem skapfeldast er, en forlýti engi fyri öðrum sína atferð, þá er vel stendr at gera; þvíat sinni náttúru er hverr fúsastr at fylgja.

Sögunnar eldri ok styttri formáli.

Prologus[1].

Hèr hefr upp ok segir frá þeim tíðindum, er nú hafa verit um hríð, ok í þeirra manna minnum, er fyrir þessi bók[2] hafa sagt; en þat er at segja frá Sverri konúngi, syni Sigurðar konúngs Haralds sunar; ok er þat upphaf bókarinnar, er ritat er eptir þeirri bók, er fyrst ritaði Karl ábóti Jónsson, en yfirsat sjálfr Sverrir konúngr, ok [rèð fyrir hvat rita skyldi[3]; er sú frásögn eigi lángt framkomin. Þar er sagt frá nokkorum hans orrostum, ok svâ sem álíðr bókina[4], vex hans styrkr; ok segir sá [hinn sami[5] styrkr fyrir hina meiri hluti; kölluðu þeir þann hlut bókar fyrir því Grýlu. Hinn[6] síðarri hlutr bókar er ritaðr eptir [þeirra manna frásögn[7], er minni höfðu til, svâ at þeir sjálfir höfðu sèt ok heyrt þessi tíðindi, [ok þeir menn sumir höfðu verit í orrostum með Sverri konúngi[8]. Sum þessi tíðindi voru svâ í minni fest[9], at menn rituðu þegar eptir er nýorðin[10] voru, [ok hafa þau ekki breyzt síðan[11]. En vera kann þat, ef þeir menn sjá [þessa bók[12], er allkunnigt[13] er um[14], at þeim þikki skyndi-

[1]) firi Sverris savgu: *G*, *bætir við.* [2]) sögu, *F.* [3]) *v. G.* [4]) *v. G.* [5]) *v. G, F.* [6]) en, *G, F.* [7]) þeim mönnum, *G, F.* [8]) en sumir þeir er verit höfðu í orrostunum, *G, F.* [9]) lögð, *F.* [10]) nú vorðin, *G.* [11]) *v. G.* [12]) bókina, *G.* [13]) alkunnigt, *G.* [14]) til, *F.*

liga yfirfarit í mörgum[1] stöðum, ok mart þat eptirliggja, er frásagnar myndi vert þikkja, ok megu þeir þat enn vel[2] [láta rita[3], ef þeir vilja. En þóat sumir hlutir sè hèr annan veg sagðir, en mest líkindi myndi[4] á þikkja í orrostum fyrir fjölmennis sakir[5], þá vitu þó allir sannindi til, at þetta er[6] ekki aukit; ok þikkir oss at líkara[7], at þær sagnir[8] muni [vera við[9] sannindum[10], er á bókum eru sagðar frá ágætismönnum þeim, er verit hafa [í forneskju[11].

---

1) sumum, *F.* 2) *v. G.* 3) auka láta, *F.* 4) muni, *G.* 5) sökum, *G, F.* 6) eru sannyrði ok, *F.* 7) líkligra, *G.* 8) sögur, *F, G.* 9) með, *G.* 10) *í stað þess frá* [sannar vera, *F.* 11) forðum, *F.*

Hèr hefr upp sögu[1] Sverris konúngs[2].

[*Fæddr Sverrir konúngr*[3].

Hrói biskup var í þann tíma í Færeyjum, [er kallaðr var bróðir Unas kambara[4]. Unas fèkk konu norrænnar[5], er Gunnhildr er nefnd. [Þat var ofarliga á dögum þeirra bræðra, sona Haralds gilla, Ínga, Sigurðar ok[6] Eysteins[7]. Gunnhildr gat skjótliga[8] son þann er nefndr var[9] Sverrir, ok [var kallaðr[10] son Unass. Fyrir þessum sveini birtust stórir draumar[11], sem jafnan kann verða[12] fyrir stórtíðindum[13]. Gunnhildr, móðir hans, sagði einn draum, at henni hefði sýnzt[14] fyrir burð hans: henni þótti sem hon væri í einu ágætligu lopthúsi, ok [þóttist hon lèttari verða barns þess[15] er hon gekk með. En þjónustukona hennar sat fyrir knjóm henni, ok skyldi taka við barn-

1) Upphaf savgu, *G.* 2) Sigurðarsonar, *b. B.* 3) *þannig P.* 4) bróðir hans var Unás kambari, *B*; bróðir hans var kallaðr Unas kambari, *G.* 5) þeirrar, *G.* 6) *v. G.* 7) í þann tíma er stýrðu Noregi S., I. ok E., synir Har., *G, B.* 8) *b. B.* 9) er *G.* 10) sagði hann vera, *B.* 11) ok merkilegir, *b. B.* 12) atberast, *B.* 13) þeim sem síðan verða mjök valdugir ok mikils ráðandi, *B.* 14) birzt, *G.* 15) hugðist hún lèttari skyldu verða at barni því, *B.*

inu, þegar [er fætt væri[1]. Ok er henni þótti sem barnit væri fætt, sló mikilli hræzlu á konu þá er yfir henni sat, ok kallaði á hana ákafliga ok mælti: [Gunnhildr mín[2], þú [hefir fæddan undarligan burð ok ógurligan sýnum[3]. [III sinnum[4] kallaði hon með hinum sömum orðum. En er hon heyrði konuna kalla svâ opt hit sama með skjálfandi röddu, þá [forvitnast hon[5], hvat[6] burði þat væri, er hon hafði fætt; henni sýndist sem þat væri einn steinn vel mikill ok snjóhvítr at lit: en hann glóaði svâ mjök, at allavega gneistaði af honum, sem af glóanda[7] járni því, er [ákafliga er blásit í[8] afli. [En hon mælti svâ[9] við þjónustukonu sína: gætum við vandliga þessa burðar, ok látum engan mann verða varan við; þvíat flestum man undarligt[10] þikkja er[11] sjá. Síðan þótti henni sem þær tæki steininn ok legði í einn[12] stól ok hulðu með klæði fögru. En þá er þær höfðu [varðveitt þessum steini sem þær vildu[13], þá flugu þó gneistarnir allavega[14] ígegnum klæðin, ok um allt lopthúsit innan. Þær gerðust mjök hræddar af þessi ógn er [þar stóð af[15]; ok síðan vaknaði hon [or þeim draumi[16]. Unas ok Gunnhildr áttu

1) fæddist, *B.* 2) Gunnhildr mín, *b. G.* 3) fæðir úskapligan burð, *F.* 4) þrysvar, *G.* 5) þóttist hon forvitnast, *G.* 6) hvaða, *G.* 7) *v. G.* 8) rennr fyrir, *G.* 9) þá mælti hon, *G.* 10) undarligr, *G.* 11) ef, *G.* 12) mikinn, *b. B, G.* 13) hann huldan, *B*; umbúit steininn, *G*; hirðan steininn, *F.* 14) *v. G.* 15) þar var af, *G*; af steininum stóð, *B.* 16) *v. G.*

son er Híði[1] hèt, ok dóttur, er[2] átti Svína-Stefán: þeirra son var Petr steypir. Enn[3] áttu þau Unas[4] fleiri dætr[5]. Sverrir var V vetra, er hann fór af Noregi ok vestr til Færeyja, ok var hann þar[6] með Hróa biskupi at fóstri [ok uppfæzlu[7]. Setti biskup hann til bókar[8], ok gaf honum vígslur, svâ at hann var vígðr til prests. Ok er hann var [fullkominn maðr at aldri[9], þá samdi hann sik lítt við kennimannsskap, ok[10] var heldr[11] úeirinn. Hann varð úsáttr við Brynjólf, son Kálfs sendimanns, er þá hafði konúngs[12] sýslu[13] þar í eyjunum; hafði Sverrir lostit[14] mann, en þeir Brynjólfr veittu honum atferð[15] [margir saman[16], en hann fór einn undan, ok var[17] svâ nær farit með þeim, at hann hljóp inn í stofu [nokkora undan, ok fal sik; kona nokkur fal hann[18] í ofni, ok setti hellu fyrir ofnsmunnann; síðan gerði hon eld fyrir utan[19]. Þeir leituðu hans um stofuna, ok funnu hann eigi. Mart þóttust menn nú síðan, [er vissu at hverjum manni hann varð, hafa at merkjum[20] at hann þótti mikillar náttúru vera.

---

1) Hýði, *B.* 2) hèt *b. G*, *ok hefir eyðu fyri nafninu.* 3) *v. G.* 4) Unás, *B.* 5) börn, *F.* 6) þá, *G.* 7) *v. G.* 8) bækr, *B.* 9) roskinn maðr, *G.* 10) *b. G.* 11) *b. G.* 12) *v. B.* 13) *þannig G, B*; sýslur, *A.* 14) lostinn, *G.* 15) *þ. B*; atför, *G*; heimferð, *A.* 16) *b. B.* 17) varð, *G.* 18) eina undan; kona ein fálann (ɔ: fal hann) *G.* 19) *b. G.* 20) *þannig G*; *A, B skipta röð orðanna óhentugar:* h. at m., er v. at h. m. h. v.

[*Frá draumum Sverris*[1].

2. Sverri[2] dreymdi stóra drauma, ok tóku sumir menn þat fyrir hègóma ok höfðu at spotti. Hann sagði[3] þann draum einn, at hann þóttist vera í Noregi, ok verða at fugli svâ miklum, at nef hans tók austr til landsenda, en vèlifjaðrar hans tóku norðr í Finnabú[4], en með vængjunum hulði hann landit allt. Hann bar þann draum fyrir vitran mann, þann er Einarr hèt, ok spurði hvat [hann ætlaði þann draum mundu merkja[5]. Einarr lèt sèr þat blint vera, ok þótti líkligt at sá draumr myndi boða fyrir ríki nokkurt[6]; ok [enn mælti hann: vera kann[7] at þú verðir erkibiskup. Sverrir svarar: [úlíkligt þikki mèr þat[8], at ek verða erkibiskup, þvíat[9] ek em [eigi vel[10] til færr at vera prestr. Sverrir hafði [IIII vetr ok XX[11], áðr en[12] hann yrði hins sanna víss um sitt faðerni. Einn vetr var hann síðan í Færeyjum, [áðr hann fór til Noregs[13].

[*Um Magnús Erlingsson*[14].

3. Magnús[15] ok Erlíngr[16] höfðu í þenna[17] tíma mikinn styrk af ríkismönnum[18] ok af allri alþýðu; var konúngr vinsæll ok [ástsæll[19],

1) *þannig P*; *v. A*; Draumr Sverris, *G, B.* 2) *þannig G*; hann, *A.* 3) dreymdi, *B.* 4) *þ. B,F*; Finnbúin, *A, G.* 5) þýða mundi, *G.* 6) *þannig G*; nockur, *A.* 7) ok þannig kann verða, sagði Einarr *G.* 8) þat þikki mèr allúlikligt, *G.* 9) at, *G.* 10) allilla, *G.* 11) XXIIII, *G.* 12) *v. G.* 13) *v. G, B.* 14) *þannig P*; frá Magnúsi konúngi ok E., *G.* 15) konúngr, *b. G.* 16) jarl, *b. G.* 17) þann, *G.* 18) lendum mönnum, *G.* 19) ársæll, *B.*

en[1] jarl var ríkr ok vitr, harðráðr ok sigrsæll; voru þar öll landráðin er hann var. Öfundarmenn átti hann marga bæði ríka ok óríka, ok var mest [at því norðr í land í þrændalögum[2]. En Eysteinn erkibiskup, [er norðr þar stýrði öllu fólki[3], var hinn mesti ástvin Magnúss konúngs, ok hèlt þar öllum styrk undir hann[4]. Magnús konúngr hafði með sèr alla hina stærstu menn er í voru landinu, suma [í hirð[5], en sumir sátu í veizlum hans; [ok þarmeð var samþykki allrar alþýðu at hefja hann ok halda[6] til ríkis; naut at því mest [hans forellris[7], at allt landsfólk[8] [elskaði hann, ok[9] vildi þjóna afkvæmi Sigurðar Jórsalafara, heldr en Haralds gilla [ok hans ættmönnum[10].

[*Sverrir varð víss um faðerni sitt*[11].

4. Þat varð til nýlundu[12], at Gunnhildr, móðir Sverris, fór[13] or landi brot, ok suðr til Rúmaborgar[14]. En er hon var fyri þeim manni[15], er henni veitti skriptir, þá sagði hon, at son hennar var sá, [er annat faðerni var at[16], en hon hafði [áðr til[17] sagt, ok var[18]

---

1) *v. G.* 2) um Þrændr, *G.* 3) *v. G*; er öllu rèði norðr þar, *B, F.* 4) norðr í land, *b. A.* 5) með hirðinni, *G.* 6) vildu allir hefja hann, *G.* 7) *v. G*; hinna fyrri foreldra sinna, *F.* 8) fólk, *G.* 9) *v. G, B.* 10) *v. G, B, F.* 11) *þannig B*; Draumar Sverris, *A*; Um faðerni Sverris, *G.* 12) nýnæmа, *G*; tiðinda einn tíma, *B.* 13) *þannig G, B*; gerði ferð sína, *A.* 14) Rómaborgar, *G*; Róms, *B.* 15) kennimanni, *F.* 16) *b. G*; at annarr var faðir at, *G.* 17) *b. B.* 18) Noregs, *b. B.*

konúngr faðir hans, en hann var sjálfr því leyndr. En þetta mál var borit fyrir páfann; var henni þat boðit í skript sína[1], at hon skyldi láta vita son sinn rètt[2] faðerni sitt, þegar er hon fyndi hann. Hon gerði [ferð sína eigi miklu síðarr en hon kom heim, ok fór[3] til Færeyja, ok sagði Sverri, at hann var son Sigurðar[4] konúngs munns[5]. Honum fèkk þessi saga mikillar áhyggju, ok reikaði hans hugr mjök; þótti torsóttligt[6] at deila til ríkis [móti þeim Magnúsi konúngi ok Erlíngi jarli; en honum sýndist[7] lítilmannligt, at hafast ekki at, heldr en einn búandason[8] óbreittr[9], [ef hann væri konúngsson[10], ok er hann minntist[11], hversu [þeir draumar[12] höfðu þýddir verit af vitrum mönnum, [er hann hafði dreymt[13]; [ok þessir sömu draumar kveykðu huginn[14] hans[15] til hefndar eptir sína frændr.

[*Draumr Sverris*[16].

5. [Með þeim hætti[17] hefir Sverrir sagðan þenna draum, at hann þóttist vera kominn til Noregs [vestan um haf, ok þar með[18] til nokkorrar tignar[19], ok þat helzt, at hann væri [kosinn til biskups[20]. En honum þótti vera

1) *v. G.* 2) *þannig G; v. A;* rèttligt, *B.* 3) svà för þegar út, *G, B.* 4) Noregs, *b. B.* 5) *b. B.* 6) torbreytiligt, *G*; erfitt, *F.* 7) í hendr þeim feðgum; þótti ok, *G.* 8) bóndason, *G.* 9) einnhverr, *F.* 10) *v. G.* 11) á, *b. G.* 12) draumar hans, *G.* 13) *v. G.* 14) þá herði þat heldr hug, *G*; þá herti hann nokkut huginn, *F*; blíðkaði þat heldr hug hans, *B.* 15) ok styrkti, *b. B.* 16) *þannig A, B.* 17) Svâ, *G.* 18) *v. G.* 19) *þannig G; gleymt í A.* 20) kjörinn til erkibiskups, *F.*

mikill[1] úfriðr í landinu [af konúnga deild[2], ok þótti honum sem hinn helgi Olafr konúngr[3] ætti deildina móti Magnúsi konúngi [ok Erlíngi jarli[4], ok þóttist hann ætla í hug sèr, á hvârra fund hann skyldi sækja. Honum sýndist at kjósa heldr at fara [á fund[5] Ólafs konúngs; ok er hann kom þar, var honum vel fagnað ok við mikilli blíðu. En er hann hafði þar eigi lengi verit, þá verðr sá atburðr einnhvern morgin, at honum sýndist[6], sem þar væri fátt manna hjá konúngi, [eigi meirr en[7] XV menn eða XVI; ok þósk konúngrinn við trapizu í einni loptstofu; ok er hann var þveginn, þá vildi annarr maðr [gánga at trapizunni, ok[8] þvâ sèr í því sama vatni er konúngr þó sèr í, en konúngrinn skaut við honum hendi sinni, [ok bað hann hætta[9]. Síðan nefndi hann[10] Sverri Magnús, ok bað hann þvâ sèr í því sama vatni. Hann þóttist svâ gera, sem konúngr[11] bauð, ok er hann var þveginn, þá kom maðr inn hlaupandi með bráðum tíðindum, ok bað menn til vâpna taka sem skjótast, sagði at úvinir konúngs voru fyrir durum. Konúngr [segir, kvað ekki saka myndu[12], ok bað menn taka höggvâpn[13] sín, ok gánga svâ út, ok sagðist hafa myndu skjöld sinn, [ok

1) *v. G.* 2) *v. G.* 3) Haraldsson, *b. B.* 4) *v. G.* 5) til, *G.* 6) þótti, *G.* 7) *v. G.* 8) *v. G.* 9) *v. G.* 10) til, *b. G.* 11) *þannig G*; hann, *A.* 12) konúngr kvað ekki myndu til saka, *G.* 13) hogvapn, *G*; vopn, *B.*

hlífa þeim þar öllum með[1]. þeir gerðu sem konúngr mælti. Síðan tók hann sverð sitt, ok seldi þessum únga manni Sverri, [ok fèkk[2] hann honum merki sitt í hönd, ok mælti: [tak nú við merkinu[3], herra, [ok ætla þat með sjálfum þèr, at þetta merki skaltu jafnan bera heðanífrá[4]. Hann þóttist viðtaka merkinu, ok þó [með nokkurri hræzlu[5]. Nú tók konúngr skjöldinn, ok gengu þeir út allir samt heldr skyndiliga. Honum þótti sem fordyri væri svâ lángt, þar sem þeir gengu út, at eigi var skemra[6] en sextogt, ok þótti honum eigi allhátt mega bera merkit, meðan þeir voru inni í húsinu; ok er þeir voru at durum komnir, [þar sem þeir skyldu útgánga[7], komu atmóti[8] þeim VII menn við vâpnum, ok vildu högga merkismanninn; en konúngr gekk fram [fyrir hann[9] með skjöld sinn, ok hlífði[10] honum ok öllum þeim, [svâ at ekki sakaði til[11]; komu síðan á rúmlendi ok á fagran völl. Eptir þat þóttist hann uppreisa merkit, ok bera í fylkíng Magnúss konúngs [ok Erlíngs jarls[12], ok [sýndist þegar sú fylkíng hrökkva fyrir[13], [er at sótti fram[14]. Síðan vaknaði hann, ok hugleiddi[15]

1) lífa þeim öllum, *G.* 2) *þ. G*; síðan seldi, *A.* 3) taktu nú merki mitt, *G.* 4) ok vit þat, at þú átt jafnan mitt merki bera hèðan af, *G*; ok vit fyri víst *o. s. f. B.* 5) hræddr, *G.* 6) *þannig G*; sæmra, *A.* 7) *v. G.* 8) *á móti, G.* 9) *þannig, G, F*; fram fyrir merkit, *B, F.* 10) *þ. G*; lífði, *A, H.* 11) *v. G.* 12 *v. G.* 13) þyntist þegar sú fylkíng, *B.* 14) *v. G.* 15 íhugaði, *G.*

draum sinn; þótti betra dreymdr en eigi, [ok sýndist þó kynligr vera[1]. Sagði síðan vinum sínum, [ok þó fám[2], ok var því nær ráðinn sem síðan gafst[3]. En er honum komu slíkir hlutir í hug, þá styrktist hann[4] [við þat[5].

[*Vestanferð Sverris*[6] *til Noregs.*

6. Sverrir bjó nú ferð sína til Noregs, [at sjá hvat í vill gerast[7]; ok er hann kom þángat, hafði sá maðr látit gefa sèr konúngsnafn, er Eysteinn hèt; þeir voru bræðrasynir[8]. En er Sverrir spurði þat, gróf hann vandliga eptir þess manns atferð[9], ok fannst honum þat eina í, sem únglig myndu vera mörg ráð hans [ok tiltæki, ok hnekði þat, þvíat honum þótti sèr eigi þar hent til at ráðast[10]. Síðan gerði hann ferð sína norðr í land, þvíat Hrói biskup, fóstri hans, hafði þat ráðit honum, at sækja erkibiskups fund, ok birta[11] fyrir honum sinn vanda. En er hann var á leið kominn, gerðist hann spurall[12] við þá menn, er norðan komu. Hann dvalðist um hríð í Selju, þvíat þar voru hans kunnmenn[13] fyrir. Þar [var einn prestr, sá[14] er honum sagði inniliga þat er hann vildi vita; ok þaðanaf sèr Sverrir, hversu mikill mótstöðumaðr erkibiskup hafði[15] verit hans bræðr-

---

1) *v. G.* 2) *v. G.* 3) gekk, *B*; raun á, *b. F.* 4) mjök, *b. G.* 5) *v. B.* 6) Sverrir hóf ferð sína, *G.* Sv. kom fyrst, *B.* 7) *v. G.* 8) ok Sverrir, *b. A.* 9) atferði, *F.* 10) *v. G.* 11) tjá, *B, F.* 12) frèttinn, *F.* 13) kunnir menn, *G*; kunnigir vinir, *B.* 14) hitti hann prest einn þann, *G, B.* 15) hefir, *G.*

um; þótti sèr lítil vân þaðan uppreistar, er aðrir bræðr hans fengu steyping; vendir síðan aptr suðr, ok gerir ferð sína or landi. Fór síðan með byrðíngsmönnum til Túnsbergs, ok þaðan austr til Konúngahellu. Jafnan var hann [í þeirri ferð[1] á ræðu[2] við sjálfan jarlinn, ok fèkk hann svâ dulzt[3] fyrir honum, at eigi vissi jarl, hvat Sverri bjó í skapi, eða hverr hann var. Hann var optliga[4] [með hirðmönnum [eða öðrum konúngsmönnum[5] ok var svâ glaðr við þá, at þeim þótti [hverrar stundar[6] gaman [ok skemtan[7] at hans tali[8]; ok [af sinni ræðu ok vitrleik[9] gróf hann svâ undir þeim, at hann varð margra hluta þeirra víss af þeim, er þeir vildu[10] eigi hafa í ljós látit, ef þeir vissi hverr þar hefði verit, eða við hvern þeir höfðu rædt. Hann hugsaði vandliga, ef alþýðan væri nokkut tvískipt[11] í sínu orðalagi; þvíat[12] engi grunaði [hans orð, ok engi vissi hvat honum bjó í skapi. Fannst honum þat eitt í, at öll alþýðan væri Magnúsi konúngi holl[13]. Or Konúngahellu fór hann til Ljóðhúsa, ok fèkk mikit vâs ok erviði[14]. Hann kom í Eystra-Gautland [við mikilli mæði[15]; III

1) *v. G, F.* 2) tali, *G.* 3) læynzt, *G, B.* 4) jafnan, *G.* 5) *v. G. B; frá fyrra* [á tali við konúng sjálfan ok menn hans, *B.* 6) hvers dags, *F.* 7) *v. G.* 8) málsendum, *G; frá* [at honum ok hans ræðum, *F.* 9) *v. G, B.* 10) gjarna, *b. G.* 11) umskiptilig, *F.* 12) *þ. F;* ·at, *A.* 13) hann ok virðist honum svâ sem alþýðan mundi velviljuð M. konúngi, *G;* höll undir Magnús konúng, *F, B.* 14) *þ. B,* ervaðe, *optar A,G;* erfiði, *F.* 15) *v. G.*

nóttum fyrir jól kom hann til Birgis jarls brosu, mágs síns, er átti Brigit[1] föðursystur[2] hans. [Þar bar hann upp sinn vanda fyrir mág sinn ok frændkonu. Þau tóku lítit[3] af hans máli til greiða: báru til þess II hlutir; sá var annarr, at Eysteinn frændi hans hóf þaðan flokk sinn, ok vildu þau eigi annan efla, meðan hann var á lífi. Annarr hlutr var sá, at þat var borit [til eyrna Birgi[4], at Erlíngr jarl hefði gört hann til gabbs þángat[5]. Sverrir var þar um jólin, ok flutti[6] jafnan fyrir jarli sinn vanda; [bað hann tilleggja nokkur heilræði, hvat til ráða skal taka[7]. En þat [bar þar til[8], sem jafnan kann henda, at þar voru viðstaddir þeir menn, er meirr voru öfundar fullir en gæzku, ok þetta sama hagaði honum til mikils háska; því at margir skamsýnir[9] menn hugðu þessi tíðindi sönn vera, ok vildu drepa hann; en jarl vildi þat eigi vera láta, nema nokkorar sakir berar[10] væri til: vildi eptir því láta leita[11] heldr, hvat títt væri [um hans hag[12]. Honum var gefit [bæði vín ok mjöðr at[13] drekka, at[14] hann yrði drukkinn, ok mætti nokkut þat orð finnast í hans munni, at [hann þætti sakbitinn vera[15], eða [fyrir þat dráps[16] verðr.

[1]) Birgit, *G*; Brigid, *B*; Birgittu, *P*. [2]) systur, *G*. [3]) hann bar upp fyri þau sinn vanda ok tóku þau lítin, *G*. [4]) í eyru þeim, *G*. [5]) austr þannin, *G*. [6]) tjáði, *hin*. [7]) *v*. *G*. [8]) var enn, *G*. [9]) skynsamir, *G*. [10]) brýnar, *G*. [11]) meðr list, *b*. *F*. [12]) *b*. *F*. [13]) *þ*. *B*; b. v. ok, *A*; vín at, *G*. [14]) *þannig* G; ef, *A*. [15]) honum mætti sakir á gefa, *F*; nokkrar væri brýnar sakir, *B*. [16]) dauða, *G*.

En með því at Sverrir var á hverri stundu mjök hugsjúkr[1] um sitt mál, þá gaf hann lítinn gaum miði eða víni, þóat honum væri þess yfrin gnótt; heldr veitti hann því meiri viðsjá, [er hann fann, at undan vâru dregin andsvörin fyrir honum um þau málin öll, er honum vörðuðu; höfðu þeir ekki vætta at sök, er hann vildu drukkinn gera[2].

[Ferð Sverris til Vermalands[3].

7. Ok at [liðinni jólatíðinni[4] sneri hann [ferð sinni[5] til Vermalands, þvíat hann þóttist eigi þau andsvör fá síns máls af jarli, er honum líkaði[6]; ok eigi kom mikill flokkr[7] í hans föruneyti, þvíat hann fór þaðan við annan mann; ok í þeirri ferð fèkk hann mikit vâs [ok erviði[8]. Var því líkast, sem í fornum sögum er sagt at verit hefði, þá er konúngabörn urðu fyrir [stjúpmæðra sköpum[9]; þvíat þat var [VI daga eða VII[10] ísamt, er hann fór villr um stórar merkr[11] [ok ókunnar[12]; [þolði þá[13] [í þessu vâlki[14] bæði húngr ok kulða. En er hann kom á Vermaland, þá mætti hann þar þeim mönnum, er komnir voru af Noregi. [Hann spurði þessa menn inniliga tíðinda, ok[15] þeir kunnu honum ný tíðindi at segja: at Eysteinn

1) hugsi, *F.* 2) *frá* [sem hann fann umsát annara, *G.* 3) *þannig P*; *v. A, G, F, B.* 4) liðnum jólum, *G.* 5) *v. G.* 6) þætti sèr til uppreistar í því sinni, *G*; þótti orlausn vera, *B.* 7) vöxtr, *G, B.* 8) *v. G, B.* 9) stjúpmóður álögum, *F*; stórum á., *B.* 10) VII daga, *G.*; XII dægr, *B.* 11) eyðimerkr, *F.* 12) *v. G, F.* 13) ok þolði, *G.* 14) *v. G.* 15) *v. G.*

konúngr hafði farit norðan, ok austr í Vík, ok þeir Magnús konúngr höfðu barizt [á Ree[1], ok Eysteinn konúngr hafði þar fallit, ok mikill hlutr liðs hans; en þat flýit á Vermaland [eða þelamörk[2], eða suðr til Danmarkar, er undan komst. þetta þótti Sverri mikit auka sína harma ok vandkvæði, ok ferr þá fyrst til systur sinnar Cecilíe, er þegar[3] hafði búit veizlu ámót [bróður sínum, er hon hafði spurt til hans ferða[4]. Ok er þau funnust, varð hon fegin, ok fagnaði honum [við mikilli blíðu[5]. Síðan [gerðu þau ráð sín[6], hvat hann skyldi aftaka, [þvíat honum var þá eigi vel aptrkvæmt í Noreg[7]; var þá komin frètt[8] um hans [hag ok ferðir[9], ok þótti þat líkast[10], at hann man verða sækja á ókunn lönd [nokkora hríð[11], ok bíða þar þeirra tíðinda, er guð vildi [láta nokkorn veg hægjast um hans mál[12].

[*Málaleitan Birkibeina við Sverri*[13].

8. Nú spyrr[14] þetta sá hinn fátæki flokkr, er þá hafði mist síns höfðíngja, at sonr Sigurðar konúngs munns[15] var kominn á Vermaland; en hverr er þat spurði, fór á fund hans, ok báðu hann bindast fyrir sitt mál ok gerast fyrir þeim höfðíngi. Lið þetta var við mikilli

1) *b. B,F.* 2) *v. G.* 3) þá, *G.* 4) honum, *G.* 5) sem bezt kunni hon, *G.* 6) töluðu þau systkyn, *G*; velktu þ. s. fyri sèr, *B.* 7) *v. G.* 8) til Noregs, *b. G.* 9) mál, *G.* 10) vænligast, *B*; vænst, *F.* 11) *v. G.* 12) honum senda, *G*; til handa senda, *B.* 13) *þannig P*; Tala Sverris konúngs, *A*; Frá Sverri ok Birkibeinum, *G.* 14) fregnar, *P.* 15) *b. B.*

hneysu[1]: sumir voru mjök sárir, en sumir klæðlausir, [ok allir náliga[2] vâpnlausir. Allir voru ok svâ miklir æskumenn, at ekki sýndust hönum þeir líkligir til [mikillar ráðagerðar [3]. Hann svarar á þá leið: [eigi sýnist mèr vârt ráð líkligt til mikillar framkvæmðar ok stórræða; þèr eruð menn snauðir[4], en ek ein fèlítill ok yðr ókunnr: megu þèr ok sjá, ef yðr mislíkar [mín ráðagerð[5], at þèr vitit eigi görla[6], hverjum þèr þjónit. Em ek ok þar fæddr, er menn eru lítt[7] vânir slíkum storræðum [eða starfi[8], ok sýnist mèr sem vèr hafim fátt til fèlags[9], hvârir við aðra, nema fèleysi ok mikinn vanða; verð ek þess eigi búinn, at [binda yður vandkvæði á mína áhyggju[10]. Nú með því at þèr hafit [til vâr stundat[11], þá vil ek ráð gefa til með yðr, [þat er mèr sýnist[12] [duga muni[13]: Birgir mágr minn [ok þau Brigit eigu[14] III sonu, ok eru þeir jafnbornir[15] til lands, sem Magnús konúngr[16] Erlíngsson. Farit þángat ok biðit hann gefa yðr nokkurn[17] af þeim yðr til fyrirmanns[18].

---

1) *þ. G*; neiso, *A*; rædslu, *B.* 2) en nær allir, *G.* 3) ráðagerða, *G.* 4) þetta sýnist mèr hvarigum allfýsiligt, *G*; Hverigum sýnist mèr fýsiligt þetta ráð upp at taka, þvíat ek sè eymd yðra mikla, svâ snauðir menn sem þèr erut, *B.* 5) ráð mín, *G.* 6) *v. G.* 7) ekki, *G.* 8) *v. G.* 9) fèlagsskapar, *G*; saman at legg-a, *b. F.* 10) kimbla yðrum vandræðum á mínar áhyggjur, *G*; auka yðr vanda ok mèr áhyggju, *B.* 11) minn fund sótt, *G.* 12) *v. G.* 13) *b. B.* 14) á sèr, *G.* 15) jafnkomnir, *G.* 16) *v. G.* 17) einnhvern, *G.* 18) forstjóra, *G, B*; forystu, *H*; konúngs, *F.*

hefi ek ok [vandliga athugat yðru liði[1], ok finnst mèr þat eina í, sem lítil myni vera manngrein með yðr, [ok er mèr mjök afhent við þessum flokki at taka[2]; ok sè ek stór vandkvæði[3] á voru máli, ok mest fyrir sakir þess hlutarins, er oss gegndi sízt hvârumtveggjum at missa, en meiri vân at engi sè faung á í yðru föruneyti til svâ [mikilla landráða[4] sem þarf í móti [Erlíngi jarli[5]. [Em ek til engrar ráðagerðar færr, sá maðr er í einu útskeri er fæddr ok fjarri öðrum löndum[6]; hefi ek ok lítt sèt annarra manna siðu fyrri en nú, er ek kom í [yðart land[7]; [en miklu síðr kann ek þó við her[8] at[9] fara, eða landráðum at skipa; em ek til enskis færr, úkunnigr öllum mönnum[10], [veit ok eingi ætt mína[11], ok gánga þess allir dulðir[12], nema þat eina er ek segi frá einn saman. Nú kann vera at þèr mælit slíkt við mik, sem við hinn fyrra höfðíngja yðarn, at þèr vissut eigi, hvat manna hann var, [sá er yður þjónusta hneig til[13]; ok verðr yðr [þat sama[14] at brígslum haft jafnan, hvar sem þèr kunnut mæta yðrum úvinum. Vitu ok allir menn vân sona Birgis, en mín engi[15].

[*Birkibeinar fara á fund Birgis jarls brosu*[16].

9. Þessir menn fóru [á fund Birgis brosu

1) til hugsat vandliga um lið yðvart, *G.* 2) *v. G.* 3) torfavll, *G*, *B*. 4) mikils landráðs, *G.* 5) þeim feðgum, *G.* 6) *frá* [*v. G.* 7) þessi lönd, *G.* 8) herskap, *F.* 9) *b. F.* 10) *frá* [*v. G.* 11) *þ. B*; *F*; veit ek ok eigi um ætt mína, *A* 12) *frá* [gánga hèr ok allir duldir um ætt mína, *G.* 13) *v. G* 14) yðarr höfðíngi, *G.* 15) maðr, *b. B.* 16) *þ. P*; Draum, *A.*

við þessi sömu[1] málaleitan. Hann harmaði mjök skaða þeirra; ok sagði svâ: synir mínir eru börn at aldri, ok kunnu hvârki gera ráð fyrir sjálfum sèr nè öðrum mönnum[2]; eru þeir ekki til slíks færir, [ok þó mest fyrir æsku sakir; sýnist mèr ok lítil völ í yðrum flokki þeirra manna, er ráð megi gera fyrir sonum mínum; ok má ek engum her hèðan lypta, þvíat ekki þola Noregsmenn[3], at gautskr herr ríði á land þeirra. En [þar sem þèr erut komnir á minn fund, man ek gefa yðr eitt ráð, en guð ræðr hversu gefst[4]. Son Sigurðar konúngs var með[5] oss um jól, en nú man hann vera á Vermalandi; takit hann til höfðíngja; hann [hefir aldr til, ok er líkligr[6] til vits[7]: biðit hann beitast[8] fyrir yðart mál. Þeir sögðu: vèr fundum[9] þann mann, ok vísaði hann oss af hendi sèr. Jarlinn [eggjar því meirr, ok mælti[10]: svâ segir mèr hugr um, at enga uppreist finni[11] þèr yðars máls, ef eigi kemr þaðan: enda skulu þèr á hans fund sækja, ef þèr vilit mín ráð hafa. Ok þau megu þèr bera honum mín orð, at ek heit honum[12] allri minni vingan[13] slíkri, sem ek má við koma; skal hann ok hèr hafa her sinn ok frið-

[1]) til Birgis j. með þessa, *G.* [2]) *v. G.* [3]) *frá* [munu Noregsmenn ekki þola, *G.* [4]) en þat ráð legg ek til með yðr, er mèr sýnist vænst; gefst sem guð vill, *G.* [5]) við, *G.* [6]) vænn, *F.* [7]) hefir bæði til aldr ok vit at stýra slíkum mönnum, *B.* [8]) bindast, *B.* [9]) hittum, *G.* [10]) svarar, *G.* [11]) fái, *G.* [12]) *b G.* [13]) vináttu, *G.*

land, hvar sem hann kemr í Svíaveldi[1]. Gerit honum þann kost, at hann skipist við yðra nauðsyn allra saman, eða [þèr munuð hann aftaka lífinu[2]. Þeir höfðu sett [menn til[3] at gæta hans, meðan þeir fóru til Birgis jarls; því at Sverrir hafði ætlat ferð sína út til Jórsala[4]; þóttist eigi vita þá menn í Noregi, er hann ætti trausts[5] af von. Svâ höfðu þeir Magnús konúngr ok Erlíngr jarl grimliga leikit alla þá hálfu, [at engi maðr þorði Sigurð nè Hákon konúngsnafni (at) nefna eða (þeirra) geta[6]. Nú komu [þessir menn í annat sinn[7] aptr til Sverris[8] við[9] brèfum Knúts konúngs ok Birgis jarls, ok mæltu svâ: sú er vâr bæn, at þèr skipizt við at hjálpa þessum fátæka flokki, [til þess at þèr vanvirðit eigi vâr orð, ok[10] [svâ lítit sem vèr tókum[11] fyrri af yðru máli, þá skulum vèr nú styðja ok styrkja yðart ríki, allt þar er vèr megum við komast. En þóat þeir lokkaði hann [við þessu fagrmæli[12], þá sá hann eigi at síðr sín vanefni til svâ mikils ráðs[13], ok [neitaði hann þeirra bæn[14]. Þá minntust þeir ályktarorða Birgis jarls, ok báðu hann þá um II kosti kjósa: hvârt hann vildi

[1]) nær sem hann þarf þess meðr, *b. F.* [2]) ella munu þèr hann af lífi taka, *G.* [3]) *þannig G*; til gísla, *hin.* [4]) því at hann, *b. A.* [5]) nokkurs styrks, *B.* [6]) *v. G, F.* [7]) þeir, *G.* [8]) ok þángat vorn menn sendir, *b. G.* [9]) með, *G.* [10]) nú með því at þèr virðit orð vâr þá heldr en áðr, *F, B*; til þess at þèr ríkit (*sic*) orð vâr, *G.* [11]) þótt vèr tækim litinn fyrr, *G.* [12]) með þvílíkum gælíngarorðum, *G, F*; góligum orðum, *B, G.* [13]) stórræðis, *B, G.* [14]) ok kvað nei við, *G.*

heldr þeirra máli miskunna, eðr eiga af þeim vân skjótra[1] vandræða, ok segja á þá leið: vèr höfum lengi[2] þjónat yðrum frændum, látit feðr vâra ok [bræðr ok náliga alla[3] frændr, ok friðlöndin[4] fyrir sakir föður þíns; ok nú bjóðumst vèr allir enn í vandann fyrir sjálfan[5] þik; en þú vill fyrirlíta [bæði oss ok sæmð þína sjálfs[6]. Nú skaltu víst vita, at vèr munum drepa yðr frændr[7], ok kaupa oss svâ í frið við Magnús konúng, ok vera yðr grimmastir, er áðr voru vèr hollastir. Mikit sýndist honum nú enn sitt mál vandast af nýju, [ok hugði hann at með sjálfum sèr[8]; sá at þá myndi [bráðast yfirlúka hans ætt ok þeirra frænda[9], ef hann hætti til þessa afarkosta[10]. [Tók hann þann af, at[11] drottinsdaginn at VII vikna föstu bundu þeir [ráð sín ok fèlag[12]; en mánadaginn eptir gengu LXX[13] manna til handa Sverri, ok gerðust sumir hirðmenn hans[14], [en sumir gestir, sumir húskarlar[15].

[*Draumr Sverris*[16].

10. Ok um nóttina eptir[17] dreymði Sverri, at hann þóttist vera austr [í Borg[18], þar sem Raumelfr fellr í sjá, ok þótti honum þar vera Magnús konúngr ok Erlíngr jarl í bænum [ok

1) bráðra, *B, F.* 2) *v. G.* 3) *v. G.* 4) svâ friðlandit, *G.* 5) *v. G.* 6) oss, *G.* 7) *v. B.* 8) *v. G.* 9) skjótast verða aldauða þeirra kyn, *G, B.* 10) etjukosta, *G*; hörðu kosta, *B*; er þá voru honum görvir, *b. G.* 11) *b. G.* 12) lag sitt saman, *G*; sitt fèlag, *B.* 13) LXXX, *H.* 14) *b. B.* 15) *v. G.* 16) *v. G.* 17) næstu, *G.* 18) á bergi, *G*; í bergi *B*; í Túnsbergi, *F.*

lið þeirra[1]. Honum þótti vera[2] nokkurr kurr um þat, at þar myndi vera nokkurr konúngsson í bænum, [ok sýndist honum allt fólk vera í eptirleitan, hvar hann mun vera; en hann þóttist vita, at þessi kurr var um hann sjálfan[3]. Hann þóttist fara leyniliga or bænum, ok sýndist honum vera[4] fyrir sèr Maríekirkja; [hann sótti þángat tíðir, ok[5] er hann þóttist biðjast[6] fyrir í kirkjunni, sýndist honum maðr gánga at sèr ok taka í höndina, ok leiddi hann í eina stúku norðr ífrá sönghúsdurum, ok mælti við hann: gakk með mèr, bróðir, ek hefi leynt mál við þik. Hann þóttist gánga með honum, ok hyggja vandliga at hans yfirlitum. Honum sýndist þessi maðr afargamall, ok snjóhvítr fyrir[7] hærum; hann hafði skegg mikit ok klæði afar síð; rjóðr í andliti ok stutt hár umhverfis[8], ok heldr ógurligr. Hann þóttist vera íhugafullr, hvat er þessi maðr myndi vilja. Sá hinn gamli maðr fann þat á honum ok mælti: hræzt eigi þú, bróðir, þvíat guð hefir mik sendan. Þá þóttist hann hníga til jarðar fyrir honum, ok spyrja: hvat manna ertu, herra, at ek mega víst vita, at guð hefir sendan þik. Hinn gamli maðr svarar í annat sinn, ok bað Sverri eigi óttast; sagði guð sik sendan hafa til hans. Þá þóttist hann verða

1) *v. G.* 2) *b. G.* 3) *B frá* [ok þótti honum allt folk í eptirleitan, hvar hann mundi vera. 4) verða, *G.* 5) en, *G.* 6) leitast, *B.* 7) af, *G.* 8) *v. G*; umhergis, *F.*

slíkt eða hræddari. Þá [tók sá hinn gamli maðr í hönd hans, ok reisti hann upp, ok mælti[1] hit þriðja sinn: hræzt eigi þú, bróðir, [friðr verði með þèr[2]; þvíat ek em Samúel, guðs[3] spámaðr, hefi ek ok guðs erindi þèr til handa [at flytja[4]. Eptir þat tók þessi gamli maðr horn or skreppu[5], er hann hafði á hálsi sèr, ok sýndist honum sem krismi væri í horninu. Þá mælti sá hinn gamli maðr við Sverri: lát mik sjá hendr þínar, segir hann. Eptir þat þóttist hann rètta fram báðar hendr sínar til hans. Sá maðr smurði hendr hans, ok mælti svâ: [helgist ok styrkist[6] þessar hendr til hatrs við úvini [ok mótstöðumenn[7] þína[8] at stjórna mörgum lýðum[9]! Síðan [kysti hann[10] Sverri, ok tók í hönd hans hina hægri, ok mælti við hann: leitaðu nú [austr or þröng þinna óvina[11], þvíat þú skalt konúngr vera. Ok enn [kysti hann[12] Sverri í annat sinn ok mælti: [ver þú hraustr ok sterkr[13], þvíat guð mun fulltíngja þèr. Eptir þetta vaknaði hann, ok sagði þegar þenna draum þeim XII mönnum, er þar sváfu í [því herbergi sem hann sjálfr[14]. Öllum þótti draumrinn mikill ok merkiligr, ok urðu allir hans menn þessum draumi[15] nokk-

[1]) mælti hinn gamli maðr, *G.* [2]) *v. G.* [3]) *v. B.* [4]) *v. G.* [5]) skikkju sinni, *F.* [6]) smyrist ok helgist, *B.* [7]) *v. G.* [8]) *þ.* G; sína, *A.* [9]) lýð, *G.* [10]) mynntist hann við, *B.* [11]) or þraung þessari austr, *G.* [12]) mynntist hann við, *B.* [13]) styrkstu ok ver hraustr, *G.* [14]) herbergi hjá honum, *G*; þat voru prestar II ok X menn aðrir, *b. B.* [15]) *þannig G*; draumum, *A.*

ut[1] svâ fegnir. Ok er hann leitaði eptir, at þeir[2] myndi ráða drauminn, þá bar engi traust á, [en öllum þótti betr dreymðr en eigi[3]. Ok er hann fann at draumr þessi myndi eigi ráðinn verða, [bað hann þá ekki umskepta[4], þóat þetta hefði fyrir hann[5] borit. Allir þóttust [þeir finna, er við voru staddir[6], at stórum skiptist hans lunderni eptir þenna draum. Var þat mikil raun allt saman, er hann var í úkunnu landi ok við alla[7] úkunna þjóð. Þat var ok allt senn er hann hafði við föruneyti[8] tekit, [ok hann varð[9] at bera vanda fyrir [þeim er honum þjónuðu, með[10] því at engi var sá annarr, er ráð kunni gera, nema[11] hann sjálfr, í þessu liði, [er hann hafði viðtekit ok sitt ráð viðbundit[12].

Frá Sverri konúngi[13].

11. Miðvikudaginn [í VII viknaföstu[14] [tók hann við þessum flokki, ok[15] hóf[16] för sína af Hamri í Vermalandi, ok hafði eigi meira lið en LXX[17] manna. Hann fór í Víkina, en á því meli dreif til hans lið, svâ at hann hafði hálft fjórða C[18] manna[19], þá er hann kom þar

[1]) *v. G;* mjök, *F.* [2]) nokkurr, *G.* [3]) *v. G.* [4]) *þannig líka G;* mart umtala, *B; frá* [lèt hann kyrt vera, *F.* [5]) *v. G.* [6]) finna, *F.* [7]) *v.* G. [8]) forræði, G. [9]) varð hann þegar, *G.* [10]) öllum sínum mönnum, *G.* [11]) utan, *G.* [12]) *v. G, B.* [13]) Sverrir bjóst af Vermalandi, *B. Hèðan frá til 21 Kapitula vantar þá alla yfirskriftir í G.* [14]) eptir, er vèr köllum öskudag; *G, B.* [15]) *v. G.* [16]) hann, *b. G, B.* [17]) LXXX, *H.* [18]) hundrað, *G, B.* [19]) *b. G.*

er [Saurbæir heita[1] í Víkinni. þar lèt hann þíngs kveðja, ok vildu hans menn láta[2] gefa honum konúngsnafn. Hann talðist undan, ok kvað[3] betr sama[4], at hans mál væri áðr birt við[5] nokkorum sannindum. En þeir sögðust þat eigi vilja heyra, [ok tölðust eigi vilja honum þjóna til þess[6], at hann [væri eigi hærri en aðrir þeir er honum fylgðu[7]. þat var drottinsdag hinn fyrsta í föstu[8] [at þeir gáfu honum konúngsnafn[9]; [gengu menn þá til handa honum[10], ok tóku við sverði hans. Eigi hafði hann lengi þeim flokki stýrt, áðr en hann sá þat, er fyrr hafði hann grunat, at eigi mundi hann mjök mega styðjast við þeirra ráðagerð[11]; ok meðan hann var í Víkinni ok þeir, þá hugði hann vandliga at þeirra[12] háttum ok athæfi[13]. Sýndist honum þat fólk misjafnt mjök, sumir góðir drengir ok spakir menn, en sumir úspakir[14]. [þá kom honum í hug at freista, ef þetta fólk vildi honum til nokkurs annars fylgja, en til rána ok úspektar einnar[15]. þá fór hann aptr til Vermalands, þvíat hann vildi eigi ræna í Víkinni, ok vildi hann heldr berjast til lands, sem hann átti burði til. þaðan gerir hann för sína, ok ætlaði norðr í

1) Saurbær heitir, *B.* 2) *v. B.* 3) lèt, *B, G.* 4) hæfa, *G*; fallit, *B.* 5) með, *G.* 6) at þjóna honum svà, *G.* 7) bæri eigi hærra nafn en þeir, *G*; eigi hefði meiri nafnbót, *B.* 8) í lángaföstu, *F.* 9) *b. G.* 10) *v. G.* 11) tók hann þá alla áhyggju sèr á hendr at leggja, *b. B.* 12) sinna manna, *G.* 13 er þá voru komnir í föruneyti hans, *b. B.* 14) með rán ok úsiðu, *B.* 15) *v. G.*

land. Hann fór þar til er hann kom [til Eiðaskógs[1], ok kannaði þá lið sitt; ok reyndist svâ, at með litlum drengskap[2] höfðu margir til handa gengit, ok meirr [af því, at þeir[3] hugðust ránsmenn at vera[4] heldr[5] en [konúngi sínum til sæmðar [at berjast[6]. [þessu máli lauk svâ, þá er til var kannat, at[7] hann hafði eigi meirr en LXXX[8] manna þeirra CCCC[9]. þá sá hann eigi efni sín til þess, sem hann hafði ætlat, við svâ lítit lið ígegn slíku ofrefli sem fyrir var vân. Sá hann, at ekki var at stunda á þat lið[10], er eigi vildi fylgja honum norðr ok[11] norðan. þóttu þeir heldr vilja[12] eggja alþýðu í höfuð sèr af ránum ok mikilli úspekt, en fylgja honum[13] í mannraunum; ok var honum þá mjök ángrsamt[14], þvíat hann var náliga [frá öndverðu[15] nauðigr til konúngs tekinn, en veitt honum[16] síðan[17] eigi[18] góða fylgð. Nú hugleiddi[19] hann sitt ráð, ok þóttist eigi faung[20] á sjá, at hann gæti við [þetta lið[21] skilizt, af[22] því at þeir, er helzt vildu honum fylgja, gættu hans vandliga[23]. [Snýr hann nú aptr á Vermaland, ok[24] hafði

[1]) at Eiðaskóg, *G.* [2]) dyggleik, *G.* [3]) *v. G.* [4]) gerast, G. [5]) *v. G.* [6]) *v. G*; *frá fyrra* [berjast með sæmd meðr konúngi sínum, *b. F.* [7]) *v. G.* [8]) eina LXX, *B*; LXtigi manna, *H.* [9]) *þannig hin*; CCC, *A.* [10]) fólk, *G.* [11]) *þannig G*; eða, *A.* [12]) etja ok, *b. F.* [13]) sèr, *G, B.* [14]) annsamt, *B.* [15]) *þ. B, F*; í öndverðu, *A*; *v, G.* [16]) sèr, *B.* [17]) af þessum mönnum, *b. B.* [18]) enga, *B.* [19]) hugaði, *G*; íhugaði, *B.* [20]) efni sitt, *G.* [21]) þá, *G.* [22]) fyri, *G.* [23]) síðan hann hafði við konúngsnafni tekit ok görzt öllum kunnr í landinu, *b. B, G.* [24]) *þ. B, G*; Sverrir, *A.*

páskavist með einum presti, þeim er vegliga veizlu gerði[1] ímóti honum. Eptir þat sendi hann brèf sín í Noreg á þelamörk, þvíat þeir voru rángsáttir[2] við Magnús konúng ok Erlíng jarl; ok hèt hann þeim [nokkurum rèttarbótum[3], ef þeir snerist til hans, ok [stefndi hann þeim[4] norðr í land til móts við sik[5], [ef þeir vildi hann nokkut þýðast[6] eða honum lið veita.

Af ferð Sverris konúngs[7].

12. At liðinni páskavikunni sá hann at hann myndi eigi komast norðr í land, nema hann tæki nokkura úkunna stiga með erviði, af[8] því at stór viðrbúnaðr var um allt landit, síðan [er þeir[9] spurðu at flokkrinn [tók at hefjast[10] austr í landit[11], at þeir áttu hvergi kost at[12] komast þar í landit, er nokkurar voru stórbygðir fyrir; ok [þá sá hann þat at ráði at snúa[13] at Eystrasalti; ok síðan ferr hann yfir þann skóg hinn fyrsta, er XII[14] rasta var lángr, áðr [en hann kom í Ækisherað[15]. En er þeir fóru þaðan, [áttu þeir þann skóg fyrir[16], er [enn var svâ[17] lángr[18], [áðr hann kom þar[19], er heitir Molúngr[20]. þaðan fór hann enn XV[21]

1) bjó, *G.* 2) missáttir, *G*; í úsætt, *B.* 3) nokkurri rèttarbót, *G.* 4) vildi þeir koma, *G.* 5) hann, G. 6) *v. G.* 7) *þannig A, B.* 8) fyri, *G.* 9) menn, *G.* 10) hófst, *G.* 11) Vík, *F.* 12) máttu þeir hvergi, *G.* 13) sneru þeir ferð sinni; *G.* 14) *þannig hin*; XIII, *A.* 15) Ríkisherað, *F, G*; [áðr Ríkisheraðit tók til, *B.* 16) á þann skóg, *G.* 17) *þannig B*; einkar var, *A.* 18) *frá* [var miklu lengri, *F.* 19) ok til þess, *B.* 20) Mástúngr, *F.* 21) XII, *G, B.*

rasta skóg til Járnberalands. Á þessum skógum öllum var engi fæzla nema fuglahold [ok elgja[1]. Í þessari ferð gerðust margir hlutir erfiðligir ok þúngligir, því at þeir fóru um óbygðir mjök lengi, ok þoldu bæði húngr ok kulða [ok mikla mæði[2]; mátti þar ok ekki hesta við njóta eðr annarra fararskjóta, því at í þann tíma voru verstar ferðir[3], er snjó leysti af skógum, en ísa af vötnum. Þeir fara stundum um[4] mosa, eða stórar myrar ok þröngar merkr, eða brota stóra. Járnberaland er undir Svíakonúngi, ok var þá enn heiðit; höfðu þeir aldri sèt konúng koma fyrr í sitt land, ok voru þeir óvanir konúnga yfirför; mátti svâ atkveða, at [þann mann fyndi eigi[5], er skyn kynni á konúngsmönnum[6], eða vissi hvârt þeir[7] voru menn eða dýr; var þat mikil nauð at flytjast milli svâ heimskra[8] þjóða. En svâ mikla miskunn [sýndi allzvaldandi guð[9] við Sverri konúng, at hann fèkk af því fólki mikinn farnað[10] ok leyfi til yfirferðar, [þann tíma er[11] þeir heyrðu orð hans[12]. Af Járnberalandi fór hann um[13] þann skóg, er XVIII rasta var yfir, til [þess hèraðs[14], er [Herdalir

[1]) *v. B.* [2]) *v. G.* [3]) færðir, *F, B.* [4]) móa, *b. B.* [5]) at þann mann fyndi trautt, *G.* [6]) konúngsnafni, *F*; konúngi, eða vissi hvârt þat var maðr eða dýr, *B.* [7]) *þ. G*; þat, *A.* [8]) fávísra, *G.* [9]) gerði guð almáttigr ok heilug María, *G, B.* [10]) fagnað, *hin.* [11]) þegar, *G.* [12]) en optast var at fara um auðnir, merkr ok mosa, mýrar stórar ok stór stöðuvötn, *G*; eyðimerkr, stórar ár, heldr en um mannabygðir, *b. B.* [13]) yfir, *G.* [14]) (*einúng-is*) hèrað. *G.*

heita[1], þat var hans land. þaðan fór hann þann skóg, er var átta rasta hins fjórða tigar yfir[2]. Á þeim skógi var svâ hörð [reiðan þeirra[3], at ekki var at eta nema börkr [af viði ok safi[4], ok þau ber er undir snjó höfðu legit [um vetrinn[5].

[*Gerr jartein Sverri konúngi*[6].

13. Sá atburðr gerðist, at Sverrir konúngr skyldi fara yfir eitt mikit vatn í[7] einni mörk[8], [ok voru þar engir farskostir[9] í nánd, nema menn gerðu sèr flota af[10] viði[11], [III eða IIII[12] saman[13], svâ sem[14] þá mátti verða; ok sá floti er konúngr var á, var eigi mikill, ok voru [þeir þar IIII á[15]. þessi floti seig, þegar er þeir komu skamt frá landi, svâ at þeim tók vatnit[16] í mitt bein á flotanum, en vatnit var hálfrar viku breitt. Ok í því bili kom einn maðr hlaupandi á vazströndina[17]; hann var mjök þreyttr af göngu, þvíat þá voru þeir á inni mestu mörkinni, ok áðr hafði verit allt liðit II daga matlaust. þessi maðr kallaði á þá, er á voru flotanum, ok bað þá [hjálpa sèr, talðist farinn vera af mikilli[18] mæði; en annat liðit var þá mjök komit yfir vatnit. Ok þá

1) Dalir heita *F*; Herdalr heitir, *A*, *H*. 2) yfirferðar, *B*; átján rasta ok XX, *F*; átta rasta yfir ens XI tigar, *H*. 3) reisan, *F*. 4) *v*. *G*; ok sáfi, *B*. 5) *v*. *B*. 6) *þannig B*. 7) á, *G*. 8) eyðimörk, *F*. 9) en skip voru engi, *F*. 10) hrám, *b*. *F*, *B*, *H*. 11) viðum, *G*. 12) IV eða VI, *F*, *H*. 13) eða, *b*. *G*. 14) *b*. *G*. 15) þar á III menn með honum, *G*. 16) *b*. *G*. 17) vatzbakkan, *G*; at vatninu, *F*. 18) hjálpar, ok kveðst náliga vera farinn, *G*.

er konúngr heyrði kall hans, sá hann at þess manns bani[1] lá við, ef þeir tæki hann eigi; en í annan stað sýndist honum flotinn eigi[2] bera [mega alla þá menn, er áðr voru á[3]. Hann lèt þó flotann at landi, ok tók manninn, þóat eigi væri færiligt. Ok er sá maðr kom á flotann til þeirra, þá tók vatnit yfir knè þeim; ok fóru svâ yfir vatnit, ok lendu við eina lág; gengu síðan af flotanum. Konúngr fór síðarst af, ok þegar er hann steig af, sökk flotinn sem steinn; ok sýndist þá þegar öllum mönnum þessi atburðr merkiligr [ok undarligr[4]. En nú er þat öllum auðsýnt, at sá floti bar þann farm, er ætlaðr var til þeirra stórvirkja, er þá voru eigi framkomin, ok hærri tignar, en þá hafði hann, er flotinn[5] flaut undir mannfarminum, en sökk [þann tíma[6] er menn voru af honum. Tvær nætr síðan voru þeir í auðn, ok höfðu engi mat, nema þeir átu safa[7] ok sugu birkjuvið[8]; en hinn III daginn var allt liðit [at úfæru komit[9]. Þeir sóttu þá svâ hart[10] þessa eyðimörk, at skammar voru þá XIII[11] rastir eptir. [Nú veik svâ við, at liðit fór[12] yfir eina á mikla; liðit lagðist niðr á árbakkanum, sem yfir kom, ok nenntu eigi at gánga lengra fyrir

[1]) líf, *F*, *B*, *G*. [2]) varla, *G*; trautt, *G*. [3]) þá, *G*. [4]) *v*. *B*. [5]) *þannig*, *G*; hann, *A*. [6]) þegar, *G*. [7]) sáfa, *B*; þellisafa, *G*, *H*; þellusafa, *F*. [8]) birkju, *B*. [9]) komit at þrotum, *G*. [10]) mjök, *G*. [11]) XIV, *G*, *F*, *H*; XII, *B*. [12]) þá fór liðit, *G*.

þeirri[1] mæði, [er þeir höfðu[2]. [Konúngr fór með þeim, er síðarst fóru, ok[3] voru þeir III saman, ok rak þá lángt ofan eptir ánni, ok sveif at landi umsíðir; tóku hvíld eptir þat. Þá bað konúngr menn vel viðherðast, ok kvað skamt [í bygðina vera[4]; talði enn myndu nokkot[5] rautt fyrirbrenna, ef þeir kæmi til kristinna manna[6] umsíðir.

Frá ferðum Sverris konúngs[7].

14. Nú [kom konúngr[8] til Jamtalands, ok vildu þeir honum ímót standa. Hann sendi þá fyrir Sigurð af Saltnesi, ok [ætlaði sem reyndist[9], at þeir myndu minnr[10] varast vitrlig ráð, meðan eigi var kominn sjálfr höfðínginn. [En í þeirri för[11] fèkk Sigurðr öll skip þeirra, er þeir höfðu ætlat sèr til landvarnar. Ok er konúngr kom sjálfr, missa bændr[12] skipanna; var sá þá hinn bezti[13], at gánga [til handa[14] [Sverri konúngi[15]. Þar voru margir lendir menn Magnúss konúngs, ok gengu allir til sættar[16]. Þar voru þá veizlur búnar ok allr greiði [við konúng[17]; þeir fengu honum XL[18] manna. [Eptir þetta[19] byrjar hann ferð sína þaðan ábrot, ok fóru enn við svâ miklu erfiði,

[1]) *v. G, B.* [2]) *v. G, B,* [3]) *v. G.* [4]) skayþ (skeið) mundu vera íbygðina, *G.* [5]) marght, *F.* [6]) landa, *F.* [7]) *þannig B*; Frá Sverri konúngi, *A.* [8]) *þ. B*; k. hann, *A*; komu þeir, *G.* [9]) hugði sem var, *F.* [10]) miðr, *G.* [11]) *v. G.* [12]) *þ. B*; þeir, *A.* [13]) líkasti, *F.* [14]) á hönd; *G.* [15]) *b. B.* [16]) handa, *G.* [17]) *v. B.* [18]) *þannig hin*; LX, *A, B.* [19]) þá, *G, B.*

at V daga bergði[1] engi maðr mat, ok eigi[2] sváfu þeir; þvíat konúngr vildi eigi [láta fara boð fyrir (sèr)[3]. Hann kom frjánótt[4] fyrir hvítsunnudag[5] í nánd við bæinn. Þeir kaupángsmenn spurðu þetta, ok fóru[6] yfir ána Níð ímót þeim með [XVI hundruð[7] manna; [var fyrir þeim[8] Sigurðr Nicolásson[9], Eiríkr Árnason, Ívarr horti, Ívarr selki[10] ok Ívarr Gjafvallsson. En er konúngr varð varr við þetta, fór hann sjálfr [á njósn[11] við annan[12] mann [er Jón hèt[13], [ok kom í lið þeirra sjálfra; urðu þá sannliga vísir, hverr liðsmunr var, ok sá hann sik eigi tilfæran[14] at berjast við C manna ímóti XVI hundruðum[15], ok hurfu þá aptr at sinni. Þá [voru Selbúar[16] enn í samnaði fyrir þeim (með)[17] DCC[18] manna, en [lið Sverris konúngs var svâ mótt[19] af lángri[20] vöku[21] [ok erfiði[22], at þeir urðu þá hvíld at taka. Síðan sendi hann [menn til Vígleiks[23] á Digrini, at hann [skyldi fæða[24] lið hans, ok varð hann vel

---

1) hafði, *B.* 2) heldr, *b. G.* 3) at njósn kæmi fyri þeim, *F.* 4) frjádaginn, *F*; frjámyrgin, *H*; frjádagsnótt, *B.* 5) hvítadaga, *G, H.* 6) ofan, *b. B.* 7) *þannig ilka hin*; XII. C, *B.* 8) þar voru þeir, *B.* 9) *þannig F*; s. Nicolás, *G*; Niculags *eða* Sticulags, *A.* 10) *þannig G*; snerkr, *A* (*síðan*: silki) silki, *F, B, H.* 11) *þannig G*; í mót þeim, *A.* 12) I (einn), *B.* 13) *þannig G*; Jón hæin, *A.* 14) ok er konúngr varð vís ins sanna um liðsmuninn, ok þótti honum eigi færi, *G.* 15) XII. C, *B.* 16) Sældælir, *H.* 17) höfðu Selbúar safnað fyrir honum, *G.* 18) CCC, *B.* 19) Birkibeinar voru þá svâ móðir, *F, H.* 20) *v. G.* 21) föstu, *B.* 22) *v. G.* 23) orð Vígleiki, *F.* 24) fæddi, *G*; mundi fæða, *B.*

við [þessa orðsendíng[1]. Ok er þeir fóru þaðan íbrot, greiddi guð svâ konúngs mál, at hann ok lið hans komust ímilli samnaðarins ok [skipa þeirra[2]; tóku þá hvert skip þeirra Selbúanna, fóru síðan í bygðina [þeirra manna, er gjarna vildu sitja um líf þeirra[3]; bjöggu [nú í búm[4] þeirra, hversu sem [líkaði þeim er eignirnar áttu[5]. Komu þeir svâ heim, at engi var annarr til, en játa[6] því öllu, er konúngr beiddi[7]; hann lagði á þá [gjald, hálfsmánaðar vist[8]. Konúngr var þá í hólmi einum [í Selasjó[9], er Konúngshólmr er kallaðr síðan[10]; fóru þaðan um nótt, svâ at engi maðr vissi, nema þeir sjálfir; [vendu þá á þat fjall er kallat er Vazfell[11], ok [voru þar svá, at[12] engi maðr varð varr við þá, en þeir sá vandliga[13] öll tíðindi til bæjarins, ok heyrðu þat mart er [mælt var til þeirra sjálfra[14]. Gauldælir höfðu ok mikinn samnað; [þat sá þeir görla[15], ok er[16] nokkura daga varð eigi vart við þá, slitu[17] þeir þá samnaðinum[18]. Þat sá þeir þegar Birkibeinar, ok slást eptir á hæla þeim, ok koma [á óvart öllum mönnum[19] í

1) *v.* G, *B.* 2) skipanna, *B.* 3) *v.* G 4) búin, *G.* 5) þeim þótti, *G*; hversu hagliga er þ. þ. sem áttu, *B.* 6) já, *G.* 7) vildi at væri, *G.* 8) hálfs mánaðar vista gjald, *G.* 9) *v.* G; Selabúi, *B*; Seljasjó, *H.* 10) *frá* [er Konúngahólmr hèt, *F.* 11) *þannig* G; Vazafell, *A*; Vaðafell, *F*, *H*; *frá* [*v. B.* 12) *v. B.* 13) *v. G.* 14) um þá var talat, *B.* 15) *v. G.* 16) *þannig* *G*; *v. A.* 17) rufu, *F.* 18) safnaðinn, *G.* 19) at óvörum öllum, *G*; ok þeim úvörum, *B.*

bygðina; urðu þeir þá undir þat allt glaðliga[1] at gánga, sem Sverrir konúngr krafði[2]. þetta spurðist brátt til bæjarins[3], ok gerðu þeir enn lið úr bænum[4] [eptir honum[5]. [þeir Sverrir konúngr[6] lètu þá enn undan [at sinni[7], ok fóru upp í Sóknadal; [ok er hann kom þar, spurði hann at Rútr[8] ok LXXX manna voru komnir af þelamörk, [ok vel vâpnaðir; voru nú komnir at þeirri orðsendíngu ok brèfum, er fyrr var nokkut afsagt, at hann hafði sent á þelamörk[9]. þessum tíðindum varð hann feginn; fór síðan ímót þeim upp í Rennabú[10].

[*Sigr Sverris konúngs*[11].

15. Eptir þat [vendi hann[12] aptr, ok hafði hann þá LXXX manna ok C. þeir fóru þar til er þeir komu til Gaularóss[13], ok fluttust þar yfir á eikjum[14], ok þá XX menn, er fyrstir fóru [yfir ána[15], gerði konúngr í njósn, var þar Jón Gunnarsson[16] fyrir því liði. Bæjarmenn höfðu ok [senda njósn af sinni hendi; þeir voru VII[17]. [þessir njósnarmenn fundust[18], ok urðu bæjarmenn drepnir V[19], en I

[1]) *v. G.* [2]) þá, *b. G, B.* [3]) *býjarins, F.* [4]) býnum, *F.* [5]) *v. G*; í móti Sverri, *F.* [6]) Birkibeinar, *G.* [7]) *v. G.* [8]) *þannig hin*; Knútr, *A*; *frá* [þar kom í mót þeim Hrútr *o. s. frv. F.* [9]) eptir ritum þeim er fyrri var frá sagt, *G*; er Sverrir konúngr hafði sent þángat, *B.* [10]) Rennabý, *H.* [11]) *þannig B.* [12]) snerikonúngr, *G.* [13]) *þ. líka F*; Gaulardals, *G*; Gaularáss, *B*; í Gaularás, *H.* [14]) ekjum, *F, B.* [15]) *v. G.* [16]) Jón Guðrúnarson af Sannesi (Sandnesi), *G*; Guðr. s. af Sandi, *F. B*; Guðroðarson af Sandi, *H.* [17]) sent á njósn sinna vegna VII menn, *G.* [18]) þeir hittust á njósninni, *G, B, F.* [19]) IIII, *B.*

handtekinn, [einn[1] komst íbrot[2], [ok bar njósn[3] til bæjarins. Eptir þetta [fóru bæjarmenn út með fylktu liði[4], ok höfðu XII C manna. Þá mælti Ívarr horti: nú skulum vèr beita þá brögðum, ok munum vèr fela lið várt sumt; þvíat eigi þora þeir til at ráða, ef þeir sjá allt liðit. Síðan settu þeir DCC manna undir [garð einn[5], ok ætluðu at þeir skyldu koma í opna skjöldu, þá er saman lysti liðinu. Þeir tókust[6] ok þá dirfð [á hendr[7], at þeir tóku merki hins helga Ólafs konúngs, ok lètu bera ímóti Sverri konúngi, þar sem þeir voru lendir menn ok bændr; [en þat gafst með þeim hætti[8], sem nú megu þèr heyra. Sá maðr var settr á hestbak[9], [sem merkit bar[10], ok hleypdi eptir liðinu, ok fèkk eigi stöðvat hestinn, ok hleypir þá á[11] II menn; fèkk annarr þegar bana af, en annarr örkuml[12], svá at aldregi varð heill síðan; en hann sjálfr fèll af baki, ok [felldi þá merkit niðr[13]. Konúngr fylkði liði sínu ímóti þessum [V hundruðum[14] manna, [er í fylkíngu vóru[15], ok skipaði saman bogmönnum sínum; neytti þá hverr [maðr vel[16] sinna vápna. En þeir [er stóðu[17] undir garðinum[18] urðu

---

1) annar, *F.* 2) undan, *G.* 3) *frá fyrra* [Il komust at bera boð, *B.* 4) *þannig G*; fór bæjarliðit út við liði sínu fylkðu, *A.* 5) *þannig G, B*; garðinn, *A.* 6) tóku, *G.* 7) til, *G.* 8) gafst þat svâ, *G.* 9) *þannig G*; bak, *A.* 10) *b. F.* 11) uppá, *G, B.* 12) meiðsl, *H.* 13) fèll niðr merkit, *G*; misti þá merkit, *B.* 14) VI. C., *G.* 15) *b. B.* 16) *v. G, B.* 17) *þ. B*; krustu, *G, F*; lágu, *A.* 18) *þ. B*; *frá* [lágu undir garðinum meðan, ok, *A.*

eigi fyrr varir við, en örvarnar flugu hvínandi yfir höfuð þeim. Komu þeir allir[1] fyrstir á flótta, er Ívarr þóttist sigrinn[2] undir eiga, [ok rann hverr at öðrum. Áttu þeir sigri at fagna[3], er úlíkligra mátti þykkja [fyrir liðsfjölða sakir[4]. [Felldi Sverrir konúngr[5] þar Ívar silki[6] ok Ívar Gjafvallsson, ok með þeim meirr en C manna. Tóku þeir þá merki [hins helga[7] Ólafs konúngs, ok báru í bæinn við[8] fögrum sigri, en höfðíngjar, þeir sem eptir voru, [hljópu híngat ok þíngat, sem mýs í holur[9]. Eiríkr Árnason [var þá[10] handtekinn. [Eptir þat tóku menn sèr grið til handa[11]; gengu þá margir með mjúklæti til Sverris[12], þeir er áðr höfðu [við miklum ofmetnaði blásit ímót honum. Sverrir konúngr þakkaði nú allsvaldanda guði ok heilagri[13] guðsmóður María ok [hinum helga[14] Ólafi konúngi þenna fagra sigr, er guð gaf honum, ok [sýndi hann þat með því, at hann[15] gaf hverjum grið[16], er þess beiddi[17]. Hann þóttist þat sjá[18], svâ mart stórmenni, sem undan flýði[19], at þeir myndu svikum

1) *v. G.* 2) allt traust, *G.* 3) þá rann hverr at öðrum, ok höfðu þeir sigr, *G.* 4) *v. G.* 5) fèll, *G.* 6) selki, *G.* 7) *b. G.* 8) með, *G.* 9) flýðu undan víðs vegar, *G.* 10) varð, *G.* 11) tóku menn þá grið af Sverri konúngi, *G.* 12) *þ. B*; hans, *A.* 13) á mót honum gengit, en hann kunni þökk fyri guði almáttkum ok sælli, *G*; . . . . e. k. kunni guði a. aufusu sigri þess er hann hafði þá fengit, *B*, en hann gaf. . . . aufusu (*o. s. f.*) *F.* 14) *b. G.* 15) *v. G.* 16) ok frið, *b. G*; er til hans kom ok, *b. G.* 17) krafði, *G, B.* 18) vita, *G, B.* 19) hafði komizt, *G.*

vilja at honum koma, ef hann sæi eigi við. [Eptir þenna bardaga sendir konúngr[1] njósnarmenn út ok inn frá bænum; voru þeir ibrot[2] III nætr, ok komu aptr með þeim tíðindum, at Innþrændir höfðu samandregit [XX hundruð manna[3], ok voru þá á för komnir; en Ívarr hafði [L skipa[4] út við Rauðabjörg. [Ok er þessi tíðindi komu öll senn fyrir konúng, sá hann at eigi var[5] setu efni, [ok hljópu til skipa, ok fengu XI skútur[6]. Ok er þeir höfðu skamt róit út ífrá Hólmi, sá þeir flota Innþrænda, [er innan fór, ok komu síðan í skotmál við þá; en[7] L[8] byrðínga lágu við Rauðabjörg. [Konúngr vildi ekki við þá eiga, þvíat þat voru allt kaupmenn, [ok komnir or Vâgum[9]; en Sverrir konúngr[10] vildi aldri kaupmönnum mein gera, ef þeir kynni[11] meta sik. Þar lágu ok XII[12] skútur ok I[13] lángskip, er Ívarr hafði samandregit. Þeir flýðu þegar, [ok þorðu ekki við Birkibeina at eiga[14], en konúngr fór út til Agðaness, ok fundu[15] þar skútur IX[16], ok þegar lagði Sverrir konúngr at þeim. Þeir fengu þesskonar kaupferð,

1) þá sendi hann, *G.* 2) á brautu, *G.* 3) XX. C. m., *G*; tvær þúsundir, *F*; lið mikit, *B.* 4) lángskip, *H.* 5) Konúngr sá at nú var eigi, *G.* 6) fengu þeir skútur XI, ok hljópu þar á, *G.* 7) *v. G.* 8) XL, *G, F*; IX, *B.* 9) meðr Vogaflota, *F*; norðan or Vogum, *B.* 10) *frá fyrra* [ok voru þat ekki nema kaupmenn; vildi konúngr ekki við þá eiga, þvíat hann, *G.* 11) kunnu sjálfir, *G.* 12) XI, *G, B.* 13) *v. G.* 14) er þeir sá Birkibeina, *G.* 15) hittu þeir, *G.* 16) XI, *F, H.*

at þeir seldu klæði sín ok vâpn[1] ímót knúskan ok svívirðíng[2]; lètu ok allt laust, þat er þeir höfðu fèmætt; [konúngr lèt þessa menn eigi drepa[3]. Þaðan fóru þeir út til Fólsknar[4], ok fundu þar byrðíng, er Ívarr átti, ok [var á til VI marka[5] gulls, [ok tóku[6] þeir þetta fè. [Eptir þat[7] fóru þeir suðr á Mæri, ok fundu[8] þar [XII skútur eða XIII[9]; [var þeim mönnum settr hinn sami markaðr sem hinum fyrrum[10], þvíat hvârirtveggju [ætlaðu til Ívars at fara[11], ef eigi kæmi tröll ímilli húss ok heima.

Gefit Sverri konúngs nafn á Eyraþíngi[12].

16. Eptir þetta snýr konúngr norðr aptr til Þrándheims[13], ok er þeir komu til bæjarins, gerðu bæjarmenn sem samði[14] við konúng, hríngðu um allan bæinn[15], ok gengu með processíu[16] ímóti honum. Síðan lèt konúngr kveðja Eyraþíngs[17], ok nefndi til XII menn or hverju fylki þeirra VIII[18], er fyrir innan Agðanes eru; ok er þeir komu, þá var Sverri[19] gefit konúngsnafn á þessu[20] átta fylkna þíngi, ok dæmt með vâpnataki, ok svarit honum land ok

1) en fengu, *b. G.* 2) illleikni, *hin.* 3) *v. G.* 4) Fólksnar, *B.* 5) *þannig G, F*; þar voru á VI merkr, *A*; á fjárlutr til VI m. g., *B.* 6) *þannig G, B, H*; síðan taka, *A.* 7) þaðan, *G.* 8) hittu, *G.* 9) XIII skútur, *G, F*; XIIII, *B.* 10) höfðu þeir ina sömu kaupför ok inir fyrri, *G.* 11) vildu til Ivars, *G.* 12) *þ. B.* 13) kaupángs, *B.* 14) sæmði, *G.* 15) staðinn, *B, H.* 16) processionem, *G, F, B.* 17) móts, *F*, stefna Eyrar þíng, *B.* 18) *v. G.* 19) *þ. B*; konúngi, *A.* 20) *ð. B.*

þegnar eptir landslögum fornum. [þessi tíðindi[1] fóru brátt, ok komu [fyrir Magnús konúng ok Erlíng jarl[2]; sömnuðu þeir þegar liði, ok hèldu[3] norðr með landi. Sverrir konúngr spyrr þetta, ok vildi eigi bíða, tók skip sín ok menn, ok fóru út í Orkadal; settu þar upp skipin, ok lögðu eld í, ok brendu upp öll. Síðan sneru þeir [til Upplanda[4]; ok er þeir komu [yfir Dofrafjall[5] í[6] Guðbrandsdali[7], áttu þeir þíng, ok [af þínginu[8] fóru þeir þar til[9] er þeir komu til þess vatz, er Mjörs[10] heitir; en í Mjörs var samnaðr lendra manna, ok höfðu þeir XVIII skip. þar voru III lendir menn, Hallvarðr[11] af Sástöðum, Sæbjörn[12] Sindrason ok Ívarr gæslíngr[13]. þeir höfðu annan samnað á landi, þat voru XII hundruð manna; en Sverrir konúngr hafði CC manna. Hann [leitaði ráða við[14] lið sitt, hversu hátta skyldi; [en allir vildu[15] berjast. Konúngr svarar svâ: eigi sýnist mèr [sem yðr muni þetta vel hæfa, þvíat þetta er mikit ofrefli við at eiga[16]; ætla ek öðruvís vænna minna harma at [reka, heldr en gánga í slíka snöru; þvíat eigi er míns föð-

1) þau nýmæli, *G*, *B*. 2) til eyrna Magnúsi k. ok Erl. jarli. *G*. 3) fóru, *G*. 4) á Upplönd, *B*. 5) *þ*. *F*, *B*; upp í Dofrafjall, *A*; *v*. *G*. 6) *þannig G*; upp í, *A*. 7) þar, *b*. *A*. 8) *þannig G*; at þíngum, *A*. 9) *frá* [þaðan af fóru þeir þíngum, til þess, *F*. 10) Mjórs, *G* (*hèr ok síðan*). 11) Ivarr, *B*. 12) Snæbjörn, *B*. 13) gællíngr, *B*. 14) spurði þá eptir, *b*. *G*. 15) ok vildu allir brjóta bág við ok, *G*. 16) þetta þannin sem yðr, *G*, *B*.

ur eða bræðra at hefndra, ok margs forellris, at ek sè[1] við jörðu lagiðr eða rekinn[2] á flótta[3]. Síðan fóru þeir þaðan at[4] konúngs ráði [II dagleiðir[5]. Konúngr [gerði LX manna[6] fyrir á Haðaland til [vatz þess er Rönd heitir[7], ok tóku þau skip öll sem þar voru. En er konúngr kom þar, þá voru fyrir III samnaðir, CCC[8] í [tveim stöðum[9], en D[10] í einum stað. Þá skipti konúngr liði sínu í helmínga, ok hafði hann sjálfr C manna, en annat C sendi hann til bús Özurar balla[11], ok [ræntu þeir þar[12] til XX marka gulls; ok meðan þeir voru íbrot, vildi konúngr eigi ekki athafast, ok rèð hann þá til [atgöngu við því liði, er þá var eptir, ímóti þessum samnaði, er CCC voru í. Eptir þat bjöggust hvârirtveggju við með slíkum föngum er til voru, ok gengust síðan ímóti. En[13] þegar er Birkibeinar ofruðu vâpnum sínum, þá [laust hræzlu í hug[14] búandkörlum; tóku þeir betra ráð, báðu sèr griða, [ok köstuðu vâpnum, ok sýndu svâ hræzlu[15]. Konúngr gerði[16] sem fyrr[17], gaf hverjum manni

---

1) *þannig B*; sjá, *A.* 2) *þ. B*; koma, *A.* 3) *frá* [hefna, en brjótast við þetta ofrefli, *G.* 4) úvilja sínum en, *b. G, F, B.* 5) dagleið, *B.* 6) sendi á njósn XL manna fram, *G ok hin.* 7) vatzins Ravnd, *G.* 8) manna, *b. B.* 9) í hverjum safnaði tveggja, *F.* 10) *þannig G*; V, *A*; V C, *B.* 11) *þannig P*; hisla, *A*; brisla, *F*; bilsa, *B*; *v. G.* 12) tóku þeir þar vel, *G, B.* 13) orrostu við þá er fyri voru, CCC, ok, *G.* 14) skaut þeim þegar skelk í bríngu, *G, B.* 15) *v. G.* 16) nú, *b. G.* 17) hann var vanr, *B.*

grið er [bað. Ok er aðrir, þeir sem í samnaði höfðu verit, sá, hversu þeirra [félagum hafði tekizt[1], þá sættust þeir ok við konúng; var þá þeirri hlýðni játat[2], sem aldri var fyrr á Haðalandi, ok var þar þíng stefnt, [skyldi konúngr eiga sáttarfund[3]. [Þessi sáttarfundr[4] var eigi ætlaðr prettalaus af búondum, þvíat þeir [sá, at konúngr hafði lítið lið[5], ok ætluðu þeir konúngi atgöngu at veita á þínginu. En þann dag er þíng skyldi vera, komu þeir þar, er [farit höfðu at taka[6] bú Özurar; var þá meira konúngs lið en búanda[7]; þorðu[8] þeir þá [ekki vætta annan veg at gera, en[9] konúngr vildi. [Lagði konúngr slíkt allt á hendr þeim, sem honum sýndist[10], [játuðu þeir því öllu[11], [er konúngr mælti til[12]; var þá kallat sem þeir væri sáttir; en þó reyndist sem fyrr, at nokkur[13] skollr var í skapi búandkarla[14]. Tóku þeir þat ráð, at senda Ormi konúngsbróður orð, at hann [skyldi fara[15] utan or Víkinni at konúngi, [ef hann mætti[16], þvíat hann hafðist þá á skipum við; [þeir lètust myndu sækja ámóti, ef hann vildi undan[17]. Síðan lèt Ormr [miklu

1) fóstbræðr höfðu farit, *B.* 2) *frá fyrra* [þess beiddist, þeir sættust ok við konúng, er í öðrum voru safnaðinum, ok jáðu þeir þá lýðni, *G.* 3) ok laginn sættarfundr, *F*, *B.* 4) en sá fundr, *G.* 5) vissu at konúngr var fáliðr, *F.* 6) tekit höfðu, *G.* 7) bændr ætluðu, *F*, *B.* 8) urðu, *G.* 9) öllu því at já sem, *G*; ekki orð í aðra skál at leggja en, *F*, *B.* 10) at væri, *b. G.* 11) ok luku allt slíkt er hann kvað á, *b. F.* 12) *b. B*; *v. A*, *F.* 13) *v. G.* 14) bönda, *G.* 15) færi, *G.* 16) *b. F.* 17) *v. G.*

liði samna, ok lèt[1] stór skip draga or því vatni, er heitir Tyrvi[2]; ætlaði síðan uppí Rönd at Sverri konúngi; konúngr var þar fyrir á skipum. [Þá var svâ gíslum skipat fyrir[3], at á Heiðmörk voru XVIII[4] skip í Mjörs[5]. Þetta spurði Sverrir konúngr, hann [gerði þá ráð sitt: hann[6] lèt sem hann myndi fara[7] ámót Ormi, ok gerði[8] þángat alla njósn sína. Síðan fór hann í skóg, ok XL[9] manna hans með honum ok felldu viðu. Engi maðr vissi, hvat þat skyldi; en hann hafði þat boðit sínum mönnum, at þeir skyldu [eptir honum[10] koma[11], ok svâ gerðu þeir, [at þeir komu þar sem hann var, ok voru þar[12] um nóttina. En í dagan um morgininn kváðu við lúðrar, stóð þá upp[13] allt liðit, engi vissi þó, hvat er konúngr vildi starfa[14]. [Ok er menn voru klæddir, skipaði hann liði sínu, bað þá draga skip þau, er voru í Rönd V rastir[15], þar sem aldri var fyrr farit með skip. Nú þurfti eigi at spyrja, hvat þessi viðr skyldi, er konúngr lèt fella[16] í skóginum, ok voru þat hlunnar þá. Þeir lèttu eigi [þessi ferð[17] fyrr en þeir komu í Mjörs; ok er þeir

---

1) *v. G.* 2) Tyrfi, *B.* 3) var þá svâ til sett, *F.* 4) XIIII, *hin.* 5) allt, *b. G.* 6) *v. G.* 7) út, *b. G.* 8) sendi, *G.* 9) LX, *B.* 10) allir til hans, *G.* 11) *frá* [koma eptir sèr um kveldit, *F*; e. h. breyta, *B.* 12) allir samt, *G.* 13) ok klæddist, *b. G.* 14) at hafast, *G, B.* 15) Konúngr segir þá, at skip þau sem í Ravnd voru skyldi draga eið mikit, *G*; skipti hann liðinu til þess starfs, er á úvara kom alla, at draga (*o. s. frv.*) . . V mílur, *F.* 16) fyrra dag, *b. G.* 17) *v. G.*

komu þar, veittu þeir atróðr vânú bráðara þeim lendum mönnum er þar voru fyrir. Þeirra viðrskipti lauk [á þann veg[1], at sá fèkk gagn er guð vildi. Sverrir konúngr rak íbrot alla[2] sína fjandmenn. [En er þar var hreinsat[3], fór konúngr til Hamar-kaupángs, ok átti þar þíng[4]; mælti þar engi maðr ímóti hans vilja[5], lendir menn flýðu[6] [fyrir konúngi[7] suðr í vatnit[8], var þá lángt ímillum þeirra, [því at Mjörs er svâ mikit vatn, at þat er líkara sjó[9].

Viðreign Sverris konúngs ok lendra manna[10].

17. Hallvarðr á Sástöðum [ok aðrir lendir menn höfðu[11] mikla veizlu á Sástöðum, ok buð [hann öllum til, er þiggja vildu, at þeirra flokkr yrði sem mestr. Var þar þann tíma[12] kirkjumessa; þar voru CCC manna at því boði, en þó komu fleiri en boðit væri[13]. Birkibeinar sóttu ok til kirkjumessu[14], ok bjöggust þá [til orrostu: fylktu hvârirtveggju liði síñu[15], gengust ímóti [síðan ok skutust á; ok skjótt lögðu lendir menn á flótta ok lið þeirra; voru drepnir VII menn, en V handteknir. Nú taka þeir veizlu[16], er óboðit komu; en hinir voru

1) svà, *G*, *B*. 2) *v. G.* 3) *v. G.* 4) við bændr, *b. F.* 5) en þó at, *b. A.* 6) flýði, *A.* 7) *v. G*; þá flýðu þeir, *b. A. ofaukið.* 8) en konúngr var norðr, *b. B.* 9) *v. G.* 10) *þannig P*; Veizla á Sástöðum, *A*; Ferð Sverris konúngs, *B*: 11) hafði, *G.* 12) mörgum til; var þar þá, *G.* 13) var, *G.* 14) veizlunnar, *G*; kirkjudags, *B.* 15) hvârirtveggju til bardaga, *G.* 16) ok lauk svâ, at lendir menn flýðu, ok fèllu af þeim VI menn, en V voru handteknir; tóku þeir veizluna, *G.*

brott elltir, er búa lètu. [þeir runnu til[1] Orms konúngs bróður, ok sögðu [sínar farar lítt vegligar. Síðan lèt Sverrir konúngr [eptirleita við[2] þá menn, er handteknir voru, hvar skip þeirra væri fólgin; ok þat sögðu þeir. Eptir þat [tók konúngr[3] skip þau öll, sem voru í Mjörs, bæði smá ok stór. þar fèkk konúngr fjárhlut allra lendra manna, ok þeirra er undan flýðu, svâ ok allar landsskyldir, þær er Magnús konúngr ok Erlíngr jarl ætluðu sèr[4]. Nú hafði Sverrir konúngr eignazt öll[5] Upplönd ok Eystridala; varð jafnan[6] þeirra hlutr betri er til hans hnigu, en hinna er frá beittu[7]. Ok svâ sem menn sá [þat, at hans afli tók vaxa[8], ok meirr af vitrligum ráðum en af fjölmenni, þá þótti æ[9] því fýsiligra til hans at stunda. [Samnast nú lið til hans, svâ at hann hafði[10] CCC manna. Eptir þetta komu þeir Magnús konúngr ok Erlíngr jarl í Víkina, ok heyrðu þessi tíðindi frá Birkibeinum [er nú voru sögð[11]; samna sèr[12] nú liði [af nýju um alla Víkina, ok fengu svâ mikit lið at þat var [úgrynni herliðs[13]. Ok er Sverrir konúngr [sá þat, at honum var þetta

1) fóru þeir er flýðu á fund, *G.* 2) at grafa við, *F;* spyrja, *B.* 3) tóku konúngsmenn, *F.* 4) *frá þriðja* [honum sínar úfarar. Konúngr náði þá öllum skipum þeirra, er í voru Mjórs. Konúngr fèkk þar ok stórfè, er þeir höfðu leift honum, inir lenðu menn, *G.* 5) *v. G.* 6) æ, *F.* 7) honum viku, *G;* í móti stóðu, *F.* 8) at afli hans vóx, *G.* 9) ok, *G.* 10) dróst honum þá svâ liðit, at hann hafði aukin, *G.* 11) *v. G.* 12) þeir, *G.* 13) úvígr herr ok ofrefli, *B, G*; *frá fyrra* [miklu, ok ætluðu at stefna at Birkibeinum, *G.*

eigi ráð at bíða or stað þessa háska ok hins mikla ofreflis[1], gerir (hann) nú sitt ráð, hversu með skal fara.

Af Sverri konúngi ok Sygnum[2].

18. Nú býr Sverrir konúngr sína ferð ofan í Sogn, ok ætlar til Björgynjar. Ok með[3] því at almáttigr guð ok hin helga mær[4] María hafa margan fagran sigr gefit Sverri konúngi, þá kann vera, at öfundarmenn [ok úvitrir[5] vili eigi trúa vârri sögu[6], ok kalli at vèr munim vera[7] eigi sannfróðir, ef vèr segjum hann jafnan[8] hafa sigr haft. Nú skulum vèr hnekkja þeirri tortrygð, ok sýna einurð[9] vârrar frásagnar, [ok segja bæði ljúft ok leitt[10], þvíat margan vílstig[11] varð hann at gánga[12], ok hans menn [at troða[13], áðr [bæði væri rekit svâ margra ok stórra harma, sem hann átti þeim feðgum at gjalda[14], [ok hann fengi sína föðurleifð sótta af slíku stórmenni sem ímót var, en eigi meira liði en hann hafði[15]. Ok þóat hann hefði jafnan mikil [vankvæði ok vâs fyrir erviðis sakir, þá kom hann þó aldri í slíka raun bæði af mæði ok illviðri, svefnleysi ok matleysi[16], sem í þeirri

[1]) *ógrynnis liðs, B; frá* [spyrr þetta, sá hann at eigi var setuefni, *G.* [2]) *þannig P*; Frá ferð Sverris konúngs af Vors, *A.* [3]) af, *G.* [4]) *b. G.* [5]) eða fávísir, *G.*; *v. F.* [6]) frásögn, *G.* [7]) *v. G.* [8]) ávalt, *G.* [9]) *þannig G, B*; einarð, *A*; einorð, *F.* [10]) *b. G.* [11]) villistíg, *G, F.* [12]) troða, *F.* [13]) *b. G.* [14]) hann hefði rekit sinna harma á þeim feðgum, *G*; [15]) *frá* [áðr hann gæti með sverði sótt sína föðurleifð mót M. k. ok Erl. ok rekit sinna harma, *F.* [16]) *frá* [vandræði, þá kom þó aldri svâ mikill ákafi allskonar úhæginda á hönd Sverri konúngi, *B.*

ferð. Nú lyptir hann ferð sinni[1], ok ætlar til Björgynjar; en er hann kom í Sogn, þá höfðu skjótara farit njósnir hans fjandmanna, ok mætti hann þar miklum samnaði. [Varð þat hit fyrsta, er hann kom ofan við lið sitt í Sogn, at[2] leið hans lá um nokkut einstígi, þat sem á var á aðra hönd svâ ströng, at hún fèll öll við[3] forsum, [svâ at ekki kvikt mátti yfir komast nema fljúgandi fugl[4]; [á aðra hönd voru flugabjörg[5], þau er þar mátti ok engan veg komast. Þetta einstígi var svâ þröngt, at [eigi mátti framgánga meirr en einn senn[6]. Þar sátu bændr yfir uppi á hömrum [með mikinn samnað[7], ok höfðu þar stórt[8] grjót ok stóra viðu, ok voru búnir at fella ofan, [þegar er lið konúngs gengi[9] undir[10]. Ok er konúngr sá þetta, lèt hann [koma ráð ímót ráði[11], ok mælti svâ við lið sitt: nú skulu þèr eigi [ljá færa[12], at þessir menn megi yðr mein gera; en [þèr skulut þó við þá glettast í slíku sem þèr megut viðkomast, en[13] ek mun vita, ef ek koma nokkurum[14] stökk í lið þeirra. Síðan fór hann ok

1) *frá* jafnan: þolat mikit vâs ok erviði, þá hafði hann þó alldre þvílíkt fyrr þolat, fyri margra luta sakir, sem í þeirri ferð, er nú munum vèr frá segja. Býr hann nú ferð sína, *G.* 2) *v. G.* 3) *v. G, F.* 4) svâ at ekki komst utan fuglar, *G.* 5) annars vegar voru flugahamrar, *F.* 6) einn maðr mátti í senn gánga, *G.* 7) *v. G.* 8) *v. B.* 9) Birkibeina, ef þeir gengi þar, *G.* 10) niðri, *b. P.* 11) ráði mæta, *G, B.* 12) svâ fara, *G.* 13) *v. G*; þèr skulu færa yðr upp undir bergit, *B.* 14) *v. G.*

nokkurir menn með honum, þar sem hann mátti viðkomast, uppá fjallit, ok kom þá á bak [þeim, ok á þá óvarar. [Komu þeir[2] þegar á flótta, en nokkurir menn voru drepnir af þeim. Síðan fór[3] [hann í bygðina með lið sitt, ok voru[4] þeir inní Leradal[5]. En um morguninn urðu þeir eigi varir við, fyrr en Özurr balli[6] kom þar farandi með V skipum ok XX. Birkibeinar tóku þegar til vâpna sinna, ok gengu ímót þeim; en [þóat skipamenn[7] hefði lið mikit, þá treystust þeir eigi upp at gánga, þvíat þeim sýndist [úhreint fyrir[8], þar er Birkibeinar stóðu á landi uppi [við sjálfa höfnina[9], ok hèldu ífrá[10].

[Frá ferðum Sverris konúngs[11].

19. Nú sá konúngr at ekki mátti þar skipum ná, [er allt var njósn fyrir komin[12], ætlar hann nú at fara upp á Vors[13], ok koma svâ ofan í Björgyn. Þetta var mikil háskaför á vetrardegi, þvíat þat er mikill fjallvegr, ok var þar vân mikilla snjóva. Þat ráð tóku þeir, þvíat þeim varð bardaga þá auðit í því sinni. Síðan fóru þeir upp á Vors, ok [brást þeim þar eigi margfaldr háski[14]; var sá [hinn fyrsti[15], at þá[16] höfðu saman samnazt fjandmenn þeirra,

[1]) bændum úvörum, *G.* [2]) bændr komu, *G.* [3]) fóru, *G.* [4]) *v. G.* [5]) Veradal, *B.* [6]) *þannig G*; hisli, *A*; brisla, *F*; bilzi, *B.* [7]) þótt Össurr, *G.* [8]) úreint í höfninni, *G, B.* [9]) með vâpnum, *G.* [10]) þeir frá, *G.* [11]) *þannig P.* [12]) þvíat allstaðar fóru njósnir, *B.* [13]) Vavrs, *G.* [14]) ok fengu þar margfaldan háska, *F.* [15]) einn, *G.* [16]) þar, *G.*

[Vorsar allir ok margir Sygnir[1], Hardengr[2] ok Sunnhörðar[3], var þat úvígr herr. Kom þetta lið allt á úvara Birkibeina Símuns messudag, er konúngr sat [undir[4] matborði[5], [ok ætlaði síðan at ferðast. Ok er þeir urðu varir við[6], hljópu þeir undan borðum[7], ok herklæddust, [ok biðu liðsmanna sinna, þvíat þeir höfðu eigi allir eitt herbergi um nóttina. Ok er allt kom saman liðit[8], [fylktu Birkibeinar liði sínu ok svâ bændr[9]. En þóat Birkibeinar væri liðfærri, þá vildu þeir eigi at síðr tilráða, ok gerðu svâ harða [hina fyrstu[10] atgöngu, at þegar hrökk fyrir [fylkíngarbroddrinn búandanna[11]. Þeir flýðu yfir árgljúfr nokkur; [ok þar er bændr flýðu yfir ána, voru nær nokkur gljúfr upp ífrá þeim, ok mjótt yfir[12], ok skutust þeir á; [fóru nú[13] sínum megum hvârir upp með ánni, ok vildu bændr komast fyrir þá, [en síðan í opna skjöldu[14]. Gljúfrin voru æ því breiðari, er ofarr voru, ok vatn at ofanverðum; var þeirra ok því lengra ímilli, [er þeir höfðu lengr farit[15]; en þá tók at nátta, ok fal þá sýn ámilli þeirra, svâ at þá mátti ekki at hafast. Var þá engi kostr at fara til bæjarins, þvíat allt

1) Vavrsar, *G.* 2) *þannig A*, *G*; Harðengir, *B.* 3) *þannig G*; Sunnhorðr, *A.* 4) *þannig G*; um, *A.* 5) *frá* [at mat, *B.* 6) *v. G.* 7) *þannig B*; borðinu, *A.* 8) *b. B*; fólkit, *F.* 9) skutu Birkibeinar þá á fylkíngu, bændr fylktu ok, *G.* 10) *v. G.* 11) bænda, *G*; *frá* [fylkíng bónda, *F*; fylkíngar oddr þeirra bændanna, *B.* 12) *v. G.* 13) *v. G.* 14) at, *G.* 15) *v. G.*

var njósn fyrirkomin áðr, ok var í Björgyn svâ mikill styrkr fyrir ok mannfjöldi, at Birkibeinum var [þat úfært[1]. Nú vildi hann aptr hina sömu leið fara; tók nú síðan V[2] leiðsögumenn, þá er vegvísastir voru; þurfti þá ok þess við, þvíat [veðr gerði á svâ íllt, at sjaldan verða slík; kom þá svâ mikill snjór, [at þat var or dæmum. Þat er ok skjótt at segja, [at þeir lètu þar[3] meirr en[4] XX ok C hesta við gylltum söðlum, [ok margskonar gripi í skikkjum ok vâpnum ok mörgum öðrum góðum hlutum. Þat fylgði ok þessu, at[5] þeir vissu ekki til, hvar þeir fóru; voru ok svâ matlausir, at eigi fengu þeir vatnit heldr en annat; þat var VIII dægr, at þeir bergðu engu nema snjó. Gerði ok svâ íllt[6] veðr hinn næsta dag fyrir allraheilagramessu, sem úlíkligt mun þikkja [þeim er til hlýða þessar frásagnar[7], at af því fèkk einn maðr bana, er veðrit kastaði honum, ok braut í sundr hrygginn í honum í þrimr stöðum; ok sá einn var þá til, er bylirnir komu, at kasta sèr í snjóinn, ok halda skjöldum yfir sik [sem fastast[8]; ok þá lögðust leiðsagnarmenn

---

1) þar úvært, *B.* 2) II (*tvo*) *G.* 3) *þannig F*; þar sem þeir höfðu, *A*; *ok síðar: eptir* gripi lètu þeir þar, *A.* 4) *frá fyrra* [þá gerði veðrit svâ mikit með snæfalli, at þat var með fádæmum. Varð skjótast frá at segja, at þar lètu þeir meir en C, *G.* 5) ok beizlum ok öðrum margskonar gripum góðum, *G*, *B*; ok bítlum ok margskonar gripi í klæðum ok mörgum öðrum lutum, *B.* 6) mikit, *G*; kránkt, *F*; stórt, *B.* 7) er frá er sagt, *G.* 8) *v. G.*

fyrir, því at þá vissu þeir eigi hvar þeir voru komnir; var þá ok svâ myrkt, at þá mátti ekki fyrir sjá. [Var liðit farit[1] af öllu saman sulti ok mæði, en sumir af kulða[2], [þá var svâ fyrir komit magni þeirra[3], at engi vildi lengra fara. Ok er [helzt mátti nokkut sjá frá sèr, sá þeir at þar voru fyrir brattir hamrar[4], er þeir voru atkomnir. Þá kom illr kurr í[5] lið konúngs: sumir mæltu, at þeir myndu gánga [ofan fyrir hamra[6], ok þola eigi lengr svâ mikla kvöl, ok þá myndi skjótast umráða: sumir [mæltu, at meiri framkvæmð[7] sýnist oss til fornra minna at taka, ok gera eptir dæmum hvatra manna, þeirra er sjálfir bárust vâpn á, ok drápust, heldr en þeir vildi [nauðir þola lengr[8].

Tala Sverris konúngs[9].

20. Nú tók konúngr til orða, ok beiddi sèr hljóðs; hann mælti svâ[10]: ek hefi athugat[11], sagði hann[12], yðarri ráðagerð[13], ok [sýnist mèr úvænlig, ok[14] í þessi ætlan dugir ekki vetta. Ef þèr gángit fyrir hamra ofan, ok far-

[1]) Voru þeir þá ok svâ farnir, *G*; var þá ok svâ fyrikomit liðit þeirra, *B*; ok var liðit þá at þrotum komit, *F*. [2]) ok illviðri, *b. B*. [3]) *v. G*. [4]) fyrst rauf í, sá þeir fyri sèr bratta hamra, *G*; nokkut lítit rauf í veðrit *o. s. f.*, *F*. [5]) *þannig G*; á, *A*. [6]) fyrir hamra fram, *B*. [7]) sögðu svà atferðligra, *G*; drengiligra, *B*. [8]) nauðgir þola pínu til dauða, *B*; var þá illr kurr með þeim, *b. G*. [9]) *þannig G*. [10]) sem guð kendi honum, *G*, *B*, *F*, þá er hann sá at þat myndi eigi fyrifarast, *b. B*. [11]) um hríð, *b. P*. [12]) segir konúngr, *G*. [13]) ræðu, *G*, *B*. [14]) sýnist mèr auðsæ allmikil spjöll á yðarri ráðagjörð, því at, *G*; auðsýn allmikil spell á vera, *o. s. f. F*, *B*.

it yðr sjálfir, [þat er[1] ærra manna tiltekja[2], þeirra er eigi kunnu fótum sínum forráð. En með því at þèr vilit sjálfir [vâpn á berast[3], þat er heiðinna manna siðr[4], þeirra er ekki vita til guðs; en vèr erum kristnir menn[5] ok kristinna manna börn, ok vitum vèr at sá maðr, er sèr ræðr sjálfr[6] bana, á enga vân til guðs. Nú er þetta fjandans[7] áminníng[8], ok skulum vèr eigi hans vilja gera; skulum nú snúast til guðs miskunnar, ok látum oss þat í hug koma, [þóat oss þikki strángr[9] guðs bardagi, at hann mun eigi þar mikit áleggja, er lítit er tilgert[10]. Nú iðrumst vèr synða vârra, ok vitum[11], at [af voru illlífi erum vèr barðir[12] af guði, en eigi af grimð[13] hans[14]. Því skulum vèr með mjúklæti ok lítillæti[15] til hans [lúta, at[16] sjálfr kendi[17] hann svâ: nemi þèr af mèr, þvíat ek em lítillátr ok mjúklyndr[18] í hjarta, ok munu þèr finna hvíld [sálum[19] yðrum. Nú má hverr maðr þat sjá, at betra er at lúta með [góðum hlutum[20] til guðs miskunnar, en hrapa með úráðum[21] í fjandans hendr. Vil ek, at því játi þèr, at [þat sama skulu þèr allir vel undir-

---

1) eru þat, *G.* 2) brögð, *G*; tiltæki, *F.* 3) *þ. B, G*; vâpnum berjast, *A* 4) háttr, *G, B.* 5) *v. G.* 6) *v. G.* 7) fjanda, *G.* 8) ákast, *F.* 9) þó eigi gagvígr at verða, *B.* 10) afgert, *B.* 11) fyrirstöndum, *F.* 12) *frá* [aflíði illviðri þat er vèr erum barðir með, *B.* 13) grimmleik, *G.* 14) er engi er, *b. G.* 15) linu hjarta, *F.* 16) snúast, þvíat, *G.* 17) mælti, *G.* 18) mjúklátr, *G, B*; mjúkr, *F.* 19) öndum, *G.* 20) auðmýkt, *F.* 21) fólsku, *F.*

gánga, er ek vil upptaka[1]. Nú skulum vèr allir kalla til guðs miskunnar[2] ok [sællrar Maríe[3] ok hins helga Ólafs konúngs með [helgum bænum[4]. Lauk konúngr svâ sínu máli, at þegar áttu þeir [at handfesti ok vâpnatak at þessu heiti, er konúngr mælti[5] fyrir. En svâ mikill ákafi var at hvassleik veðrsins, þá er konúngr [tók at mæla[6], at varla námu þeir[7] er næstir voru, ok þá er hann hafði fyrirskilt heitinu, [hafði guð svâ bráða ok háleita miskunn gert við þá[8], at þegar[9] þóttist engi[10] vita, hvaðan vindr var á; gerði[11] þegar heiðviðri ok sólskin ok svâ blítt veðr, sem um mitt sumar[12] væri. Nú kendu þeir, hvar þeir voru komnir, ok höfðu þeir þvers farit frá því sem[13] þeir skyldu; en svâ var lið konúngs dasat[14], at XX[15] [menn fèllu niðr dauðir á skamri stundu. Nú herðust þeir vel við, þótt förin yrði sein, ok komust[16] til sætra[17] nokkurra, köstöðu sèr niðr ok tóku hvíld. [Eptir þetta[18] leitaðu þeir[19] at taka sèr eld, þvíat ær-

[1]) heit þat, er ek ræð upp at taka, skulu þèr allir undir gánga, *G*; balda, *B*, *F*. [2]) *v* *G*. *B*. [3]) *þ*. *G*; heilagrar M., *A*; hans háleitu móður, *F*. [4]) bænahaldi, *B*. [5]) handfesti at heitinu, ok allir skyldu undir þat gánga, sem konúngr sæi, *G*. [6]) tala, *G*. [7]) *frá* [hóf málit, at þeir einir, *F*. [8]) þá gerði guð svâ bráða miskun, *G*. [9]) enginn, *G*. [10]) *v*. *G*. [11]) þá, *b*. *G*. [12]) skeið, *b*. *G*. [13]) *þannig* *G*; er, *A*. [14]) mjök, *b*. *G*. [15]) XXX, *B*. [16]) *þannig* *B*, *G*; voru dauðir niðrgrafnir á einni lítilli stundu. Nú leita þeir bygða; var þó för þeirra sein ok ómjúk, fóru nú ok komu, *A*. [17]) *þannig* *F*; setra, *A*; sættra, *G*. [18]) þá, *G*. [19]) um, *b*. *G*.

in[1] var þurft til, ef fást mætti; en þat var nær miðri nótt. Svâ voru þeir mjök farnir, at engi var tilfærr at taka eldinn. Nú var þat sem fleira, at í einn stað var [til at taka[2] með guðs miskunn; þvíat þar lá lífit þeirra við, ef eigi fengist eldrinn; ok fèkk sá eldinn tekit, er mestri stýrði giptunni í þeirra flokki, ok öll ráðagerðin fylgði, en þat var Sverrir konúngr; tók hann þenna eld með[3] tinnu, ok tendraði þar við kerti; fèkk síðan í hönd sínum mönnum; gerðu þeir þaraf mikinn eld, ok þurkaðu[4] sik[5]. Þar var einn lítill bær [skamt þaðan[6], ok fór konúngr [til þess búanda [er þar bjó[7], [ok var hann þar um nóttina; en sumt lið konúngs fór í meginbygðina. En er konúngr sá at lið hans var [nært með því öllu sem til var[8], þá fór hann sjálfr, ok þat af liði hans, er helzt þótti fært, at halda vörð[9], þvíat einstígi var þar þat eitt, er þeir voru allir hirðir, ef þess væri vel gætt. Konúngr var á því varðhaldi [til hins IIJja dags[10]; en [þá vildi hann fara í meiri bygð, [þar er lið hans var sumt[11]. Mikil torfæra var þar at fara; ímilli bygðanna [var mikill fjallvegr, eðr elligar var at fara um nokkura

1) yfrin, *G.* 2) tilsjáin, *G.* 3) við, *G.* 4) ok verndu, *b. B.* 5) þarvið, *b. G, B.* 6) *b. G.* 7) *b. B*; ok kom þar í hanagalan, *b. F.* 8) mótt, *B.* 9) *frá fjórða* [þannin. Um myrgininn fór kónúngr á njósn við sumu liðinu, því sem fræknast var, *G.* 10) II (tvær) nætr, *G.* 11) við liðinu, *G, F*; *frá fyrra* [en síðan fór hann í meginbygðina til sinna manna, *F.*

bratta hlíð[1], svâ at þat var mikill mannháski. Lið konúngs [mátti þá ekki fara um fjöll uppi[2], þvíat þegar lagði á hin sömu illviðri, er þeir komu í bygðina[3].

Frá Sverri konúngi [ok Þorgrími[4].

21. Síðan fór Sverrir konúngr upp á Valdres, ok tók þar veizlur at [búm sínum[5], ok þaðan í Guðbrandsdali, ok var honum þar búin hálfsmánaðar veizla at búi konúngs á Steig, ok öllu liði hans. Hèðan ífrá var enn eigi um kyrt at sitja: bændr XII voru þeir á Heiðmörk, er saman sömnuðust at því, at hverr þeirra skyldi ráða fyrir [C liði[6]: [þat voru menn Magnúss konúngs or Hamarkaupángi[7]. Ok þá er konúngr [varð varr við slík tíðindi[8], bjó hann ferð sína or dölunum, ok vildi eigi þar verða inni byrgðr[9], ef þeir kæmi fyrir dalsmynnit. Sá[10] bóndi [er nefndr Þorgrímr[11], er fyrir var búondunum, ok [æsir var þessa samnaðar[12]. Konúngr bar skyndi at um ferð sína, þvíat sjálfr vildi hann heldr bera njósn, en aðrir[13] fyrir honum. [Þat var eina nótt, at konúngr fór sjálfr frá[14] liði sínu, þvíat hann vildi eigi at allr flokkr hans dveldist til þessarar sýslu. Hann

---

1) berghlíð, *B.* 2) vildi eigi á fjöll, *B.* 3) *frá fyrra* [*v. G.* 4) ok bændum, *P*; frá bændum, *G.* 5) konúngs búum, *F.* 6) hundraðs liði, *G*; h. flokki, *B.* 7) *v. G.* 8) spyrr þetta, *G.* 9) inni luktr, *G*; innilæstr, *B.* 10) *þ. G*; þessi, *A.* 11) hèt, *G* (*en vantar hèr nafnit*). 12) oddr ok æsir var fyri þessum úráðum, *G*; o. ok æ v. þessa ráðs, *F*; mest hvatti þ. r., *B.* 13) bæri, *b. B.* 14) *þ. B*; fyrir, *A.*

fór þá nótt við [V menn[1], ok kom[2] til Þorgríms, ok fann[3] hann heima við IX[4] mann, ok varð þeirra fundr með öðru móti, en Þorgrímr hafði til hugat; því at guð skipti svâ með þeim, at sá bar hærra hlut er tignari var, oc var búandi bundinn, en húskarlar hans barðir; ok [svâ lauk þeirra máli[5], at konúngr tók mikinn fjárhlut af Þorgrími, ok á þat ofan gallt hann Sverri konúngi hálfa mörk gulls; ok varð þó feginn, er [hann kom því við[6]; [skildu nú at þessu[7].

[Frá ferðum Sverris konúngs[8].

22. [Eptir þetta fór Sverrir konúngr til Hamarkaupángs, ok var þar handtekinn Haraldr Guðbrandsson; en hann var frændi konúngs, ok báðu margir, [at hann skyldi eigi drepa[9], ok gallt hann konúngi XII aura[10] gulls. Aðrir[11] menn Magnúss konúngs komust af hlaupi undan, ok lètu fjárhluti mikla [í allskonar hlutum[12]. Síðan fór konúngr í Eystridali, ok kom þar V nóttum fyrir jól; en bændr ætluðu[13] at þeir mundu setjast í kosti þeirra um jólin með sitt lið, ok [tóku svâ við at sjá, at engi maðr lèt

1) V mann, *B*; XV menn, *A*. 2) *frá fyrra* [konúngr fór sjálfr við inn V mann um nótt, *G*. 3) hitti, *G*. 4) hinn tíunda, *F*. 5) ok lauk svà með þeim, *G*. 6) er konúngr vildi þiggja þat, ok hann varð laus, *B*. 7) *v*. *G*, *B*. 8) *þ*. *B*; Frá Sverri konúngi, *A*; (*hèr hefir G ei k.sk.*) 9) honum griða, *F*. 10) *frá fyrra* [fór þá konúngr aptr til móts við sína menn; þá tóku þeir Harald Guðbrandsson, ok leysti hann sik XII aurum, *G*. 11) margir, *G*. 12) *v*. *G*. 13) hugðu, *G*.

jólaveizlu sína búa, hvârtki mungát nè aðra kosti. En er konúngr sá þetta ráð, þá gerir hann ok sitt ráð ímót; þvíat hann ok lið hans þurfti eigi at síðr[1] jólavistina, þótt[2] bændr [vildi eigi bregðast[3] á beina við hann; ok snýr nú ferð sinni ábraut þaðan, ok [brá á þat[4], at hann mundi fara austr á Vermaland; [fór hann þá austr til Eiðaskógs, sem rètt leið lá[5]. En er hann kemr [þar, þá skilr[6] hann [flokk sinn[7], ok lèt fara C[8] manna austr yfir skóginn á Vermaland, [ok voru þeir velkomnir[9]. Konúngr [sneri þá aptr leiðinni í dalana[10] við CC manna, þvíat hann þóttist vita, at [bændr myndu [þegar[11] hafa[12] jólaveizlur sínar, [er þeir höfðu braut snúit[13]; [reyndist þetta sem mart annat[14] eptir konúngs ætlan[15]. Komu þeir[16] þá aptr at jólúnum ok í bygðina, ok varð þá at [vera öllum jafnheimillt[17], hversu er búondum líkaði[18]; hafði konúngr[19] hinar beztu veizlur[20] um öll jól[21].

[*Frá Erlíngi jarli ok hans ráðagerð*[22].

23. Erlíngr jarl var þá í Víkinni austr,

---

[1]) bjuggu aungvir jólaveizlur sínar; konúngr þóttist eigi at síðr þurfa, *G.* [2]) *þ. B*; at, *A.* [3]) brigðist eigi, *G*; bregðust vel, *B.* [4]) lèt, *F, B.* [5]) *v. G.* [6]) at Eiðaskógi, skildi, *G.* [7]) lið sitt, *G.* [8]) hundrat, *F.* [9]) *frá* [*v. G.* [10]) snýr aptr, *G.* [11]) *þ. G*; þeir mundu, *frá fyrra* [*A.* [12]) búnar, *b. G*; *frá* [búa, *B.* [13]) þegar þeir Birkibeinar voru á brautu, *G.* [14]) *b. B.* [15]) *frá* [*v. G.* [16]) *b. G.* [17]) veita, *B.* [18]) hvarsugi sem vasikanpinum þótti, *G*; hversugi er vasikampr vildi, *B.* [19]) ok hans menn, *b. F.* [20]) náðir, *G.* [21]) hvar sem hann kom, *b. B.* [22]) *þannig P*; Sverrir konúngr fór á Vermaland, *A.* Frá Erlíngi jarli, *G.*

ok[1] spurði þetta[2]; hann lèt þegar [bjóða út[3] leiðángri á bak jólum, ok hugðist mundu[4] taka þá í kvíum[5] sem sauði til skurðar; en þar [veik annan veg af[6]; hafði Sverrir konúngr snemma [við sèt þeirri snöru, er þeir ætluðu hann í veiða. Konúngr hafði svâ sett sitt ráð, at[7] hann tók hinar fyrstu veizlurnar í norðanverðum dölum, ok sótti svâ suðr at mynninu[8], sem áleið jólin; var hann þá fyrr [íbrottu, ok[9] austr á Vermalandi, en jarl kom upp þannig, ok [átti hann þá[10] at blístra í spor honum. [Ætlar jarl nú at[11] fara austr eptir honum[12] á Vermaland, en [Vermar[13] hnekðu því[14], ok sögðu hann eigi skyldu verri ferð[15] farit hafa, ok felldu brota fyrir hann á skóginum; ok við þat allt saman[16] hvarf hann aptr[17].

(Sverrir konúngr [tók upp[18] bú Símunar[19].

24. Sverrir konúngr samnaði nú saman öllu liði sínu, ok reið við V hundruð manna ofan í Víkina til bús Símunar í Skríksvík[20], tóku upp búit, en brendu bæinn ok öll [lángskip

1) er hann, *F.* 2) ok eirði honum illa, *b. B.* 3) lypta miklum, *B.* 4) koma Birkibeinum dyn fyri dyr, ok teppa þá inni í dölunum ok, *b. B.* 5) rennikví, *B*; einni, *b. P.* 6) mætti *ráð* ráði ok, *G, B.* 7) *sèð við* því, *því*at, *G*; sett forka við, at eigi skyldu úvinir hans geta veiddan hann í þessi snöru, *B.* 8) mynnum, *B.* 9) *v. G.* 10) áttu þeir, *G.* 11) Erlíngr lætr *þá* at hann muni, *G.* 12) þeim Birkibeinum, *G.* 13) *þ. G*; þeir, *A.* 14) *frá* [hans menn löttu þess, *F.* 15) *b. G.* 16) *v. G.* 17) í Dala, *b. G;* af Vermalandi, *b. B.* 18) brendi, *B.* 19) *þ. P*; Frá Sverri konúngi ok her hans, *G.* 20) Scricsvíc, *A*; Serínksvík, (Særíngsvík?) *G*; Skrígsvík, *F.*

hans, ok austrfararskip [eitt alnýtt[1], ok XL nauta lèt hann reka á Vermaland. En er Símun spurði[2] skaða sinn, [lèt hann skera upp herör at þeim Birkibeinum, ok bjóða þángat þegni ok þræli til þeirrar ferðar[3]. Símun var höfðíngi mikill [ok ríkr[4], ok þorði engi maðr ímót at gera [hans boði[5], ok dró hann saman á lítilli stundu [svâ mikit lið, at hann hafði[6] [IIII hundruð ok XX manna[7]; [en konúngr var farinn austr undan allt til Elfar, ok var kominn til landamæris[8]. Símun fór þá upp með Gautelfi, er konúngr var staddr í einni lítilli bygð; ok skamt þaðan var skipat[9] liði hans [ok dreift[10] til gistínga, [því at þessi bygð var lítil, enda[11] vissi konúngr [eigi svâ skjótan[12] háska sem gerðist[13]. Síðan sendu vinir hans honum njósn af Gautlandi [um nótt[14], at Símun fór við úvígjan her, ok myndi koma á hans fund brátt, [ef eigi varaðist hann. En er Sverrir konúngr spurði þat, varð þegar til klæða at taka ok vâpna[15]; sendi síðan boð [öllu liðinu[16]; varð þat eigi skjótt, því at [liðinu var víða dreift[17]. Konúngr

[1]) *frá fyrra* [skip hans, *G*; *frá síðara* [hans alnýt, *B*. [2]) frág, *G*. [3]) safnaði hann liði miklu, *G*. [4]) *v. G*. [5]) því sem hann vildi at væri, *G* [6]) *v. G*. [7]) CCCC manna ok XX, *G*. [8]) *v. G*. [9]) skipt, *G*. [10]) *v. G*; víða dreift, *B*; dreift víðs vegar, *F*. [11]) *v. G*. [12]) bráðan, *B*. [13]) *frá* [þá ok eigi svâ bráðliga von úfriðar, *G*. [14]) *b. F*; um nóttina, *b. G*. [15]) konúngr klæðist þá, *G*; er konúngr var sofa farinn, ok lið hans, þá kom honum njósn *o. s. f.*, *B*. [16]) öllum sínum mönnum, *G*. [17]) liðit var hèr ok hvar, *G*, *B*.

fór í einn skóg, er heitir Húfunesskógr[1], ok beið þar liðsins. Ok er menn hans voru komnir, leitaði hann við lið sitt, [hvat til ráða skyldi taka[2], ok sagði svâ, at honum sýndist sem þeim myndi [verða þúngt[3] at berjast ímót Magnúsi konúngi ok Erlíngi jarli, ef þeir skyldi flýja fyrir lendum mönnum, fyrr en þeir vissi hvat fyrir væri, þóat þeir hefði mikit[4] lið. Allir kváðust[5] heldr berjast vilja við Símun en flýja, ok ætlaðu þó eigi [svâ mikit[6] liðit sem var. Fóru nú síðan ímót Símuni[7], ok mættust fyrir[8] dag, ok í svâ miklu niðamyrkri[9], at [engi sá fyrr en þar gnævaði merki yfir þeim; tóku þegar at berjast[10] ok[11] var [þessi orrosta allhörð ok eigi löng: en svâ lauk, at guð gaf konúngi fagran sigr, ok[12] fèll C manna ok XL af Símuni, en af Sverri konúngi [VII menn[13]. [Símun flýði, þá við öllum sínum mönnum[14]. [þeir treystust eigi at reka flóttann bæði fyrir sakir liðsfjölða ok myrkrs[15].

[*Frá ferðum Sverris konúngs*[16].

25. [Eptir þenna bardaga byrjaði Sverrir konúngr ferð sína[17] til Konúngahellu, ok fèkk þar

1) Húfanessskógr, *B.* 2) hvat mönnum sýndist tiltækiligast, *G.* 3) um megn verða, *G*; ofkápa verða, *F.* 4) meira, *G.* 5) *þ. G*; sögðu, *A.* 6) jafnmikit, *G*; svâ mikinn liðsmun, *F.* 7) *þ. G*; liðinu, *A.* 8) við, *B.* 9) myrkri, *G.* 10) *þ. F*; hræðast, *A.* 11) *frá* [nær sá aungvir aðra, *G.* 12) sú hríð hörð ok ekki laung, *G.* 13) VIII einir menn, *F*; VI einir, *B.* 14) *b. G,* 15) *v. G*; þess sem á var, *b. B.* 16) *þ. P*; Frá Sverri konúngi, *A*; Sverrir k. fór til Konúngahellu, *G*; Sv. k. kom í Vermaland, *B.* 17) Hèr eptir fór Sv. k., *B.*

mikla fjárhluti þeirra manna er undan höfðu flýit; [en lagði gjald á bæinn, XX merkr vegnar[1]. Hann var þar eigi lengr en II nætr, [þvíat hann ætlaði[2] sem líkligt var, svâ mikit lið sem flýit hafði með Símuni, at þeir myndu aptr venda[3]. þaðan fór hann til Ljóðhúsa, ok dvaldist þar [nokkurar nætr[4]. þá[5] drógu þeir Magnús konúngr ok Erlíngr jarl mikit lið saman, svâ at alla lenda menn, þá er voru í Víkinni, höfðu þeir með sèr; ok þá[6] bar svâ til, at hvârigir vissu til annarra, ok fórust þó ímóti; [vildi Sverrir konúngr þá enn gildra til nokkurra veiða í Víkinni, ef í hendr bæri[7]. þat var eina nótt at eigi var lengra milli náttstaða þeirra en röst, ok vissu þó hvârigir til annarra. [En or því náttbóli fóru[8] hvârir ímót öðrum, til þess at eigi var lengra ímilli en einn fjórðúngr[9]. Nú verðr Sverrir konúngr varr við, [hvar þeir fóru feðgarnir með lið sitt[10]; sneri hann þá þegar aptr, [ok fór þar til er hann kom á Vermaland austr[11]. þar hafði hann stefnu við alla hina ríkustu menn, [ok þá er vitrastir voru[12], ok spurði hvârt þeir vildi eiga við hann samband nokkut[13], ok væri hann [hlífskjöldr fyrir þeim[14], [eða vildi[15] þessu boði neita[16]. þeir [sögðu sik

---

1) *v. G.* 2) hugði, *B.* 3) *frá* [*v. G.* 4) nokkura daga, *B.* 5) *þ. G*; eptir þat, *A.* 6) *þ. G*; þó, *A, G.* 7) *v. G.* 8) fóru þá enn, *G.* 9) rastar, *b. B.* 10) ferð þeirra feðga, *G.* 11) austr á Vermaland, *G.* 12) *v. G.* 13) *v. G.* 14) brjóst f. þ. ok h., en landsmenn legði til fjölmenni, *B.* 15) þeir, *b. P.* 16) *frá* [*v. G, B.*

gjarna vilja[1] berjast með honum, sem hann væri þeirra konúngr. Sunndælir[2] mæltu ok slíkum orðum [við konúng[3]. Ok er Magnús konúngr ok Erlíngr jarl spurðu þetta, hurfu þeir aptr [við svâ búit[4]; en sendu Orm konúngsbróður á Upplönd, þvíat þar var frændaafli hans allr, ok skyldi hann þar sitja fyrir, [ef Sverrir konúngr leitaði enn þángat af Vermalandi[5]. [Sverrir konúngr[6] býr nú[7] ferð sína allt [austr í[8] Eystrasallt, ok hafði þannug[9] eigi meirr en CC manna. Ok er hann kom til Járnberalands, [var þar fyrir mikill mannsamnaðr. Þeir felldu[10] brota fyrir[11], ok [sögðu at þeir (voru) úvanir konúnga yfirför, ok lètust enn eigi vilja[12]. Þá reið konúngr atfram[13], ok talaði við þá; lauk svâ þessu tali, at þeir leyfðu honum at fara sem hann vildi, ok gerðu honum [allan greiða, sem þeir máttu[14].

Frá Helsíngjum ok Jömtum[15].

26. Þaðan fór [Sverrir konúngr[16] í Helsíngjaland, ok er hann kom þar er Álptar[17] heita,

---

1) jáðu því gjarna at, *G.* 2) Sunddælir, *F.* 3) *b. G;* at þeir mundu gefa þeim bakslettu eigi hagliga (góða), ef þeir leitaði á hendr honum austr þannig, *b. B, F; ok en fremr:* bundu höfðíngjar á Vermalandi þetta fastmælum við Sv. k., *b. F.* 4) *y. G.* 5) Birkibeinum, ef þeir kæmi þar fram, *G.* 6) sá Sverrir konúngr at þar var eigi áræðiligt, *F;* árennilegt, *B.* 7) þá, *G.* 8) *v. G.* 9) þá, *G.* 10) felldu þeir, *G.* 11) honum, *b. G.* 12) vildu ekki at hann færi þar yfir, *G.* 13) fram at brotanum, *G.* 14) beztan, *b. F; frá* [inn mesta farargreiða at hvívetna, *G;* greiðskap sem beztan máttu þeir, *B.* 15) *þ. P;* Sverrir fór í Helsíngjaland, *G.* 16) *þ. B, G;* hann, *A.* 17) Alptir, *F, B.*

mætti hann miklu fjölmenni, [ok samnaði ímóti sèr; þat voru[1] XXX hundruð, ok allt til orrostu búit; C manna var albrynjat. Þetta lið allt hafði[2] við lagt níðíngsorð hverjum [manni, er [þeim gæfi frið[3] eða lèti fram fara[4]; höfðu at þessu vâpnatak allir menn. Þat fylgði ok, at þeir leyfðu engum [hans manna[5] á sitt þíng at koma, ok ekki orð þar[6] at tala; en þat varð um síðir, at [leyft var öllum konúngs mönnum at fara á þíng þeirra[7], ok heyra[8] mál manna. [Þá mælti Sverrir konúngr við sína menn, at þeir skyldu fylkja liði sínu, ok vera vel viðbúnir[9], hvat sem þessi lýðr tæki til[10]. En er landslýðrinn sá [þetta, þá drógust þeir við þat[11], [svâ at þaðan af fóru orð ímilli, at konúngr skyldi gánga á þíng þeirra, ok menn hans skyldu bera ærindi hans fram, en sjálfum honum var ekki lofat at tala. En þeir Helsíngjar sögðu hann aldri skyldu framkomast, ok lètu engan kost á, nema hverfa aptr sömu leið; ok þar komum síðir, [at konúngi var lofat (at tala) eitt ærindi. Konúngr hóf svâ sitt tal[12]: eigi

1) *v. G.* 2) *frá* [ok var þat lið allt búit til bardaga, þeir höfðu, *G.* 3) þeim eyrði, *B.* 4) *frá fyrra* [eigi stæði ímóti, eptir megni, at þeir kæmist eigi áfram, *F*; þeim leyfði yfirferð, *G.* 5) konúngsmanna, *P*; manni, *G.* 6) við þá, *G.* 7) þeim var leyft at koma á þíngit, *G.* 8) þar, *b. G.* 9) konúngr bað sína menn vera viðbúna, *G.* 10) bragðs, *b. G.* 11) þat, gekkst þeim við þat hugr, *B*; þat, skaut þeim skelk í bríngu, *G.* 12) var þá lofat konúngi sjálfum at tala nokkrum orðum; þá mælti konúngr, *G.*

er oss kunnigt, [hverjar sakargiptir þèr meguð oss finna[1]; en at því er yðr hyggjanda, at vèr eigum allir einn guð, ok köllum hann vârn föður; þá er [þat mikil nauðsyn ok vâr skylda, at hverr vârr[2] hafi[3] frið við annan, ok gæti hverr annars sem sjálfs síns; þvíat [mínir menn hafa[4] yðr aldri gert mein. Hyggit at, [hversu lítið gott[5] þèr [eiguð at launa[6] Magnúsi konúngi ok Erlíngi jarli. Síðan lèt hann framleiða II hross, ok sagði[7] slátra skyldu; kvað þat á hvert land koma[8] myndu, ef þeir sperði svâ mat sinn, at kristnir menn þyrfti at eta hrossaslátr[9] hjá þeim, ef þeir skyldi halda lífinu. Ok þá er hann lauk máli sínu, bauð sá honum til veizlu [með LXX manna[10], er áðr hafði níðíngsorð[11] við lagt, ef hann næði yfirför; síðan bjóða bændr honum ok öllu liði hans á veizlur. Nú spurðu Jamtr, hversu Helsíngjum hafði farit, ok tóku þeir vel við þeim[12]; fór [Sverrir konúngr[13] at veizlum austan um landit. [Ok er hann kom norðr í landit[14], treystist hann vel þeirra vinmælum, ok sendi frá sèr liðit, [ok skipti á gistíngarstaði[15] í bygðina, [svâ at konúngr hafði [eigi meira lið eptir

1) hvern sakarstað þèr megit oss gefa, *B.* 2) oss þat nauðsyn, at hverr, *G.* 3) grið ok, *b. B.* 4) vèr höfum, *G.* 5) hvat, *G.* 6) hafit haft af, *B.* 7) kvað, *G.* 8) fara, *G.* 9) hrossakjöt, *G.* 10) *b. G*; XL, *B*; LXXX, *F.* 11) níðíngsnafn, *B.* 12) konúngi, *G.* 13) hann, *G.* 14) *v. G.* 15) til gistínga, *G.*

en C manna[1]. Þat var eitthvert sinn um miðnætti, at [maðr kom til konúngs, ok bar þá njósn[2], at Jamtr[3] höfðu samnað liði[4] austan af landinu, [ok fóru eptir konúngi[5], ok ætloðu at drepa hann ok allt lið hans; [í þessu ráði voru allir lendir menn[6]. Sverrir konúngr [stóð upp[7] þegar, ok [lèt vekja alla sína (menn), ok bað þá herklæðast[8], ok sagði þeim hverra tíðinda hann var víss orðinn, ok kvezt þat mjök[9] hræðast, at menn hans mundu drepnir vera, þeir sem[10] í bygðina höfðu farit. Fór [nú þegar þessa sömu nótt með þat lið er honum fylgði, ok ímót þannug sem hann spurði at Jamtr voru; en[11] þeir höfðu farit í þrimr flokkum ok kríngt svâ um konúng, at or sinni ætt[12] skyldi hverr at honum koma. Ok er konúngr fór [yfir nokkora vazvík[13] milli Undurseyja[14] ok meginlands, þá kom ímót honum herr Jamtanna, ok var hríngr sleginn um þá; höfðu Jamtr þar XII hundruð manna. Þá mælti Sverrir konúngr til sinna manna: hafit þat orðtak ok eggjan milli yðar, sem þèr heyrit þá hafa Jamtrna, ok

1) ekki um C liðs eptir, B, *frá fyrra* [var þá eptir með konúngi nær C manna, G. 2) konúngi var borin njósn, G. 3) Jamtar, F, B. 4) *v.* G. 5) her miklum, G; með þegn ok þræl, B. 6) *v.* G; skjótast, B. 7) klæddist, G. 8) vopnast sem skjótast, B. 9) mest, B. 10) *frá* [kveðst óttast mjök um menn sína er, G. 11) konúngr á mót Jamtum við því liði sem þá var með honum, G. 12) átt, G. 13) um v. n., F; yfir vatzís nokkurn, P; á sundinu, *b.* G, F. 14) Undurseyjar, B.

[heimtizt þegar er þèr meguð[1] or her þeirra, ok út í eyna; en veitum þeim fyrst harða árás, ok freistum ef þeir vikni fyrir. Birkibeinar æptu nú heróp, ok runnu fram djarfliga, en Jamtr sóttu at þeim hvaðanæva; varð þar mikill bardagi ok hörð orrosta; en svâ var myrkt af nótt, at engi kendi annan [at sýn[2]. Þá heimtust[3] Birkibeinar or þys búandanna, ok upp í eyna, var þá gengin hörð hríð. Bændr fundu þetta eigi skjótt, ok börðust [sjálfir lánga hríð[4]; var þá ok [náliga í[5] dagan. En er bændr [hættu at berjast, ok[6] fundu at þeir drápust sjálfir, þá [veittu Birkibeinar þeim svâ harða árás[7], at bændr hrukku[8] fyrir; ok [er þeir sá úfarar sinna manna, þá flýðu bændr[9], en Birkibeinar [sóttu þegar eptir þeim, ok drápu af þeim slíkt er þeir vildu. Þar fèll af þeim Jamtum nær C manna, en mikill fjölði var sárr. Sverrir konúngr hafði C manna, en Jamtr höfðu XII C. Konúngr gerði eptir[10] liði sínu um morguninn, ok kom þat þá allt til hans[11]. Þá leituðu Jamtr (sèr) griða, ok fengu konúngi gisla, ok sættust við hann; ok lagði konúngr á þá gjald[12], [ok þá játuðu þeir at gerast konúngs

1) heimtumst þ. e. vèr m., *B*, *F*, *G*. 2) *v. G.* 3) hefntust, *G.* 4) lengi sjálfir, *G.* 5) nær, *G.* 6) *v. G.* 7) laupa Birkibeinar á þá svâ fast, *G.* 8) bugna, *G.* 9) þvínæst flýðu þeir, *G.* 10) orð, *B*, *G.* 11) *frá* [fylgðu þeim bjargvel ok drápu af þeim nær C manna. En eptir um myrginінn kom konúngr saman öllum sínum mönnum, *G.* 12) stór gjöld, *G*; mikit gjald, *B.*

þegnar, ok hann fengi sýslumenn yfir sakeyri ok aðrar skyldur[1]. Þeir festu þat mál með mörgum[2] eiðum; ok þá er þetta gjald var útgengit[3], skilðust þeir við svâ búit.

Ráðagerðir Sverris konúngs[4].

27. Hèreptir byrjaði[5] Sverrir konúngr ferð sína norðr um fjall, ok [kom ofan[6] í Naumudal[7]; [hann rèð sèr þar til skipa, er bændr áttu[8], ok lagði síðan útí Skillíngar. Þar átti konúngr húsþíng við lið sitt, þvíat hann vildi eigi at landsmenn yrði varir við, hvat er þeir ræddu. Konúngr[9] leitaði þá við lið sitt, hversu þeir skyldu hátta ferðum sínum; segir at honum sýndust vera III kostir til[10]. Sá einn at fara norðr á Hálogaland, ok [afla sèr þar fjár[11]; sækja síðan suðr[12] til Björgynjar, ok vita ef þeir fengi þar[13] nokkut[14] unnit á sínum óvinum. [Hinn var annar at þeir færi af[15] landi ok vestr í eyjar; [lèt þess[16] meiri vân, at [þar fengist liðsafli[17]. [Sá var inn III, at[18] herja[19] til Írlands eða [á[20] önnur vestrlönd; kvaðst[21] þat

1) játa þeir þá honum hlýðni; fèkk hann þeim þá sýslumenn, *G*; setti k. þar s. m. yfir, *B*. 2) margra manna, *G*. 3) allt lukt, *G*; ok at gíslunum settum, *b*. *B*. 4) *þ*. *P*; Um ráðagerðir Sv., *G*. 5) býr, *G*. 6) komu fram, G, *F*. 7) Naumudali, *F*. 8) ok fèkk sèr þar skip, *G*. 9) hann, *G*. 10) á, *G*; fyrir höndum, *B*. 11) atvinnu ok skipa, *F*; at vinum ok skipum, *B*. 12) *frá* [hafa þar slíkt er fengist; sá annarr at fara, G. 13) *v*. G. 14) svig, *b*. *B*. 15) þá væri sá til, at fara úr, G. 16) ok væri þar, *G*. 17) þeir fengi þaðan nokkurn liðs afla, G; (afla, *B*.) 18) eðr, *G*. 19) þá, *b*. *G*. 20) *b*. *P* 21) *frá* [annara vestrlanda; lèzt, *G*.

ætla, at því minni[1] myndi vera vinsæld[2] [Magnúss konúngs ok Erlíngs jarls, sem þeir hefði lengr fyrir ráðit landinu; [en at svâ búnu er mikill afli þeirra, ok mun oss verða þúngt við at eiga[3]. Lið allt[4] svaraði, [ok lèzt[5] vilja sækja[6] inn til bæjarins, ok tölðu ekki fyrir myndu at ná bænum; sögðu [eigi vera konúngsliðit í bænum, ok myndu þeir vinna mega Niðarós, er konúngr átti þar[7] marga vini, [ok koma svâ afla undir sik[8]. Konúngr svarar: [ekki em ek þess fúss[9]; ok hefir mik [svâ dreymt til[10]; sýnist mèr ráðligra [enn sem fyrr[11], at þèr víkit nokkut[12] eptir mínum ráðum[13]; ok [sækjum síðarr[14] til bæjarins. Liðit vildi ekki annat en fara[15] til bæjarins; konúngr sagði þá ráða myndu. Fóru nú at óvilja konúngs suðr til þrándheimsmynnis[16]; ok er þeir komu suðr[17] til Fólsknar[18], segir konúngr at hann vildi[19] [til Björgynjar[20], en eigi inní fjörðinn, kvaðst ætla at eigi myndi þángat sæmdarför verða at sinni. Liðit sagði at ekki væri annat vísara, ok tölðu ekki fyrir at ná bænum; urðu

---

1) meiri, *G*, *B*. 2) óvinsæld, *G*, *B*. 3) *v*. *B*. 4) *frá fyrra* [Erlíngs, sem hann væri lengr í Norvegi; liðit, *G*. 5) *þ*. *G*; lètust, *A*. 6) *v*. *G*. 7) hvârki vera til varnar konúng nè jarl, ok sögðu konúng eiga þar fyri, *G*. 8) *v*. *G*. 9) ófúss em ek þessa, *G*. 10) *þ*. *G*; lítt dreymt, *A*, *B*. 11) *v*. *G*. 12) *v*. *G*. 13) vilja, *G*. 14) förum eigi, *B*. 15) *v*. *G*. 16) þrándheims, *B*. 17) *v*. *B*, *G*. 18) *þ*. *B*, *G*; Fólknar, *A*, *F*. 19) suðr, *b*. *B*. 20) ok vita, hversu tækist, *b*. *B*; *frá* [um suðr, ok vita hversu þeim veitti tilræði at fara, at ná bænum, *G*;.... at laust mundi fyri liggja, *F*.

allir á eitt sáttir [aðrir en konúngr[1], at [þeir skyldu til Þrándheims[2]. Nú róa þeir inn [í fjörðinn[3] til Rauðabjarga, ok lögðu þar at. Konúngr lèt þá kalla alla sína menn af skipum, ok spurði [nú í hljóði[4], hverja ætlan þeir hefði á sinni[5] atlögu til bæjarins, [er þó vildu þeir þess svâ mjök fýsast[6]. Þeir sögðust[7] ætla at [veita atróðr at bænum[8], ok vita ef þeir næði[9] uppgöngu. Konúngr svarar: ekki sýnist mèr þat ráðligt[10], [ætla ek bæjarmenn[11] eigi ljá oss bæinn [at vèr eigim á honum vald; væntir mik at þeir verì bæinn; munu þeir ok lítillar vægðar[12] vænta af oss Birkibeinum um rán ok fjártökur. Er þat mitt ráð at gera eina skútu inn [með Staði[13] á njósn, áðr en lýsa tæki, ok[14] yfir fjörðinn fyrir innan Hólm, ok láta [þessa skútu[15] liggja undir Laðahamri[16], svâ utarla at [vel megi hana sjá or bænum, þá er ljóst er[17] orðit, ok láta hana[18] tjalda sem bezt. En menn þeir[19] allir, [sem á eru, skulu gánga á land, ok upp í skóg, ok fram hit efra ofan fyrir Hlaðir[20]; ok stefnit[21] á ásinn[22] fyrir ofan brúna,

[1]) *v. B.* [2]) allir vildu inn til bæjar, en eigi suðr; sagði þeim ekki fyri mundi verða, *G.* [3]) *v. G.* [4]) *v. G.* [5]) *v. G.* [6]) *v. G.* [7]) koðust (kváðust), *G.* [8]) róa inn at bryggjum, *G.* [9]) þar, *b. G.* [10]) ráð, *B*; mun yðr varin uppgánga, *b. B.* [11]) mjök hygg ek at bæjarmenn muni, *G.* [12]) til uppgaungu, þvíat þeir munu aungrar eyrðar, *G.* [13]) *v. G.* [14]) fari þeir, *b. G.* [15]) þá, *G.* [16]) Hlaðahamri, *G*; Hlaðhamri, *F*; Laðhamri, *B.* [17]) þeir sæi or bænum er ljóst væri, *G.* [18]) *v. G.* [19]) *v. G.* [20]) gángi fyrir ofan Hlaðir, *G, B*; fram með Hlöðum, *F.* [21]) stefni, *G.* [22]) ísinn, *G.*

ok sitit[1] þar til lýsíngar. En vèr [skulum róa inn yfir fjörðinn[2] til Flaðka, ok svâ inn með Gaularási til þess er vèr leggjum við Gullhamar. Þá væntir[3] mik þess, at þegar [er lýsa tekr, ok[4] þeir sjá or bænum at skip liggr við Hlaðhamar, at þeir muni [skipa skip sín[5] or bænum, [ok ætla þat lið vârt allt; munu þeir hyggja þar vera fleiri skip hjá, er þeir sjá eitt liggja: sýnist mèr oss ráðligt, meðan er þeir róa [inn til Hlaðhamra[6], at þá rerim vèr [undan Hefríng ok inn at Eyrum[7]; ok væri þess meiri von, at þá ættim vèr at verja þeim bæinn, en eigi þeir oss[8]. Guðlaugr svarar[9]: eigi mun oss þikkja lið vârt ofmart, þóat vèr tvískiptim því eigi. [Nú fylgðu fleiri menn honum at þessi ræðu en konúngi: var þat afkosit[10], at þeir skyldu róa at bænum þann tíma er ljóst væri. Konúngr kvaðst[11] vera mega þar, er þeir voru, [en talðist vera ófúss; ætla ek ok, segir hann, illa munu gefast yðra ráðagerð utan minn[12] vilja.

[*Bardagi Sverris konúngs við kaupángsmenn*[13].

28. Eysteinn erkibiskup var fyrir[14] í bæn-

1) sitil, *G.* 2) róim inn, *G.* 3) varir, *G.* 4) *v. G.* 5) þá róa, *G.* 6) til Hlaðhamars, *B.* 7) inn með Eyrum, *B.* 8) *frá þriðja* [munu þeir hyggja at þar sè lið vârt allt (*G, B*); mætti þá vera, at vèr næðim bænum ok ættim þeim hann at verja; er þá enn vant at sjá, hverjum bezt veitir, ef vèr stöndum allir jafnhátt, *G.* 9) stallari konúngs, *b. B.* 10) *frá* [*fylgðu þessu ráði fleiri*; var þat af ráðit, *G.* 11) lèzt, *G.* 12) kvað þeim illa mundu gefast sín einræði, ámót hans ráðagerðum ok, *G.* 13) *þ. P.* Tala Eysteins, *A*; T. erkibiskups, *G*; Bardagi með Sverri ok erkibiskupsmönnum, *B.* 14) *v. G.*

um, ok hafði látit blása til móts annan daginn áðr; kvaðst hafa spurt til Birkibeina, at[1] þeir voru ofan komnir norðr í Naumudal[2], ok höfðu vikit suðr hit ytra: ok væntir oss, segir hann, at þeir myni vitja híngat[3] fjarðarins; en mèr er svâ sagt, at þeir hafi lítit lið ok smá skip, ok þó liðit mótt ok vesallt; er þat úfallit búondum ok kaupmönnum, at gefa [upp föt sín eða fè[4] fyrir þeim þjófum ok illmenni[5], er Sverrir hefir saman harkat; viljum vèr heldr veita yðr nokkurn styrk til[6], ef þèr vilit halda vörn fyrir bænum; [man ek láta til mín skip ok alla húskarla mína, þá er í biskupsgarði eru staddir, ef bæjarmenn ok kaupmenn vilja sik tilleggja. Þetta ráð lèzt öllum ýniligt þikkja, ok kváðust heldr þat vilja, en sæta uppgöngum Birkibeina. Voru þá skipuð IIII skip af bæjarmönnum ok kaupmönnum, ok hit V erkibiskups[7] skip; þar voru á [húskarlar hans[8], [ok var þat[9] bezt skipat; þar[10] var Sigurðr forráðsmaðr[11], son Ösurar balla[12]. Bæjarmenn [höfðu vitavörð[13] á Digrmúla, ok [settu upp um morgininn er lýsti, ok þeir sá[14] at skipin

1) *þ. G;* ok, *H.* 2) Naumudölum, *F.* 3) til, *b. P.* 4) upp fjáreignir sínar, *G*; þeim klæði sín eðr fè, *B.* 5) illþýðismönnum, *B.* 6) *v. G.* 7) lèzt til mundu leggja skip sitt (skip sín, *B*,) ok húskarla. Bæjarmenn tóku þat með þökkum. Þeir höfðu IIII skip, en it fimta biskups, *G.* 8) *þ. F;* h. húskarlar, *A.* 9) *frá* [þat var mest ok, *G.* 10) fyri því, *G.* 11) forræðismaðr, *B*; formaðr, *F.* 12) holla, *F.* 13) þóttust vörð vita, *B.* 14) er þeir sá um myrginum, *G.*

voru við Rauðabjörg, fleygja[1] nú eldi í vitann[2]. Ok er bæjarmenn sá þat, blèsu þeir til skipanna, ok lögðu út or ánni; en Birkibeinar [ráku af sèr tjöldin, ok[3] rèru [yfir fjörðinn inn undir[4] Gaularás[5], en bæjarmenn út [um víkina[6] at móti[7]. [Ok er þeir komu út fyrir Digrmúla, þá sá hvârir aðra; mættust þá[8] á víkinni fyrir [innan Hattarhamar[9]. [þeir höfðu IIII skip or bænum, þau er við bardaga komust[10]; Sverrir konúngr hafði ok[10] IIII skip, ok var eitt [at eins tvítugsessa[11]. Síðan tókst þar bardagi [bæði harðr ok[12] mikill, ok var gott veðr á, landnyrðíngr lèttr[13], meðan þeir börðust, ok hóf öll skipin saman at landinu, [ok til þess er landit tók við[14]. Ok þá er þeir höfðu barizt um hríð, fór fram erkibiskupsskip; þat hafði seinna orðit or bænum. Birkibeinar sá þat, ok þótti sèr horfa eigi vænt, er áðr gekk þúngt, [en þetta skip kæmi[15]. Brast þá flótti á [þeim Birkibeinum[16], ok hljópu á land af skipum sínum. Sverrir konúngr var [svâ klæddr, at hann var[17] í kufli blám ok síðum; hann fór fram at[18] skipi[19] mjök svâ[20] snemma, ok ætlaði til landgöngu; ok er hann kom fram um siglu, þá skauzt niðr þilja undir fótum honum,

[1]) slá, *G.* [2]) vitana, *F.* [3]) *v. G.* [4]) inn með, *G.* [5]) *þ. G*; Gaularós, *A.* [6]) *v. G.* [7]) *frá* [yfir vík, *B.* [8]) þeir mættust, *G.* [9]) Hattarhamri, *F.* [10]) *v. G.* [11]) *v. G.* [12]) *v. B*, *G.* [13]) *b. G.* [14]) *v. G.* [15]) *v. G.* [16]) Birkibeina, *G.* [17]) *v. G.* [18]) eptir, *G*; á, *B.* [19]) sinu, *b. G.* [20]) *v. G.*

ok fèll hann í rúmit; en menn hljópu svâ þykkt yfir hann, at hann mátti[1] eigi uppstanda, [ok dvalði þat ferð hans mjök lánga stund, meðan menn hljópu þykkast yfir hann[2]. Sá maðr hljóp í síðarra lagi, er Helgi hèt, ok var kallaðr byggvömb. [Konúngr leit við honum, ok kendi Helgi hann[3] ok mælti: illa munum vèr skiljast við vârn konúng[4]. Hann fèkk í öxl konúngi, ok studdi hann[5] upp or rúminu. Ok þá mælti konúngr: Helgi, [konúnga þú nú eigi í meira lagi fyrst[6]; hljópu þá á land upp báðir samt; ok er þeir komu upp í fjöruna, þá fóru at þeim menn III af bæjarmönnum. Helgi hljóp ímót þeim, [ok barðist við þá[7]; en konúngr kleif upp í einn bakka brattan; en er hann var [kominn mjök á upp[8] bakkann, þá steig hann á kufl sinn, ok skruppu[9] honum þá fætrnir; hrapaði hann niðr aptr í fjöruna[10]. Þá hljóp at honum einn, [sá er áðr sótti Helga[11], ok vildi högga til hans; en er Helgi sá þat, þá skræmðist[12] hann undan þeim II, er [honum voru ímót[13], ok til þángat, er hann sá at konúngr þurfti liðs við, ok hjó [hann þann banahögg, er áðr vildi at konúngi vega[14]; en kon-

1) lengi, *b. G.* 2) *v. G.* 3) Helgi kendi konúng, *G.* 4) ef hann skal liggja hèr í austrinum, *b. B.* 5) ok reisti hann, *b. G.* 6) konúngaðu nú sem minnst, *B.* 7) *v. G.* 8) *þ. G*; kominn mjök svâ upp á, *A.* 9) spruttu, *B.* 10) *þannig hin*; *A hefir hèr ok síðar*: foruna. 11) maðr, *G.* 12) skýzt, *B*; vizsk, (veikst) *G.* 13) áðr sóttu hann, *G.* 14) þenna mann banahögg, *G.*

úngr leitaði upp í annat sinn. [þeim mönnum var nú minna um atsókn við Helga, er áðr höfðu freistat fyrr, ok hurfu nú ífrá við svâ búit[1]. Konúngr var [ekki vel færr, ok var[2] orðinn sárr á fæti; hafði verit skotinn með gaflaki í orrostunni; þat sár veitti honum Serkr af Rjóðum[3]. Nú fór Helgi með konúngi, ok fluttust [þeir svâ upp eptir Gaularás, þar til er liðit dreif at þeim, þat er undan hafði komizt[4]; veik konúngr fram á fjallit ok hvíldist þar; heyrðu þeir þá umræðu bæjarmanna, at þeir ræddu um þat, hvârt hann Sverrir mun fallinn vera eðr eigi. þá svarar Helgi svâ hátt, at þeir heyrðu, bæjarmenn: Sverrir konúngr gerir yðr enn verri[5] hríð, áðr en hann sè dauðr. þar höfðu margir góðir drengir fallit; Sigurðr af Saltnesi, Jón ketlíngr, [bróðir hans, fèllu[6] í fjörunni; [Vilhjálmr, bróðir þeirra, hèlt undan á einu skipi út með ásinum ok fyrir nesit, en bæjarmenn [sóttu eptir honum, hann hljóp á land, ok fèll þar í fjörunni, en þeir[7] skiptu vâpnum[8] þeirra, ok fóru aptr síðan við svâ búit[9]. Guðlaugr stallari varð mjök sárr, ok komst hann uppá ásinn, ok var í skarlazkyrtli. þar mætti hann einum búanda, ok þóttist sá sjá gerla, at hann var af flóttamönnum. Búandi hafði bolöxi í hendi, ok hjó til hans, þar sem

[1]) *v. G.* [2]) *v. G.* [3]) Rjóðrum, *F.* [4]) upp um Gaularás, kom þá til þeirra liðit, *G.* [5]) harðari, *G*; *v. B.* [6]) *þ. hin*; b. h. fèll, *A*; Vilhjálmr fèll, *G.* [7]) *b. B.* [8]) *þ. B*; fötum, *A*, *F.* [9]) *frá fyrra* [*v. G.*

mættist hálsinn ok hnakkinn[1]. Guðlaugr fèll af högginu, ok þóttist búandi hafa drepit hann, [tók hrís ok bjó um hann; áðr[2] fletti búandi hann klæðunum; eptir þat[3] skilðu þeir. Guðlaugr [vitkaðist nokkuru síðarr ok[4] stóð upp, ok kom til bæjar nokkurs; var þar við honum vel tekit. Hann fór síðan [eptir konúngi[5], ok greyru sár hans; því kölluðu Birkibeinar hann síðan[6] Guðlaug gnitaskör.

[Tala Sverris konúngs[7].

29. Eptir þessa orrostu fóru þeir á Upplönd, en sumir komu ofan á Mæri til Serks, ok drápu hann með XII[8] mann; [fóru síðan eptir Sverri konúngi. Ok er Birkibeinar koma austr í Víkina[9], spurði þat Magnús konúngr ok Ormr konúngsbróðir; búa nú ferð sína at leita þeirra; [ok síðan spurðu þeir til þeirra, ok sóttu eptir þeim, en Birkibeinar undan, þvíat þeir höfðu lítit lið hjá því sem Magnús konúngr[10]. Sverrir konúngr talaði þá við lið sitt, ok sagði svâ, at þat var gert [utan hans vilja[11], er þeir fóru inn í Þrándheim við lið sitt, at berjast við kaupángsmenn: höfum vèr látit [lið vârt, ok hina beztu drengi or voru föruneyti[12]; ok er vârar úfarar spyrjast til búandannna, þá erum vèr nú

[1]) herðar, *G.* [2]) *þ. B;* síðan, *A.* [3]) *frá* [ok fletti af klæðum; svâ, *G.* [4]) *v. G.* [5]) til móts við konúng, *G.* [6]) stundum, *B.* [7]) fyri liðinu, *b. P*; *frá* [Dráp Serks ok XII manna, *G.* [8]) XX, *B.* [9]) síðan fara þeir austr til Víkr, *G.* [10]) *v. G.* [11]) mjök at úvilja hans, *B*, *G*; mjök ímóti mínu skapi, *F.* [12]) marga drengi góða, *G.*

reknir [ok rjáðir[1], hvar sem vèr komum, [ok þikkir öllum mönnum, þeim er vita vârar hrakníngar, lítil tilkvæmð þar sem vèr erum[2]; en áðr þessi orrosta væri, höfðu vèr jafnan sigr ok hinn hæra hlut; óttuðust þá ok flestir menn at fara [með hernaði[3] ímóti oss. Nú munu þèr spurt hafa, at Magnús konúngr ferr eptir oss við miklu liði; en vèr munum nú litla hríð láta undan þeim rekast um landit, áðr bæði mun [liggja á[4] oss þegn ok þræll; [ok mun lið vârt allt[5] drepit[6] við litlum orðstír, svâ sem þeir menn allir er í flótta falla. Nú lízt mèr drengiligra, þóat vèr hafim eigi mikit lið, at snúast ímoti vârum óvinum; [ok með því at vèr sèm ofrefli[7] bornir, [þá megum vèr vel svâ tilhaga, at vèr fallim[8] með miklum[9] orðstír, ef vèr berjumst við sjálfan Magnús konúng; en [með því at svâ vel verði, at[10] vèr sigrumst á honum, þá man þaðanaf vaxa vârr styrkr; er ok eigi þess vân, at vèr munum gánga til þessa lands [ok ríkis svâ lèttliga, at eigi sjáim vèr[11] eitthvert sinn merki Magnúss konúngs á lopti; höfum vèr nú ok höllztí lengi látit rekast um landit, [ok þolat margskyns vandræði af vârum óvinum[12]. Þá talaði Sverrir

[1]) *b. G, B.* [2]) *v. G.* [3]) með úfriði, *B*; *v. G.* [4]) hata, *G.* [5]) vèra dreift ok, *b. B.* [6]) *frá* [munum vèr þá falla, *G.* [7]) ofrliði, *hin.* [8]) er oss betra at falla, *G.* [9]) góðum, *F.* [10]) ef, *G.* [11]) ef vèr sjáum eigi, *G.* [12]) fyrir úvinum vârum, *G.*

konúngr mörgum fögrum orðum fyrir liðinu, ok eggjaði menn mjök; lèzt vel hugr um segja; [treysti nú lið sitt, ok[1] varð at [hans tali góðr[2] rómr[3].

Bardagi konúnga[4] við Hirtubrú[5]. 1178

30. Eptir þetta fóru þeir[6], þar til er þeir komu [fram um brúna[7] á þeirri á, er Hirta[8] heitir, [ok höfðu þá sanna njósn, at[9] Magnús konúngr var kominn nær þeim. Sverrir konúngr lèt liðit fara í kjörr nokkur skamt ífrá brúnni. Magnús konúngr ok Ormr konúngsbróðir höfðu ok[10] sanna njósn af [ferð þeirra[11] Birkibeina; ok er þeir komu at brúnni, lèt Magnús konúngr þegar fara sitt merki yfir, ok fylgði þar sjálfr; [slíkt sama Ormr konúngsbróðir. Ok er konúngr var kominn yfir brúna ok nokkut liðit, þá veittu Birkibeinar þeim harða árás[12]; tókst þar snörp orrosta ok eigi löng; fèll mjök lið Magnúss konúngs, en hann sjálfr flýði aptr yfir brúna, ok svâ Ormr konúngsbróðir, ok hvârrtveggi sárr; í þeirri orrostu lèt Magnús konúngr mart manna; eptir þat skutust þeir á nokkura hríð yfir ána þvera, ok eptir þat skilðust þeir. Magnús konúngr fór þá aptr til Túnbergs til skipa sinna, ok

1) *v.* G, B. 2) máli hans mikill, G. 3) *frá fyrra* [*v.* B. 4) *b.* P. 5) *þ.* G; Hirtu, A. 6) leiðar sinnar, *b.* F; ferða sinna, B. 7) yfir brú, G. 8) Heyrta, B; Hvíta, F. 9) *v.* G. 10) nú, G. 11) *þ.* G; um för, A; Birkibeinum, B. 12) ok svâ Ormr; Birkibeinar hlaupa nú á þá, G.

síðan austr [með landi[1]; en Sverrir konúngr fór upp á Raumaríki, ok austr hit efra til Ljóðhúsa, ok þar spurði hann, at Magnús konúngr var í Konúngahellu; fór þá þángat, ok kom á úvart; [varð þar nokkurr bardagi, ok ekki mikit mannfall[2]; hèlt Magnús konúngr ofan eptir ánni, ok tók Sverrir konúngr þar nokkur skip ok lèt brenna. Magnús konúngr fór þá norðr í Víkina, ok inn [til Oslúar[3], sat þar um hríð, ok gerði frásèr njósnir allt austr til Elfar. Sverrir konúngr lagði nú undir sik allar hinar eystri sýslur, ok [tók þar gjöld; voru þá í Víkinni hvârirtveggju, [Birkibeinar ok Heklúngar[4], ok [veittust jafnan[5] árásir[6].

Frá Sverri konúngi[7] [ok mönnum Magnúss konúngs[8].

31. Sverrir konúngr fór [norðr í Víkina með liði[9], at gildra enn til nokkurra veiða, ef í hendr bæri; ok einhverja nótt reið sjálfr konúngr á njósn með[10] VII mann í nokkurn skóg skamt frá Saurbæjum[11]; ok á þeirri sömu nótt fór [einn sveitarhöfðíngi af liði Magnúss konúngs[12] með L manna, ok ætlaði at freista, ef hann fengi nokkut drepit af [liði Sverris kon-

1) í Vík, *B.* 2) fèllu þar nokkurir menn af Magnúsi konúngi, *G.* 3) í Oslu, *G.* 4) *v. G*; *frá fyrra* [tóku þá gjöld hvârirtveggju um Víkina, M. k. ok Sv. k., *B*, *F.* 5) veittu hvârir öðrum, *G.* 6) höfðu ýmsir betr, *b. B.* 7) *b. B*, *P.* 8) *b. P.* 9) *v. G.* 10) við, *G.* 11) Saurbæ, *B.* 12) sveit Heklúnga, *B.*

úngs suðr í hèrað[1]; en nóttin var myrk. Þá heyrði Sverrir konúngr reið þeirra, ok voru þessir menn mjök druknir [af miði[2]; [þeir voru málgir, ok vissu sèr enskis ótta vânir; en gatan var eigi rýmri, en einn[3] maðr mátti ríða senn. Sverrir konúngr mælti við sína menn, at þeir skyldu vera hljóðsamir[4]: ok höfum boga vâra [búna ok skot, ok göngum[5] tveimmegin götunnar; ok er þeir koma gegnt oss, þá skjóti hverr sem má tíðast; ok kann vera, [ef þeir fá slíkar bendíngar[6], at þeir ætli[7] lið vârt meira, en svâ sem þat er; en ef vèr verðum ofrliði[8] bornir, þá megum vèr forða oss. Nú skutu Birkibeinar sem tíðast eptir málinu hinna; en svâ var myrkt, at hvergi sá frá sèr; ok þeir, er eptir[9] riðu, [vissu eigi, hví sætti, er hinum[10] fórsc svâ ógreitt, er framarr[11] fóru, ok flyktust[12] allir saman; vissu eigi hverju gegndi; en Birkibeinar skutu æ sem tíðast[13]. Hinir hugðu, at vera myndi margir menn á skóginum, ok tóku [undan sem skjótast[14]; Birkibeinar sóttu eptir þeim, meðan þeir máttu, [ok elltu þá. En[15] um morguninn er ljóst var orðit, ok þeir vendu[16] aptr, fundu þeir XVIII[17] menn drepna ok marga hesta.

---

1) Birkibeinum, *G.* 2) *v. G, B.* 3) *v. G.* 4) *þ. hin,* liðsamir, *A.* 5) stöndum, *G.* 6) *v. G.* 7) hyggi, *G.* 8) ofríki, *F.* 9) síðar, *G.* 10) undruðust er þeim, *F.* 11) fyrri, *G.* 12) *þ. G*; fylkðust, *A.* 13) ákafast, *G.* 14) *þ. B;* undan sem tíðast, *A*; u. s. ákafast, *F*; nú undan, *G.* 15) *v. G.* 16) óru, *G.* 17) XIII, *B.*

[*Jartein Ólafs konúngs helga við Sverri konúng*[1].

32. Um haustit fór Sverrir konúngr norðr til þrándheims, ok [veitti mikit[2] slag mönnum Magnúss konúngs[3] í kaupángi, ok fèkk sigr; hann tók þar X skip; en eptir um vârit fór hann út eptir firði með liði sínu, ok suðr á Mæri; fór hann útleið[4], er suðr sótti. Ok er þeir sigldu norðan at Staði, þá kom þar ímót[5] Magnús konúngr ok Erlíngr jarl, Eysteinn erkibiskup, Ormr konúngsbróðir ok mart lendra manna; þeir höfðu allmikinn her ok stór skip. En er Sverrir konúngr sá þetta [hit mikla lið[6], ok kendu hvârir aðra, þá leituðu[7] þeir Sverrir konúngr á haf út[8]; gerðu þá[9] bæði[10] at þeir[11] sigldu ok röru, [sem mest máttu þeir[12]. [En er Magnús konúngr sá þetta, þá tóku þeir eptir þeim bæði siglíng ok svâ róðr sem ákafast. Þá [nálgaðust þeir[13] skipin Sverris konúngs, svâ at skip þat, er Erlíngr jarl stýrði, kom þannig nær, at þeir sá menn [af borði[14], lèt þá jarl [hefjast við[15], ok beið svâ sinna manna. Ok er öll skip voru eptir komin, þá kallaði jarl, ok skipaði[16]

1) *þ. B*; Frá Magnúsi konúngi, *A*; Slag í kaupángi, *G*. 2) *v. G*. 3) *frá* [barðist við Heklúnga, *B*. 4) útleiðis, *F*. 5) þeim, *b. G*. 6) ofrefli, *F*, *B*. 7) beita, *F*, *B*. 8) þvers, *b. G* 9) *v. G*. 10) *þ. G*, hvârirtveggju, *A*. 11) *b. G*. 12) *v. G*. 13) *þ. B*; nálgaðist, *A*. 14) á borðum, *B*. 15) hefla ok bíða, *F*, *B*. 16) *frá fimta* [slíkt sama gerðu Magnúsar konúngs ok dró þegar saman með þeim. Erlíngr jarl eggjar nú sína menn í ákafa ok skipar, *G*.

til atlögu, ok sagði, at þá myndi [líkligt þikkja, at fundr þeirra myndi verða[1] ok Birkibeina; bað menn þá minnast, hversu [mikinn skaða Birkibeinar[2] höfðu gert í manndrápum ok ránum; bað alla[3] þat varast, at [engi maðr yrði svâ djarfr, at grið gæfi Birkibeinum[4]; en vel [kveðst honum þikkja, at Sverrir[5] væri handtekinn, ef svâ yrði til, ok færðr honum lifandi[6]. Þessu játuðu allir, [láta síðan síga or heflum, ok sækja eptir þeim[7]. En er Sverrir konúngr sá þat, at [skipin Magnúss konúngs voru miklu skjótari, ok saman dró með þeim, þá sýndist honum eigi þau orræði, er vel myndi hlýða[8], ef eigi vetti[9] guð þeim sína[10] miskunn, framarr en þá [myndi [þikkja vænligast um þeirra ráð[11]. Sverrir konúngr [lagðist þá til bænar, ok hèt til hins helga Ólafs konúngs, ok talaði þá[12] fyrir mönnum mörgum fögrum orðum; ok á þeirri sömu stundu lagðist á sjáinn [svâ mikil þoka[13], at ekki skip sá frá öðru. [Þá er[14] Magnús konúngr ok Erlíngr jarl [sá eigi leið sína, sneru þeir stöfnum, ok[15] beittu inn undir land. Síðan mælti jarl: [eigi fór[16] þá svâ er vel

1) fund þeirra saman bera, *G, B.* 2) mart íllt þeir, *G.* 3) menn, *G.* 4) gefa neinum grið, *G.* 5) prestr, *b. B.* 6) *frá* [kvaðst honum þikki á, at þeir færði honum Sverri, ef hann yrði handtekinn, *G.* 7) herða nú eptir sem mest, *G.* 8) miklu meira gánga skipin M. k., sá hann engi orráð, þau er hlýða mætti, *G.* 9) *þ. A*; veitti, *G*; tèði, *B.* 10) *v. G.* 11) líkligt þikkja, *G*; *frá fyrra* [horfðist á, *F.* 12) hèt þá á hinn h. Ol. k., ok mæltist, *G.* 13) þoka svâ þukk, *G*; þykk, *B.* 14) *v. G.* 15) *v. G.* 16) fóra, *G.*

vildi[1]. Nú komu þeir saman öllum[2] herinum í Hereyjum; ok annan dag eptir spurðu þeir til Birkibeina, at V[3] skip höfðu siglt um sund, ok höfðu stefnt í fjörðinn. [Þá kvaddi jarl höfðíngja til tals ok ráðagerðar[4], ok sagði svâ: at hann þóttist eigi vita, hvârt Birkibeinar myndu hafa beitt með landi norðr eða suðr, er þeir hafa lands leitat: ok sýnist mèr sem hvârttveggja mun liðs[5] fyrir[6] þurfa. [Jarl segir, at hann vill[7], at erkibiskup ok Ormr konúngsbróðir fari suðr til Björgynjar, ok aðrir lendir menn ok skipstjórnarmenn, þeir sem [hann vill nefna[8], [at verja þar land[9]: en [Magnús konúngr ok ek[10], segir hann, [skulum fara[11] norðr, [ok með okkr[12] meiri hlutr hersins[13], var svâ gert, sem jarl mælti.

Frá boðum Sverris konúngs við Magnús ok Erlíng[14].

33. Ok er [menn Magnúss konúngs[15] komu á Norðmæri, spurðu þeir þau tíðindi, at Sverrir konúngr hafði siglt af hafi utan [fyrir sunnan Æðey, ok svâ norðr at Knarrarskeiði[16]. [Sverrir konúngr fór[17] þá[18] norðr til [Þrándheimsmynnis,

1) fara, *b. B.* 2) *v. G.* 3) tvö, *B.* 4) Jarl kallar þá höfðíngja til tals við sik, *G.* 5) *þannig G, B*; liðit, *A.* 6) *v. B.* 7) vil ek, segir hann, *G.* 8) ek nefni til, *G.* 9) *v. G.* 10) *þ. F*; k. ok jarl, *A*; *frá* [við Magnús k., *G.* 11) *þ. F*; skulu f., *A*; munum snúa, *G.* 12) *þ. F*; þeim, *A.* 13) *frá* [*v. G.* 14) *þ. B*; Frá Magnúsi k. ok j., *G.* 15) þeir Magnús k. ok jarl, *G, B.* 16) at við Smjöl, *G*; við Smyl milli ok Æðeyjar o. s. n. at Knarskeiði, *F*; utan hjá Æðey ok svâ norðan at Knarrarskeiði, *B.* 17) *þ. G*; fór hann, *A.* 18) alla leið, *b. G.*

ok síðan inn til[1] kaupángs, ok lagði skipum sínum þegar[2] við bryggjur. Magnús konúngr ok Erlíngr jarl fara norðr eptir Birkibeinum[3]; ok er Sverrir konúngr ok hans menn sjá segl þeirra, ok áttu þá skamt til bæjarins, þá lèt hann blása mönnum sínum til tals[4], ok segir þeim sína ætlan, at hann vill gánga ífrá skipum sínum; ok [mælti, at[5] engi skyldi svâ djarfr, at hann flytti eptir sèr fleira en vâpn sín, ok þau klæði er hann stóð í. En eptir þetta tal vâpnast[6] Birkibeinar, [ok gengu upp í bæinn, en[7] skipin flutu öll tjölduð fyrir bryggjum; húðföt lágu í rúmum, ok hálfrýmiskistur þeirra stóðu á skipum, en lyklar voru [settir í lokin[8]. Ok er þeir Magnús konúngr ok Erlíngr jarl rèru uppí ána [liði sínu[9], þá gengu Birkibeinar upp um brú. Svâ hefir sjálfr Sverrir konúngr sagt, at hann mátti því helzt hælast, at [eigi myndu mörg[10] dæmi til þess vera, at flóttamenn hefði svâ skilizt við fjárhlut sinn [eða skip, sem þeir gerðu[11]; ok sagði, at eigi væri enn víst nema ymsir nyti fjár eða klæða annara[12]. Menn Magnúss konúngs ok Erlíngs jarls lögðu at út við Bröttueyri fyrir utan Skipakrók, ok gengu þar upp. Þá hljóp jarl á land, ok steypdist fram á knèin, en stakk niðr höndunum, ok mælti: fall er farar heill. Síðan fóru þeir

1) *v. G.* 2) *v. G.* 3) *þ. G*; þeim, *A.* 4) móts, *G.* 5) *b. G.* 6) væpnuðust, *G.* 7) *v. G.* 8) sumir í lokinu, *F.* 9) *v. G.* 10) fá, *G.* 11) *v. G.* 12) *b. G.*

upp um stræti, hverr við sína skipssögn[1], sem [á land steig, ok[2] búinn varð. [Jarl varð fyrst búinn með sína sveit[3], ok er hann[4] kom [upp um[5] Kristskirkjugarð, ok fyrir ofan biskupsgarð til brúarinnar, þá [sá hann[6] merki Sverris konúngs [fara hvatliga[7], ok stefndi þjóðleið upp til Kleppabús; [ætlaði hann at þar mun konúngr undir vera ok flest allt liðit[8]. Sótti jarl nú upp [yfir brúna[9] á Sprotavöllu; en Sverrir konúngr [ok flest lið hans[10] lá í dal nokkurum, [þeim er verðr[11] skamt frá brúnni [uppaf[12] Sandbrekkunni neðri[13]. Jarl vissi eigi at Sverrir konúngr væri þar fyrir[14], [þvíat hann hugðist taka skyldu nokkura menn af þeim er síðarr færi[15]; [þá hljópu Birkibeinar upp ok at þeim[16]; [en jarl sótti þá út aptr til brúarinnar ok út yfir brúna[17], ok [Birkibeinar fylgðu þeim[18] allt til þess garðs, er [gerði milli brúarsporðsins ok bæjarins[19]. En er lið Magnúss konúngs ok jarls sótti upp ímóti þeim, þá sneru þeir Birkibeinar aptr yfir brúna, ok[20] skutust þeir á[21] [yfir ána[22]; en jarl bað sína menn gánga or skotmáli, ok setjast

1) skipshöfn, *F*, *B*. 2) *v*. *G*. 3) *v*. *G*. 4) jarl, *G*. 5) fyrir ofan, *B*. 6) fór, *B*. 7) *v*. *G*; sýsliga, *F*; skjótliga, *B*. 8) *v*. *G*. 9) *v*. *G*. 10) *v*. *G*. 11) *v*. *G*. 12) upp frá, *F*; *frá fyrra* [er stund eina var upp ífrá brúnni, skamt frá, *B*. 13) *frá* [við sumu liðinu, *G*. 14) við brúna, *G*. 15) *v*. *G*. 16) varð jarl eigi fyrr varr við, en Birkibeinar hlupu upp ok stefna upp ok þegar at þeim fram, *F*. 17) *v*. *G*. 18) *b*. *B*. 19) *þannig B*; gerðr er við brúarsporðinn milli ok bæjarins, *A*; *v*. *F*. 20) *frá fyrra* [*v*. *G*. 21) um hríð, *b*. *B*. 22) um ána þvera, *G*.

niðr á akrinn[1], ok sjá hvat þeir hefðist at. [Þeir Sverrir konúngr[2] settust ok niðr í öðrum stað [með bakka þeim, er verðr með Sandbrekku[3], ok sátu svâ hvârirtveggju lánga hríð um daginn[4]. Menn Magnúss konúngs lètu sækja sèr mungát ofan í bæinn. Margir [menn gengu, af liði hvârratveggju, er boga höfðu, ok[5] skutust ímót; voru þá særðir nokkurir menn fyrir hvârumtveggjum. Ok er áleið daginn, [svâ at komit var at[6] nóni[7], gekk Guðlaugr, stallari [Sverris konúngs[8], til brúarsporðs, ok hafði skjöld fyrir sèr; hann kallaði á lið Magnúss konúngs, ok kvaðst vilja tala við þá, ef þeir vildi tilhlýða. Ívarr horti svarar, [hann var[9] af liði Magnúss konúngs, ok [kvaðst vilja hlýða því er hann segði[10]. Guðlaugr [hóf svâ mál sitt[11]: Sverrir konúngr vill gera Magnúsi konúngi [ok Erlíngi jarli ok þar með öllu liði þeirra[12] III kosti: sá [skal vera einn[13], at þeir[14] gángi yfir brúna, en [Sverrir konúngr mun gánga lángt upp ífrá með allt lið sitt; fylki þá hvârirtveggju[15] liði sínu [svâ vel sem þeir vilja[16], ok berjumst[17] á Sprotavöllum[18]; hafi sá gagn er guð vill.

1) í akrinum, G; á akrinum, F. 2) Birkibeinar, G. 3) undir bakka nokkurn, F. 4) *frá* [v. G. 5) bogmenn hvârratveggju, G. 6) nær, F. 7) *frá* [v. G. 8) v. G. 9) v. G. 10) bað hann tala slíkt sem hann vildi, G; kvaðst vel mega heyra, B. 11) mælti, G. 12) v. G. 13) v. G. 14) hann, G, B. 15) *frá* [hann gángi lángt í frá, meðan fylki þeir, B, G; er Sv. k. mun fara l. u. í. meðr l. s., fylki jarl, F. 16) jarlinn svâ vandliga sem hann vill, B; jarl fólki sínu sem hann vill, F. 17) v. G. 18) *þ.* G; Skrautavöllum, A.

[En með því at Magnús konúngr ok Erlíngr (jarl) vill eigi þenna kost, þá gerir Sverrir konúngr þann kost[1] annan, at þeir[2] [með lið sitt gángi út til Borgar, ok fylki þar í góðu[3] tómi; en vèr Birkibeinar munum sækja yfir brúna til yðar[4], ok [láta þá[5] skapat skera. Sá er hinn III, [ef þeir vilja hvârngan hinn[6], at þeir[7] gángi[8] út á Eyrar [til skipa sinna[9], ok fylki þar [svâ vel sem þeir vilja; en vèr Birkibeinar munum koma ímóti, ok sækja út um bæinn[10], ok [þat skulu þèr með sönnu vita, at Sverrir konúngr vill glaðliga berjast[11], ef hann má ráða[12]. [Eptir þat tal gekk Ívarr horti af bakkanum, þar til er hann hafði áðr staðit, ok upp á akrinn, fann þar Erlíng jarl[13], ok sagði honum þessi boð; en Magnús konúngr var sofnaðr hjá jarli, ok jarlinn klappaði hendi sinni á bak[14] honum, ok bað hann vaka. Konúngr spurði, hvat [er títt væri[15]? Jarl segir nú þessa kosti, er Sverrir prestr hafði þeim boðit. Magnús konúngr bað jarl kjósa; jarlinn lèzt engan [þenna kost myndu[16] kjósa; kvaðst hann heldr munu gera [Sverri presti kost, en hann honum[17]. [Eptir þetta

1) hinn býðr hann, *G.* 2) þèr (*o. s. f.*), *B.* 3) berist út við Borg ok búist þar við í ærnu, *G.* 4) *b. B.* 5) látum, *G.* 6) *v. G.* 7) hann (*o. s. f.*), *B.* 8) fari, *G.* 9) *v. G.* 10) en berist þar til þrautar, *G.* 11) berjast vill Sverrir konúngr nú, *G*; því at (*o. s. f.*), *B.* 12) segir Guðlaugr, *b. G.* 13) þá gekk Ivarr í akrinn til jarls, *G.* 14) herðar, *B.* 15) um væri at vera, *G.* 16) *v. G.* 17) honum kosti, *G.*

gekk Ívarr, ok sagði[1] Guðlaugi svör jarlsins; síðan [fór Guðlaugr ok sagði Birkibeinum[2]. [Þá þyrptust þeir saman nokkura stund, ok[3] eptir þat tóku þeir til göngu, ok stefndi Sverrir konúngr upp [at veg[4] fyrir austan ána[5] til Kleppabús; en þeir háttuðu svâ göngu sinni, at hverr þeirra gekk eptir öðrum; þótti þá [mikit liðit at sjá[6], áðr en hinn síðarsti maðr gekk; nú skilðust þeir at þessu sinni. Sverrir konúngr fór nú upp með ánni til bæjar þess er Kot[7] heitir; hann lèt þar taka ofan hús, ok gera af flota; fluttust nú síðan á þessum sama flota yfir ána Níð, [ok um miðsaptans skeið fóru þeir út yfir Þjóðmýrar[8], ok svâ ofan[9] til Stafs, ok fluttust þar yfir Gaul á eikjum; ok er þeir voru komnir yfir, þá bað konúngr þá hvílast, ok lèt sèr vera höfugt, [ok kvaðst sofa vilja[10]. Konúngr sofnaði brátt, ok er komit var at náttmáli, þá kom þar einn búandi, er fór með maltklyfjar, ok ætlaði [til bæjarins at selja maltit[11]. Birkibeinar þustu[12] at honum, ok lètu sem þeir skyldu fala maltit. Konúngr vaknaði, ok spurði hvat [er væri[13]? þeir sögðu at þar var kominn búandi einn [með malt[14]. Sverrir konúngr

---

1) Ivarr sagði þá, *G.* 2) sagði Guðlaugr Sverri konúngi, *G*, *F*; hversu jarl hefði svarat, *b. B.* 3) *v. G.* 4) *v. F.* 5) *frá* [*v. G.* 6) lángr væri hali þeirra, *B.* 7) Kót *eðr* Köt, *G.* 8) Þjóðsmýrar, *B.* 9) *frá* [fóru þeir, *G.* 10) *v. G*; tóku þeir hvíld, ok hallaði konúngrinn sèr, ok sofnaði, *F.* 11) í bæinn með at fara, *G.* 12) þyrptust, *F*; drifu, *B.* 13) kæmi, *B.* 14) *b. B.*

kvaðst vilja finna hann; ok svâ var. [Konúngr mælti til búandans: ekki munum vèr dvelja ferð þína; en[1] seg satt frá, at þú fant Birkibeina, ok þeir voru komnir yfir Gaul, ok ætluðu[2] náttstað sinn at Meðalhúsum[3] [í nótt[4]; at þessu skilðu þeir. Birkibeinar dvölðust þar [nokkurar nætr, III eða IIII[5], áðr en þeir sækti til bæjarins annat sinn.

Frá Erlíngi jarli.

34. Einn aptan er jarl [hafði matazt[6], þá kom til hans Sigurðr Nikolásson[7] ok Jón af Randabergi. þá mælti Sigurðr: hvart eru greiddir útverðir, herra? oss er sagt, at [meiri vân sè at[8] Birkibeinar muni brátt vitja vâr; ok myndi þat vera mitt ráð, at liði væri blásit út til Borgar með vâpnum, [ok veri vèr viðbúnir, ef þeir vitja vâr híngat í bæinn[9]; [hyggjum vèr þat satt, at Birkibeinar eru nú komnir í Gaulardal, ok geta sumir, at þeir myni leita upp til fjalls; en oss er sannliga sagt, at eigi er hins minni vân, at þeir ætli[10] híngat á vârn fund[11]. þá svarar jarl: ek vilda gjarna at þat [væri satt[12], at þeir sætti híngat á vârn fund[13], þvíat [þess vænti ek at þá hafi þeir skapligt örindi[14]. En

[1]) Konúngr bað hann fara sem hann hefði ætlat ok, G. [2]) ætla þeir, G. [3]) Miðhúsum, F. [4]) *v.* G. [5]) IIII nætr, G; V nætr, B. [6]) var mettr, G, F, B. [7]) af Saltnesi, Nikulás, F. [8]) *v.* G. [9]) *b.* G. [10]) *þ.* B; muni, A; sæki, F. [11]) *frá* [*v.* G. [12]) sannaðist, F. [13]) *frá* [þat sannaðist, at þeir kæmi híngat, G. [14]) þá munu þeir hafa skapnaðareyrendi, G; þá varir mik at þeir hafi *s. e.*, B.

[úhrædda ætla ek yðr sofa mega[1] náttlángt fyrir Birkibeinum, þvíat [mèr er sagt, at þeir muni[2] hafa snúit upp til fjalls; ok eigi man Sverrir þora at sækja oss híngat, ef vèr verðum áðr varir við, sem nú er. Þá mælti Jón af Randabergi: þetta skyldi oss [góðs furða, er jarl heitr[3] oss, at vèr þurfim ekki at varast Birkibeina, en mæla þat sumir menn, herra, at þèr gefit meira gaum, at gera yðr mjök[4] drukna af miði eða víni, en gera staðfastlig[5] ráð fyrir liði yðru. [Þá svarar jarl reiðr mjök[6]: þat hefir ok sjaldan [fyrr verit mælt til mín[7], at eigi hafa ek[8] hölzti varr verit; en nú veit ek eigi, hvârt heldr er[9], at ek mun enga ætlan kunna fyrir þessu liði, [sem þèr segit, eða mun hitt, at þèr sèð[10] heldr hræddari, en [vera skyldi; ok fyrir þá sök skulu þèr nú mega[11] liggja úhræddir [þessa nótt[12], at nú skal ek sjálfr[13] halda vörð[14], ef þèr trúit mèr[15]; hafði þat fyrr þótt nokkur hlít[16]; ok áttum vèr þá við meira ofrefli [at skipta, en nú er. Eptir þetta gengu þeir íbrot[17], Sigurðr ok Jón, til skipa sinna; en [nokkuru síðarr fór jarlinn til rekkju

[1]) úhræddir munum vèr sofa, *G.* [2]) þeir, *G.* [3]) gott héit, er nú heitir jarl, *G;* góðu furða (o. s. *frv.*), *F.* [4]) *v. G.* [5]) *v. G.* [6]) jarl reiddist ok mælti, *G.* [7]) verit mælt við mik, *G;* mèr fundit verit, *F.* [8]) *b. G.* [9]) *þ. G;* ek *A.* [10]) eða munu þèr, *G.* [11]) þurfi; nú skulu þèr, *G.* [12]) náttlángt, *F.* [13]) vaka ok, *b. F.* [14]) í nótt, *b. G.* [15]) til, *b. B;* ok, *b. G.* [16]) hlíta, *F.* [17]) en nú; gengu þeir, *G.*

ok afklæddist; lagðist síðan til svefns[1], ok allt lið hans, nema útverðir voru greiddir at vanda.

Tala[2] Sverris konúngs.

35. Nú er at segja frá Birkibeinum, at þeir komu í nætreldíng utan á Steinbjörg; [segir konúngr þá liðinu, at hann ætlar í bæinn[3] at jarlinum. Ok er hann kom yfir[4] ásinn [á Feginsbrekku[5], þá steig hann af baki, ok fèll á knè, ok [baðst fyrir[6]. Eptir þat talaði hann fyrir liðinu nokkurum orðum; ok bað þá vel fylgjast [ok öruggliga[7]: þvíat nú munum vèr fagran sigr vinna[8]; en eigi þarf at greina[9] fyrir yðr, í hverjum nauðum [ok vàlki þèr hafit jafnan[10] verit staddir, áðr [en vèr hafim komizt híngat í[11] land, en[12] tekit [fátt upp til gæða ok úhallkvæmt[13] hèr til; [má ek ok vel marka á mínu skaplyndi, at yðr myndi mál þikkja at taka meira gott upp fyrir yðarn starfa ok stórligan háska, en[14] er vèr höfum enn kost átt hèr til[15]. Slíkt höfum vèr upptekit, sem vèr höfum [tilvegit; þar veizlur er þær hafa til verit, þar annat fè, sem vèr höfum því náð[16]. En[17] nú liggr þó

[1]) jarl fór til hvílu sinnar ok lagðist niðr, *G.* [2]) Frá Birkibeinum ok tala, *G.* [3]) *þannig G;* þá spurðu lendir menn, hví gegndi um ferðir hans? Sverrir konúngr sagði þeim, at hann ætlaði til bæjarins, *A;* (at jarli, *B.*) [4]) á, *B, G.* [5]) *v. G.* [6]) bað fyri sèr, *B.* [7]) *v. G.* [8]) vega, *B.* [9]) tjá, *G.* [10]) þèr hafit, *G.* [11]) vèr komum í þetta, *G.* [12]) *þ. G;* ok, *A.* [13]) litit gott upp, *G.* [14]) *þannig hin;* þann, *A.* [15]) *frá* [*v. G.* [16]) *þ. hin;* nát, *A.* [17]) *frá* [til stundat, *G.*

nokkuru meira við[1], en [vèr hafim opt átt um slíkt at leika[2], þar sem bærinn er í Niðarósi. Hèr er nú ok fyrir í bænum Magnús konúngr ok Erlíngr jarl, ok mart [lendra manna ok hirðmanna[3]; er nú eptir meiri sæmð at sækja, en [ek ætla jafnan munu færi ágefast; þikki mèr líkara, at vèr fáim[4] sigr, eptir[5] því sem mik hefir dreymt til. Sækjum[6] nú því fastara at, sem nú [vænti ek, at vèr munum[7] meira eptir taka en fyrr. [Vil ek nú yfirlýsa fyrir yðr[8], til hvers þèr skulut vinna: sá, er lendan mann fellir með sönnum vitnum[9], sá skal lendr maðr vera, ok þess kyns tignarmaðr[10] skal hverr vera, sem hann sjálfr ryðr[11] sèr til rúms; sá hirðmaðr, er hirðmann drepr, ok taka þar af aðra [góða sæmd. Er nú[12] um slíkt at leika, [ok hygg ek, at þeir hafi enga[13] sanna njósn [um vârar ferðar. Þess þikki mèr[14] ok meiri vân, at þeir sè nú hámíngjulausir, [ok man komit at endadegi þeirra lífstunda[15], en vèr munum fá sigr ok sæmiliga tign, sem oss byrjar[16]: mun guð svâ skipta með oss; þvíat þeir hafa lengi yfir vâru [ríki ok sæmðum[17] setið, ok kann nú vera at þeir

---

1) fè fyrir höndum, *B.* 2) fyrr, *G.* 3) annara ríkismanna, *G.* 4) optast mun færi á gefa, *B, G*; munum vèr fá, *G.* 5) at, *G, B.* 6) sækit, *G.* 7) munu þèr, *G.* 8) skulu þèr nú ok vita, *G.* 9) jarteignum, *F.* 10) *þ. G, B*; maðr, *A.* 11) *þ. hin*; ræðr, *A.* 12) *þ. G*; marga góða hluti sæmdum af oss. Nú eigum vèr, *A.* 13) því at þeir munu aunga hafa, *G.* 14) af vârum ferðum, *G.* 15) *v. B.* 16) *frá* [munum vèr fá sigr ok, *G.* 17) *v. G, F, B.*

missi þess[1], er með raungu [fengu, bæði sæmðanna ok ríkis; er ok eigi úlíkligt, at þar með týni þeir nú lífinu[2]. Gerit hina fyrstu hríð sem harðasta, ok man þá vel hlýða[3]. þeir munu vera [mjök drukknir[4] ok syfjaðir, ok svâ ráðlausir, sumir á skipum, sumir[5] hèr ok hvar í bænum, ok munu varla[6] vita, [hvert er þeir horfa, eðr[7] hvat þeir skulu at hafast. En er Sverrir konúngr lauk sínu máli, tóku allir því vel, [ok fóru nú ofan um Steinbjörg[8].

Frá mönnum Magnúss konúngs[9].

36. Menn Magnúss konúngs[10] vöktu útá Eyrum þessa sömu nótt, ok höfðu þar leik; ok þá er þeir sá lið Birkibeina fara utan um Steinbjörg, þá var blásit, [ok þar með kallat at liðit skyldi vâpnast ok gánga út[11]. Lið Magnúss konúngs lá mart uppi í bænum, ok hafði verit dauðadrukkit um kveldit, þvíat konúngr hafði veitt þeim um daginn, [ok lágu í þeim görðum, sem þeir höfðu tekit[12] herbergi. En er jarlinn varð varr þessa tíðinda, stóð hann[13] upp ok klæddist, ok bað liðit[14] vâpnast. þá kom Ívarr horti, [frændi hans[15], ok mælti: lið vârt er [drifit upp í bæinn, ok mun mart úfært

---

1) *b. F.* 2) hafa fengit, *G.* 3) duga, þvíat, *G.* 4) mjöðdruknir, *G, F.* 5) *b. B.* 6) eigi, *G.* 7) *v. G.* 8) *v. B.* 9) Tillaga Ifars horta, *G*; Búist til bardaga, *B*; Frá Erlingi jarli ok hans mönnum, *P.* 10) *þ. G, B*; Nú verðum vèr at segja nokkurn part frá mönnum Magnúss konúngs; þeir, *A.* 11) *v. G.* 12) í hans (*ofaukit*), *A.* 13) *frá* [Jarl stóð, *G.* 14) menn, *G.* 15) þar, *G.*

hafa niðr lagzt at sofa, ok trúi ek eigi, at [vel komi saman liðinu[1]; er þat mitt ráð at blása öllu liðinu út[2] til skipanna, ok láta síga út[3] skipin frá bryggjum, ok búast um í tómi; berjast, ef oss sýnist [á því föng vera[4]; en at öðrum kosti róa út or ánni[5], þvíat bæjarlýðr þessi[6] man oss vera ótrúr [til liðsemðar[7]. Þá svarar jarl: eigi veit ek, Ívarr, nema þetta væri ráðligt[8]; en eigi má ek þat vita, at djöfulsprestr þessi, Sverrir, setist í rúm sonar míns. Jarl stóð þá upp, ok kallaði[9], bað alla [fylgja sèr[10]: [gengu þeir þá upp allir[11] til Kristskirkju; ok þar kom þá til hans Magnús konúngr með sínu merki [ok sveit[12], Sigurðr Nikolásson, Jón af Randabergi ok Ívarr horti[13]; [lögðust þá margir menn á knè[14], ok báðust fyrir. Þvínæst snerist jarl frá kirkjunni, ok mælti til sinna manna: standit upp, ok takit vápn yðar; vera kann at nokkurum[15] sè kostr at liggja hèr um hríð. Erlíngr jarl hafði rauðan kyrtil af fustani ok silkihúfu, spángabrynju, ok spent eigi [til loks

1) saman komi liðinu svâ skjótt sem þyrfti, *F*; *frá fyrra* [mart uppi í bænum; munum vèr því eigi vel saman koma, er niðr hefir lagzt dauðadrukkit, *G*. 2) *v*. *G*. 3) *v*. *G*. 4) færi á, *F*. 5) *frá* [ella róim vèr braut, *G*. 6) sjá, *G*. 7) *v*. *G*; t. liðveizlu, *F*. 8) ráð, *G*. 9) hátt, *b*. *F*. 10) *þannig G*; sína menn búast sem hvatligast ok gánga á land; ok er jarl kom á land ok skipsögn (skipshöfn) hans ok merki, *A*, *F*, *B*. 11) *þannig G*; síðan gekk hann upp um bæinn at stræti ok minntist, *A*. 12) *v* *G*, *B*. 13) með sínar sveitir, *b*. *B*. 14) knèbeð, *F*, *B*; *frá* [þeir lögðust allir niðr fyri kirkjunni, *G*. 15) sumum, *G*.

fyrir[1] at sèr; hann hafði brugðit sverð [í hendi[2], ok kastaði því upp í hendi sèr, ok mælti: enn skulu þèr þat segja, at þessi[3] hinn gamli skal kunna at beita sverðinu í dag; ok [mælti til lúðrsveina, at blása skyldi sem tíðast. Ok þá[4] er þeir komu út um stöpul, sá jarl á tvær hendr sèr, ok mælti: hvar erum vèr nú allir?

[Bardagi konúnga ok fall Erlíngs jarls[5].

37. Sverrir konúngr hafði or Gaulardal[6] nær CCC manna eða nokkuru meirr, ok var [lið þat[7] lítt vâpnat. Bændr höfðu gert heiman verkmenn sína, þvíat þeir sjálfir þorðu eigi at fara, ok hræddust refsíngar Erlíngs jarls. En er þeir fóru utan um Steinbjörg, hljóp fram maðr einn [fyrir aðra menn[8]; hann var bæði[9] mikill ok sterkr[10], [ok hafði mikinn trèlurk um öxl, ok[11] ekki vâpn annat. [þá mælti Özurr prestr[12]: hvert villtu maðr, eða hví hleypr þú svâ við trèlurkinn? hvar eru vâpn þín? annan veg er at berjast við Erlíng jarl, en þriskja[13] korn; þar má vel hafa lust[14] til. þessi maðr hèt

[1]) *v. B.* [2]) *v. G.* [3]) sjá, *G.* [4]) m. t. lúðrsveinsins, *F;* lúðramanna, *B;* bað lúðrsveininn blása, ok, *G.* [5]) *þannig P;* Fall Erlíngs jarls, sonar Kyrpínga-Orms, *B.* Frá Sverri konúngi, *A.* [6]) *þannig hin öll;* Orkadal, *A.* [7]) þat lið mart, *G.* [8]) fyri liðinu, *F.* [9]) *v. G.* [10]) sterkligr, *G.* [11]) við lurk einn en, *G;* reiddi um öxl staur einn, *B.* [12]) Hjarrandif hvíða spurði, *B.* [13]) þryskva, *F.* [14]) *þannig, eða* sust, *A;* sust, *G.*

Eyvindr[1]. Hann svarar[2]: vâpn þau, er ek ætla at berjast með, munu koma ímót mèr or bænum, ok jarlsmenn fara enn með þau[3]. þá mælti Hjarrandi hviða[4]: mæl þú allra[5] drengja heilastr! þú mant vera góðr[6] maðr[7]. [Síðan fèkk hann honum kesju sína[8] ok handöxi, ok [mælti: bersk þú með þessum vâpnum[9]! Nú fóru Birkibeinar utan at bænum, ok fundust þeir[10] á akrinum fyrir ofan stöpul, [litlù fyrir utan bæinn[11]. þeir Magnús konúngr ok Erlíngr jarl höfðu[12] V hundruð manna. þar varð [þegar mikill bardagi ok[13] hin snarpasta orrosta, [ok eigi löng[14]. þórir spæla[15] bar merki Erlíngs jarls, ok fèllu menn af hvârumtveggjum, ok meirr Magnúss konúngs menn; ok þá var [sótt at fast, þar sem[16] merki Erlíngs jarls var fyrir[17]; en er þórir var nauðuliga staddr, skaut hann niðr merkisstönginni[18] í akrinn, svâ at [merkit stóð rètt upp[19]. þá tók at síga aptr fylkíng jarls; [ok svâ kom, at náliga stóð merkit[20] á bak þeim Birkibeinum, er mest sóttu fram; en

1) *frá* þessi *v. G.* 2) Ek heiti Eyvindr en, *b. G;* þeir þurfa heldr vâpn, er berjast við Erlíng jarl, en hinir er hèr hlaupa um heiðar, enda ætla ek skjótt at vega með þeim vâpnum, er jarlsmenn fara nú með, *b. B.* 3) þeir spurðu hann at nafni, en hann kvaðst Eyvindr heita, *B.* 4) hurða, *G.* 5) *v. G.* 6) vaskr, *P.* 7) drengr, *F.* 8) fèkk honum spjót, *G.* 9) ok bað hann þar berjast með, *G; A, G hafa hèr nýan kap. með yfirskrift:* Fall Erlíngs jarls. 10) *v. G.* 11) *v. G.* 12) aukin, *b. G.* 13) *v. G.* 14) *v. G.* 15) spola, *G, F.* 16) fast sótt at, *G.* 17) *b. P.* 18) *þannig B;* staunginni, *G;* merkinu, *A.* 19) hún stóð, *G.* 20) svâ at merkit stóð, *G.*

þeir er síðarr [fóru, þá[1] hugðu jarlinn þar fylgja, [ok óttuðust, ætlöðu at flótti myndi kominn í lið þeirra[2]; ok er þetta fann Sverrir konúngr, lèt hann högga [ísundr stöngina. Á þeirri stúndu[3] fèkk Erlíngr jarl lag af kesju, [ok kom[4] á hann miðjan. Þá mælti einn[5] maðr: [hættligt lag[6], herra, segir hann. Jarlinn svarar: [fylgi þèr merki konúngsins vel[7]; ekki man mik saka. Ok litlu síðarr gekk nær jarlinum Özurr prestr ok Helgi Þorfinnsson; jarlinn hjó Özur um þvert andlitit[8], ok var þat mikit sár ok ljótt mjök; síðan settist jarl niðr[9], [ok kom þá at honum Magnús konúngr; mátti jarl þá ekki mæla. Magnús konúngr mælti: finnumst á fegins degi, faðir! varrar jarls voru ókyrrar, ok var hann þá kominn at lífláti; fèll jarl þar ok flest öll sú sveit, er næst honum [stóð; eptir þat brast flóttinn á liðinu[10]; flýði Magnús konúngr í bæinn, [ok mikit liðit. Hann tók[11] Ryðina[12], er jarlinn hafði [átt, ok fluttist með hana[13] út

1) gengu, *G.* 2) voru þá margir búnir til at flýja, *G.* 3) niðr merkit; í þessu, *G.* 4) *v. G.* 5) *b. F.* 6) *þ. G*; hættliga, *A.* 7) fylgi vel merki Magnúss konúngs, *G.* 8) ennit, *F.* 9) *v. G.* 10) gekk; eptir þat flýði liðit, *G*; *frá fyrra* [fèll jarl ok sveit sú er næst honum stóð. Eptir þat brást flóttinn á liði Magnúss konúngs. Hann kom þar at í flóttanum, er Erlíngr jarl, faðir hans, lá, ok horfði í lopt upp. Konúngr laut at föður sínum, ok mynntist við hann, ok mælti: finnumst á fegins degi, *faðir minn! sagði hann.* Vararnar hrærðust á jarli, en ekki var megin til at svara. Konúngrinn mátti þá ok eigi dveljast, ok varð at hjálpa sèr, *B.* 11) Hann komst á, *G.* 12) Ruðina, *G, F*; skip, *B.* 13) stýrt, ok fór með hana, *G*; átt ok komst, *B.*

or ánni. Þar fèll á akrinum Sigurðr Nikolásson, Jón af Randabergi, Ívarr horti, Einarr litli, lendr maðr, Bótúlfr or Fjörðum ok II synir hans. Björn bukkr[1] hljóp [út (á) ána[2], [ok týndist[3]; hann var í brynju, ok sökk þegar[4] niðr. Mart[5] manna hljóp útá[6] ána, ok [týndist þar sumt, en sumt fèkk líf[7]. Ívarr Sveinsson fèll þar, ok Guthormr snerill; þessir voru allir lendir menn Magnúss konúngs; [nær LX hirðmanna fèll þar, ok mart annarra manna[8]. Sverrir konúngr tók Ólafssúðina, er áðr hafði stýrt Magnús konúngr; ok [flestöll skip þeirra tók hann[9]. Hann fèkk nú ok þar[10] skip sín, þau er hann hafði látit [fyrir þeim Magnúsi konúngi ok Erlíngi jarli[11].

Tala Sverris konúngs [yfir grepti Erlings jarls[12].

38. Lík Erlíngs jarls var borit til graptar fyrir sunnan kirkju; en nú er gröptr hans í kirkju. [Ok er jarðat var líkit, þá[13] talaði Sverrir konúngr yfir grepti hans, ok mælti: eigi hæfir at þagat sè yfir [með öllu[14] svâ göfugs manns grepti, sem nú stöndum vèr yfir. Aldaskipti er mikit orðit, [sem þèr megut sjá, ok [hefir undarliga snúizt[15], [er einn maðr er nú[16]

---

1) *þ. G*; bucr, *A.* 2) í bæinn, ok út á Nið, ok vildi svima yfir til Skellíngarhellu, *b. P*; leggjast y. t. S. h., *B*; svíma yfir Skillíngarhellu, *F.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) annarra, *b. G.* 6) á, *G.* 7) týndust þar margir, *G.* 8) þar fèll LX hirðmanna, *G.* 9) ok mörg önnur, *G.* 10) öll, *b. G.* 11) *v. G.* 12) *b. G.* 13) *v. G.* 14) *v. G.* 15) *þ. B, G*; er u. orðit, *A*; *frá fyrra* [*v. G.* 16) ok er nú einn maðr, *G.*

fyrir III; [fyrir konúng, fyrir jarl, ok fyrir erkibiskup[1]; ok em ek sá. Hèr eru nú mörg tíðindi at sjá ok vita, þau er [mikils eru verð, ok mönnum megu vera þakksamlig, at bæði til þessarar kirkju ok annarra eru[2] bornir margir líkamir þeirra manna, er fylgt[3] hafa Magnúsi konúngi. En þat er, sem mörgum [man kunnigt vera[4], at Eysteinn erkibiskup ok margir aðrir lærðir[5] menn hafa [jafnan sagt[6], at allir þeir menn, er berðist með Magnúsi konúngi ok verði land hans, ok lètist með því, at sálur þeirra manna allra væri fyrr í Paradísu, en blóðit væri kallt á jörðunni. Nú megum vèr allir[7] fagna hèr svâ margra manna heilagleik, [sem hèr munu helgir hafa orðit, ef þetta er svâ sem erkibiskup hefir sagt, at allir sè þeir orðnir helgir menn, er fallit hafa með Erlíngi jarli[8]. Þá megum vèr ok ætla, hversu heilagr sjálfr Erlíngr man orðinn, er í fyrstu rèð því, at[9] Magnús var til konúngs tekinn, [þá er hann var barn[10]; hann hefir ok síðan flutt ok stutt hans ríki hèrtil alla stund; [megum vèr þat ætla, at hans árnaðarorð man verða mikil hjálp við allsvaldanda guð[11], ef eigi er þat, at erkibiskup hafi nokkut vinhallr verit í málinu[12], [þá

1) *þannig B*; einn fyrir konúng, einn (*o. s. frv.*), *A*, *G*. 2) mönnum eru þakkandi; eru hèr nú, *G*. 3) fylkt, *G*. 4) er kunnigt, *G*. 5) *þannig G*; lendir, *A*. 6) sagt optliga, *G*. 7) *v. G*. 8) *v. G*. 9) *þ. hin*; er, *A*. 10) *v. G*. 11) mun þat nú at sönnu verða mikil hjálp við guð, hans árnaðarorð, *G*; man mönnum þat nú at sönnu verða m. h., *B*. 12) vorum lamum, *G*.

er hann sagði þetta. En svâ hefir nú[1] til skipt, at vèr stöndum nú yfir þeim, er lengi[2] báru ægishjálm yfir oss ok mörgum öðrum. Sè ek þann nú margan hèr hryggan standa [yfir þessum grepti[3], er fullkátr myndi vera[4], ef svâ [stæði yfir mínum grepti[5], þóat [hann væri ekki vandliga[6] búinn[7]. En þat mál sýnist mèr skamsýnligt ok eigi góðgjarnligt, eptir því sem jafnan[8] hefir fyrir [yðr birt[9] verit, til hvers vèr hvârir ættim at hyggja, þann tíma er vèr lætim lífit [með slíkum atburðum[10]. Sýnist mèr sem oss hvârumtveggjum mætti mikill fagnaðr á vera, er svâ hefir til skipt um líf manna, [sem sjálfr guð vildi; mættim vèr[11] lifa til nokkurs batnaðar, ok með minna ótta en hèr til; af því at nú munum vèr eigi þá hræðast, er [nú stöndum vèr yfir greptinum. En yðr má þó miklu meiri fagnaðr á vera lífláti þeirra manna, er nú eru við yðr skilðir líkamligri[12] samvistu; ok íhugit nú vendiliga[13] fyrirheitit erkibiskups. [Nú er[14] liðin sú stund, at kallt mun vera orðit blóðit; ok þó[15] at vèr megim enn[16] eigi fagna þeirra jartegnum, þá man [þó gott orðit[17] til kyksettra[18] í bænum í þessi hríð; munu þèr

1) *frá* [hefir n. s., *G.* 2) laungum, *F.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) yfir mèr stæði, *B.* 6) vegliga, *F*; jafnvirðiliga, *G.* 7) *frá* [þó at um mik væri ekki vandliga búit, *B.* 8) opt, *G.* 9) tjáð, *G*, *B*; rætt (ræðt), *F.* 10) *v. G.* 11) ef vèr mættim, *G.* 12) frændsemi ok, *b. F.* 13) *frá* [hèr liggja dauðir. Nú í hugit þèr,, *G.* 14) Er nú, *G.* 15) *b. G.* 16) *b. F.* 17) nú þó orðit gott, *G.* 18) *þannig G*; kykksatta, *A*; kviksettra, *F.*

eigi þeirra mist hafa, heldr[1] munu þeir nú [mega sýna yðr fagran ávöxt sinna verka[2], ef þèr dyrkit þá sem helga menn, svâ sem þèr hafit hugat. En ef svâ illa er, sem mèr segir hugr um, at um þat sě at leika, at [brostit hafi þá[3] [hin fögru heitin[4], sem þeim var heitit, þá munu þeir ærit[5] lengi hafa[6] goldit þessarra lýgi[7], ok allir þeir er því trúðu. [Nú er þat[8] mitt ráð, at skipta á aðra lund til; biðja[9] fyrir þeim, er fram eru [farnir af þessum heimi; ok biðja til guðs, at Erlíngi jarli sè fyrirgefnar allar þær synðir, er hann gerði, meðan hann var í þessa heims lífi; ok einkum þat[10], er hann tók svâ mikla dirfð til, einn lendr maðr, at hann lèt gefa konúngsnafn syni sínum, en [á þat ofan reisti hann flokk ok merki á móti konúnga sonum, Hákoni konúngi[11] ok Eysteini konúngi, ok felldi þá báða frá ríkinu; en síðan hèlt hann ríkinu með Magnúsi konúngi, ok eigi rèttligarr, en nú megu þèr heyra[12]. Vèr skulum nú ok biðja fyrir allra manna sálum, þeirra er látizt hafa í þessu [hinu rángliga[13] vandræði, bæði nú ok fyrr; biðja þess guð, at hann fyrirgefi

1) *frá* [þat þó síðar meir birtast, *B.* 2) yðr mikit gott gjöra, *G*; mikit gott mega yðr, *B.* 3) b. muni hafa þau, *G*; brostin muni vera þau, *B.* 4) hin fögru fyrirheit, *B*; fyrirheitin, *G.* 5) yfrit, *G.* 6) *b. G.* 7) ok loklausu, *b. G.* 8) *þ. G*; ok þat er, *A.* 9) biðit heldr, *G.* 10) liðnir, ... ok einkanliga því, *G.* 11) syni Sigurðar konúngs, *b. F.* 12) *frá* [drap niðr konúnga sonu ok allar konúnga ættir ok braut í því lög Olafs konúngs, *G.* 13) *v. G.*

þeim allar[1] synðir, ok bjargi sálum þeirra; vil ek ok fyrirgefa þeim fyrir guðs sakir allt þat er þeir hafa misgert við mik. Nú geri hverr maðr, sem sýnist, ok hann ætlar[2] sèr bezt gegna munu, ok þeim er fram'eru [farnir af heiminum, ok svâ skjótt voru af kallaðir, at þeir voru bæði þjónustulausir ok skriptalausir, ok með nokkurum[3] minna viðrbúnaði ok grimmara hug, en [svâ sem nú myndu þeir sjálfir[4] kjósa. [Vil ek þat heldr[5] ábyrgjast[6], at yðr skal at mikilli hjálp verða ok fullkominni[7] miskunn, allt þat [er þèr gerit nú fyrir þeirra sálum[8], heldr en [hitt, at ráðit sè[9], at þeir þurfi eigi bæna. [Ok er konúngr hafði þetta talat, þá veik hann sinni ræðu til þeirrar siðvenju, sem þar er tíð at mæla yfir göfugra manna grepti[10]; þakkaði fyrst kennimönnum sinn yfirsöng ok fagran formála, en allri alþýðu[11] bænahald, [ok slíkar eptirgerðir, sem hverr nennti framast at gera eptir sinn vin eða náúng[12]. Hânn bað hvern mann búa svâ vandliga, sem sjálfr vildi, um sinn [frænda eðr[13] hugðarmann; en hann lèzt mundu fá menn til at búa gröpt þeirra manna, er eigi yrði aðrir til. Konúngr lauk svâ sínu máli, at

---

1) sakir ok, *b. G.* 2) hyggr, *B.* 3) liðnir; minnizt þèr ok þeirra er svâ skjótt eru við heiminn skildir þjónustulausir, ok með, *G.* 4) nú mundu þeir, *G.* 5) *v. G.* 6) *frá* [vil ek ok því siðr banna at gera eptir þá, *B.* 7) *v. G.* 8) gott er þèr gerit fyri sálu þeirra, *F.* 9) þat, *G.* 10) leiði, *B*; *frá* [Konúngr sneri nú ræðunni eptir siðvanda, *G.* 11) er yfirstóðu, *b. B*; avlud (alúð) ok, *b. G, F.* 12) *v. G.* 13) *v. G.*

öllum varð hugþekk hans ræða, ok gerðu margir menn góðan róm at máli hans[1].

Frá Magnúsi [ok erkibiskupi[2].

39. Magnús konúngr fór með [þat lið, er undan hafði komizt[3], suðr til Björgynjar[4]. Hann fann Eystein erkibiskup í Björgyn [ok Orm konúngsbróður, ok sagði þeim þessi tíðindi[5]. [Þá átti Magnús konúngr þíng við lið sitt ok bæjarmenn, ok sagði[6] frá skaða sínum; en í annan stað bað hann sèr fulltíngs. Þá svarar Eysteinn erkibiskup konúngs máli, ok [segir, at allir dugandi menn mundu vel til viljaðir at styrkja hans ríki, ok efla hann eptir öllu magni til lands ok ríkis[7]: hefir sá[8] fundr svâ farit, herra[9], sem margir mundu vilja, at þèr erut heilir aptr komnir, er allr lýðr ann[10]. En þóat Erlíngr jarl væri vitr maðr ok ríkr, þá þótti mörgum [hans ofsi svâ mikill, at þúngt þótti at bera[11]. [En allir menn munu því játa, at leggja sitt líf við yðart líf, at þèr megit ná yðru ríki ok landi[12]. At þessu varð mikill rómr, ok [játuðu allir[13], at heldr vildu deyja með Magnúsi konúngi, en þjóna Sverri. Fór þá Magnús kon-

1) *þ. G*; ks. m., *A*. 2) *þannig G*; konúngi, *A*. 3) liði sínu, *G*. 4) Þrándr í Vita mælti, er menn spurðu hann tíðinda; hann sagði: svâ óttum vèr bæringinum nú, at hann lá eptir, *b. A. M. k. o. s. f.*, *A*. 5) *v. G*. 6) litlu síðar átti hann þíng almenniligt í bænum, ok sagði mönnum, *G*. 7) sagði alla dugandmenn mundu vera honum velviljaða eptir öllu megni sínu, *G*. 8) *þ. G*; þessi, *A*. 9) *v. G*. 10) elskar, *G*. 11) hann ofsamaðr mikill ok þótti hart undir at búa, *G*." 12) *v. G*. 13) jáðu allir því, *G*.

úngr austr til Víkr [ok lið hans, ok var hann þar um vetrinn, ok hafði með sèr mikit lið ok marga ríkismenn; höfðu þá mikinn styrk ok viðrbúnað ok skipagerðir[1].

Frá Sverri konúngi [ok Birkibeinum[2].

40. Eptir [þetta allt, er nú var frá sagt[3], fall Erlíngs jarls [ok þann bardaga er þar var, þá[4] óx svâ mjök ríki Sverris konúngs, at engi maðr var sá í Noregi, at eigi kallaði hann þá konúng, nema Magnús konúngr ok hans menn. Þar til þótti ok háðuligt, hvar sem ríkismenn voru staddir í kaupstöðum [eðr í öðrum stöðum[5], ef Birkibeinar voru menn kallaðir[6], en þaðan ífrá þótti þat vera nafnbót, ok þeir mikils verðir er svâ hètu; ok þeir hinir sömu, er verit höfðu verkmenn, en sumir ránsmenn eða ribbúngar[7]; [en eptir þetta, er þeir höfðu verit í liði Sverris konúngs ok vegit sigr[8], báru nú[9] skrúð ok skarlat ok góð[10] vâpn, þau er áðr höfðu borit hirðmenn Magnúss konúngs eða lendir menn. Ok þóat menn kendi þá at sýn, [þeir er fyrr höfðu sèt þá[11], þá dulðust [nú við, þó[12] at þeir myndu vera [hinir sömu[13], er fyrr höfðu verit fátækir, ok [varliga sjálfir þeir mundu muna þá hina fyrri æfi sína[14]. Þat er

---

1) *frá* [með liði sínu, ok sat þar um vetrinn með miklu fjölmenni; voru þá með honum margir lendir menn, *G.* 2) *b. P.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) annarsstaðar, *F.* 6) *frá* [ef maðr var kallaðr Birkibeinn, *F, B.* 7) ribbaldar, *B.* 8) þeir, *G.* 9) *þ. G*; þá, *A.* 10) in beztu, *G.* 11) *v. G, B.* 12) *þ. G*; við, *A.* 13) *b. F.* 14) varla kendu þeir sik sjálfir, *G.*

mál manna, at eigi hafi fræknara lið verit í öllum Noregi, en [í þann tíma[1] var með Sverri konúngi; ok þat sama váttaði hann sjálfr jafnan síðan, ok gat hinna fornu Birkibeina, þá er honum þóttu sínir menn slást í [óga[2] eðr ofdrykkjur, en gæta eigi vel vardhalda[3], eða [þola illa[4] vás ok erfaði, [eða bera njósnir í úfriði[5]. Sverrir konúngr gaf þá þegar mála hirð sinni, ok jók við [þá margar[6] nafnbætr; setti hann þá sýslumenn um allan Þrándheim.

Frá því, er silfr fannst í heklu[7].

41. [Sá atburðr hafði orðit austr í Vík, at nokkur[8] stafkerlíng hafði andazt, en þessi kerlíng átti eptir eina heklu, [en þar fannst í[9] mikit silfr, þat var þar saumat í. En er menn Magnúss konúngs urðu þessa varir, þá tóku þeir ok brendu hekluna, en skiptu silfrinu með sèr. Ok er Birkibeinar spurðu þetta, þá kölluðu þeir þá Hekluarfa eðr Heklúnga.

Draumr Sverris konúngs[10].

42. Sverri konúng dreymdi þann draum, áðr jarlinn Erlíngr fèlli, at hann þóttist þaðan af vita, hversu [sóknin myndi gánga með þeim jarlinum[11]. Hann þóttist sofa í einu lopti[12] í bænum, ok vissi hann at nóttin var ljós, ok sá

1) þá, *F.* 2) gjólifi, *B.* 3) *frá* [drykk, en gættu eigi varðhalds, *G.* 4) *þannig F*; þolat, *G*, þola eigi, *B*; þola, *A.* 5) *v. G, B.* 6) *þ. B*; margar, *G, A.* 7) Frá Heklúngum, *P.* 8) þat hafði at borizt í Vík austr, at, *G, F, B.* 9) *þ. G*; í heklunni fannst, *A.* 10) Frá draumum Sverris konúngs, *B.* 11) þeirra skipti mundu fara, *B.* 12) lopthúsi, *F.*

hann mann gánga inn í loptit [at þeirri rekkju, er hann hvíldi í[1], ok mælti[2]: rís upp þú, Sverrir, ok gakk með mèr! Honum [sýndist þessi maðr ógurligr[3], ok þóttist[4] ekki öðru treystast, en [gera eptir því sem hann bauð. Sá maðr fór upp or bænum, en hann eptir, þar til er þeir komu þar[5] er eldr var fyrir þeim, ok maðr steikðr lá á eldinum[6]. Þá mælti draummaðrinn, at Sverrir[7] skyldi niðr setjast ok matast, ok leggr síðan manninn fyrir hann. [Hann þóttist svara[8], [sem honum var í hug; kvaðst aldri etit hafa rækindi, ok kveðst eigi þá eta myndu[9]. Þá mælti draummaðrinn: þú skalt eta, ok þú villt eta, ok svâ vill sá er öllu ræðr[10]. Hann þóttist þá til taka, ok eta holdit[11] af beinunum, ok þótti hverr biti[12] tregt niðr gánga; ok svâ lengi sem hann hafði etit[13], þá þótti honum því minna fyrir, er ofarr var. En er hann kom at höfðinu, vildi hann þá ok eta þat; en sá maðr, er hann leiddi þángat, tók höfuðit til sín; ok kvað hann[14] þá hætta skyldu. Þótti honum þá litlu[15] minna fyrir [frá at hverfa[16], en til at taka fyrir öndverðu, ok [varð þá við at skiljast; gengu síðan aptr í bæinn ok

[1]) *v. G.* [2]) við hann. *b. G.* [3]) þótti standa af honum ógn mikil, *G.* [4]) hann, *b. G.* [5]) fara með honum. þeir gengu upp úr bænum, ok þar at, *G.* [6]) glóðunum, *G.* [7]) *þ. G*; hann, *A.* [8]) *b. G.* [9]) at hann hefði aldri rekindi etit, *G*; *v. A.* [10]) *frá* [*b. G.* [11]) allt, *b. G.* [12]) *v. B.* [13]) at verit, *G.* [14]) *b. F.* [15]) eigi, *G.* [16]) af at láta. *F*; hætta, *B.*

til sama innis[1]. Ok er hann þóttist kominn í sömu rekkju[2], [sem hann hafði or risit[3], þá sá hann leiðtoga sinn gánga út; ok síðan vaknaði hann. Hafði [Sverrir konúngr því eggjat svâ mjök lið sitt í bæinn at gánga[4], at hann þýddi svâ drauminn, at þessi maðr, er á eldinum lá, myndi vera Erlíngr jarl, er þá tók mjök at eldast; ok [Magnús konúngr ok hans lið[5] myndi þá vera mjök eldir[6] at ráðum, ok at þroti komnir; [en þar er hann át hann[7], [myndi hann eyða at mestum hlut með sínu liði lendum mönnum ok hirðmönnum[8], en [Magnús konúngr myndi[9] undan komast, þar sem höfuðit var úetit.

Frá Sverri konúngi.

43. Eptir þetta drifu til Sverris konúngs margir auðgir menn ok [af góðum ættum í Þrændalögum, ok margir vinguðust til hans, þeir er heima sátu[10]; fal hann þá mjök [sitt traust ok trúnað[11] undir Þrændi, þvíat þeir höfðu alla stund[12] verit útrúir[13] Erlíngi jarli [ok hans ríki, svâ sem fyrr var ritat um þau skipti, er jarlinn átti við Þrændi[14]. Sverrir konúngr kallaði jafnan sitt heimili í Þrándheimi síðan[15]; gerði hann sèr Þrændi kærsta [alls lands-

1) sagði þá inn ríkri (ríkari) ráð, *G*, *F*, *B*. 2) hvílu, *G*. 3) *v*. *G*. 4) hann því svá mjök eggjat, *G*. 5) þeir, *G*. 6) *þ*. *G*; ellt, *A*. 7) *b*, *B*. 8) *v*. *G*; ok honum sjálfum at aldrlagi verða, *b*. *B*. 9) þó myndi sjálfr konúngr, *B*. 10) ættstórir, *G*. 11) trúnað sinn, *G*. 12) æfi, *G*. 13) lítt vingaðir, *G*. 14) *v*. *G*. 15) *b*. *G*.

fólks[1], ok sagði[2] jafnan, [þá er hann talaði, hversu traustir vinir þrændir höfðu[3] verit Sigurði konúngi, föður hans, eðr Hákoni konúngi, bróður hans, [eðr Eysteini Birkibein[4], ok höfðu þeir jafnan þjónat undir hinn sama skjöld. Sverrir konúngr [dvalðist nokkura hríð[5] í kaupángi [norðr; hann lèt þá bjóða út leiðángri um allan þrándheim, bæði at mat ok liði, ok hafði [skip búanda or hèröðum[6]. Ok er hann var búinn, fór hann suðr eptir Magnúsi konúngi; en er hann kom til Björgynjar, var Magnús konúngr farinn undan austr öllu liði sínu. Setti Sverrir konúngr[7] sína sýslumenn um öll þau ríki, er þá fór hann norðan[8]; ok um haustit fór hann aptr til kaupángs, ok sat þar um vetrinn[9].

[*Frá Magnúsi konúngi ok drápi Heklúnga*[10].

44. Um vârit bauð Magnús konúngr liði l. 60
út sunnan or landi, öllum almenníngi, austan frá Líðandisnesi ok norðr um Agðir, ok um Rogaland, Hörðaland ok um Sogn[11], or Fjörðum ok Mæri hvârritveggju[12], ok or Raumsdali, fór þá um vârit við allan þenna her norðr til þrándheims. þar var þá með honum Eysteinn erkibiskup, Ormr konúngsbróðir, Nikolás ok Phi-

[1]) af öllu landsfólki, *G*; allra landsmanna, *F*. [2]) gat þess, *B*. [3]) at þeir hefði svâ, *G*. [4]) *v*. *G*. [5]) sat þenna vetr, *G*. [6]) hvert bóndafar er hann fèkk, sem kveðit er: (*fylgir vísan úr næst eptir farandi kapítula*), *B*. [7]) allt (*ofaukit*), *b*. *A*. [8]) um, *F*; yfir, *B*. [9]) *frá fyrra* [*v*. *G*. [10]) Birkibeinar drápu Heklúnga, *B*; Frá Sverri konúngi, *A*; *v*. *G*. [11]) Skaun, *B*. [12]) hvaratveggju, *A*.

lippus, synir Árna konúngsmágs, ok allir lendir menn sunnan or landi, [sem hèr segir[1]:

Fylgðu ræsi
Rygir ok Hörðar,
Filar[2] ok Sygnir,
sem Firða lið;
Mærir allir,
menn raumdælskir,
[erkibiskup,
öll þrændalög[3].

Magnús konúngr kom liði sínu norðr í Þrándheim, ok lagði við bæinn [á Steini[4] sunnan at nesi, ok lá þar nokkurar nætr. Sverrir konúngr var þá inní kaupángi, ok gerði frá sèr Þórólf[5] rympil, Þjóstar svarta, Eyjólf[6] Aflason[7], Hávarð lax, [með mikla sveit, at þeir skyldu[8] gildra til veiða, [ef í hendr bæri, ok mætti þeir nokkuru ná af liði Magnúss konúngs[9]. Þeir komu fram á þeim bæ, er hèt Lánglóar[10]; en[11] þar verðr dalr einn ofan til sævarins, ok er víði vaxinn, [ok lágu þeir þar í dalinum[12]. Menn Magnúss konúngs urðu eigi fyrr varir við, en Birkibeinar komu at þeim. Magnús konúngr hafði gengit á land, ok ætlaði til [baðstofu á bæinn [á Steini[13]; ok er hann varð varr við[14], þá fór

1) þá var þetta kveðit (*hèr*), *G*, *F*; *v. B.* 2) Fjalir, *B.* 3) erkibiskups öll lög þrænda, *B.* 4) *v. G*; Benstein, *B.* 5) Þjóðólf, *B.* 6) Eyjólfsson, *F.* 7) Aplason, *B*; *v. F.* 8) skyldu þeir, *G.* 9) *v. G.* 10) Lánglær, *F.* 11) *v. G.* 12) þar lágu þeir, *G.* 13) Stein, *G*; *frá fyrra* [til baðs á Benstein, *F*; bæin Stein, *G*; Beinstein, *B.* 14) Birkibeina, *b. G.*

hann skyndiliga til skipanna. Birkibeinar drápu þar nær XXX manna, [þat er þeir fengu á landi staðit. En er menn Magnúss konúngs vâpnuðust, ok ljópu á land upp, þá sóttu Birkibeinar undan, ok forðuðu sèr; fóru nú við svâ búit[1] [aptr til kaupángs[2], [ok sögðu Sverri konúngi[3].

[*Brèfsendíng Sverris til Magnúss konúngs*[4].

45. Eptir þetta lagði Magnús konúngr inn til Hólms, ok dvalðist þar um hríð, en[5] Sverrir konúngr bjóst inn[6] í bænum. [Síðan gerði Magnús konúngr[7] skip í brot frá sèr; þessu skipi stýrði Birgir görn ok þrándr lyrta[8], [ok sendir[9] eptir búanda þeim er Hafli[10] hèt, [ok lèt hann[11] færa sèr, [þvíat son hans var Eyjólfr, hirðmaðr Sverris konúngs[12]; [en Magnús konúngr vildi hafa hann með sèr, ok sendi[13] brèf [inn til bæjarins með manni þeim, er Hèðinn hèt [á Hlöðum[14], ok setti þat á: ef hann vildi frelsa líf föður síns, at hann skyldi [út til[15] Magnúss konúngs, [ok gerast hans maðr[16]. Hèðinn[17] fór[18] í bæinn, ok seldi[19] Eyjólfi brèfit: honum þótti mikill vandi á sínu máli, ok gekk

1) ok fóru síðan, G. 2) v. B. 3 b. F. 4) Frá Sv. k., A; Frá Sv. ok M. k., B. 5) v. G. 6) við, G. 7) M. k. sendi, G. 8) hviða, G. 9) hann sendi, G. 10) Apli, B. 11) b. G. 12) þ. B; Eyjólfr, son hans, var með Sverri konúngi, G. 13) *frá* [hann sendi ok, G. 14) v. G; *frá fyrra* [til Ejólfs með Hèðni af Hlöðum, B. 15) á fund, G. 16) v. G. 17) þ. *mest*, B *frá orðunum* Hafli hèt, *en A hefir þetta frá sjöunda* [: hann var á Löðum. Magnús k. sendi til þess orð, ef hann vildi frelsa líf sonar síns, at hann skyldi koma út til konúngs, ok gerast hans maðr. Hafli. 18) ferr, G. 19) færði, B.

með brèfit, ok færði[1] Sverri konúngi. Konúngr las brèfit, ok síðan mælti hann: fáir færa mèr slíkt; við skulum finna hèr gott ráð til, [ok leið híngat þann er brèfit bar. Konúngr lèt gera brèf annat, ok[2] sagði svá: ef þú, Magnús konúngr, gerir Hafla mein eða grand, þá skal drepa Eilíf eplastöng, Skrúðu-Eirík[3], ok Eindriða slandra, fyrir yðr[4], þvíat synir þeirra eru þar með yðr, þórir knappr, son Eindriða, Úlfr kneri[5], son Eiríks, Gunnar, son Eilífs; slíkan dauðdaga skulu þeir hafa, sem þèr veitit Hafla[6]; en þat skal Eyjólfr gera. [Nú fór sendimaðr við[7] þessu örindi, ok færði Magnúsi konúngi brèfit; ok er hann sá, varð hann reiðr [við þetta[8], ok hljóp fram or lyptíngunni, ok hafði brèfit í hendi, ok mælti: þat sè ek, at [þèr ætlit (at) ráða nú, hvern drepa skal eða lifa láta, en eigi ek. Nú [ræddu þeir málit, Úlfr ok þórir ok Gunnar; baðu konúng sefast, kváðu hann ekki landi at nærr, at hann lèti einn búandkarl drepa; sögðust eigi vilja hætta lífi feðra sinna [við illræði[9] Sverris konúngs[10], ok er Hafli látinn fara[11] til búa sinna.

1) sýndi, *B.* 2) *frá* [hann sendi á móti brèf annat, er, *B.* 3) *þannig B*; Skúða-E., *A*; Skryðu-E., *G, F.* 4) *b. G*; þèr, *b. F.* 5) *þ. F*; kværi, *A*; kneiti, *B*; *v. G.* 6) Afla, *A.* 7) Hèðinn ferr nú með, G. 8) mjök, G; við, *F.* 9) undir illvirki, *B.* 10) *v. G, B, F.* 11) í friði, *b. F*; *frá fyrra* [biðja menn fyrir Afla margir, ok þat fèkkst um síðir af konúngi; ferr nú Afli heim, *G.*

[Frá viðbúnaði konúnga til bardaga[1].

46. [Magnús konúngr rèri[2] nokkura daga til tals inn [á Eyrar, en Sverrir[3] konúngr gekk ofan ímóti, ok bauð[4] at þeir skyldi skipta landi [með sèr[5] í helmínga, ok vera báðir konúngar, [sem voru synir Magnúss konúngs berfætts[6], eða synir Haralds[7], ok var um þat mart talat; [varð þó ekki af þeirri sætt, þvíat Magnús konúngr vildi ekki á lýða[8]; [fýstu sumir hans menn, ok sumir löttu[9], [ok skildu við svâ búit; rèru þeir Magnús konúngr út undir Hólm[10]. Magnús konúngr ok hans menn gerðu ráð sitt, er þeir lágu við Hólminn, [með hverjum hætti[11] þeir skyldu leggja til bæjarins, ok ætlöðu[12] at Sverrir konúngr myndi tregr[13] at gánga út or trèborginni. [Þá lètu þeir búa um akkeri, ok strengja [um viðu[14], ok ætla at róa nær Eyrum, ok fella[15] viðu með akkerunum[16] uppá fylkíng búanda; ok var um búit, en eigi framhaft[17]; [mörg var sú ætlan þeirra[18], er eigi var freistat. Ok mánadaginn í gagndögum[19] rèri Magnús konúngr inn at Eyrum [til tals[20], ok eggjoðu þá

[1]) *þ. P.* Frá S. k. ok M. k., *A.* Búizt til bardaga, *B.* [2]) menn Magnúss konúngs róa nú, *G.* [3]) at Eyrum, *G.* [4]) Magnúsi konúngi, *b. G.* [5]) *v. G.* [6]) berfæz, *A*; berbeins, *B.* [7]) *frá* [*v. G.* [8]) líta, *B*, *F*; *frá* [en þó vildi Magnus k. ekki á þat líta, G. [9]) *v. G.* [10]) *b. B*; *v. A*, *G.* [11]) hversu, *G*; hvart, *F.* [12]) hugðu, *G.* [13]) trauðr, *F.* [14]) *þ. F*; niðr við ís, *A.* [15]) *þ. F*; felldu, *A.* [16]) *þ. F*; akkerinu, *A.* [17]) *frá fyrra* [*v. G*, *F.* [18]) marga ráðagjörð höfðu þá menn M. konúngs, *G*; var sú ok mörg breytni þeirra, *F.* [19]) árdegis, *b. F.* [20]) *v. G.*

hvárir aðra til orrostu. [Birkibeinar eggjoðu Magnús konúng, at hann skyldi leggja at Eyrum; en Magnús konúngr eggjaði þá út[1] or trèborginni, ok [þeir berðist við hann[2] á Íluvöllum. Þá mælti Sverrir konúngr: því munum vèr [játa yðr, sem þèr beiðizt nú[3]. [Ok þetta festa þeir konúngar milli sín, at um morgininn skulu þeir finnast á Íluvöllum, [ok berjast þar[4]. Eptir þat rèru þeir út til liðs síns, Magnús konúngr ok hans menn. Sverrir konúngr lèt nú segja öllu liði sínu, hversu ætlat var; bað menn[5] svâ við búast um skriptagöngu[6] ok vâpnabúnað. [Þriðjadaginn í gagndögum, er sól rann upp[7], lèt Magnús konúngr blása til brautlögu frá Hólminum; [ráku af sèr tjöldin, ok rèru inn til lands[8], lögðu at [fyrir utan Ílu[9] undir bergit, ok gengu þar upp. Þá hafði Magnús konúngr skeiðina miklu, ok var hún lögð út um akkeri, en skútur ok smærri skip róa at landi. Gekk Magnús konúngr ok allt liðit upp í Steinbjörg, ok settust þar, ok biðu þess, at sólin sótti á himininn, svâ at [eigi ætti þeir[10] jafnt[11] at sjá í gegn henni; [en er þeir höfðu dvalizt um hríð[12], gengu þeir ofan, ok fylkðu liðinu. [Þá gekk Sverrir konúngr út or trèborginni, ok

[1]) M. k. bað Sverri gánga út af, *G.* [2]) berjast við sik, *G.* [3]) *frá* [já, *G.* [4]) *b. G.* [5]) *b. F.* [6]) *frá fyrra* [skilja síðan; lætr Magnús k. nú við búast um skriptagaungr, *B.* [7]) þá, *G.* [8]) ok, *G.* [9]) við Ilu utan, *G*; fyrir utan Iluvöllu, *F.* [10]) allir ætti, *B*, eigi, *G.* [11]) *v. G, F.* [12]) *síðan, G.*

fylkði liði sínu; sóttu þeir nú[1] út á völluna náliga undir bergit ímóti þeim. Magnús konúngr hafði skipat hirð sinni, ok sínu merki á[2] þann arminn, er vissi at sjánum, þvíat hann sá [þar fyrir[3] merki Sverris konúngs; [var þat bæði[4] mikit ok fagrt; hugði hann at þar myndi sjálfr konúngr undir vera[5]; [en þat merki hafði[6] Guðlaugr stallari[7], ok með honum bæjarmenn, [hèraðsmenn ok leiðángrslið[8]; en Sverrir konúngr lèt fara merki sitt hit efra með berginu; menn Magnúss konúngs voru eigi allir or[9] berginu komnir, ok vænti hann þaðan snarpastrar orrostu. Magnús konúngr hafði sett til[10] mikit lið at veita Birkibeinum bakfall[11]; var fyri því liði[12] Nikolás Árnason, bróðir Ínga konúngs. Sverrir konúngr [gerði ok lið frá sèr ímóti þeim[13]; var þar höfðíngi fyrir[14] Úlfr af Laufnesi, ok [kom fylkíng Nikoláss at engu haldi[15] Magnúsi konúngi.

[*Tala Sverris konúngs*[16] [*fyrir liðinu*[17].

47. Sverrir konúngr talaði fyrir sínum[18] mönnum, áðr en[19] fylkíngar gengi saman, ok hóf [sitt örindi[20] á þessa lund[21]: hèr er mikill

[1]) Sv. k. sótti þá ok, *G.* [2]) í, *G.* [3]) *v. G.* [4]) hvar þat var, *G.* [5]) *b. G.* [6]) merki því stýrði, *G.* [7]) *v. G.* [8]) *þ. G*; ok hèraðsmenn ok leiðángrsmenn úr hèraði, *A*, *F.* [9]) *þ. B*; í, *A.* [10]) *b. G.* [11]) bakslettu, *F.* [12]) *þ. G*; var þar settr yfir höfðíngi, *A.* [13]) setti þar ok lið á móti, *G.* [14]) *b. G.* [15]) ok komu þeir Nikulás at engu gagni, *G.* [16]) Sv. k. talaði, *B.* [17]) *b. B.* [18]) *b. G.* [19]) *v. G.* [20]) *v. G.* [21]) leið, *G.*

herr saman kominn ok frítt lið; mun nú þat sýnast[1], at vèr eigum at deila[2] við mikit ofrefli liðs[3]; [standa fylkíngar Magnúss konúngs[4] um alla völlu með gylltum vâpnum ok dýrum klæðum; væri þá vel syslat[5], ef þèr bærit hvârttveggja til bæjarins í kveld. Sèð[6] nú, góðir hålsar[7], at gott er at eiga tvâ kosti: sá er annarr [at vega sigr, en annarr[8] at deyja [með drengskap[9]. Eigi er svâ sem yðr sè vísat í skóg til timbrhöggs, er þèr skulut jafna[10] höggum við lenda menn Magnúss konúngs; er þat skammlaust at þiggja ok[11] veita stór högg; kemr[12] [hèr at því[13], sem skáldit kvað:

Era[14] sem kolvið[15] kljúfi
karl sá er [vegr at[16] jarli.

Svâ sagði ok[17] einn búandi, er hann fylgði syni sínum til herskipa, ok rèð honum ráð; bað hann vera hraustan [ok harðan í[18] mannraunum[19]: lifa orð lengst eptir hvern, sagði hann; eða hvernig myndir þú hátta[20], ef þú kæmir í orrostu, ok vissir þú [þat áðr[21], at þar skyldir þú falla? Hann svarar: hvat væri[22] þá við at sparast at högga á tvær hendr? Karl mælti: nú kynni [nokkurr maðr þat at segja þèr [með

1) sýnt, *F.* 2) etja, *G.* 3) *v. G.* 4) er fylkíngar þeirra standa, *G.* 5) sýst, *F.* 6) sè, *G*; sjáit, *F, B.* 7) drengir, *F.* 8) *b. G.* 9) *b. B.* 10) skipta, *B.* 11) *þ. G*; svâ at, *b. A.* 12) *b. G, B.* 13) *b. B, G.* 14) erat, *F, B.* 15) kólfvið, *F.* 16) ferr með, *B.* 17) *b. G.* 18) í öllum, *G.* 19) ok, *b. A.* 20) með fara, *B.* 21) *v. G.* 22) mundi, *G.*

sannleik[1], at þú skyldir eigi þar falla[2]? Hann svarar: hvat væri[3] þá at hlífast við at[4] gánga fram sem bezt? Karl mælti: í hverri orrostu, sem þú ert staddr, þá man vera annathvárt, at þú munt [falla eða braut komast[5], ok ver þú fyrir því djarfr[6], at allt er áðr skapat; ekki kemr úfeigum í hel, ok ekki má feigum forða; [í flótta[7] er fall verst. Þórólfr rympill ok bróðir hans Karl kjötlær, ok þeir VII[8] völðust til, [ok gengu[9] fyrir framan fylkíngar í orrostunni. Sverrir konúngr talaði þá enn: nú megu þèr ok þat vita, Birkibeinar, at íllt mun grioa at leita undir þá Heklúnga: [er af því einn útvegrinn til, at standa sem fastast, ok lána þeim ekki framgánginn[10]; ok er yðr Birkibeinum gott at reyna sverðin á mjaðarístrunum[11] þeirra Víkverja. Vèr höfum yfrit[12] frítt lið [ok mart at berjast[13]; en þeir hafa [þat mikla ofrefli, er þeir megu ekki því öllu viðkoma; hafa þeir þat flest lið[14], er betr væri fallit til brúðmanna en hermanna[15], [ok meir hefir vanizt mjöðdrykkju[16] en herskap. Hirð [mína ok mitt merki vil ek láta fara í mót[17] merki Magnúss kon-

1) víst, *B.* 2) *frá fyrra* [þat nokkurr at segja, at þú s. lifa, *G.* 3) þyrfti, *G, F, B.* 4) höggva á tvær hendr ok, *b. G.* 5) lifa eðr deyja, *G.* 6) því, *b. A.* 7) flótti, *B.* 8) XII, *G.* 9) at gánga, *G.* 10) er nú sá einn til, at ljá þeim einskis framgagns, *G*; framgángs, *B.* 11) *þ. G*; mjaðarístrunar, *A.* 12) *v. G.* 13) *v. G.* 14) ofrefli, svâ at þeir munu ekki öllu í lög koma; er þat þorri af liði þeirra, *G.* 15) *þ. G*; hirðmanna. *A.* 16) hafa þeir meir vanizt miði, *G.* 17) mín skal fara móti, *G.*

úngs, því at af hirð hans er oss vân snarpastrar orrostu ok atgöngu, en lendir menn hans[1] munu meirr [leita sèr færa[2]; en [búandamúgrinn, sá er þeir hafa nauðgan hertekinn[3] híngat, þá munu þeir ekki[4] hirða[5] um, hvârir falla, ef sjálfir eru þeir úsárir; veit ek þat ok sannliga[6] um alla þrændi[7], at þeim er svâ gefit[8], sem skáldit kvað:

> Ætlak[9] mèr hina mæru
> munnfagra Ingunni[10],
> hvegi er fandr með frægjum
> ferr Magnúsi ok Sverri.

Gángit nú vel fram, góðir hálsar, ok gæti guð til! þessi [tala varð Birkibeinum[11] at mikilli frameggjan[12]; [treystast nú vel[13] forsjá konúngs ok [fortölum sem fyrr, ok hans hugboði um orrostur[14].

[*Orrosta með Sverri ok Magnúsi konúngum*[15].

48. Nú sigu saman fylkíngar; var þar þegar hin snarpasta orrosta, ok enga orrostu höfðu Birkibeinar[16] átt fyrri við jafnmiklu liði[17]; var þó enn[18] miklu meira lið Magnúss konúngs. þar

---

1) *v. G.* 2) hlífast við, *B;* leita sèr annarra útvega heldr, *F.* 3) dregit, *G;* rekit, *F.* 4) alldri, *F.* 5) *þ. F;* birta, *A.* 6) glöggt, *F, B.* 7) *frá* [böndr munu leita at hlífa sèr, því *G.* 8) farit, *B.* 9) *þannig F;* ætla ek, *A, G;* etlak, *P.* 10) Jórunni, *G, F.* 11) mál öll saman urðu þeim, *G, B.* 12) ok miklum hvötum, *b. B.* 13) treystust nú enn mjök á, *G.* 14) sagði gott hugr um, *G;* þórólfr . . . . orrostunni (*sem hèr er áðr ritat*), *b. B.* 15) *þ. B;* Bardagi í þrándheimi, *A;* Upphaf orrostu, *G.* 16) *þ. G;* þeir, *A.* 17) fjölmenni, *G.* 18) *v. G.*

er fram fór merki Sverris konúngs, fylgði öll hirð hans ok gestir; þar lèt undan síga fylkíng Magnúss konúngs, ok brast þar brátt flótti á; en í öðrum[1] stað, þar sem fram fór merki Magnúss konúngs, þá[2] [hrukku þar fyrir[3] fylkíngar Guðlaugs stallara[4] ok bæjarmanna; var þar at komit flótta, ok sumir á rás komnir. Sverrir konúngr sat á hesti, ok er hann sá ufarar sinna manna, hleypði hann at þeim, ok kallaði hátt[5]: hví flýi þèr? [snúit aptr ok berìzt sem bezt! sè[6] þèr eigi at [Heklúngar flýja[7] til skipanna; dugit nú mannliga ok rekit flóttann, [sem þar er bezt[8] er rekinn. [Ok er hans menn heyra þetta, ok þeir sjá konúnginn, þá treystast þeir þegar at horfa ímóti. Ok er hirð Sverris konúngs sá, at aflinn Magnúss konúngs flýði allr, þá vendu þeir til, þar sem þeir sá[9] merkit hans, ok koma á bak þeim; verðr þar þá mikit mannfall. Þá mælti einn maðr: flýr nú Magnús konúngr. Maðr einn svarar: eigi enn[10], segir sá; ok ljóp at honum[11], ok hjó hann banahögg; var þar sjálfr Magnús konúngr. [Flýr hann nú ok allt liðit til skipanna[12]. Þar fèll Philippus Árnason, Brynjólfr [blanda, son

---

1) þ. G; annat, A. 2) b. G. 3) óku þar undan, G. 4) b. F. 5) v. G. 6) sjait, G. 7) þ. G; flýr allr herr þeirra, A. 8) hèr sem bazt, G; hèr sem þar, B. 9) snúa Birkibeinar nú þegar á móti, ok er hirðin Sverris konúngs sèr flóttann, þá snúa þeir þartil er var, G. 10) enna, F, B. 11) hinum, G. 12) þ. G; síðan flýði konúngr ok allt lið hans fyrir utan (nema) þat er drepit var, A, F.

Eindriða Jónssonar[1]. Ívarr galli var mjök sárr; ok þá er flóttinn var rekinn, reið Sverrir konúngr í valinn, ok kom at Ívari, ok laut niðr á hestinum, ok spurði, ef hann myndi verða græddr[2], ok bauð honum grið. Hann svarar, ok kveðr þess meiri vân, at sár hans myndi gróa, ef læknar [væri tilfengnir[3]. Þar [lá ok einn[4] maðr skamt ífrá, [sárr mjök[5]; þar var Brynjólfr, son Kálfs sendimanns [af Færeyjum[6], ok færðist hann á knèin, ok hjó til konúngs með sverði, ok stefndi á hálsinn; hann brá við stálhúfu barminum, ok kom þar í blóðrefillinn, en sverðit tók eyrat, ok skeindist hann á hálsinum mjök[7], ok kastaði konúngr sèr af baki[8] annan veg [frá honum[9]; ok þegar stóðu sverðin ok kesjurnar svâ þykt á honum Brynjólfi, at hann mátti varla[10] falla fyrir. Þá var ok drepinn Ívarr galli, ok Gyrðr[11] skjómi, frændi hans, er sat undir herðum honum. Þessir lendir menn fèllu á Íluvöllum: Nikulás möndull [Andresson[12], Jón kúla[13], Kolbeinn Gíslason[14], [Eiríkr laukr[15]. Nikulas möndull var allra[16] manna sterkastr, ok hafði brynju, þá er svâ var traust[17], at aldri[18] festi vâpn á; [ok hjó hann

1) Brynjólfr Blandason, Eindriði Jónsson, *G.* 2) græðandi, *G.* 3) tæki, *G*; kæmi til, *F.* 4) var, *G.* 5) *b.* *G.* 6) *v.* *G.* 7) *v.* *G.* 8) hestinum, *G.* 9) *v.* *G.* 10) trautt, *G.* 11) Sigurðr, *hin.* 12) *þ.* *B*, *F*; Andres, *A*; *v.* *G.* 13) kalli, *B*; bisi Skrepsson, *F.* 14) Gillason, *G.* 15) E. baðkarl Spiknefsson, *F*; Einarr laukr, *B.* 16) *v.* *G.* 17) ok brynhosur, *b.* *F.* 18) ekki, *G.*

tveim höndum, ok stóð einn uppi[1] manna um hríð; varð hann svâ móðr um síðir, at hann fèll af því[2]; en Birkibeinar flettu [hann þegar af[3] brynjunni, ok drápu hann síðan. Sverrir konúngr tók skeiðina miklu, ok mörg skip önnur. Birkibeinar hljópu á skip, ok sóttu út eptir þeim, [ok tóku út við Digrmúla Eindriða Kálfsson ok XXX manna, er þeir gáfu grið, en Eindriði komst undan[4] á land upp. Annat skip tóku þeir fyrir innan Rauðabjörg, ok II[5] vistabyrðínga [tóku þeir út við Stað. Nikolás Árnason fór við sveit sína út um Gaularás, ok svâ út til Steins, ok fèkk þar skútu nokkura; ok mart lið Magnúss konúngs fór landveg[6]. Magnús konúngr fór suðr til Björgynjar [með liði því, er eptir var[7], ok tóku Björgynjarmenn vel við honum. Hann átti þar þíng, ok báðu bæjarmenn at hann dvelðist þar, ok lètu[8] þó meiri vân at Sverrir myndi þar koma brátt; [buðu bæjarmenn[9] at verja bæinn með honum. Síðan lèt Magnús konúngr taka öll kaupskip[10], er í voru bænum, ok leggja út ífrá hólmi, ok yfir [til[11] Múnkabryggju[12], ok strengði allt ímilli skipanna ok bryggnanna, svâ at gánga mátti

---

1) *þ. F*; sinna, *A*. 2) *frá* [hann fèll loks af mæði, *G*. 3) upp um hann, *B*. 4) við Digrmúla, náðu þar skipi Eindriða Kálfssonar, en hann komst, *b. G*. 5) V, *B*. 6) *v. G*. 7) *G hefir hèr:* en sumir hans menn fóru landveg. 8) bað bæjarmenn at dveljast þar, en lèt, *B*. 9) *þ. G*; því tóku allir vel, ok buðu lið sitt, *b. A, B*; þeir lètu vel yfir því, *F*. 10) skip, *G*. 11) *b. F*. 12) *frá* [undir Múnkabryggjur, *F*.

um þveran vâginn. [þá mæltu ráðgjafar konúngs fyrir honum[1], at úráðligt væri at trúa svâ vel Björgynjarmönnum, at byrgja sik [inni ok skip sín[2] í vâginum. Eptir þat fór Magnús konúngr [íbraut ok suðr við landi, ok svâ[3] til Danmerkr á fund Valdamars[4] konúngs, frænda síns, ok dvalðist þar um hríð [með honum[5].

Frá Sverri konúngi [ok hernaði búanda[6].

49. Sverrir konúngr fór suðr um sumarit norðan, ok kom til Björgynjar [næsta dag fyrir Petrsmessu[7]; gaf hann þá grið [ok frið[8] öllum bæjarmönnum; tóku þeir við honum sæmiliga, sem skylt[9] var, ok lagði hann nú allt land undir sik. [En lendir menn gerðu ráð sitt, hvârt þeir skyldu[10] fara at Páli, lendum manni Magnúss konúngs, eða til Björgynjar. [þat kjöru þeir, at fara at Páli, ok[11] komu at honum[12] um morgun, ok varð Páll eigi fyrr varr við, en [þeir heyrðu lúðragáng út[13]. þeir Páll[14] ráku af sèr tjöldin, ok urðu vel við, varð þar mikit mannfall; þar fèll Páll Andres-

---

1) menn Magnúss konúngs mæltu, *G.* 2) svâ inni, *G.* 3) suðr, *G.* 4) Valdhamars, *G*; Valdimars, *F.* 5) *v. G.* 6) *b. P.* Fall Páls Andressonar fyri Birkibeinum, *B.* 7) *þ. A, B*; Petrsmessu ok Páls, *F*; at Petrvöku, *G.* 8) *v. G.* 9) vert, *G*; *v. B.* 10) heldr, *b. F.* 11) *þ. F*; ok þat sama gerðu þeir, *A.* 12) *frá fyrra* [: lendir menn Sverris konúngs fóru at Páli, lendum manni Magnúss konúngs, ok komu þar snemma, *B.* 13) en heyra mátti lúðragáng, *B*; þeir hvíldu (lágu, *B*) í hvílu, Páll ok hans menn, er Birkibeinar komu, en þeir vissu þeirra aunga von, *b. F, B.* 14) spruttu upp, *b. F.*

son, ok mart manna með honum[1]. [Sá atburðr varð[2] þann sama vetr annarri viku lángaföstu um nóttina eptir mánadaginn, at varðmenn Sverris konúngs urðu varir við[3], at lángskip rèru á vâginn[4], ok var merki reist á einu skipinu; heyrðu þeir ok mikit vâpnabrak [til hersins[5]. Varðmenn lètu þegar við kveða lúðra; gerðist nú mikit brak [í bænum[6] af Birkibeinum: fór sá kurr þegar, at Magnús konúngr myndi kominn með her sinn. Margir klæddust þar skyndiliga; sumir vâpnuðust, en sumir ekki, en allir flýðu, sumir í kirkjur, en sumir í fjall upp, [sumir annan veg or bænum[7]. Sverrir konúngr var [þá genginn or herberginu, ok út í svalarnar; ok er hinn fyrsti herblástrinn kom upp[8], mælti hann: nú gæti guð til ok hinn helgi Ólafr konúngr! Síðan hlióp hann [ofan í garðinn ok[9] inn eptir strætinu, ok fann nú engan mann fyrir sèr, fyrr en hann kom upp til Nunnusetrs, þar reið einn búandi ímóti honum. Konúngr bað búanda fá sèr hestinn; búandi [mælti[10] við, ok vildi[11] eigi láta [þenna hest[12]. Þá varð konúngr at láta sik [mikit kosta hest-

---

1) *frá fyrsta [þessarar sögugreinar hefir G einúngis þetta:* þetta sumar drápu Birkibeinar Pál Andresson hèr, ok mjök mart manna með honum; hann var inn mesti vin Magnúss konúngs. 2) *v. G.* 3) *b. G.* 4) mörg, *b. F.* 5) *v. G.* 6) *v. G.* 7) *v. G.* 8) staddr úti í svölunum, þá er inn fyrsti kom herblástrinn; þá, *G.* 9) *v. G.* 10) sagði nei, *B.* 11) *frá [* vill, *G.* 12) *v. G.*

inn, ok sagði nú at hann man[1] með vâpnum sækja hestinn, ef [eigi nær hann honum annan veg[2]. Svâ mikil nauðsyn var honum þá til at ríða, at hann þreytti með kappi til þess reiðskjóta, er eigi fyrir mikit gull [eða silfr[3] myndi hann ríða vilja þessum hesti nauðsynjalaust, þvíat jafnan[4] sagði hann þat síðan, at aldri hafði hann verra hesti[5] riðit; [en þó reið hann[6] upp til Alrekstaða, ok fann þar nokkura Birkibeina. [Þeir biðu þar um hríð, ok komu Birkibeinar[7] neðan or bænum, [II eða III, IV[8] eða VII[9] saman. Kom þá sá kvittr[10], at þetta var búanda herr, en eigi Magnús konúngr [ok svâ var[11]: voru þat Vorsar [ok Austreyíngar[12], ok Norðrhörðar[13]. Jón kutiza rèð fyrir [þessum her[14], ok höfðu þeir róit at skipum[15] yfir við Jónsbryggju[16]; gengu þar upp, ok skutu þegar[17] á[18] fylkíng inn á Jónsvöllum, ok komu mjök svâ inn at vâgsbotni; varð ekki af tilræðinu þeirra í bæinn. Sumu liðinu lendu þeir út[19] at hólmi, ok gengu þar upp fyrir utan Kristskirkjugarð; blèsu þá ok æptu heróp; sumir hljópu inní konúngsgarð, ok fóru heldr údjarfliga. En fyrir því at myrkt var af nótt, svâ at Birkibeinar sá

---

1) kosta svâ mikils þann hest at hann sýndi bónda at hann myndi, *B.* 2) hann fengi eigi ella, *G*, *F.* 3) *v. G.* 4) opt, *G.* 5) hest á, *G.* 6) konúngr reið þá, *G.* 7) komu þeir þá við, *G.* 8) *v. G.* 9) *frá* [ryðlum, *B.* 10) *þ. G*; kurr með, *A.* 11) *b. G.* 12) *v. G*; Austrrýgir, *F.* 13) Hörðar, *B.* 14) þeim, *G.* 15) *v. G.* 16) bryggjur, *F.* 17) *v. G.* 18) *b. G.* 19) *v. G.*

ekki lið þeirra, þá flýðu þeir fyrir því; en ef þeir hefði vitað um þetta lið sem var, þá myndu þeir skjótt þessa hafa rekit af sèr; þvíat [þetta var minni[1] hlutr búandaliðsins, en þat er yfir var[2] á völlunum. En er Sverrir konúngr [vissi at sönnu, at þetta var búandalið, en eigi menn Magnúss konúngs[3], þá lèt hann kalla saman alla sína menn, þá er þar voru komnir, [bað þá venda aptr til bæjarins[4]; ok sagði [at þeirra lið myndi þegar saman samnast[5], er Birkibeinar heyrði [lúðr hans[6] Andvöku; kvað þess vân, at liðit myndi mart hlaupit í kirkjur, eða [hèr ok hvar[7] í bænum, [ok mundu[8] allir til hans vilja, ef næði[9]. Ok [þann tíma[10] er konúngr sótti ofan at bænum, þá dróst honum[11] liðit, [ok var þá í dagan[12]; en er hann kom til Ólafskirkju, lèt hann blása Andvöku[13] ok reisa merki; hafði þar verit mart Birkibeina [í Ólafskirkju, ok Krosskirkju, Nikoláskirkju[14] ok í Steinkirkju, ok kom þat allt til hans, ok mart utan or bænum. Síðan fylkti konúngr[15] liði sínu fyrir ofan Allraheilagrakirkju, ok [talaði fyrir liðinu; bað þá gánga djarfliga til þessarar orrostu: þvíat bændr munu því verrum förum fara fyrir oss, sem þeir eru fleiri saman. [þá

[1]) miklu, *b. G.* [2]) *frá* [þeir höfðu meira lið yfir, *B.* [3]) varð hèr víss ins sanna, *G.* [4]) ok bað menn snúa aptr í bæinn, *G.* [5]) þeim þegar dragast mundu lið, *G.* [6]) til lúðrs hans, *G.* [7]) *þ. G*; þeir menn er fólgizt höfðu, *A.* [8]) *þ. F*; munu, *A.* [9]) *frá* [*v. G.* [10]) *v. G.* [11]) mjök, *b. G.* [12]) *v. G.* [13]) *b. G.* [14]) í Mikelskirkju, *F.* [15]) *frá* [konúngr fylkti, *G.*

sögðu Birkibeinar allir senn[1]: báðu þann aldri þrífast, er [hræddist búandaher[2]; ok æptu þegar heróp, ok hljópu[3] or fylkíngunni, ok út á völluna [at búandafylkíng[4], með opi ok kalli [ok ákafligri eggjan[5]. En er bændr sá [þat ímóti dagsbrúninni, at merki konúngs gnæfaði[6] hátt, kom þegar hræzla til þeirra; þessu[7] næst dunðu[8] á þá vâpn Birkibeina; [snerist þá sá þeirra búandanna fyrst á flóttann, er fremstr var, ok þá hverr at öðrum; slógust nú Birkibeinar eptir þeim, ok hjöggu þá niðr bændr[9] sem búfè. Sumir bændr flýðu til skipanna, en sumir [á kaf, ok týndust margir; en sumir voru teknir af[10] sundi. [Birkibeinar fylgðu þeim til strandar; ok er rekinn var hinn fyrsti flóttinn[11], [snerist konúngr aptr á völluna, ok fór svâ fyrir innan vâgsbotninn ok til bæjarins[12]; komu þá til hans margir bændr, ok gaf hann öllum grið, er [á hans vald komu[13]; gekk konúngr út um bæinn, ok minntist þá til allra höfuðkirkna[14]; [var þá[15] ljóst af degi. Jón

---

1) bað Birkibeina nú gánga djarfliga fram; sagði þeim mundi skamma raun þat (*eðr*: þar at); Birkibeinar, *G*. 2) böndr óttaðist, *G*. 3) runnu, *B*. 4) *v*. *G*. 5) *v*. *G*. 6) *þ*. *hin*; knæfaði, *A*. 7) *frá* [ámóti dagsbrúninni m. k. gnæfa yfir sèr, ok skaut þeim skelk í bríngu, ok skaut hverr öðrum fyri sik fram ok því, *G*, *F*. 8) drifu, *B*. 9) Böndr flýðu þá, en Birkibeinar fylgðu þeim bjargvel, ok drápu þá niðr, *G*. 10) týndust á, *G*. 11) *v*. *G*. 12) konúngr snýr þá inn á völluna með sumu liðinu, *G*. 13) þess báðu *G*; hans fundi náðu, *B*. 14) kirkna, *G*; Allra-heilagrakirkju, *F*, *B*. 15) *þ*. *G*; gerðist þá ok, *A*.

kuttiza hafði eigi uppgengit af skipum, þvíat hann var gamall maðr[1] ok þúngfærr. Bændr rèru þegar út or vâginum, er þeir komust[2] á skipin, [ok varð sá fegnastr, er fyrst varð á brautu[3]; ok þótti sem var, at aldri varð verri ferð farin en sú, við jafnmiklu liði [sem þeir höfðu[4].

[*Sættir bænda við Sverri konúng*[5].

50. Sverrir konúngr fór[6] litlu síðarr með[7] skútnaliði [suðr með landi[8], ok inn í Harðángr, ok[9] víða um Hörðaland; [ok tók[10] af bændum [sættir ok útgjöld, þvíat margir höfðu Sunnhörðar til komit búanda liðsins. Vörsum ok Norðrhörðum stefndi hann til sín; gengu þeir ok margir til sætta, en margir flýðu[11] undan austr til Víkr á leit Magnúss konúngs, [ef þeir mætti hann finna[12]. Magnús konúngr var þann vetr [í Danmörk[13] við Valdamar konúngi, frænda sínum, ok í góðum fagnaði. [Hafði Magnús konúngr allt[14] sína menn í sýslum um Víkina, [ok tók þaðan skatta ok skuldir[15]. Ormr konúngsbróðir var optast í Víkinni, ok nokkurir aðrir lendir menn, en sumir í Danmörk með

1) ok brumr mjök, *b. G.* 2) *þ. G;* komu, *A.* 3) *v. G;* þóttist sá frægstr er fljótastr var, *B.* 4) *b. G, F.* 5) *þ. P;* Frá Sv. konúngi, *A, B.* 6) þegar (*ofaukit*) *A.* 7) við, *G.* 8) *v. G.* 9) mjök, *b. G.* 10) *þ. G;* tók þar, *A.* 11) *frá* [gjöld stór, þvíat í þenna her, er Jón hafði saman dregit, höfðu margir til safnazt; tók hann af þeim öllum stór fè, þeim er á hans fund sóttu, en sumir stukku, *G.* 12) *v. G.* 13) *b. G.* 14) ok hafði, *G.* 15) skyldir, *F; frá* [*v. G.*

Magnúsi konúngi; höfðu þeir allir samt mikit fjölmenni; ok er á leið lángaföstu, sóttu[1] þeir Ormr konúngsbróðir suðr [með lið sitt[2] móti Magnúsi konúngi. Sverrir konúngr sat í Björgyn, [þar til er leið[3] páska, ok bjóst síðan í braut, ok hafði [bæði mikit lið ok frítt; hafði hann ok stór skip ok þykkt skipat[4]. Þá mælti Sverrir konúngr fyrir mönnum sínum: [nú hefi ek[5] [einurð allra lendra manna[6] Magnúss konúngs í púng mèr[7], nema [Nikoláss kúfúngs[8]; en þat [bjó í þessu máli[9], at allir lendir menn Magnúss konúngs höfðu sent Sverri konúngi leyndarbrèf, ok leituðu til hans griða ok fullkominnar[10] vináttu; þessi[11] brèf hafði konúngr í [púng sèr[12].

[Frá fundi ok viðskiptum konúnga í Salteyjarsundi[13].

51. Sverrir konúngr fór or Björgyn nokkuru eptir páskaviku, ok austr með landi, ok gekk allt fólk glaðliga[14] undir hann, hvar sem hann fór. Fór hann þá austr til Víkr, ok [tók þar allt skyldir ok útlegðir[15], ok allt þat er hann kunni beiðast af búondúm; hann spurði at Magnús konúngr var suðr í Danmörk ok lið

1) fóru, *G.* 2) *v. G.* 3) fram um, *G.* 4) frítt lið ok mjök stór skip, *G.* 5) at hann hefði, *G.* 6) *þannig G;* einn yðr alla lenda menn, *A.* 7) sínum, *G;* í þússi mèr, *B.* 8) Nikolás kúfúng, *A.* 9) var reyndar, *G, F.* 10) *v. G.* 11) ok þau brèf, *G.* 12) púngi sínum, *G.* 13) *þ. G;* Frá S. k. ok M. k., *A;* Tala Sverris, *B.* 14) *v. G.* 15) útlausnir, *F;* útgerðir, *B.*

hans. Sverrir konúngr sótti nú lángt austr í Víkina; hann lá í Spjörinni[1] í Salteyjarsundi. þat var einn[2] dag at Sverrir konúngr gekk upp á eyna til varðmanna sinna [á berg nokkut[3]; þá sá þeir mörg segl sigla at[4] austan. þá mælti konúngr, at þat myndu vera hermenn[5]; bað nú blása öllu liðinu til landgöngu [ok[6] til tals[7]. [Eptir þat talaði Sverrir konúngr fyrir liði sínu, [ok mælti svâ[8]: Magnús konúngr ferr með her sinn at oss; lízt mèr enn sem vèr Birkibeinar munim við mikit ofrefli eiga at skipta [fyrir liðs sakir[9]; en þó [ek hafi[10] svâ[11] mikit lið ok traust til orrostu, [munum vèr[12] þó enn þurfa at taka ráð af yðr vitrum[13] mönnum[14], sem er Hávarðr jarlsson, eðr Úlfr af Laufnesi, [eðr Úlfr flý[15], ok [aðrir vitrir menn í vâru föruneyti[16], hvârt [vèr skulum leggja[17] til orrostu við [Magnús konúng[18], eða leita undan norðr, [ok þángat í land[19], sem vèr munum eiga nokkura vini, en hèr eru engir; tökum nú at guðs lofi[20] gott ráð ok skjótt. þá svarar Hávarðr jarlsson[21]: skjótt mun ek birta minn vilja; göngum út á

1) *frá* [lá nokkrar nætr, *G.* 2) *þ. G*; um, *A.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) *þ. G*; hans menn, *A*; herskip, *B.* 6) *b. F.* 7) *frá* [*v. G.* 8) *b. F*; *frá fyrra* [þá mælti Sv. k, *G.* 9) *v. G.* 10) *þ. leiðrètt:* hefi ek, *A*, *B*; vèr hafim, *P.* 11) *v. G.* 12) *þ. leiðrètt*; at vèr munum, *A*; mun ek, *P.* 13) *frá þriðja* [vil ek nú taka ráð af vârum, *G*; *frá síðasta* [at mèr þykkir ráð þurfa at taka, *B.* 14) svâ, *b. G.* 15) Fley, *F*; *frá* [annar Ulfr, *B*; *v. G.* 16) margir aðrir vârir menn, *G.* 17) þèr villt at vèr leggim, *G.* 18) Heklúnga, *G.* 19) í land þángat, *G.* 20) vilja, *G*, *B*, *F.* 21) *v. G.*

skip, rekum af oss tjöldin, ok róum út or þessum þaularvâgi; [reisum viðu[1], ok siglum norðr undan; berjumst eigi hèr við Magnús konúng, [ok við ofrefli liðs[2]; þvíat þetta lands fólk er oss[3] verra fyrir at hitta, ef vèr látum skip vâr, en hit versta heiðit fólk; þvíat hèr á engi vârr[4] lífs vân, ef hann[5] kemr á vald Heklúnga eða Víkverja. Þá varð mikill rómr at máli hans, ok líkaði [þetta ráð[6] öllum vel; [rèru nú út or höfninni[7]. Ok er Birkibeinar höfðu dregit upp segl sín, þá renna skip Magnúss konúngs at þeim sunnan or sundinu[8], [ok fóru fyrst skútur[9] Heklúnga í skótmál við Birkibeina, ok þorðu eigi at tengjast við stórskipin, þvíat þeim þótti þá líkara at berjast myndi verða[10]. Eyjólfr Aflason[11] stýrði skútu er Refan[12] hèt, ok gekk hann á skip Úlfs flýs[13], ok bundu eptir[14] skútuna. Á skipi Úlfs var Páll fliða[15], sonr Nikoláss kúfúngs[16], [ok var barn at aldri[17]; Birkibeinar höfðu tekit hann áðr litlu, ok fóstra hans[18] með honum; [sá hljóp[19] at sveininum, ok tók hann upp [í fáng sèr[20] ok hljóp með[21]

1) *v. G.* 2) hans, *b. B; frá* [*v. G.* 3) ótrútt ok, *b. F.* 4) *v. G.* 5) *v. G.* 6) þat, *G.* 7) *v. G.* 8) sundunum, *G.* 9) ok lèttiskip, *b. F.* 10) *frá* [*v. G.* 11) Haflason, *F*; Aplason, *B.* 12) Refann, *G*; Refna, *B.* 13) fleys, *G*; *v. F.* 14) þarvið, *G.* 15) *v. B.* 16) (*hèr*) kaufúngs, *G.* 17) *v. G.* 18) *b. G.* 19) *þ. F*; nú hljóp einn maðr, *A.* 20) *þannig P*; þessi maðr greip sveininn í fáng sèr, *G*; sá tók sveininn upp, *B.* 21) *þ. B*; *frá* [bað þá aka skjótt seglunum ok víkja út í sund nokkut þraungt milli eyjanna; þessi maðr hljóp, *A.*

ofan í skútuna, ok hjó þegar festina milli skipanna, ok rak þá frá skútuna; tóku hana menn Magnúss konúngs; tók þá Nikolás kúfúngr við syni sínum. Hvârirtveggju urðu sárir af skotum, [en fátt fèll[1]; [hvârirtveggju rèru undir seglum, ok komust stórskip Magnúss konúngs ekki í skótmál; eigi skorti þar eggjan ok lúðragáng[2]. Sverrir konúngr gekk[3] á skútu, ok [rèri hjá skipum sínum, ok lagði ráð til með þeim; bað þá aka skjótt[4] seglunum, [ok víkja út í sund nokkut þröngt milli[5] eyjanna, ok svâ gerðu þeir; en Magnúss konúngs menn stefndu [mitt leiðar sundit[6], ok gáðu eigi at Birkibeinar höfðu út hleypt[7]. Magnús konúngr hafði [mikit skip, þat er Skeggi hèt; þar voru[8] VI rúm ok XX; [varð þeim seint at leggja[9] seglit, ok hitt enn seinna at taka andróðra; rèru þá önnur skipin at honum, ok töluðust við, ok rèðu þá at fara leið sína; en skútnalið Magnúss konúngs, ok þeir er [eptir[10] sneru, tóku Birkibeinar[11] af þeim II skip, snekkju, ok hèt sá Andres er[12] stýrði, ok enn skútu, ok drápu hvert mannsbarn, er á

---

1) ok fèllu nokkurir menn, *G.* 2) *frá* [*v. G.* 3) var, *G.* 4) sagði fyri sínum mönnum, hversu þeir skyldu aka, *G.* 5) hann bað þá hleypa skipunum í eitt þraungt sund millum, *G.* 6) mitt leið at sundinu, *B.* 7) snúit millum eyjanna, *G*; fyrr en stórskip þeirra höfðu brunat inn um þat sund, er Birkibeinar höfðu út hleypt, *b. F* 8) þá Skeggjann; hann var, *G.* 9) lægja, *F.* 10) aptr, *B.* 11) *frá* [rèru eptir Birkibeinum, tóku, *F.* 12) öðru, *b. B.*

var báðum skipunum[1]. Sverrir konúngr sigldi hafleið norðr yfir[2] Foldina, ok fór sem hvatast[3], þar til er þeir komu í Björgyn, ok var þat í vikunni fyrir hvítadaga; dvaldist hann þar um hríð. Magnús konúngr fór ok skyndiliga austan um Víkina; urðu honum allir menn fegnir. Hann kom til Túnbergs, ok dvaldist þar litla hríð; snerist síðan norðr, ok hafði úgrynni liðs; fór nú bæði dag ok nótt norðr eptir Sverri konúngi, ok lá [þat eina[4] í höfnum er andviðri voru.

Tala [ok ráðagerðir[5] Sverris konúngs[6].

52. Sunnudaginn[7] eptir hvítadaga var Sverrir konúngr í Björgyn með lið sitt, ok lágu öll skip hans fyrir bryggjum búin ok víggyrðluð; svaf ok á skipum mestr hlutr liðs, en sumt í bæ uppi. Sverrir konúngr stóð upp [þegar í sólarroð[8], ok gekk upp á bakka til Ólafskirkju, ok síðan til varðmanna sinna. Þá sá þeir at rèri á vâginn skúta [sunnan fyrir Norðnes[9], ok lögðu at í hólmi, ok runnu þegar upp. Konúngr sneri ofan ímóti þeim, ok kendi at þat [voru njósnarmenn[10] hans, ok þegar er þeir [fundust ok kvöddust, segja þeir konúngi tíðindi, ok[11] kváðust[12] sèt hafa segl Magnúss kon-

1) *allt frá [v. G, sem hefir einúngis í stað þess:* mörg höfðu þeir önnur stórskip. 2) um, *G.* 3) ákafast, *G.* 4) þá at eins, *B, F.* 5) *v. A.* 6) *Þ. P*; móti Magnúsi, *b. B;* Frá Sv. k. ok liði hans, *G.* 7) inn næsta, *b. B, G.* 8) snemma, *G.* 9) *v. G.* 10) var njósn hans, *G, F.* 11) höfðu kvaddan konúnginn, *G.* 12) þeir, *b. G.*

úngs, [ok eigi færri en[1] á fjórða tigi; ok sigldu nú sunnan um Harðsæ. Þá svarar konúngr: ok hölzti nær oss, [segir hann; kallaði síðan á lúðrsveininn, ok bað hann blása títt[2]. Konúngr gekk þegar á skip sitt, ok bað [færa af tjöldin, lèt nú[3] róa út [á vâginn[4]; slíkt sama gerðu allir hans menn, lögðu saman [skipin á vâginum[5]. Þá talaði konúngr fyrir liði sínu, ok mælti svâ: Magnús konúngr man brátt koma á vârn fund með her sinn, hefir hann nú, sem þèr munut spurt hafa, meirr en XXX skipa; en vèr höfum eigi meirr en XVI skip. Nú mun yðr eigi þikkja vân vâr líklig, at berjast móti svâ miklum her; en at öðrum kosti munum vèr verða at flýja norðr í land; vil ek nú leita ráða við[6] yðr, hvârt er þèr vilit heldr berjast með því liði sem vèr höfum, eða flýja undan[7]. En [þá stund[8] þótti mèr verst fara [vârt lið[9], er vèr höfðum[10] flýit fyrir Hattarhamri, ok þar til er vèr vágum sigr við Hirtubrú. Nú flýðu vèr fyrir Magnúsi konúngi austr í Vík, ok vænti ek, ef vèr flýjum enn orrostulaust, at [lítill ótti[11] þikki af oss standa. Þá svara[12] margir menn, at fúsari væri at flýja undan, en báðu þó konúng ráða; ok gerðist mikill kurr í liðinu, [at þat væri ofrefli við at

[1]) mikit, *G.* [2]) konúngr bað lúðrsveininn blása, *G.* [3]) þá; *G.* [4]) or vâginum, *B.* [5]) skipunum, *G.* [6]) undir, *F.* [7]) *b. G.* [8]) þat skeið, *F.* [9]) várr flokkr, *G, F.* [10]) *þ. G,* höfum, *A.* [11]) lítil ógn, *G.* [12]) mjök, *b. G.*

berjast[1]. Þá mælti Sverrir konúngr hátt: at guðs vilja ok hins helga Ólafs konúngs, þá búizt þèr nú svâ við, at ek vil at vísu berjast við Magnús konúng, ok rekast eigi lengr fyrir land fram. Ok [þóat hèr sè mikill liðsmunr at fjölða[2], þá höfum vèr stór skip þó, [ok svâ vel skipuð at liði ok vâpnum[3], at Heklúngum skal minnisamt vera, hversu Birkibeinar kunnu beita sverðunum, áðr en vèr skilìm; ok látum þá [hafa enn hina sömu raun[4] sem fyrr [at vârum fundum, at þeir verði enn á hæl at hopa; eru þeir jafnan sniðhvassir í fyrstunni, en verða æ údrjúgir í allar þrautir; en þèr erut því traustari ok snarpari, sem raunin er meiri ok lengri. Kann ek ok þat segja yðr, at í her þeirra er sâ víst annarr hverr, er þegar mun óttast, ef þeir sjá at þèr horfit ímót; [munu fleiri þess girnast at flýja, en gánga undir vâpn yður[5]. Nú vænti ek at vèr skulum[6] sigr bera af þeim; hefir yðr þat sjaldan [logizt, er ek sagði, þá er vârir fundir hafa atborit[7]. [Nú mun[8] enn sem fyrr, at vârt traust, [sem allra annarra[9], er allt undir guði ok hans helgum mönnum[10], en eigi undir lidsfjölða. Skýt ek nú mínu máli

---

[1]) *v.* *G.* [2]) þótt vèr höfum lið færra, *G.* [3]) vænti ek, *G.* [4]) ærna raun hafa, *F.* [5]) *frá fyrra* [enn munu þeir ófúsir at gánga undir vâpn yðr, ef þèr horfit við vel, *G*; *frá síðara* [ok gánga tómligar u. v. y., ef þèr standit fast, *F.* [6]) munum, *G.* [7]) rofizt, þá er ek hefi þat sagt yðr, *G*; brugðizt (*o. s. f.*), *F.* [8]) Er nú, *G.* [9]) *v.* *G.* [10]) *frá* [er, þar sem guð er ok hans helgir menn, *B.*

til almáttigs[1] guðs, ok hins helga Ólafs konúngs, ok hinnar helgu Sunnefu; bið ek at þessi fundr fari svâ okkar í milli Magnúss konúngs ok mín, sem guð [veit at málaefni okkur eru[2] til! þá varð mikill rómr at máli konúngs, ok sögðu svâ[3]: mæl þú allra konúnga heilastr! þat hefir oss aldri [logizt, er þú hefir sagt, ok sigrinum heitið[4]; ok verði sá níðíngr, er [vill eigi heldr berjast, ok falla með drengskap, ef eigi gerast annars kostir, en flýja með [bleyði ok hræzlu[5]! þá mælti konúngr: hafit nú mikla þökk af guði, ok svâ af mèr, fyrir þessi svör, ok verit nú öruggir ímóti úvinum vârum; róm nú ímót þeim[6], ok leggi hverr sitt skip svâ fram, sem hann er drengr til; [en eigi vil ek láta saman tengja skipin[7]. Eptir þetta rèru þeir út fyrir Norðnes, [ok biðu þar litla hríð, áðr en skip Magnúss konúngs sigldu sunnan fyrir Hvarfsnes, ok bar þau brátt at vâginum[8]; blóðu [þeir þá[9] seglunum [sem tíðast. Lèt þá Magnús konúngr blása til tals ok samlögu[10] skipunum; þá talaði hann fyrir liðinu, ok mælti [á þessa lund[11].

---

1) *v. G.* 2) aun ok málaefni o. standa, *B.* 3) *b. G.* 4) brugðizt, er þú hefir sigrinum heitit oss, *G.* 5) *frá fyrra* [bersk eigi nú, sem hann er í færum um, *G; frá síðasta* [brýgsli ok bleyði, *F.* 6) or bænum, *b. A.* 7) ok ekki munum vèr tengja skip vâr, *G.* 8) Magnus k. kom þá at með sínum skipum, *G.* 9) *Þ. G;* síðan, *A.* 10) var þá blásit til samlögu öllum skipunum, *G.* 11) svâ, *G.*

Tala Magnúss konúngs [fyrir liðinu[1].

53. Nú megum vèr sjá skip Birkibeina, ok [man nú vel til gefa[2], at vèr munum[3] ná at berjast, þóat þeir hafi lengi undan rekizt [í vâr[4]. En hvat man mèr týja[5] at eggja þá menn til atsóknar við Birkibeina, ef nokkurir eru þeir hèr með oss, er eigi vilja nú muna lát frænda sinna, er Birkibeinar hafa niðrdrepit[6], eða þær hrakníngar, er vèr höfum af þeim fengit[7]. Nú mun þikkja vænt tilstefnt, at þeir muni fá [þvílíkan hlut ok skaða í sinn flokk, sem vèr höfum beðit af þeim fyrr[8]. En þó eru vâr viðrskipti [úmaklig, fyrir því[9] at vèr höfum til móts [við þá[10] göfugmenni ok [góða drengi[11], en þeir hafa ekki nema þjófa ok ránsmenn ok [raufara, þræla ættar ok stafkarla[12], sem guð steypi þeim. En eigi er at heldr[13] hefnt göfugra frænda vârra, þóat vèr drepim þá alla; en brígslalaust er oss at gera þat. [Vil ek birta fyrir yðr minn vilja, at engi verði[14] svâ djarfr minna manna, at [einum grið gefi[15].

1) *v. G*; Magnus k. talaði fyri liði sínu, *B; v. A.* 2) ber nú vel til, *B.* 3) *frá* [munum vèr nú, *G.* 4) *v. G*, *B.* 5) tjá, *B, F.* 6) niðr höggvit, *B.* 7) *frá* [verum vèr nú minnisamir, ok munum lát frænda vârra, er Birkibeinar hafa niðr drepit, eðr þær svaðilfarar er vèr höfum fyri þeim farit, *G.* 8) af oss slíkt, sem þeir hafa fyri laungu til stundat, *G.* 9) ójöfn fyri þann skuld, *F.* 10) *v. G.* 11) góðmenni, *G.* 12) önnur illmenni, *G;* allir þr. æ. o. st., *B.* 13) *þ. G*; rèttu, *A, B, F.* 14) *frá* [verði engi, *G, F.* 15) *b. B*; *frá* [neinum þeirra gefi grið, *G;* nokkrum (*o. s. f.*), *B.*

Vèr höfum yfrit[1] mikit lið ok frítt; gerum þeim þá hríð hina fyrstu, at þeir þurfi eigi aðra. þeir hafa lítit lið, ok sè guð þess lofaðr, at nú man kominn[2] endadagr lífs þeirra. [Leggjum svâ þykkt skipunum at Ólafssúðinni, sem rúm hafa; ok þann tíma er hon er hroðin, væntir mik at þeir bleyðist er eptir eru; en skútur vârar ok lèttiskip skulu kríngja um þá, ok látit ekki skip braut komast[3]. þá mælti Ormr konúngsbróðir: þat er mitt ráð, at vèr búimst svâ til [þessa fundar[4], at Birkibeinar munu móti oss horfa ok veita harða viðrtöku, þó at þeir hafi minna lið en vèr; en yfrin[5] er nauðsyn til, at hverr dugi sem bezt[6]. Væri þat mitt ráð at hrjóða fyrst skip þeirra öll, þau er smæst eru, ok oss verða auðsótlust; þvíat ek vænti, at eigi [róa þeir með stórskipum[7] undan oss. Nú þóat Ormr talaði þetta, þá rèð þó konúngr. Magnús konúngr hafði Skeggjann[8]; Ormr [konúngsbróðir hafði[9] Grágásina; þeir Narfi af Sástöðum ok Steinfinnr[10] höfðu Höfðabúzuna[11]: þessi III lögðu at Ólafssúðinni[12], ok þar var ok þá með Magnúsi konúngi Ásbjörn [son Jóns ór þjörn[13], Nikolás kufúngr[14], Páll smáttauga, Jón ok Munan, synir Gauts af

1) *v. G.* 2) *þ. G*; koma, *A.* 3) *frá* [munu þeir brátt blotna fyrir yðr, *G.* 4) þessarar hríðar, *G.* 5) ærin, *F.* 6) má, *G, F.* 7) koma þeir stórskipunum, *B.* 8) VI rúm ok XX, *b. F*; VII r. o. XX, *B.* 9) *v. G.* 10) Steinfiðr frændi hans, *G,* 11) hálfþrítuga, *b. F, B.* 12) ok IIII önnur, *b. B.* 13) Jónsson, *G*; Jónsson af þjörn, *B.* 14) kýfúngr, *B.*

Örnesi[1]; ok margir aðrir göfgir menn; þeir höfðu [II skip hins fjórða tigar[2]. Eptir þetta greiddu þeir atróðr sinn, [en Birkibeinar réru út ímót innan or vâginum, ok [fundust fyrir norðan Norðnes[3].

Bardagi konúnga við Norðnes[4].

54. Með Sverri konúngi voru þessir lendir menn: Úlfr af Laufnesi, Úlfr flý, Hávarðr jarlsson, Bárðr Guthormsson, Ívarr silki[5], [Guðlaugr vali[6]. [Ólafssúðin, er Sverrir konúngr hafði, var hálfþrítug, ok allvel skipuð; Görnin var ok hálfþrítug, er Guðlaugr vali[7] hafði[8]; Hárknífrinn var III rúm ok XX, er gestir höfðu, ok stýrði því Auðbjörn; [Fjarðakollan hana[9] höfðu húskarlar, ok stýrði henni[10] Ásgeir hamarskalli: [mart höfðu Birkibeinar stórskipa[11]. En í atróðrinum fór Ólafssúðin utarst, [ok á útborða henni lögðu at IX stórskipin[12], varð þessi orrosta hörð ok löng bæði; sóttu Magnúss konúngs menn fast at Ólafssúðinni, báru á þá grjót ok skot ok kesjulög[13]; en fyrir því at þeir stúngu stöfnum at, komu þeir ekki höggum við; var þó svâ mikill vâpnaburðrinn, at þar er III voru í hálfrými[14] á Ólafssúðinni, þá stóð

1) Aurnesi, *F*; Ænesi, *B*. 2) XII skip ok XX, *G*; II skip ok XXX, *B*. 3) *frá fyrra* [Birkibeinar reyru í mót þeim fulldjarfliga, *G*; *frá síðara* [hittust fyri Norðnesi, *B*. 4) *þannig P*; Bardagi við Hugaströnd, *A*; Bardagi með Sv. ok M. k., *B*. 5) selki, *G*. 6) *b*. *G*. 7) stallari, *B*. 8) *frá* [*v*. *G*. 9) Fjarðakolluna, *B*. 10) *þ*. *B*; því, *A*. 11) *v*. *G*. 12) at henni lögðu X skip, *B*. 13) kesjur, *B*. 14) mennirnir, *b*. *G*.

einn uppi, en engi í sumum stöðum. [Þá er[1] menn Magnúss konúngs þraut grjót ok skotvâpn, ok þeir ætluðu til uppgöngu, þá tóku Birkibeinar til [vâpna sinna[2], ok eggjöðust til varnar; reis þá upp margr, sá er áðr hafði fallit fyrir grjóti ok skotvâpnum[3], ok dugði hverr sem mátti, (ok) gerðu allharða hríð. Sverrir konúngr hljóp uppá viðuna, ok hafði hvítan kufl, ok vel byrt[4] undir, ok rauðan skjöld; hann eggjaði mjök sína menn. [Síðan snerist hann, ok leit[5] á bakborða Ólafssúðinni, hvar lá Guðlaugr, stallari hans[6], ok hafði eigi lengra fram lagt en til hins eptra austrrúms. Þá mælti konúngr ok kallaði [á Guðlaug[7]: bað [hann aldri þrífast, er hann lagði svâ[8] fram hálfþrítugu skipi. Guðlaugr svarar, ok kvaðst eigi ráða mega. Konúngr tók þá einn pálstaf, ok stakk við kinnúnginum á skipi Guðlaugs, ok hèt nú á sína menn, at þeir skyldu draga þá fram með skipinu. Þeir gerðu svâ, ok komu þeir þá til hins fremra austrrúms; ok litlu síðarr var engi sá maðr á skipi Guðlaugs fyrir framan siglu, er eigi blæddi; [varð þessi orrosta bæði hörð[9] ok mannskæð[10]. Auðbjörn gestahöfðíngi lagði at gestaskipi Magnúss konúngs; ok hafa menn þat gert at ágætum, hversu djarfliga þeir sótt-

1) áðr, G. 2) þ. G; skotvâpna, A. 3) þ. G; vâpnum, A, skotum, F. 4) búit, B. 5) hann leit þá, G. 6) með hálfþrítugt skip, b. A. 7) v. B. 8) þann a. þ., er svâ illa legði, G. 9) laung, b. B. 10) v. G.

ust, ok þóttist þat engi maðr vita[1], hvârir þar myndi efri verða.

Frá Hallvarði gælu[2].

55. Hallvarðr gæla hèt maðr víkverskr, ok skaut allra manna bezt. Hann skaut um daginn[3] öru til skips Magnúss konúngs, ok flaug fyrir ofan skipit; þá skaut hann annarri í borð niðri, ok hinni þriðju undir kjölinn. Þá mælti maðr: gegnra skauztu í sumar, þá er fèit lá við, ok sett var[4] silfr við, [hverr bezt[5] skyti[6], ok tóktu þá upp silfrit, ok sýndir þá atgervi þína; [en nú væri þó meiri nauðsyn á at vera beinskeytr, ok verja líf konúngs[7]. Hallvarðr[8] svarar: þikki þèr ek eigi gegnt[9] skotit hafa? Þá svarar sá: engi [er sá á vâru skipi nú, er jafnúbeint mun skjóta[10]. Síðan tók Hallvarðr[11] upp tylft örva, ok skaut á skip Magnúss konúngs, ok hæfði [hvert sinni mann, meðan hann skaut, þartil er[12] allar voru uppi. Ok er þessi[13] tylft var uppi, þá lagði hann bogann undir fót sèr, ok braut í sundr, þá mælti konúngr: hví fór þú nú svâ með[14] boganum? enn er oss hin sama liðsþörf sem fyrr. Hallvarðr svarar: leyst hefi ek nú hendr mínar

---

1) skilja, *B.* 2) *þ. G*; *v. B.* 3) sinn, *B.* 4) *þ. F*; sett vel, *A*; settir, *G*; konúngr setti, *B.* 5) beint, *B.* 6) *frá* [hvert beinskeyti, *G.* 7) *v. G.* 8) *þ. G*; h., *A.* 9) beint, *B.* 10) skýtr jafnilla á voru skipi, *G.* 11) *þ. G*; h., *A.* 12) þann mann er hann skaut til, uns, *G.* 13) sjá, *G.* 14) við, *G.*

með skotum, ok enn skal ek verja rúm mitt sem einnhverr annarra; tók þá sverð ok skjöld, ok gekk út á borðit, ok barðist [nú allra bezt[1]. *Særðr Magnús konúngr ok flótti Heklúnga*[2].

56. [Eptir þat varð sá atburðr, at[3] Magnús konúngr gekk fram á skip sitt[4], ok barðist í fyrirrúminu, ok var allákafr; hann gekk svâ nær Birkibeinum, at hann hljóp öðrum fæti út á borðit, ok ætlaði at [ná með sverði[5] til eins manns; en Birkibeinar kendu hann at vâpnum ok klæðum, ok báru þykkt vâpnin at honum. Einn maðr skaut sverði til hans, ok kom þat í ristina, ok hljóp[6] í gegnum[7]. Konúngrinn brást við [skjótt ok forðaðist[8]; ok skriðnaði [öðrum fæti á þiljunni, er blóðugt var[9], ok fèll á bak aptr. Þetta sá Birkibeinar, ok æptu þegar sigróp. Þá mælti [Ormr konúngsbróðir við sína menn[10]: hvat veit óp þetta? Þá segir maðr hátt[11]: þar fèll nú Magnús konúngr. Þá mælti Ormr: skipt mun þá löndunum; höggi tengslin, ok rói undan sem harðast; ok [svâ

[1]) manna djarfligast, *G*. [2]) *þ. P*; M. k. fèkk fótar sár, *G*. [3]) *þ. F*; þá er orrosta var sem áköfust ok menn þóttust eigi vita hve hníga mundi, gekk Sverrir konúngr fram á þiljur, ok hèlt höndum til himna, ok saung seqvencíuna *Alma chorus Dei*, til enda, ok hlifði sèr ekki á meðan, *atriði þetta stendr einúngis í B*. [4]) *frá* [Magnús k. gekk fram á skipi síuu, *G*. [5]) höggi til, *B*. [6]) niðr, *b. B*. [7]) ristina, *b. A*; í gegnum ristina á honum, *G*; kom þat í ristina ok hljóp í gegnum fótinn, *F*. [8]) hart, *G*. [9]) á þiljunum, *G*. [10]) hann lá næst konúngs skipinu, *b. F*. [11]) *frá* [maðr á skipi Orms konúngs bróður, *G*.

gerðu þeir. Því næst flýði Ásbjörn Jónsson, ok[1] hverr at öðrum. Magnús konúngr hljóp upp [skjótt, ok kallaði þegar[2], bað þá eigi flýja, ok lèt sik ekki saka; þá lèt engi sem heyrði. [Leystu þeir þá Skeggjann frá Ólafssúðinni, ok rèru íbrott; en Birkibeinar komu stafnljám á Höfðabúzuna, ok hruðu hana[3]. Steinfinnr stóð einn saman uppi at lyktum[4], [ok varðist alldrengiliga[5]; fengu þeir eigi fyrr sótt[6] hann, en þeir tóku ás [fram í stafninum[7], ok lustu hann þar með, fèll hann [þar með mikilli hreysti[8]. [Mörg skip hruðu Birkibeinar þar, ok mart fèll af þeim; en allr herr Magnúss konúngs flýði undan með honum[9].

Frá Ormi konúngsbróður[10].

57. Ormr konúngsbróðir [lendi at yfir í[11] Grafdal, þvíat hann hafði mikit skip ok þúngt undir árum; gekk Ormr þar upp ok allir hans menn; [tóku Birkibeinar skipit, ok allt þat er á var[12]; stukku[13] sumir uppí fjallit eptir Ormi; hann var þúngfærr, ok leiddu hann II menn. [Birkibeinar sóttu eptir þeim[14], en er Birkibeinar [drógu eptir[15], þá spretti Ormr [af sèr[16] digrum fèsjóð, [er hann var gyrðr með[17]; lèt síð-

[1]) þá gerði svâ, *b. G.* [2]) *v. G.* [3]) með stöfnum, *b. F; frá* [Birkibeinar hruðu Höfðabússuna með stöfnum, *G;* ruddu h. millum stafna, *B.* [4]) fram í stafninum, *b. F.* [5]) *v. G.* [6]) sóttan, *G.* [7]) einn, *G.* [8]) þá við mikinn orðstír, *G;* v. góðan o., *F.* [9]) *v. G.* [10]) *þ. P;* Ormr komst brott, *B.* [11]) lagði at landi út við, *G.* [12]) *v. G.* [13]) sóttu, *hin.* [14]) *b. G.* [15]) *þ. G;* sóttu fast leiðina, *A.* [16]) *v. G.* [17]) *v. G.*

an hlaupa niðr silfrit. Gestir[1] nokkurir af Birkibeinum fóru honum næst, ok tóku þeir silfrit, lásu upp [ok dvölðust þar at um hríð[2]; en Ormr dró þá undan upp í fjallit, ok [skilðust þeir at því[3]. Gaf Sverrir konúngr þeim gestunum mikit skak[4] fyrir, er þeir höfðu Orm látit undan gánga[5], en kropit þar [um hrís[6] at nokkurum silfrpenníngum. Birkibeinar höfðu eigi föng[7] á at reka lángt flóttann, svâ voru þeir sárir ok barðir. Þeir tóku[8] XVIII skip af Magnúsi konúngi, ok fluttust með inn til bæjar; [þar fengu þeir ok mikit hlutskipti, því at Magnús konúngr átti þá gott til lausafjár í þann tíma. Dvalðist Sverrir konúngr þá í bænum um hríð, ok skipti mönnum sínum til skipstjórnar á þessi sömu skip, er þeir höfðu tekit af Magnúsi konúngi; hann lèt halda njósn[9] um ferð Magnúss konúngs[10].

Af ferðum Magnúss konúngs til Björgynjar ok Sverris konúngs norðr til kaupángs[11].

58. [Magnús konúngr fór í hríðinni suðr til Stafángrs, ok kom þar saman lið hans mikit, þat er eptir var. Svâ töldu menn at því er vitat var, at fallit hafði fyrir Norðnesi af hvârratveggja liði eigi[12] færra en CCC[13]. Eiríkr bisk-

[1]) *b. G.* [2]) *v. G.* [3]) skildi þar með þeim, *G.* [4]) skakr, *B*; stórt ávít, *F.* [5]) reka, *B*; draga, *F.* [6]) *v. G.* [7]) fáng, *B.* [8]) alls, *b. F.* [9]) suðr, *b. F.* [10]) *frá* [Sverrir k. lèt þá halda njósnum um ferð Heklúnga, *G.* [11]) *þ. P*; Af Sverri konúngi, *B.* [12]) var, *ofaukið í A.* [13]) *frá* [þat var ávarp manna at fyri Norðnesi mundi eigi færra falla en CCC manna. Magnús k. fór við liði sínu suðr í Stafángr, *G.*

up í Stafángri tók vel við Magnúsi konúngi, ok eggjaði mjök at hann snerist aptr til Björgynjar, ok talði vân at Birkibeinar myndi [eigi vel viðbúnir at berjast[1]. Konúngi líkaði vel þetta ráð; [sýslaði Eiríkr biskup þeim allt lið, þat er hann fèkk, ok skipaði lángskip[2] sínum húskörlum. Hann fór ok sjálfr við Magnúsi konúngi[3]; ok fèkk konúngr enn mikit lið af hèröðum; fór síðan fám nóttum síðarr norðr til Björgynjar; sóttu nú leiðina sem ákafast. Eyjólfr Aflason[4] var á njósn með skútu nokkura, ok fundu eigi fyrr en þeir sá her Magnúss konúngs í sundinu fyrir sèr; ræddu þá milli sín at þeir hefði hættliga róit. Eyjólfr [gerði nú ráð sitt ok mælti, at þeir skyldi róa fram í sundit[5], ok láta sem þeir væri Heklúngar: [stefnum beint á skip Magnúss konúngs, sem vèr hafim nokkur ný tíðindi honum at segja[6]. Nú ætluðu Heklúngar at þat væri þeirra menn, [ok myndi segja konúngi nokkur tíðindi, er þeir stefndu þángat beint at; en þá er at sótti, kendu þeir[7], at þat voru ekki þeirra menn; ráku þá af sèr tjöldin ok rèru at þeim. Birkibeinar lustu við hart árum[8], ok rèru suðr or sundinu. Heklúngar rèru eptir þeim, ok fór þat skip næst, er á var Eiríkr biskup. Þar var

[1]) nú lítt viðrbúnir, *G.* [2]) *b. B.* [3]) *frá* [fèkk biskup þeim lið mikit ok fór sjálfr með húskörlum sínum, *G.* [4]) Haflason, *F.* [5]) hað þá róa fram it beinsta, *G.* [6]) *v. G.* [7]) er fyri voru, *b. F*; er fyrir lágu, *B.* [8]) *b. G.*

ok mart kennimanna, ok fóru þeir næst Birkibeinum, ok fengu eigi tekit þá. Ok er Eiríkr biskup sá at þeim sóttist seint, þá mælti biskup at þeir skyldu bregða at landi sem skjótast, ok láta [þá af skipinu er lærðir voru[1], ok lètta svâ skipit: þá munu þeir teknir verða. Þeir gerðu svâ; en meðan þeir höfðu þetta starf, sóttu Birkibeinar fast undan[2], ok fengu biskupsmenn eigi tekit þá; stefndu Birkibeinar út til hafs, ok aptr[3] hit ytra til Björgynjar, ok báru Sverri konúngi njósn, ok sögðu honum þessi tíðindi, er þeir höfðu svâ skírt[4] sèt. En þegar er Birkibeinar urðu þessa varir, at Magnús konúngr myndi skjótt koma á hendr þeim, þá hafði Sverrir[5] konúngr tal við lið sitt, ok leitaði ráða við þá, hversu hátta skyldi. Allir voru nú enn úfúsari en fyrr at berjast, ok vildu heldr norðr undan leita; kölluðust ekki vel vera viðbúnir orrostu, margir sárir mjök, en allir móðir, en fám dögum áðr haldit orrostu við mikit ofrefli; ok segja svâ margir, at fyrir Norðnesi hefði þeir verit svâ nauðuliga staddir, at þeir vildu gjarna hafa flýit, ef þeir [væri lausari við orrostuna[6]. Var svâ slitit þessu tali, at þat [var alráðit[7] at búast íbraut sem hvat-

1) af lærða menn, B. 2) *frá fyrra* [sem þannin fóru; en er þeir Eyjólfr voru mjök komnir at flotanum, kiptu þeir hjá fram, ok lustu við fast árunum. Heklúngar sá ok þá, at þetta voru Birkibeinar, ok reyru eptir sem mest, G. 3) *v.* G. 4) kunnliga, B. 5) *b.* G. 6) hefði lausari við verit, G. 7) rèðst af, G; var stað ráðit, B.

ligast, ok fara norðr undan. Þá skiptust þeir milli skipanna, at öll [skyldu fær verða[1] með nokkuru móti. [Fèkk konúngr Eyjólfi Aflasyni til forráða Höfðabúzuna, er Narfi hafði haft, ok var þat mikit skip, ok mjök reiðalaust[2]. Eyjólfr Aflason kom um kveldit síðla til bæjarins, [er hann bar njósnina[3]; en eptir um morguninn, er sól rann upp ok var lítt farin, þá var Sverrir konúngr farinn or bænum við allt liðit, ok höfðu þeir svà lítt skipat, at þeir urðu at flytjast á bátum milli skipanna, at reisa viður[4] ok draga [upp seglin[5]. En um daginn um nónskeið fór Ejólfr or bænum; ok er þeir höfðu upp dregit segl sitt, þá sá þeir skip Magnúss konúngs fara sunnan fyrir Hvarfsnes. Síðan sá Heklúngar skip Eyjólfs, ok þóttust vita[6], at þar myndu vera Birkibeinar; [ætluðust nú at hafa þá veiði í hendi[7]; sigldu eptir þeim V skipum, ok ráku þá allt norðr í Furusund. Þat varð Birkibeinum [hit mesta vandkvæði[8] allt fyrir sunnan Stað, hvar sem þeir skyldu njósnum halda, alla þá stund er [deilur stóðu[9] milli þeirra Magnúss konúngs ok Sverris konúngs, þá var þat jafnan[10], hvart sem þeir [fundu bændr eða landsfólk[11], eða kaupmenn eða fiski-

[1]) mætti fara, *G.* [2]) stýrði Eyj. Aflason þá Havfðabússunni, *G.* [3]) *v. G.* [4]) viðurnar, *G*; viðuna, *B*, *F.* [5]) *þ. F*; segl sitt upp, *A*; draga seglin, *G*, *B.* [6]) kenna, *F.* [7]) *v. G.* [8]) vandıæða, *G*; hit mesta mein, *F*; hinn mesti váði, *B.* [9]) *þ. F*; deilan stóð, *G*; deilan hófst, *A.* [10]) at jafnaði, *G*; jafnt, *B.* [11]) hittu bændr, *G.*

menn, at [þeim var aldri sagt hit sanna[1] til Magnúss konúngs eða til hans manna, þóat eitt annes væri í milli þeirra eða eitt leiti, [ef þeir voru á landi staddir[2]. En [ef Magnúss konúngs menn höfðu meira lið, þá sögðu allir[3] til Birkibeina, hvar sem þeir voru staddir; [ok kom þetta skipti Birkibeinum til mikils manntjóns ok lífsháska[4]. En þat mæltu allir [um þá, bæði vinir ok úvinir[5], at þeir[6] þóttu þá hölzti[7] djarfliga bera njósnirnar, ok rekast þá undan jafnan er engi vænti þeim lífs, [ok opt þar í móti hverfa, er engi þótti líkindi til at þeir myndu sigr fá[8]. [Fyrir Norðnesi fèll Sindri Snæbjarnarson[9] [ok Narfi Guthormsson[10]; af liði Sverris konúngs fèll mart manna[11]. Þat er ok mál manna, at engi orrosta hafi verit snarpari en sú, er [þeir Sverrir konúngr hafi átt[12], ok úsýnna hafi verit, hvarnig hníga myndi, áðr en auðna[13] skipti sigrinum; en eigi sóttu Magnúss konúngs menn údjarfligarr at, þar til er þeir flýðu, ok þeir þóttust [sigrinn hafa handtekinn í öndverðri orrostu; ok mest fyrir[14] því, at þeir hugðu at Birkibeinar mundu ekki vel kunna at berjast á skipum, þvíat eitt sinn fyrr var þat, er þeir höfðu á skipum barizt [norðr fyrir

1) þeir myndu aldri satt segja, *G.* 2) *v. G.* 3) allir sögðu satt, *G.* 4) borfði Birkibeinum þetta jafnan til líftjóns, *G.* 5) *v. G.* 6) Birkibeinar, *G.* 7) furðu, *B.* 8) *v. G.* 9) Sæbjarnarson, *B, F.* 10) *v. B.* 11) *frá fyrra* [*v. G.* 12) var fyri Norðnesi, *G.* 13) hamíngjan, *G.* 14) mundu vinna sigrinn í fyrstu, *G.*

Gaularási[1], þá flýðu þeir Birkibeinar[2]. Sverrir konúngr fór norðr leið sína, [ok heldr skyndiliga, ok kom[3] til Þrándheíms, ok [því næst til Niðaróss; var þar við honum vel tekit[4], lèt hann upp setja skipin, ok bjóst um í bænum; var þá vel upphaldit trèborginni út við Íluvöllu, er Eysteinn erkibiskup hafði látit gera. Þá lèt Sverrir konúngr ok setja[5] kraka utan frá borg hit fremra með sænum, [ok var þat eigi algert á því sumri[6].

Frá Eiríki Sigurðarsyni [ok skírslu hans[7].

59. Þat sama vâr kom til Sverris konúngs Eiríkr; sá maðr kallaðist verit hafa[8] út til Jórsala, ok farit í ána Jórdan, ok hafði loganda kerti í hendi; ok var þat hans sögn ok hans manna, at áðr en hann stígi í ána, þá mælti hann, at guð skyldi láta kertit loganda koma upp or ánni: ef ek em, sagði hann[9], son Sigurðar konúngs; þá sögðu þeir er honum fylgðu, at hann [gekk upp or ánni[10] með loganda kerti. Eiríkr hafði verit [í Miklagarði á mála við Manula konúngi; víða hafði hann verit í Suðrríki[11] með mörgum tignum mönn-

1) Hattarhamri, *G.* 2) *þ. P*; er þeir flýðu, *A*; *frá* [*v. F*, *G.* 3) allt, *G.* 4) tóku þrændr vel við honum, *G.* 5) gera, *G.* 6) *v. G*; sat konúngr nú þar, *b. B.* 7) *b. P*; Eiríkr kom til Sverris konúngs, *B*; Skírsla Eiriks konúngssonar, *G.* 8) son Sigurðar konúngs Haraldssonar, ok hafði lengi verit utanlands; hann hafði verit, *G.* 9) sannr, *b. F.* 10) gengi upp, *G.* 11) *v. G*; með Grikkja konúngi, *B.*

um; hann var kurteis maðr ok margs vel kunnandi, lítill[1] vexti, ok ekki fríðr sýnum. Hann beiddist þess [af Sverri[2] konúngi, at hann leyfði honum, at flytja[3] fram skírslur, [ok færast í ætt þá er hann þóttist eiga, at hann væri son Sigurðar konúngs[4]. Sverrir konúngr bar þetta mál fyrir [höfðíngja sína[5] fyrst, ok leitaði af þeim ráðagerðar; en því næst hafði hann uppi málit á hirðstefnum, ok lèzt þar vita vilja af öllu saman liðinu, hvert þeirra samþykki væri til; en þar fengust þau svör af öllu liðinu, at þeir vildu þjóna Sverri konúngi, ok engum öðrum; en hinir vitrari menn, ok þeir er við ráðagerðir voru hafðir, fýstu þess at unna Eiríki sanninda[6] um faðerni sitt. Þá mælti Sverrir konúngr til Eiríks: með ráði minna vina vil ek gefa þèr orlof til þess, at þú flytir skírslur, svâ at guð sanni faðerni þitt; en þó at svâ berist til, at þú verðir [sannr bróðir minn[7] [ok son Sigurðar konúngs[8], þá hefir mik svâ mikit [tilkostat þessa nafns ok ríkis, er nú hefi ek, ok svâ mörg vâlk ok vandkvæði[9] ok stórar mann-

1) maðr, *b. A.* 2) *b. F.* 3) *frá* [at konúngr lèti hann ná, at færa, *G.* 4) svâ at hann færði sik í ætt *G.* 5) víni sína ok höfðíngja, *F.* 6) *frá* [sína menn; var þetta talat á hirðstefnum. Fengust þar þau svör af Birkibeinum, at þeir vildu aungum manni þjóna, nema Sverri k., en þó var þat ráð manna, at unna Eiríki sanns, *G*; (at Eiríkr skyldi ná at sanna faðerni sitt, *F.*) 7) *þ. G*; minn bróðir, *A.* 8) *v. G.* 9) vandræði, *B, F.*

hættur hefi ek þolat, ok vèr Birkibeinar[1], at eigi þèr ok engum öðrum vil ek [ljá eða[2] uppgefa konúngsnafnit eða þetta ríki er ek hefi nú. Máttu taka þenna kost, [ef þú villt[3], með sætt ok mínu orlofi; en at öðrum kosti skaltu fara heðan íbrot í griðum, svâ sem þú fórt[4] higat. Eiríkr þakkaði konúngi með fögrum orðum, [þvíat hann var snjallr maðr at máli[5], ok kvaðst þenna kost [vilja feginn, at sanna faðerni sitt[6]; en eiga þaðan ífrá sitt ráð allt á guðs valdi ok konúngs. Eptir þat fastaði Eiríkr [litlu síðarr[7] til járns; ok þá er hann skyldi bera járnit, þá skilði Sverrir konúngr fyrir eiðstafinum, ok mælti svâ: til[8] þess[9] leggr þú [hendr þínar á helga dóma ok bók[10], ok því skýtr þú til guðs, at[11] svâ láti hann hönd þína heila koma undan járninu, sem þú ert[12] son Sigurðar konúngs[13] ok bróðir minn. Þá svarar Eiríkr: svâ láti guð mik heila hönd bera frá þessu járni, at ek em son Sigurðar konúngs; en eigi vil ek bera þetta járn fleirum mönnum til faðernis en sjálfum mèr. Ok eptir þessum sama eiðstaf bar hann járnit, ok varð vel skírr. Sverrir konúngr tók þá[14] við frændsemi hans, ok setti hann höfðíngja innan hirðar; var Ei-

1) *frá* [kostat ríki þetta með konúngs nafni, *G*; kostat konúngsnafnit ok ríki þetta, *B*. 2) *v. G.* 3) *v. G.* 4) komt, *B, G;* komst, *F.* 5) þat er konúngr lofaði honum skírslur, *G.* 6) gjarna vilja, *G.* 7) *v. G.* 8) *þ. G*; at, *A.* 9) *frá* [hèr, *B.* 10) hönd á bók ok helga dóma, *G.* 11) *þ. líka G*; *v. F.* 12) sannr, *b. F.* 13) Haraldssonar, *b. G.* 14) vel, *b. G, F.*

ríkr vinsæll maðr, ok [allra manna lítillátastr; hèlt hann ok betr sveit sína, en flestir menn aðrir[1].

[Sættaboð Sverris konúngs við Magnús ok viðtal konúnga[2].

60. Magnús konúngr kom til Björgynjar [liði sínu[3], ok dvaldist þar [um vârit; ok er [fram leið[4], lèt hann búa her sinn, ok fór norðr til kaupángs; kom hann þar[5] at [Ólafsmessu degi hínum síðara[6]. Sverrir konúngr [bjóst (við) í bænum, ok hafði mikit lið fyrir, því at bændr hètu honum gengi sínu; var þar ok fjöldi kominn í bæinn, eptir því sem vandi er til, at fara til bæjar um gildistíð[7]. Lá Magnús konúngr lengi út við Hólm, því at honum þótti [úráðligt[8] vera, at sækja í bæinn[9] við mannfjölða þann [allan saman, er hann sá þá at Sverrir konúngr hafði[10], ok vildi bíða þess er lokit væri gildistíð, ok bændr færi heim; ok í [þessari dvöl[11] töluðust þeir við, konúngar, nokkura stund á hverjum degi, [ok lèt Sverrir konúngr bjóða þá enn sem fyrr[12] [Magnúsi konúngi[13] at skipta í helmínga landi[14], [en Magn-

[1]) hèlt manna bezt sína sveit, *G.* [2]) *þ. P*; Frá M. k., *A*; Frá M. k. ok Sverri; sætta umleitan, *G*; Viðtal konúnga S. ok M., *B.* [3]) *v. G.* [4]) *frá síðara* [á leið sumarit, *F.* [5]) *frá fyrra* [nokkura ríð; um sumarit fór hann norðr til þrándheims, ok kom til kaupángs með liði sínu, *G.* [6]) Olafs vöku inni síðarri, *B.* [7]) var fyrir í bænum, *G.* [8]) eigi áræðiligt, *F*; ekki árenniligt, *B.* [9]) *frá* [bærinn torsóttligr, *G.* [10]) sem í honum var, *G.* [11]) þeirri biðstund, *G*; beiðíngu (*biðníngu*), *F.* [12]) bauð Sverrir k. enn, *G.* [13]) *b. G.* [14]) bauð hann at skipta, *b. B.*

ús konúngr kyri[1]; eptir þetta tal[2] var hvárki játat nè neitat af Magnúsi konúngi. [Síðan lèt Sverrir konúngr blása til húsþíngs í bænum, ok sagði hann búondum þessi boð, ok hvat þeir höfðu rætt; varð nú góðr rómr at konúngs máli, ok kvóðust því fegnir verða, ef friðaðist[3], ok eggjuðu mjök at þeir legði enn í umræðu; voru sett grið, meðan tal[4] þeirra stóð[5]. Rèri Magnús konúngr inn at Eyrum með einni skútu, en Sverrir konúngr sat á hesti uppi á Eyrum; var með honum fjölði manna, ok flest bændr ok bæjarmenn; er [forvitnast vildu, hvat er konúngar sögðu[6], eða hverja leið þeir [lyki sínu tali[7]. Nikolás Árnason talaði þar fyrstr manna af hendi Magnúss konúngs, ok fór[8] sú ræða líkliga til sættar, eptir þeirri umræðu sem áðr hafði verit[9]; [talaði hann lángt örindi ok snjallt[10]. Menn Magnúss konúngs höfðu róit nokkorum skútum uppí ána, en Birkibeinar gengu ofan ímót þeim, ok lètu bera munngát ofan or bænum; settust allir saman[11] út á Bröttueyri, drukku þar ok töluðust við; ok[12] þóat þeir væri í tvennum flokkum; þá voru þeir margir frændr eða mágar, eða höfðu fyrr

---

[1]) keyri, *B.* [2]) *frá* [við Magnús k., en því, *G.* [3]) landit, *b. F.* [4]) sætt, *B.* [5]) *frá* [varð at þessu mikill rómr í bænum; urðu margir því fegnir, ef friðr yrði innanlands, en konúngar sættist, *G.* [6]) forvitni var á, hvat konúngar talaði, *G*; e. f v. á at hlýða (heyra).. *B, F.* [7]) lyktaði ræðuna, *B.* [8]) horfði, *B.* [9]) milli farit, *G.* [10]) *frá* [*v. G.* [11]) samt, *B.* [12]) *b. G.*

verit vinir. [Eptir þetta tók Sverrir konúngr til máls[1], kvaðst fúss vera at sættast við Magnús konúng, ok mætti landit friðast; bauð þá enn[2] kosti[3] at skipta landi at jafnaði, ok væri þeir báðir konúngar, sem fyrr höfðu verit synir Magnúss konúngs berfætts[4], [eða synir Haralds konúngs gilla; ok talði[5], at [síðan er[6] Magnús konúngr hinn góði hafði miðlat [hálft land við Harald konúng, föðurbróður sinn, þá höfðu optast verit II konúngar senn í Noregi tilteknir, en stundum fleiri; ok sagði svâ, at þeir máttu vel gera at dæmum hinna [fyrri konúnga[7]. Bændr [ok bæjarmenn[8] gerðu mikinn[9] róm at konúngs máli, ok [tölðu þetta vel mælt[10]. [Magnús konúngr stóð upp ok mælti hátt[11]; tók fyrst stilliliga til orða ok sagði svâ: þat er mèr sagt um Noregs konúnga, þar er þèr takit til dæma, at II hafi senn verit konúngar, þá hefir sú miðlan verit gör með [kærleik ok[12] blíðu milli bræðra eðr annarra [náskyldra frænda[13]; ok hefir þó[14] jafnan [lokit þeirra skipti með úsætti, en sumum stöðum með[15] aldrtila, ok berr þat nú[16] næst higat vâru máli[17], [ok voru þar þó minni sakir í millum í fyrstu en hèr eru[18],

---

1) þá mælti Sv. k., *G.* 2) *b. G.* 3) *v. G.* 4) berbeins, *G, B.* 5) sagði, *G.* 6) síðst, *G.* 7) *b. F; frá fyrra* [Haraldi f. br. s. hálfan Noreg, hefði jafnan verit fleiri konúngar en einn, *G.* 8) *v. G.* 9) góðan, *G, B, F,* 10) kölluðu velboðit, *B.* 11) þá mælti M. k., *G.* 12) *v. G.* 13) náfrænda, *G.* 14) *b. G.* 15) skilit með fjandskap eðr, *G.* 16) *b. G, B.* 17) minni, *G, B.* 18) *b. F, G.*

[ok inni ek mín vandræði, þau er við úgiptu hafa orðit nú um hríð, ok lát göfugra manna, bæði frænda minna ok vina[1]; þá veit ek þat, þóat ek gánga at nokkorum nauðasættum, at ekki man okkr Sverri[2] þessar hirðirnar hægjar at hafa í einum[3] kaupstað eðr í einni málagjöf, at[4] þvílíkum sökum sem hèr [hafa gerzt í milli manna[5]. Nú mun [þat skammr friðr[6] verða, þó at þess sè freistat. Þá svarar Sverrir konúngr: þat er satt er [þú segir[7], Magnús konúngr, at vera kann [þat um friðinn, þó at vit vildim halda[8], at þó rjúfi aðrir. Nú heldr en okkur úgipta verði lengr[9] svâ margra manna mein, þá vil ek fara íbraut or landi með mínu liði, ef þèr vilit binda þat svardögum, at ek skal hafa [til forráða[10] hálft landit, ok setja þar yfir mína menn í friði ok frelsi; þá mun ek [dveljast or landi[11] III vetr; en er ek kem aptr, þá skulu þèr ok yðrir menn rýma land fyrir oss aðra þrjá vetr, með þvílíkum kosti sem vèr gerum yðr[12]. Þá svarar Magnús konúngr: þann kost vil ek, at þú Sverrir ok þèr Birkibeinar farit braut or landi, ok þat með at þèr komit aldri aptr. Ek var vígðr ok kórón-

1) en mín vandræði ok úgipta hefir nú orðit svâ mikil (um hríð, *b. B*) í láti (göfugra, *b. B*) fr. m. ok vina, *G, B*; hríð m. v. aukizt ok ú., *F.* 2) *b. G.* 3) kastala eðr, *b. F.* 4) *þ. G*; af, *A.* 5) erú á millum, *G.* 6) af því skammir forði, *B.* 7) þèr segit, *G, B, F.* 8) of friðinn, þótt við haldim, *G.* 9) *þ. B*, lengri, *A*; *v. G, F.* 10) *v. G.* 11) braut vera, *G.* 12) áðr, *G, B.*

aðr af legátanum[1] af Rúmaborg, ok at ráði alls landsfólks; ek svarða þess í vígslu minni, at ek skylda halda landslög, ok verja með sverði, því er ek tók við í vígslu minni, land þetta fyrir [ágirnd ok[2] úfriði[3] vândra manna; ek hèt ok því, at láta heldr [lífi mínu[4], en gánga á þenna eiðstaf[5]. Nú ráði guð fyri[6], hve lángt líf mitt skal vera; [en ekki er um þetta at tala, at ek muna rjúfa mína vígslueiða fyrir bleyði sakar, svâ at ek miðla fyrir því landit þèr, Sverrir[7]; ok ek hefi áðr látit fyrir [yðr Birkibeinum[8] C lendborinna[9] hirðmanna[10], ok XVI[11] lenda menn, ok þann hinn XVII[12] [er meiri skaði er at, en [hinum öllum[13], er áðr talða ek upp, þar er var Erlíngr jarl, faðir minn. Ok enn er mèr þat úgeranda, at miðla þèr ríkit, Sverrir, þeim manni er ek hygg at enga ætt eigi til þess at vera konúngr, hvârtki hèr nè í öðrum stöðum; [er þat ok sannast, at ek skal annathvârt halda öllum Noregi, eða láta[14] allan, ok þar lífit með. Þá mælti Sverrir konúngr: þess eina minnizt þèr nú, Magnús konúngr, hverr yðarr skaði er orðinn í vâru viðrskipti; en þèr lítit

[1]) legáta, *G*; legató páfans af Rómaborg, *F*. [2]) *v. G.* [3]) ágángi, *B.* [4]) *þ. G*; líf mitt, *B*; lífit, *F.* [5]) eið, *G.* [6]) *b. G.* [7]) *frá* [*v. G.* [8]) þèr Sverrir, *G.* [9]) týginna, *G.* [10]) manna, *F.* [11]) XVII, *G*; XVIII, *F*; hundrat, *B.* [12]) inn átjánda, *G*; hinn XIX, *F*; þann einn, *B.* [13]) *þannig B*; þessa alla aðra, *A*; *frá fyrra* [mèr er meiri sakni (saknir, *F*) at en þeirra allra aðra, *F*, *G*; mèr var meiri skaði át en hinum öllum, *B*. [14]) skal ok vera annathvârt at ek skal vinna aptr allan Noreg, eðr láta hann, *G*.

eigi á þat, hvat er ek hefi [látit af[1] yðrum frændum, ok meira er at telja ok stærra, en þat er þèr hafit nú talit. Fyrst þat er faðir minn var felldr, Sigurðr konúngr, suðr í Björgyn; ok þar næst var felldr[2] Eysteinn konúngr föðurbróðirminn austr í Vík; [ok nokkurri stundu síðarr[3], eptir fall Ínga konúngs, var til konúngs tekinn Hákon bróðir minn um allt land; síðan reisti Erlíngr skakki flokk ímóti honum, ok felldi hann suðr á Mæri, ok marga lenda menn [með honum ok dýrliga drengi[4]. Harald, bróður minn, lèt Erlíngr hengja upp suðr á Hvarfsnesi sem einn krákuúnga; Sigurðr, bróðir minn, var högginn í Björgyn; Eystein bræðrúng minn felldu þeir á Reo[5]. Nú mætta[6] ek [þetta vel[7] mæla, sem þèr mælit við mik, at ek mætta eigi konúngr vera yfir Noregi, ef ek sættumst við yðr, [eða skipta yðr[8] af minni föðurleifð; fyrir því at þat varð enn aldri[9] í Noregi, at sá væri konúngr kallaðr er eigi var konúngsson, [fyrr[10] en þú, Magnús konúngr[11]! Ok enn skal þó vera sama boð sem fyrr [af minni hendi[12]; gakk [upp á Íluvöllu, ok bú þik til orrostu ok lið þitt[13], en [ek skal gánga út af borginni með öllu mínu liði[14]; ok mantu

[1]) fyrir yðr mist ok, *F.* [2]) *v. G.* [3]) en, *G.* [4]) *v. G.* [5]) Ræ, *B.* [6]) ætta, *F.* [7]) þat at, *F. G.* [8]) *b. G, F.* [9]) fyrr, *b. A, G.* [10]) *b. B.* [11]) *v. G.* [12]) *v. G.* [13]) þá upp með liði þínu á I. v., ok fylkit þar, *G.* [14]) vèr Birkibeinar munum koma þar á mót yðr, *G.*

fara [slíka för[1] sem fyrrum eða verri, [en næst er vèr börðumst; því at nú mun guð vilja at endir verði á því hinu rángliga ríki, er þú hefir haft um hríð[2]. Þá svarar Magnús konúngr: eigi munum vèr nú optarr gánga uppá blótvöllinn[3] þinn; gakk heldr á skip, [ok skipa jafnmörg skip; leggjum síðan[4] út or ánni ok berjumst. Þá svarar Sverrir konúngr: skip vâr eru nú uppsett, ok ekki búin til orrostu at sinni; en þó má ek fá III skip, en þú skipa önnur III[5] sem þèr sýnist; leggjum þá saman þessi VI skip[6]. Þá mælti Magnús konúngr: ek ætla at hitt man vera betr fallit, at týna nú eigi fleirum mönnum, [en áðr hafa látizt í[7] þessarri þrætu; fyrir því at þat er satt er þèr segit, Sverrir, at ek hefi jafnan orðit skyndiliga at fara fyrir[8] yðrum mönnum; en þú, Sverrir, liggr þá í hreysum eða[9] fylsknum, hvert sinn er bardagar skulu vera; ok ef þú þorir, þá gakk einnsaman fram[10] með vâpnum þínum, en ek man koma ímóti þèr einn, ok skiptumst þá höggum við; hafi sá [land ok konúngdóm[11], er [sigr fær[12]. Þá svarar Sverrir konúngr: hölzti auðsæ er okkur úgipta öðrum mönnum, þó at eigi berjumst við sjálfir; ok eru til þess menn vârir[13] settir at berjast [með

1) slíkar farar, *G*; þvílíkum förum, *B*. 2) *v. G.* 3) blótvöll, *G*. 4) þín ok leggjum, *G*. 5) ok bú, *b. F.* 6) *frá* [. ok leggim þau saman, *G*. 7) sinnum, *b. G.* 8) *b. G, F.* 9) *þ. G*; ok, *A*. 10) *b. B.* 11) konúngdóminn, *B*; gagn, *F*. 12) sigrast, *B*; guð vill, *F*. 13) okkrir, *G*.

oss í orrostu; en allúkonúngligt sýnist mèr þat[1] at berjast í einvígi, sem [þær kempur er engra manna hafa forræði[2]. En með því, Magnús konúngr, at þú villt heldr við mik einnsaman berjast, en fleiri menn sè viðstaddir, þá[3] tak[4] þèr hest, en ek mann annan, ok ríðum turnreið[5], fyrir því at þat er ríkismanna siðr[6]. Ok svâ sem áleið þeirra tal, þá [reigðust ok æ því meirr við [liðsmenn, þeir[7] er samdrykkjuna hèldu; gengu nú allir [Magnúss konúngs menn[8] á skip, ok rèru skútunum[9] út or ánni.

Viðureign konúnga, Magnúss ok Sverris[10].

61. Sverrir konúngr lèt draga skútur[11] út yfir Eyrar á sæinn, ok hljópu þar á menn, ok lögðu út at þeim Heklúngum, ok [komu svâ nær, at hvârirtveggju skutu spjótum; Heklúngar rèru undan. Í þessari hríð fèllu menn af hvârumtveggjum, ok mjök mart varð sárt[12]; Karl kjötlær fèkk þar banasár[13]. [Magnús konúngr rèri nú með skúturnar út til Hólms til liðs síns; en[14] fám nóttum síðarr fór Magnús konúngr út or Þrándheimi, ok aptr suðr til Björgynjar; [varð engi orrosta þat sinni[15];

---

1) fyrir okkr í okkrum orrostum, er þat ok úkonúngligt, *G.* 2) kenpur. *G.* 3) *b. G.* 4) fá, *G.* 5) *þ. B*; túnreið, *G*; í turniment, *A*, *F.* 6) háttr, *F.* 7) ménn þeirra, *G; frá fyrra* [dró því meirr í sundr með þeim, ok svâ þeim, *B*; þá rægðist meirr ok meirr með liðsmönnum þeirra, *F.* 8) Heklúngar, *G.* 9) *v. G.* 10) *þ. B.* 11) *þ. G*; skútu, *A.* 12) *frá* [skútust þeir á um hríð, *G.* 13) hvârirtveggju urðu sárir, *b. hèr G.* 14) *v. G.* 15) *v. G.*

dvalðist Magnús konúngr þann vetr í Björgyn. Magnús konúngr hafði [þat sumar tekit leiðángra ok allar tekjur [fyrir sunnan[1] Stað, ok allt norðr til þrándheimsmynnis[2]; [en Sverrir konúngr hafði þá ekki annat sínu liði til vetrvistar[3], en þat [er þeir fengu[4] or þrándheimi[5]. Sverrir konúngr spurði nú, at Magnús konúngr var kominn suðr um Stað með allt lið sitt, ok voru þá með honum flestir allir hans lendir menn[6], þá gerði Sverrir konúngr þat ráð at byrja ferð sína hit efra til Upplanda, ok setti eptir í þrándheimi Eirík, bróður sinn, ok [þann mann annan er Kolr hèt, ok var Ísaksson í Fólskn[7], ok mjök mart annat lið með þeim, [at gæta skipanna; voru þar ok margir aðrir sveitarhöfðíngjar[8]. Sverrir konúngr fór alla leið sína til Upplanda, ok gerði [fyrir sèr[9] í bygðina menn sína at gildra til veiða, ef í hendr bæri af[10] Heklúngum eða fè þeirra. þá drápu þeir [Özur, son Jóns vagadraumbs[11], ok [Eyvind dýra[12], ok mart manna annarra. Síðan fór Sverrir[13] konúngr ofan til Oslúar, ok setti menn sína í sýslur allt um Víkina; en Hekl–

1) sunnan frá, *F.* 2) *frá fyrra* [þá allar tekjur suðr frá þrándheimsmynni, *G.* 3) framflutníngar, *G;* viðrvistar, *F.* 4) sem hann fèkk, *G.* 5) *frá fyrra* [*b. G.* 6) *A hefir hèr orðin l.* 4-6: fyrir . . . þrándheimi. 7) annan Kol Isaksson, *G;* a. höfðínga K. Isakursson í Fólkn, *B, F.* 8) *v. G.* 9) menn, *G;* fyri sik í b. menn, *b. F.* 10) *þ. G;* á, *A.* 11) Jón Össurarson, *G;* Össur s. J. Vagadrumbs, *F;* Vagadraumbs, *A.* 12) *þ. G;* S. Dura Jónsson, *A.* Dyra J. s., *B;* son Dýra J. sonar, *F.* 13) *b. G.*

úngar flýðu undan, sumir austr, en sumir norðr til Magnúss konúngs, ok sögðu honum um ferðir[1] Sverris konúngs.

[Bardagi Magnúss konúngs ok Eiríks[2], úsigr ok dráp Birkibeina[3].

62. Magnús konúngr skipaði[4] liði sínu, ok sendi mestan hlut austr til Víkr ímóti Sverri konúngi, var fyrir því liði Ormr konúngsbróðir. Magnús konúngr fór með VII [lángskip[5], ok skútu hit[6] átta, [ok vendi norðr með landi[7], ok kom til Þrándheims litlu fyrir Marteinsmessudag. En [Eiríkr konúngsson ok Kolr Ísaksson höfðu fengit nokkurn afspríng[8] um ferð Magnúss konúngs; lètu þeir vaka um nætr út í gildaskála[9]. Þeir urðu eigi til viss varir um ferðir Magnúss konúngs, fyrr en þeir[10] sá at skipin[11] sigldu utan fyrir Digrmúla; var þá þegar blásit öllu liðinu ímót, ok settar fylkíngar; önnur út á Eyrum, [en önnur uppi við Skipakrók; var þar fyrir Eiríkr konúngsson; hinni þriðju[12] stýrði Kolr Ísaksson, ok var þar sumt bæjarfólk með honum[13]; en [mestr hlutr bæjarmanna hafði fylkt á bryggjunum[14]. [Þeir

[1]) farir, *F*; farar, *G*. [2]) *þ. B.* [3]) Usigr Birkibeina ok dráp margra, *G*. [4]) skipti, *G*. [5]) skipum, *G*. [6]) *frá* [skútum, *B*. [7]) *v. G*. [8]) spraka, *F*. [9]) gildisskála, *B*, *F*. [10]) *frá* [en er þeir Eiríkr ok Isakr, *G*. [11]) at, *b. F*. [12]) *v. G*, *F*. [13]) *frá* [ok var þar sett merki, er Kolr fylgði Isaksson ok sumt bæjarfólk, en Eiríkr konúngsson hafði fylkt uppi við Skipakrók ok út til Bröttueyrar, *B*. [14]) *v. G*; bæjarmenn sjálfir höfðu fylkíng, *B*.

Magnús konúngr lögðu[1] segl sín, er þeir komu inn [um Hólmi[2], ok lètu skipin renna at viðum at Eyrum; þetta var laugardag í vikunni. Ok er þeir Magnús konúngr komu mjök utan at krossi; þá lögðu þeir öll saman skipin; lágu þar[3] lánga hríð dags, [því at Magnús konúngr hafði þá ráðagerð við sína menn[4]. [En þeir, er á Eyrum voru, óðu út ámót margir, ok köstuðu grjóti, en sumir skutu, ok eggjuðu þá til uppgöngu; þar komu engi svör ímóti af Magnúss konúngs mönnum, fyrir þá sök at höfðíngjar voru á tali ok gerðu ráð sín[5]. Hagbarðr muntari gekk þá at brúðkaupi[6] sínu í bænum; hann kallaði á Magnús konúng; kvaðst vilja bjóða honum til brúðkaups síns, ok öllu liði hans með honum; var þetta gert við spott. Ok um nónskeið leystu þeir Magnús konúngr flota sinn, greiddu síðan [róðr sinn[7], ok róa IIII skipum, [þau er stærst voru[8], til árinnar, en önnur IIII (lögðu) at Eyrum. Konúngr sjálfr rèri inn í ána, ok lagði at, þar er fyrir var merki Eiríks konúngssonar; varð þar hörð viðrtaka ok skömm; [lögðu þeir Magnús konúngr síbyrt við sandinn, ok skutu upp bryggjum undir fætr Birkibeinum; lètu ok gánga utan [af skipunum[9] bæði grjót ok skot, svâ at

[1]) lægðu, *F.* [2]) frá Hólmi, *F.* [3]) *frá fyrra* [Magnús k. lagði saman öllum skipum sínum inn frá Hólmi, ok lágu þar mjök, *G.* [4]) *b. G.* [5]) *v. G.* [6]) brúðlaupi, *B;* brullaupi, *G.* [7]) atróðr, *hin.* [8]) *v. G.* [9]) *b. B.*

Birkibeinar hopuðu undan. Eptir þat rèðu Heklúngar þegar til uppgöngu, en Birkibeinar tóku við þeim, ok fèllu þá menn af hvârumtveggjum, ok varð mart sárt: þá leiddist bæjarmönnum ok leiðángrsmönnum at standa þar lengr, ok drifu þeir uppí bæinn. En er Birkibeinar sá at þynntist þeirra fylkíng, ok þat at Heklúngar sóttu at fast, þá snerust þeir undan ok flýðu; en Heklúngar fylgðu þeim fullvel[1], ok fèll þá mart manna af Birkibeinum[2]. En þeir er útlögðu at Eyrum, hljópu þegar fyrir borð, svâ at sjárinn tók [undir hendr[3] þeim, síðan gengu upp, ok Birkibeinar at móti þeim; tókst þar þegar harðr bardagi. Þá mælti maðr [til Kols[4]: upp ætla ek nú Heklúnga komna í ánni. [Kolr svarar: þat man oss þá ráð vera at flýja. Þá [svarar maðr honum[5]: mun nú eigi Birkibeinum um seinat[6], at flýja[7]? Kolr snaraðist ímót honum, ok mælti: þar eru þeir nú komnir djöflarnir, ok hjó [til hans, ok[8] hvârr til annars. Ok er Eiríkr konúngsson flýði ok hans lið, þá snerust Heklúngar sumir út á Eyrar, ok [voru komnir at Kol ok hans mönnum, gáfu þeim þá úhagliga bakslèttu; fèll

[1]) *frá fyrra* [þvíat bæjarmenn flýðu í bæinn; lètu Birkibeinar þá sígast; þvíat þá voru Heklúngar miklu fleiri. Magnúss k. menn fylgja þá bjargvel, *G.* [2]) en nær allir urðu sárir, *b. G.* [3]) *þ. hin*; í knè undir, *A.* [4]) *v. G.* [5]) sagði Heklúngr einn, *G.* [6]) seint, *F.* [7]) *frá fyrra* [þá mælti Kolr: flýja munu vèr þá verða. Mun nú eigi of seinat? sagði Heklúngr einn, *G.* [8]) *v. G.*

þar Kolr ok margir hans sveitúngar[1], en allt liðit flýði[2], [þat er eptir var ok[3] [því kom við[4]. Eiríkr konúngsson flýði [út um borg, ok svâ út til Gaulardals. Með honum flýði ok mart liðit, en[5] sumt flýði upp um brú; [margir hljópu í kirkjur inn[6], ok voru þeir flestir drepnir, fyrir því at þá hèlt engi kirkja mönnum; þá var þat gert er aldri varð fyrr, at menn voru [drepnir ok dregnir[7] or Kristskirkju. Eyvindr skrápi[8] hèt maðr, hann var forn Birkibeinn ok hinn mesti hermaðr, mikill maðr ok sterkr; hann tóku þeir or kórnum í Kristskirkju ok drógu hann út, lögðu hann á kjálka ok drógu út á Eyrar, ok drápu þar. Guðlaug vala tóku þeir í kirkju, ok [höfðu með höndum lánga hríð, ok[9] píndu til sagna, at hann sagði þeim, hvar Sverrir konúngr hefði varðveitt[10] lausafè sitt, eða hvar vera myndi Lávarðr, son hans, er áðr hafði Guðlaugr fóstraðan. Hann sagði til hvârskis; var honum þat vel borit síðan. [Magnús konúngr lèt drepa Guðlaug, ok náliga fengu engir grið af Birkibeinum, þeir er kostr var at drepa[11]. Magnús konúngr hafði[12] (þar) Ólafssúðina, ok allan skipastól Sverris konúngs, [XXX

1) *frá* [ok komu þeim Kol í opna skjöldu; lauk þar svâ at Kolr fèll ok mart manna með honum, *G.* 2) *b. G.* 3) *b. F*; er, *G.* 4) *b. G.* 5) til Gauláráss (Gaular, *F*); við mikla sveit manna, *G.* 6) sumt í kirkjur, *G.* 7) dregnir ok drepnir, *G.* 8) skrápr, *G, F, B.* 9) *v. G.* 10) hirt, *G, F*; fólgit, *B.* 11) var Guðlaugr drepinn, *G.* 12) tók, *B.*

lángskipa [ok III skip[1]; [lèt framsetja öll þau ok búa[2], er þeir máttu meðkomast, en brenna öll önnur.

Frá Birkibeinum, ok um ferð Magnúss konúngs[3].

63. Magnús konúngr[4] bjóst nú or bænum skyndiliga, [því at hann spurði at Eiríkr konúngsson hafði mikinn búandasamnað uppi í Gaulardal[5]; ok þá er þeir fóru ut eptir firðinum, [gerði hann til menn sína at högga[6] upp bú fyrir Hafla[7] [á Ástum[8], ok fyrir Tosta á Ystum, þriðja fyrir Helga á Ryðási[9]; [þeir tóku ok upp bú[10] fyrir Eiríki ok Árna[11] Efju, ok fóru allt úspakliga, [hvar sem þeir komu við, meðan þeir voru í þrándheimi[12]. [Torfi son Jóns Kutizu[13] lá eptir einskipa í Orknarósi[14]. þann sama dag kom Bárðr Guthormsson með XXX manna or Hefni[15] sunnan, ok á hlíðina fyrir ofan Túngu; þá sá hann hvar lángskip lá, ok þóttist vita at vera mundu Heklúngar, ok treystist eigi til at ráða; voru þar um nóttina, [ok gerði mönnum heldr kallt[16]. Síðan sendi hann III menn [til bæjarins á Gelmini[17]

---

1) *b. B; frá fyrra* [XIII skip ok XX, *G.* 2) *þannig G*; en IIII skip lèt hann framsetja ok braut búa, þau, *A.* 3) *þ. B.* 4) *stýrði þá Olafssúðinni ok, b. F, B.* 5) *v. G.* 6) sendi hann menn at taka, *G.* 7) Afla, *G.* 8) *b. B, F*; á Ustum, *G.* 9) *þ. G, B*; Ryn, *A*; Tyðási, *F.* 10) *b. F.* 11) or, *b. F.* 12) *frá fyrra* [*v. G.* 13) Eindriði Torni (eðr Torvi), *G*; Eindriði Torfason; Jón Kútiza lá, *F.* 14) *þ. G*; Orkvarósi, *A.* 15) Hefui, *F.* 16) *v. G.* 17) *v. G.*

til Ceciliam konúngsdóttur, ok spurðu tíðinda; hún sagði þeim mart á laun, [ok þat at menn Magnúss konúngs voru þar[1]. Menn Bárðar vildu tilráða[2]: ok [liggjum eigi hèr, segja þeir[3]; [Bárðr vildi eigi tilráða, ok hann rèð[4]. Um daginn eptir fóru Heklúngar[5] í brott, ok komu eptir Magnúsi konúngi. Bárðr fór inn til kaupángs[6], ok dvalðist þar um hríð; [setti þar sveit sína; ok sóttu þar til lags við hann sveitarhöfðíngjar Birkibeina[7], Helgi Þorfinnsson ok Óttarr knerra, ok Eyjólfr Haflason[8]; en Eiríkr konúngsson fór austr til Víkr [eptir Sverri konúngi[9], ok sagði honum [sína ferð eigi góða[10]. Magnús konúngr fór þá suðr til Björgynjar. Þá var með Magnúsi konúngi Hallr Snorrason skáld; hann orti þá vísur þessar:

Glýmvöllu[11] ristr gulli,
góð er stillis för, róða
Ólafssúð und auði[12]
auðgrims, búin rauðu;
nú er ægr[13] or[14] för frægri,
fellr húfr í svig[15] dúfu
svelldr, með sæmð ok milldi
siklíngr kominn híngat.

---

[1]) *v. G* [2]) ráða til Heklúnga, *G*; fara at þeim ok drepa þá, *B.* [3]) ok liggja þar eigi lengr, *F*; *v. G.* [4]) en Bárðr vildi þat eigi, *G.* [5]) *þ. F*; menn M. k., *A.* [6]) *þ. G, F*; bæjarins, *A.* [7]) þar komu þá Birkibeinar nokkurir til móts við Bárð, *G.* [8]) *þ. F*; Aflason, *A, G.* [9]) á fund Sv. kgs., *F.* [10]) slètta, *B*; *frá* [sínar úfarar, *F.* [11]) Glumvöllu, *G.* [12]) eyði, *B.* [13]) egr, *F.* [14]) nè, *G.* [15]) svik, *G*; svif, *F.*

Berr fyrir hólm, þar er harri
hlýrs fagr gota stýrir,
stál[1] bruna rauð á reyðar
rymvöll[2] und gram snjöllum;
frægr er[3], með fremð ok sigri
fólkbráðr konúngr háði
darra þíng við[4] drengi,
döglíngr kominn híngat.

Viðreign gesta ok hirðmanna[5].

64. Magnús konúngr lèt búa [til jólaveizlu[6] sèr í Björgyn; hann veitti hirðmönnum sínum í hirðstofu hinni miklu, en gestum í Sunnefustofu. Gestum líkaði illa, er hirðmenn[7] drukku mjöð, en þeir munngát. Ok hit fimta[8] kveld jólanna, er gestir voru (mjök) druknir, hljópu þeir til vâpna, ok gengu at konúngsstofunni ok vildu upphögga; ok er konúngr varð varr við, þá hljóp hann skyndiliga til duranna, ok vildi stöðva þá; en Bárðr skjöldr, þræll hans, hljóp fyrir hann út í forstofuna, ok var þegar drepinn. Eptir þat sneri konúngr inn aptr; [ráku hirðmenn aptr hurðina, en gestir brutu upp[9]. Síðan hljópu þeir fyrir stofudyrnar[10], er fylgð[11] höfðu haldit um daginn áðr[12], þvíat þeir einir höfðu vâpn inni, sumir tóku ofan ofn-

[1]) *þ. G*; skip, *A*. [2]) rúmböll, *G*; rymfjöll, *B*. [3]) *b. G*. [4]) *þ. G*; fyri, *A*. [5]) *þ. B*; gesta hark, *G*. [6]) *þ. G*; jóla vistar, *A*; *frá* [veizlu, *B*. [7]) handgengnir menn, *G*. [8]) átta, *G*. [9]) *v. G*. [10]) *þ. B*; dyrnar, *A*; dyrin, *G*. [11]) *þ. G*; vörð, *A*. [12]) *v. hin.*

grjót, ok börðu út [í forstofuna[1]. Ok er bæjarmenn urðu varir við ok húskarlar Magnúss konúngs [ok lendra manna húskarlar[2], [vâpnuðu (þeir) sik, (ok) gengu til hirðstofunnar, ok stukku þá gestirnir íbrott[3] frá, ok urðu þar margir menn sárir. Ok eptir um morguninn lèt Magnús konúngr taka gestina, þá er [fyrir höfðu ráðit[4]; suma lèt hann fóthögga, en suma handhögga, ok fáir voru drepnir.

Frá Eiríki konúngssyni[5].

65. Þá er Eiríkr konúngsson kom austr til Sverris konúngs, [bað hann ok hans fèlagar[6] konúng fara norðr til Þrándheims [sem skyndiligast[7], ok sagði at þrændr höfðu til þess orð send, ok þess beðit, at hann [væri þeirra forstjóri, sem hann hafði heitið þeim fyrr[8], þvíat Magnús konúngr hafði [þess heitazt[9], [þá er hann fór or Þrándheimi[10], [at koma svâ í annat sinn, at hann hefði meira tóm til[11], at gjalda þrændum þau svik[12] ok vèlræði, er þeir höfðu gert við hann ok Erlíng jarl föður hans[13]. Sverrir konúngr [sagði svâ, at hann myndi ekki fara at um þær sagnir er Eiríkr flutti, ok[14] taldi

---

1) or stofunni, *F.* 2) *v. G.* 3) gánga þeir at stofunni; hrökkva gestir þá, *G.* 4) mest höfðu fyri verit, *G.* 5) *þ. P*; Orðsending þrænda til konúngs, *G.* 6) með sinum mönnum, bað hann, *G.* 7) *v. G.* 8) mundi vera hlífskjöldr þeirra, *G.* 9) þeim heitit, *G.* 10) *v. G.* 11) *b. G.* 12) drottinssvik, *G.* 13) þeir lètu þrændr mundu vinna mikinn stoða, ef hann vildi ráða þar til skipagerðar, *b. F.* 14) kveðst ekki fara mundi at kalli þeirra, *G.*

þá hafa [litla vitru[1] sýnda í sínum ráðum; veitti þeim nú harðar átölur, [svâ sem til var gert[2]; [lauk konúngr svâ sínu máli, at fyrir því er þá var tilefnat[3] jólaveizlu með starfi ok kostnaði, þá[4] lèzt hann ekki myndu þaðan lyptast fyrr en á bak jólum; ok svâ gerði hann.

Frá Ormi konúngsbróður[5], [ok um ferð Sverris konúngs[6].

66. En Ormr konúngsbróðir kom austr til Víkr með liði miklu. Síðan fór hann til Túnbergs, ok lágu þar jafnan á skipum; fóru stundum austr yfir Foldina, stundum norðr á Agðir eða um[7] Vestfold, hendu (þá) hvârir menn fyrir öðrum, svâ sem viðkomust; en ekki fóru Heklúngar til Oslúar, ok ekki mátti konúngr at þeim fara, fyrir því at hann hafði engi skip. Sverrir konúngr fór or Oslú [eptir kyndilmessu[8]; [byriaði (hann) þá ferð sína[9] norðr til þrándheims. þat varð til tíðinda, þá er hann fór um Haðaland, at þeir riðu yfir[10] Rönd at ísi; [ísinn brast í sundr[11], ok týndust þar VII menn ok allir ágætir, Jón skutilsveinn ok Hallvarðr leppr Sunnefuson, ok Ögmundr Hallsteinsson, bróðir Loðins; ok varð hvârki borgit mönnum nè hestum.

---

1) litla vizku, *B*; mikla úgiptu, *F*; úviturliga tiltekizt, *G*. 2) *sem íllt var til mótmæla, G*. 3) stofnat til, *B*. 4) *frá [v. G*. 5) *þ. B*. 6) *b. P; allan þenna kaptula v. G*. 7) *v. B*. 8) *v. B*. 9) *v. B*. 10) vatnit, *b. F*. 11) þá brast niðr ísinn, *B, F*.

Ferð Magnúss konúngs[1] [*til þrándheims*[2].

67. Magnús konúngr bjóst eptir jólin at fara norðr til þrándheims, ok fór hann or bænum eptir kyndilmessu; hann hafði hirð sína ok vildarlið, var skorat á skipin [VIII hundruð[3] manna; hann fór nú skyndiliga, [ok lágu þó sumstaðar í höfnum veðrfastir mjök lengum, en þó[4] komu þeir til þrándheims mjök[5] á úvart, ok svâ[6] inn til bæjarins; þat var laugardaginn í annarri viku lángaföstu. þeir skipuðu svâ atróðrinum, at nokkur skipin lögðu at [út við borg, sum at[7] Eyrum, [en sumum rèru þeir upp í ána, ok ljópu upp í bæinn[8]; en skútur II lögðu at yfir við Bakka, hlupu þeir þar[9] [upp um Erlendshaug, ok stefndu til brúar, ok fóru nú skyndiliga[10].

Frá flótta Birkibeina, ok af ferðum Sverris konúngs[11].

68. [Nú verðum vèr at segja nokkut frá Birkibeinum[12]; [þeir voru þá margir í bænum ok í[13] baðstofum, en allir úbúnir við [þessum mikla úfriði[14]. Bárðr Guthormsson [varð fyrst varr við; tók hann þegar[15] upp um brú, ok allir hans menn. Óttarr knerra ok Helgi þorfinnsson [áttu skútu fyrir bryggjum í konúngs-

[1]) *þ. B.* [2]) *b. P*; Frá Magnúsi k., *G.* [3]) DCCC, *G*; VIII C, *B.* [4]) *v. G.* [5]) *þ. F*; allt, *A*; *v. G.* [6]) róa, *G.* [7]) *b. F*, G. [8]) *b: G, F.* [9]) *þ. F*; *frá* [sum rèru, *A*; *v. G.* [10]) *v. G.* [11]) *þ. P*; *v. G, B.* [12]) *v. G.* [13]) Birkibeinar voru þá margir í, *G.* [14]) úfriðinum, *G.* [15]) ljóp, *G, B, F.*

garði, ok hljópu þeir þángat til[1]. Eyjólfr Aflason[2] hafði gengit til baðs [á Grjóti[3], ok var hann afklæddr; hann heyrði barn eitt mæla: hèr fara Heklúngar. Eyjólfr tók klæðin í fáng sèr ok gekk upp [or garðshliðinu[4] hjá Krosskirkju; [fóru þá Heklúngar margir utan um stræti; síðan hljóp hann[5] [um Kristskirkjugarð, kom þar þá í mót honum sveit, er upp hafði gengit; sneri hann þá[6] [ofan á bryggjur, ok komust á skútu er þar lá[7], [ok þeir fleiri saman[8]. [Eptir þat brugðu þeir[9] sverðum, sumir buklarum, [ok því hverr er í hendi hafði; lètu síðan frá landi, ok svipuðu[10] yfir ána, ok er þeir skyldu lenda fyrir norðan[11] Skellúngarhellu[12], ok[13] fyrir ofan Erlendshaug, þá [vissu þeir eigi [hverju sætti[14], er skipit gekk eigi fram, ætluðu[15] sumir at kominn væri á þá herfjöturr[16], ok þeir myndu allir feigir, en hitt var raunar[17], at akkeri hèkk[18] fyrir borði, ok höfðu þeir eigi gáð at draga uppí skipit, hèlt þeim þat, þá er gryntist yfir at landinu; hjöggu þegar strenginn, er þeir vissu þetta, sveif þeim þá skjótt at landi, ok hljópu síðan á land (upp).

[1]) hljópu til skútu, er lá fyri konúngsgarði, *G.* [2]) Haflason, *B, F.* [3]) *b. G, B, F.* [4]) *v. G.* [5]) *v. G.* [6]) *b. B.* [7]) síðan hljóp hann ofan til skútu á bryggjurnar, *G.* [8]) *b. G.* [9]) sumir sveipuðu, *G.* [10]) *þ. B*; sveipuðu, *A*; *frá* [sveif þeim, *F*; *frá* [ok komust, *G.* [11]) neðan, *B, F.* [12]) Skellíngahamar, *B*; Skillíngahellu, *F.* [13]) komu, *G.* [14]) hvat voldi, *B.* [15]) *frá fyrra* [gekk hvergi skipit; hugðu, *G.* [16]) fjoturr, *F.* [17]) raunin, *B.* [18]) *þ. G*; hafði hángit, *A.*

þeir fóru báðir samt, Óttarr ok Eyjólfr; snjór var fallinn mikill. Nú hljópu Heklúngar upp[1], þeir er við Bakka[2] höfðu lent, [ok mættu þeim við gatnamótit fyrir ofan Erlendshaug, ok hljópu þá hvárir sem máttu; voru III af Heklúngum fóthvatastir[3]. þeir Eyjólfr ok Óttarr fóru báðir samt[4], ok rèðu Heklúngar eigi á þá; komust Birkibeinar á götuna fyrir þá, ok til sinna manna, ok voru þá XV saman í dal nokkorum fyrir neðan Berg. Óttarr kvaðst vilja viðtaka, en Eyjólfr latti: þeim mun sammast lið, segir hann, en oss munu engir menn viðfást. Eptir þetta hèldu Birkibeinar undan, ok upp í[5] Kleppabú, ok svâ [upp yfir Níð ok í Gaulardal, dróst þeim þá lið, komu þá allir samt, þeir er undan höfðu flýit. Fóru þá[6] upp um Sóknadal, ok [upp yfir Dalsskóg[7], stefndu svâ til fjalls; ok er þeir komu í Harðkinn[8], kom þar Sverrir konúngr ímóti þeim [austan or Vík. En er konúngr fann sína menn[9], sögðu þeir honum [sínar farar eigi góðar; höfðu látit marga fèlaga sína[10]. Birkibeinar[11] þeir, er konúngi höfðu fylgt[12] austan, lètu heldr háðuliga[13] yfir þeirra fór. En um daginn eptir

1) Heklúngar koma nú á móti þeim, *G.* 2) *þ. G*; bakkann, *A.* 3) þeir mættust ok voru, *b. B.* 4) nú fundu þeir Heklúnga, *b. A.* 5) *frá* [Heklúngar voru III, en þeir Ottarr II, ok rèðu hvârigir á aðra; sneru þeir þá upp um, *G.* 6) *v. G.* 7) *v. G.* 8) Hjarkinn, *B*; Hjarðkinn, *F.* 9) ok er þeir hittu konúnginn, *G.* 10) frá sinum öförum, *G.* 11) *þ. G*; ok, *A.* 12) flutt, *A* 13) hæðiliga, *F.*

er þeir fóru ofan til Uppdals, þá höfðu þeir allir reiðskjóta, er konúngi höfðu austan fylgt[1], ok vildi engi þeirra miðla sinn hest við hina, er norðan voru komnir; ok gekk Bárðr Guthormsson ok allir hans fèlagar[2]; þar var þá við[3] honum Bjarni Kálfsson skáld[4]; hann kvað vísu:

Fant sè ek hvern á hesti
hèr er nú siðr hinn vesti,
leið eigu vèr lánga,
[en lendir menn[5] gánga;
hirðmenn skulu hlaupa
hèr [erat gott[6] til kaupa,
munka ek mörgu kvíða
en matsveinar ríða.

Síðan fór Sverrir konúngr ofan til Orkadals; ok þar á þeim bæ, er Grjótar hèt[7], voru sýslumenn Magnúss konúngs, hèt annarr Sigurðr, en annarr Hákon; tóku Birkibeinar hús á þeim, ok drápu þá báða ok alla þeirra sveitúnga. Einn maðr komst undan [út um skjaldþili[8], sá hèt Óttarr gási[9], [ok dró hann (undan) út or garðinum[10]; þeir hleyptu V[11] hestum eptir honum, [ok kom einn þeirra næst ok fylgði lengst, ok var þar Sverrir konúngr; en Óttarr [dró undan í kjarrskóga nokkura, ok stefndi þá ofan til Orknáróss, fór þar yfir á báti, ok svâ inn til

1) riðu þeir allir, er með konúnginum voru austan komnir, *G.* 2) menn, *G, F.* 3) með, *G.* 4) *v. G.* 5) lendir menn skulu, *F.* 6) er nú íllt, *F.* 7) heita, *G, F.* 8) *v. G.* 9) gassi, *F.* 10) *v. G.* 11) *v. G.*

Steins, ok þaðan inn [í Gaulardal[1], ok fór hann jafnan sem allra mest mátti hann[2].

Frá Magnúsi konúngi [*ok bændum*[3].

69. Nú er at segja frá Magnúsi konúngi ok hans mönnum, at þeir sveimuðu um bæinn, ok drápu mart af Birkibeinum, [en engi þurfti þar grið at nefna[4]; dvalðist konúngr í bænum um helgina, ok sendi orð út í Orkadal, at hann mundi þar koma miðvikudaginn eptir, ok eiga þíng við Orkdæli[5]; hann sendi orð upp í Gaulardal, at Gauldælir skyldu koma til bæjarins frjádaginn, ok vildi konúngr þá hafa þíng í bænum. Magnús konúngr fór út til Orkadals með öllu liði sínu; gekk þar upp til þíngs; bændr voru komnir, þeir er stefnt var. Konúngr stóð upp ok talaði: lángt man yðr Þrændum þikkja á at minnast þat, er vèr áttum næst samþínga; hafa nú liðit mjök[6] svâ III vetr, at þèr hafit, [engar skyldir mèr gervar[7]; [nú vil ek at þèr greiðit ok gjaldit leiðángr allan almenníng, þann er þèr áttut[8] at gera[9] á þeima XII mánuðum ok þar með tvenna aðra, [er þèr skyldut gört hafa á tveim hinum fyrrum missarum[10]; [látit þá ok fylgja gjald fyri róðr ok reiði, ok allar útvinnur, þær er konúngr á

1) um Gaularás, *B*, *F*. 2) *frá þriðja* [ok dró hann þó undan, svâ at þeir náðu honum eigi at sinni, *G*. 3) *b*. *P*. 4) *v*. *G*. 5) Orkndæli, *G*. 6) *þ*.. *B*; nú, *aptr A*. 7) *b*. *G*. 8) *þ*. *B*; átt, *A*; þann er þèr hafit átt, *F*. 9) *frá* [nú skulut þèr greiða allan almenníng, *o*. *s*. *fr*., *G*. 10) *A hefir ofaukið*: leiðángr, *G*.

at hafa, ok þar með[1] landsskyldir ok sakeyri, þann er þèr hafit áðr greitt ok goldit fjandmönnum vârum, ok hafi þèr fyrir þat guðs reiði ok svâ mína.' Þaðan af [talaði hann hart, ok varð[2] svâ reiðr, at hann bannaðist um, ok hugðu bændr þat um hríð[3], at hann myndi [vilja gánga at þeim ok drepa þá[4]. Hrói hèt maðr á Kjarrastöðum[5], hann svarar konúngi nokkurum orðum, ok beiddi búondum [friðar ok griða ok nokkurra[6] fresta um gjaldit. Konúngr lagði þeim hálfsmánaðar stefnu, at allt gjaldit skyldi þá koma inn til bæjarins, en hèt bændum griðum, ef þetta gjald greiddist[7]; var þá dæmðr konúngi leiðangr. [Þá fóru þeir sýslumenn, er fyrr voru nefndir, Sigurðr ok Hákon, uppá Grjótar, en konúngr fór um kveldit inn til bæjarins[8].

Hersaga [*Óttars gása*[9] *til Magnúss konúngs*[10].

70. Frjádaginn[11], er lokit var formessum í bænum, [komu engir bændr til þíngs[12]. Þá sá þeir fara nokkura menn utan um Steinbjörg með viðarhlöss nokkur. Magnús konúngr var at herbergi í garði Eiríks Árnasonar; ok í því bili kom til bæjarins Óttarr gási, er fyrr var nefndr, [ok þá er hann kom í bæinn[13], stefndi

1) skulu þèr greiða, *b.* *G.* 2) varð hann, *G.* 3) skeið, *G.* 4) veita þeim atgaungu, *G.* 5) *þ.* *G*; Kjarrkastöðum, *A*; Bjarkastöðum, *B*; Krakastöðum, *F.* 6) *v.* *G.* 7) kæmi fram, *B*; *v.* *G.* 8) *v.* *G.* 9) *v.* *B.* 10) *þ.* *P*, *B.* 11) þriðja dag (*rángt*), *B.* 12) ekki bænda (bónda) til þíngsins, *G*, *F*; ekki, *B.* 13) *v.* *G.*

hann í garðinn Eiríks, en hirðmenn nokkurir voru í garðinum; ok [þá er þeir sá, at maðr fór ákafliga, spurðu þeir[1], ef hann vissi nokkut til Birkibeina[2]. Hann svarar: ekki segi ek yðr til þess; hvar er [konúngr yðarr[3]? þeir svara: uppi í Kristskirkju á stefnu; [sá maðr stefnir þegar or garðinum [ok til konúngs[4]. Litlu síðarr kom[5] konúngr í garðinn, ok hljóp ákafliga, ok bað menn taka vápn sín, [ok út á skip[6] sem skjótast: hèr fara Birkibeinar at oss. því næst [kvað lúðr við; tók þá hverr maðr vápn sín ok klæði mjök af skyndíngu, hljópu þegar á skip[7], ok lögðu út til Hólms. Ok er áleið daginn, komu ekki Birkibeinar ok eigi Gauldælir til þíngs; [þótti þetta undarligt, ef Birkibeinar væri eigi í nánd; en þat þótti þá líkligra, at þessi njósnarmaðr myndi logit hafa[8]; en hann hèlt sinni sögn jafnri[9], ok var á konúngs skipi. Margir báðu konúng orlofs at fara inn til bæjarins, er eptir kölluðust átt hafa klæði eða vápn [eðr silfr; sumir vildu sækja sèr drykk[10], sumir áttu konur í bænum. Magnús konúngr latti þá alla at fara til bæjarins, en lofaði fám[11]; en margir fóru eigi at síðr.

---

1) *þ. B*; ok þá er hann kom í bæinn, sà þeir at maðr fór ákafliga; þeir spurðu, *A.* 2) er hann hljóp svà mikin, *b. G.* 3) Magnús k., *G.* 4) *þ. B*; *frá fyrra* [Ottarr fór þá þannig, *G*; *frá síðara* [ok þá er hann kom í bæinn, sá þeir at þessi maðr fór til kirkju, *hefir A ofaukit.* 5) hljóp, *G.* 6) *v. G.* 7) var blásit; ljópu menn þá mjök af skyndíngu til skipanna, *G.* 8) þat þótti mönnum ní líkast at aungu mundi gegna um ferðir Birkibeina, *G.* 9) jafnàn, *B, F*; *v. G.* 10) *v. G.* 11) nær aungum, *G.*

Viðreign Birkibeina ok Heklúnga[1].

71. [Sverrir konúngr ok[2] Birkibeinar lágu uppi í[3] ásinum, ok vissu[4] öll tíðindi í bæinn. En laugardags morguninn[5] vildu liðsmenn ráða í bæinn, en konúngr vildi enn at þeir biði þar til, [er flestir[6] væri í baðstofum; en liðsmenn [rèðu, ok[7] voru heldr veiðibráðir, ok rèðu[8] heldr snemma dags í bæinn, ok var á mikit regn. Þat varð engi varr við fyrr en þeir komu í bæinn, varð þar engi viðrtaka; drápu þeir þar mjök mart manna. Þar fèll Einarr, skipstjórnarmaðr Magnúss konúngs, sumir komust undan á bátum [ok rèru út til Hólms; þá fóru ok utan mjök margir bátar frá Holmi, ok ætluðu inn til bæjarins, áðr en þeir sá, hvar Birkibeinar fóru utan at borg[9]. Magnús konúngr fór íbrot með lið sitt, þegar er hann [sá för Birkibeina[10], [ok út eptir firði, ok svâ[11] alla leið sína suðr til Björgynjar. Þat var mál manna, at nú þótti mjök sýna, hversu [Magnús konúngr ok hans menn voru þá ófúsir[12] til[13] at gánga í fylkta orrostu ímóti Sverri konúngi ok hans liði, er þeir flýðu orrostulaust or bænum, [þegar er þeim kom njósn um ferð Birkibeina[14]; ok hafði Magnús konúngr þá

1) *þ. B.* 2) *v. G.* 3) á, *B*, *F.* 4) sá, *G.* 5) Laugardaginn, *G.* 6) er menn, *G*; er þeir væru, *F*; at liðit, *B.* 7) *v. G.* 8) fóru, *G*; sóttu, *B.* 9) *v. G.* 10) er hann vissi at Sv. k. var kominn í bæinn, *G.* 11) *v. G.* 12) fúsir, *G.* 13) *frá* [Magnúsi konúngi ok hans mönnum var þá ótti mikill, *B.* 14) *v. G.*

VIII C[1] manna, en Sverrir konúngr hafði þá [eigi meirr en[2] hálft fjórða C manna; ok enn þat annat, at þá var [trèborginni svâ vel haldit[3], [ok díkinu[4] fyrir utan[5], at betra var at verja með hálfu minna lið, en til at sækja. Í þenna tíma hafði Magnús konúngr einn allan skipastólinn, ok hafði hann því [allt liðit ok[6] landit fyrir sunnan Þrándheimsmynni, at sköttum ok at skyldum, nema þat eina er Birkibeinar skutust suðr á Mæri [með skútur; ok fóru hvârirtveggju óspakliga, þegar er eigi voru höfðíngjar nær[7]. Birkibeinar höfðu jafnan sveitir[8] sínar í Vík austr, eðr um Upplönd, [þvíat þar var þeim vænst til fèfánga[9]. Heklúngar veittu þeim jafnan árásir, [ok hvârir öðrum[10], ok höfðu ýmsir betr; væri þar ok mart frá at segja, en þó munum vèr [þá atburði mest flytja[11] með frásögn, er oss þikkja merkiligstir, ok[12] sjálfir konúngar hafa verit viðstaddir. Sverrir konúngr lèt [um vârit eptir setja krakana, svâ at allt var krakat hit ytra með sjónum, inn um Gildaskála[13], ok upp um Eyrarnar þvers til árinnar, ok með ánni upp allt at bryggjum; valslönga[14] var ok sett[15] út á Bröttueyri; [kastali var ok gerr[16] uppi við brú.

1) DCCC, *G.* 2) *v. G.* 3) *þ. B*; trèborgin svâ vel haldin, *A*; *v. G.* 4) at díkjum, *F.* 5) þat þó at auk, *b. G.* 6) *v. G.* 7) *v. G.* 8) *þ. G*; vistir, *A.* 9) *v. G.* 10) *v. G.* 11) heldr rita, *B*; rita, *F.* 12) *frá* [heldr rita þá atburði er, *G.* 13) Gildisskála, *F, G.* 14) valslaungva, *B.* 15) *frá* [setja valslaungu, *G.* 16) ok gera kastala, *G.*

Ferð Magnúss konúngs til þrándheims, ok viðskipti konúnga þar[1].

72. Magnús konúngr bjóst um [sumarit eptir[2] or Björgyn, ok dróst honum þá enn[3] mikill herr sunnan or landi; voru þá með honum flestir allir lendir menn hans, ok eru nú[4] albúnir; fara síðan norðr til þrándheims; lagði hann herinum inn um Hólm, ok lá þar nokkurar nætr; Sverrir konúngr sat í bænum. þá fór Magnús konúngr inn í þrándheim, ok tók þar leiðángra[5], ok fór svâ til bæjarins út. Hann lá hina fyrstu nótt [við Depil fyrir innan Hlaðhamra[6]; en um morguninn eptir var svà mikill sjálægr mjörkvi[7], at ekki mátti sjá meirr en stafna á milli [á skipunum[8]; rèri þá Magnús konúngr [í logni[9] inn til Hólms. Ok er Sverrir konúngr heyrði róðr þeirra, en sá ekki, þá hugði hann at þeir myndu atleggja, ok lèt öllu liðinu blása ímót út á Eyrar; en þeir Magnús konúngr voru þá út við Hólm um nóttina. Ok um morguninn lögðu þeir inn at Íluvöllum, ok gengu þar upp [með mestan hluta[10] hersins, ok gengu nær innborginni. Birkibeinar sóttu [ímoti þeim út til borgar[11], ok skutust þeir á [um hríð[12]. Magnús konúngr ok hans menn hugðu, at þeir skyldu

1) *þ. P;* Frá M. k. ok Sverri, *B.* 2) vârit, *G.* 3) *b. B, G.* 4) *b. B.* 5) *þ. G;* leiðángr um allan þrándheim, *A, F.* 6) Hlaðhamar, *F; frá* [fyrir innan Depil, *G.* 7) myrkvi. *B, F.* 8) *þ. G;* skipanna, *F;* skipa, *A; v. B.* 9) *v. G.* 10) þorra, *B.* 11) út á móti þeim, *G, B.* 12) *b. G.*

banna Birkibeinum allar flutníngar[1] til bæjarins bæði [á landi ok á sjá[2]; þá brendu þeir brúna á Níð. Sverrir konúngr sótti ut[3] til borgar með sínu liði, ok [lètu þar gera tjaldbúðir[4]. Hann lèt [taka II stofur[5] í bænum, ok lèt flytja út þannig[6], ok setja þar við borgina; sátu nú svâ hvârirtveggju um hríð. [Magnúss konúngs menn voru flestir á skipum um nætr, en skiptu[7] sveitum til at vaka við borg um nætr, ok höfðu þar jafnan fjölmennt; þeir höfðu stóra elda um nætrnar út á völlunum. [Þat sá Birkibeinar, at þángat var ljóst at sjá til eldanna; en þá var myrk nótt, svâ at skamt mátti sjá frá eldinum[8]. Ok á einni nótt vâpnuðust Birkibeinar, ok gengu út or borginni, veittu síðan Heklúngum árás, fundu þeir ok eigi fyrr en örvar hvinu [hjá þeim öllu megin[9]; eigi var ok lángt at bíða, áðr en spjótum var skotit. Því næst neyttu Birkibeinar höggvâpna sinna, ok drápu um nóttina mikit lið; en allt sneri[10] á flótta, þat er [undan komst[11]. En þeir er á skipunum voru, [heyrðu lúðragánga[12] ok heróp uppá völluna; þá rèru þeir at landi ok settu upp merki sín, gengu síðan

[1]) tilfluttlíngar (tilflutníngar), *G*; atflutníngar, *B*. [2]) af sjó ok landi, *B*. [3]) *b*. *G*. [4]) *v*. *G*. [5]) baðstofur, *F*. [6]) *frá* [gera II stofur, *G*. [7]) Heklúngar skiptust um, *G*. [8]) *v*. *G*. [9]) *þ*. *G*; yfir höfuð þeim, *A*; y. höfði þ., *B*. [10]) *þ*. *F*; kom, *A*. [11]) því kom við, *B*, *G*. [12]) *þ*. *F*; gánga lúðra, *A*; lúðrana, *B*; luðragánginn, *F*.

upp[1], [ok vilja duga sínum mönnum; en fyrir því at myrkt var á, finna þeir eigi fyrr, en flóttamennirnir hlaupa uppá þá[2]; [fèllu þá margir, at með hlaupi hefði undan komizt, ef ekki hefði þeirra fèlagar sjálfir stöðvat þá[3]; ok því næst mættu þeir [kesjulögum ok[4] sverðshöggum Birkibeina; [Heklúngar fèllu þar margir[5], [varð nú ok engi viðrtaka[6]; flýðu þeir þá harðast[7] til skipanna, er áðr höfðu mest eggjat uppgöngunnar; ok fèll þar mart manna, en sumt hljóp á kaf; margir náðu ok skipunum. Sverrir konúngr fór aptr til landtjalda sinna [inn um borgina, ok hans lið[8]; höfðu nú fengit mikit hlutskipti í vâpnum ok klæðum, gulli ok silfri. En er lýsti um morguninn, þá sá Birkibeinar út á völluna, at Heklúngar lágu þar þykt[9]. Þeir Magnús konúngr rèru út til Hólms, ok fám nóttum síðarr fóru þeir [íbrot or Þrándheimi, ok svá[10] suðr til Björgynjar; var þeim þetta mikil skaðaferð; ok þar sat konúngr um vetrinn eptir í bænum, [en Sverrir konúngr sat við sínum mönnum í kaupángi[11].

Frá Sverri konúngi.

73. Þann sama vetr lætr Sverrir konúngr efna til borgargerðar út á Steinbjörgum; voru

1) *frá* [urðu varir við þetta, hlaupa þeir á land, *G.* 2) *frá* [*þ. G*; til þeirra, *A.* 3) *b. F.* 4) *v. G.* 5) *v. G*; en er þetta högg kom í lið Heklúnga, *b. B, F.* 6) *v. G.* 7) sem mest, *G*, óðast, *B.* 8) *v. G.* 9) ok bleiktu þar við síðurnar, *b. G*; bleiktu síðurnar út á völluna, *B.* 10) *v. G.* 11) *þ. F*, Þrándheimi, *G*; *frá* [*v. A.*

konúngs herbergi búin í öndverða lángaföstu. Fór konúngr þá út þángat[1] í borgina, ok var þar jafnan um vorit, [með sumu liðinu[2], [en sumt liðit var í bænum[3]. Ok þann vetr lèt hann reisa skip í þrándheimi[4]; var þat miklu meira en þau skip önnur, er þá voru í landi. þat var III[5] rúm[6] ok XXX[7], ok mikit [í sèr[8]; þetta skip var kallat Maríusúð. þat var á öndverðum vetri, er Sverrir konúngr [lèt blása til þíngs einhvern dag bæði sínu liði ok bæjarmönnum[9]. þá talaði Sverrir konúngr, ok sagði: svâ mikit vandræði höfum vèr haft um hríð hvârirtveggju, mínir menn ok bæjarmenn, ok slíkt sama bændr í hèraðinu[10], at hèr er nú sultr ok seyra, sem vân er at, [þar sem svâ mikill herr hefir fæðzt í einum firði[11] II vetr, [síðan er[12] vèr mistum skipa vârra, er oss [hefir öll þýngð[13] af staðit; ok veit ek eigi mörg þau skip hèr innan fjarðar, er herfær sè; ok er þat satt at segja, ef ek vissa vân þess, at vèr Birkibeinar [myndim hèr fá skip, svâ at mèr þætti oss traust at vera, at vèr Heklúngar myndim[14] enn[15] ýmsir atróast. En nú með því at mínum mönnum leiðist beltadráttr þessi, þá [sè ek engan útveginn annan, en[16] snúast til Upplanda, ok þaðan austr

[1]) *v. G.* [2]) *b. G.* [3]) *v. G.* [4]) *þ. G*; bænum, *A*; kaupángi, *B.* [5]) II, *hin.* [6]) *b. G.* [7]) þrítugt, *G*; hins fjórða tigar, *B.* [8]) at því, *B.* [9]) hafði þíng einn dag í bænum, *G.* [10]) hèruðum, *B.* [11]) er vèr höfum hèr setit, *G.* [12]) sízt, *G.* [13]) hafa öll þýngsl, *G.* [14]) fengim nú nokkurra skipa kost, þá myndim vèr Heklúngar, *G.* [15]) *b. G.* [16]) munum vèr, *G.*

á Vermaland, [eða allt á Gautland. Lauk konúngr svâ sínu máli, at allir hans menn skyldu búast til þeirrar ferðar[1]. En eptir [í vikunni[2] voru járnaðir[3] XX hestar[4]; var þar búizt [æ til þeirrar ferðar hvern dag frá öðrum[5]. Þetta spurðist af kaupmönnum, þeim er norðan komu til Björgynjar. [Í Björgyn var þá mikit fjölmenni saman komit, Magnús konúngr ok hans lendir menn, [ok höfðíngjar[6] nær allir; höfðu þeir ok þar öll [hin stærstu skip[7] sín, ok ætluðu at fara norðr at Sverri konúngi; en fyrir því dvalðist sú ferð, at þeir spurðu þat til Sverris konúngs, at hann var búinn braut or Þrándheimi. Fóru þá menn Magnúss konúngs í sýslur sínar, ok raufst þá allr þessi samnaðr[8]. En Sverrir konúngr dvalðist í kaupángi fram um jól; ok eptir jólin [lèt Sverrir konúngr búa skútur nokkurar; fór síðan skyndiliga, ok ætlaði at koma á úvart Magnúsi konúngi suðr til Björgynjar. Ok er hann kom suðr á Mæri, tók þá andviðri, ok lágu þar um hríð. En þá er Sverrir konúngr þóttist vita, at njósn myndi fyrir komin til bæjarins hit ytra um eiðit, hvarf hann[9] nú aptr norðr til Þrándheims, ok dvalðist[10] þar um vetrinn, ok um vârit eptir.

---

[1]) *v. G.* [2]) um myrgininn, *G.* [3]) skúaðir, *G*; skóaðir, *B*; skauðir, *F.* [4]) ok hundrað, *b. F.* [5]) dag frá degi, *G.* [6]) *b. B.* [7]) stórskip, *F.* [8]) *frá þriðja* [Magnús k. lèt þá menn fara í sýslur sínar, er hann spurði þetta, þvíat hann hafði áðr ætlat at fara at Birkibeinum, *G.* [9]) fór hann suðr með skútur nokkrar á Mæri, ok fèkk þá andviðri; sneri hann, *G.* [10]) sat, *G.*

Frá orðsendíng Magnúss konúngs til Viðkunns, ok[1] dráp þorgils, sýslumanns [Sverris konúngs[2].

74. þorgils hèt sýslumaðr Sverris konúngs; hann hafði sýslu norðr á Hálogalandi í nyrðstu[3] þíngliá[4]; hann hafði ok finnferð, [ok fór um vetrinn á fjall at finnkaupum ok at skatti[5]. þá bygði[6] í Bjarkey Viðkunnr Erlíngsson; hann var allra manna [fr.ðastr sýnum[7], [er þá voru á Hálogalandi[8]; hann var þá XVIII vetra gamall, ok hafði þá nýtekit við sínu föðurleifð. Magnús konúngr sendir Viðkunni orð, at hann skyldi koma [til hans[9], ok [taka af sèr lends manns rètt, sem burðir hans voru til[10]. [þat var ok margra manna mál, at fleiri hlutir mundu vera í orðsendíngu þeirri við Viðkunn, ok myndi þat vera einkamál milli þeirra[11]. Viðkunnr átti II systr, ok voru báðar fríðar, ok þóttu þeir[12] kostir ágætir; þá var ok[13] úgipt Ragnhildr, systir Magnúss konúngs. Viðkunnr fór um vetrinn inn í fjörðu, ok njósnaði um ferðir Birkibeina. Í þenna tíma var þorgils kominn af fjalli, ok hafði fengit allmikit fè; þá sat Viðkunnr fyrir honum inní Ægisfirði[14], ok drap þar þorgils [ok XII menn með honum[15]; tók allt fèit ok hafði með sèr til Bjarkeyjar.

---

1) *þ. P; v. A.* 2) *v. A, G; þ. P;* Cap., *B.* 3) *þ. F;* nærztu, *A;* navrzstu, *G;* nordztu, *B.* 4) þíngá, *G.* 5) *v. G.* 6) bjó, *B, G.* 7) mestr ok f., *G.* 8) *v. G.* 9) á hans fund, *G.* 10) sækja þángat lends manns nafn, *G.* 11) *v. G.* 12) þær, *F.* 13) *b. G.* 14) Avgursfirði, *G.* 15) við XII mann, *G;* ok þá XII saman, *F.*

Fall Viðkunns[1].

75. Um vârit eptir bjóst Viðkunnr norðan; hann hafði skip þat er Gullbríngan hèt, var þat tvítogsessa, [ok mikit í sèr; þetta var hit bezta skip; þat hafði átt Eysteinn erkibiskup. Þetta skip var allvel skipat bæði með liði ok vâpnum[2]; vistabyrðíng hafði hann annat skip. Þar voru með honum systr hans báðar, ok Jón drumbi[3] móðurbróðir hans. Þeir Viðkunnr fóru djarfliga, ok ugðu ekki at sèr, höfðu skjöldu sína alla við stafna, en brynjur [voru í kistum undir þiljum niðri[4]. Sverrir konúngr spurði þat, hvat Viðkunnr hafðist at, ok gerði móti honum Bárð Guthormsson ok Ívar selka[5] með VII skútum. [En er þeir komu norðr í Aungli, þá sá þeir skip Viðkunns, at hann sigldi þá norðan um Ófóta; þat var uppstigníngardag snemma[6] um morguninn, at Birkibeinar rèru inn undir[7] Steigarberg[8], ok biðu þar. Þeir Viðkunnr sá þá eigi fyrr en þeir komu at þeim, ok skipin rendu (náliga) saman; hleyptu þeir þá ofan seglinu, en Birkibeinar lögðu[9] at á bæði borð, ok veittu harða atsókn; [en menn Viðkunns höfðu ekki at verjast með nema höggvâpn[10] ein[11], ok sneri brátt mannfallinu á þá.

1) Drepinn Viðkunnr af mönnum Sverris konúngs, *P*; Frá Birkibeinum ok Heklúngum, *B*. 2) *frá* [*v. G.* 3) drumbr, *F.* 4) í kistum, *G.* 5) silki, *F.* 6) *þetta orð b. F.* 7) um, *F.* 8) Steigarbjörg, *B*; Steigar, *F.* 9) *frá* [þeir fundust norðr við Steigarberg; lögðust Birkibeinar, *G.* 10) *þ. B, F*; bogavâpn, *A.* 11) *frá* [*v. G.*

[Þeir Viðkunnr vildu skjóta bátinum ok flytja af konurnar, ok varð þat ekki, þvíat skjótt [rèð um[1]. Birkibeinar höfðu sigr, en[2] Viðkunnr fèll þar ok [náliga allt lið[3] hans. Tóku Birkibeinar Gullbrínguna ok allt þat er á var, ok höfðu suðr til Þrándheims ok færðu Sverri konúngi; hann lofaði mjök þeirra ferð.

Frá ferð Sverris konúngs til Björgynjar[4].

76. Um [sumarit eptir[5] átti Sverrir konúngr jafnan[6] þíng við [sína menn ok bæjarmenn[7], ok gerði fyrir þeim ýmsa ætlan, ok [staðfestist ekki um þat[8]; ok þar kom, at engi þóttist vita, [hvert ráð hann mundi upp[9] taka[10]. Stundum [var þat mælt[11], at fara skyldi austr til Víkr [eðr á Gautland austr[12]; stundum þat at [gánga á skútur, ok sigla vestr til Orkneyja eðr allt til Suðreyja[13]; [ok hafði Magnús konúngr njósn af þessu, ok sat hann í Björgyn[14], ok dróst þá enn þar saman úvígr[15] herr, ok höfðu fjölða skipa. Þat ráð tók Sverrir konúngr at hann steig á skútur, ok hafði XX [skip, ok öll smá[16]; sagði þat liðinu, at hann vildi norðr á Hálogaland. En er hann kom út or Þrándheimsmynni [til Agðaness[17], þá var á hvast veðr

[1]) skipti um, *F.* [2]) *frá fyrra* [*v. G.* [3]) nær öll sveit, *G.* [4]) *Þ. P*; Frá ráðagerð Sv. k., *A.* [5]) vârit eptir páska, *B, G, F.* [6]) opt, *G.* [7]) menn sína, *G.* [8]) varð ekki staðfast um, *G.* [9]) *b. F.* [10]) *frá* [hvat konúngr barsk fyrir, *G.* [11]) mælti hann þat, *G.* [12]) *v. G.* [13]) at þeir mundu sigla vestr um haf, *G.* [14]) M. k. sat í Björgyn ok spurði öll þessi tíðindi, *G.* [15]) mikill, *G.* [16]) *v. G.* [17]) *v. G.*

norðan, ok lèt hann blása liðinu [af skipunum, ok átti húsþíng[1] ok mælti: þann kurr sem ek hefi ágert um [þessa ferð[2], at fara norðr á Hálogaland, [eða vèr myndim ríða austr á Gautland, en þat var þó ekki með alhuga mælt; ok er oss þat þúngt at taka erfiðan róðr til lítilla gæða; en vèr erum þar komnir náliga[3] í botnholu fyrir þeim Heklúngum. Nú sè ek at inndælla mun vera at láta skúturnar svífa suðr [um Stað[4] með landi [fyrir vindi[5] [um sundin[6]; ok er svâ sem mælt er, at sá hefir er hættir; [ok eigum vèr þó kosti, þegar er vèr viljum, at bregða til hafs út, ok sigla hit ytra[7] til Víkr austr. [Allir sögðu at þat væri hit bezta ráð[8]. Sigldu þeir þá [suðr alla leið til þess er þeir komu[9] suðr um Stað. Þá lèt konúngr samanleggja skipunum, ok átti tal við sína menn ok mælti: nú sýnist mèr vel hafa ráðizt um vâra ferð hèr til, ok mun nú ráðuligast at snúa útleiðis, ok svâ til Víkr austr; ok er gott heilum vagni heim at aka. [Ok er[10] sá kostr at leita til Björgynjar, ef [nokkur væri föng á[11], ok er þat ekki mjök ráðligt; en heita má þat Birkibeinum hvöt; en eigi vil ek þess [einkar mjök[12] fýsa. [Þat kuru allir[13] Birkibeinar

1) til landgaungu, *G.* 2) ferð vâra, *G.* 3) þat hefi ek ekki mælt með aluga, eru vèr þar komnir, *G.* 4) *v. G.* 5) forvindis, *B*; *v. G.* 6) um eyjasundin, *G*; eptir sundum, *B.* 7) megum vèr, ef þèr villt, snúa útleið, ok svâ, *G.* 8) *v. G.* 9) í einni, *G.* 10) þá er til, *G.* 11) föng þætti í því vera, *B.* 12) einkum, *G.* 13) margir, *B.*

at fara til bæjarins, ok þótti gott ef þeir fengi nokkut fáng á Heklúngum. Síðan[1] gerði konúngr nokkurar skútur inn í Úlfasund, en hann sjálfr sigldi hit ytra [til Áleyjarsunds[2]. Birkibeinar tóku inní Úlfasundi II skútur af Heklúngum, er verit höfðu á njósn, ok drápu flesta alla, en gáfu grið nokkurum mönnum, ok höfðu tíðindi af. En þeir sögðu, at III skútur lágu í Áleyjarsundi[3] á njósn, en viti var brendr[4] suðr á Háeyju[5], en annarr innan [á Fenhríng[6], ok sèr frá þeim [vitanum bæði hinn nyrðra[7] vitann, ok svâ[8] inn til bæjarins. Þat sögðu þeir ok, at allr herinn svaf uppi[9] í bænum, ok svâ í hverjum garði [hverr ríkismaðr[10] svaf[11]; [sögðu at allt liðit ugði ekki at sèr, ok[12] öll skip flutu tjölduð fyrir bryggjum. Síðan komu þeir til Sverris konúngs með þessum tíðindum. [En er þeir sigldu norðan um sundin[13], gerði konúngr fyrir lið með II skútum, er [þeir tóku af Heklúngum, ok bundu við stafna skjöldu þá er þeim Heklúngum voru auðkendir, ok þeir sjálfir höfðu átt[14]; fóru þær skútur suðr. En er þeir sigldu á fjörðinn suðr frá Drifeyjum, þá sá Heklúngar, ok kendu brátt skútur þessar

---

1) *frá* [allir kuru at fara til Björgynjar; þá, *G.* 2) *þ. lika B*; Elfarsunds, *F*; *frá* [*v. G.* 3) *þannig hèr F*; Atleyjarsundi, *B*, *G*; Laugjarsundi, *A.* 4) *v. G.* 5) Háeynni, *G*, *B*, *F.* 6) *þ. B*, *G*, *F*; af Rign, *A.* 7) nærðra, *A.* 8) *frá* [*v. G.* 9) *v. G.* 10) ríkismanna, *B*, *F.* 11) *frá* [ríkismenn sváfu, *G.* 12) *v. G.* 13) sundit, *B*; *frá* [*v. G.* 14) Heklúngar höfðu átt, *G.*

ok skjöldu, ok [ætluðu at vera myndu fèlagar þeirra, ok vöruðust ekki; fundu eigi fyrr at ófriðrinn væri, en skúturnar brunuðu at þeim í sundit; en Birkibeinar sendu þegar bæði skot ok spjót[1]; hljópu Heklúngar upp á land, [en sumir voru drepnir[2]. Birkibeinar tóku nú skúturnar ok allt þat er á var, ok biðu þar konúngs. Eptir þetta rèru þeir Sverrir konúngr suðr leið sína, [ok er þeir sóttu suðr í sundin[3], þá[4] gerði konúngr enn fyrir skúturnar, þær er Heklúngar höfðu átt, ok bað þá taka vitann á Háeynni[5], en Birkibeinar voru heldr veiðibráðir, ok rèru þeir suðr skjótara eptir, en konúngr vildi, ok varð vitakarlinn varr við, ok skaut eldi í vitann; [en þó[6] varð ekki vart við til hins syðra vitans, þvíat Birkibeinar komu skjótt ok tóku vitakarlinn, en brutu niðr vitann. Róa þeir konúngr suðr með sjálfu landi, þvíat þar bar skuggann [á sæinn[7] af fjöllunum. Ok áðr en þeir rèri at Holdhellu, átti konúngr tal við liðit, ok mælti: engu [er enn spillt í[8] um vårt ráð[9], ok megum vèr nú láta fljóta suðr um bæinn, ok hlaupa svâ [um horn[10] þeim; en allir lètust fúsari til bæjarins at leggja. Konúngr segir svâ, at hann vill ekki þá letja,

---

[1]) hugðu sína menn vera mundu, ok er skúturnar komu at þeim, lètu Birkibeinar gánga skotin, *G*. [2]) *þ. G*; ok voru drepnir, en margir særðir, *A*; voru margir drepnir, en sumir særðir, *F*; ok v. m. d. ok sæ., *P*. [3]) sundit, *B*. [4]) *frá* [*v. G*. [5]) *þannig hin*; eyjunni, *A*. [6]) *þ. hin*; ok, *A*. [7]) *v. G*. [8]) höfum vèr enn í spillt, *G*. [9]) mál, *G*. [10]) yfir hönd, *B*.

[ok kvað þat líkara, at Heklúngar mundu vera konúngi sínum [litlir til varnar[1], ef þeir vakna svefnærir, ok ölóðir munu þeir niðr hafa lagzt: man þeim mjök á felmt verða, þá er vèr komum[2]. Vèr skulum svâ hátta atlögunni, at Eiríkr, bróðir minn, skal róa undir bergit, ok X skútur [hinar stærstu[3], ok gánga þar upp, en láta fara hans[4] merki utan um Kristskirkjugarð, ok svâ fram í konúngsgarð; en ek mun róa [fram fyrir Hólm, ok[5] inn fyrir bryggjur, ok leita til skipanna; munum vèr þegar upp gánga, sumir [fyrir innan Sandbrú, en sumir um Miklagarð, ok upp í Maríukirkjugarð[6]; en sumir[7] [inn um Petrskirkjugarð, ok svâ upp á stræti[8]. Úlfr af Laufnesi skal róa inn í vâgsbotn [með II skútur, ok gánga þar upp með merki; fara svâ innan eptir bænum[9], ok gegna þeim er þángat stefna, ok látit þar lúðr gánga [æ sem títt er[10].

[*Flótti Magnúss konúngs, ok sigr Birkibeina*[11].

77. Nú greiddi Sverrir konúngr atróðrinn [sem skipat var; síðan ljósta þeir árum í, ok róa sem ákafast inn[12] fyrir bryggjurnar, [þar er lángskipin flutu[13]; [hjuggu strengina, ok hrundu út ífrá bryggjunum, flutu skipin út á

---

1) ekki mjök stöðugir, *B.* 2) *frá fyrra* [: þvíat ek ætla þeim munu um felmt verða, ef vèr komum þeim dyn fyri dyr, *G.* 3) *v. G.* 4) *b. G.* 5) *v. G.* 6) mikla kirkjugarð, *F.* 7) *frá* [*b. F.* 8) *frá* [*v. G.* 9) *v. G.* 10) *v. G.* 11) *þ. P*; Slag í Björgyn, *A.* 12) *frá* [ok svâ hvârir, sem ætlat er, ok þegar þeir koma, *G.* 13) *v. G.*

vâginn, þvíat engir menn voru til gæzlunnar[1]. Birkibeinar hljópu upp á bryggjurnar; [fór þá upp merki konúngs[2], ok æptu þegar heróp. Eptir þat hljópu þeir upp í bæinn, stefndu í garðana, þar er þeir vissu vân Heklúnga (fyrir); fèll þá mjök mart af Heklúngum, [en allr fjölðinn flýði[3]. Þá er Sverrir konúngr kom upp til Maríukirkju, þá var þar fyrir Jón Hallkelsson, ok bað griða. Konúngr gaf honum grið, ok sonum hans II, Rögnvaldi ok Hallkeli[4]. Konúngr sneri nú út eptir strætinu, en sum sveitin inn eptir bryggjum, ok hjuggu út skipin, bæði [kaupskip ok lángskip[5]; var allr vâgrinn fullr af skipum. Þeir Úlfr sóttu innan um strætit, ok [drápu mart manna, ok[6] fengu enga viðtöku. [En þá er þeir Eiríkr lendu út í hólminum, heyrðu þeir heróp mikit inn í bæinn, ok hugðu at Heklúngar myndi[7] (hafa) orðit varir við, ok veita þeim viðrtöku; þvíat þeim var vân, ef Magnús konúngr væri viðrbúinn, at hann hefði svâ mikit lið fyrir í bænum, at þeim væri úfæra at berjast við hann; en eigi at síðr hljópu þeir upp djarfliga, ok æptu heróp, ok hljópu utan um Kristskirkjugarð[8]. Magnús konúngr svaf í höllinni ok öll [hirðin ok konúngs sveitin[9]. Konúngr hafði verit í svölunum

1) höggva þeir strengina ok hrinda út skipunum, *G.* 2) *v. G.* 3) *v. G.* 4) Hallkatli, *B, F.* 5) smá ok stór, *G.* 6) *v. G.* 7) aptr hverfa ok (*ofaukit*), *b. A.* 8) *frá* [þeir Eiríkr konúngsson fara utan um Kristskirkjugarð með ópi ok lúðragángi, *G.* 9) sveit hans, *G.*

úti[1], ok heyrði, er hit fyrsta kom ópit inní bænum; hljóp konúngr þá fram eptir svölunum til Postolakirkju. Þá heyrði hann annat heróp útí Kristskirkjugarði; hann hljóp út um svalarnar ok ofan í kirkjugarðinn; var þat [furðuliga hátt[2] hlaup. Konúngr stefndi upp um biskupsgarð, ok svâ [fyrir ofan veisuna, ok fyrir ofan Coprinn[3], ok svâ[4] inn fyrir ofan Nikoláskirkju, komu [þá til hans menn hans; fóru þá enn allt hit efra inn til Ólafskirkju, kom þá saman lið hans[5]. Birkibeinar höfðu ekki randsakat bæinn, [fyrir því at þeir vildu út í konúngsgarðinn skynda sem mest[6]. Þá er merki Sverris konúngs fór innan [í konúngsgarð[7], þá óð annat merki utan ímót[8] eptir garðinum, ok skutu hvârir at öðrum; var þá við sjálft[9] at þeir myndi berjast, áðr [en þeir kendi at þar fór Eiríkr konúngsson[10]; snerust þá allir saman[11] ofan at höllini[12], ok sóttu at fast. Magnúss konúngs menn vörðust [með vâpnum ok ofngrjóti[13]; var þat löng hríð; fèll þar mart [manna ok[14] góðra drengja. En er þeir vissu at konúngr var eigi þar, þá lèt Sverrir konúngr gefa [grið flestum öllum þeim, er þess beiddust[15]. Eysteinn erkibiskup var með skipi sínu yfir

1) *v. G.* 2) furðu hátt, *G*, *B*, *F.* 3) Kopr, *B.* 4) *frá* [*v. G.* 5) þar þá til hans mart Heklúnga, *G.* 6) *v. G.* 7) *þ. B*, *G*; at bænum, *A.* 8) *v. G.* 9) búit, *b. F.* 10) þeir kéndust; fór Eiríkr þar, *G.* 11) samt, *G.* 12) hallinni (*allstaðar*), *B*, *F.* 13) *v. G.* 14) *v. G.* 15) þar mörgum mönnum grið, *G.*

við Jónsbryggjur; hljópu þá menn hans upp með vâpnum, ok sóttu inn á Jónsvöllu, ok rèðu[1] til liðs við Magnús konúng, en Birkibeinar mættu þeim ok drápu af þeim XXX manna, en ráku aptr alla aðra, ok voru þeir margir sárir er undan komust; fèllu þar frændr erkibiskups, Ólafr lángi ok Guðbrandr þorbergsson. Útí höllinni fèllu þeir Hallvarðr marardrap[2], ok Páll Eiríksson or Uppdal. þá er Magnús konúngr ok menn [hans komu saman[3] upp um Nunnusetr, þá mætti konúngr mörgu[4] liði sínu, ok spurði, ef menn vildi snúa aptr til bæjarins, [ok berjast[5], [kvað sèr sagt[6], at Birkibeinar höfðu lítit lið; [en margir svöruðu, kváðu þat ekki ráð vera, at vâpnlausir menn gengi til orrostu, þvíat þat var fátt eitt manna þar, er alvæpni hefði, en mart var vâpnlaust, ok lítt klætt, þvíat menn höfðu skjótt sprottit upp or rekkjum sínum; konúngr hafði (ok) ekki merki ok engan lúðr[7], ok af öllu þessu þóttust menn ekki færir til orrostu, snerust þá suðr til Strindar[8], ok þaðan í Harðángr; rèðu sèr þar til skipa, ok fengu sèr skútur nokkorar[9] ok ferjur. Margir fóru ok síðan suðr með landi bæði dag ok nótt, kom þá mart lið hans eptir honum; en sumt, þat er seinna varð or bænum,

1) ætluðu, *G.* 2) marardraf, *B*, merardráp, *F.* 3) var kominn, *G.* 4) *b. G.* 5) *b. G.* 6) kvaðst hyggja, *G.* 7) allir svöruðu því, at þat væri ekki ráð, þar sem margir voru nær vâpnlausir; þeir höfðu ok aungan lúðr ok ekki merki, *G.* 8) Strindarfjarðar, *G, B.* 9) margar, *G.*

hafði snúit upp [til Alrekstaða[1], ok norðr um fjallit, ok komu ofan í Ostrarfirðí, ok fóru þaðan upp á Vors, ok svá hit efra norðr um Sogn, ok þá upp á Valldres, ok hit efra allt í Vík austr[2].

Sverrir konúngr sættist við Eystein erkibiskup[3].

78. Sverrir konúngr tók í Björgyn allan skipastól Magnúss konúngs, þar tók hann ok alla (ina ágætustu) gripi hans; þar tók hann ok kórónuna ok gullvöndinn, er hann var vígðr með, ok allt vígsluskrúð hans; fengu liðsmenn þar mikit hlutskipti. Eysteinn erkibiskup hafði þat sumar[4] komit vestan af Englandi[5] snemma, ok hafði verit III vetr á[6] Englandi frá stóli sínum; ok þá sættist erkibiskup við Sverri konúng, ok fór hann um sumarit norðr til stóls síns. [En er Jón Hallkelsson ok synir hans komu á fund Sverris konúngs, þá bauð hann þeim[7] at fara [í griðum, hvârt er þeir vildu, norðr til búa sinna, eða austr eptir Magnúsi konúngi; en þeir beiddust at fara til Sverris[8] konúngs[9]. Konúngr [mælti móti[10]: þvíat tysvar hafi þèr áðr svarit mèr eiða, ok haldit hvâr-

1) *þ. F*; Alfekstaða, *A*; um Alreksstaði, *B*. 2) *frá* [um Alreksstaði, ok lètti eigi fyrr en þeir komu austr í Vík, *G*. 3) Sverrir var í Björgyn, *B*; Frá Jóni Hallkelssyni ok sonum hans, *P*. 4) sama vâr, *B*. 5) *v. hin.* 6) *þ. G*; í, *A*. 7) Sv. k. bauð Hallkatli Jónsyni (*rángt skrifað*) ok sonum hans, *G*. 8) Magnúss (*einnig ritvilla*), *B*. 9) *frá* [til móts við M. k., en Jón vildi heldr vera með Sv. k., *G*. 10) kveðst þess vera úfús, *G*.

iga; ok eigi at síðr svörðu þeir enn (eiða) hit þriðja sinn Sverri konúngi; ok litlu síðarr fóru þeir íbrot, ok austr til Magnúss konúngs. [En er Sverrir konúngr spurði til Magnúss konúngs, bjóst hann sem hvatligast, ok fór eptir honum austr allt á Agðir, ok funnust ekki at því sinni; ok sneri hann aptr[1] síðan til Björgynjar, ok dvalðist þar um hríð[2]; en Magnús konúngr fór um sumarit suðr til Danmarkar á fund Valdhamars[3] konúngs, ok flýði þá annat sinni landit fyrir Sverri konúngi.

Dráp sýslumanna Sverris konúngs[4].

79. Sverrir konúngr skipaði [sýslu mönnum sínum allt um[5] Rogaland ok Hörðaland. Ívar dápa[6] sendi hann inní [Sogn í[7] sýslu. Um haustit eptir[8] fór hann norðr til Þrándheims öllu liði sínu, ok var þar um vetrinn. Ok er Sverrir konúngr var norðr farinn, líkaði Sygnum ekki við sýslumennina. Þat var litlu fyrir jól at sýslumenn kröfðu útgerða til jólaveizlu sèr, ok ætluðu at sitja í Lúsakaupángi; en kaupángsmenn[9] [urðu við þetta óðir, ok sömnuðust saman Sókndælir ok Eiðbyggjar, ok fóru til kaupángs, komu þar[10] jóla aptan; snúast þá ok til kaupángsmenn með þeim, ok veittu atgöngu sýslumönnum konúngs. Fyrir

[1]) á Ögðum, *b. B.* [2]) *frá* [*v. G.* [3]) Valdamars, *B, F.* [4]) af Sygnum, *b. P*; Frá Sverri konúngi, *B.* [5]) þá sýslumönnum allt um, *G*; mönnum sýslu um allt, *B.* [6]) dafa, *B.* [7]) *v. G.* [8]) *v. G.* [9]) bændr, *B.* [10]) vildu þat fyrir aungan mun. Sókndælir fara til kaupángs, *G.*

þessu úráði[1] voru mest Arnþórr[2] af Hvali ok Ísak[3] þorgilsson, ok synir Arngeirs[4] prests Gautr ok Karlshöfuð. Ívarr dápi bað griða, ok bauð at fara íbrot með alla sína menn. Bændr vildu þat eigi, [ok gengu at þeim[5], ok drápu þá sýslumennina, ok flesta[6] alla sveit þeirra; en á laupi komust undan þeir er lífit þágu, ok komust[7] þeir hit efra norðr til Sverris konúngs, ok sögðu honum þessi tíðindi, ok svâ þat, at Sygnir kölluðust hafa drepit þjófa[8] ok illmenni, ok töldu þá óbótamenn.

Gör Maríusúðin[9].

80. þat sama sumar er Sverrir konúngr hafði tekit[10] skipin í Björgyn, var Maríusúðin [búin ok[11] alger; ok um haustit [er Sverrir konúngr kom norðr, þá[12] lèt hann setja fram skipit. Skipit var gert fyrir ofan bæinn, ok var þat mál manna, at eigi myndi mega framsetja, nema garðar manna væri brotnir; ok kölluðu menn, at konúngr lýsti í þessi skipgerð mikla[13] ágirnd ok ofsa, mæltu margir illa fyrir skipinu; en at því[14] reyndist, er fram var sett, at konúngr hafði svâ fyrir sèt [ok ætlat[15], at skipit gekk fram, ok þurfti hvârki at brjóta hús nè garða til. Ok þá er skipit hljóp

1) ráði, *G.* 2) Arndór, *G.* 3) Ysakr, *B.* 4) Alfgeirs, *F*; Algeirs, *B*, *G.* 5) *v. G.* 6) nær, *G.* 7) fóru, *G.* 8) ok ránsmenn, *b. F.* 9) Flotat Maríusúðinni ok tala Sverris konúngs yfir, *P.* 10) tekin, *G.* 11) *v. G*, *B.* 12) *v. G.* 13) *v. G.* 14) hinu, *G.* 15) *v. G.*

af stokkunum fram á ána, þá bilaði í skarar[1] nokkurar; [því at svâ[2] hafði atborizt um vetrinn, þá er Sverrir konúngr hafði farit suðr á Mæri, þá var skipit reist meðan í kaupángi, ok komnar voru IX sýjur [á hvârt borð[3], þá er konúngr kom aptr. En er hann sá smíðina, þá mælti hann: þetta skip er miklu minna efnat, en svâ sem ek vil at sè; nú skal högga í sundr skipit, ok leggja í [kjöl XII álna lángan[4]. Smiðrinn mælti móti, en konúngr rèð, ok varð þat at skipinu, at samskarat[5] varð mjök um botninn; ok hafði þar bilat at skörunum þá er fram var sett. Sverrir konúngr var uppi í skipinu, þá er á vatn var komit, ok mælti: guð sè þess lofaðr, ok hin helga mær María, ok hinn helgi Ólafr konúngr, at þetta skip kom með heilu á vatn, ok engum manni at meini, sem margir gátu, ok ræddu þar um [úvingjarnlig mál[6] til vâr, sem guð fyrirgefi þeim þat! Nú þikki mèr þat [líkast, at eigi myni hèr vera þeir menn margir, er sèt hafi fyrr jafnmikit lángskip á vatni fljóta sem þetta er, ok[7] er þetta mikil landvörn fyrir vârum úvinum, ef til þessa skips vill [falla nokkur hamíngja[8]; vil ek ok þetta skip gefa á traust ok trúnað hinnar helgu Maríe[9], ok kalla þetta skip Maríusúðina; vil ek

[1]) skarir, *B*; skararnar, *F*. [2]) þat, *G*. [3]) hvârumegin, *G*. [4]) XII álna kjöl, *G*. [5]) *þ. B*, *F*; samskart, *A*, *G*. [6]) mörg úvíslig orð, *B*. [7]) vænt at fáir menn munu hafa sèð lángskip meira, *G*. [8]) auðna fjalla, *G*; ef hamíngja vill fyla skipi þessu, *B*. [9]) Maríu, *G*.

ok[1] þess biðja, at hin helga mær María sè vörn ok gæzla fyrir þessu skipi; ok hèr til jartegna vil ek gefa Maríu[2] þá gripi, er [meirr falla[3] til guðs þjónustu: en þat eru messuföt[4] þau er erkibiskup er sæmiliga búinn um hátíðir, þótt hann beri; ok vænta[5] þar ímót, at hon [mun álíta þessar gjafar[6], ok [veitta sinn styrk ok gæfu[7] bæði skipinu, ok þeim [er á, ok svâ[8] öllum þeim[9], er [með því fara[10]. Konúngr lèt grafa í ennispánuna[11] bæði fram ok aptr helgadóma; hann skipti ok messuklæðunum, lèt fara hökulinn til Maríukirkju, en kantarakápu til Helgasetrs[12], ok öll önnur til Nunnusetrs á Bakka. Maríusúðin var ekki fagrt skip, allt minna til skutanna en um mitt, ok voldi því mest þat er aukit hafði verit; [konúngr lèt gera at skipinu, þar er lest hafði[13]. Sverrir konúngr lèt gera um vetrinn nokkur lángskip, [en endrbæta sum, ok búa öll sem bezt[14]. Nú var gör Hjálpin, er Þórólfr[15] rympill hafði, ok var VI[16] rúm ok XX; þá var ok görr Viðsjáin, er Úlfr af Laufnesi hafði, ok enn því næst mikil [at rúmatali[17].

---

1) þarmeð, *b. G.* 2) drottníngu, *b. F.* 3) skal hafa, *G*; heyra til, *B*; hæfa, *F.* 4) messuklæði, *B*, *G*, *F.* 5) vætta, *G.* 6) muni til líta þessara gjafa allra saman, *G.* 7) með sínum styrk heill ok gæfu gefa, *G.* 8) *b. G.* 9) *b. G.* 10) á búa, *B.* 11) *þ. G*; ennispáninn, *A*; ennispónunum, *F.* 12) Helgisetrs, *hin.* 13) *v. G.* 14) *v. G.* 15) Þjóðólfr, *b. B.* 16) VII, *B.* 17) *b. G.*

Sigling Sverris konúngs or kaupángi[1].

81. Um vârit eptir páska bjóst Sverrir konúngr norðan or Kaupángi, ok hafði III skip ok XX, [ok flest stór[2]. Þar var þá með honum Eiríkr bróðir hans, Úlfr af Laufnesi, Úlfr flý[3], Bárðr Guthormsson, Ívarr selki[4], Hávarðr Jarlsson; þeir höfðu mikit lið ok frítt. Konúngrinn hafði þá Maríusúðina; [var þar skorat[5] á hana[6] CC manna ok LXXX. Konúngr lèt bera á skipit út III[7] kistur, ok báru IIII menn hverja út, ok þóttust menn úgerla[8] vita, hvat í myndi vera. Eiríkr konúngsson hafði Óskmeyna, ok var þat nær hálfþrítogt. Sverrir konúngr fór nú með liði sínu suðr með landi; [þeir lágu í Steinavâgi, ok hafði konúngr þar húsþíng ok talaði, segir svâ: at hann hafði enga frètt þá til Magnúss konúngs, er þeim væri bráðs úfriðar af vân; bað[9] menn vera spaka ok friðsama, frètta vandliga hvat [er títt væri, ok íhuga[10] um hvers manns ræður[11], hvârt er hann væri [meira háttar eða minna[12], ok kunna honum at segja allar nýlundur, þótt þeim þætti [lítils[13] vert[14], [ok talaði skamt örindi ok snjallt. Þeir lágu ok í Hereyjum; þar hafði konúngr

1) *þ. B;* Brend bygð í Sóknadal, *A.* Frá ferð Sverris konúngs suðr með landi, *P.* 2) *v. G.* 3) fley, *F.* 4) silki *F.* 5) talit, *B;* skráð, *F.* 6) *frá* [voru á henni, *G.* 7) IIII, *G, F.* 8) eigi, *G.* 9) ok höfðu mikit lið ok frítt. Konúngr bað nú sína, *G.* 10) væri í hverju, *G.* 11) *frá* [við sik væri umtal manna, *B.* 12) meiri eðr minni, *G;* meiri fyri sèr e. minni, *B.* 13) um, *b. G.* 14) *frá* [lítit tilkoma, *B.*

ok húsþíng, ok talaði enn allt hit sama sem fyrr[1]. [Þaðan sigldi hann suðr fyrir Stað, ok fengu hvast veðr, ok hölðu raskótt[2] fyrir stálinu; varð Maríusúðin klökk mjök, ok skaut[3] lykkjunum; sneri konúngr inn til Úlfasunda; ok [er hann lá þar[4], urðu menn varir við, hvat í þeim miklum kistum var[5]; var þar þá [tekinn or skipsaumr[6], ok færðr í skipin[7]. Konúngr fèkk ok reksaum í hvert hálfrými, [ok bað þá varðveita, er þar bygðu, ok taka til þá er þeir þyrfti. Sverrir konúngr fór nú leið sína, þar til er hann kom suðr at Sognsæ; þá sagði hann[8] liðinu, at hann vili snúa inn í Sogn, ok heimta gjöld eptir menn sína, [þá er Sygnir höfðu aftekit[9]. Síðan beiddust menn at fara til Björgynjar, þeir er örindi áttu þannig[10]; en fyrir því at konúngr vissi sèr enga vân úfriðar [svá bráðindis[11], [eða skjótrar liðsþurftar[12], þá lofaði hann öllum þeim[13] [suðr at fara[14], ok fóru III skip suðr. Fyrir þessu liði rèð Svína-Petr; nú skiptust menn milli skipanna, [fóru þeir suðr er örindi áttu, en aðrir í staðinn í rúm þeirra[15].

1) *v. G.* 2) ráskot, *B*; ravskótt, *F.* 3) *frá* [þeir fengu hvast veðr fyri Staði, ok varð Maríusúðin klökk mjök fyri stálinu, ok skaut mjök, *G.* 4) lá þar til þess er gaf, *F.* 5) *þ. G*; hafði verit, *A.* 6) brotinn upp saumr, *F.* 7) *þ. G*; skipit, *A.* 8) konúngr sagði þá, *G.* 9) *v. G.* 10) *b. G.* 11) *b. G.* 12) *b. F*; *frá fyrra* [einkis von bráðligs háska, *B.* 13) er báðu, *b. F.* 14) *v. G.* 15) *v. G.*

Sverrir konúngr brendi í Sogni[1].

82. Sverrir konúngr sneri inní Sogn, ok hafði XX skip; lá fyrst í Rúslum[2], ok sendi boð inn í Sóknadal, at bændr skyldi koma til hans, ef þeir vildi sættast við hann, ok lagði þeim stefnu í Hvamsey[3]; fór þá konúngr inn þángat; komu þar bændr, ok festu konúngi gjald. Konúngr dæmdi á hönd[4] þeim XV merkr gulls, ok lagði þeim III nátta stefnu, at gjaldit skyldi koma út til hans. Fóru bændr heim, [ok sögðu sína ferð slíka sem var; undu þeir illa við, ok[5] gerðu þeir ráð sitt allir saman bændr; kom þat ásamt, at þeir nýttu sèr þessa stund, er konúngr hafði gefit þeim, tóku þat ráð, at [þeir fluttu[6] fè sitt á fjöll upp ok merkr, ok eyða alla bygðina. En er konúngr fann, at [bændr mundu rjúfa stefnuna, ok liðin var sú stund, er á var kveðin, þá leysti hann flota sinn, ok sigldi inn eptir firði. Ok er hann kom þar, er[7] firðirnir skiljast, þá gerði hann frá sèr Úlf af Laufnesi ok þórólf[8] rympil með VI skipum inn til Lúsakaupángs, ok bað þá elda[9] [þar baðstofur[10], ok [taka at verkakaupi[11] slíkt, er þeir vildu. Þat er frá þeirra ferð at segja, at[12] þeir komu til Lúsakaupángs,

1) *þ. B.* Hernaðr Sverris konúngs í Noregi, *G.* 2) Ryslum, *G.* 3) *þ. G, F*; Hvarfsey, *A.* 4) hendr, *G.* 5) *þ. frá* [*F*; síðan, *A.* 6) flytja, *G.* 7) þeir rufu stefnuna, þá siglir konúngr inn þar sem, *b. G.* 8) Þjóðólf, *B.* 9) þeim, *b. B.* 10) baðstofur bænda, *G.* 11) verðkaup, *B, F.* 12) er, *G.*

ok ræntu þar fè öllu því er þeir fengu, en brendu kaupstaðinn; ekki fengu þeir af mönnum. Sverrir konúngr sneri inn í Norafjörð XIIII skipum, ok lagðist inn við Sóknadal; var þat óðinsdaginn[1] at apni; en þórsdaginn[2] at morni lèt hann blása liðinu til tals, ok segir ætlan sína; bað liðit vâpna sik ok gánga upp í dalinn, [þar II[3], er einn [þeirra sveitúngr[4] væri eptir at gæta skipanna; bað þá skipa[5] til[6] af öllum skipum, [ok mælti svâ: fari menn gætiliga, þeir er uppgánga, þá er menn fara nær skógunum, eða þar er leynin eru fyrir, at menn fái eigi mein af áskotum þeirra; drepit ok því eina menn, ef þeir vilja sæta[7] áhlaupum við yðr; [takit fè hvar sem þèr fáit[8]. En ef bændr forðast fund vârn, ok vilja eigi sættast við oss, þá skulum vèr svâ hèðan fara, at bændr skulu [vân eiga bakelda[9] eða smíðarkola, þar sem[10] nú eru bæir þeirra; látit aldri kot eptir standa, nema þèr gætit til um kirkjur, þar er svâ má. Farit nú hermannliga, er yðr er lofat, [ok þat boðit, fyrir því at margir fara þá úspakliga, er ek bánna, ok ek legg við líf þeirra ok limar[11]. Síðan lèt hann uppsetja merkit, ok sneri á leið liðinu[12], þá þeystist[13] eptir allr múgrinn. [Nú

1) fimta daginn, *B.* 2) föstudag, *B.* 3) II *menn þar*, *G.* 4) *v. G.* 5) skipta, *G.* 6) *frá* [*or hverju hálfrými*, *G.* 7) hann bað menn ræna fè, en eigi drepa menn, utan bændr sæti, *G.* 8) *v. G.* 9) bakstrelda, *F.* 10) *frá* [eiga þar smiðarkol er, *G.* 11) *v. G.* 12) *þ. G*; ferðinni, *A.* 13) geystist, *B.*

litaðist konúngr um, ok sá[1] at fátt eitt var eptir at skipunum; [þá kallaði hann ok mælti; bað eigi liðit gánga á land upp ok[2] eyða skipin: [ok ljá þess færis úvinum vârum at taka skipin undan oss, þvíat með mannhættu ok miklu starfi fengu vèr þau. En svâ var fólkit geyst, at fátt eitt lèt sem heyrði þetta, er konúngr mælti[3]. Þá sneri sjálfr konúngr ofan til skipanna[4], lèt hann skipin heimta út undir strengi. En er Birkibeinar gengu upp, verða þeir ekki við menn varir, ok við engan búsmala; en auð voru öll hús, þar er þeir komu. Gengu þá Birkibeinar Þórsdaginn upp eptir dalinum, ok um-nóttina eptir, ok funnu einn mann, þann er þeim sagði þau tíðindi, at[5] allt fólk [ok fè[6] hafði flýit á fjöll ok heiðar[7]. Frjádaginn [þegar í sólarroð, þá viku[8] Birkibeinar ofan ferð sinni [or dölunum[9], ok þá er einhverir[10] komu til [þess bæjar er efstr var í dalinum[11], þá skjóta þeir þar eldi í ok brenna. Ok [er þetta sá þeir er neðarr fóru, þá gera þeir slíkt hit sama, ok nú gerir þat hverr at öðrum, ok leggja eld í hús þar sem staddir eru[12]. [Þá var lítill vindr á, en svâ var reykrinn mikill, er öll tók náliga senn bygðin at brenna, þá tók hverr

[1]) *frá* [sá konúngr, *G.* [2]) kallar hann þá, at menn skyldi eigi, *G.* [3]) en engi lèt sem heyrði, *G.* [4]) ok þá er hann sá at þar var liðit fátt eitt þá (*ofaukit*), *b. A.* [5]) *þ. G*; 'er, *A.* [6]) *v. G.* [7]) merkr, *G.* [8]) *frá* [viku sneru, *G.* [9]) eptir dalnum, *G.* [10]) þeir, *G.* [11]) efsta bæjar, *G*, er þeir fundu efstan, *B.* [12]) lètu svâ gánga ofan eptir bygðinni, *G.*

reykrinn annan um allan dalinn; ok fóru svâ Birkibeinar allt ofan eptir dalinum, ok[1] síðarst brendu þeir á Steðju[2], ok dvölðust þeir þar mjök lengi, fyrir því at eldinn vildi leggja at kirkjunni, en þeir báru fyrir segl [ok vættu[3]; ok þá er húsin voru fallin, fór allt liðit til skipanna. Tíutegu[4] bæja brendu þeir þar, ok var þat [allt fögr[5] bygð. Konúngr lèt þá brátt leggja skipin yfir til Haugastrandar[6], ok lögðu þar at, er heitir Fimreiti[7].

Ferð Magnúss konúngs af Danmörku til Konúngahellu[8].

83. [Nú munum vèr segja frá Magnúsi konúngi[9], at hann hafði verit um vetrinn í Danmörk, ok fór um vârit sunnan[10] til Víkrinnar. Ásbjörn Jónsson kom fjórða dag páska til Konúngahellu, hann var af liði Magnúss konúngs; var þar þá móts kvatt, ok talaði hann, ok segir vân til bæjarins Magnúss konúngs [við mikit lið; talði mikla nauðsyn at taka vel[11] við honum, vill hann vingast við allt landsfólk, þat er honum vill sæmðir veita eða nokkura lotníng; kvað ok Danakonúng hafa veitt honum mikinn styrk við miklu liði, ok heitit honum enn sínum styrk; segir at konúngr væntir af

[1]) Vindr var á lítill; brann náliga öll senn bygðin, *G.* [2]) Steðja, *B.* [3]) vâtt, *G.* [4]) tíutigu, *G;* XX, *F.* [5]) áðr allfögr, *G.* [6]) *þ. G, F;* Hugastrandar, *A, B.* [7]) Fossreik, *B.* [8]) Frá Magnúsi k., *A, B.* [9]) Frá M. k. er þat at segja, *G.* [10]) snemma, *G.* [11]) ærliga, *F.*

höfðíngjum mikillar vinganar allt austr í land, at hans ríki mætti megnast, ok heitr yðr ímóti miklu lèni ok trausti[1]: hann [mælti snjallt örindi, ok var góðr rómr atgörr af bæjarmönnum, ok svâ búöndum[2]. Drottinsdaginn eptir páskaviku kom Magnús konúngr til bæjarins með [III skipum ok XX[3]; var þá gör fögr processía ímót honum, ok með miklum fagnaði tekit við honum. Síðan gekk hann í bæinn, ok drakk í garði þeirrar konu er Ragnhildr hèt; [dvalðist hann þar um hríð[4]. Þar voru þá með honum margir lendir[5] menn, Ormr konúngsbróðir, Munan Gautsson, Hallkell Jónsson, Ásbjörn Jónsson; [þar var þá ok með honum[6] Haraldr, son Inga konúngs, ok margir aðrir ríkismenn[7]. [Konúngr átti húsþíng optliga ok talaði; hann var vel máli farinn ok sköruliga, optast skamtalaðr. Allir menn tóku með blíðu konúngs örindi[8]; dvalðist hann þar III vikur í bænum, ok fór þá til Túnsbergs. Af Konúngahellu hafði hann II skip[9], ok hèt annat Keipa[10], en annat Vallabúza.

---

[1]) *frá* [bað menn vel taka við honum; kvað öllum nauðsyn á at vingast við hann; hann sagði konúng góðs vænta af öllum mönnum austr í land, *G.* [2]) talaði lángt ok snjallt, ok gerðu menn góðan róm at máli hans, *G.* [3]) IIII sk. ok XX, *G*, *B*; hálfan þriðja tug skipa, *F.* [4]) *v. G.* [5]) mikilsháttar, *G.* [6]) *v. G.* [7]) ágætir menn, *G.* [8]) *frá* [*v. G.* [9]) Íslandsfór, *B.* [10]) Keip, *G.*

Tala Magnúss konúngs fyrir Túnsbergs-mönnum[1].

84. [Magnús konúngr var[2] nú í Túnsbergi, ok fèkk þar góðar viðtökur; kom þar mart manna til hans [af landi ofan[3], ok átti hann þar þíng[4], [ok skaut á örindi, ok[5] mælti: kunnigt mun yðr vera, [segir hann[6], hversu mikil vâlk ok vandræði vèr höfum þolat í ríkinu; nu vilda ek beiðast af yðr nokkurs styrks til at vèr mættim fá ríkit; [vil ek enn beiðast at þèr fáit mèr lið hèðan íbrot[7]; en því vil ek yðr heita ímóti[8], at þessa skyldu skal eigi þurfa opt hèðan ífrá á yðr at leggja. Er þat ok eigi undarligt, þótt mönnum leiðist at róa leiðángrinn[9] með oss, þvíat opt[10] verðr hann[11] skaðasamr mjök; en fyrir því at ek var smurðr ok kórónaðr til lands þessa, þá þori ek eigi fyrir guði at rjúfa svâ eiða mína er þar fylgðu, ok vil ek[12] sækja til þessa lands með[13] oddi ok eggju, meðan[14] mèr [deilist lífit[15] til, ok landsmenn vilja fylgja (mèr), en sè ek þat ráð fyrir mèr, er meira væri[16] hoglífi ok minni mannhætta[17], at taka lèn[18] af Valdhamar konúngi, frænda mínum. Nú gerðu menn mikinn róm at konúngs máli, ok sögðu allir[19], at honum

---

[1]) *þ. G.* [2]) var hann, *A, F.* [3]) *v G.* [4]) húsþíng, *G.* [5]) *v. G.* [6]) *v. G.* [7]) *v. G.* [8]) *b. G.* [9]) leiðángra, *B.* [10]) mörgum, *G.* [11]) *b. G.* [12]) heldr, *b G.* [13]) *b. G.* [14]) er, *b. A.* [15]) vinnst líf, *G*; endist líf, *B.* [16]) *v. G.* [17]) er, *b. B.* [18]) ok veizlur, *b. B.* [19]) sem eins munni, *b. G.*

vildu þjóna [ok honum fylgja[1], ok betra væri at deyja með honum, [rèttum konúngi, en þjóna þeim presti, er enga ætt átti til at vera konúngr[2]. Túnsbergsmenn fengu honum lángskip [vel skipat[3] [af bæjarmönnum[4]; konúngr dvaldist þar hálfan mánuð, fór þá norðr; [honum byrjaði seint[5].

Frá Mána Íslendingi[6].

85. [Þeir (Magnús konúngr) lágu viku í Unnardys[7] á[8] Lista[9]; þar var þá með Magnúsi konúngi Máni skáld, ok kvað vísu:

Byr gefðu brátt hinn örvi
Björgynjar til mörgum,
þess biðjum vèr, þjóðum
þúngstóls[10] konúngr sólar;
ángrar oss þat er lengi
útnyrðíngr heldr fyrðum
vindr er til seinn at sundi[11]
sunnrænn í dys Unnar.

Konúngr mælti: vel er kveðit, Túngli; en skyrtur margar lágu í hrúgu, er þvegnar höfðu verit, ok mælti konúngr at hann skyldi hafa eina. Máni kom til hans austr at landsenda, var þá kominn frá Rúmi, ok var stafkarl, gekk inn í stofuna, þar er konúngrinn var með sveit sinni, ok var hann þá ekki fèligr, Máni, kollóttr ok

---

1) *v. G.* 2) *frá* [en þjóna Sverri, *G.* 3) alskipat, *G.* 4) *v. G.* 5) vel ok seint, *G.* 6) *þ.* (*aleinn*) *P.* 7) *þ. F*; Unnasdys, *A.* 8) ok, *B.* 9) *frá* [*v. G*; *eptirfylgjandi frásaga um Mána Islendíng finnst einúngis í A.* 10) *leiðrètt*; þíngstáls, *A.* 11) *leiðrètt*; suði, *A.*

magr ok nær klæðlaus, ok þó kunni hann konúng vegliga at kveðja. Konúngr spurði hverr hann væri; hann kveðst heita Máni, ok vera íslenzkr, ok þá kominn frá Rúmi sunnan. Konúngr mælti: þú mant kunna fræða, Túngli, sezt niðr ok kveð! Hann kvað síðan Útfarardrápuna, er Halldórr skvaldri orti um Sigurð konúng Jórsalafara, móðurföður Magnúss konúngs; ok fèkk þetta kvæði góðan róm, þótti ok vel skemt. En leikarar II voru í stofunni, er laupa lètu smárakka yfir háfar stengr fyrir tignum mönnum, ok því hærra, sem menn voru tignari. Konúngr mælti: finnr þú, Túngli, at leikararnir sjá ekki vel til þín? nú yrkðu um þá vísu, ok má vera at þèr verði heldr gagn at. Þá kvað Máni:

Slægr ferr gaurr með gígju,
ginn er hèr komit inni,
meiðr hefir skjaldar skóða
skrípa lát ok pípu;
rekkr lætr rauða bikkju,
rekit[1] skvaldr, fyrir aldir,
skolut lýða[2] því þjóðir,
þat er skaup, yfir staf hlaupa.

Ok enn kvað hann:

Gígjan sýngr, þar er gánga,
grípa menn til pípu,
færa fólsku stóra,

[1]) *leiðrètt eptir líkindum*; rekkit, *A.* [2]) *sömuleiðis*; lýði, *A.*

fram leikarar bleikir;
undr er hve augum vendir
umb[1] sá er þýtr í trumbu,
kníðan lít ek á kauða
kjapt ok blásna hvapta.

þá varð at mikill hlátr, ok slógu hirðmenn hríng um þessa leikara, ok kváðu vísuna, ok æ þat optast: kjapt ok blásna hvapta. þeim leikurunum þótti nær sem þeir væri í eldi, ok komust út or stofunni; en konúngr tók Mána til sín, ok var hann síðan í hans föruneyti til Björgynjar.

Ferð Magnúss konúngs til Björgynjar, ok dráp Birkibeina þar[2].

86. Ok er þeir Magnús konúngr fóru norðr, lágu þeir II nætr eða III í sömu höfn. [Magnús konúngr hafði með sèr allt hit bezta lið sitt[3]; voru nú kátir ok glaðir. Menn hans voru mjök í leikum þar sem þeir dvölðust; konúngr var optast fálátr. [þeir lágu í Karmsundi II nætr; fengu þeir þá[4] sönn tíðindi um ferðir Sverris konúngs, [fyrir því at þeir byrðíngar, er af Björgyn voru komnir, sigldu hvern dag um þá[5]. Eptir þetta gerði konúngr á njósn [til Björgynjar[6] Eilíf [orra[7], son Clements af Granda[8]; hann fór þriðju nótt viku, ok kom aptr til konúngs miðvikudaginn, ok sagði at þar

[1]) *sömuleiðis;* um, *A.* [2]) *þ. P.* [3]) *v. G.* [4]) í Karmsundi fengu þeir, *G.* [5]) *v. G.* [6]) *b. G.* [7]) *b. B, F;* æra, *G.* [8]) *frá* [Arnason ok Clement af Grafdal, *B.*

voru í bænum Birkibeinar III skipum; (ok) Svína-Petr var fyrir þeim. Magnús konúngr bað sína menn reka af sèr tjöldin sèm harðast, ok snúast til ferðar, segir at Birkibeinar[1] voru í Björgyn: ok munu vilja hafa göngudrykkju[2] við yðr[3]; mun þeim svâ þikkja, sem þèr ættit nú at skenkja þeim. [Ok er liðsmenn heyrðu þetta, urðu þeir allir[4] fegnir; sneru nú at skipunum, hverr sem mátti, drógu þá upp seglin ok rèru undir; veðr var vâtt[5] ok þvert at stöðu, ok heldr lítit. Magnús konúngr hafði Skeggjann, en Ormr konúngsbróðir Skjaldmeyna; Nikolás kúfúngr hafði Erkisúðina[6], [er erkibiskup hafði gefit honum, þat var tvítugsessa[7]; Munan [Gautsson hafði[8] Hreininn[9], gestirnir höfðu Fleyit mikla, þat var austrfararskip. Á skipi Munans brotnaði trèit, varð þar fyrir maðr ok [fèkk þegar bana af[10], tók þá veðrit heldr at vaxa. Þóraldi[11] Þrymr hèt maðr; hann var [í stafni[12] á konúngs skipi; hann mælti: vâtt gerir nú á þiljunum fram, ok drífr um söxin; þætti frambyggjum betra at sigla minna. Konúngr svarar, ok stóð upp: ek vissa eigi at nú skyldi taka eld á þiljunum [eða fram í söxunum[13]; ok bað eigi svipta; bað heldr bera at hvert reip sem harðast mátti. Þórsdaginn um

1) fèlagar þeirra, *b. G.* 2) gaungudrykkjur, *B.* 3) þá, *G.* 4) *frá* [þessu urðu Heklúngar, *G.* 5) *þ. hin*; gott, *A.* 6) Eikisúðina, *B.* 7) *v. G.* 8) *v. G.* 9) Reininn, *G.* 10) dó þegar, *G.* 11) Þórarinn, *F.* 12) *v. G.* 13) *v. G.*

miðmundaskeið sigldi konúngr á vâginn, ok lögðu þegar at bryggjum, ok hljópu upp. Birkibeinar[1] höfðu ekki spurt til [Magnúss konúngs[2], [fyrr en hann kom at þeim[3]; hljópu (þá) upp, hverr þar sem staddr var, sumir til vâpna, en allir or bænum, þeir er lífit þágu. Svâ var at sjá í fjallit upp, sem [í loga sæi, er roðaði af skjöldunum; þar var drepit nær XXX manna, sumt í bænum, en sumt fyrir ofan[4]. [Heklúngar flettu þá[5] fullskjótt af klæðunum[6]. Magnús konúngr mælti, at engi maðr skyldi svâ djarfr, at lík þeirra græfi, fyrr en hann kæmi aptr til bæjarins, ok lèt [þó vera vel fellt[7], at þeir biði þar hunds ok hrafns. [Eptir þessi tíðindi[8] lèt konúngr blása til þíngs[9], ok talaði sjálfr ok mælti: hèr væntum vèr styrks ok fulltíngs í þeima bæ, [sem nú eru vèr komnir[10], af bæjarmönnum[11], hafi þèr svâ gert fyrr bæði við mik, ok svâ við föður minn; var hèr ok mitt heimili jafnan, þá er vèr áttum [um kyrt at sitja[12]; eru hèr ok flestir frændr mínir ok fóstbræðr. Nú man ek fyrst leita, ef fundi vâra Sverris megi saman bera; en eptir vârn skilnað ætla ek mèr híngat til bæjarins[13], ok koma þá með friði ok fagnaði öllum oss. Þá

---

1) Birkibeinum voru þeir hinir mestu vogestir, þvíat þeir, *b. hin.* 2) Heklúnga, *G*; ferða M. k., *B.* 3) *v. G.* 4) *frá* [logaði, *G.* 5) líkin, *B.* 6) *frá* [*b. G, B, F.* 7) hitt þó vera betr fallit, *G.* 8) *v. G.* 9) húsþings, *B, F.* 10) *v. G.* 11) býjarmönnum, *G.* 12) kyrrsæti, *B.* 13) býjar, *B.*

varð mikill rómr at konúngs máli, ok mæltu allir: guð láti yðr heilan[1] aptr koma, herra[2], ok þat allt fá [í þessari ferð, sem þèr vilit sjálfir[3]. Sneri þá konúngr til skipanna; ok lèt blása til brautlögu. En þat sögðu menn, at svâ margar krákur voru á konúngsskipinu, at hvert reip var þakit, ok eigi höfðu menn sèt fyrri slík undr. Magnús konúngr fór um kveldit or bænum öllu liðinu, [nema Gestafleyit, þat hafði fjarat uppi, fór þat um nóttina eptir or bænum[4].

Ferð Magnúss konúngs norðr at Sverri[5].

87. Magnús konúngr sigldi norðr um sundin [leið sína[6], ok veik inn um Sognsæ; höfðu þá lítinn byr. En er Sygnir kendu ferð hans, þá rèru margir á bátum út til þeirra; gengu síðan uppá skip þeirra, ok slógust í ferð með konúngi. Þeir sögðu [þau tíðindi, at Sverrir konúngr hafði gert frá sèr lið sitt, ok þat allt er harðast var; en hann lá inní Norafirði[7], ok hafði fá skip, ok hafði þar gert mart íllt[8]. Þessum tíðindum urðu margir menn fegnir, ok segja at nú myndi þat [íþreytast sem skyldi[9], at guð mun vilja, at steypt væri þeim úfriðarflokki[10], [er svâ hafði mart íllt gört í Noregi, [at seint

1) *b. F*; heila, *G, B.* 2) *v. B.* 3) sem þèr vilit, *B.* 4) *v. G.* 5) *þ. P*; Frá M. k., *A.* 6) *v. G.* 7) *þ. B, F*; Norasundi, *A.* 8) *frá* [frá atæfi Birkibeina ok illvirkjum, *G.* 9) *v. B.* 10) ualdarflokki, *B*; *frá* [í kaupast at þeim væri steypit, *G.*

mundi[1] bót bíða[2]. Ívarr elda[3] hèt maðr göfugr[4], hann bygði[5] á Sýrströnd[6]; hann sat yfir[7] matborði, þá er sèn var sigling Magnúss konúngs; hann stóð þegar upp ok gekk til skips. Eptir þat rèri hann út til konúngsskipsins[8], ok gekk [þar upp á[9], ok fagnaði konúngr honum vel; [fór Ívarr með honum[10]. Magnús konúngr sigldi inn, þar til er firðirnir skiljast, veik þá inní Norafjörð, ok hafði VI[11] skip ok XX, ok flest öll[12] stór ok vel skipuð, bæði at mönnum ok vâpnum [ok öllum herbúnaði[13].

Frá viðbúnaði Sverris konúngs, ok tala hans fyrir liðinu[14].

88. Nú er at segja frá Sverri konúngi, at frjádaginn eptir[15] er hann hafði brent í Sóknadal, þá lá hann við Haugaströnd[16], [þar sem heitir Fimreiti[17], ok mataðist þar at nóni; hann hafði þar XII skip, en II lágu eptir inní Sóknadal. En er menn höfðu matazt um hríð, þá heyrði konúngr, at [menn nokkurir[18] mæltu, þeir er gegnt voru konúngsskipinu [við sjónarvörðuna[19], sögðu[20] at þeir sá mörg skip sigla utan eptir Sognsæ, voru stundum at sjá VI eða

1) mun at telja, nè landit, *F.* 2) *frá fyrra* [*v. G.* 3) *þ. hin*; hellda, *A.* 4) *v. G.* 5) bjó, *G.* 6) Suðrströnd, *G.* 7) *þ. G, B*; um, *A.* 8) flotans, *G.* 9) upp á konúngsskipit, *G.* 10) *v. B, G.* 11) (*af ógáti ritarans*), *v. G.* 12) yfrit, *b. G.* 13) *v. G.* 14) *þ. G.* 15) *b. G.* 16) *þ. G, F*; Hugaströnd, *A, B.* 17) Fjorteiti, *B*; Fimreri *eðr* Fimreiti, *F*; *frá* [*v. G.* 18) varðmennirnir, *G, B.* 19) sjónarvörð, *F*; sjónarvörðinn (*eðr* sjóvarvörðinn), *G*; *frá* [*v. B.* 20) *v. G.*

VII; en þar er meirr bar í sundr, [ok dreifara fóru skipin, þá[1] sá þeir X eða XII [eða enn nokkuru fleiri[2]. Varðmenn mæltu sín í milli, hvat skipum þat mun vera; mæltu sumir at vera myndi ferjur, ok [myndu Sygnir[3] hafa samflot sunnan or Björgyn, en sumir mæltu at líkara þótti vera lángskipa seglum. En er konúngr heyrði þessa ræðu, stóð hann upp frá borðinu, ok gekk á land upp, ok þángat til varðmanna, drifu þá menn utan af skipunum til hans, ok gat síns hverr til, hvat skipum vera myndi. Konúngr stóð upp um hríð, ok sá[4] á, ok mælti: ekki [er at dyljast við úfriðinn[5], þetta eru víst lángskipa segl. Lèt konúngr [þegar kalla lúðrsvein sinn, ok[6] blása öllu liðinu til landgöngu; [ok er allt liðit var [afkomit skipunum[7], þá tók konúngr til máls[8], ok mælti svâ: enn kann vera um oss Birkibeina, at enn verði sem fyrr, at vèr munum eiga starf fyrir höndum, fyrir því [at mèr sýnist sem vèr munim ekki þurfa at dyljast við[9], at Magnús konúngr man brátt koma at vitja vâr. Þat er yðr öllum kunnigt at lið vârt er farit íbrot mikit, sumt til Björgynjar suðr, ok ráði nú guð, hvert (þeirra) örindi [hefir þángat orðit at þessu sinni[10], [en sumt[11] inn til kaupángs at brenna þar;

[1]) *v. G.* [2]) *v. G.* [3]) *v. G.* [4]) horfði, *G.* [5]) þurfum vèr at dyljast við, *G.* [6]) *v. G.* [7]) saman komit, *B.* [8]) *frá fyrra* [tók k. þá til orða, *G.* [9]) *v. G.* [10]) er vorðit, *G.* [11]) mikit lið höfum vèr sent, *G.*

kemr oss þat lið ekki at haldi[1]. Nú væntir mik, ef vèr bíðum hèr Magnúss konúngs, [þótt vârir fundir hafi jafnan skakkir[2] verit, fyrir sakir fjölmennis, þá er vèr höfum barzt[3], þá þikki mèr þat líkast[4], at vèr munum aldri fyrr átt hafa [at deila[5] við jafnmikinn liðsmun sem nú; vil ek at vèr gerim nú ráð vârt, hvârt vèr skulum veita viðrtöku [með því liði sem nú höfum vèr[6], eða sýnist yðr at [leifa skipin ok[7] gánga á land; [þat man ok þikkja líkara, at vèr hafim ekki vel vingast við þá menn, er fyrir búa hèr í Sogni; [sýnist mèr sá kostr auðsær, at[8] Magnús konúngr man fara eptir oss ok hans lið, ok þar með allr lands múgrinn, hvar sem vèr förum; er þat ok satt at segja, at með svâ miklu [starfi ok vandræðum[9], sem ek hafða[10], áðr en ek fengi þessi skip, ok með því at ek láta þau nú, þá þikki mèr þat líkast, at ek ráða eigi optarr til skipanna í Noregi, ok man þá verða hverr fyrir sèr at leita[11]. Nú vil ek eigi með einræði mínu leiða yðr í svâ [mikit ofrefli[12], ef allir þikkjast þat sjá at eigi mun hlýða; ok vil ek eigi æðrast [eða taka annat ráð, ef[13] höfðíngjum ok öðrum liðsmönn-

1) *frá* [*b. G, F.* 2) þó opt hafi mikill liðsmunr, *B.* 3) *frá* [þó at oss hafi optliga þótt, þá er vârir fundir hafa atborizt, sem vèr hafim við mikinn liðsmun átt, fyri fjölmennis sökum, *G.* 4) líkara, *G.* 5) *v. G.* 6) *b. G.* 7) missa skipa, *B.* 8) *v. G.* 9) vâlki ok vandræði, *G.* 10) þolda, *G.* 11) sjá, *G.* 12) mikinn háska, *G;* mikit vandræði, *B.* 13) *þ. B;* en, *A.*

um mætti sýnast at nokkur væri föng á til viðrtökunnar[1]. Ok er konúngr lauk málinu, þóttust menn finna, hvat er hann vildi, ok [sýndist öllum þat at róma, sem þeir sá hans vilja til[2], en eigi sýndist þeim vænt stefnt; svöruðu nú náliga allir senn, kváðust vilja víst berjast ok leggjast aldri á flótta at úreyndu; segja at ekki vetta mun til saka, [kváðust jafnan[3] hafa barzt við mikinn liðsmun, ok unnit þó sigr. Þá svarar konúngr: nú hafi þèr ok þat kosit[4], er mèr er skapfeldra, ok nú kann ek yðr þat at segja, ok [verðit þèr við[5] at betr ok drengiligarr, at nú munu þèr konúnginn í hel setja[6]. Þetta orð fèkk mörgum mönnum mikillar áhyggju, [hvârr konúngrinn[7] myndi vera. [Eptir þetta mælti Sverrir konúngr, at menn skyldu reka af sèr tjöldin, ok róa inn með landi: en skúta ein skal róa sem ákafligast inn til Sóknadals eptir liði voru[8], ok biðja þá koma móti[9] oss; en vèr [skulum róa[10] ímóti þeim: siti maðr við ár á hverju skipi, en annarr[11] í hverju hálfrými rói á bátum síðan[12] inn til lands, ok flyti út grjót; [en hinn þriði[13], ok þar með allir aðrir, þeir er lausir eru, búizt um ok

1) *frá* [at veita viðrtöku, ef liðsmönnum várum þikkir þat ráðligra, *G.* 2) þótti öllum einsætt at sæma svâ, sem hans vili stóð til, *G.* 3) lètust opt, *G.* 4) kørit, *G, B, F.* 5) betzt því, *B.* 6) hafa, *F.* 7) hverr sá konúngr, *G.* 8) konúngr bað menn búast um á skipunum, ok róa inn eptir liði våru í Sóknadal, *G.* 9) til móts við, *G.* 10) róim í morgin, *F.* 11) tveir, *F.* 12) *v. F.* 13) *v. F, B.*

víggyrðlit skipin[1]! Svâ var nú gert, sem konúngr bauð, tóku þá reksauminn, þann er konúngr hafði fengit þeim, ok festu svarðlykkjur allt[2] innan í borðunum, settu þar í stuðla, ok festu þarvið víggyrðlana; [voru nú allir í miklum starfa; var þat auðsætt á Birkibeinum, at þeir voru slíku vanir[3]. En er þeir rèru inn á skútunni, mættu þeir sínum fèlögum[4], þá er þeir rèru innan, ok sögðu þeim[5] þenna kurr; en þeir er á lángskipunum voru[6], brugðust við, ok lustu árum í, ok róa sem ákafligast; ok er þeir sækja[7] ímóti liðinu, þá keptust þeir svâ mjök, at þeir rèrust svâ nær, at þeir brutust árarnar fyrir. Þá mælti[8] konúngr: önnur efni eru nú í voru máli, en at þèr lemizt róðrinn fyrir; bað þá snúa at landi, ok sagði at þeir munu þar bíða Magnúss konúngs; var þá ok grjótit útflutt, sem þeir vildu, ok svâ víggyrðluð skipin. Þá mælti konúngr, at upp skyldi bera skutfestar á öllum skipunum, [en snúa út framstöfnum[9], ok leggja árar til róðrar; lá konúngsskipit utarst við ströndina. [Síðan mælti konúngr at menn skyldi vâpnast ok skipast í

---

1) *b. F*; skip sín, *b. B.* 2) *v. F.* 3) *frá síðara [b. B.* 4) *þ. F*; mönnum, *A.* 5) *b. F.* 6) *frá þriðja* [ok var þá svâ gert, Festu Birkibeinar þá svarðlykkjurnar innan í borðunum, Menn fluttu nú út grjót á smábátum; voru nú allir í miklum starfa; var þat auðsært á Birkibeinum, at þeir voru vanir þessum starfa; víggyrðlyðu þeir nú skipin. En þeir, er konúngr hafði innsent eptir liði sínu, þá fóru þeir innan á móti, ok sögðu þeim þenna pata, en þeir á langskipunum, *G.* 7) *b. G.* 8) kallar, *B.* 9) *v. G.*

rúmin; ok svâ var gert[1]. Sverrir konúngr gekk upp á land, ok þar til er einn lítill bekkr var; lèt konúngr gefa sèr þar laug, ok strykja[2] klæði sín, svâ sem hann skyldi fara[3] til nokkurrar veizlu; konúngr hafði öll brúnuð klæði. Eptir þat gekk hann ofan á bergit, þar er hans skip lá undir niðri, ok mælti þá enn nokkurum orðum, ok tók um skipstafninn, en menn hans tóku af hendr hans, fyrir því at bráð var eigi þurt á brandinum. Þá mælti konúngr: ekki munum vèr tengja saman skip vâr; þess munum vèr njóta, ef hlýða skal, at vèr höfum [borð há[4], ok snarpt lið, ok kænt við orrostur; en [ein er oss meðferð um vârt ráð, at stíga yfir höfuð vârum úvinum, en[5] hvârki dugir oss at flýja eða friðar at biðja; gætið til vâpna yðarra, ok berit eigi fyrir borð at ónýtu; hlífit yðr fyrst; gæti hverr annars, en guð allra vâr! [Síðan bað hann þá setja[6] upp merkin. Lítit klöpurnes[7] gekk fram fyrir utan hjá skipum þeirra, ok sá þeir því nær ekki út á fjörðinn. Eptir þetta lèt hann róa eina skútu út at sjá til [liðs Magnúss konúngs[8]; ok er þeir höfðu fá vörru[9] róit frá landi, þá rèru þeir aptr ákafliga, ok segja at þar fór þá flotinn þeirra at

[1]) vâpnuðust menn þá ok skiptust í rúmin, *G*. [2]) strjúka, *B*, *F*; strykva, *G*. [3]) gánga, *G*. [4]) skip borðhá, *G*. [5]) *frá* [vèr eigum einn utveginn, þann er vèr megim lífinu halda; þann einn, at stíga yfir fjandmenn vâra, þvíat, *B*, *G*. [6]) voru þá sett, *G*. [7]) klepparnes, *G*, *B*; klavppurnes, *F*. [8]) *þ*. *B*; liðsins, *A*, *F*; Heklúnga, *G*. [9]) fár varir, *F*.

þeim; var þá þegar blásit, [tóku Birkibeinar at róa[1] út öllum skipunum ímóti, ok æptu þegar heróp. þórðr Finngeirs bróðir[2] stýrði Maríusúðinni.

Tala Magnúss konúngs.

89. Magnús konúngr sótti nú inn í fjörðinn eptir Birkibeinum, ok þá er þeir vissu at skamt var ímilli þeirra, hlóðu þeir seglunum, ok lètu renna at viðum skipin, [ok fóru mjök samfast[3], voru þá ok Heklúngar herklæddir [ok búnir til orrostu[4]. þá talaði Magnús konúngr ok mælti: kaupskip þessi hin stóru, er vèr höfum, [þar má lítt róa á[5], þau skal tengja á milli skipa okkarra Orms, ok skulum vèr flytjast [at[6] hinu mikla skipinu[7], ok festa þau saman, ok munda ek þat vilja, at þau væri eigi fyrr í sundr leyst, en önnurhvâr væri hroðin; ok veit ek at þat man margs manns mál ok skaplyndi, at sá orskurðr þætti góðr ef fengist, at við Sverrir [þyrftim eigi optarr báðir at krefja þessa leiðángrs ok starfs; ok vel ætla ek þess guð biðjanda at svâ verði, ok nær er þat mínu skapi ok[8] hugboði. Ek var V vetra gamall, er [höfðíngjar ok landsfólk þetta gaf[9] mèr konúngsnafn, en VII vetra þá er legatus af Rúmaborg[10] ok Eysteinn erkibiskup vígðu mik til

---

1) reyru Birkibeinar þá, *G.* 2) *þ. A, B, F;* Bengeirsson, *G.* 3) *v.G.* 4) *v. G.* 5) *v. G.* 6) *þ. F, G;* á, *A.* 7) *frá* [á hinum miklu skipunum, *B.* 8) reyrim eigi fleiri leiðángra, ok nær er þat mínu, *G.* 9) landshöfðíngjar gáfu mèr, *G.* 10) Róma, *G.*

konúngs, ok með þeim allir lýðbiskupar [þessa lands[1]; var ek þá svâ bernskr, at ek[2] kunna þá hvârki (at) ráða fyrir orði nè eiði, ok betra þótti mèr þá at vera í leikum[3] með öðrum úngum[4] sveinum, en sitja ímilli höfðíngja; eigi keptumst ek til konúngdómsins, ok lítit yndi[5] hefi ek haft [í konúngdóminum[6]. Nú hefi ek VIII vetr ok XX, ok á þeima[7] átta, er nú hafa næstir[8] verit[9], hefir [ríki mitt orðit bæði[10] minn skaði ok [svâ þar með allra landsmanna; en allsvaldandi[11] guð launi mínum vinum [ok höfðíngjum, ok þar með allri alþýðu[12] ástsamliga fylgð, er þeir hafa mèr veitt í mörgum þrautum[13]. [En ekki þarf ek mörg eggjanarorð til at leggja við yðr; allir megu sjá mikla nauðsyn til þess[14], at hverr dugi sem mannligast; nú eru ok yfrin efni til, því at ekki skortir oss lið, ok sè guð þess lofaðr, því at hvar sem vèr höfum við land komit, þá hefir liðit[15] til vâr komit; en Sverrir hefir nú dreift liði sínu híngat ok þíngat, [ok hefir nú fátt eitt eptir[16], eru nú hèr lukðir [ok innibyrgðir fyrir oss[17] [í firðinum[18], sem sauðir í kví; láti guð ok svâ lúka þessum fundi, at vèr megim síðan[19] hafa frið ok frelsi fyrir vârum úvinum, hvârt er vèr er-

[1]) *v. G.* [2]) *b. B, G.* [3]) leik, *G.* [4]) *v. G.* [5]) hóglífi, *G.* [6]) innanlands, *G.* [7]) þessum, *G.* [8]) *v. G.* [9]) liðit, *G* [10]) bæði orðit ríkit, *G.* [11]) annarra, en, *G.* [12]) *v. G.* [13]) mannraunum, *G*; raunum, *B.* [14]) er nú nauðsyn, *G.* [15]) lið, *G.* [16]) *b. F, G.* [17]) inni, *G.* [18]) *b. G, B.* [19]) héðan ífrá, *F.*

um þá [með lífi eðr andaðir[1]. Þá varð mikill rómr at máli hans, ok mæltu allir[2]: mæl þú allra konúnga heilastr, ok láti guð þik steypa þínum úvinum. Þá mælti Ormr konúngsbróðir: þat væri mitt ráð, herra, at vèr legðim at hinum smærrum skipunum fyrst, ok mun þar verða [lítil viðrtaka[3]; en hit mikla skipit ætla ek oss verða torunnit[4], meðan[5] þeir hafa gnógan [bæði liðs kost ok skipa[6] af öðrum skipunum at fulltíngja sèr. Konúngr svarar: mèr þikkir sem öll skipin sè unnin, ef hit mikla skipit er unnit. Var nú svâ gert sem konúngr mælti, voru þá samantengð þau IIII skip er stærst voru; fór konúngsskipit næst suðrlandinu.

Tala Ásbjarnar Jónssonar.

90. Ásbjörn Jónsson lagði fram skipi sínu hjá Orms skipi, ok lèt þar við tengja. Þá mælti Ásbjörn: nú er sá dagr kominn, er [vèr höfum allir lángat til[7], at Sverrir ok þeir Birkibeinar eru hèr nú fyrir oss reknir sem sauðir í kví, ok er nú lokit slægðum hans ok brögðum; þvíat nú mun sá bregðast honum [ok þeim Birkibeinum[8], er hann hefir öll ráð af tekit, en þat er sá[9] fjandinn er hann trúir á, ok er hann svâ vanr við sína vini, at[10] veita[11]

[1]) lífs eðr liðnir, G; l. e. dauðir, B, F. [2]) senn, b. B. [3]) l. vörn, B; lítit viðnám, F. [4]) torsótt, F. [5]) er, b. A. [6]) skipkost ok svâ lið it sama, G. [7]) oss hefir til lángat, F. [8]) v. G. [9]) v. G. [10]) gera, b. B; skilja, F. [11]) fá, G, F; B; veitir, P.

þeim framgáng[1] um hríð, en bregðast[2] þeim[3] á endadögum lífs þeirra. Sverrir er nú ráðlaus; hann sendi frá sèr Svína-Petr til Björgynjar suðr, ok höfðu þeir þángat skapnaðar örindi. Þeir eru ok sendir inn í Sogn, er verstir eru af þeim, fjandalimirnir, gestirnir, ok einn[4] sá er flest íllt hefir gert, Úlfr[5] þorparasonrinn. Sverrir hefir nú enn [aukit sínar illgerðir[6] [ok herskap[7], er hann hefir eytt með eldi kristit land, ok þat eina íllt[8] hefir hann áðr úgert, svá sem nú skal hann þess sárliga[9] gjalda. Sækjum nú at þeim Birkibeinum, II eða III at einum, ef þat þikkir lèttara[10]; höggum stórt þat er at oss horfir, hirðum eigi hvar ákemr, því at úvant er at brytja mat fyrir [hunda eðr hrafna[11]. Mikill rómr varð at máli hans, ok sögðu allir at þat væri vel mælt. [Eptir þetta tengðu þeir saman skipin, IIII eða V sèr, var róit á útborða hinum yztum, ok rendu öll saman inn eptir firðinum jafnfram, ok fóru nær suðrlandinu[12]. Magnús konúngr hafði hálfskiptan kyrtil[13] af skarlati, (er var) hálfr hvítr ok hálfr rauðr; við sama lit ok klæði[14] hafði kyrtil Magnús mángi, son Eiríks stagbrells[15]; konúngr hafði þat sverð, er Fiskhryggr[16] hèt, ok var kallat allra sverða bezt.

---

1) framkvæmð, *F.* 2) bregðst, *P.* 3) honum, *F.* 4) *v. G.* 5) af Laufnesi, *b. G.* 6) á aukit um illvirki, *B.* 7) ok hervirki, *B, v. G.* 8) *v. G.* 9) *v. G.* 10) betra, *B.* 11) örn ok úlf, *B*; vísi Sókndælir sálum þeirra, *b. B, F, G.* 12) *frá* [þá tengðu þeir saman skipin, *G.* 13) stakk, *F.* 14) hætti, *G.* 15) stagbrels, *G.* 16) *þ. G, F*; Fixhryggr, *A.*

Frá orrostu Magnúss konúngs ok Sverris konúngs í Sogni[1].

91. [Nú munum vèr[2] segja nokkura atburði[3], þá er gerðust í fundi þeirra II konúnga, [er hefir nú áðr verit nokkut afsagt[4]. Verðr[5] nú þar til at taka, [er áðr var fráhorfit[6], at Birkibeinar rèru út frá landi, ok [þegar sá þeir[7] at floti Magnúss konúngs rendi at þeim, [ok þat annat, at[8] fyrir þessum flota var svâ at sjá á [sæinn, sem þá er stórregn eru í logni[9]. Þessi skúr leið skjótt yfir, ok var þat örvadrífa, þurfti þá skjöldu við. Maríusúðin reist lángan krók, er þeir skyldu snúa henni, ok áðr en fullsnúit væri út ímóti, þá rendu saman skipin; komu [skip Magnús konúngs[10] fram á hlýrit, ok sló Maríusúðinni flatri við, en stafnar Magnúss konúngs skipa horfðu at; lá Skegginn at fremra austrrúmi, en þá hvert at öðru fram[11], sem rúm höfðu. Síðan tókst þar hörð orrosta ok mikil, voru [menn Magnúss konúngs mjök ákafir[12], en Birkibeinar hlífðust meirr við, ok sveif öllum saman flotanum inn með ströndinni, [ok nokkut svâ at landi við[13]. Birkibeinum tókst úgreitt atlagan í fyrstunni; varð Maríusúðin ímilli skipanna Magnúss konúngs [ok landsins[14]. Eptir þetta hljóp Sverrir

1) *þ. P*; Upphaf orrostu í Sogni, *G.* 2) nú er at, *G, F.* 3) *þ. G, F;* parta, *A.* 4) *v. G.* 5) er, *G.* 6) *v. G.* 7) *þ. B*; þá er þeir sá, *A, G*; sjá þeir, *F.* 8) *v. G.* 9) sjónum svâ stórt sem regn í lopti, *G.* 10) *þ. G;* M. k. menn, *A.* 11) ífrá, *b. G.* 12) Heklúngar allákafir, *G.* 13) *v. G.* 14) *b. G,*

konúngr á bát, [ok einn maðr með honum[1], ok rèri til skips Eiríks konúngssonar, ok kallaði konúngr á þá ok sagði, at þeir fóru illa ok údjarfliga; bað þá róa út um hit mikla skipit, ok leggja þar til er hin smærri skipin væri fyrir, ok freista hvat þeir gæti þar atunnit. Konúngr [rèri milli skipanna[2], ok eggjaði menn sína, sagði þeim hvar þeir skyldu at leggja; ok urðu Birkibeinar nú vel við orðum konúngs, ok lögðu fram djarfliga, [ok gerðu þá harða hríð[3], ok allt slíkt þágu þeir [af öðrum[4]; [lètu þá hvárirtveggju gánga allt þat sem í vâpnum var[5]. Konúngr rèri þá aptr til skips síns[6]; ok var lostit öru í bátstafninn yfir höfði konúngs, ok þegar annarri í borðit fyrir knjám honum. Konúngr sat ok brást ekki við, en sá mælti, er honum fylgði: hættligt skot, herra! Konúngr svarar: þá kemr nær, er guð vill. Þá sá konúngr, at svâ þykkr var [vâpnaburðr ok grjóts[7] yfir Maríusúðina, at eigi náði hann uppgöngu á skip sitt, ok rèri hann íbraut ok til lands. [Ok þeir Munan Gautsson lögðu[8] ok[9] skip sitt at landi, [hljópu þar upp ok báru stórt grjót út á Maríusúðina allt um fyrirrúmit, [ok[10] fram til[11] austrrúms[12], ok[13] fengu þeir

1) *v. G.* 2) rær enn til annars skips ok svâ hvârs af öðru, *B.* 3) *v. G.* 4) ímóti, *F, B.* 5) *v. G.* 6) *þ. B*; skipa sinna, *A, G, F.* 7) vâpnaburðrinn ok grjótflauginn, *B.* 8) Munan G. s. lagði, *B.* 9) *v. G.* 10) svâ, *b. B.* 11) ens eptra, *b. B.* 12) *frá* [ok um austrrúmit, *F.* 13) *frá* [*v. G.*

[allíllt slag[1], er þar bygðu[2]. Frambyggjar urðu mest fyrir atsókn Heklúnga ok vâpnaburðinum; mæltu þeir sín ímilli, at fyrirrúmsmenn skyldu þá launa konúngi mjöðinn, eða kyrtilsklæðin fögr[3]. Þá hètu skutbyggjar á stjórnbyrðínga[4], at þeir skyldu fram róa; gerðu þeir svâ, drógu fram skipit, svâ at Skegginn lá þá við hit eptra austrrúm; höfðu þá allir bakbyrðíngar ok fyrirrúmsmenn yfrit at vinna, (því at) þá lágu XIIII[5] skip á annat borð Maríusúðinni. Heklúngar lètu þá gánga skot ok kesjur ok harðsteinagrjót, er þeir höfðu flutt austan or Skíðunni, ok varð hinn mesti mannsvâði[6]; [þeir köstuðu ok handsöxum[7] ok pálstöfum, en[8] eigi bar þá svâ nær, at þeir mætti höggum viðkoma. Birkibeinar hlífðu sèr, ok máttu eigi öðru viðkoma, ok fèllu þó margir, en náliga voru allir sárir [af vâpnum ok grjóti[9]; svâ voru þeir móðir ok barðir, at þeir voru sumir, er annattveggja [höfðu lítit sár[10] eðr ekki, ok voru (þó) dauðir af erfiði; en fyrir þá sök dvalðist uppgángan Heklúnga, at þeim var úhægt við at komast, er þeir áttu [at sækja[11] fram um stafninn af skipum sínum[12]; en ef þeir hefði síbyrt við, þá myndu miklu fyrr aðrirhvârir hafa [greitt uppgöngur[13].

1) allharða hríð, G. 2) voru næstir, F. 3) v. G. 4) þ. G, F; stjórnborða, A. 5) XIII, B. 6) mannskaði, A. 7) þ. B, F; handöxum, A. 8) *frá* [v. G. 9) v. G. 10) voru lítt sárir, G. 11) á, *b.* A. 12) *frá* [um stafninn at sækja, G. 13) upp gengit, G.

Orrosta ok sókn Eiríks konúngssonar[1].

92. Nú man svâ[2] þikkja þeim er tillýða þessar frásagnar, sem eigi [sè líkligt[3], er sagt er frá lyktum orrostu; en þó skal nú þat inna, hvat mest bar til með auðnunni[4], er svâ snerist sigrinn, sem ólíkligra þótti. Eiríkr konúngsson ok þau XIII[5] skip (Birkibeina), er laus voru, rèru út um (it) mikla skipit, svâ sem fyrr [var sagt[6], ok sneru[7] at þeim [XIII[8] skipum Heklúnga er yzt voru[9], [ok eigi lágu við hit mikla skipit[10], [ok lögðu þar borð við borð[11]; varð þar hin harðasta orrosta, höfðu Birkibeinar þá enn stærri skip ok lið fleira, sóttu ok at fast ok vígmannliga. Heklúngar [gerðu harða viðrtöku, ok börðust svâ snarpliga, at[12] engi maðr þóttíst vita, hvârt fyrr mundi þar skipta um með þeim, eða mundi hit mikla skipit vera[13] hroðit. Fjölði var þar báta, er Sygnir höfðu[14], ok lágu þeir í skotmáli við Birkibeina, ok skutu á þá. [Eiríkr konúngsson lagði skipi sínu síbyrt við þat, er utarst lá þeirra er tengð voru, ok hafði hann þar miklu meira borð, var þar allsnörp[15] orrosta; tóku Heklúngar djarfliga ímóti. En er [þar hafði verit högg-

1) *þ. G.* 2) *b. G.* 3) *þ. G;* verði þessi saga liklig, *A.* 4) hamíngjunni, *B.* 5) XIIII, *B.* 6) greinir, *B.* 7) *þ. B;* lögðu, *A.* 8) XIIII, *B.* 9) *þ. G;* Heklúngum er yztir vâru, *G;* XIII er laus fóru, *A, F.* 10) *v. G.* 11) *b. G;* voru þau öll smæst af skipum Magnúss konúngs, *b. B, F.* 12) tóku ok á mót röskliga, *G.* 13) verða, *B.* 14) áttu, *G.* 15) firna hörð, *B.*

orrosta[1] um hríð, urðu Heklúngar ofrliði bornir, fèllu sumir, en sumir eyddu hálfrýmin. Síðan snerust Birkibeinar til uppgöngu. Benediktus[2] hèt maðr, er bar merki Eiríks konúngssonar; hann gekk upp fyrst ok þeir stafnbúar. En er Heklúngar sá þat, sóttu þeir hart ímót, ok at þeim, ok drápu Benediktum, ok [enn fleiri, þá[3] er upp höfðu gengit, [en ráku suma ofan aptr[4]. [Eptir þetta eggjaði konúngsson lið sitt; [ráða þá í annat sinn til uppgöngunnar[5], ok gátu þá fengit merkit[6], sneru þá svâ atgönguna, at Heklúngar hrukku fyrir[7], ok hljópu þeir upp á þat skipit, er næst þeim lá, en Birkibeinar sóttu eptir þeim fast; [varð þá[8], sem jafnan verðr, þegar er [felmtr eða[9] flótti kemr á menn [í orrostum[10], at [sjaldan verða flóttamenn[11] góðir aptrhvarfs, þó [at allvaskir sè í viðrtökunni[12]. Nú varð hèr minni viðrtakan en á hinu fyrra skipinu, ok hljópu allir af, [ok á þat skipit er þar var næst[13]; ok svâ hvert at öðru; en Birkibeinar eptir þeim með [ópi ok kalli [ok mikilli eggjan[14], hjöggu allt ok drápu þat er fyrir þeim varð; ok þá er múgrinn[15]

1) *frá fyrra* [en er þeir Eiríkr höfðu haft höggorrostu, *G*; *frá síðara* [sóknin Eiríks hafði staðit, *B*. 2) Benedikt, *G*; Benedikt höfuð, *B*. 3) þá alla, *G*. 4) *v*. *G*. 5) rèð til í annan tíma sjálfr ok nokkurir fáir menn með honum, *B*. 6) *frá f*. [Eiríkr eggjar nú Birkibeina, at þeir gángi upp í annat sinn, ok veita þeir nú harða atgaungu ok ná merkinu, *G*. 7) undan, *G*. 8) *b*. *G*. 9) *v*. *G*. 10) *v*. *G*. 11) þeir v. s., *G*. 12) vaskir sè þar á milli, *G*. 13) því skipi, *G*. 14) *frá fyrra* [með kalli ok lúðraþyt, *B*; *frá síðara* [*v*. *G*, *B*. 15) magnit, *B*.

flóttans geystist inn á stórskipin, þá hljópu menn á kaf af konúngsskipinu, þvíat þat lá næst landinu; en önnur IIII, þau er stærst voru, sukku niðr undir mannmúginum[1], þat var Orms skip ok Ásbjarnar, ok Gestafleyit[2].

Fall Magnúss konúngs ok fleiri höfðingja[3].

93. Sverrir konúngr var á landi, ok er hann sá þessi tíðindi, gekk hann ofan til bátsins, ok með honum Petr, son Hróa[4] biskups; þá rèri þar at utan ein skúta, ok ætluðu þeir til landgöngu. Konúngr kallaði á þá ok mælti: snúi þèr aptr, [þvíat nú flýja þeir[5]; þeir gerðu nú svâ, sneru út aptr ok sá þá hin sömu tíðindi sem fyrr, lustu í árum ok rèru út eptir firði. Petr mælti til konúngs: kendu þèr þessa menn, herra, eða hví mæltu þèr svâ? Konúngr svarar: myndi eigi þat eina til at mæla svâ, hvârir sem væri? Fór konúngr þá þegar út til skips síns, gekk aptr í lyptíngina, ok hóf upp[6] Kirial[7], ok fagnaði sigri sínum; súngu þetta allir með honum. Magnús konúngr hljóp fyrir borð af skipi sínu, ok allt þat lið er [á var þessu skipi[8]; týndist þar allr fjölði [liðs þeirra[9]. Birkibeinar hljópu á land upp, ok tóku við þeim í fjörunni, er til lands leituðu, kom því

---

1) mannfarminum, *G*; múginum, *F*. 2) Gestaflýit, *G*. 3) *þ. P*; Frá orrostu, *G*. 4) *þ. G, B, F*; Jóns, *A*. 5) sè þèr nú þeir flýja, *B, F, G*. 6) *v. G*. 7) Kyrial, *B*; Kyrieleyison, *F*. 8) honum hafði fylgt, *B*; er á var, *F*. 9) hersins, *B*; þess liðs, *F*; *v. G*.

lítill[1] fjölði hersins á land; nokkurar skútur rèru út eptir firðinum, ok komust svâ undan. Birkibeinar rèru út á smábátum[2], ok drápu menn á sundi, en sumum gáfu þeir grið; allir fengu þeir grið er náðu konúngs fundi; [3]skipstjórnarmenn [Sverris konúngs[4] gáfu grið frændum sínum ok vinum. Þar [fèll Magnús konúngr ok með honum[5] þessir höfðíngjar: Haraldr son Ínga konúngs, Magnús son Eiríks[6], [er kallaðr var mángi, hann[7] var dótturson Rögnvalds jarls; þar fèll Ormr konúngsbróðir, Ásbjörn Jónsson, Rögnvaldr [son Jóns Hallkelssonar[8], Páll smáttauga, Loðinn af Manvíkum, Ólafr Gunnvallsson, Eindriði torfi[9] son Jóns kutizu, Ívarr elda, Vilhjálmr af Torgum, [Andres[10] Eiríksson[11] Guðbrandsson[12] kúlu: þar fèll ok Ívarr [steig, son Orms konúngsbróður[13], Hallsteinn snákr[14] Bótólfsson[15], frændi Magnúss konúngs, Ketill Lafransson, Sigurðr[16] hít[17], Ketill[18] fluga. Þar fèll at flestra manna ætlan eigi færra en XVIII hundruð[19] manna. Þat var Vítusmessudag [um aptaninn[20] er þessi bardagi hófst[21]; þat var um sólarfallsskeið er

1) eingi, *G*, *F*, *B*. 2) sínum skútum, *G*; skútum ok smábátum, *B*; skipunum, *F*. 3) lendir menn ok aðrir, *b*. *F*, *G*. 4) *v*. *G*. 5) þar fèllu með M. konúngi, *F*, *G*. 6) stagbrels, *b*. *G*; stagbrells, *F*. 7) ok, *F*, *G*. 8) Jónsson, *G*. 9) *b*. *F*, *G*. 10) son, *b*. *G*, *F*. 11) *b*. *G*; Eirekssonar, *F*. 12) Guðbrands, *F*, *G*. 13) Steigsson, *G*; steig, *B*; steik, *F*. 14) snikr, *G*, *B*; sink, *F*. 15) *v*. *G*. 16) *v*. *B*. 17) *v*. *A*, *B*. 18) *b*. *F*, *G*. 19) *þ*. *G*, *F*; C, *A*. 20) at aptni, *B*, *F*, *G*. 21) *þ*. *b*; var, *A*, *G*.

meginflóttinn brast, en þat var um miðnættisskeið er lokit var öllum manndrápum, ok Birkibeinar höfðu flutt til lægis öll skip sín, ok tjaldat ok búizt um.

Tala Sverris konúngs[1].

94. Um morguninn eptir árdegis lèt konúngr blása til húsþíngs; stóð hann þá upp ok talaði ok mælti: guð sjálfan skulum vèr lofa fyrir sigr vârn, er hann hefir nú miklu berara en fyrr veitt oss sinn styrk ok krapt í þessi orrostu: ok [eigi megum vèr[2] kenna oss þenna fagra sigr annan veg, en þetta hafi farit eptir [guðs vilja ok hans[3] tilskipun[4]. [Nú skulum vèr hèr ímót veita honum[5] [makligar þakkir[6] ok þægilig laun: er þat fyrst at halda vel grið vâr við þá menn alla, er til griða hafa gengit við oss; veitum ok hjálp sárum mönnum: [vèr skulum ok veita gröpt[7] líkum þeim öllum, er vèr megum ná, eptir sið[8] kristinna manna. Þat vil ek bjóða at skyldu öllum mínum mönnum, at þeir leiti líka fyrir ströndinni, hverr með þvílíkum[9] brögðum eða efnum sem til hefir[10]; er þat bæði þeim, er [þat vilja[11] gera, þökk[12] til guðs, ok svâ fèfáng[13], fyrir því at allir munu nokkut fè hafa haft á sèr, en sumir mikit. Nú væntir[14] mik, at vald

1) *þ. P.* 2) fyri því at vèr megum eigi, *G.* 3) *v. G.* 4) *frá* [guðligri skipan, *B.* 5) ok veitum honum hèr ímót, *G.* 6) makliga þökk, *G.* 7) veitum ok gæzlu, *G.* 8) siðvanda, *G*; siðvenju, *G.* 9) slíkum, *G.* 10) færr er, *B.* 11) *v. G.* 12) þægiligt, *G.* 13) afli til fjár, *G.* 14) vænir, *G.*

þessa lands man komit undir mik[1], hvârt vèr viljum stjórna[2] því vel eðr illa, ok mun guði þökk á því vera, at vèr sèm nú friðsamir ok rèttir; þess munu ok margir þikkjast þurfa. Þat er nú at mæla til yðar minna manna, at guð launi yðr ástsamliga fylgð er þèr hafit mèr veitt; skal ek ok launa yðr með góðu, ok eptir hinum beztum föngum þeim er ek hefi til. [Gott er nú þat at vita, at[3] [þær eignir[4] ok allt þat fè, er þessir gullhálsarnir hafa átt, er hèr liggja fyrir ströndinni, þat sama skulu þèr hafa, ok þar með hin beztu kvânföng er til eru í landinu, ok þvílíkar nafnbætr, er yðr sjálfum[5] líkar, [fyrir því at þèr hafit aflat mikit[6] í þessi snertu[7], ok er þat sumt er [yfrit er[8]; en þat eru öfundarmenn, ok skulum vèr [þar vel[9] gæta vâr við[10]; en guð gæti allra vâr. At þessu máli varð mikill rómr [ok góðr[11]; þökkuðu menn[12] vel konúngi [sitt mál[13].

Leitat líka Heklúnga[14].

95. Eptir þetta lèt (Sverrir) konúngr róa öllum skipunum inn með ströndunni, ok lagði þar við land, er eigi var vân at kenna mætti hræfadaun[15] af valinum, [ok lá þar um hríð[16]. Komu Sókndælir ok kaupángsmenn þá til hans,

---

1) oss, *G.* 2) stýra, *F.* 3) *v. F.* 4) þèr eigit, *G.* 5) *v. G*; bezt, *b. B.* 6) meira, *B*; fleira, *G.* 7) en öðrum, *b. B.* 8) vèr höfum áðr ærit, *G.* 9) *v. G.* 10) *frá* [því gæta vor, *F.* 11) *v. G.* 12) *þ. G*; þeir, *A, F.* 13) sín orð, *G.* 14) *þ. P.* Frá því er fannst lík Magnúss konúngs, *A.* 15) hrævaþefinn, *F.* 16) *v. G.*

sættust þá við hann, ok [mæltu þá engu[1] ímóti því er hann vildi at væri, [ok bundu þat svardögum[2]. Kom þat þar fram, er mælt er: at margr kyssir á þá hönd, er hann vildi gjarna at af væri. Konúngr skyldaði[3] þá [til, ok þar með aðra[4] bændr, at flytja líkin til graptar; hann [lofaði ok hverjum manni at[5] búa svâ vel um [lík frænda sinna ok vina[6], sem hann vildi sjálfr. Fóru þá hvern dag margir menn[7] á bátum, [bæði konúngsmenn ok bændr[8], at leita líkanna, [ok drógu upp mörg líkin[9]. Ok einnhvern dag fannst lík Orms konúngsbróður; [síðan tóku vinir hans ok fluttu þat suðr til Björgynjar[10]; tóku þá við (því) Víkverjar, ok fluttu austr til Oslóar[11], ok er[12] hann lagðr í steinvegginn í Hallvarðarkirkju, hjá Ínga konúngi, bróður sínum, ok Sigurði konúngi Jórsalafara. Sunnudaginn annan eptir, er áleið um[13] kveldit, fóru margir menn [á bátum[14], at leita líkanna; konúngr [rèri ok[15] til þeirra á litilli skútu. Ljótr hèt maðr, hann var Haraldsson, hann var[16] á báti, ok II menn með honum, Árni Guðmundarson ok Jón kollr. Þá mælti konúngr til þeirra: siti þèr hèr á fiskinni fast, eða hversu veiðist? ok í því bili drógu þeir [þar

1) mælti þá engi maðr, *G*; engir, *B*; engu orði, *F*. 2) *v. G*. 3) *þ. F*; skyldi, *A*, *G*. 4) *v. G*. 5) bað hvern um, *G*. 6) sinu hugðarmann, *G*. 7) meðr sóknir, *b. F*. 8) *v. G*. 9) fyri ströndinni, *G*. 10) *v. G*. 11) Oslo, *G*; Oslóar, *F*. 12) var, *G*. 13) *v. G*. 14) or bænum, *F*. 15) rèri út, *F*; kom, *G*. 16) reyri, *G*.

lík at borði[1]. Konúngr mælti: dýran drógu þèr þar at borði, ok er yðr mikil gipta í þessu; [já, segja þeir[2], á hefir þá bitit mjök vel, herra, ef þetta er lík konúngs. Sverrir konúngr mælti: þetta er lík Magnúss konúngs. [þeir skutu skildi undir líkit, ok hófu upp[3] í skútuna þá, er konúngr var á. Síðan rèru þeir til lands inn, var líkit borit upp, ok gengu menn [á til at kenna; [var auðkennt[4] líkit, fyrir því at ekki var[5] brugðit yfirbragðinu, ok [eigi roðinn or[6] kinnunum, ok ekki stirðnat.

Tala (Svína-) Petrs (í Björgyn)[7].

96. Mánadaginn eptir var kista búin[8], ok áðr en lík konúngs væri sveipat dúkum[9], þá lèt konúngr gánga til þá menn alla[10], er áðr höfðu verit menn Magnúss konúngs, ok bað þá kenna líkit, ok bera síðan vitni um, ef Víkverjar[11] slægi því upp at Magnús konúngr lifði, ok efldi þeir með því nokkurn illgerðaflokk; [kvað (sèr) eigi til þessa gánga harðýðgi við þá[12]. Síðan gengu þeir til líksins, ok máttu nær engir vatni halda, [þeir er til gengu, ok[13] kystu[14] líkit, gengu [síðan íbrot[15]. Lík Magnúss konúngs var sveipat dúki[16], ok lagt síðan í kistu; lèt Sverrir konúngr flytja suðr til Björgynjar; mart var áðr funnit líka stórmennis. Ok

1) upp lík, G. 2) Ljótr svarar, G, F, B. 3) var þá hafit, G. 4) b. B. 5) *frá* [ok var ekki, G. 6) roði í, G. 7) þ. G. 8) gör, F; ger ok búin, B. 9) v. G. 10) v. G. 11) nokkrir menn, G. 12) v. G. 13) sumir, G. 14) *frá* [gengu til sumir ok myntust við, B. 15) frá síðan, G. 16) v. G.

brátt[1] síðan bjóst konúngr íbrot, guldu Sókndælir honum þá[2] XV merkr gulls; fór þá Sverrir konúngr suðr til Björgynjar[3]. Þessi tíðindi voru áðr komin þannig[4], [ok var þat[5] [fyrst með þeima atburð[6]. Laugardaginn er áleið hinn næsta eptir orrostuna kom skip[7] til bæjarins, [ok lagði at út við konúngsgarð. Þat var allt skjaldat [með stöfnum[8] ok vel skipat, ætluðu sumir at vera myndi Magnús konúngr, gengu þeir á land, ok[9] var blásit[10], ok sagt at Svína-Petr vill þíng hafa; kom þar allr[11] bæjarlýðr, stóð Petr upp ok mælti: hèr kemr at því, sem mælt er[12]: opt hit sama svín í akri. Ek heiti ok Svína-Petr; en skamt er á at minnast at vèr vârum hèðan [reknir ok keyrðir or þessum bæ, ok heldr háðuliga[13], ok erum nú enn aptr komnir. Mikil tíðindi höfum vèr at segja: fall Magnúss konúngs, Haralds Íngasonar, [Orms konúngsbróður, Ásbjarnar Jónssonar[14], ok margra [lendra manna[15]. Er nú híngat ván Sverris konúngs til bæjarins, [þá er hann ferr innan or Sogni[16], ok bað hann þess, at þèr skyldut sæmiliga[17] taka við honum, sem hans tign byrjar[18]. En hverju gegnir þetta, er allir menn

1) *v. G.* 2) *þ. G*; *áðr, A.* 3) en áðr fór líkami M. k., ok komu þeir fyrr til bæjarins, *b. B.* 4) þángat, *F.* 5) *b. B.* 6) *v. G.* 7) mikit, *b. G.* 8) um stafna, *B, F.* 9) *frá fjórða* | *v. G.* 10) þegar til móts, *b. G.* 11) *b. G.* 12) ok karl sagði, *b. B.* 13) keyrðir hæðiliga o. þ. h., *G*; reknir, *F.* 14) *v. G.* 15) annara höfðíngja, *G.* 16) *b. F.* 17) vel, *G.* 18) hæfir, *B*; ok hæfir at sè, *b. G.*

drepa niðr höfði, eða bera klæði [yfir höfuð[1] sèr? ok þat veit guð, at aldri [fyrr sá ek alla menn svâ at undri verða sem hèr; en þat kann ek at segja yðr með sönnu, at aldri[2] láti þèr nú svâ illa, [eða snöktit ok[3] syrgit, at eigi sè nú dauðr Magnús konúngr, ok þar með allr hans herr; man þeim [sú eptirgerðin vera vænni[4], at þèr látit hríngja eða sýngja fyrir sálum þeirra, eða gefit fè fátækum mönnum eða klerkum til bænahalds. Ekki týr[5] yðr nú (at) tauta eða tutla[6] hann Sverri af konúngdóminum, fyrir því at Sverrir konúngr hefir nú beygt hálsana á [meirum stórbukkum[7], en þèr erut, [bændr eða kaupmenn; þvíat kaupmaðrinn ok búandinn kvíðir sèr ok sínu fè, [hann kvíðir fyrir vind ok vatn[8]. [Ek vil ráða yðr heilt: látit Magnús[9] konúng fara, svâ sem hann hefir fyrir sèr gert[10]; takit nú við Sverri konúngi, er guð hefir sendt yðr, þá hafi þèr rèttan höfðíngja ok vitran, mildan ok málsnjallan, rèttlátan[11] ok friðsaman[12], ágætan sigrvegara[13] ok öruggan til landvarnar ok[14] allrar landsstjórnar. [Nú er íbrottu[15] sá Sverrir, er við

---

[1]) fyrir andlit, *G.* [2]) *frá* [*b. G, B, F.* [3]) *b. G.* [4]) önnur eptirgerð vænni en æpa eðr syrgja; heldr er yðr ráð, *F.* [5]) tjár, *F, B.* [6]) trútta, *B.* [7]) stærrum bukkum, *G.* [8]) *v. G*; *frá fyrra* [húsbændr, vâsikamparnir, eðr kaupmannakvíðinn; hann kvíðir sèr; h. k. fè sínn, kvíðir fyri vind ok vætum, *B.* [9]) *b. F.* [10]) *frá* [*v. G.* [11]) griðsaman, *hin.* [12]) *v. hin.* [13]) *b. G.* [14]) ok landsgæzlu, *b. B*; mikinn ok ráðinn til, *b. F.* [15]) brautu er, *G.*

hernaði fór til [margra kaupstaða[1]; brautu eru nú ok þeir sömu Birkibeinar, er hèr sveimuðu um bæinn, ok sópuðu [úhreinliga höndum um hirzlur yðrar búanda[2]; en hèr munu[3] nú koma með konúngi vârum [mjúkir hirðmenn ok hógværir[4], er vera skal láss ok lykill fyri frelsi ok friði þessa kaupstaðar ok annarra. Látit þèr nú íbrot fara [flærðara ok[5] falsara ok drottinssvíka[6], en gerizt nú hollir ok trúir [ok þjónustufullir[7] konúngi yðrum. [Látit ok ábrot fara, þá er konúngr kemr til bæjarins, alla þá menn[8], er sannir eru at svikræðum við konúnginn eða hans menn, [svâ at eigi hafi síðan til sættar gengit[9]. Konúngrinn sjálfr[10] býðr öllum mönnum grið ok sætt[11], þeim er til hans koma [ok þess leita[12]; ok fyrir þat sama mun guð honum [fagna ok[13] í frið leiða, ok [allir guðs[14] helgir menn[15].

Ferð Sverris konúngs til Björgynjar, ok frá grepti Magnúss konúngs[16].

97. Sverrir konúngr sigldi fagran byr[17] til Björgynjar, ok áðr en þeir sigldu fyrir bæinn, mælti konúngr, at þeir skyldu svâ haga ferð-

---

1) kaupstaðanna, *G.* 2) hirðslur bönda, *G.* 3) mun, *G.* 4) hirð spök ok hógvær, *G.* 5) *v. G.* 6) *frá* [fals, flærð ok drottinssvik, *B.* 7) *v. G.* 8) fari þeir ok allir braut, *G.* 9) *v. G*; ella gæti þeir sín við umrenníngum konúngs; þeir sjá ekki lengi í augu mönnum ok vâpn þeirra eru ekki ættfróð (mjök ættfróð), *b. G, F.* 10) *v. G.* 11) frið, *G.* 12) *b. G.* 13) feginn ok hann, *G.* 14) hans, *G.* 15) eptir lífit liðit, *b. B.* 16) *þ. P.* 17) suðr, *b. G.*

inni, at[1] bæjarmönnum þætti sem[2] mest lið þeirra til[3] at sjá, [hvárt er þeim þikkir þat betra eða verra[4]; ok svå gerðu þeir. En er konúngr kom til bæjarins, þá var hríngt ímóti honum um allan bæinn[5], ok [gengit með fagri[6] processione[7] móti honum; tóku menn vel við honum, ok dvalðist konúngr þar um hríð. Lík Magnúss konúngs var búit til graptrar, var hann jarðaðr í Kristskirkju utar fyrir kórinum, fyrir framan steinvegginn hinum syðra megin. Sverrir konúngr stóð yfir grepti hans ok Páll biskup, ok öll alþýða manna er í var bænum. Ok áðr en lík konúngs væri lagit í steinþróna, þá kallaði Sverrir konúngr menn til at sjá líkit, at eigi segði þeir [síðan, at þessi Magnús berðist honum ímóti af skömmu bragði[8]; gengu nú margir til ok sá líkit, [skilðust ok margir grátandi við[9]; ok einn af gestum[10] Magnúss konúngs [gekk til ok[11] kysti[12] líkit, ok [felldi tár[13] við. Sverrir konúngr leit eptir[14] honum ok mælti: seint [ætla ek[15] slíkum trúa mega. Þá voru fagrlig[16] örindi töluð[17] yfir grepti hans. Nikolás sultan, móðurbróðir Sverris konúngs, talaði, ok var allra manna málsniallastr[18]. Konúngr [mælti ok lángt örindi[19], [ok sagði

1) *þ. B*; sem, *A, G.* 2) *b. G.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) staðinn, *B.* 6) *v. G.* 7) *frá* [gengin prócessía, *B.* 8) at sjá Magnús berðist síðan á móti honum, *G.* 9) *v. G.* 10) mönnum, *F.* 11) *b. G.* 12) myntist við, *B.* 13) klökk, *G.* 14) við, *F.* 15) mun, *G.* 16) mörg fögur, *G.* 17) framin, *F.* 18) *þ. F*, snjallastr, *A, G.* 19) talaði ok mörgum fögrum orðum, *G.*

svâ[1]: yfir þess manns grepti stöndum vèr hèr nú, er hann var góðr ok ástsæll[2] sínum vinum ok frændum, þóat við frændr ættim[3] eigi gæfu til samþykkis vâr[4] í milli; ok harðr var hann mèr ok mínum mönnum, en guð fyrirgefi honum nú þat allt, er hann varð offari[5] í; þvíat hann var sæmiligr höfðíngi í marga staði, ok prýddr með konúngligri ætt[6]. [Konúngr mælti mörgum fögrum orðum, [þvíat hann skorti hvârtki orðin til, nè snild at víkja[7] [þannig til, sem hann vildi at væri[8]. (Sverrir) konúngr lèt vandliga[9] búa um leg Magnúss konúngs, lèt gera grind um, utan um legsteininn, ok breiða yfir kögur[10].

Atferli Magnúss konúngs[11].

98. Magnús konúngr var bæði[12] vinsæll ok ástsæll við landsfólkit; hafði hann mest traust af Víkverjum. Þat var mark um vinsæld hans, at svâ sem skaðasamt varð at fylgja honum, þá skorti hann þó aldri liðit til fylgðarinnar, meðan hann lifði; ok þat reyndist[13] síðan, at þeim varð gott til liðs er [hans afspríngi[14] kölluðust vera, sem enn mun sagt verða síðarr; [ok hyggj-

1) hóf á þessa leið, *B*; hóf svâ mál sitt, *F*. 2) ástúðigr, *B*, *F*. 3) bærim, *F*. 4) okkar, *F*. 5) offara, *F*; affari, *B*. 6) *frá* [*v*. *G*. 7) *v*. *G*. 8) þann veg sem hann vildi helzt, *F*, *v*. *G*. 9) *v*. *G*. 10) Magnús k. hvílir í þeirri sömu kirkju, sem hann var vígðr í, *b*. *F*; *ennfremr:* geymi guð hans sálu, *b*. *B*. 11) *þ*. *P*; hversu M. konúngi var farit, *G*. 12) maðr, *B*; *v*. *G*. 13) hèlzt, *G*; eldi lengi af því, *B*. 14) af hans ætt, *G*.

um vèr þess mest hafa at notit, at öllu landsfólkinu var svâ kært allt afkvæmi Sigurðar konúngs Jórsalafara, ok Eysteins konúngs, bróður hans[1]; en allir[2] hötuðust við ætt Haralds gilla, [ok vildu þeirri[3] fyrirkoma; kölluðu þá hina verstu sendíng hafa komit í land, er hann kom í Noreg[4]. Magnús konúngr var lítillatr ok glaðr[5]; hann var mjök [í sið[6] úngra manna, drykkjumaðr mikill var hann ok kvennamaðr mikill, [þótti gott at leika, ok vera[7] umfram alla menn at fimleik; hann var ok heldr sterkr maðr, örr ok stórgjöfull[8], snjallr í máli; [slíkir hlutir allir fèllu[9] mönnum vel í skap[10]; allra[11] manna var hann ok vâpndjarfastr, skarzmaðr mikill, ok sundrgerðamaðr at klæðum; heldr hár maðr á vöxt, ok harðvaxinn[12], miðmjór[13], limaðr vel ok fagrliga; hann var [fríðr maðr sjónum at öðru, en hann var nokkut munnljótr[14].

Tala Sverris konúngs[15].

99. Sverrir konúngr lèt blása öllu bæjarfólki út[16] í Kristskirkjugarð, ok hafði þar þíng. Hávarðr jarlsson [stóð fyrst upp, ok talaði konúngs örindi; [segir hver skylda á var[17] at taka

[1]) naut þess mest af öllu landsfólki, er hann var frá Sig. k. Jórsalafara kominn, *G*. [2]) *þ. G*; þeir, *A*. [3]) henni, *B*; *v. F*. [4]) *frá* [*v. G*. [5]) mjök við alþýðu, *b. B*. [6]) við lunderni, *G*. [7]) ok var, *G, B, F*. [8]) *þ. G*; stjórnsamr, *A*. [9]) gjólífis, *b. B*. [10]) *frá* [*b. F*. [11]) *v. G*. [12]) vel vaxinn, *G*; harðv. ok vel v., *B*; harðv. nokkut, *F*. [13]) *v. G*. [14]) vel andlitsköpum, nema hann var munnljótr nâkkvat, *G, B*; siðsamr ok trúmaðr, *b. B*. [15]) *þ. G, P*. [16]) í hólm, *b. B*. [17]) sagði mönnum, hverja skyldu þá henni til, *G*.

vel við konúngi ok sæmiliga: þar er hann má oss marga[1] hluti veita [í sæmðum[2]; færi þá ok vel ok makliga, at hann væri oss traust [ok hlífskjöldr[3], sem honum sómir, en vèr gerðim[4] honum traustliga fylgð ok fulltrúa, ok allt þat er hann á af oss með rèttu at hafa; megu þèr nú sjá, hvat er hann hefir tilkostat, áðr en hann næði sínu ríki, ok þolat þar til bæði mörg válk ok vandkvæði, lagt í hættu bæði sitt líf ok margra annarra góðra drengja ok göfugra; en guð hefir nú frelstan[5] hann af mörgum háska, sem nú munu þèr hafa sanna spurn til. Er nú öllum einsætt at gera vel til konúngs, þóat áðr hafi ímóti honum verit; mun hann ok öllum miskunna, þeim er honum vilja þjóna at flærðlausu. Hyggit at hvárum betr ferr, þeim er hníga vilja til hans vináttu, eða þeim er ímóti bindast[6] hans vilja. Gerit nú, sem guð kennir yðr, ok snúit yðru máli til góðra lykta! Eptir þetta[7] stóð upp sjálfr konúngr, [ok litaðist um lengi, ok[8] tók seint til máls, ok hóf á þá leið: til þeirra orða munum vèr taka, er psálmaskáldit[9] mælti: *Miserere mei, deus, quoniam conculcavit me homo,* [*tota die expugnans*[10] *tribulavit me*[11]*!* ok þetta segir svâ: Miskunnaðu mèr guð, þvíat maðrinn trað mik

[1]) góða, *b. F.* [2]) *v. hin.* [3]) hlíf, *F.* [4]) veittim, *B*; veitum, *F.* [5]) frjálsat, *F.* [6]) brjótast, *F.* [7]) *frá fjórða* [talaði fyrst ok hlynti fyri konúnginum sem vandi er til; talaði hann lángt ok snjallt, ok er hann hætti, *G.* [8]) *v. G.* [9]) skáldit, *G.* [10]) *impugnans, B.* [11]) *frá* [*et cetera, F.*

undir fótum, ok barðist allan dag ígegn mèr ok kvalði mik. Þessi spásaga er nú framkomin á vârum dögum, er spáð var fyrir mörgum öldum[1], er Magnús frændi minn barðist [mèr á móti[2], ok [bjóst at[3] tapa mínu lífi; en guð leysti mik nú sem fyrr, [ok skipti mèr ríki hans[4]. Guði hefir ekki jafnleitt verit [allar stundir[5], sem ofmetnaðarmenn[6]; hefir hann ok þeim[7] harðast refsat: fyrst er hann [rak engilinn frá sèr[8], er honum vildi jafnast[9], [var honum svâ goldit, at hann[10] varð at hinum versta djöfli: [síðan er hinn fyrsti vârr frændi Adam gerði ímóti [guðs vilja[11], var hann[12] þá rekinn [or Paradísu[13], híngat í heim, í þessa [veröld ok[14] ánauð: ok er ríkin hófust, ok Pharaó[15] þraungði guðs lögum [ok lýð[16], þá komu X[17] undr yfir landit, þau er aldri hafa önnur slík orðit í veröldunni; svâ [var ok þá[18] er Saul konúngr [grimðist móti guði[19]; þá flakkaði hann síðan með úhreinan[20] anda; [ok þó at vèr telìm[21], þá hefir æ svâ framfarit í heiminum. [Enn kann þat vera, at yðr þikki upp hefjast

1) *Þ. B*; aldum, *A*; mannsöldrum *G*; árum, *F*. 2) *þ. G*; ígegn, *A*. 3) vildi, *G*. 4) *v. G*. 5) *v. G*. 6) ofmetnaðr, *F*. 7) *b. G*. 8) hrak frá sèr engilinn, *G*. 9) samjafnast, *B*. 10) ok, *G*. 11) guði, *G*. 12) *frá fyrra* [enda síðan Adam, er hann gerði á mót guði, hinn fyrsti maðr, var hann, *G*. 13) *b. B*. 14) *v. G*. 15) Pharoa, *G*. 16) *v. G*. 17) *þ. B*; XII, *A*, *F*; *v. G*. 18) ok, *G*. 19) *frá* [grimmaðist (gramðist, *F*) guðs lýð, *G*, *F*. 20) úhreinum, *B*. 21) hefir svâ æ verit jafnan, *G*; ok þó at vèr vilìm greina þessa, *F*.

nær borði vâr ræða[1]; svâ hefir ok framfarit hèr í landinu, at þeir hafa upphafizt, er ekki voru konúngaættar, svâ sem var Erlíngr skakki[2], son Kyrpínga-Orms; hann lèt gefa sèr jarls nafn, en syni sínum konúngs nafn. Síðan drápu þeir niðr allar konúnga ættir, [ok engi skyldi kalla sik þeirrar ættar; ella[3] skyldi hvern drepa; höfðu þeir með sèr hit bezta ráðuneyti er í var landinu, ok[4] tóku [undir sik[5] öll[6] ríki konúnganna, þeirra er ættbornir voru til, allt þar til er guð sendi utan af útskerjum einn lítinn mann ok lágan, at steypa þeirra ofdrambi; en sá maðr[7] var ek. Ekki tókum vèr þat af oss sjálfum, heldr sýndi guð þat, hversu lítit honum var fyrir at steypa þeirra ofdrambi[8]. Eigi var oss sakleysi við Magnús konúng eðr Erlíng jarl, sem [fólk þetta segir[9], at vèr gengim at röngu; ok eigi erum vèr svâ skamminnigir, at vèr munim eigi, hvat er af var gert við oss: fyrst þat er þeir Björgynjarmenn drápu Sigurð konúng, föður minn, [er ættborinn var til þessa lands; en síðan efldu þeir flokk með Erlíngi jarli ímót Hákoni konúngi[10], bróður mínum, [ok felldu hann[11], síðan tók Erlíngr II[12] bræðr mína, ok festi annan upp sem krákuúnga, [en

[1]) kann vera at y. þ. enn nær boði v. r. hefjast, *G.* [2]) *þ. B*; jarl, *A*, *B*; *v. G.* [3]) *b. B.* [4]) *frá* [en, *G.* [5]) *b. G.* [6]) allt, *G.* [7]) *v. G.* [8]) drambi, *G*; ok kemr þar at því sem mælt er: at sárt bítr soltin lús, *b. A*, *F.* [9]) margir mæla, *G.* [10]) *b. F.* [11]) *b. B*; *frá fyrra* [síðan felldu þeir frá landi Hákon, bróður minn, *G.* [12]) *b. G.*

lèt höggva annan[1]; ok þetta sama, er nú talða ek, má oss seint fyrnast[2]; ok jafnan hefir [þat verit, at svâ mikil anauð hefir á[3] oss legit, at miklu væri vèr fúsari at skiljast frá, ef eigi sæi vèr eymð á fólki voru, eða þeir drottnaði[4] yfir[5], er eigi voru tilbornir. [Nú er þat frelsat, en koma láti þèr þó í staðinn[6] fáheyrðan fjandskap. Þetta mæla sumir: sigrsæll er Sverrir, vitr er Sverrir; þá er svarat: hvat er þat kynligt; mikit hefir hann tilunnit, gefizt fjandanum. Sumir segja, at ek sjá djöfullinn sjálfr, ok kominn af helviti, ok sè hann lauss orðinn, [en ek muna nú af orðinn; þá[7] hyggit at sjálfum yðr, hverir þèr erut þá[8], ef þèr segit at guð hafi leystan djöfulinn, ok sjá ek hann: hvat [eru þèr þá[9] nema þrælar djöfulsins, ef þèr þjónit honum[10], ok því vesalli en allt fólk annat [í veröldinni[11], at þèr skulut honum þjóna nú, en brenna [annars heims[12] með honum? Eru eigi þvílíkir hlutir stórum[13] fólsligir at mæla [við hvern sem einn[14], ok allra helzt við konúng sinn, [at ek muna gefast fjandanum[15]; fól væri Sverrir þá, ef hann vildi þat vinna til þessa vesla[16] ríkis, er á engarri stundu er með frelsi, ok þó væri enskis vert,

---

1) *þ. G*; annarr var högginn, *A*. 2) or hug gánga, *G*. 3) sú nauð á oss legit. 4) ríkti, *B*. 5) *b. B*, *ok enfr.* voru. 6) hèr í staðinn látið þèr koma, *G*. 7) ok muna ek af honum vorðit hafa, *B*; *v. G*. 8) *b. G.* 9) megit þèr þa vera, *G*. 10) í sífellu, *b. B*. 11) *b. G*. 12) síðan, *F*. 13) *v. G*. 14) *b. G*. 15) *v. G*. 16) vesæla, *F*; vesluga, *B*.

at með friði stæði, en týna þar ímót sálu sinni ok allri hjálpinni. [Sýnist mèr svâ[1] sem hèr vaði allt[2] saman, kálfar ok úlfar; kann vera at yðr þikki rúmborat sáld mitt. Margr lýtr sá nú hendinni, er gjarna vildi at af væri; sá kallar nú frændann, er fyrir skömmu kallaði fjandann; ok þat hygg ek, ef hèr mætti nú sjá hvers manns hug, þess er hèr er kominn, ok stæði hverjum horn or enni, er mèr hyggr illa, at margr skyldi þá hèr nú knýflóttr framgánga. Þat mælir ok barnit, er þat gengr út[3], ok hefir stein í hendi (ok) drepr niðr[4] á grjótit: hèr skyldi [höfuð Sverris undir vera[5]; slíkt kenni þèr yðrum börnum. Þat sama mælir ok griðkonan [vesala hver[6], er hún gengr út [af herberginu[7], ok hefir vífl í hendi (ok) lýstr á hellluna: hèr skyldi höfuð Sverris undir vera[8], segir hún. En vera má svâ, at Sverrir verði sóttdauðr eigi at síðr. Viti nú þat ok Magnúss konúngs menn, þeir sem verit hafa á þessum fundi, at þeir verði í brotu or bænum fyrir þriðju sól hèðan ífrá. Hafi allir [vârir vinir guðs laun fyrir, er hèr hafa komit á þetta þíng[9].

Sverrir konúngr fèkk allan Noreg[10].

100. Eptir fall Magnúss konúngs fór Sverrir konúngr [um sumarit[11] í Vík austr, ok allt til

[1]) svà lízt mèr, *G.* [2]) *v. G.* [3]) til vatnsins, *B.* [4]) *v. G.* [5]) undir höfuð Sverris konúngs, *F.* [6]) *v. G, F.* [7]) *v. G.* [8]) *v. G.* [9]) þökk vârir vinir, þeir er hèr hafa komit, *G.* [10]) *þ. B.* [11]) *v. G.*

landsenda, ok lagði allt land undir sik; mælti þá [engi maðr ímóti konúngs vilja[1]. Skipaði hann nú allt land sínum[2] sýslumönnum. [Sverrir konúngr var nú einn yfir öllum Noregi[3]; þá voru VII vetr liðnir frá því er honum var gefit konúngsnafn, en V síðan er Erlíngr jarl fèll. Sverrir konúngr gaf þá mörgum[4] mönnum sínum nafnbætr, sumum sýslur, sumum veizlur; mörgum fèkk hann [ok göfug[5] kvânföng. [Hann gerði þá marga höfðíngja, er honum fylgðu til lands, ok [þá suma[6] at ríkismönnum, er menn segja at engar ættir áttu til; voru þeir honum öruggir jafnan síðan[7]. Sverrir konúngr gipti Cecilíam, systur sína[8], Bárði Guthormssyni á Reini; Ívari selka gipti hann Skjaldvöru, dóttur Andress Skjaldvararsonar; [Petr rángi[9] fèkk Íngibjargar[10], er átt hafði Ívarr elda. Mörg önnur kvânföng fèkk hann [þeim mönnum, er honum höfðu fylgt til lands[11], ok hóf [marga til ríkis, ok voru þá görvir gjaflendíngar[12]. Einum vetri síðarr en 98 Magnús konúngr fèll kvângaðist Sverrir konúngr, ok fèkk Margrètar, dóttur Eiríks Svía-

[1]) mangi í mót honum, *G.* [2]) *v. G.* [3]) *v. G.* [4]) *b. F.* [5]) góð, *G.* [6]) *þ. B;* marga gerði hann þá, *A.* [7]) *frá fyrra* [gerði hann þá marga at ríkum mönnum, er aungar áttu ættir til, ok honum höfðu fylkt (fylgt) til lands, *G.* [8]) dóttur Sigurðar konúngs, *b. F.* [9]) ragna, *G, F.* [10]) *frá* [Petri ránga gipti hann Ingibjörgu, *B.* [11]) sínum mönnum, *G.* [12]) þá at mörgu; voru þeir þá gervir gjaflendíngar, er svâ voru til komnir, *G.*

konúngs Játvarðarsonar, hins helga. Eiríkr (kónúngr) hvílir í skríni í Svíþjóðu at Uppsölum; Margrèt var systir Knúts Svíakonúngs. Sverrir konúngr átti II sonu: hinn ellri var Sigurðr er kallaðr var lávarðr, en annarr hèt Hákon; dætr hans våru þær Cecilía ok Íngibjörg.

Upphaf Kuflúnga[1].

101. [Einum vetri eptir fall Magnúss konúngs gerðist þat til tíðinda um haustit í Vík austr, at þar hófst flokkr[2], ok var sá höfðíngi fyrir, er kallaðr var Jón, son Ínga konúngs Haraldssonar gilla[3]. At því ráði[4] hurfu margir höfðíngjar: þar var Símun, son Aulru-Kára[5], Nikolás son Bjarnar bukks, Andres brasaðr[6], Jón kutiza, Bárðr sala, [Þorbergr, son[7] [Páls í Herzlu[8]. Þeir komu ofan í Túnsbergi [Mikjals[9] messudag; var þar þá kvatt haugaþíngs[10]; var Jón þar til konúngs tekinn á þínginu, ok svarit honum allt land. Jón hafði áðr verit múnkr í Höfuðey: [hann lagði kuflinn [þar á þínginu[11], [þann er Birkibeinar festu við hann[12], [en Birkibeinar kváðu hann eigi minna skyldu hafa í rètt reglunnar en nafnit[13], ok[14] kölluðu hann kuflúng, gáfu honum þat fyrir konúngsnafn.

1) *þ. B*; Upphaf Jóns kuflúngs, *A.* Hèr byrjar þátt Kuflúnga, *B.* 2) þenna sama vetr hófst flokkr í Vík austr, *G.* 3) *b. B*; *v. G*; en síðan mun skírra um skrifat, hverr hann var, *b. B.* 4) úráði, *G.* 5) Avlnukára, *G.* 6) drasaðr, *F.* 7) Þorbergsson, *B*; *v. G.* 8) *þ. F*; Hettu eða Heitu, *A.* Páll í Hvini, *B*; *frá* [*v. G.* 9) Nikolás, *F.* 10) *frá* [ok stefndu Haugaþing, *G.* 11) *frá* [*b. B.* 12) *v. F.* 13) *b. B.* 14) *frá fjórða* [Birkibeinar, *G.*

Lið mikit dreif til [hans ok frítt bæði, allir hinir beztu manna synir í Víkinni: ok rèðu þeir (þar) til skipa[1], ok fóru norðr með landi, fyrir því at Birkibeinar sömnuðust saman í Víkinni, [ok fengu lið mikit; hèldu Kuflúngar af[2] því undan, þann tíma er þeir fengu skip. Birkibeinar fóru fyrir því eigi eptir þeim, at þeir höfðu ekki skipakost til þess. Ok þegar er Kuflúngar sóttu út á Agðir, þá gekk undir þá allt lið, ok þaðan ífrá lögðu þeir undir sik allt[3] land, þar sem þeir fóru, [þvíat þeir höfðu styrk mikinn[4]. En er Kuflúngar komu ofan í Túnsbergi, drápu þeir þar Símun skerplu[5], er þá hafði sýslu í Túnsbergi; þar fèll með honum [sveit hans[6], nær XXX manna.

Frá Kuflúngum.

102. Þá byrjuðu Kuflúngar ferð sína norðr[7] með landi, (ok) gekk lið[8] undir þá, hvar sem þeir komu, [fengu þeir enga viðrtöku[9]. [Eptir þetta komu þeir[10] til Björgynjar, ok lögðu þegar at bryggjum er þeir komu. [Kuflúngar tóku bæinn, ok gekk undir þá allt fólk: þeir drápu þar nokkura Birkibeina[11]. [Síðan lögðu þeir[12] undir sik land allt [norðr til Staðs[13]; þeir sátu um vetrinn [í borginni[14] í Björgyn. Sverrir konúngr hafði látit setja upp Maríusúðina út í

[1]) *frá* [þeirra, *G.* [2]) stukku Kuflúngar, *G.* [3]) *frá* [lögðu þeir víða undir sik, *G.* [4]) *b. G.* [5]) skerflu, *F, G.* [6]) *v. G.* [7]) suðr, *rángt*, *F.* [8]) fólk, *G.* [9]) f. þ. ok ekki mótris, *B.* [10]) þeir komu, *G.* [11]) *b. G.* [12]) *þ. B*; Kuflúngar lögðu, *A.* [13]) *v. G.* [14]) *v. G.*

Hólmi, þá er hann kom innan or Sogni; ok lèt gera yfir hróf[1]; kom hon aldri síðan á vatn. Kuflúngar vildu fram setja skipit, ok var blásit til öllum bæjarlýð; var skipit svâ reist[2] ok hrist, at ísundr brotnaðu[3] brandarnir, ok gekk þó eigi or stað; þá lögðu þeir eld í, ok brendu upp. [Kuflúngar komu á Björgynjarvâg þann tíma dags er súngnar voru hámessur í bænum; komu þeir mjök á úvart. Áskell tyza[4] hafði þá bæjarbygðina[5], [ok hèlt sveit í bænum[6]; hann var at messu í Steinkirkju, ok varð eigi fyrr varr við, en Kuflúngar komu í kirkjuna með alvæpni. Áskell hljóp upp [í riðit, ok svâ[7] í stöpulinn. Kuflúngar hljópu eptir honum; þá fèll einn mikill steinn [ofan or stöplinum[8] í höfuð einum þeirra, ok fèkk sá þegar bana af. þá sveittist róðan helga, svâ at draup á altarit ofan[9]. þeir Áskell ráku þegar aptr stöpulinn, ok hèldu sik þar lengi[10], til þess er bæjarmenn leystu þá út með fè[11]. [Kuflúngar dvölðust í bænum lánga hríð, ok vendu (síðan) enn austr aptr til Víkr; en fyrir því at Kuflúngum dróst mjök liðit, þá sóttu þeir at Birkibeinum[12]. Sverrir konúngr hafði sett til landsgæzlu í Víkinni Úlf af Laufnesi, Úlf flý, Hávarð jarlssòn, þórólf rympil, ok enn fleiri sveitarhöfðíngja;

1) ráf, *G*, *F*. 2) reynt, *F*. 3) gengu, *B*. 4) ruza, *G*; kusza, *B*; tryza, *F*. 5) bæjarsýslu, *G*, *F*. 6) *v*. *G*. 7) *v*. *G*. 8) *b*. *G*, *F*. 9) *v*. *G*. 10) *v*. *G*, *F*. 11, *þessa sögu setja A*, *F*, *G þannig*, *en P öðruvísi*, *eptir tímaröð atburðanna*. 12) Kuflúngar fóru austr til Víkr, þá er leið hávetrið, *G*.

veittu hvârir öðrum [áhlaup svâ sem við komust[1]; vóx svâ styrkr Kuflúnga, at Birkibeinar flýðu[2] or Víkinni, ok norðr í land, nema Úlfr af Laufnesi; hann hèlzt[3] við með sveit sína, [ok kveðst eigi flýja myndu[4].

Frá úspektum í Björgyn[5].

103. Um vârit eptir páska fór Sverrir konúngr norðan or Þrándheimi með allmikinn her, ok kom til Björgynjar um vaknaskeið[6]; var [þá ok mart kaupskipa komit til bæjarins, ok[7] nær 1186 af öllum löndum. Suðrmenn höfðu flutt þángat vín mikit[8], svâ at þá var í Björgyn eigi dýrra vín en mungát. Þat var eitt sinn er menn sátu í víndrykkju[9], at þeir vildu láta (taka) meira vínit, en sveininn[10] Suðrmanna vildi eigi taka, ok skilði þá eigi meira (á) en um einn vínpott, ok þreyttu[11] þeir til þess er Norðmenn vildu [gánga til ok[12] brjóta upp búðina, en Suðrmenn vörðust[13] fyrir innan, ok lögðu út sverðum, ok [særðust menn[14]; ok þetta spurðist um bæinn; hljópu þegar bæjarmenn[15] ok þýðerskir[16] menn til vâpna, ok börðust síðan, fèllu þar margir menn ok flest af bæjar-

1) árásir, *G.* 2) stökku, *G.* 3) *þ. G;* hèlt, *A.* 4) *v. G, F;* þótt Kuflúngar væri þar, *b. B.* 5) *þ. B;* Slag í Björgyn, *A;* Frá Sv. k. ok hans her, *G.* 6) átta vikna skeið, *F.* 7) þá kominn múgr skipa til bæjar, *G;* þat ok af, hversu mart kaupskipa *o. s. f., B;* kaupmanna, *F.* 8) mest, *G.* 9) nokkrir, *b. G.* 10) sveit, *B.* 11) þrættu, *B, F.* 12) *v. G.* 13) voru, *G.* 14) urðu hvârirtveggja sárir, *G.* 15) Norðmenn, *G.* 16) þýðverskir, *G;* þýverskir, *B;* þýðskir, *F.*

mönnum. Suðrmenn[1] hljópu til skipanna, ok lögðu [kuggana út á vâginn alla saman[2], en bæjarmenn bjuggust [við at sækja at þeim[3]; ok [um síðir[4] var griðum ákomit. Þat sumar var ok mörg önnur úspekð ger [við drykkjuna[5]. Einn [maðr var sá af Birkibeinum[6], er hann var svâ vitlauss af drykkju[7], at hann hljóp or höllinni milli[8] ok konúngsstofu, ok þóttist hann hlaupa á sund, ok fèkk[9] bana; annar hljóp af bryggju í konúngsgarði, ok druknaði. [Sverrir konúngr var þá eigi í bænum[10]; en er hann[11] kom til bæjarins, varð brátt sá atburðr einnhvern dag, at II menn deildu; þeir voru báðir mjök druknir, annar gestr konúngs ok annar húskarl, því næst vildi hvârr veita öðrum tilræði; ok þá[12] kom at[13] Þórólfr rympill gestahöfðíngi[14]; [hann hafði engi vâpn, ok tók hann stálhúfu af höfði sèr, ok laust húskarlinn[15], en hann laust Þórólf ímóti með handöxi. Eptir þat hèlt maðr á manni, ok lèt gánga (hverr) þat er til hafði í vígvölum[16], ok voru allir öl-óðir. Þórólfr rympill sleizt or þessi þröngu brot, ok fór til liðs síns, ok lèt blása gestalúðrinum; ok er gestir komu allir saman, þá bað

1) þýðverskir menn, *G.* 2) saman kuggunum, *G.* 3) til atsóknar, *G.* 4) *þ. G*; síðan, *A.* 5) fyri drykkju sakir, *G.* 6) Birkibeina, *G.* 7) víndrykkju, *G.* 8) á millum, *G.* 9) þegar, *b. B.* 10) *v. G,* 11) Sv. k., *G.* 12) í því, *G*; í því bili, *B.* 13) *b. G.* 14) *b. G*; út úr drykkjustofunni, *b. A.* 15) hann laust húskarlinn með stálhúfu, *G.* 16) vígvèl-um, *F.*

þórólfr þá vâpnast. Húskarlar sömnuðust ok saman ok vâpnuðust, ok gengu ofan á skip sitt; Ásgeirr hamarskalli rèð fyrir þeim. En er gestirnir komu [allir saman[1], þá fleygði þórólfr rympill sverðinu út á skipit, ok hljóp þar þegar eptir sjálfr, ok gat fengit sverðit, ok barðist þegar. Gestirnir [hljópu ok út eptir[2] honum; varð þar mikil orrosta, ok lèttu þeir þórólfr eigi fyrr en hroðit var skipit, ok fèll mart af húskörlum, en flest hljóp á kaf. En er konúngr varð varr við, [fór hann til, ok[3] kom hann á griðum ok [stefnu, ok síðan sættust þeir[4].

Tala Sverris konúngs [um ofdrykkju[5].

104. Nokkoru síðarr hafði Sverrir konúngr þíng í bænum, talaði ok mælti: vèr viljum þakka híngatkvâmu öllum enskum mönnum, þeim er híngat flytja[6] hveiti ok hunáng, [flúr eða klæði[7]; [svâ viljum vèr ok þakka þeim mönnum öllum[8], er hígat hafa flutt lerept eða lín, [vax eða katla[9]. þá menn viljum vèr ok tilnefna[10], er komnir eru af Orkneyjum eða Hjaltlandi[11] eða Færeyjum eða Íslandi; ok alla þá er hígat hafa flutt í þetta land þá hluti, er eigi má missa, ok þetta land bætist við. En um þýðerska[12] menn, er hígat eru komnir

1) ofan á bryggjur, G. 2) fylgðu, G. 3) b. G. 4) sætti þá, G. 5) b. B. 6) flutt hafa, B, F. 7) flyr ok bjór, F, B. 8) svâ eigi at síðr viljum vèr aufusu gefa þeim góðum mönnum, F. 9) katla eðr klæði, F; ketla, G, 10) til vârs vinskapar nefna, F. 11) Hjatlandi, F. 12) þýðverska, G.

mikill fjölði, [ok með stórum[1] skipum, ok ætla hèðan at flytja smjör ok skreið, er mikil landeyða[2] er at þeirri brotflutníngu, en hèr [kemr í staðinn[3] vín, er menn hafa til lagzt at kaupa, hvârirtveggju mínir menn ok bæjarmenn eða kaupmenn; hefir af því kaupi mart íllt staðit, en ekki gott; hafa margir hèr týnt sínu lífi [fyrir þessa sök[4], sumir limunum, sumir bera annarskyns örkuml allan aldr sinn, sumir svívirðíng, vérit særðir eða barðir; ok veldr þessu ofdrykkja. Kann ek þeim Suðrmönnum mikla óþökk fyrir sína ferð; ok með því at þeir vilì halda lífinu eða fè sínu, verði þeir í brautu hèðan [sem fyrst[5]; ok hefir þeirra örindi orðit oss úþarft ok voru ríki. Þèr meguð áminnast hvat efni ofdrykkjan er, eða hvers hon aflar, eða hverju hon týnir. Þat er hit fyrsta, er minnst er [at telja[6], at sá er [ofdrykkjuna þýðist[7], þá fyrirlætr hann allan fjáraflann[8], [ok tekr þar ímót ofdrykkjuna ok hennar andvirði, týnir öllu[9] fènu ok glatar; þvíat[10] sá maðr er áðr var fullsæll at fènu, þá verðr hann vesall ok vâlaðr [ok fátækr[11], ef hann fyrirlætr hana eigi. Sá er annarr löstr[12] ofdrykkjunnar, at hon týnir öllu[13] minninu, gleymir ok því öllu er honum væri skylt at muna. Þat er hit þriðja,

[1]) með mörgum, *G.* [2]) *þ. B*; landseyra, *G*; landseyra, *F*; landeyja (landdeyja)? *A.* [3]) komið, *G.* [4]) *v. G.* [5]) *b. G.* [6]) *v. G. F.* [7]) með ofðrykkju ferr, *F.* [8]) *þ. B*; alla fjár allan (*rángt*), *A*; *v. G.* [9]) þvíat ofdrykkjan týnir, *G.* [10]) þartil at, *F.* [11]) *v. G.* [12]) lutr, *G.* [13]) *v. G.*

at þá [girnist hann[1] alla hina röngu hlutina; hræðist þá ekki at taka fè með röngu, ok svâ konur. Sá er hinn IIII lutr[2] ofdrykkjunnar, at hon eggjar manninn at þola engan hlut, hvârtki orð nè verk, gjalda öllu ímóti hálfu meira íllt, en til sè gert; ok þar umfram eggjar hon þess, at leita lastmæla á þá, er úvaldir eru. [Þessi hlutr fylgir ok ofdrykkjunni, at maðrinn þreytir líkamann sinn, sem hann má[3] at þola vandræði, mæðast af vökunum, týna blóðinu í öllum liðunum[4], ok spilla blóðinu til vanheilendis[5], ok þar með týna allri heilsunni. Ok þá er [svâ er þúngliga komit, at fyrirfarit er, af ofdrykkju, allri eigunni ok heilsunni, ok þar með vitinu, þess[6] eggjar hon þá at fyrirfara því, er [áðr er eigi týnt[7], en þat er [sála hans[8]: þá eggjar hon þess, at [vanrækjast allri rèttri siðsemi ok rèttum boðorðum, en[9] girnast syndirnar, ok [afhugast allsvaldanda[10] guði[11], ok öllu hinu rètta, minnast á engan hlutinn þann er hann hefir gert. Lítit nú á, ofdrykkjumenninnir, þá er þèr skilizt frá öllu í senn drykkjunni ok lífinu, hvat líkast er, hverr þá [man við grípa sálinni[12]: minnizt nú á, hversu ólíkt

---

1) ágirnist maðr, *B.* 2) lavstr, *G.* 3) þá er sá einn, at hon þreytir líkamann til, *G*; þá sá lutr (*o. s. f.*), *F*; *síðarst*: sem honum á, *B.* 4) liðum ok limum, *G.* 5) vanheilsunnar, *B.* 6) farit er eigunni, heilsunni ok vitinu, þá, *G.* 7) úlógat er, *G, B.* 8) sálan, *G, B.* 9) órækjast alla rètta siðsemi, *G*; (siðvenju, *F*); afrækjast alla rètta luti, *B.* 10) *v. G.* 11) *frá* [, hyggja af sínu, *B.* 12) grípi sáluna, *B.*

þetta lífi[1] er því er vera skyldi; þvíat öllum hlutum skyldi[2] stillíng fylgja; hermenn skyldu vera hógværir[3] í friði sem lamb[4], en í úfriði ágjarnir sem leon; kaupmenn ok bændr skyldu ok[5] fara svâ með sínu eðli, afla fjárins með rèttu, ok þó með erfiði, gæta með vizku, en veita með mildi; en hinir er minni eru skulu vera þakklátir, ok þjóna hverr sínum yfirmanni með góðum vilja ok eptir sínum efnum. Konúngr lauk svâ málinu, bað sína menn vera [siðsama ok[6] friðsama við bæjarmenn ok bændr eða kaupmenn; var þetta mál vel rómat af öllum[7] vitrum mönnum, ok þótti vel talat. Sverrir konúngr fór norðr um haustit ok til kaupángs, ok sat þar um vetrinn, voru þar með honum flestir allir höfðíngjar hans. Kuflúngar voru í Víkinni.

Rán Kuflúnga í Kaupángi ok dráp Birkibeina[8].

105. Þat sama [sumar bjuggust Kuflúngar at fara[9] norðr at Sverri konúngi, ok urðu þeir síðbúnir um haustit. En er þeir komu norðr [um Stað, fengu þeir hraðbyri norðr[10] til Agðaness. Þá kvað Nefari[11] þessa vísu[12]:

[Týnum Birkibeinum[13],
beri Sverrir hlut verra,

[1]) athæfi, *G.* [2]) skal, *G.* [3]) *b. G.* [4]) lömb, *G.* [5]) vera hógværir ok, *b. G.* [6]) *b. G.* [7]) *v. G.* [8]) *þ. B*; Frá Kuflúngum ok Birkibeinum, *A.* [9]) haust fóru Kuflúngar ok ætluðu, *G.* [10]) *v. G.* [11]) Næfari, *B.* [12]) *v. G.* [13]) rænum Birkibeina, *B.*

látum randhæng[1] reyndan
ríða hart ok tíðum;
hælumzk[2] minnst í máli
metumk[3] helldr [at val felldan[4]
látum skipta guð giptu,
gerum hríð [þá er[5] þeim svíði.

[þá fengu þeir lítin[6] landnyrðíng, ok rèru um kveldit inn í fjörðinn, ok[7] öndverða nótt komu þeir inn til kaupángs[8]; kom þá engi njósn fyrir þeim. Sverrir konúngr sat upp í borg á Steinbjörgum, ok fátt lið með honum, en [flestöll hirðin ok höfðíngjar voru[9] í bænum, [ok höfðu ekki orðit varir við Kuflúnga, áðr en þeir höfðu tekit bæinn; þeir[10] drápu þar [mart Birkibeina ok góða drengi, en flestir hljópu í kirkjur[11]. þar fèll Brynjólfr Rögnvaldsson, Óttarr knerra, Sigurðr dotafinnr[12], Andres krista, Andres bjúgi[13]. Jón kuflúngr gaf grið öllum Birkibeinum, þeim er handteknir voru, ok sagði at þeir skyldu vera hans menn; ok þá er þeir skyldu gerast handgengnir, gaf Jón[14] kuflúngr þeim upp eiðana, ok lèt þá vera myndu svâ góða drengi, at þeir myndu eigi síðr[15] halda orð sín en eiða. Ok þegar um kveldit eptir

---

1) randheing, *G*; ránghæíng, *B*; randhring, *F*. 2) hælumst, *hin*. 3) mektumz, *B*. 4) af val felldum, *B*; at v. felldum, *F*. 5) svo, *B*, *F*. 6) lèttan, *F*. 7) *frá* [*v*. *G*. 8) bæjar, *G*. 9) mestr luti hirðarinnar var, *G*. 10) Kuflúngar tóku bæinn, *G*. 11) *frá* [mjök mart af Birkibeinum, *G*. 12) dotafiðr, *G*; dotafith, *F*. 13) bjúgr, *F*. 14) *v*. *G*. 15) verr, *G*.

gengu Birkibeinar með vâpnum sínum, II eða III saman, en stundum [V eða fleiri[1], upp til borgar til Sverris konúngs, ok at morni vóru þeir allir íbrottu frá Kuflúngum, ok sögðu Sverri konúngi, hversu [Kuflúngar höfðu þeim grið gefin; en[2] Sverrir konúngr sagði, at Jón kuflúngr mundi ekki kunna at vera höfðíngi, lèt þat sýnt hafa í þessu ráði[3]. Kuflúngar tóku þar skip Sverris konúngs öll, ok höfðu sum með sèr, ok nokkur brendu þeir. Eptir þetta fóru þeir íbrot or bænum á einni nótt er myrkt var orðit, [þvíat þeir hræddust at konúngr mundi veita þeim nokkur áhlaup; en[4] konúngr sat alla þessa stund í borginni, ok þóttist eigi hafa lið til at berjast við þá. Síðan fór Jón kuflúngr suðr til Björgynjar, en Sverrir konúngr sat eptir [í Kaupángi[5].

Frá Sverri konúngi ok Kuflúngum[6].

106. Um vârit eptir fór Jón kuflúngr [annat sinn[7] norðr til Kaupángs [með miklu liði[8], [ok lágu þeir við Hólm nokkurar nætr[9]. [Sverrir konúngr hafði látit gera kraka um vetrinn, allt hit ytra með sænum, ok svâ fyrir ofan bæinn; fóru þá orð ímilli, ok bauð Sverrir konúngr Kuflúngum at berjast við sik á landi, ok leyfði þeim landgöngu; en[10] [af því varð ekki; fóru Kuflúngar aptr til Björgynjar við svâ búit[11].

1) VI eðr enn nokkuru fleiri, *G.* 2) orðit var, *G.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) *v. G.* 6) Frá Kuflúngum ok Birkibeinum, *P, G.* 7) *b. B.* 8) *v. G.* 9) *b. G.* 10) *frá* [*v. G.* 11) *frá* [*b. B*; fóru siðan aptr til Björgynjar, *G.*

Þat sama sumar fór enn[1] Jón kuflúngr norðr [við margar skútur[2], ok ætlaði at koma á úvart; en[3] Sverrir konúngr fór norðan ímót með mikit lið. Þá kvað[4] Blakkr þessa vísu[5]:

Reisum ve[6] fyrir vísa
verum þúngir Kuflúngum
látum brýndan hjör bíta,
bolum tafn und[7] kló hrafni;
hnekkjum[8] fjanda flokki,
friðum land jöfurs brandi,
rjóðum dör í dreyra,
drepum [meirra hlut þeirra[9].

En[10] skútur Kuflúnga skilðust [um nótt fyrir Staði í ofviðri. Kuflúngar komu V skútum norðr í Ángr[11]. [Eptir þat[12] kom Sverrir konúngr þar at[13] með mörgum stórskipum, ok drap af þeim[14] nokkura menn, ok Kuflúngar komust af hlaupi undan[15]; [en annat[16] lið Kuflúnga hittu [á[17] Birkibeina. Atli skálmi[18] var fyrir þessum Birkibeinum, hann var gestr; þeir drápu hvert manns barn, er á var skipinu, ok[19] litlu síðarr [kom lið Jóns kuflúngs til hans[20], ok fóru [þeir þá suðr með

1) *b. G.* 2) með mörgum skútum, *G.* 3) *b. G.* 4) orti, *F.* 5) *v. G.* 6) vær, *B.* 7) við, *G.* 8) stökkum, *G.* 9) þeirra lið fleira, *B.* 10) *v. G.* 11) *frá* [í Angri, *B.* 12) þá, *G.* 13) *v. G.* 14) *Þ. G*; Kuflúngum, *A.* 15) fyri Sverri konúngi, *b. B.* 16) sumt, *B.* 17) *b. B.* 18) *frá* [Atla skalina; hann, *B*; Atla hinn skamma fundu þeir með skipshöfn sína, *F.* 19) *frá fyrra* [*v. G.* 20) komu Kuflúngar enn til Jóns, *G.*

landi[1], [ok dvölðust þar litla hríð[2], [ok fóru austr[3] undan. Sverrir[4] konúngr ferr eptir þeim [allt til Björgynjar[5], en gerir [á njósn[6] austr fyrir sèr Úlf af Laufnesi ok Híða bróður sinn með VI skipum[7]. Þeir komu um nótt suðr í Hrott[8], ok þar lágu Kuflúngar fyrir þeim XX [skipum eða[9] skútum; þeir Úlfr rèru at þeim [í höfnina[10], ok æptu þegar heróp[11]. Kuflúngar ætluðu [at þar væri kominn Sverrir konúngr með öllu liði sínu, ok rèru út ímót or höfninni ok suðr[12] undan; þeir Úlfr tóku af þeim II skútur, ok drápu [hvert mannsbarn[13] [er á var hvârritveggju, en[14] þar stýrðu þeir Erlendr Gudbrandsson ok Páll varskinn[15]. Lið Kuflúnga fór sèr hvat; Jón[16] kuflúngr fór lánga hríð einskipa, áðr en lið kom til hans. [Eptir þetta fóru Kuflúngar til þess er þeir komu til Túnsbergs[17]; þá kvað Blakkr vísu:

Öld [man heldr at hældust[18]
hvatir guldu[19] þess skatnar
fyrr or flokki þeirra
foraðstúngur Kuflúnga;
nú kná bergs í björgum
búk reiðir[20] lá sjúkan

1) suðr til Björgynjar, *G.* 2) *b. G.* 3) *þ. F*; á, *G.* 4) *frá* [*b. G*, *v. A.* 5) *b. B.* 6) *b. G.* 7) skútum, *B.* 8) þoln, *F.* 9) *v. G.* 10) *b. G.* 11) *v. G.* 12) *frá* [þar kominn konúng, ok tóku þegar, *G.* 13) *þ. G*; barn, *A*; *frá* [hvern mann, *B.* 14) *v. G.* 15) vorskinn, *F.* 16) *v. G.* 17) *v. G.* 18) mun hitt at hauldust, *G*; man hitt hve hèldust, *B.* 19) guldut, *G*; guldust, *F.* 20) reiðr, *F.*

mettr var hrafn í Hrotti[1]
hóts[2] annan veg þjóta.

Andlát Eysteins erkibiskups[3].

107. Um vetrinn eptir urðu mikil tíðindi í þrándheimi: Eysteinn erkibiskup fèkk vanheilsu[4] þegar um haustit, ok lá um vetrinn til þess er leið jól; ok þá er atleið mætti hans, gerði hann orð Sverri konúngi at hann kæmi til hans, ok svâ gerði hann: ræddu þeir þá [sín á milli[5] marga hluti, er fyrr höfðu verit í þeirra skiptum, ok at skilnaði bað erkibiskup, at konúngr skýldi fyrirgefa honum[6] allt þat, er hann hafði oftekit við hann, [þá stund er staðit hafði þeirra deila Magnúss konúngs ok Sverris konúngs[7]; sættust þeir þá [með öllu[8], ok fyrirgaf hvârr öðrum alla þá hluti, er þeirra höfðu ímilli verit. Eysteinn erkibiskup andaðist hina næstu nótt eptir[9] Pálsmessu, var gröptr hans búinn í skrúðhúsinu í Kristskirkju. Ok nokkuru síðarr talaði Sverrir konúngr á [kórnum í Kristskirkju[10]; sagði frá því hversu farit hafði tal þeirra erkibiskups hit síðarsta sinn, ok sagði at erkibiskup hafði því játat[11], at hann hefði [meira aftekit um mótgáng[12] við sik[13], en svâ at hann vissi at þat væri guðrèttligt[14],

1) Hrotta, *G.* 2) hróts, *G.* 3) Um vanmátt erkibiskups ok sætt þeirra konúngs, *G.* 4) mikil vanheilindi, *G.* 5) *b. G*; af nýju, *B, F.* 6) af guðs hálfu, *b. F.* 7) *v. G.* 8) *b. G*; af nýju, *B.* 9) fyrir, *F.* 10) á kór uppi, *G.* 11) játð, *G.* 12) oftekit mótgaungu, *B.* 13) Sverri, *G.* 14) guðs rèttr, *B.*

ok eigi hefði minnr aðrir hlutir til þess[1] borit, er hann þóttist[2] eigi mega ífrá skiljast liðveizlu við Magnús konúng. Kuflúngar sátu þann vetr í Víkinni.

Frá Kuflúngum ok Birkibeinum.

108. Eptir um vârit[3] [bjó Sverrir konúngr her sinn, ok hafði mikit lið, fór síðan suðr til Björgynjar[4], ok dvalðist þar lengi [um sumarit[5]; var þar þá[6] biskupafundr ok annarra ríkismanna[7]: var þar rætt um kosníng til erkibiskups, var mest tilnefndr Eiríkr biskup or Stafángri, fyrir því at Eysteinn erkibiskup hafði hann helzt tilnefnt. Sverrir konúngr mælti heldr ímóti, [talði hann ekki vel tilfallinn fjárforráða, þvíat[8] hann var örr maðr. Margir menn sögðu, at þann þyrfti til at kjósa erkikiskups, er vel veitti af fènu, ok kölluðu at stólinn myndi eigi skorta fèin; var þat um síðir afráðit, at Eiríkr biskup var tilkosinn[9], fór hann hit sama sumar or landi. En Sverrir konúngr fór með liði sínu austr í Vík; konúngr lèt[10] eitt skip í þeirri ferð, sigldu þeir upp (á) Ögdum á sker, ok [braut þar skipit[11], lèt konúngr brenna skiphræin[12]; ok fór síðan leiðar sinnar. Kuflúngar voru í Túnsbergi, ok höfðu mikinn

1) *b. G.* 2) þættist, *G.* 3) *þ. G;* sumarit, *A.* 4) fór Sv. k. suðr til Björgynjar við öllu liði sínu, *G.* 5) *b. G.* 6) *b. G.* 7) höfðíngja, *G.* 8) *b. F.* 9) *frá* [ok fann til þess nokkra luti, en þat varð um síðir at Eiríkr var kosinn ok, *G.* 10) *frá* [braut, *B.* 11) skiphræit, *B*; *frá* [brutu þar skipit Hreininn, *F.* 12) skipit; þat kölluðu þeir Hreininn, *G.*

her, [en lítinn skipakost. En er Sverrir konúngr sótti í nánd bænum, þá höfðu Kuflúngar njósn af, ok lögðu skipum sínum út við Hrafnabjörg; þeir[1] höfðu XVI[2] skip; en er Sverrir (konúngr) kom þar, lagði hann út við eyna sínum skipum við Smjörborg[3]: hann lèt róa[4] V skip inn til bæjarins, ok lagði[5] þar við bryggjur; konúngr hafði XXX[6] skipa. Þeir lágu svâ III nætr[7], ok vildi konúngr eigi atleggja, (fyrir) því at Kuflúngar höfðu mikinn her uppi á berginu; þótti konúngi úráðligt, at leggja [skip sín[8] undir stórt grjót, ef þeir bæri á þá. Kuflúngar treystust ok eigi (at) leggja at konúngi, ok á hinni IV[9] nótt lögðu Kuflúngar inn at bryggjum hljóðliga, þar sem Birkibeinar lágu fyrir V skipum; en svâ var myrkt at eigi sá hvârir aðra, fyrr en skipin rendu at þeim, ok á þá er fyrir lágu, tókst þar þegar[10] bardagi[11]. En er Sverrir konúngr varð varr við at þeir börðust, ætlaði hann at menn hans myndu vera illa staddir, ok lögðu til sem harðast, en Kuflúngar vildu eigi þeirra bíða, ok gengu á land upp; lágu margir[12] menn þar eptir af hvârumtveggjum. Kuflúngar fóru landveg norðr til kaupángs, komu þar litlu fyrir Mikjalsmessu;

1) *frá* [Kuflúngar lágu skipum sínum við Hrafnabjörg ok, *G.* 2) XIII, *B.* 3) Smjörbjörg, *B*, *F*; Smjörberg, *G.* 4) fara, *G.* 5) *þ* *B*; lágu þeir, *A*, *G*, *F.* 6) alls meirr en XXX, *B*; alls á fjórða tigi, *G*; alls XXX, *F.* 7) *b. G.* 8) *b. G.* 9) *þ. F*; fjórðu, *G*; III, *A*, *B.* 10) *b. G.* 11) mikill, *b. G.* 12) *v. G.*

þar var fyrir í bænum Ívarr Clementsson með[1] LXXX manna; var þá blásit öllu liðinu fyrir í bænum, bæði liðsmönnum ok bæjarmönnum út til borgar, at verja borgina. Kuflúngar höfðu [VIII C[2] manna, ok sóttu [hart at borginni[3], en bæjarmenn vörðu; [varð þar hörð orrosta ok eigi löng, fyrir því at[4] Kuflúngar hjöggu upp trèborgina, ok er þeir komu inn, þá flýðu bæjarmenn; þar fèll Ívarr Clementsson ok [flestöll sveit hans[5], en Kuflúngar tóku bæinn. Eptir þetta var þíng átt út á Eyrum, ok gaf Björn Erlíngsson Jóni konúngsnafn. Þorsteinn kúgaðr gætti [borgarinnar Sion[6], [var ok lið[7] í borginni, svâ at ekki skorti til varnar. Kuflúngar fóru upp til borgar, ok skutust á[8], fengu Kuflúngar ekki atgert. [En er þeir sá þat[9], þá tóku þeir í Kristskirkju Nikolás sultan, móðurbróður Sverris konúngs; þeir fluttu hann upp til borgar, ok reistu þar upp gálgatrè[10], ok sögðu at þeir skyldu þar hengja hann: en þessu veldr þú, Þorsteinn, sögðu þeir, [ok þèr borgarmenn[11]; skal Nikolás ok allir þèr hafa grið, ef þèr vilit gefa upp borgina; en ef þèr [vilit eigi þat[12], þá er þat bani Nikoláss, ok fyrir þat sama mun Sverrir konúngr láta

1) með skipsögu sína, nær, *b. G;* (skipshöfn, *F*). 2) DCCC, *G;* átta hundrut, *F.* 3) borgina, *G.* 4) *v. G.* 5) s. h. gjörvöll, *F.* 6) sumrar borgarinnar, *G; v. F.* 7) grjót, *B.* 8) *frá* [*v. G.* 9) *v. G.* 10) gálga, *G.* 11) *v. G.* 12) haldit borgina, *B, F.*

yðr uppfesta[1], ok er þat vel; þvílíks eigu þèr ok af oss vân[2], þegar er vèr megum við komast. Þorsteinn óttaðist nú, ok ætlaði at þeir myndu satt segja, at hann myndi illa kominn, hvâra sèm hann hitti, ef Nikolás væri upp hengðr; rèð hann þat af, at gefa upp borgina. Kuflúngar gáfu Þorsteini grið ok öllu fè hans; höfðu ok allir borgarmenn lífs grið [ok lima[3], en Kuflúngar tóku fè allt, ok brendu borgina alla ok brutu. Þar fengu Kuflúngar margar gersimar Sverris konúngs; var þar mikit hlutskipti, er þeir komu til bæjarins. Kuflúngar lögðu gjald mikit á bæinn, [ok sögðu at þeir mundu elligar brenna þar[4], ok launa bæjarmönnum samnað ok mótstöðu; [en bæjarmenn greiddu heldr gjaldit. Kuflúngar dvölðust þar [litla hríð[5], [ok rèðu sèr til skipa[6]; bæjarmenn lottu þá ekki, ok báðu þá vel fara, en vildu gjarna at þeim færist illa. Kuflúngar [bjuggu nú skjótt skúturnar[7]; [ok er þær voru búnar[8], kom [sá kurr ok kvittr í bæinn[9], at lið fór utan um Gaularás, [ok ætluðu (menn) at þar mun fara Sverrir konúngr; en er Kuflúngar heyrðu þenna pata, þá hljópu þeir til skipa

[1]) ok eingum mun lægra, *b. F.* [2]) *frá fyrra* [þú gefr upp borgina ok allir þèr, ok mun þá Sverrir láta yðr alla hánga, ok er þess von; skulut þèr ok þess eiga vân af oss, *G.* [3]) *b. G.* [4]) sögðust ella skyldu brenna upp allan, *G.* [5]) *frá fyrra* [*b. G*; nokkura daga, *F.* [6]) *b. G.* [7]) *þ. G.* [8]) *þ. B; frá fyrra* [dvöldust þar nokkora daga, síðan er skúturnar voru búnar, þá, *A.* [9]) á þá nokkr kurr, *G.*

sinna, ok ráku af tjöldin, ljósta síðan í árum, ok róa drífanda at[1] út or ánni; báðu bæjarmenn þá aldri aptr koma. Fóru Kuflúngar út eptir firði, ok heldr úspakliga, [hvar sem þeir komu[2], ræntu byrðínga, þar sem þeir náðu. Þeir tóku eitt kaupskip, þat var Íslandsfar; þat skip var kallat Stángarfolinn; [þat var orðit aptrreka[3], þar ræntu þeir hverjum penníngi [er á var[4]. Eptir þat fóru þeir suðr til Björgynjar, (ok) komu þar litlu fyrir jól.

Fall Jóns kuflúngs.

109. Kuflúngar höfðu þíng í bænum, ok kröfðu bæjarmenn [gjalds til[5] jólaveizlu; þeir [sögðu þann kost annan, at þeir mundu ræna bæinn allan ok brenna upp. Bæjarmenn mæltust undan um gjaldit, ok báðu sèr fresta[6], en Kuflúngar hètu þeim afarkostum ímót; ok stóð [þetta mál þannig um hríð[7]. Litlu fyrir jólin [varð sá atburðr[8] einn morgin í lýsíng, at XII[9] lángskip[10] sigldu sunnan[11] [frá Hvarfsnesi[12] til bæjarins. Kuflúngar urðu nú varir við, ok hljópu til vâpna sinna, [en flestir or bænum ok upp í fjallit, eða[13] [inn um[14] Ólafskirkju. Jón kuflúngr lèt blása liðinu til skipanna; hljóp [hann ok[15] sveit hans á skip, [ok rèru út á vâg-

1) *frá* [reyru Kuflúngar þá drífanda, *F*, *G*. 2) *v*. *G*. 3) *v*. *G*. 4) fjár, *F*; *v*. *G*. 5) *v*. *G*. 6) *frá* [töldust undan, *G*. 7) við þann gnerr nokkra daga, *G*. 8) var þat, *G*; var sèð, *B*. 9) XIIII, *G*; XIII, *B*. 10) ok heldr stór, *b*. *G*. 11) *b*. *G*, *B*. 12) fyrir Hvarfsnes, *B*. 13) ok nær allir upp úr bænum eðr, *G*. 14) í, *B*. 15) *b*. *G*.

inn ímót; en er þeir sá at ekki kom liðit til þeirra, þá[1] sneru þeir yfir til Múnkabryggju, ok nær yfirlandinu, síðan[2] róa þeir upp á sker, ok festi þar skipit á, ok í því bili renna skip Birkibeina at þeim; hlaupa Kuflúngar þá fyrir borð ok svima til lands, en sumir týndust. Jón kuflúngr [hljóp eigi utanborðs, ok beið á skipinu Birkibeina, ok fèll þar[3], ok einn maðr með honum; flettu Birkibeinar lík þeirra. En er Sverrir konúngr varð varr við þessi tíðindi, lèt hann flytja líkin[4] yfir til bæjar, ok bera upp til Maríukirkju, ok leggja niðr undir suðrvegginn, ok breiða yfir vaðmál. Kuflúngar [hljópu ofan or fjallinu inn við Ólafskirkju, fylktu þar[5], ok æptu[6] á Birkibeina, eggjuðu þá at berjast; en konúngr bað sína menn ekki [eiga við þá: munum vèr ekki[7] berjast við höfuðlausa menn; segit þeim at höfðíngi þeirra liggr hèr undir Maríukirkju, ok skilðust þeir illa við hann; var þar ok eigi góðs höfðíngja at gæta. Kuflúngar [rèðu eigi í bæinn út, ok varð engi bardagi; snerust þeir íbraut, ok skildust at þessu[8]. Sá maðr var (þar) í bænum, er Petr hèt, er Birkibeinar kölluðu föður þess[9] manns, er Ormr hèt[10], en Ástríðr steik[11] móðir hans; ok þann sama Orm, sögðu þeir, at Kuflúngar höfðu kall-

1) *v. G.* 2) *v. G.* 3) fèll á skipi sínu, *G.* 4) lík Jóns, *B.* 5) fylktu inn við Olafskirkju, *G.* 6) heróp, *b. F.* 7) hirða um hvat þeir segði ok kveðst eigi vildu, *G.* 8) *frá* [fóru nú á braut at sinni, *G.* 9) *þ. G;* þessa, *A.* 10) rèttu nafni, *b. B.* 11) steig, *G.*

at konúng sinn Jón Íngason, ok sá sami lægi[1] þá þar [við Maríukirkju[2]; [báðu menn þá Petr tilgánga ok kenna son sinn[3], ok segja áðr nokkur mörk[4] á, en hann sæi líkit. Petr segir þat til marka: ef hann [er minn son Ormr, þá er þat marka á[5], at sveinninn hljóp á ljá, ok skeindist mjök undir ilinni á hægra fæti. Nú er víst, ef þetta finnst eigi[6], þá er hann eigi minn sonr; en ef þat finnst[7], þá mun ek eigi við dyljast. [Síðan lèt konúngr leiða hann til þángat er líkit var, ok draga af [skóinn ok[8] hosuna[9]; [lèzt Petr þar kenna þat mark, er á hans syni hafði verit. Sverrir konúngr lýsti því bæði fyrir bæjarmönnum ok sínum mönnum, at [sá Jón, er Kufiúngar höfðu kallat konúng sinn, hèt Ormr, son Petrs ok Ástríðar; ok þat með at Petr var þar ok kendi[10] lík sonar síns: ok mun yðr bæjarmönnum, segir hann, vera þat kunnigt, hvart Petr ok þau Ástríðr eiga nokkora ætt til þess, at son þeirra væri konúngr yfir Noregi; [ok má nú þar sjá þat fals, er þessi hinn vândi ránsflokkr hefir með farit[11]. Eptir þetta var jarðat lík Jóns[12] kuflúngs at Maríukirkju[13]. Þá var þat fyrsta sinni at Sverrir konúngr [ok lið hans[14] kom svâ til Björg-

1) *þ. G;* lá, *A.* 2) undir kirkjuveggnum, *G.* 3) *þ. G;* en ef Petr kendi þar son sinn, þá báðu þeir hann til gánga ok kenna, *A.* 4) merki, *B.* 5) *b. B, F; frá* [væri hans son, *G.* 6) hèr á, *b. G.* 7) hittist, *G.* 8) *b. F.* 9) *frá fyrra* [þá var dregin af hosa líkinu, *G.* 10) *frá* [Petr kendi þar, *G.* 11) *v. G.* 12) *b, G.* 13) í Björgyn, *b. B.* 14) *v. G.*

ynjar, at allr lýðr varð honum[1] feginn. Var nú Sverrir konúngr einn yfir Noregi [eptir þetta; hann var í Björgyn um hríð[2].

Frá Sigurði brenni[3].

110. Austr á mörkum var[4] flokkr sá er [hlaupit hafði[5] ofan í Víkina ok gert þar mart íllt, drepit menn en rænt suma[6], [ok brent fyrir sumum[7]. [Sá höfðíngi var fyrir þessum flokki[8], er nefndr er Sigurðr brennir, son Ínga konúngs Haraldssonar. [Sigurðr brennir[9] hafði funnit Jón kuflúng, ok hafði hann tekit við frændsemi hans, ok[10] bauð honum til sín; en Sigurði þótti [lítil ráð yfir þeim Kuflúngum[11], [ok treysti sèr betr til landráða ok hirðstjórnar, til vizku ok vinsælda; en kvað þessa mundu alls viðþurfa við ráð Sverris prests; sagðist ok alllítils mundi vírða við Sverri, ef þeir findist, venzl nè vígzlur, kvaðst þikkja hann svâ gera við sína frændr[12]; ok vildi hann heldr fara [einn saman með flokki[13]. Hann hafði CCC[14] manna [um hríð, voru þessir menn úfriðsamir, hvar sem þeir komu[15]. Um sumarit eptir

---

1) *b. F.* 2) *v. G.* 3) Hèr hefst þáttr Sigurðar brennis ok Birkibeina, *B.* 4) efldist, *B*; hófst, *F.* 5) heldr þótti úspakr; hljóp, *B.* 6) fè, *B.* 7) *v. G.* 8) þar var sá maðr fyrir, *G.* 9) gilla; hann kölluðu bændr Sigurð brenni; þat var til marks um, at Sigurðr væri rètt kominn til ríkis ok tignar at hann, *B.* 10) kvað hann harðla mjök líkjast í ætt sína; kvað hann bæði mundu reynast harðráðan ok áhugamikinn. Jón, *b. B.* 11) þat lítilræði, *G*; lítil ráð mundu vera fyri þeim Kuflúngum, *F*; lítil landráð yfir *o. s. f.*), *B.* 12) *frá* [*b. B.* 13) við sínum mönnum, *G.* 14) þrjú hundrut, *F.* 15) *v. G.*

fall[1] Kuflúngs er áleið, fóru bændr [ok með þeim nokkurir liðsmenn[2] at Sigurði brenni, tóku hús á honum, ok sóttu þá í stofu nokkura, en þeir vörðust [allvel ok drengiliga[3]. Ok þá er flestir menn voru fallnir, þeir er inni voru, þá kallaði Sigurðr [á þá, (ok) bað þá[4] hlýða sèr; en er hann fèkk hljóð, þá mælti hann: nú er þat líkast at [þèr munit hafa þat[5] örindi híngat, sem þèr vilit; ok þèr munut segja Sverri konúngi [ok öðrum höfðíngjum[6] frá þessum sigri, er þèr hafit hèr unnit, ok [frá landi fellt höfðíngja þessa flokks[7], Sigurð brenni, son Inga konúngs; en þetta er miklu minni frásagnar vert en þèr ætlit[8], [þó at þèr fellit mik[9]; [fyrir því at þat er hit sanna at segja yðr[10], at ek heiti Hèðinn, ok em ek sonr þorgríms [hrossa; em ek íslenzkr[11] at allri ætt[12]. [Eptir þetta skutu þeir[13] at honum ok felldu hann[14]; kalla menn at [þessi maðr væri hinn harðasti[15].

Vígðr Nicolás til biskups[16].

111. Um sumarit eptir fall Kuflúngs kom Eiríkr erkibiskup í Noreg[17], [ok hafði fengit

1) Jóns, *b. G.* 2) *v. G.* 3) karlmannliga, *G.* 4) brennir ok bað þá bændr, *G.* 5) slíkt verði yðar, *G*; þèr komit því á leið sem þèr hafit ætlat, at fá líf mitt ok drepa mik, en þá þèr hafit þat unnit, munu þèr h. þ., *B.* 6) *b. B.* 7) *frá fyrra* [at þèr hafit felldan, *G.* 8) byggit, *G*; margir munu ætla, *b. B.* 9) *v. G.* 10) því, *G.* 11) hrossaprests, (*F. G*); íslenzkr maðr, *G.*. 12) ok þó litillar ættar at mannvirðíngu, þó at yðr væri búit við, mik fyri konúng at hafa, *b. B.* 13) sóttu þeir þá, *G.* 14) um síðir, *b. B.* 15) at maðrinn væri allbraustr, *G.* 16) Frá Nikolási Arnasyni, *P*; Frá Eiríki erkibiskupi, *G.* 17) land, *G.*

pallium í Rúmaborg[1]; fór hann norðr í Niðarós til stóls síns. Þat sumar andaðist Hávarðr jarlsson. Þat var kosníngr[2] allra[3] manna at velja[4] til biskups í Stafángri Nikolás Árnason á Stóðreimi[5], konúngsbróður. Sverrir[6] konúngr mælti at móti; ok er Nikolás varð þessa varr, sendi hann brèf Margrètu drotníngu, ok var þar mart talat bæði[7] fagrliga ok mjúkliga[8] til Sverris konúngs, ok svâ til hennar, talit ok frændsemi við hana. [Margrèt drotníng leitaði nú eptir þessu við Sverri konúng, ok segir góð heit Nikoláss[9]; en konúngr kvaðst ófúss vera at gera hann at meira manni, en þá var hann, ok lèt þess vân, ef hann fengi nokkut ríki í Noregi [meira en áðr hafði hann[10], at hann myndi hafa[11] sama hug til hans, ok ekki myndi trúleikr hans vaxa[12], þóat hann [hefði hærra nafn en þá hafði hann[13]. Drotníng [bað at konúngr skyldi eigi móti standa, ok[14] sagði hversu mikit Nikolás hafði látit [í deildum þeirra Magnúss konúngs í falli sinna frænda[15]; ok sagði svâ mega honum mest bæta at gera hann tignarmann[16] innanlands; segir at hann mun enga útrúleika lýsa[17], ef hann legði vâpn

1) *v. G.* 2) kosníng, *F*, *G*; mál, *B.* 3) margra, *B.* 4) taka, *B.* 5) Stóðreini, *F*; Vestreini, *G.* 6) *v. G.* 7) *v. G.* 8) vingjarnliga, *G*; vel, *F.* 9) Drotníngin flytr þetta mál fyri konúngi, at hann leggi lof til, at Nikolás væri vígðr til biskups, *G.* 10) *v. G.* 11) inn, *b. G.* 12) við hann, *b. G.* 13) fengi nafnbætr nokkurrar, *B.* 14) *v. G.* 15) fyri þeim Birkibeinum, *G.* 16) tíginn mann, *G*, *F.* 17) gera, *G*; sýna, *B.*

sín ok gerðist vígslumaðr[1]. Konúngr [segir, at hann mun[2] henni veita þetta: en [eigi vænti ek at lángt líði hèðan[3], áðr en bæði [man þú[4] ok margir aðrir þessa iðrast. Eptir þetta fengust brèf konúngs, at Nikolás [skyldi vera til biskups vígðr; var nú svâ gert, at erkibiskup vígði Nikolás til biskups[5]. Í þann tíma andaðist biskup[6] í Oslu, [fèkk þá Nikolás lof til þess af erkibiskupi at setjast at stóli í Oslu. Njáll biskup var þá vígðr síðan til Stafángrs; var hann þar biskup[7].

Greinir með konúngi ok erkibiskupi[8].

112. Þá er Eiríkr erkibiskup[9] kom til stóls í Niðarósi, tóku kórsbræðr vel við honum. [Eptir þat prèdikaði hann á kór[10], ok mælti hörðum orðum til Birkibeina; ok þegar voru þeir margir af liðsmönnum, er [brátt tóku at úþokkast þeirri ræðu[11], ok[12] lagðist[13] ómjúkt á[14] með þeim; [voru brátt[15] margar greinir [í milli þeirra[16] Sverris konúngs ok erkibiskups; þvíat Magnús konúngr [ok Erlíngr jarl[17] höfðu[18] látit standa [þat mál[19], meðan [þeir rèðu[20] rík-

[1]) kennimaðr, *G.* [2]) kveðst mundi, *G.* [3]) væni ek, at eigi man hèðan lángt liða, *G.* [4]) við manum þessa iðrast, *G.* [5]) væri t. b. v., ok var svâ gert, *G.* [6]) biskupinn, *G.* [7]) fór þá Nikulás þángat til stóls, en þá var vígðr Njáll biskup til Stafángrs, *G.* [8]) *þ. P;* Frá Eiríki erkibiskupi, *A, G.* [9]) *þ. F;* biskup, *A*; *v. G.* [10]) en hann talaði á kór, þá er hann prèdikaði, *G.* [11]) hug sinn settu við honum, *B.* [12]) *v. G.* [13]) þegar, *b. G.* [14]) *v. G.* [15]) urðu þegar, *G.* [16]) millum, *G.* [17]) *v. G.* [18]) hafði, *G.* [19]) *v. G.* [20]) hann rèð, *G.*

inu[1], er Eysteinn erkibiskup hafði ákomit við bændr, [at þar er erkibiskup ætti[2] sakar á [at taka[3], skyldi gánga[4] í þær skuldir [silfrmerktr eyrir[5], en áðr hafði gengit sakeyrir sem í konúngs mál[6]. [Erlíngr jarl hafði þetta látit sèr líka, með því at erkibiskup vildi vígja Magnús son hans til konúngs; en þá verðr helmíngaauki[7] um auralag[8]. Sverrir konúngr beiddist af erkibiskupi, at standa skyldi [lagarèttr hinn forni, um erkibiskups mál svâ sem (um) konúngs mál, ok talði at Erlíngr skakki myndi eigi eiga[9] at brjóta lög hins helga Ólafs konúngs, til þess at son hans væri vígðr til konúngs, [er eigi var at rèttu tilkominn[10], [fyrir því at aldri fyrr hafði verit í Noregi, síðan kristni kom[11], at sá væri konúngr[12] er eigi var konúngs son, [ok eigi heldr í heiðni; þat er ok fyrirboðit í landslögum þeim, er hinn helgi Ólafr konúngr setti[13]. [Þat var ok[14] kaup þeirra, segir Sverrir konúngr, Eysteins erkibiskups ok Erlíngs jarls, at erkibiskup skyldi vígja son hans til konúngs, [en Erlíngr jarl skyldi leggja orlof til, at erkibiskup færi[15] fram þeim ólögum [öllum, sem

1) þat allt, *b. G.* 2) *þ. B;* átti, *A, F.* 3) *v. F.* 4) taka, *B.* 5) silfrmerktan eyri, *B*; silfrmerktir penníngar, *F.* 6) *frá þriðja* [um sakeyri, sem fyrr er ritat, *G.* 7) helmíngarauki, *B, F.* 8) *frá* [*v. G.* 9) allr hinn forni lagarèttr millum konuugs ok erkibiskups, en sagði Erlíng skakka ekki mann til, *G.* 10) *þ. G*; ok e. v. a. r. tiltekinn, *A.* 11) *v. G.* 12) kallaðr, *b. B.* 13) *v. G.* 14) þó þat væri, *B.* 15) enda skyldi hann þá fara, *G.*

hann mætti við koma bændr með sínu ríki[1]; ok lízt mèr svâ sem þat myndi hvârtki gert vera at guðs lögum nè [manna hèr í landi[2]. En [at öðrum kosti, ef þú, erkibiskup, villt miklu auka rètt þinn, þá vil ek at þú leggir leyfi þar á, at ek[3] auka jafnmiklu konúngs rèttinn; ok ábyrgist þú[4] við guð ok [bændr ok landsfólkit[5], hversu rèttliga [landsstjórnin ferr[6] í landinu. Erkibiskup neitaði því, [ok vildi hafa rètt sinn[7], ok segir at guðs[8] rèttr ætti jafnan[9] at vaxa, en hvergi[10] þverra; en þèr, herra, segir hann, hafit [þann rètt ok[11] þau lög, sem þèr hafit svarit til, [en ábyrgizt sjálfir fyrir guði ok mönnum, hvârt er þèr haldit þá eiða[12], því at aldri hefir aukizt auralag í[13] konúngs rètti.

Eiríkr tók jarls nafn[14].

113. Eptir fall Magnúss konúngs leitaði Eiríkr konúngsson[15] við Sverri konúng, bróður sinn, ef hann myndi[16] veita honum nafnbætr[17] meiri [en þá hafði hann[18], [ok þar með nokkurn hlut ríkis. En[19] konúngr bað hann vera innan hirðar, ok [halda sveit[20] sem lendir menn,

1) við bændr, sem honum líkaði, *G.* 2) landslögum, *B.* 3) ef þèr biskup villt mikit auka yðarn rètt, þá viljum vèr, *G.* 4) *b. B*; þèr þá, *G.* 5) allan landslýðinn, *G, B.* 6) þá ferr stjórnin, *G.* 7) *v. G.* 8) biskups, *B.* 9) ávalt, *F.* 10) aldregi, *G.* 11) *v. G.* 12) eðr ekki, *b. B*; *frá* [ok ábyrgist þèr þat sjálfir hvört þèr haldit þau eðr eigi fyri, *G.* 13) á, *G.* 14) Frá Eiríki konúngsbróður, *G*; konúngssyni, *P.* 15) *v. G.* 16) vildi, *G.* 17) nokkura nafnbót, *G, B.* 18) *v. G.* 19) eðr veita honum nokkvat af ríki, *G.* 20) hafa nafnbót, *G.*

ok vera þó [framast[1] þeirra at allri sæmð; en hann dró undan um landsskipti. Eiríkr lèt sèr þikkja eigi vel; ok var þó svà búit[2] um hríð. [Hann hèlt sveit mikla, ok með því at hann [hèlt sveitina[3], en hann hafði ekki miklar veizlur, þá[4] varð honum fèfátt. Ok vetri síðarr [byriaði hann ferð sína[5] or landi, [at fara[6] í Austrveg, [at herja til heiðinna landa[7]. Til þeirrar ferðar rèðst með honum mart liðsmanna; höfðu þeir V skip, stýrði skipi Özurr prestr, öðru þjóðólfr pík[8], Hermundr kvâða hinu þriðja. þeir hèldu um sumarit í Austrveg til Eistlands, ok herjuðu þar sem heitir í Píkum[9], [þeir fengu[10] mikit fè, ok sneru [aptr til Gotlands[11], urðu þar missáttir við Saxa, ok unnu af þeim II kugga, tóku þar[12] úgrynni fjár; fóru þaðan[13] til Svíþjóðar, ok funnu[14] þar Knút konúng; [voru þeir þar í góðum fagnaði[15], gaf hann Eiríki lángskip, [áðr en hann færi í brot. Fóru þeir[16] Eiríkr heldr úspakliga [aptr um Svíaveldi ok Danaveldi[17], komu aptr um haustit, ok höfðu þá XI skip[18]. Sverrir konúngr

---

1) fremstr, *B.* 2) *frá* [mest metinn af þeim. Eiríki hugnaði þat lítt, ok stóð þá svâ við, *G.* 3) hèlt vel sína menn, *B*, vel sveit sína, *F.* 4) *frá fyrra* [Eiríkr hèlt sveit mikla, en hafði veizlur litlar, *G.* 5) bjóst hann, *G.* 6) *þ. F*; ok fór, *A.* 7) *v. G.* 8) *þ. hin*; vík, *A.* 9) *þ. G, F*; Víkum, *A, B*; ok Tuntu, *b. B.* 10) en í Kvímum fengu þeir, *F.* 11) síðan undir Gotland, *G*; a. til Gautlands, *B.* 12) af, *b. F.* 13) síðan, *G.* 14) hittu, *G, F.* 15) *v. G.* 16) at skilnaði; fóru þeir aptr, *G.* 17) bæði um Danmörk ok um Svíþjóð, *G.* 18) þat sama haust hófust Kuflúngar í Víkinni, *b. B, F*, Hrafnabjargahaustit, þá er, *b. B, F, G.*

var þá[1] í Víkinni, skipti hann þá[2] landi við Eirík, bróður sinn; gaf hann honum land austan frá Svínasundi ok norðr til Rygjarbits, ok þarmeð öll Upplönd; hann gaf honum þarmeð[3] jarlsnafn. Eptir þat fèkk Eiríkr sèr hirðar, ok gerðist [hinn mesti[4] höfðíngi; Ása hèt kona hans.

Fall Símunar Kárasonar[5].

114. Símun Kárason ok Ölver af Goðranni, ok[6] þeir sveitarhöfðíngjar, er verit höfðu með Kuflúngum, [fóru suðr[7] til Danmarkar, en sumir austr á Markir, ok dvölðust þar [um sumarit eptir[8]; en [um vetrinn[9] er áleið, sóttu þeir út[10] í Danmörk, ok funnu[11] þeir þar Símun Kárason; hafði hann þar með sèr son Magnúss konúngs Erlíngssonar, [er Vikarr var kallaðr[12]; hófu þeir þar flokk, ok fengu[13] fjölment; fóru um sumarit[14] norðr í Víkina, ok höfðu XVI[15] skip; fóru úspakliga, ræntu bæði bændr ok kaupmenn, fóru svâ austan um Víkina[16]. [En er Túnsbergsmenn spurðu þessi tíðindi, þá ráða þeir til skipa, höfðu þeir nokkur

[1]) *v. G, B, F.* [2]) ok, *G.* [3]) mikill, *G.* [4]) ok góðr, *b. G*; góðr ok vinsæll, *F.* [5]) *þ. P*; *G hefir* Upphaf Kuflúnga, *er skyldi vera* Varbelgja, *ok hefir einnig Arni Magnússon sjálfr leiðrètt tèða ritvillu í skinnbók þessari.* Hèr (hefr) upp þátt Vikars Varbelgs, *B.* [6]) enn, *b. G.* [7]) *þ. B*; ok suðr höfðu farit, *A og hin.* [8]) þar austr eptir um sumarit, *G.* [9]) þann vetr eptir, *G*; um vetrinn eptir inn næsta, *B.* [10]) *v. G.* [11]) hittu, *G, F.* [12]) *b. B.* [13]) mjök, *b. B.* [14]) vârit, *G.* [15]) XIII, *B.* [16]) þá sigldu þeir út yfir Foldina ok norðr á Agðir, ok ræntu þar; sóttu svâ inn til Túnsbergs. Eiríkr jarl var uppi á landi, ok ekki var í Víkinni mart Birkibeina, *b. B.*

lángskip ok svâ byrðínga, ok leggja skipin fyrir bryggjur; skipta þá liði á skipin, ok búast við at verja bæinn[1]. [þann flokk, er þeir Símun höfðu, kölluðu[2] menn Varbelgi. [Ok er Símun spyrr, hvat er Túnsbergsmenn höfðust at, ok þeir höfðu liðsamnað, [á[3] treystust þeir ekki [þángat at fara, sigldu þá austr[4] aptr yfir Foldina. [Nú spurðu þat[5] Túnsbergsmenn, [þá laupa þeir á skip sín, ok[6] snúa eptir þeim; rèðu fyrir því liði þorlákr Úlfgestsson, Úlfr svarti (ok) Ásleifr búandi. þeir Símun fóru nú austr undan, en Túnsbergsmenn fóru eptir þeim, ok fundu þá suðr við Briðstein[7], lögðu þegar at þeim, ok varð þar mikill bardagi [ok harðr[8]; höfðu bændr skip stærri ok borðmeiri. [Ok er þessi orrosta hafði staðit um hríð, þá[9] sneri mannfallinu á hendr þeim Varbelgjum, (ok) hruðust skipin þeirra; lauk með því þessum fundi, at þar fèll Símun Kárason ok Ölver af Goðranni, ok flestallt lið þeirra, svâ at fátteitt komst undan. [Ok á því sama skipi, er stýrt hafði Símun Kárason[10], funnu þeir undir þiljum niðri [í fyrirrúminu[11] Vikar[12], konúng Varbelgja, var hann fárra vetra gamall; þeir drápu hann þegar. Fengu Túnsbergsmenn í þessi ferð mikinn[13] orðstír ok mikit fè, ok fóru aptr við svâ búit.

1) Túnsbergs menn safnast saman, ok ætluðu at verja bæinn; höfðu þeir skip fyri bryggjum, bæði lángskip ok byrðínga, ok skipta þar liði á millum skipanna, *G.* 2) þenna flokk, *G.* 3) *v. G.* 4) þar at leggja ok snúa, *G.* 5) *v. G.* 6) *v. G.* 7) Bristein, *G*; Brimstein, *F.* 8) *v. G.* 9) *v. G.* 10) á skipi Símunar, *G.* 11) *v. G.* 12) *b. B.* 13) inn mesta, *G*; hinn bezta, *F.*

[Dauði Eiríks jarls[1].

115. En[2] á því sama ári er Varbelgir fèllu, fèkk Eiríkr jarl sótt; þá var hann í Túnsbergi. Ok er sóttin dró at honum, þá gaf hann sik til múnklífis, [ok tók[3] múnkaklæði[4]; hann andaðist [þá er hann hafði legit V nætr, ok[5] sama dag andaðist kona hans Ása, en[6] II[7] nóttum síðar andaðist son þeirra, sá er Magnús[8] hèt; var þar margrætt[9] um þau tíðindi. Þat var margra manna mál, at vândir menn myndu hafa gefit[10] þeim svik ok líflat. [Eptir þat tók Sverrir konúngr undir sik ríki þat er Eiríkr hafði haft, ok setti þar yfir sýslumenn[11]. [Þessu næst[12] andaðist Ívarr selki.

Upphaf Þorleifs breiðskeggs[13].

116. Þat sama sumar er Eiríkr[14] jarl [hafði andazt[15], var[16] flokkr á Mörkum austr; [en fyrir þessum flokki var sá maðr[17], er kallaðr var Þorleifr breiðskeggr, ok væri son Eysteins konúngs[18] Haraldssonar, ok þat til jartegna[19], at á meðal herða honum var ör[20], gróit í kross; þeir komu í Víkina ok fóru spakliga, keyptu sèr mat [ok önnur þarfindi[21]. Þorleifr breið-

1) Andlát E. j. ok Asu konu hans, *G.* 2) *v. G.* 3) *þ. G;* tók þá, *A.* 4) áðr, *b, G.* 5) *frá* [þann, *G.* 6) ok, *G.* 7) V, *B.* 8) M., *G.* 9) allmargrætt, *G.* 10) gert, *B, F, G.* 11) tók Sv. k. þá enn ríki allt, *G.* 12) því nær, *G, B;* litlu síðar, *F.* 13) Frá Þorleifi breiðskegg, *P;* Þáttr þs. bs., *B.* 14) *b. G.* 15) andaðist, *G.* 16) hófst, *G.* 17) frá ok sá höfðíngi, *G;* formaðr, *B.* 18) *v. G.* 19) jarteina, *B;* marks, *F.* 20) *þ. hin;* eyrr, *A.* 21) *b. B.*

skeggr hafði verit múnkr; var þessi flokkr við litlum styrk. Þeim varð brátt fèfátt, voru þeir þá sumir í flokkinum er stálu, er þeim var bannat at ræna. Þat þóttust margir menn spurt hafa, at Þorleifr væri maðr svâ vitr, at [engi hlutr kæmi honum[1] á úvart; svâ [ok þat, at hann væri svâ [vel siðaðr[2], at hans líf væri líkara [múnkareglu en leikmanna; þat sögðu menn[3] ok, at hann væri svâ snjallr [maðr at[4] máli, [ok hann kynni svâ (fagurt) at mæla[5], at engi maðr mætti[6] honum reiðr verða, sá er [hans mál[7] heyrði; en þetta var þó allt [hit mesta fals ok[8] hègómi[9], sem síðan reyndist. Þessi flokkr var uppi [á Mörkum[10] um vetrinn eptir[11]; ok annat sumarit[12] fóru bændr at þeim, þar sem þeir lágu í skógi nokkurum um nótt. Reyndist þá, at hvârki var um Breiðskegg, at hann vissi fyrir atferðina, eða mælti hann þat, at þá væri lífi hans hólpnara[13] en áðr; var hann þar drepinn ok flestöll sveit hans, [en sumir hljópu á skóginn[14]. Eptir fall Breiðskeggs var því upplostit, at hann væri heilagr, en Blakkr skáld mælti því ímót, ok kvað þetta:

Björt kveða brenna kerti
Breiðskeggs yfir leiði;
ljóss veit ek at mun missa

1) at honum kæmi ekki, *G*, *F*. 2) siðugr maðr, *F*; *frá* [þat, *G*. 3) múnkum en hermönnum, svâ, *G*. 4) í, *G*. 5) *v*. *G*. 6) *þ*. *G*; mátti, *A*. 7) *v*. *G*. 8) inn mesti, *G*; hin mesta lýgi, *F*. 9) at því, *b*. *G*. 10) *b*. *G*. 11) *v*. *G*. 12) eptir, *b*. *G*. 13) borgnara, *G*. 14) *v*. *G*.

[meirr höfðíngi[1] þeirra;
vitum at vânir[2] betri,
vèr[3] hugðumk[4] því, brugðust[5].

Blakkr orti erfidrápu um Breiðskegg, ok var [þetta stefit[6] í:

Hafði hèr meðan lifði
hvárttveggja Breiðskeggi,
(nú er friðspillir fallinn),
fæst gott ok[7] dul hæsta.

Um greinir með[8] konúngi ok erkibiskupi.

117. Í þenna tíma gerðust[9] margar greinir milli þeirra Sverris konúngs ok erkibiskups; skaut konúngr jafnan sínu máli til landslaga þeirra, er sett hafði hinn helgi Ólafr konúngr, ok til lagabókar[10] frænda[11], þeirrar er kölluð er Grágás, er rita hafði látit Magnús konúngr [hinn góði[12], Ólafsson. Erkibiskup [bað framrekja[13] þá bók[14] er Gullfjöður [er kölluð, ok[15] rita lèt Eysteinn erkibiskup; [þarmeð bað hann framrekja guðs[16] lög rúmversk, ok þat sumt er hann hafði til brèf ok innsigli pávans. Sú var ein grein milli þeirra, at þat voru forn lög ok siðvenja[17], at konúngr ok bændr skyldu láta gera kirkjur á bæjum sínum ok með sínum kostnaði ef þeir vildi; skyldu þeir sjálfir[18]

1) meiri þörf ok, *B.* 2) ván er, *B.* 3) verr, *B.* 4) hugðust, *B*, *G.* 5) brugðit, *B*; brugðumst, *F.* 6) þat stef, *G.* 7) en, *B*, *F.* 8) *b.* *G.* 9) urðu, *G.* 10) lögbókar, *G.* 11) *v.* *G.* 12) *v.* *G.* 13) bauð fram, *G.* 14) lögbók, *G.* 15) hèt er, *G.* 16) ok þarmeð, *G*, *F.* 17) vani, *G.* 18) *b.* *G.*

ráða fyrir þeim kirkjum, ok ráða presta til; en erkibiskup lagði [sitt vald ok[1] forræði[2] á hverja kirkju, þegar er vígð var, ok á öllum þeim er hann lofaði saung at. Konúngr beiddist þar laga af, en erkibiskup neitaði. Þá lèt konúngr lesa upp lögbók á þíngi, stóð þat á bókinni, at erkibiskup skyldi hafa með[3] sèr, er hann færi í sýslu, XXX manna, ok XII skjöldu, [ok alla[4] hvíta. Þá beiddist Sverrir konúngr hèr laga á þessu máli, ok segir svâ: erkibiskup þarf enga hirð at hafa[5] eða hermenn, eða alskjaldat[6] skip[7]; ok hefir hann eigi minna yfirburð [um þat er lögin segja, en[8] hann ferr með snekkju[9] [tvítugsessu, ok hefir þar[10] á níutigu[11] manna eða meirr, ok allt skjaldat; ok munu vèr Birkibeinar rekja minni til, at oss þótti [hölztí harðskipat þat sama skip, er erkibiskup[12] lèt leggja at oss undir Hattarhamri. Svâ var ok í Björgyn, þá er vèr sóttum skipin, þá var erkibiskups [skip ok hans[13] sveit skjótari til vâpna at berjast ímót oss, heldr en konúngssveitin. [Þætti mèr erkibiskupi guðrèttligra[14] at hafa enga hirð, [svâ at aflaga væri, fyrir því at engi mun herja á hann eðr staðinn; hafa heldr til þess kostnaðinn, at láta menn vera í grjótbergi

1) sín, *G.* 2) forráð, *F.* 3) við, *G.* 4) *v. G.* 5) halda, *B.* 6) *b. G*; skjaldat, *F.* 7) herskip, *B.* 8) *v. G.* 9) alskipaða, *b, G.* 10) *frá* [ok, *G.* 11) X, (*líklega fyrir tíu* X) *eðr* tugi, *G.* 12) erkibiskups skip ærit harðskipat er hann, *G.* 13) *v. G.* 14) væri erkib. betra, *G.*

ok[1] grjótflutníngu eða steintálgu, (ok) veita upphald[2] musterinu, svâ sem áðr er tilefnat[3]. Erkibiskup svarar svâ: pávinn í Rúmaborg[4] setti mik [forráðanda yfir þenna stað ok staðarins fè, má ek fyri því vel ráða fènu; er þat ok[5] guðs fè ok heilagra manna. En satt er þat, herra, at [flestum dugandum[6] mönnum man þikkja betra at vera með mèr í friði, heldr en vera með yðr í [úfriði ok[7] illgerðum; þvíat fáir ná nú kyrrsæti[8]. En þóat mínir menn hafi vâpn [eða góð klæði[9], þá er þat þeirra eigin[10], ok engum peníngi rænt til; fara þeir með spekð, hvar sem þeir koma. Nú mun þat þikkja [eigi sæmiligt at spyrja í önnur lönd[11], at erkibiskup skyli eigi [sjálfr ráða[12], hverjum hann skal gefa mat sinn [eða klæði[13]; en sýslumenn yðrir, þeir er þèr hafit tekit af stafkarlsstig[14], skulu hafa svâ[15] stórar sveitir sem þeir vilja, ok fara á hendr búondum, ok taka þá[16] aflaga [bæði mat ok mungát; skal[17] þó sá er á vera[18] því feginn at hann [sè eigi meira rændr[19]. Sverrir konúngr krafði þá laga, ok þess at bændr [skyldu leggja dóm á ok dæma at landslögum[20], hversu marga húskarla erkibiskup skal hafa. Eptir þat

1) *frá* [heldr menn í, *G.* 2) *þ. G*; heldr upp, *A.* 3) til stofnat, *G.* 4) Róma, *G.* 5) *frá* [forráðsmann yfir staðinn; er þat, *G.* 6) fleiri dugandi, *G.* 7) *v. G.* 8) kyrrsetunni, *F.* 9) góð, *G.* 10) eign, *F.* 11) fáheyriligt, *G.* 12) vera sjalfráða, *G.* 13) *v. G.* 14) stafkörlum, *G*; stafkarla stigum, *B.* 15) margar ok, *b. B.* 16) *v. G.* 17) slíkt er hann vill, ok, *G.* 18) *v. G.* 19) þiggi lifit, *G.* 20) dæmði, *G.*

lagði konúngr [fimtarstefnu þeim mönnum[1], er fleiri væri með erkibiskupi en skráin segði[2], at eptir V daga skyldu þeir allir[3] útlaga[4], ok hafa fyrirgert fè sínu[5] ok friði[6], [vera þar drepnir sem þeir væri staddir[7]. En er erkibiskup spurði þetta, þá bjóst hann íbrot or bænum ok mjök [af skyndíngu[8], hafði með sèr alla menn sína [ok lausafè þat er þeir náðu[9]. Fór þá erkibiskup íbrot[10], ok allt suðr til Björgynjar, ok síðan suðr til Danmarkar[11] á fund Absalons erkibiskups; tók hann vel við honum, ok[12] dvalðist hann þar [lánga hríð[13] í góðum fagnaði. Eiríkr erkibiskup fèkk [þat[14] vanheilindi[15], at hann misti sýnar sinnar[16] ok varð blindr.

Frá Sigurði konúngssyni[17].

118. Hallkell, son Jóns Hallkellssonar, átti Ragnhildi, dóttur Erlíngs (jarls) ok Kristínar konúngsdóttur. Hafði Hallkell ráð með höndum, ok[18] fleiri menn[19] með honum; hafði Hallkell þá tekit af Sverri konúngi [lèn ok[20] lends manns rètt litlu áðr. Sigurðr (hèt) son Erlíngs jarls, hann var friðluson, [ok var þá fóstrson Sverris konúngs[21], hafði hann þar verit lengi með

1) *þ. G;* þ. m. stefnu, *A.* 2) skírði, *G, F, B.* 3) fara, *G, F.* 4) útlagir, *B.* 5) *v. G.* 6) *þ. G, F, B;* fjörvi, *A.* 7) staðnir, *F; frá* [*v. G.* 8) skyndiliga, *F.* 9) *v. G.* 10) *v. G.* 11) Danmerkr, *G.* 12) *v. G.* 13) lengi, *G.* 14) þau, *G.* 15) *frá* [vanheilsu mikla, svâ, *B.* 16) með öllu, *b. B.* 17) Frá Hallkeli, *G;* Ráðagerðir Hallkels ok Olafs jarlsmágs; *P.* Hèr hefst þáttr Eyjarskeggja, *B.* 18) þat er, *G.* 19) voru samvitandi, *b. G;* samvitendur, *hin.* 20) *v. G.* 21) *v. G.*

honum[1] í [góðu yfirlæti[2], hann vissi ok þetta ráð með þeim[3] Hallkatli [ok Ragnhildi[4]. Ólafr, mágr Haralds jarls, var ok [enn höfuðsmaðr[5] at þessu ráði með þeim. Sigurðr er nefndr son Magnúss konúngs Erlíngssonar ok Gyríðar, [dóttur Ásláks únga; hann var þá kominn á hald ok traust Hallkels ok Ragnhildar[6]. Þat var ráðagerð þeirra, at þau fengu Sigurð konúngsson[7] í hendr Ólafi jarlsmági, [ok hafði Ólafr hann með sèr í Björgyn; var Ólafr jafnan á tali við Sverri konúng; var þá engi grunr ágörr. Ok eitt sinn er skip Ólafs var búit, þá mælti Sverrir konúngr, ok höfðu þeir áðr verit á tali: trúr skyldir þú mèr nú, Ólafr! Hann svarar: hví [mælir þú[8] slíkt, herra? Konúngr hafði kníf í hendi, ok stángaði fyrir sik ok mælti: fylgjur óvina vârra sveima hèr nú í nánd. Ok er Ólafr gekk [or stofunni[9], hljóp þar sveinninn konúngsson. Ólafr mælti: nær hafði okkr[10] nú, fóstri[11]. Ólafr hafði sveininn með sèr um haustit vestr [til Hjaltlands; hann átti þar eignir miklar[12]. Þá voru liðnir VIII vetr frá falli Magnúss konúngs.

Frá Ólafi ok Sigurði[13].

119. [Um vârit eptir fóru þeir Ólafr ok Sigurðr suðr til Orkneyja á fund Haralds jarls,

---

1) Sverri konúngi, *G.* 2) í góðum velskap, *F.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) einn höfðíngi, *B.* 6) *frá* [Dagsdóttur; Sigurðr var þá með Hallkatli, *G.* 7) *v. G.* 8) mæli þèr, *B.* 9) í forstofuna, *B.* 10) okkar, *P.* 11) *frá þriðja* [*v. G.* 12) um haf, *G.* 13) Upphaf Eyskeggja, *P.*

ok fengu þar góðar viðtökur[1]. Þat sama vâr [bjóst Hallkell Jónsson, ok kvaðst skyldu fara vestr í víkíng; hann hafði lángskip vel skipat, sigldi síðan vestr til Orkneyja. En er þeir hittust, Ólafr jarlsmágr, þá var þetta mál kært [fyrir Haraldi jarli[2], at þar var kominn son Magnúss konúngs, ok báðu at jarlinn veitti honum nokkurn styrk[3]. Jarl stóð vel undir hans mál, ok gaf honum gott lángskip[4]; Magnús konúngr hafði verit hinn mesti vin[5] þeirra (Haralds jarls), ok lofaði jarl hverjum manni er vildi, at fara [til þeirra Hallkels ok Ólafs ok þeirra förunauta[6]; gáfu [þá Hallkell ok Ólafr[7] Sigurði konúngsnafn; gerðust þá margir menn honum handgengnir, ok svörðu honum trúnaðareiða, dreif til hans [fjölði manna[8], Orkneyíngar ok Hjaltar; rèðu þeir[9] síðan til skipa, ok bjuggust vestan um sumarit. En er þeir komu [við Noreg[10], sigldu þeir þegar[11] austr með landi til Víkrinnar, ok [fóru ákafliga[12], komu á úvart til Túnsbergs; þar var fyrir Jón, systrúngr Sverris konúngs. Þeir drápu þar[13] Jón ok Helga bríng, er fyrr hafði borit merki Sverris konúngs; þar fèll mart Birkibeina. Eptir

[1]) *frá* [Haraldr jarl tók vel við Sigurði konúngssyni, *G.* [2]) *b. P.* [3]) *frá fyrra* [fór Hallkell vestr um haf á fund Haralds jarls; báru þeir þá upp fyri jarl, ef hann vildi nokkurn styrk veita syni Magnúss konúngs, er þar var kominn, *G.* [4]) þvíat, *b. G.* [5]) *v. hin.* [6]) með þeim af öllu ríki sínu, *G*; *v. F, G.* [7]) *þ. G*; þeir þá, *A*; ok þeirra föruneyti, *b. F.* [8]) múgr manns, *G.* [9]) sèr, *b. G.* [10]) *þ. G*; til Noregs, *A.* [11]) *v. G.* [12]) *v. G.* [13]) *b. G.*

þat áttu þeir þíng, var þá Sigurðr til konúngs tekinn; [þessi flokkr var kallaðr Eyjarskeggjar[1]. Síðan fóru þeir inn til Oslúar, gekk þá undir þá allt landsfólk, [ok svâ í Víkinni, hvar sem þeir komu[2]. þeir fóru spakliga, ok lètu hvern sínu ráða; en með því at þeir höfðu lið mikit, [en höfðu enn lítit af landi, þá varð þeim fèfátt; tóku þeir þat ráð, at venda[3] öllu liðinu suðr til Danmarkar, ok komu allt suðr til Trafnar; unnu þar kaupskip, ok tóku úgrynni fjár, [var þat mest í klæðum ok mikit í gulli ok silfri[4]; snerust[5] aptr til Noregs er haustaði. En er Sverrir konúngr spyrr [um þenna flokk[6], [var hann í þrándheimi[7]; [þá gerði hann lið mikit[8] hit efra til Víkrinnar, en sumir höfðíngjar voru[9] áðr fyrir [í Víkinni[10]. Ok er þeir spurðu at Eyjarskeggjar sóttu sunnan í Víkina, þá sömnuðust Birkibeinar saman í Borg; voru þessir þar höfðíngjar: Sigurðr lávarðr konúngsson[11], Philippus son Birgis jarls, Hákon galinn, systurson (Sverris) konúngs, Petr steypir[12], Hjarrandi hviða, [ok enn fleiri sveitarhöfðíngjar[13]; þeir höfðu [á hinu [þriðja hundraði[14] manna. Eyjarskeggjar spurðu þetta, ok lögðu upp[15]

---

1) Eyskeggjar, *F. G*; (*jafnan*), *frá* [þenna flokk kölluðu menn Eyjarskeggja eða Gullbeina, *B*. 2) nær um alla Víkina, *G*. 3) þá fóru þeir með, *G*. 4) *v. G*. 5) síðan, *b, G*. 6) þetta, *G*. 7) *b. G*. 8) hann sendi þá lið, *G*. 9) þar, *b. G*. 10) *v. G*. 11) *v. G*. 12) styggr, *B*. 13) *v. G*. 14) *þ. G*; CCC, *A*; *frá fyrra* [III hundruð, *B*. 15) *þ. G*; út, *A*.

eptir elfinni, [ok at við Borgarvöllu, gengu þar upp[1] ok fylktu[2] liði sínu. [En er Birkibeinar sá, hversu mikit lið Eyjarskeggjar höfðu, þá flýðu þeir[3], [en Eyjarskeggjar sóttu[4] eptir, ok drápu af þeim nokkura menn. Birkibeinar flýðu á land upp[5]; fengu Eyjarskeggjar enga [mótstöðu hèðan í frá[6] í Víkinni. Ok [er áleið haustit, fóru þeir[7] norðr til Björgynjar, ok voru þar um vetrinn, [ok lögðu undir sik land allt at sköttum ok skyldum fyrir sunnan Stað[8]. Þeir vildu láta kalla sik Gullbeina.

Bardagi Sverris konúngs við Eyjarskeggja[9].

120. Sverrir konúngr hafði látit gera borg í Björgyn á berginu upp frá biskupsgarði[10], ok höfðu Birkibeinar þar um vetrinn [mikla sveit[11]; rèð þar fyrir Sigurðr borgarklettr. Veittu Eyjarskeggjar borgarmönnum jafnan atsókn, [ok komust lítt við annat en skjóta á þá; borgarmenn skutu í mót[12], [fengu Eyjarskeggjar optast verra af[13]. Mart dreif lið um vetrinn til Eyjarskeggja, ok gerðust handgengnir. Sigurðr jarlsson hafði laupit um haustit í Víkinni frá Birkibeinum til Eyjarskeggja, ok var hann þá [einn forstjóri fyrir þeim[14]; var [hann kallaðr[15]

1) gánga á land, *G.* 2) fylkja, *G.* 3) Birkibeinar þykkjast eigi lið hafa til viðtöku ok flýja, *G.* 4) skutu eptir, *B.* 5) *frá fyrra* [*v. G.* 6) viðtöku, *G.* 7) fóru um haustit, *G.* 8 Staði, *B*; *frá* [*v. G.* 9) *þ. P*; Frá borgargerð, *G.* 10) konúngsgarði, *B.* 11) miklar sveitir, *G.* 12) *v. G.* 13) ok fengu þeir jafnan inn lægra lut, *G.* 14) sveitarhöfðingi, *G,* 15) *v. G.*

vitr maðr. Þat [bar at[1] einn helgan dag [at öndverðri[2] lángaföstu, at Ólafr jarlsmágr [hlýddi messu at Ólafskirkju á Bökkum, ok stóð úti um messuna hjá kirkjunni[3], ok hafði lagt höndina upp á kirkjustoðina, ok einn maðr í borginni dró at lásboga, ok setti[4] í höndina, svâ at broddrinn stóð fastr í stoðinni; [var þat mikit sár[5]. Eyjarskeggjar gerðu[6] frá sèr lið sitt í sýslur, ok[7] í ymsa staði, [fyrir því at þeir væntu Sverris konúngs ekki fyrr en á liði vârit[8]. Sverrir konúngr sat um vetrinn í Þrándheimi, ok hafði [nefnt lið með sèr af[9] hèruðum, bjóst æ þannig[10] við, sem þeir Eyjarskeggjar myndu [brátt sunnan[11] koma; [lá liðit[12] um vetrinn út í Gildaskála[13], allt til þess er[14] konúngr fór norðan um vârit um lángaföstu[15]; hann hafði ekki stærri skip en tvítugsessur, ok þaðan af smærri. Konúngr fór mjök af skyndíngu suðr til Björgynjar; fengu Eyjarskeggjar enga niósn [af ferð konúngs[16], áðr[17] [hann kom nær bænum[18]; þeir áttu þíng þvâttdaginn[19] fyrir pálmadag. Ólafr jarlsmágr talaði þá [fyrir liðinu[20] ok mælti: nú höfum vèr spurt [hit sanna[21]

1) þat varð um vârit, *G.* 2) á, *G.* 3) stóð úti hjá Ol. k. á Bökkum, *G.* 4) skaut, *F.* 5) *v. G.* 6) sendu, *G.* 7) *v. G.* 8) *v. G.* 9) nefndir or, *G*; nefndarlið af, *F.* 10) æ svâ, *G.* 11) þá ok þá þángat, *B.* 12) hann drjúgast, *F.* 13) Gildisskála, *B*, *F.* 14) *frá* [*v. G.* 15) or kaupángi, *b. F.* 16) *v. G.* 17) *b. G.* 18) höndum, *F*; *frá* [*b. G*, *F.* 19) laugardaginn, *G*; laugardaginn næstan, *B.* 20) *b. G.* 21) *b. F.*

um ferðir Sverris konúngs, at hann mun brátt[1] koma á fund vârn; skulum vèr nú gera ráð vârt, hvârt vèr skulum bíða hans hèr[2], ok berjast með því liði sem vèr höfum nu, eða [vili þèr gera[3] annat ráð, [fyrir því at lið vârt er mart í brottu[4]. Sigurðr jarlsson er með VI[5] skipum suðr í Stafángri, ok er sá til at sigla[6] undan [ok leita[7] á þeirra fund. Eysteinn korpr er inn í Sogni með III skipum, ok mun oss þat lið koma lítt at haldi. Þá svarar Hallkell Jónsson: þess [er mèr[8] vân, segir hann, at oss skorti ekki lið þetta sinn við Sverri konúng[9], ef oss verðr[10] eigi meirr ráðfátt, eða [vili eigi meirr óauðna[11] falla til[12] með oss um vâr skipti, en til sè stefnt: ráðin sýnast mèr flestum bilat hafa við Sverri konúng[13], ok þess væntir[14] mik at vèr sigrimst á honum, nema vèr rasim fyri ráð fram, ok er þat at varast, fyrir[15] því at vèr erum til þess eigi óvænni, en þeir menn[16] er þat hefir hent. [Þess voru ok fleiri fúsari at berjast[17]; gengu þeir þá[18] til skipanna ok [bjöggust við[19], [ok víggyrðluðu skipin[20], ok lögðu [um kveldit[21] [er á leið[22] út í Flóruvoga, ok lágu[23] þar um nóttina. En

1) skjótt, *G.* 2) *v. G.* 3) at vèr takim, *G.* 4) *v. G.* 5) VII, *B.* 6) sækja, *B.* 7) *v. B.* 8) eigum vèr, *G.* 9) *v. G.* 10) *þ. G*; er, *A.* 11) *þ. G*; auðna, *A.* 12) *frá* [ekki auðna tilfalli, *B.* 13) *v. G.* 14) varir, *G.* 15) af, *G.* 16) *v. G.* 17) *v. G.* 18) *b. G.* 19) *þ. F*; um, *G.* 20) *b. F.* 21) *b. G, F.* 22) *b. F, B.* 23) *b. G*; *frá þriðja* [bjöggu, *A.*

Sverrir konúngr kom þann sama aptan [nær bænum[1] í Björgyn [eptir sólarfall[2]; steig hann þá á skútu, ok rèri inn til bæjarins, en annat liðit rèri suðr til Grafdals hit ytra. Konúngrinn [hafði þá alla[3] sanna njósn, [hvat Eyjarskeggjar höfðust at[4]; hann gekk upp [útí Hólmi ok[5] til Kristskirkju. Þat var þar til[6] tíðinda, at Páll biskup hafði andazt [áðr um daginn[7], stóð þá uppi[8] lík hans þar í kirkju. Síðan fór konúngr upp til Borgar, ok sagði borgarmönnum at þeir skyldu fá honum lið til orrostu. Konúngr dvaldist litla hríð í bænum, ok rèri [suðr eptir liði sínu; eptir þat[9] lögðu þeir skipunum[10] suðr til Hvarfsness. Síðan fór konúngr út á báti í Flóruvâga, at skynja vörð Eyjarskeggja, heyrði konúngr þar [tal þeirra[11], ok alla[12] ætlan þeirra, Hallkels, at þeir skyldu berjast [þann tíma er lýsa tæki[13]; er þat ráð mitt, sagði Hallkell, at tengja skip vâr saman, mun þá lið vârt bezt fylgjast; gerum þeim fyrst grjóthríð [meðan þat vinnst[14], en því næst [skulum vèr láta[15] gánga skotvâpnin, [ok eptir þat skulum vèr veita þeim þá atsókn[16], at þeim verði minnisöm; man þá skjótt um skipta[17], ok dugi [hverr sem má[18]; gæti þá[19] guð til. Eptir þat fór

[1]) *b. G.* [2]) *v. G.* [3]) fèkk þá, *G.* [4]) af Eyjarskeggum, *G.* [5]) *v. G.* [6]) *v. G.* [7]) um kveldit ok, *G.* [8]) *b. G.* [9]) til liðs síns; þá, *G.* [10]) liðinu, *G.* [11]) viðræður manna, *G.* [12]) *v. G.* [13]) þegar um myrgininn, *G.* [14]) *v. G.* [15]) látum, *G.* [16]) höggorrostu, *B.* [17]) *frá* [*v. G.* [18]) þá hverr sem mannligast, *G;* hverr öðrum, *F.* [19]) síðan, *b. A.*

Sverrir konúngr til liðs síns, ok sagði þeim alla[1] fyrirætlan Eyjarskeggja [ok tilskipan[2]: myndi mèr sýnast [þat ráð[3], at leggja nú[4] at þeim, ok yrði þeir vanbúnir við oss, [heldr en þeir verði skjótari[5]. Nú skulum vèr, segir hann, marka skip vâr öll, ok knýta líndregli[6] um fremra stafn [á skipum vârum[7], ef vèr leggjum svâ at þeim, at eigi sè ljóst. Svâ skulum vèr ok vara oss í atlögunni, sem vèr munum við borðmun eiga at deila, höfum skip vâr laus við fyrst, meðan þeir eru óðastir; gætit yðar vel ok hlífit yðr[8] fyrst, látit þá bera vâpn sín fyrir borð; gæti menn vel vâpna sinna ok ára, þvíat þeirra munum vèr þurfa, hvârir sem sigrast. Sverrir konúngr hafði XX skip ok [heldr smá[9], en Eyjarskeggjar höfðu XIIII[10] skip ok flest stór. Ok um morguninn í dagan lágu Eyjarskeggjar [í Flóruvâgum[11] tjaldlausir, ok því næst slógu þeir landfestum, ok rèru út or vâginum; þeir lögðu strengi milli skipa sinna bæði fram ok aptr; rèru öllum jafnfram, ætluðu þá at leita Sverris konúngs; en fyrir því at myrkt var, þá sá þeir eigi fyrr, en skip Sverris konúngs rendu at þeim; lustu hvârirtveggju þegar upp herópi. Þá gripu Eyjarskeggjar [sem ákafast[12] til strengjanna, ok drógu saman skipin, en skipin rendu at viðum fram[13];

---

1) *v. G.* 2) *b. F, B.* 3) *b. F.* 4) *frá fyrra* [munum vèr S. k. brátt leggja, *G.* 5) *v. G.* 6) líndregla, *G*; líndreglum, *B, F.* 7) *b. F.* 8) *b. G.* 9) smá flest, *B.* 10) XIII, *B.* 11) *v. G.* 12) *v. G.* 13) *v. G.*

þá rendi hvert á árar annars, ok [braut í sundr[1]. Síðan[2] drógu þeir öll skipin í tengsl, rendu þá ok at skip Birkibeina; tókst þá þegar orrosta, sóttu Eyjarskeggjar í ákafa, en Birkibeinar skutu skjöldum yfir sik[3] svâ þykt, at hvergi sá þá bera. þeir lètu vakka við skipin, ok höfðu [nokkut svâ[4] í glett; [var þat auðsætt[5], at þeir voru vanir þessu starfi; svâ fóru þeir kænliga. En er Eyjarskeggjar tóku at mæðast, ok heldr [mínkaðist hin harðasta skothríðin[6], þá eggjaði Sverrir konúngr Birkibeina, ok mælti: standit upp ok [rèttit vâpn[7] yðr; verit nú Birkibeinar, ok látit sjá, hversu [þèr kunnit beita vâpnunum. Eptir þetta risu Birkibeinar[8] upp undir skjöldunum, ok gerðu aðra[9] hríð; sumir grýttu, en sumir skutu, lögðu [nú fast at[10]. Eyjarskeggjar tóku við [þeim allhraustliga[11]; nutu þeir þá borðmunarins. þeir komu stafnljám á konúngsskipit, ok drápu stafnbúana[12], en tóku merkit; ok allt ruddu[13] þeir skipit mjök svâ framan til siglu. En er þeir tóku uppgönguna at greiða, þá eggjaði konúngr sína menn; sóttu Birkibeinar fram at þeim svâ fræknliga[14], at þá hrukku Eyjarskeggjar undan; voru sumir

1) brotnuðu, *F*. 2) *v. G.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) svâ v. þ. auðsýnt, *G*, *B*, *F*. 6) rènaði. hin snarpasta hríðin, *G*. 7) takit vâpn, *B*; rèttit nöfn, *F*; sannit nöfn, *G*. 8) hversu yðr bíta vâpnin; þá rísa þeir, *G*, *B*. 9) harða, *B*. 10) þeir skipin sín svâ fast at sumir lögðu, en sumir hjuggu, *G*. 11) hreystimannliga, *G*. 12) stafnbúann, *G*. 13) bruð *G*. 14) frekliga, *G*; frækliga, *B*.

drepnir, en sumir komust aptr á skip sín. Fengu Birkibeinar þá skip sín frá leyst, [ok höfðu eina ferð allir þeir, er svâ nær höfðu lagt stórskipunum, ok Eyjarskeggjar[1] [festust við[2]; [at þeir hruðu[3] sum skipin Birkibeina; varð þessi[4] hríð allmannskæð, ok fèll miklu fleira af konúngi[5]; síðan lögðu Birkibeinar frá skipin. Þá mælti Sverrir konúngr: hafizt vel við, góðir bræðr[6]; eigi[7] munu þeir margar[8] slíkar hríðir gera oss; [verðum vel við[9], þeir munu eigi síðr tannsárir en vèr. En er Eyjarskeggjar sá þat, at Birkibeinar lögðu frá, þá hugðu þeir at þeir vildi flýja. Þá mælti Ólafr jarlsmágr: dugum vèr nú vel, þvíat nú bleyðast þeir, ok sè ek svâ [fara flestum[10] þá er í ofreflit koma; fylgjum nú sigrinum, ok höggit[11] tengslin, rekum þá nú karlmannliga. Allir vâru þess fúsir, var nú svâ gert. En er skipin losnuðu í sundr, ok þeir skyldu greiða atróðrinn, þá mistu þeir áranna; rak þá skipin fyrir straumi [sèr hvert[12]. Birkibeinar rèru þá at, ok lögðu II skip eða III at einu; ok í því bili komu menn[13] innan or bænum[14]; höfðu þeir lángskip, voru þar á níutígir[15] manna, ok höfðu allir hríngabrynjur; kom þetta lið [vel at haldi[16], ok hruðust þá skipin Eyjarskeggja, ok hvert sem hroðit var,

1) *b*, *G*. 2) *b*. *B*; fengu við fest, *b*. *G*. 3) *þ*. *G*; h. Eyjarskeggjar, *A*. 4) sjá, *G*. 5) *þ*. *G*; Birkibeinum, *A*. 6) hálsar, *G*. 7) fár, *G*. 8) *v*. *G*. 9) því at, *G*. 10) *þ*. *B*; flesta, *A*, *G*, *F*. 11) *þ*. *G*; höggi, *A*. 12) *v*. *G*. 13) þeir, *G*. 14) borgarmenn, *b*, *G*. 15) X tígir, *G*. 16) þá vel í þarfar, *G*.

þá gengu Birkibeinar af smáskútunum, ok á þau hin stærri skipin. Eyjarskeggjar höfðu sett upp Sigrfluguna, merki Sverris konúngs, í stafnin á höfðíngjaskipinu[1]; sá Birkibeinar þá fullvel[2], hvar eptir henni var at leita; sóttu Birkibeinar [þar fast at, ok lètu eigi fyrr en[3] þeir náðu merkinu; ok því næst [gengu þeir upp á skipit ok hruðu[4] með stöfnum; en Sigurðr konúngsson hljóp fyrir borð, ok var drepinn á sundi. [þá rèru í brot á II skipum Loðinn, son Páls smáttauga, ok Hallvarðr bratti[5]. Ólafr jarlsmágr hljóp ok fyrir borð, [þá er skip hans var hroðit[6], ok svam til lands; Birkibeinar óðu út í mót honum, ok drápu hann, [fyrr en hann kæmi á land. Skip Hallkels var síðarst hroðit, fyrir því at þat var bezt skipat ok mest borði[7]. Hallkell fèll á skipi sínu ok flestöll sveit[8] hans. Þar fèll [nær allt lið[9] Eyjarskeggja, nema þat[10] er grið vâru gefin. Konúngr hafði þat mælt, at eigi skyldi sýngja fyrr messur[11] í bænum en hann kæmi [frá orrostunni[12], [ef eigi gengi mjök or lagi[13]. Konúngrinn rèri nú inn til bæjarins, [ok lèt flytja öll skipin með sèr[14]: [endist svâ til, at þá var hámessumálit[15], er konúngr kom frá orrostunni[16]; voru þá þegar

1) þ. G; höfðaskipinu, A; sínu, b. G. 2) fullgerla, G. 3) þá þar til er, G. 4) hruðu þeir skipit, G. 5) b. G. 6) v. G. 7) v. G. 8) skipshöfn, B. 9) mestr luti liðs, G. 10) þeir, G. 11) hámessur, G. 12) b. G. 13) v. G. 14) b. G. 15) var þá ok messumál, G; hátt m. m., B; hátt mál, F. 16) bardáganum, ok, G.

súngnar [messur er hann kom[1]. Litlu eptir orrostuna andaðist Bárðr Guthormsson ok Benedict litli, ok enn fleiri liðsmenn. Litlu síðarr fundust líkin Sigurðar ok Ólafs; þá lèt Sverrir konúngr sýna líkit Sigurðar í fjölmenni[2], at þar var lík þess höfðíngja, er sá[3] flokkr hafði haft fyrir sèr, [ok bað líkit jarða[4] fyrir sunnan saunghúsit í Maríukirkjugarði; [var þar gör mikil gröf, ok lögð í lík Eyjarskeggja[5], ok efst lík Ólafs jarlsmágs. Þat er mál manna at eigi hafi sú orrosta verit, er menn hafi sigrazt við jafnmikinn borðamun, sem var í Flóruvâgum; gerði þar mikinn kænleiksmun með þeim um atlöguna, [ok voldi[6] [þat[7] mest[8] [at Birkibeinar voru[9] vanari bardagum[10]; en djarfir voru Eyjarskeggjar við vâpn, en heldr úgætnir at hlífa sèr. En er Sigurðr jarlsson spurði þessi tíðindi, þá [vendi hann suðr með landi, ok allt[11] [í Vík austr, ok svâ[12] suðr[13] til Danmarkar; fylgði honum sumt liðit, en sumt dreifðist á ymsa vega, [ok margir gengu[14] til griða. Eysteinn korpr sigldi vestr um haf.

Frá brèfsendíngum erkibiskupa til páva[15].

121. Eiríkr erkibiskup ok Absalon erkibisk-

---

1) *v. G.* 2) ok sagði, *b. F.* 3) þessi, *G.* 4) var líkit jarðat, *G.* 5) Lík Hallkels var jarðat í Krists kirkjugarði; í Maríu kirkjugarði var ger gröf mikil; voru þar mörg lík Eyjarskeggja í lögð, *G.* 6) *v. G.* 7) því, *F, B*; *v. G.* 8) *frá* [auðna konúngsins ok atlaga, sakir þess, *b. F, B.* 9) kænni ok, *b. F, B.* 10) *frá þriðja* [*v. G.* 11) siglir hann, *G.* 12) *b. B.* 13) *b. G.* 14) sumt gekk, *G, F.* 15) *þ. P*; Stórmæli páfa við Sverri, *G.*

up sendu menn með brèfum suðr til Rúms á fund pávans; var þar ritat allt frá Sverri konúngi eptir vitnisburð Eiríks erkibiskups ok hans manna, [svâ ok um öll þeirra viðrskipti, þau er verit höfðu, áðr en erkibiskup fór[1] frá stólinum. Af pávanum fengust þau andsvör, sem erkibiskupar höfðu orð til sent, at pávinn lýsti stórmælum yfir [Sverri konúngi[2], ef hann lèti eigi erkibiskup [hafa allt slíkt er hann vildi[3], ok hann kallaði til. Þessi sömu brèf lèt erkibiskup upplesa[4] í Danmörku, ok lýsti hvern sunnudag á kór uppi banni yfir[5] Sverri konúngi. En er Sverrir konúngr spyrr þetta[6], þá talaði hann opt á þíngum um þetta mál, ok sagði svâ: at þat var upplöst eitt[7] Dana, en eigi páva orð, ok kveðst ætla at Eiríkr blindi myndi ekki fyrljúga konúngdómi hans; ok þat sama[8] [bann ok blótan, segir hann, er hann nefnir mik til[9], þat hefir nú [dreifzt í augu hans[10], ok er hann nú fyrir því blindr; munu þeir í banni vera, er bannsverk gera[11]; en ek em konúngsson ok rètt kominn[12] til [þessa lands ok ríkis; hefi ek ok mörg vâlk ok vandkvæði þolat, áðr en ek næði þessu ríki, ok eigi

[1]) um öll þeirra mál, áðr erkibiskup stökk, *G.* [2]) konúnginum, *G.* [3]) ná því öllu sem hann beiddist, *G*; er hann kallaði til með rèttu, *B.* [4]) upp ráða, *F.* [5]) á hendr, *F.* [6]) þessi tíðindi, *F.* [7]) *v. G.* [8]) *v. G, F.* [9]) mannblót ok bann er hann hefir mik tilnefnt, *F.* [10]) drifit í augu honum, *G, B, F.* [11]) gerðu, *F.* [12]) kosinn, *B.*

vil ek láta þat fyrir þessar sakar[1]. Fari Eiríkr enn[2] til stóls síns, þóat hann sè blindr, ef hann vill halda landslög, [svâ sem hèr eigu at standa í þessu[3] landi; en þó at hann hefði þar bæði augu heil, er nú er hann báðum blindr, ok [þar með sjálfu[4] hugskotinu at sjá hitt rètta, þá mun ek eigi brjóta lög hins helga Ólafs konúngs fyrir hans sakir, þó at hann bannist jafnan[5] um eða blótist.

Frá [legáta páva ok[6] Sverri konúngi.

122. [Sverrir konúngr fór austr eptir Sigurði jarlssyni litlu eptir páskana, ok vildi dreifa flokkinum þeim er saman hèlst. Hann fór [um vârit[7] allt austr í Konúngahellu[8]; þá kom þar pávans sendimaðr, legatus, ok hans förunautar; [bauð Sverrir konúngr þeim til sín, ok hafði[9] legátann [nokkora daga[10] í boði sínu; ræddu þeir marga hluti í milli sín, ok leitaði konúngr þess við legátann, at hann myndi gefa [honum konúngsvígslu ok kóróna hann; en legátinn lèt við því líkliga, ok tók því öllu vel[11]. En er aðrir[12] kennimenn urðu varir við þessa ráðagerð, þá segja þeir legátanum, at konúngr var úsáttr[13] við erkibiskup, ok hann[14] var frá

1) lands þessa, ok haft áðr marga nauð, fyrr en ek næða, *G, F*, 2) heim, *B; v. G.* 3) hèr í, *G.* 4) svâ, *G,* 5) *v. G, F.* 6) *b. G.* 7) *ok ennfremr:* eptir Sigurði jarlssyni, ok vildi dreifa flokkinum, *b. F.* 8) *frá byrjun kapítulans:* þegar eptir páska fór Sv. k. austr með landi, hann fór allt austr í Konúngahellu, *G.* 9) hafði konúngr þá, *G.* 10) *b. G.* 11) konúngi vígslu ok vígja hann kórónu; legáti tók því líkliga, *G.* 12) *v. F.* 13) í missætti, *G.* 14) *v. F.*

stólinum; [ok segja at legátinn skyldi þessu eigi játa; fundu þat til saka við konúng, at hann hafði verit vígðr áðr[1] til prests; ok þat annat, at hann hafði tekit eiginkonu, ok hefði[2] áðr aðra[3], [þá er hann hafði lögfengit[4], ok lifðu þá báðar; marga hluti aðra fengu þeir til rægslu[5] við konúng. En hit næsta sinn er Sverrir konúngr kom á þetta tal við legátann, þá synjaði hann konúngi vígslunnar, ok bað hann sættast við erkibiskup, ok sagði [at hann átti[6] þá at[7] vígja hann. Þá svarar konúngr: ek sè hvert þitt örindi mun vera híngat í land; þat sama sem margir falsarar gera aðrir: þeir [hlaupa higat[8] utan or löndum, ok vilja fá sèr fè[9], en gera várt ríki at spotti[10] þann tíma er þeir koma í braut. Nú vil ek at þú farir íbrot [or þessu landi[11], ok vil ek eigi at þú falsir fè af mínum þegnum hèr í mínu landi. Eptir þetta fór legátinn[12] íbrot.

Frá Sverri konúngi ok Nikolási biskupi[13].

123. Sverrir konúngr snerist[14] aptr norðr í Víkina; [síðan gerði hann[15] menn eptir Nikolási biskupi, ok er biskup kom [til konúngs[16], þá heimti konúngr hann á eintal[17], ok sagði

1) þeir sögðu ok Sverri hafa verit vígðan fyrrum, *G.* 2) átt, *G, F.* 3) konu, *B, F.* 4) lögfengna, *G*; *v, F.* 5) rógs, *G, B, F.* 6) ætti, *F.* 7) *frá* [hann eiga, *G.* 8) er laupa, *G.* 9) penínga, *B.* 10) ok háði, *b. G, F.* 11) hèðan þinnar leiðar, *G, F.* 12) *þ. G*; hann, *A.* 13) *þ. G.* 14) nú, *b. G.* 15) hann sendi, *G.* 16) á konúngs fund, *G.* 17) *þ. G*; einmæli, *F*; tal, *A.*

at hann var þess varr[1] orðinn, at öll þau svikræði, er þeir Hallkell höfðu haft við [Sverri konúng[2], þá höfðu fyrst komit[3] undan túngurótum biskups[4]; bar konúngr þat á hendr honum með jartegnum[5]. Biskup synjaði ok mælti ímóti; en konúngr sagði at þetta myndi ekki stoða[6], lèzt hann allt vita hit sanna áðr; hèt konúngr biskupi hörðum afarkostum, ok kallaði hann [drottinssvika ok[7] landráðamann. Biskup bað konúng vægðar[8], [hèt honum trúnaði, ok bauð at binda þat eiðum ok svardögum[9]; lèzt ok [allt þat skyldu vel bæta, er hann hafði afgert, sem konúngr beiddist sjálfr; ok[10] var hann[11] þá hinn mjúkasti; Sverrir konúngr hafði biskup norðr til Björgynjar með sèr. Konúngr sendi orð Þóri biskupi af Hamri[12], at hann skyldi koma til Björgynjar [sem fyrst[13]; hann gerði svâ. Þar kom ok Njáll biskup or Stafángri; var þar talat um kosníng, hvern kjósa skyldi í stað Páls biskups [til stólsins[14] í Björgyn. Þá var til kosinn sá maðr er Marteinn hèt, ok var hirðprestr Sverris konúngs; hann var enskr at öllu kyni, ok forkunnar[15] góðr klerkr; þeir vígðu hann til biskups at ráði Sverris konúngs; voru þessir biskupar at: Nikolas biskup, Þórir biskup, Njáll biskup. Nikolás

[1]) vís, *G.* [2]) konúnginn, *G.* [3]) *þ. G;* uppkomit, *A.* [4]) biskupi, *G, F.* [5]) jarteinum, *G.* [6]) tjóa, *G,* [7]) *v. G.* [8]) á sínu máli, *b. G.* [9]) *v. G.* [10]) bæta vildu með öllu því sem konúngr vildi, *G.* [11]) biskup, *G.* [12]) Hamarkaupángi, *G, F.* [13]) *v. G.* [14]) *b. B.* [15]) *v. G.*

biskup var þá í miklum kærleikum við Sverri konúng; var hann þá ok fyrirmaðr[1] með konúngi at öllum ráðum, þeim er konúngr vildi fram láta fara. Þá var gör mikil veizla í konúngs garði, ok var þat ráðit[2], at þessir biskupar mundu [gefa Sverri konúngi vígslu[3] ok kóróna hann. Fór þat ok fram, at þeir vígðu hann [til konúngs[4] á degi [postulanna Petrs ok Páls[5]; tók hann kórónu, ok var Nikolás biskup höfuðsmaðr at vígslunni. Konúngr gaf þeim öllum góðar gjafar, ok skilðust þeir [við miklum kærleik[6].

Frá biskupafundi ok brèfsendíngum til páva[7].

124. Um vetrinn áðr hafði andazt [á Íslandi[8] Þorlákr[9] biskup hinn helgi[10]; ok [þat sama sumar[11] kom utan af Íslandi Páll Jónsson Loptssonar, var hann um vetrinn í [Noregi norðr í Niðarósi[12]. [Um vârit eptir fór hann hit efra til Víkr austr: hitti hann Sverri konúng í Oslu; hafði konúngr þar setit[13] um vetrinn. Páll fór þá[14] suðr til Danmarkar, ok tók biskupsvígslu af Absalon erkibiskupi, ok fór aptr um sumarit til Noregs, ok svâ norðr til Björgynjar. Sverrir konúngr fór um vârit norðr til Björgynjar; var

1) formaðr, *G*; höfuðsmaðr, *B*, *F*. 2) í ráði, *F*. 3) vígja Sv. konúng, *G*; gefa Sv.konúngsvígslu, *B*. 4) *v.* G. 5) *þ.* *G*, *F*; Petri ok Pauli, *A*. 6) með kærleikum, *G*. 7) *þ.* *G*; Vígðr Páll bp. til Skálaholts, G. 8) *v.* G. 9) *þ.* G; Thorlákr, *A*. 10) *frá* [hinn blessaði Þorlákr í Skálholti á Íslandi, *F*. 11) en þat sumar eptir, *B*. 12) Þrándheimi, *G*. 13) verit, *F*. 14) *frá* [en fór um vàrit, *G*.

þar lögð stefna[1], at allir biskupar skyldu þar koma, þeir er í Noregi voru, til umráða með konúngi; fyrir því at Eiríkr erkibiskup hafði þá sent brèf sín norðr[2] í Noreg, ok stefnt [or landi[3] öllum biskupum á sinn fund; komu þá allir biskupar til Björgynjar; þá kom ok þar Páll biskup[4]. Hit fyrra sumarit hafði Sverrir konúngr þat[5] í ætlan, at gera[6] lið vestr í Orkneyjar, ok gjalda Orkneyíngum svikræði. En er þetta spurðist vestr í eyjarnar, þá [gerði Haraldr jarl[7] ok Bjarni biskup ráð fyrir þeim; bjóst jarl[8] vestan, ok með honum Bjarni biskup, ok allir hinir beztu menn af Orkneyjum; komu þeir at þessum biskupafundi til Noregs. Áttu þá höfðíngjar stefnur sín í milli [ok ráðagerðir[9]; var þat [ráð tekit[10], at gera[11] menn með brèfum á pávans fund; var fyrir [þessi brèf sett[12] innsigli Sverris konúngs ok allra biskupa þeirra er þar voru, [ok fyrri voru nefndir[13]. [Rèðst til þeirrar ferðar[14], Þórir biskup, ok með honum Ríkarðr[15] svartameistari; þeir fóru með þessum örindum[16] á fund Celestini páva.

Frá sættum Haralds jarls ok Sverris konúngs[17].

125. Eptir þat kærðu þeir Sverrir konúngr

---

1) biskupa stefna, *F.* 2) *b. G.* 3) *v. G.* 4) Jónsson, *b. B.* 5) mjök, *b. G.* 6) senda, *G.* 7) *b. F.* 8) *frá* [býst jarl at fara, *G.* 9) *v. G.* 10) af ráðit, *G, F.* 11) senda, *G.* 12) *þ. G*; þeirri brèfsetníngu, *A.* 13) *v. G.* 14) rèðust með þessum erindum til ferðarinnar, *B.* 15) Ríkgarðr, *B.* 16) boðskap, *B*; brèfum, *F.* 17) *þ. B*; Tala Haralds jarls, *G.*

ok Haraldr jarl sitt[1] mál; var þá stefnt[2] þíng út í Kristskirkjugarði, stóð hirðin allt um konúngssætit, en [sumt sat þar fram í frá[3]; [þá stóð enn mart manna[4] utan at, ok[5] var þar jarl. Hann[6] tók til orða ok mælti: hèr er nú [saman kominn[7] mikill fjölði góðra manna; þyrfta ek at mínu máli góðan róm alþýðu; ek em nú[8] svâ gamall sem á grönum má sjá; hefi ek ok komit mörgum konúngum fyrir knè, stundum með miklum[9] kærleik, en jafnan[10] með vandamálum. Nú er nýr vandi til handa borinn, reiði míns herra Sverris konúngs; en ek em þar[11] minna afvaldr því máli, en svâ[12] sem mèr er kent; eigi rèð ek uppreist flokksins; en þat er[13] satt, at eigi börðumst ek í móti honum[14]; ok eigi mátta ek hatast við allan lýð þar í landi, [meðan er ek skal þar jarl yfir vera[15]. Ok eigi gera[16] Orkneyíngar allt [eptir mínum vilja[17], margir hlaupa [út or Orkneyjum[18], ok herja á Írland eða Skotland, eða ræna kaupmenn, ok allir at úvilja mínum; ok er þat þó mælt, at ek sjá [ekki órefsíngasamr[19]. En ekki er hèr [lángt um at tala[20]; svâ gört sem nú er[21], þá legg ek allt á guðs vald ok yðart, herra! [Eptir þetta tal gekk

1) sın, *B.* 2) *v. G.* 3) en hirðmenn frammi fyri, *G.* 4) *v. G.* 5) *frá* [þá gekk fram jarlinn ok, *F.* 6) *v. G.* 7) *v. G.* 8) *b. G.* 9) *v. G.* 10) opt, *G.* 11) þó, *G.* 12) *v. G.* 13) var, *G.* 14) þeim, *G.* 15) *v. G.* 16) láta, *G.* 17) at mèr, *G.* 18) *v. G.* 19) refsíngasamr, *G.* 20) um lángt, *G.* 21) ok svâ mælt, *b. G.*

jarl[1] fram [í milli manna[2], ok fèll til fóta konúngi. Konúngrinn litaðist um, ok tók seint til orða ok mælti: mikit hervígi[3] gerðu þèr í Noreg, er svâ styrkan flokk efldut híngat í land, sem Eyjarskeggjar voru; [var þat mjök gert móti mínu skapi ok minna manna[4]. En nú er jarl hèr kominn, sem þèr meguð sjá, ok iðrast nú þess sama, er hann hefir afgert[5] [við oss[6], biðr nú miskunnar, ok hana vil ek veita honum, þvíat ek mun þess þurfa af allzvaldanda guði, at hann miskunni mèr framarr en ek hefi tilgert; ok statt upp, herra jarl, ok ver í guðs griðum ok mínum, en ek mun sætt okkra uppsegja í meira tómi. Sverrir konúngr lèt rita alla þá sætt, er hann gerði [Haraldi jarli[7]; hann lèt ok skrá allar þær jarðir ok eignir í Orkneyjum ok Hjalltlandi, er fallit höfðu í konúngsgarð, ok þeir menn höfðu átt, er lètust[8] í Flóruvâgum. Hann lagði[9] III vetra lausn, at[10] frændr þeirra hinna dauðu skyldu leyst hafa með lausafè jarðirnar[11]; en [með því at þá væri eigi[12] leyst[13], þá fèll allt at aldareðli í konúngsgarð. Sverrir konúngr tók undir sik Hjaltland allt [at sköttum ok[14] skyldum; hann setti Harald jarl yfir Orkneyjar með þeim skil-

[1]) gekk hann þá, *G.* [2]) millum mannanna, *G.* [3]) hervirki, *F;* herlaup, *G.* [4]) ok þótti mèr ok mínum mönnum þat mjök móti skapi, *G.* [5]) illa gert, *B*, *F.* [6]) til vor, *B*, *F*; ok, *G.* [7]) við Harald jarl, *G.* [8]) fallit höfðu, *G.* [9]) á, *b. G.* [10]) er, *G.* [11]) *v. G.* [12]) ef eigi væri, *G.* [13]) innan þriggja vetra, *b. G.* [14]) með öllum, *F.*

daga[1], at konúngr skyldi hafa hálfan allan sakeyri, ok setti þar sýslumenn yfir; svarði Haraldr jarl konúngi eiða at skilnaði þeirra.

Tal Sverris konúngs [við biskupa[2].

126. Síðan tók[3] Sverrir konúngr[4] tal við biskupa, áðr en þeir skilðist; þá mælti konúngr: þat er mitt ráð við yðr, góðir höfðíngjar, at þèr gætit með vizku ríkis þess, er guð hefir yðr tilsett; látit yðr jafnan[5] þat í hug koma, at þat er ekki yður föðurleyfð [nè arfr; ok svâ þat[6], ef Eiríkr blindi flæmir yðr af ríkinu, [at hann mun lítit gott[7] fá yðr í staðinn, [ok mest fyrir því at hann fær ekki[8] sjálfum sèr; hann hefir nú [eigi meirr en IX menn eða X[9], ok þó alla á annars kostnaði; en ef þèr haldit fast[10] sambandi[11] [við mik[12], þá skalek vera forstjóri fyrir allra vâr máli. Þeir hètu allir[13] góðu um, at skiljast eigi við [konúng eða hans mál[14].

Frá Hreiðari sendimanni.

127. Hreiðarr hèt maðr víkverskr, er lengi hafði þá verit af landi ibrot, ok víða farit. Hann kom [þat sumar í Noreg[15] með brèfum ok innsigli því, er kallat var Gullbóluskrá[16]; þat innsigli hafði sent Kirialax Grikkja[17] konúngr Sverri konúngi; en þat stóð á brèfum, at Sverrir

1) skilmála, *F*, *B*. 2) *b*. *B*, *P*. 3) gekk, *G*. 4) á, *b*. *G*. 5) *v*. *G*. 6) svâ ok, *G*. 7) ætla, *F*. 8) er hann má eigi, *G*. 9) X sveina við sèr, *G*. 10) gott, *B*. 11) samband, *G*, *B*. 12) með mèr, *B*. 13) *v*. *G*. 14) konúngsins mál, *G*. 15) þetta sama sumar, *G*. 16) *þ*. *G*, *B*, *F*; Gullbúluskrá, *A*. 17) *þ*. *G*, *F*; Girkja, (*hèr ok framvegis*) *A*, *B*.

konúngr skyldi senda Grikkjakonúngi X C [góðra hermanna[1]. Sent hafði hann ok [í Danmörk[2] [til Knúts konúngs[3] þann mann er Petr hèt, ok var kallaðr Petr[4] ilska, ok [með þvílíkum orðsendíngum[5]. Hinn III mann [hafði hann sent[6] til Svíakonúngs. [Hreiðarr sendimaðr talaði optliga fyrir konúngi sitt örindi, ok tók konúngr fyrst líkliga, lèzt hug skyldu á leggja[7]; var Hreiðarr við konúngi um vetrinn eptir[8]. þat haust andaðist Knútr konúngr í Svíþjóðu, [en þar kom til ríkis ok konúngdóms[9] Sörkvir Karlsson eptir hann.

Frá Nikolási biskupi[10].

128. þat sama haust fór Nikolás biskup suðr til Danmarkar á fund erkibiskupa, Absalons ok Eiríks, ok sættist við þá. [En um vetrinn eptir[11] komu sunnan frá Rúmi til Danmarkar þórir biskup ok Rikarðr meistari[12], ok með þeim Cardinali af Rúmaborg[13]; en allir fengu þeir þar bráðasótt ok önduðust; komu engi vísindi[14] bráðliga til Noregs af þeirra örindi hvert orðit var. En [nokkorri stundu[15] síðarr komu danskir menn, ok fluttu Sverri konúngi brèf ok innsigli pávans, [ok segja svâ: at þórir biskup ok Rikarðr meistari hefði sett

1) manna til stríðs, *F.* 2) til Danmarkar, *G.* 3) Knúti konúngi, *G*; til Valdimars, *B.* 4) *v. G.* 5) meðr þessum eyrindum, *F.* 6) *v. G.* 7) *v. G.* 8) *v. G.* 9) ok tók þar konúngdóm, *G.* 10) Sverrir k. leystr af páva, *G, P.* 11) vetr þann, *G.* 12) svartameistari, *B.* 13) Róma, *G.* 14) tíðindi, *B.* 15) nokkuru, *G.*

þessi brèf at veði, en þeir kölluðust hafa fengit þeim biskupi fè at láni; fluttu þeir konúngi brèfin, en hann fèkk þeim fè slíkt sem hann rèð[1]. Sverrir konúngr lèt brèf þessi lesa á kór uppi[2], ok sýna þar pávans innsigli [ok brèf[3]. Stóð þat á brèfum, at þegar er pávinn vissi hit sanna, at konúngr mælti rèttara[4] en erkibiskup, þá leysti pávinn hann ok allt ríki hans frá öllum stórmælum. Konúngr sagði, at [hann hefði spurt með sannindum at Cardinali ok[5] þeir[6] Þórir biskup hefði verit[7] í boði með presti nokkorum, ok um kveldit var kastat eitri í drykk þeirra, ok [dó þeir þar allir[8].

Upphaf Bagla[9].

129. Um vârit eptir leitaði Hreiðarr við konúng, hvert hans örindi skyldi þángat[10] verða. Konúngr svarar svâ: ekki lízt mèr mjök[11] friðvænligt hèr í landi; spyr ek þat frá, at Danir myni enn ala oss úlfa, ef þeir megu svâ við komast, sitja ok þeir sumir innanlands, er ek trúi ekki vel, [þegar ef[12] nokkorr flokkr hefst[13] vil ek ekki senda [lið mitt[14] íbrot at svâ búnu. Þá spurði Hreiðarr [orlofs, ef konúngr myndi gefa leyfi til[15] búandasonum eða kaupmönnum[16], [ef þeir vildi fara[17]; en konúngr lèzt

---

[1]) vildi, *B*, *F*; *frá* [*v. G.* [2]) *v. G.* [3]) *v. G.* [4]) sannara, *B.* [5]) *b. G.* [6]) *v. G.* [7]) ok allir þeir; *b. G.* [8]) ok af því myndu þeir hafa dáit, *G*, *F.* [9]) Um eyrindi Hreiðars, *G.* [10]) *v. G.* [11]) *v. G.* [12]) er, *B.* [13]) *frá* [*v. G.* [14]) mína menn, *G.* [15]) ef k. gefi orlof til, *G.* [16]) kaupmannasonum, *B.* [17]) at fara e. þ. v., *G.*

þat gera mundu; fèkk Hreiðarr sèr sveitar, ok fór or landi um sumarit, ok suðr til Haleyrar[1], þá er þar var[2] markaðr[3] [ok kaupstaðr[4]. Þar kom Nikolás biskup, ok [mikill fjölði Norðmanna með honum, ok flest Víkverjar[5]. Þeir Nikolás biskup höfðu þar með sèr svein þann[6], er þeir kölluðu Ínga[7], son Magnúss konúngs Erlíngssonar; þann kölluðu Birkibeinar danskan, ok heita Þorgils þúfuskít; ok þar á eyrinni reistu[8] þeir flokk; rèðst [til þessa flokks mikill fjölði manna[9]; ok til þeirrar[10] ferðar [rèðst ok[11] Eiríkr erkibiskup; [fóru síðan með þann flokk norðr í Noreg[12]; þar var [þá Sigurðr, son Erlíngs jarls[13], ok margir aðrir ríkismenn[14]. Þessi flokkr var kallaðr Baglar.

Frá Sverri konúngi ok Böglum.

130. Sverrir konúngr var þá í Vík austr [er þetta var tíðinda; en[15] þeir Baglar [fóru þar til er þeir[16] komu í Salteyjarsund. [Sverrir konúngr spurði til þeirra í Seimsfirði[17], ok [gerði brátt[18] á fund þeirra[19]. Konúngr hèlt sjálfr njósn, ok Nikolás af Vestnesi; [varð konúngr nú varr, hvat er þeir Baglar höfðu liðs[20] ok sýndist[21] afli þeirra mikill. [Konúngr mælti

1) *þ. B*; Halæyjar, *A, F*; á Halaeyri, *G*. 2) *b. G, F.* 3) marknaðr, *F*. 4) *v. G*. 5) fjöldi Víkverja, *G*. 6) einn, *G*. 7) *v. G*. 8) reisa, *G*. 9) þar til mikit fjölmenni, *G*. 10) þessarar, *G*. 11) rèð, *G*. 12) *v. G*. 13) ok kominn Sigurðr jarlsson, *G*. 14) *v. G*. 15) *b. F*. 16) *v. G*. 17) *þ. F*; Sæmsfirði, *A*. 18) fór, *B*. 19) *frá fyrra* [*v. G*. 20) *v. G*. 21) konúngi, *b. G*.

við Nikolás ok Sigurð lávarð, at þeir skyldu leggja skipunum til bæjar þess er [Sónaberg heitir[1]; bað þá, ef þeir fengi [nokkur svig á[2], at þeir glettist við þá Bagla[3]; en konúngr rèri til Hásteins, ok fann þar varðmenn Bagla, ok elti þá. Eptir þat rèri hann inn til liðs síns, ok áttust þeir þá við nokkora skothríð; þó varð þat lítit manntjón, ok lá sú skúta næst innlandi[4], er konúngr stýrði[5]. Baglar voru á landi, þar sem nú heita Múgavellir, höfðu þeir skip sín dregit upp hjá sèr; þeir höfðu V lángskip[6] ok C[7] smáskipa; Sverrir konúngr hafði XXX[8] skipa, ok flest smá. En er konúngr sá, at þeir [fengu þar ekki atgört við múg manns er fyrir var, þá bað hann sína menn fara varliga, ok láta eigi skipin draga upp undir sèr. Konúngr lagði þá or skotmáli, ok yfir sundit út við[9] eyna, ok lá þar um hríð. Hann lèt reisa valslöngu á bergi nokkoru gegnt skipum þeirra Bagla, ok um kveldit er valslöngan var búin, þá slöngðu Birkibeinar um hríð, ok brutu skipin fyrir Böglum. En um kveldit er dimma[10] tók, setti konúngr þar at gæta valslöngunnar Lávarð son sinn, ok Eylíf rauða; [þeir stýrðu einu skipi báðir, ok var þar á [nær

1) Sónaborgir heita, *B.* 2) nokkurt færi, *B*; nokkut svig unnit á þeim, *F.* 3) *b. B.* 4) landi, *B, F.* 5) *frá þriðja [v. G.* 6) stórskip, *F.* 7) hundrað, *F.* 8) XX, *B.* 9) höfðu múg manns, þá lagði konúngr sínum skipum undir, *G.* 10) myrkva, *B.*

LXXX[1] manna[2]. Konúngr [mælti við þá: varit yðr svâ, at hèr koma þeir Baglar í nótt; síðan gekk konúngr[3] til skipanna. Veðr var á[4] geysikallt, ok [höfðust[5] margir á fótum, [ok lètu orna sèr[6]; sumir[7] lögðust í kös undir[8] valslöngunni, ok var á niðamyrkr sem mest. Rif nokkut gekk milli lands ok eyjar, [ok gengu Baglar þar út um nóttina at fjöru, ok upp í eyna; þeir höfðu C[9] manna, ok allt brynjat[10]; fundu Birkibeinar eigi fyrr, þeir sem undir valslöngunni voru, en kesjur[11] stóðu á þeim; ok hljópu [þeir þá[12] upp. Þá mælti Eylífr rauði: rekum þá af oss; þeir hafa[13] hönd fulla manna. [Eptir þat snerist hann til varnar, ok fátt manna[14] með honum, ok fèllu þeir flestir. Sigurðr lávarðr konúngsson steyptist ofan um[15] kleif nokkora, ok svâ fóru þeir fleiri; stefndu þeir til skipanna, ok svâ þeir er áðr höfðu brotgengit[16]. Baglar fylgðu þeim, ok fóru allir saman, ok hjálp[17] þeim þat mjök Birkibeinum, at svâ var myrkt at þeir kendust eigi, en þó lètu

---

1) XXX, *B*; LXXX, *F*. 2) *frá fyrra* [ok LXXX manna með þeim, *G*. 3) *frá* [bað þá svâ við varast, at Baglar mundu koma þar um nóttina; gekk k. þá, *G*. 4) *v. G*. 5) vorn, *G*; meiddust, *B*. 6) fóru sumir til elda, *B*. 7) *frá fyrra* [ok niðamyrkr á sem mest; þeir Sigurðr lávarðr, *G*. 8) garðinum ok, *b. F*. 9) hundrað, *F*. 10) *frá* [Baglar gengu um nóttina at fjöru út eptir lifinu (ɔ: *rifinu*), C, *G*. 11) spjótin, *G*. 12) *bætir við G*. 13) ekki um, *b. G*. 14) snerist hann þá við, ok fáir menn með honum, *G*. 15) fyri, *G*. 16) brott komizt, *B*, *F*. 17) barg, *B*; hjálpaði, *F*.

þeir meirr en XX menn, Birkibeinar[1]. Baglar brutu ísundr[2] valslönguna. [Ok er vart varð við til skipanna þessara tíðinda, þá lètu Birkibeinar blása, ok rèðu til landgöngu, ok var Nikolás af Vestnesi skjótastr á land; lètu þá Baglar undan drífa[3] ok aptr til liðs síns[4]. Sverrir konúngr veitti [mörg ill[5] orð Lávarði, syni sínum, ok sagði þat sem satt var: at annan veg hèlt ek vörðinn, [segir hann[6], þá er ek gekk til landsins[7] móti Magnúsi konúngi: vei verði þeim konúngssyni, er svâ [illa gætir[8] sinnar sveitar[9], sem þú hefir gætt; [ok dragstu nú upp á land, ok kom eigi í augsýn mèr fyrr en dagar. Gengu þá margir menn upp á land; ok vökðu til dags[10].

Frá Nikolási biskupi ok Birkibeinum[11].

131. Þat var einhvern[12] dag þá er Sverrir konúngr lá í Seimsfirði[13], at hann [var á skútu, ok rèru þeir[14] inn undir landit; en Baglar gengu fram á berg nokkut, ok kölluðu á þá. Þá mælti Sigurðr jarlsson[15]: er Sverrir matgjafi minn á skútunni? Þá svaraði Ljótr Haraldsson: hèr er Sverrir konúngr á skipinu; ok [satt er þat[16], at hann hefir eigi[17] verra manni mat gefit en þèr, ok muntu nú sýna þat. Þá

1) *frá* [þar lètust af Birkibeinum á þriðja tígi manna, G. 2) alla, *b. G.* 3) svífa, *B.* 4) *frá* [*v. G.* 5) hörð, *G.* 6) *v. G.* 7) lands, *G.* 8) gætti, *G.* 9) fylgðar, *B.* 10) *v. G.* 11) Frá k. ok N. b., *G.* 12) einn, *G.* 13) *þ. G, F*; Sæmsfirði, *A.* 14) reyri á skútu, *G.* 15) hvârt, *b. G.* 16) hitt er satt, *B, F.* 17) *frá fyrra* [mun hann eigi hafa, *G.*

mælti Nikolás biskup: fyrir hví gengr þú eigi á land, Sverrir? viltu eigi berjast nú, guðníðíngrinn? þèr þikkir ekki jafngott lífi, sem at ræna ok herja. [Nú skal ek hèr[1] bíða þín[2]; sè hèr nú handlín mitt; hann[3] hèlt upp skildinum: nú hefi ek mítr ok þann[4] staf, er ek skal bera [á móti þèr[5] at pávans boðorði[6]; en þat er stálhúfa ok sverð; þessi sömu vâpn skal ek bera þar til er[7] þú er drepinn, eðr rekinn [af þínu ríki[8]. Birkibeinar skutu æ orðum í [töluna hans[9], ok mæltu svâ: eigi þætti oss vandi á[10] um landgönguna, ef slíkir einir væri[11] fyrir, sem þú ert[12], níðíngrinn; ok þessi vâpn mantu frambera á dómsdegi. En sumir mæltu svâ: illa muntu bera þín vâpn; svâ hefir þú fyrr borit. Konúngr [mælti: bað þá ekki meiðast[13] í orðum við hann. Enn mælti biskup: jafnan frýi þèr mèr hugar, Birkibeinar. Nú gakk þú, Sverrir, einn á land, en ek [skal koma[14] móti þèr; ok skal þá reyna, hvârt meira má veita mèr Petr postuli ok hinn helgi Hallvarðr, eðr hon kýflan[15] gauzka man veita þèr, er þú trúir á. Þá svaraði Sverrir konúngr, svâ at hans menn heyrðu: þat mundi mælt, ef við Nikolás[16] berðimst, at þat væri greyja ágángr[17], er í hvârigum er

1) *b. F.* 2) *frá* [*v. G.* 3) *b. G.* 4) *v. G.* 5) *b. B.* 6) boði, *G.* 7) *þ. G*; at, *A.* 8) eðr af landi, *ofaukið*, *A*; rekinn or landi, *G, B, F.* 9) *v. G.* 10) *v. G.* 11) stæði, *F.* 12) *v. G.* 13) bað þá hætta ok mæðast eigi, *B, F*; ok jafnast ekki orðum við hann, *b. F.* 14) mun einn gánga, *G.* 15) gylfra hin, *F.* 16) biskup, *b. G.* 17) atgángr, *B*; mót, *G, F.*

hugrinn. [Lèt þá konúngr róa í brot ok til liðs síns[1].

Frá ráðagerðum Sverris konúngs, ok ferð norðr til Þrándheims[2].

132. Ok[3] [um morgininn eptir[4] hafði konúngr húsþíng, ok spurði menn ráða[5], hvat er til skyldi taka. Nikolás af Vestnesi svarar: íllt þikkir oss at liggja hèr við matleysí; viljum vèr [nú leggja[6] at [þeim ok berjast[7], [en at öðrum kosti[8] [fara íbrot, ok[9] þángat er vèr fáim oss mat. Konúngr svarar: [svâ er nú, Nikolás, at þèr segit margra huga, ok veit ek at leiðángrsmenn eru heimfúsir[10]; en svâ íllt sem þeim[11] þikkir hèr at liggja, þá þikkir þeim[12] engum mun betra, er hèr liggja fyrir innan sundit[13], [ok munu þeir rjúfa samnaðinn, ef vèr [bíðum þess[14]. En með því at þèr vilit nú íbrot, þá skal þat vera: bað konúngr nú leggja íbrot skipunum, ok var svâ gört, var þat drottinsdag[15]; [lèt konúngr[16] flytja lík sinna manna til kirkju í Salteyjarsundi. Eptir þat hèlt[17] konúngr[18] öllu liðinu norðr, [ok gaf honum góðan byr[19] til Björgynjar; [lofaði hann þá

1) fór þá k. íbraut ok til sinna manna, *G.* 2) Um húsþíng, *G.* 3) *v. G.* 4) eptir slegit, *B*, *F.* 5) ráðs, *G.* 6) ekki at undanberi, at vèr leggim, *F.* 7) berjast, sigrast, eðr falla, *G*; falla með drengskap, *B.* 8) eðr, *B.* 9) viljum vèr á braut, *G.* 10) hèr segir þú nú mjök vilja allra liðsmanna, *G.* 11) yðr, *G.* 12) hinum, *B.* 13) sundin, *F*; hjá oss, *G.* 14) lægim lengr, *B*; værim þráir, *F.* 15) *frá fyrra* [*v. G.* 16) konúngr lèt þá, *G.* 17) fór, *G.* 18) með, *b. G.* 19) *v. G.*

öllum leiðángrsmönnum brot at fara[1], [en hann hèlt norðr, ok sat[2] í Þrándheimi[3] um vetrinn; en[4] Baglar sóttu norðr í Víkina, ok lètu stefna Borgarþíng, [tóku þar til konúngs Ínga, son Magnúss konúngs[5]; lögðu þeir þá undir sik Víkina alla ok[6] Upplönd, ok settu menn í allar sýslur. Nikolás biskup var um vetrinn í Oslu at stóli sínum, en stundum suðr í Danmörku; þá var vígðr til biskups í Hamarkaupángi Ívarr skjálgi. Þá kom til flokksins Hallvarðr af Sástöðum, [Kolbeinn strínefr[7] ok margir aðrir. Þann vetr tóku þeir Nikolás biskup ok Sigurðr jarlsson mikit fè [Sverris konúngs[8] or Maríukirkju vegg í Höfuðey, ok höfðu þat með sèr.

Frá útboði Sverris konúngs, ok tala hans fyrir liðinu[9].

133. Um vârit eptir fóru þeir Nikolás biskup [ok Sigurðr jarlsson[10] upp á Heiðmörk, ok[11] gerðu [lið frá sèr norðr um fjall[12]; kom þat ofan[13] í þeim firði er heitir Aldi[14] inn frá Rúgsundi[15], ok drápu þar sýslumenn[16] Sverris konúngs, Þóri dara[17] ok Einar lygru, ok sveit

1) ok gaf þá mörgum heimleyfi, *G.* 2) drakk jólin, *F.* 3) *frá* [konúngr fór norðr um haustit til Þrándheims, ok sat þar, *G.* 4) *v. G*; *sem byrjar hèr kapítula með yfirskrift:* Frá Beglíngum. 5) var þar Ingi til konúngs tekinn, *G.* 6) um, *b. G.* 7) stránefr, *G*; *frá* [*v. A, B.* 8) er Sv. k. átti, *G.* 9) *þ. B*; *v. G.* 10) *v. G.* 11) þá, *G.* 12) þeir lið um fjall norðr, *G, F.* 13) fram, *B.* 14) Haldi, *B.* 15) Rogalandi, *F.* 16) *þ. G*; sýslumann. *A, F.* 17) dama, *B.*

með[1] þeim; en þeir[2] Þórir krákr ok Þorgils, [sýslumenn Sverris konúngs[3], flýðu undan til hans[4]; en Baglar fóru aptr á[5] Upplönd[6]. Um vetrinn eptir jól átti Sverrir konúngr þíng við bændr, ok bauð út leiðángri um Þrændalög[7], Hálogaland ok um hvâratveggju Mæri [ok[8] Raumsdal[9]; [stefndi at sèr öllu liðinu snemma um vârit[10]. Ok at Hallvarðs messudegi[11] var hann kominn við[12] öllu liðinu suðr[13] til Björgynjar; [hann hafði þá[14] [XXX C manna[15], [ok allt á skipum[16]. Konúngr sat lengi[17] í Björgyn um sumarit (fram) til Margrètar messudags[18], [ok beið þar leiðángrs, er út var boðinn allt fyrir sunnan Stað almenníngr[19]; dreif þá lið til hans, [svâ at skoraðir voru LX[20] hundraða, áðr en hann fór or Björgyn[21]. Hann sigldi suðr í Græníngasund öllu liðinu, ok þótti [þat undarligt[22], hví konúngr fór eigi [leið sína[23]; (en) ekki gaf hann því gaum, hvat um var rætt. Konúngr [átti þíng við bændr, ok talaði mart fyrir liði sínu, svâ at hvârirtveggju heyrðu, bændr

1) við, G. 2) sýslumenn er þar voru næstir (nærr), b. B, F. 3) v. F, B. 4) Sverris konúngs, F. 5) um, F. 6) *frá fyrra* [fóru Baglar aptr síðan til Upplanda, ok þóttust hafa vel gengit, G. 7) allan Þrándheim, G. 8) einnveg or, b. B. 9) *frá* [v. G. 10) hann stefndi snemma saman öllu liðinu, G. 11) messu, G. 12) b. G; með, F. 13) b. G. 14) mundi hann þá hafa, B, F. 15) nær XXX hundraða, G; nær XXX C, F. 16) v. G. 17) v. G. 18) messu, G. 19) *frá* [v. G. 20) sex tígir, F. 21) *frá* [mikit, mundi hann þá hafa á fimta tigi hundraða, G. 22) mörgum kynligt, G. 23) leiðar sinnar, F.

ok liðsmenn[1]. Hann hafði [mikinn fjölða leiðángrsmanna[2], ok var þat lið [at mörgu[3] úspakt ok stillt lítt. Konúngr talaði fyrir þeim[4] á þessu[5] þíngi, ok sagði svâ: úfallit er þat[6] góðum búandasonum, at fara til þess or Þrándheimi, eðr af Hálogalandi [eðr af Mæri, ok þó at[7] skemra sè atkomnir, at berjast við búgögn búanda [eðr keröld, eðr við aðra[8] bús[9] búhluti, [höggva þat eða meiða, þóat fyrir yðr standi[10]; er yðr þat engi snild [eðr framkvæmð[11], en hinum úgagn[12] er eigu; bið[13] ek yðr, [sagði hann[14], at þèr gerit eigi svâ lengr; [væri slíkt ekki konúngligt örindi[15], ef eigi bæri[16] nauðsyn til[17]. Nú má ek eigi heita [stjórnarmaðr þessa lands[18], nema ek [gera svâ, at úsiðrinn lægðist, þar sem ek hefi forráð fyrir, en eigi gángi fram[19]; bið ek yðr með[20] vinsamligum orðum, at þèr [leggit þessa úspekt niðr, þvíat[21] mèr þikkir mikit fyrir at refsa yðr; [ok þat sama[22] verðr þó at gera, ef eigi betrast[23] við þetta[24]. Ek þikkjumst ok fullkominn vera til [ríkis ok stjórnar þessa lands[25], þóat Nikolás

1) konúngr hafði jafnan þíng við lið sitt, *G.* 2) leiðángrsfólks, *G.* 3) *v. G.* 4) fólkinu, *G.* 5) einu, *B.* 6) *b. G.* 7) eðr þótt, *G.* 8) keröld eðr, *G.* 9) búrs, *B; v. F.* 10) *v. G.* 11) *v. G.* 12) mein, *G*; úgagn ok mein, *B.* 13) ræð, *G.* 14) *v. G.* 15) at tala, *b. B.* 16) hèldi, *F.* 17) *frá* [*v. G.* 18) stjórnari, *B, F, G.* 19) taka af þessa úsiðu eðr aðra, *G.* 20) til, *G.* 21) látit af þessum uspektum, fyri því, *G.* 22) en þat, *G.* 23) batnar, *G.* 24) svâ, *b. G.* 25) ríkisstjórnar l. þ., *G.*

biskup segi þat eigi, [at ek þykkjumst eigi þurfa til hins sama at tala tysvarsinnum eða þrisvar, er eigi liggr meira við en nú hefir ek um rætt[1]. En þat þikkjumst ek eigi vita, hvat Nikolás biskup finnr [til þess[2], er hann segir svâ[3], at ek mega eigi konúngr vera yfir Noregi. Þeir hafa konúnganöfn borit margir, er verit hafa ambáttar synir; en ek em[4] sannr sonr Sigurðar konúngs ok Gunnhildar. Er nú[5] þat mörgum[6] mönnum kunnigt, hver ætt hennar er; en [ef þeir eru hèr sumir, sem mik væntir[7], at eigi sè þat í kunnleika, þá kann ek nú nokkut af því segja[8]. Þá talði hann[9] allar kynkvíslir hennar fyrir[10] öllum þíngmönnum[11]; ok könnuðust þá margir menn[12] við sína frændr [til hans[13], [bæði í föður ætt ok móður[14], þeir er áðr vissu eigi skyn[15] á. Lauk konúngr svâ sínu örindi[16], at hann kvaðst engan vita betr tilfallinn þann tíma í Noregi, hvârtki fyrir guði nè mönnum, at bera konúngs nafn en sik. En þóat Nikolás biskup vildi annan heldr hafa, þá munu vèr Birkibeinar lítt at því fara nú heldr en fyrr. Konúngrinn, sá er ríkinu stýrir, þarf bæði at vera harðr ok ráðvandr; en oss sýnist svâ, þóat Nikolás sè

1) *frá* [*b. F.* 2) mèr, *G.* 3) þat, *G.* 4) *þ. G*; er, *B*; þikkjumst, *A.* 5) *v. G.* 6) nokkurum, *G.* 7) varir, *B*, *F.* 8) *frá* [ek má þat þó gera enn kunnugra alþýðunni, *G.* 9) konúngr *G.* 10) *v. G.* 11) heyranda, *b. G*; í allar kvíslir (*ofauhit*), *A.* 12) *b. G.* 13) *v. hin.* 14) *v. G.* 15) skil, *G*, *F.* 16) máli, *G*; sinni ræðu ok eyrindi, *F.*

túngusnjallr[1] maðr, sem hann hafi hèra hjarta, en útrygð[2] sem refrinn, [því at jafnan hefir oss nú svâ reynzt[3]; ok þóat vèr [skylim upptelja[4] allan afspríng Ingiríðar, þá mun fárr vera tryggr; eigi var Magnús trúr[5] [ok eigi var[6] Buriz[7] trúr[8], sem [síðan[9] hafa merki á borit[10]. Nú [er þat bezt at láta slíkt[11] vera kyrt, fyrir því at allt mun reynast um síðir, hverr hvergi er; [en ek vænti nú, at skamt sè til þess, er vèr Birkibeinar munum[12] sækja á fund þeirra Bagla, ok man þá vita, hversu [dyggr eða traustr hann skaufhalinn[13] er þeim í ráðunum[14] fyrir oss Birkibeinum.

Skipan Sverris konúngs[15] til atlögu[16].

134. Eptir [þetta örindi raufst þíngit; fóru bændr heim, en Birkibeinar ok leiðángrsmenn fóru aptr ofan til skipa[17]. [Skamt var þess í milli ok[18] byrr rann á; [lèt konúngr blása til brautlögu, ok var til segls tekit, ok sigldu [austr fyrir land[19]; lèttu eigi fyrr en þeir [sigldu inn til Oslúar[20]; [þar voru Baglar fyrir með allan her sinn[21]. Jakobs messudags aptan lagðist

1) túngunjúkr, *G.* 2) trygð, *G, F, B.* 3) *v. G.* 4) tellm upp, *G.* 5) konúngr tryggr, *F.* 6) eigi, *G.* 7) Búrizlafr, *F.* 8) *v. G.* 9) *v. F.* 10) *frá* [merki hafa á orðit, *G.* 11) látum þat, *G.* 12) munum vèr nú fyrst, *G.* 13) *þ. B*; skaufalinn, *hin.* 14) *frá* [hvatr hvergi er, eða hversu fast skaufali stendr, *G.* 15) Sverrir k. skipaði, *G.* 16) *v. A.* 17) þat var slitit þínginu, *G.* 18) var þá skamt at bíða þess er, *G.* 19) *b. B, F*; *frá fyrra* [tóku þeir þá til segls ok, *G.* 20) s. i. í Oslóarfjorð, *F*; komu austr til Oslóar, *G.* 21) var þar fyri Bagla herr mikill í bænum, *G.*

Sverrir konúngr við Höfuðey, gekk upp um morguninn ok hlýddi tíðum; [en er hann kom til skipanna, þá átti hann húsþíng við liðit[1], ok mælti: Baglar eru í bænum með allmikit lið, ok ætla at taka við oss; [hlýðit nú vendiliga[2], hvernig ek skipa [til atlögunnar[3]. Hákon son minn með allar smáskúturnar[4] skal róa at[5] á leiruna fyrir innan Nunnusetr, gánga þar upp ok svá í bæinn, veita þá bakslettu þeim er á bryggjunum eru: en lendir menn mínir, Gregoríus Jónsson, Sigurðr af Móðastöðum ok Eysteinn Rögnvaldsson, ok með þeim Mærirnir[6], skulu leggja at út á Eyrum við Maríukirkjugarð, ok gánga þar upp um hit[7] syðra stræti; en allt annat skal fara liðit með mínu[8] merki utan at bryggjum; þar mun vera fyrir[9] meginlið þeirra; [gaungum nú til skipanna, ok leggjum inn at þeim[10]. Var þá [blásinn herblástr; rèru þá inn öllum herinum[11]; greindust svâ[12] skipin, [sem konúngr hafði fyrir sagt at vera skyldi[13].

Bardagi Sverris konúngs ok Bagla[14].

135. Nikolás biskup talaði fyrir [þeim Böglum, ok skipaði öllum fylkíngum, ok sagði[15]

---

1) eptir messu átti konúngr húsþíng, *G.* 2) hugsit þèr nú um vandliga, *G.* 3) *v. G.* 4) sínar skútur, *B*; skúturnar, *F.* 5) út, *G.* 6) mikit lið, *B.* 7) Maríukirkjugarð hjá, *b. G.* 8) *b. G.* 9) *v. G.* 10) *v. G.* 11) blásit þegar liðinu til brautlögu, *G.* 12) þá, *G.* 13) hver, þannin sem konúngrinn hafði fyri mælt, *G.* 14) *þ. B*; Tala Nicolás biskups, *A*; fyri Böglum, *b. G.* 15) her þeirra Bagla ok mælti, *G*; fyrir hönd Bagla, *B.*

svâ: Sigurðr jarlsson með sína sveit ok Hallvarðr af Sástöðum með Upplendínga skulu hafa eina fylkíng fyrir innan Nunnusetr, ok gæta [þar til[1] at þeir komist eigi þar upp; en þeir synir Önundar hlunns[2] ok Kolbeinn strínefr, [ok sú sveitin er einna er hörðust, skulu vera úti á Eyrunum[3], ok verja þar[4] bryggjurnar. Hefir Sverrir konúngr [ekki svâ mikit lið sem þèr ætlit[5]; er [þunnskipat, svâ at einn maðr er í hálfrými, þar er mest er; eða sèð[6] þèr eigi at[7] þeir hafa sett upp húðföt sín[8] í rúmunum; [eðr hyggi þèr at þat sè menn[9]: eru Birkibeinar svâ bannsettir, at sverðin þeirra munu ekki bíta, ok eigi munu þeir þora [at at leggja[10]; verði þèr nú vel við; feigr mun hann nú, Sverrir, ef hann leggr at; kann vera at hann [leggi enn illa at[11], sem í Seimsfirði[12]. Biskup var á hesti ok klerkar nokkorir með honum, ok var hann uppi á strætinu hjá[13] garði sínum, þá er atlagan tókst; æptu hvârirtveggju heróp. Sverrir konúngr lagði svâ fast at, at þeir byrðíngar er fyrir lágu brotnuðu. Baglar höfðu sökt nokkorum skipum fyrir bryggjum, ok máttu Birk-

---

1) *v. G.* 2) lyns, *G, B*; syns, *F.* 3) *þ. G*; Eyrarnar, *A.* 4) *frá* [skulu gæta til brúarinnar, at þeir komist eigi þar í bæinn, *b. F, G*; (þó at þeir leggi at út við þrælaberg, *b. F*;) en koníngsmerkit ok mitt lið ok bæjarmenn skulum verja, *b. F, G*; (skulu verja úteyrarnar ok bryggjurnar, *B*). 5) miklu minna her en þèr hyggit, *G.* 6) sjái, *hin.* 7) *frá* [er víða einn maðr í hverju hálfrými, *G.* 8) víða, *b. G.* 9) *v. G.* 10) at leggja til orrostu, *B.* 11) fari hèr, *G.* 12) *þ. hin*; Semsfirði, *A.* 13) frá, *G.*

ibeinar fyrir því eigi vel ná atlögunni; skutu þá hvârirtveggju [bæði bogaskoti ok handskoti[1]; sóttu Birkibeinar[2] [síðan upp[3] yfir byrðíngana. Bengeirr lángi ok Bótúlfr Hafursson[4] komust fyrstir uppá bryggjurnar; en[5] enskr maðr hjó þegar til Bengeirs, ok sagði at eigi skyldu þeir þar uppgánga. Bengeirr skelfði sverðit; hann kunni allra[6] manna bezt við sverð ok buklara[7]; hann sló undir skjöldinn [þann enska mann[8], ok kom á fyrir neðan nefit, ok [í sundr kjálkana, ok af þat er tók[9]. Birkibeinar sóttu þá margir upp á bryggjurnar, en Baglar tóku vel ímóti þeim, ok varð þar hörð svipan. Einn maðr mælti til biskups: herra, ríðit nú fram hart, þvíat vârir menn þurfu nú at þér treystit þá; lízt oss svâ sem Birkibeinum bíti nú sverðin. Þá mælti biskup: ríðum undan nú[10]; laus er djöfullinn nú orðinn. Eptir þetta hleyptu þeir upp or bænum, ok námu eigi fyrr stað, en þeir komu upp á Gjöllurás, ok þar biðu þeir liðsins. Þeir Gregoríus Jónsson[11] lögðu at [á Eyrunum[12] við árósinn, ok var þar útgrunt; en er skipin kendu niðr, hljópu þeir fyrir borð, ok óðu til lands, (ok) gengu síðan upp[13]. [Sveitin Bagla hafði

---

1) *v. G.* 2) *b. G.* 3) þá, *G.* 4) *Þ. P*; Avfursson, *A, B*; Afursson, *F*; *v. G.* 5) einn, *G.* 6) *v. G.* 7) skjöld, *B.* 8) þvers hins enska, *B*; *v. G.* 9) ok tók þat í sundr andlitit, *G.* 10) *v. G*; sem harðast, *b. B.* 11) *v. G.* 12) *v. G.* 13) allhraustliga, *b. G*; allröskliga, *B*; röskliga, *G.*

verit[1] uppi við Geitabrú; [en er þeir sá at Birkibeinar voru uppkomnir, þá veita þeir þeim árás svâ harða, at Birkibeinar lúta[2] fyrir ok snúa[3] út aptr[4] til skipanna; fèllu sumir, en sumir hljópu á kaf. Ok er þeir komu á skipin, þá lögðu þeir út til Þrælabergs, ok gánga þar á land; sóttu síðan inn eptir völlunum [til bæjarins[5]. En er Baglar sá þat, [þá sóttu þeir út ímóti þeim um Geitabrú[6], ok varð þar hörð orrosta með þeim í annat sinn. Hákon konúngsson lagði at inn á leirunni[7], ok svâ [í fyrstunni[8], at allar skúturnar rendu upp á þurt land; hljópu[9] þegar [fyrir borð ok skutu á fylkíng, ok gengu at þeim Böglum upp; skutu þeir fyrst, ok því næst lögðu þeir kesjum. Baglar biðu eigi högganna or stað, ok[10] flýðu þeir upp fyrir norðan bæinn; Birkibeinar fylgðu þeim[11], ok drápu af þeim [allt þat er þeir náðu[12]; en sumir slógust[13] í bæinn, ok veittu þeim hálshögg[14], er á bryggjunum stóðu[15]. Þá var ok Sigrflugan, merki Sverris konúngs, [komit upp[16] á bryggjurnar, ok í því bili flýðu Baglar ok bæjarmenn, sumir[17] upp or bænum, en sumir í garðana. Sverrir konúngr gekk

---

1) Baglar voru, *G.* 2) láta, *B.* 3) *b. G.* 4) *frá* [ok veita þeir svâ harða árás Birkibeinum, at þeir snúa undan, *G.* 5) *v. G.* 6) sækja þeir á móti, *G.* 7) leiruna, *G.* 8) fast, *G, F.* 9) þeir, *b. G.* 10) *frá* [á fylkíng Bagla; þeir höfðu sik skamma stund, *G.* 11) *b. G;* fast fram, *b. B.* 12) slíkt er þeir máttu, *G.* 13) sneru, *G.* 14) bakslettu, *G;* hálsslög, *B, F.* 15) voru, *G.* 16) upp komin, *G.* 17) *v. G.*

upp [eptir lángstræti[1], ok er hann kom upp í göturnar, þá sá hann út á völluna, hvar þeir börðust; [snýr þá [yfir ána fyrir ofan[2] bæinn, ok út eptir völlunum; veittu þá Böglum bakslag[3], ok[4] drápu þar flestallt lið þat, er þar hafði verit[5]. Birkibeinar rannsökuðu[6] bæinn, ok brutu hús til Bagla, ok drápu [marga; en margir hljópu undan, ok stefndu upp or bænum. Sveitir þeirra Birkibeina voru sumar uppi á völlunum, en sumar uppi á Mörtustokkum, ok gegndu Böglum æ, svâ sem þeir komust við; var þar allmikit mannfall, ok þó miklu meira af Böglum; en undan komust þetta sinn flestir allir höfðíngjar þeirra[7].

Frá Sverri konúngi ok leiðángrsmönnum[8].

136. Eptir þetta lèt Sverrir konúngr blása öllu liðinu uppá Mörtustokka[9], ok átti þar tal við [þá, ok mælti[10]: guð [hafi þess þökk, at Kristr[11] hefir eigi gerzt horfinn heilla[12] við oss Birkibeina um sigrinn, nú heldr en fyrr; ok er mèr þess vân, at varla mun Nikolás skaufali hafa með úhræddu hjarta nú undan sótt. En ek vil þó segja yðr[13], at [ek vil skipum láta

1) upp um lánga stræti, *B.* 2) fyrir ána ofan ok svâ bæinn, *B.* 3) bagslög, *F;* bakslög, *P;* úhagliga bakslettu, *B.* 4) heldr úhaglig, *b. F.* 5) *frá fyrra* [sneri hann þá út þannig, fengu Baglar þá hart slag; fèllu þeir nær allir, *G.* 6) þá, *b. G.* 7) *frá* [þá enn mart manna, en þó drógust undan þessu sinni flestir höfðíngjar Bagla, en fjöldi fèll, *G.* 8) *þ. P;* Tala Sverris konúngs, *A.* 9) Martustokka, *G.* 10) lið sitt, ok hóf svâ mál sitt, *F.* 11) sè þess lofaðr at hann, *G, F.* 12) hælla, *G.* 13) öllum saman, *b. G.*

leggja út[1] til Höfuðeyjar; vil ek at vèr fáim enga flaugu af þeim [eðr hlaupum[2] þeirra[3], [ef nokkorir eru þeir, er nenna aptr at hverfa til bæjarins, þegar er þeim þikkir þess vân, at menn liggi[4] í[5] drykkju[6] í bænum[7]. Þá fóru menn til skipa, ok gerðu svâ sem konúngr bauð. Upp var tekit í bænum þá[8] fè allt[9], áðr en þeir færi íbrot, fyrir því at bændr ok kaupmenn höfðu barizt ímót konúngi. Lángskip, þau er til voru, tóku þeir ok brendu flest, en höfðu með sèr Bókaskreppuna, er Nikolás biskup hafði haft[10], [ok Görsúðina[11] er Híði hafði fyrr gera látit[12]; tók Híði[13] við Bókaskreppunni, en brendi Viðrsjána[14], er hann hafði haft áðr; [hirði saum ok segl; [þar áttu bændr[15] allan reiðann[16]; [þá lá konúngr[17] við Höfuðey; lèt hann[18] bera upp hlutskipti á völl sunnan á eyna; síðan lèt[19] hann skipta í [fjóra staði[20] herfánginu. Eptir þat var blásit til húsþíngs, ok átti hann þá tal við lið sitt. Þá lèt hann menn gánga undir stöng; var lið[21] skorat, [hversu mikit hann hafði[22]; ok [var þá

1) skipum skal leggja öllum, *G.* 2) skræmilaupum, *G.* 3) *frá* [ok sjáum við áhlaupum þeirra, *B.* 4) leggist, *F.* 5) ógá eða, *b. F.* 6) ofdrykkju, *B.* 7) *frá* [því at eigi er úvænna, at nokkurir víki aptr til bæarins er náttar; ann ek þeim ekki þess, at þeir komist þegar á veðr mínu liði, *G.* 8) *v. G.* 9) fyri mönnum, *b. B.* 10) átt, *F.* 11) *þ. A, F*; Gullsúðina, *B.* 12) *frá* [*v. G.* 13) þá, *b. G.* 14) Viðsjána, *G.* 15) því at b. a., *B.* 16) *frá fyrra* [*v. G.* 17) ok er k. l., *G.* 18) *þ. G*; þar, *A.* 19) bað, *B.* 20) fjórðúnga, *F.* 21) liðit, *G.* 22) *v. G.*

á fimta tigi C[1]. Þá kom maðr [frá Nikolási biskupi, prestr nokkurr, ok hafði brèf með at fara til handa Sverri konúngi, er biskup hafði gera látit. Þat stóð á þessu brèfi, at biskup sagði at hann[2] vildi sættast við konúng. [Konúngr svarar svâ, at gert hafði hann þat fyrr[3], [ok efnt þó lítit af[4]: ok eigi veit èk, [segir hann[5], hvernig þessi sætt veitir[6]; [en unna mynda ek Nikolási grida, ef hann kæmi sjálfr á minn fund, ok máttu svâ segja honum, at mart þikki mèr meira til frægðar at vinna, en drepa hann, ef hann kemr á mitt vald; hann ræðr[7], kemr, ef honum sýnist. Þá beiddi konúngr liðsmenn ok leiðángrsmenn[8], at hann vill hafa skip ok skipreiða allan saman, þann er fenginn er[9], at kaupi fyrir XV merkr gulls. En mönnum[10] hugðist svâ at, [at eigi myndi þriðjúngr verðs[11] uppi, ef hann hefði svâ; ok[12] gengu þeir til, Sigvaldi karl ok Sigurðr af Móðastöðum, Eysteinn Rögnvaldsson ok margir aðrir, drógu í sundr reiðann ok seglin [í fjórðúnga[13] sem annat fè. Ok er konúngr vissi þat, hljóp hann [af

1) voru þá fimtán tígir hundraða, *G.* 2) með brèfi frá Niculási biskupi til konúngs, ok var þat á, at biskup, *G.* 3) hann kvað hafa hann þat gört fyrr, *G.* 4) *b. G.* 5) *b. B.* 6) eða hvârt hann heldr nú betr en fyrr, *b. B.* 7) *frá* [en engi kveðst konúngi þikkja freud í at láta drepa Nikulás, ok unna mun ek Niculási griða, ef hann sjálfr kemr á minn fund, en hann, *G.* 8) lið, *G.* 9) var, *G.* 10) liðsmönnum, *B.* 11) *þ. hin*; vera, *A.* 12) *frá* [sem þetta mundi eigi vera þriðjúngr til verðs þess, sem til mundi koma, *G.* 13) *v. G.*

skipinu; hann hafði sviga í hendi[1], ok lèt gánga; flestir [stukku undan, ok[2] köstuðu niðr því er á hèldu, fyrir því at þeir sá at konúngr var reiðr. Sigvaldi beið ok gekk eigi undan; konúngr laust hann II höggum herðarnar þverar; Sigvaldi vildi[3] eigi í mót[4] taka. Konúngr hætti, ok kvað þá illa gera, er þeir[5] brutu ráð[6] hans; kvaðst sjálfr vilja hafa landvarnir; ok svâ var; [lagði konúngr verð eptir, slíkt er hann vildi. Á þriðja degi var uppblásit liðinu til skiptis; [voru þá lagðir hlutir[7] á fjórðúnga; eptir þat skipta hverir sínum hlut ok fjórðúngi í tylptir; ok var svâ skipt fènu, til þess er í hluti kom um síðir[8]. Þat var eigi minna fè, en hverr maðr hlaut[9] til II marka veginna. Konúngr lá þar[10] hálfan mánuð.

Frá Böglum.

137. Nú er at segja frá Böglum, er þeir höfðu flýit, at [höfðíngjar ok meginliðit[11] vendu[12] hit efra um Upplönd, ok svâ norðr til Þrándheims ok[13] til Niðaróss. Ok er þeir komu til [borgar á Steinbjörg[14], settu þeir lið sitt umhverfis[15] borgina, [ok lètust þar skyldu tjalda[16]. Þar var fyrir í borginni Þorsteinn

---

1) með sviga, *G.* 2) *v. G.* 3) gerði, *B, F.* 4) at, *b. F, B.* 5) *b. G.* 6) boð, *B.* 7) ok lagðr lutr, *F.* 8) *frá fyrra* [var þá skipt síðan fènu með mönnum, sem tala rennr til, *G.* 9) þar, *b. G.* 10) skort, *b. F;* lítit skort, *b. G.* 11) meginherinn, *F;* meginflokkrinn, *B.* 12) *frá* [þeir fara, *G.* 13) svá, *b. G.* 14) Steinborgar, *B.* 15) umhverfum, *G.* 16) ok búða, *b. F; frá* [*v. G.*

kúgaðr ok Bjálfi skinnstakkr[1] ok Ásgautr; þeir höfðu LXXX[2] manna, [skorti þá hvârki vâpn nè vistir, ok eigi drykk; gátu Baglar ekki at gert. Síðan áttu þeir stefnur við bæjarmenn[3] ok þíng uppi í Kristskirkjugarði[4], lögðu[5] vistagjald á bæinn, ok kröfðu bændr leiðángrs[6] í[7] hèraði; [höfðu[8] nú venju Birkibeina, ok[9] lètu (menn) sverja sèr[10] trúnaðareiða, [at þeir skyldu eigi vera í gagnstaðarflokki[11] þeirra eða konúngs þeirra. Eptir þetta fóru þeir upp til borgar, ok gerðu þeim lánga skothríð; ok eptir þat kölluðust þeir á. Nikolás biskup mælti til þorsteins[12]: úráðligt er þèr[13] at halda borgina, ok vera í banni; láta muntu meira í öðrum stað; vèr skulum[14] gera lið til [Goðreksstaða, bús þíns[15], ok láta þar ræna öllu því sem til er, en leggja eld í húsin ok brenna bæinn. Eptir þetta kallaði þorsteinn til sín Bjálfa skinnstakk, ok sagði honum at úráðligt var at halda lengi borginni, ef þeir vildi umsitja[16]; lauk

1) skinstakr, *G.* 2) vel XXXX, *G*; betr en LXXX, *B.* 3) *þ. F*; bæjar, *A.* 4) *frá* [Baglar, *G.* 5) á, (*ofaukit*), *A.* 6) leiðángra, *G.* 7) or, *B.* 8) hèldu, *F.* 9) *frá* [þeir, *G.* 10) *b. G.* 11) gagnstöðuflokki, *B*; mótstöðuflokki, *F.* 12) *frá* [ok konúngi sínum, at menn skyldu eigi vera mótstöðumenn þeirra; þeir gerðu ok jafnan harða skothríð borgarmönnum. Einn dag kallar Nikulás biskup á þorstein, í borgina, ok mælti, *G.* 13) þorsteinn í, *b G.* 14) munum, *G.* 15) Steigs ok Guðrekstaða, *B*; Steins ok Guðrekst., *F.* 16) *frá* [búa þinna, ok ræna þar hvívetna, en brenna bæina. þorsteinn kallar Bjálfa til sín, ok sagði, at óráðligt mundi at halda borgina lengr, ef þeir sæti þráliga um, *G.*

svâ þeirra tali[1], at þeir urðu á þat sáttir, at upp skyldi gefa borgina; ekki vissu[2] aðrir borgarmenn[3] [þessa ráðagerð[4]. Laundyr voru á borginni; gekk þorsteinn þar til, ok mátti hann þá tala við Bagla. Guðbrandr úngi gekk til móts við hann, ok gerðu þeir ráð sín á milli: bað þorsteinn [Bagla fara fyrst ofan í bæinn, en koma upp um kveldit, þá er borgarmenn[5] varði minnst: man ek þá opnar láta þessar sömu dyrr[6]. Hèr ímót hèt Guðbrandr fyrir hönd Bagla öllum borgarmönnum lífsgriðum ok vâpna ok klæða. [Síðan fóru Baglar ofan í bæinn, ok um kveldit til borgar upp; þorsteinn lèt þá opnar laundyrnar, gengu Baglar þar inn; þat var í þann tíma er borgarmenn sátu um[7] mat[8], funnu þeir eigi fyrr en [borgin var full af Böglum[9]; fengu borgarmenn lífsgrið, ok höfðu ígángsklæði sín, en fáir[10] vâpn, en ekki[11] fè; snerist [Ásgautr ok[12] Bjálfi út til hèraðs, en þorsteinn[13] kúgaðr gerðist handgenginn Böglum, ok fór með þeim. Baglar tóku allt fè, þat er í var borginni, ok síðan brendu þeir hvert hús, þat er þar var; þeir tóku einn mann dauð-

1) viðrtali, *G*; viðræðu, *B*. 2) voru, *F*. 3) *þ*. *G*; menn, *A*. 4) til þessa, *G*; í þessu ráði, *F*. 5) *þ*. *G*; borgar, *A*. 6) *frá* [þá gánga inn um nóttina þær sömu dyr, *G*. 7) yfir, *B*, *F*. 8) *frá* [um nóttina gengu Baglar í borgina um þær sömu dyr, sem þorsteinn hafði þeim heitit at opnar skyldu vera, *G*. 9) Baglar höfðu fyllt borgina af mönnum, *G*. 10) einir, *b*, *G*. 11) aungir, *F*, *G*. 12) *b*. *G*, *F*. 13) *v*. *G*.

an, [er þar var[1] ok steyptu í brunninn, báru síðan [þar á ofan[2] grjót, þar til er fullr var. Þeir stefndu til bæjarmönnum[3] at brjóta alla steinveggina [til jarðar[4], áðr en þeir skilðist við; þeir brendu öll lángskip konúngs, áðr þeir fóru[5] íbrot. Eptir þetta snerust þeir aptr til Upplanda, ok þóttust hafa [vel ráðit[6] til fjár [í þessi ferð[7].

[*Sverrir konúngr átti þíng við bændr*[8].

138. Þat er at segja frá Sverri konúngi, at hann [fór or Oslúarfirði, ok vendi suðr[9] til Goðmars, ok [lagði inn í fjörðinn á[10] suðrlandit, þar sem heitir Fyrileif[11], stefndi þar þíng við bændr, ok bar konúngr þar sakir á hendr þeim, at þeir hefði verit [í samnaði móti[12] honum í Seimsfirði[13], ok hefði tekit konúng annan í höfuð honum. Helgi hèt maðr, er svaraði ræðu konúngs, ok mælti svâ: [eigi voru margir menn or[14] vârum hèruðum[15] í þeima flokki, ok þó með litlu ráði þeir er voru: [kennum vèr, herra, ekki vârt mark á þessu[16]; eru vèr ok svâ gamlir[17], at fyrr kunnum vèr við at sjá, en[18] vèr komim í úfæruna; svâ voru[19] oss ok lögin kunnig í Noregi ok ríkra manna

1) *b. G.* 2) *í, G.* 3) borgarmönnum, *G.* 4) *v. G.* 5) færi, *G.* 6) unnit vel, *G.* 7) *v. G.* 8) *þ. B*; Frá Sv. k., *A, G.* 9) sneri, *G.* 10) lagðist við, *G.* 11) Fyrirleif, *G*; Þyrileif, *F.* 12) móti, *G.* 13) *þ. hin*; Sæmsfirði, *A.* 14) fár menn í, *G, B.* 15) voru, *b. G, B.* 16) *v. G.* 17) ok runnir bjart upp, *b. G*; ok svâ bitar uppkomnir, *B, F.* 18) *þ. G*; er, *A.* 19) eru, *G.*

rèttr, at vèr vissum[1] vâr lög, [hvar konúng átti[2] [at taka[3] [í Noregi[4]; en vèr ætlum engan (með fullu) rètt tekinn til lands, nema á Eyraþíngi í Noregi, í Þrándheimi. Nú megu þèr, herra, þat sjá [með yðru viti[5], at vèr munum[6] eigi svâ heimskir menn[7] vera, at fylla með álitaleysi þann flokk, er eigi var [við meira mætti[8] tilkominn, ok þó gagnstaðligr yðr, herra; [fór hann svâ orðum um, at konúngi hugnaði vel[9]. [Mörg örindi[10] voru þar töluð á þínginu, ok fóru öll líkliga til sættar[11].

[*Frá Sverri konúngi ok bændum*[12].

139. [Eptir þat fór konúngr íbrot, ok lagðist í Nautasundi; hann gerði menn sína at örindum fram yfir skóg nokkorn, (en) þar voru fyrir Baglar, ok veittu þeim árás, drápu af þeim XII menn. Eptir þat lagði konúngr til Svanshâls[13]; þaðan sigldi hann[14] austr til Elfar, ok lá þar allr landsmúgr úti á skógum[15]. Konúngr gerði búöndum orð, at þeir skyldu koma til hans í[16] griðum, [ok vill hann gera sætt við þá, ok stefndi þeim[17] þíng; en er[18] þeir vissu sik sakafulla[19] við konúng, þá frest-

[1]) vitum, *G.* [2]) hvar lög konúng á, *G*; hversu konúng á, *B*; hvat lögligr konúngr á at hafa, *F.* [3]) at rèttu, *F.* [4]) *v. G.* [5]) *v. G.* [6]) mundum, *G.* [7]) *v. G.* [8]) móti, *F*; *frá* [rèttligar, *G.* [9]) *b. G.* [10]) *Þ*, *F*; tíðindi, *A.* [11]) *frá* [*v. G.* [12]) *Þ. B*; Frá Böglum, *A*; *v. G.* [13]) Svanháls, *B*; Svanhóls, *F.* [14]) *frá byrjun kapítulans:* Konúngr fór þaðan allt, *G.* [15]) skipum eðr, *b. B.* [16]) *b. G.* [17]) stefndi við þá, *G.* [18]) *b. G.* [19]) *Þ. G*; sakkfulla, *A*; sakaða, *B*; sakbitna, *F.*

aðu þeir stefnulaginu, ok dvölðu lánga hríð. [Þá þótti liðinu ill dvölin[1], ok [áttu launþíng, ok ætluðu[2] at rjúfa leiðángrinn. Ólafr beitstokkr hèt maðr[3], er [fyrir þeim talaði; hann var húskarl[4] konúngs. En þegar er konúngr varð varr við þetta, þá lèt hann taka Ólaf ok drepa; varð þar öðrum allt úbráðara um þessa ráðagerð[5]. Konúngr stefndi enn þíng búöndum; en [(at) öðrum kosti lèzt hann myndu brenna upp hèruð þeirra öll[6]. Komu þá bændr ofan, ok áttu þíng við konúng; [varð þat at lyktum, at[7] þeir festu gjald í [konúngs vald[8] fyrir landráð; ok annan dag eptir kom ofan leiðángr ok liðagjald ok sakeyrir; voru þat mörg C nauta ok mikit fè annat. Eptir þat fór konúngr [norðr í Víkina, ok vendi[9] þá inn[10] til Oslúar, [fyrir því at hann spurði þá til Bagla, at þeir voru komnir norðan or Þrándheimi, ok ætluðu til Oslúar. Konúngr fór upp ímóti þeim; ok er hann kom upp á Gjöllurás, spurði hann at þeir höfðu vikit suðr hit efra, þann tíma er[11] þeir spurðu at konúngr var fyrir[12] í bænum. [Sverrir konúngr sneri þá[13] aptr til

[1]) konúngs mönnum þótti ill dvöl þessi, *G.* [2]) rèðu um, *G;* rèðust um, *F.* [3]) beitstæðskr, *F; v. B.* [4]) Sverris, *b. B.* [5]) *frá* [er þetta talaði mest fyri liðinu, ok þegar er konúngr varð þessa varr, lèt hann drepa Olaf, *G.* [6]) ef þeir kæmi eigi, lèzt hann mundu brenna bygðir þeirra, *G.* [7]) *v. G.* [8]) konúngsdóm, *F.* [9]) *v. G.* [10]) *v. G.* [11]) *frá* [því at honum var sagt, at Baglar ætluðu þannin, en þeir höfðu snúit norðr aptr til Þrándheims, þegar, *G.* [12]) *v. G.* [13]) þá, *b. B.*

Oslúar, ok fór síðan[1] út til Túnsbergs[2]; [gerði þá frá sèr Philippum jarl, son Birgis brosu, ok upp í vatnit Mjórs[3]; skyldi hann þar [sitja, ef[4] hann fengi þaðan árásir veittar þeim[5] Böglum; [hann ætlaði ok til Híða, bróður sinn, at hann[6] skyldi ok þángat fara; en hann varð eigi búinn. Konúngr fór or Túnsbergi, ok ætlaði til Björgynjar; konúngr hafði góðan byr, er hann sigldi or bænum; en Híði var þar eptir með sína sveit. Konúngr sigldi norðr í Helgasund; þar spurði hann at Sigurðr jarlsson myndi hafa norðan siglt um þá, ok þótti honum [þeim Híða vera háskasamligt um hans ferð[7]; lèt konúngr [þegar snemma[8] um morguninn blása til húsþíngs, ok sagði [svâ: í úvænt efni þikki mèr komit um vâra menn þá er eptir eru, ok[9] mun Híða bróður mínum [verða nær stefnt, fyrir því at honum mun[10] þikkja [þessi njósn trú, er ek fer[11] norðr með allan herinn[12], ok [munu þeir[13] nú ekki varast; [en ek hræðumst, at [oss hafi[14] ekki vel trygt hafnirnar[15]. Tók þá konúngr [allar skútur ok[16] lèttiskip, [ok skipaði sem bezt; gekk þar sjálfr á[17], ok ætlaði at leita Sigurðar.

---

1) *frá* [Konúngr fór þá, *G.* 2) Túnbergs (*optar*) *A*, *G.* 3) konúngr sendi upp í Mjórs Filippus j. s. at Birgis brosu, *G.* 4) vita at, *B.* 5) *frá* [fyri, *G.* 6) Híði bróðir hans, *G.* 7) þá Híða vera kominn háskasamliga. 8) *v. G.* 9) at honum þótti horfa úvænt um þeirra menn, *G.* 10) *v. G.* 11) fór, *B.* 12) njósn sú trú, er ek fer með allan her minn, *G.* 13) mun hann, *B.* 14) vèr hafim, *B.* 15) *frá fyrra* [*v. G.* 16) öll, *G.* 17) ok stè þar á sjálfr, *G.*

Drepinn Híði ok fleiri Birkibeinar af Böglum[1].

140. Sigurðr hafði haft[2] ráð fyrir sèr, ok[3] lagt út af leið, [ok lá þar í hólmum nokkorum er Sveinar[4] heita; þaðan sá þeir konúngs herinn, er hann sigldi þjóðleið hit iðra[5]. Þeir Sigurðr fóru um nóttina eptir[6] inn til bæjarins, ok komu allt á úvart þeim Híða; hljópu þeir Baglar í bæinn, ok urðu þegar varir, hvar þeir Birkibeinar voru; en þeir voru í Ásleifsgarði, ok[7] drukku í [stofunni syðri[8]; hljópu þeir út flestir allir[9] vâpnlausir, [ok voru þegar drepnir, hverir sem staddir voru; kirkjur voru allar læstar, ok hjálp þeim þat ekki[10]. Híði hljóp suðr or stofunni [til heituhúsanna, ok hljóp[11] upp undir skúrfjalarnar milli húsanna, [ok þorði eigi at hlaupa or bænum, fyrir því at Baglar gættu umhverfis allt bæinn[12]. Um morgininn, [er ljóst var orðit[13], rannsökuðu Baglar bæinn, ok drápu Birkibeina, hvar sem þeir funnu[14]. Hvítíngr hèt einn umrenníngr þeirra Bagla; hann fann Híða, ok bað Híði þenna mann leyna sèr, ok gaf honum til gullhríng. Sveinninn hèt góðu um, en hann sagði þó þegar [Böglum, er hann fann þá[15]; var Híði þá tekinn ok drepinn. Sigurðr fór þegar[16]

[1]) *þ. B;* Slag í bænum, *G.* [2]) *b. G.* [3]) *þ. G;* hafði, *b. A.* [4]) *eða* Sveimar, *A, B.* [5]) innra, *F.* [6]) *frá* [fór Sigurðr um nóttina, *G,* [7]) *b. G.* [8]) einni stofu, *G.* [9]) *v. G.* [10]) *v. G.* [11]) *v. G.* [12]) *frá* [Baglar vöktu um nóttina ok gættu bæarins, en, *G.* [13]) *v. G.* [14]) voru komnir, *F.* [15]) *frá* [til hans, *F; v. G.* [16]) *þ. G;* þá, *A.*

ſbrot þann sama dag[1]. [Með Híða fèll á hinum fimta tigi manna, ok var mart hirðmanna af þeim[2].

Viðreign Sverris konúngs ok Sigurðar jarlssonar[3].

141. Sverrir konúngr rèri[4] fyrst til Túnsbergs, ok varð [þar varr þeirra tíðinda[5], sem þar höfðu gerzt; segir þá síðan liðinu, at hann vill leita á fund Sigurðar, [ef þeir mætti ná honum; lagði konúngr þegar ſbrot ok[6] austr yfir Foldina, [spurði þá til Sigurðar, at hann var farinn austr í Víkina[7]; [sótti konúngr þá eptir þeim. En er skamt var ímilli þeirra, þá spurði [Sigurðr til, hvar konúngr[8] fór; vendi[9] hann þá inn um Lanasund, ok lagði[10] upp í Befju. Litlu síðarr kom þar Sverrir konúngr, [ok lagði þegar at þeim[11]. Þeir Sigurðr [ráku af sèr tjöldin, ok veittu skothríð; höfðu á land gengit flestir allir, áðr en skip konúngs rendu at; en þegar flýðu þeir er Birkibeinar hljópu á land. Sigurðr hljóp yfir brúna, en Birkibeinar eptir[12]; þeir Sigurðr[13] voru þá flestir yfir komnir, ok fèllu þar nokkurir menn af

1) or bænum, *b.* *G*; um dagmálaskeið, *b.* *B*; dögurðarmálskeið, *F.* 2) þar fèll með Híða L manna ok voru mest hirðmenn, *G.* 3) *þ.* *P*; Frá Sverri konúngi, *G.* 4) kom, *G.* 5) þá sannfróðr at þeim tíðindum, *G.* 6) heldr konúngr þegar, *G.* 7) spyrr konúngr þá at Sigurðr ferr austr undan; *G*; ok heldr skyndiliga, *b.* *F.* 8) *þ.* *F*; hann til hvar hann, *A.* 9) sneri, *F.* 10) *frá fyrra* [verðr Sigurðr þá ok varr við ferðir konúngs; lagði Sigurðr þá, *G.* 11) *v.* *G.* 12) ok runnu þeir í fylkíng fram at brúnni, *b.* *F.* 13) Sigurðarmenn, *F.*

þeim; brutu þá Baglar af brúna, ok hljópu síðan á land upp[1]. Birkibeinar tóku þá skipin, ok allt þat er á var; höfðu [með sèr sumar skútur, en sumar[2] brendu þeir; veik þá konúngr aptr norðr, ok fór allt til Björgynjar; sat hann þar um vetrinn.

Frá [Birkibeinum ok[3] Böglum[4].

142. Um haustit þá er konúngr hafði skilizt við lið sitt í Helgasundi, þá fóru þeir við[5] stórskipunum [rakleið norðr til Björgynjar, ok þaðan norðr[6] til þrándheims. þeir komu fyrst[7] á III skipum, Eyjólfr Aflason[8], [Eiríkr af Há[9] ok Árni skaðareðr; þeir spurðu at Baglar voru í bænum, ok höfðu gert mörgum mönnum skaða. Birkibeinar komu til Hólms [um nótt, þat var[10] um lýsíngar skeið; rèru þeir Eiríkr í ána II skipum, en Eyjólfr lagði at sandinum[11] fyrir innan Borg, ok stefndu þeir fyrir utan[12] bæinn upp til brúar. Baglar urðu ekki viðvarir, áðr Birkibeinar komu í bæinn, ok lúðrarnir gengu; hljópu þá Baglar sumir í kirkjur, sumir til brúar upp; [voru þar fyrir þeir menn, er þeim

---

1) *frá* [hljópu á land upp ok yfir brú er á var ánni, ok hljópu þar saman Birkibeinar; hljópu þegar af skipunum, ok gerðu hvárirtveggju skothríð. Birkibeinar brutu af brúna; hljópu þeir Sigurðr þá á land upp; þar fèllu nokkrir menn af Böglum, *G.* 2) þeir sum með sèr, en sum, *G,* 3) *b. B.* 4) *frá* [mönnum Sverris konúngs, *G.* 5) með, *G.* 6) it beinsta, *G.* 7) norðr, *b. G.* 8) Haflason, *F.* 9) Hæ, *F, G*; *frá* [*v. A.* 10) *v. G.* 11) *þ. F, G*; landinu, *A.* 12) innan, *F.*

veittu embætti; sumir hljópu [í ýmsa staði[1] ok forðuðu sèr; voru margir drepnir, en[2] sumir fengu grið; þetta var III[3] nóttum fyrir Andresmessudag[4]. Lètu þá Birkibeinar setja upp skipin útá Eyrum, ok höfðu bæinn til varðveizlu, ok svâ sýslur í hèraði. Um vetrinn eptir jól drápu Baglar Jón magra, með þeim atburð[5], at þeir veittu honum heimsókn[6]; sá maðr gekk til dura er Sölvi hèt[7]; ok bað Jón útgánga [ok lúka upp dyrnar. Jón kendi mál hans, ok[8] gekk til duranna. Þá mælti Sölvi: lúk upp dyrnar[9]; ek hefi tíðindi[10] at segja þèr[11]. Góð skyldu þau vera, segir Jón, ok spretti þá frá lokunni ok lauk upp[12]. Sölvi lagði þegar sverðinu ígegnum hann, svâ at út yddi um bákit. Jón greip um hálsinn honum í því[13], ok greifði[14] honum [undir sik niðr[15]; [vildi síðan seilast til sverðsins, er hèkk hjá rekkju[16] hans[17]; rann þá úmegin á hann, [ok fèll hann þar[18]. [Baglar höfðu þá svâ mikit fjölmenni, at allt um Víkina ok Upplönd voru stórflokkar af liði þeirra[19]. Hallvarðr af Sástöðum hafði þá at varðveita konúngsefni þeirra[20]; [voru þeir þá

[1]) híngat ok þángat, *B*; sem mýs í holur, *b. F.* [2]) *frá fyrra* [voru þeir nær allir drepnir, *G.* [3]) II, *G.* [4]) Andresmessu, *G.* [5]) hætti, *G.* [6]) *þ. hin;* heimferð, *A.* [7]) hann krafði dyrà, *b. G.* [8]) stóð upp ok, *b. F.* [9]) hurðu, *B:* [10]) *v. F.* [11]) *frá* [ok kveðst hafa tíðindi at segja honum, *G.* [12]) hurðinni, *b. G.* [13]) bili, *b. B.* [14]) grýfði, *B.* [15]) *v. G*; *frá* [niðr at sèr, *F.* [16]) hvílunni, *F.* [17]) *frá* [*v. G.* [18]) *b. B*; ok dó hann þegar, *G.* [19]) *v. G.* [20]) Bagla, *b. G.*

á Upplöndum, ok fóru[1] norðr um fjall eptir jólin. Þeir fóru ofan [um Uppdalsskóg ok[2] um Rennabú, ok drápu þar Ívar ármann ok Þorleif styrju[3]. Síðan hèldu þeir í Orkadal, ok drápu þar Einar skitinbeina, ok [þeir drápu[4] Skeggja á Eggju[5] [inní Skaun[6]; hèldu síðan til bæjarins. Gunnarr galinn ok Eindriði rakki [höfðu undan komizt, ok báru þessi tíðindi[7] til bæjarins. Gunnarr fór út á Eyrar, ok lagði eld í lángskipin, ok vildi heldr uppbrenna en Baglar nýti; [eldrinn festist seint við, ok fann hann eigi fyrr en Baglar komu þar at honum[8], ok drápu hann, [ok báða þá; þat var II nóttum fyrir Brettivumessudag[9]. Baglar tóku þá bæinn, en margir[10] Birkibeinar höfðu braut flýit, þeir er áðr höfðu spurn af haft um ferðir Bagla; varð engi viðrtakan í bænum; [gáfu þeir mörgum grið þeim er báðu, ok á þeirra vald komu[11], sátu þar um [vârit, ok síðan[12] buðu þeir leiðángri út um allan Þrándheim, hrundu[13] skipum á vatn, ok bjuggust [sem bezt[14] til varnar. Birkibeinar lágu uti á mörkum ok skógum[15]; væntu þess[16] at Sverrir konúngr mundi koma, ok frelsa[17] [lið sitt af mik-

1) Baglar, *b. G.* 2) *v. G.* 3) skyrju, *F.* 4) *v. G.* 5) Eggjum, *B,* 6) *v. G.* 7) báru njósn, *G.* 8) ok er hann var þar at, komu Baglar, *G.* 9) Bretivumessu, *F*; *frá* [*v. G.* 10) *v. G.* 11) *v. G.* 12) vetrinu, *G.* 13) brýndu, *B.* 14) *v. G.* 15) opt í illum híðum sem vân man á þikkja, *b. G.* 16) æ, *G.* 17) frjálsa, *F.*

illi[1] ánauð. [Þá var Ínga[2] gefit konúngs nafn; Bárðr hèt sá maðr er þat gerði. Baglar [tóku nú bæði leiðángr ok lið; settu sýslumenn í hèruð, ok skipuðu skip sínum mönnum; var þessi herr bæði mikill ok vel búinn; ok er áleið vârit, lögðu þeir [inní fjörðinn[3] til Rauðabjarga. Þat var viku fyrir Hallvarðsmessudag, er fundrinn var[4].

[Bardagi við Þórsbjörg[5].

143. Sverrir konúngr bjó or Björgyn skútur ok lettiskip, ok fór skyndiliga[6]; ætlaði at koma á úvart Böglum, sem hann hafði jafnan [komit fyrri. Honum greiddist vel ferðin[7], ok er hann kom inn um Agðanes, [finnr hann[8] Baglaskip í þeirri höfn er Sölvi heitir. Birkibeinar[9] rèru at þeim, ok drápu [mikinn hluta[10] af því skipi, en[11] þat gekk á land er undan komst. En er þeir fóru inn [um Hornbora, þá[12] mættu þeir Baglaskútu einni[13]; rèru[14] Baglar at landi ok hljópu á land, en sumir voru drepnir. [Þá rèru Birkibeinar yfir fjörðinn til Reins[15], voru þar Baglar með tvítugsessu. Birk-

[1]) sína menn or, *G.* [2]) var Inga þar, *G.* [3]) út, *G.* [4]) *frá* [Baglar höfðu þá her mikinn ok allvel búinn. Um vârit lögðu þeir liðinu út til Rauðabjarga, nokkuru fyrir Hallvarðs messu, *G.* [5]) Bardagi Sverris konúngs við Bagla, *P*; Dráp Bagla, *G.* [6]) sunduleið, *B.* [7]) fyrr gert, *G.* [8]) hittir hann, *B*; lá þá eitt, *F.* [9]) *b. F.* [10]) mestan hluta, *F*; menn alla, *B.* [11]) *b. F.* [12]) lengra, *B*; *frá þriðja* [þá mætti hann þar einu skipi Bagla, ok drápu þeir þaraf mjök mart manna, en sumir komust í land undan, inn hjá Hornbora, *G.* [13]) annari, *B.* [14]) sneru, *G.* [15]) *þ. B, F*; Reims, *A.*

ibeinar drápu þar af flestallt lið, en sumt hljóp á land; Birkibeinar tóku fèit allt, vildu sumir hafa með sèr skipit[1], en konúngi þótti [svâ sem[2] þat mundi [eigi vera samfært[3] [í róðri[4] við [skútur þeirra[5]; lètu þeir eptir skipit[6]. En er Baglar sá róðr Birkibeina, þá ráku þeir af sèr tjöldin, [lögðu saman skipin ok[7] tengðu; þeir höfðu VII[8] skip ok öll stór[9]; þeir lágu [þar fyrir er heita[10] þórsbjörg. Landnýrðíngr var á lèttr, sá innan or firðinum, rendu skipin Bagla at viðum fyrir vindi. [En er Sverrir konúngr sá, hvar Baglar voru, þá lèt hann blása herblástr, ok setja upp merki ok kvaddi atlögu[11]; rèru Birkibeinar at, ok [skutust á um hríð, ok rèru í kríng[12] um Bagla ok á veðr þeim; máttu Birkibeinar[13] vera, hvart er þeir vildu, [nær eða fiarri[14]. Birkibeinum þótti vera mikill borðamunr, ok var svâ; [þvíat eigi [tóku skúturnar[15] Birkibeina hærra en víggyrðlar Bagla[16]; varð þessi skothríð [bæði hörð[17] ok löng; [en ekki lögðu Birkibeinar svâ at, at Baglar næði[18] stafnljám á skip þeirra[19]; fèllu menn af hvârumtveggjum, en mart varð sárt.

---

1) *frá* [Inn fyri Reinsvík fundu þeir Bagla með mikit lángskip, ok drápu þeir þar af nær hvert mannsbarn; vildu liðsmenn hafa skipit, *G.* 2) *v. G.* 3) verða seinfært, *F.* 4) til róðrar, *B.* 5) skúturnar, *G.* 6) ok iðruðust litlu síðarr, *b. B.* 7) *v. G.* 8) VIII, *F.* 9) geysistór, *B.* 10) við, *G.* 11) *v. G.* 12) hríng, *B.* 13) *frá* [skutu hvârirtveggi; reyru Birkibeinar um it ytra ok máttu, *G.* 14) *v. G.* 15) stafnar, *B*; *frá* [bar skútustafna, *F.* 16) *frá fyrra* [*v. G.* 17) allhörð, *G.* 18) kæmi, *F*; mætti koma, *B.* 19) *frá* [*v. G.*

En er konúngr sá þat, at þeir [sýsluðu ekki til frama at svâ búnu[1], þá bað hann þá fráleggja; þeir gerðu svâ, ok lögðu saman [skútunum or skotmáli[2]. þá mælti konúngr: eigi eru Birkibeinar sem [verit hafa[3] fyrr; ekki lögðu [svâ Birkibeinar hinir fornu[4] at, sem þèr leggit með dragkyrtlana; höfðu þeir kyrtla [styttri ok snæfrari, en hjörtu[5] betri; en [ekki stoðar[6] nú hèr at liggja; róum inn til bæjar; en at öðrum kosti verit drengir[7], ok leggit[8] svá at, at þèr vitit, hvârum sverðin bíti betr. [Ok áðr en konúngr lyki tölunni, þá æptu Birkibeinar[9], ok eggjaði hverr annan; rèru svâ at fast[10] í fyrstunni, at lángskipin tóku við skútunum; veittu svâ fasta[11] atsókn [ok ákafa bæði[12] með spjótalögum ok sverðshöggum, at Baglar [urðu at hlífa sèr, ok hrukku fyrir[13], svâ at þeir Sölmundr systrúngr ok hans menn[14] voru uppkomnir á skip Guðbrands únga[15] V saman. þá hèt Guðbrandr á sína menn, at þeir skyldu reka þá ofan; [gerðu Baglar þá atgaungu svâ harða, at Birkibeinar hrukku ofan, en sumir fèllu[16]. [Síðan sóttu Baglar fast, lètu þá gánga bæði vâpn ok grjót[17]; [nútu þeir[18] þá borða-

1) fengu ekki at gert, *B.* 2) skipunum, *G.* 3) *v. G.* 4) þeir svâ, *G.* 5) stutta, en snarpari hjörtu ok, *F.* 6) hvat er, *G.* 7) ok menn nokkurir, *b. G.* 8) róit, *G.* 9) Birkibeinar æptu þá, *G.* 10) *v G.* 11) harða, *G.* 12) *v. G.* 13) hrökkva undan, *G.* 14) *b. B.* 15) ulla, *B.* 16) *þ. G*; fèllu þá sumir, *A*; knúðust Baglar þá á eptir, *B.* 17) *v. G.* 18) neyttu Baglar, *G.*

munarins, [svâ at þeir færðu svâ stórt grjót ofan á þá at[1] ekki hèlt[2] við, [ok[3] varla máttu þeir standa undir; Birkibeinar fèllu þá margir[4]. Baglar færðu stafnljá á skip Birkibeina, ok hèldu þeim. Birkibeinar tóku allir eitt ráð, ok þurfti engi at öðrum at[5] nema: þeir ráku forka við stórskipunum, ok [leystist þá íbrot hverr sem mátti. Þeir er á konúngsskipinu voru fengu afkomit stafnljánum, ok svâ Nikolás af Vestnesi[6]. Sölmundr systrúngr fèll þar, ok [öll sveit hans[7]; hroðin var ok önnur skúta af Birkibeinum, ok náðu Birkibeinar[8] hvârutveggja skipinu. Nikolás[9] varð sárr, hann var skotinn í stálhúfuna framan ok gekk í gegnum inn[10]; þótti þat sár lítit at sjá. Þá mælti Sverrir konúngr: eigi [er oss nú færi í þessu sinni at[11] berjast við þá[12]; ok skulu vèr nú[13] róa[14] inn til bæjar. [Birkibeinar lögðu nú frá[15].

Enn frá Birkibeinum ok Böglum[16].

144. Sá maðr hafði verit sýslumaðr Bagla[17], er Ögmundr hèt, [ok var kallaðr[18] vagapúngr[19];

---

[1]) ok lètu gánga á þá vâpn ok grjót svâ stórt, *G.* [2]) hèlst, *G.* [3]) svâ þykt vâpnin at, *b. B.* [4]) *frá* [fèll þá mart af Birkibeinum, *G.* [5]) *b. G.* [6]) ok leistust svâ braut; þeir komu af stafnljánum af skipum sínum, *G.* [7]) nær allt af skútu hans, *G*; flestöll sveit hans, *B*; allt lið hans er á því skipi var, *F.* [8]) þeir, *G*; Baglar, *F.* [9]) af Vestnesi, *b. G.* [10]) *v. G.* [11]) skulum vèr nú, *G.* [12]) lengr at sinni, *b. G.* [13]) láta þá vera kyrra ok, *b. F.* [14]) leggja, *G.* [15]) *v. G.* [16]) *þ. P*; Frá S. kg., *A*; Konúngr stöðvaði orrostu, *G.* [17]) Birkibeina (bb), *G.* [18]) *v. G.* [19]) vogadrumbr, *F.*

[hann var[1] ættaðr af Upplöndum, hafði[2] sýslu[3] í Orkadal, ok stýrði þá skipi því, er Eyjólfr[4] hafði þángat haft um haustit. Hann hafði lagt at [út við Íngardal[5] undir bergit, [þar er Rafnáss[6] heitir; hann[7] sá þaðan [um fjörðinn[8], er þeir áttust við, Birkibeinar ok Baglar; en [þar sló í þrætu, vildu sumir[9] til at duga sínum mönnum, en sumir vildu heldr á land upp; kom þat skip [ekki at haldi Böglum[10]. Sverrir konúngr stýrði inn at[11] firði[12]; ok mætti einu skipi Bagla fyrir innan Þinarós[13] [á milli ok þraunga[14], ok elti þá þar upp er á voru; stefndi síðan yfir á[15] Flaðkafjörð[16], ok elti II skip upp við Kleppstaði; síðan fór[17] hann inn til bæjarins, [ok var í bænum[18]. Baglar sneru [eptir, ok gerðu sèr þat í hug, at þá myndi ekki mikit[19] fyrir at veiða Sverri konúng í bænum, er[20] hann hafði lítit lið ok sárt[21]; margir höfðu fallit af hans [liði, góðir drengir, um daginn[22] fyrir Þórsbjörgum, [en fjölði var sárt, svâ at ekki var vâpnfært, þóat freista skyldi. Baglar höfðu eigi áræði til at leggja at Eyr-

1) *v. G.* 2) þá, *b. G.* 3) út, *b. F.* 4) Haflason, *b. B.* 5) Margdal, *G*; *frá* [*v. F.* 6) Hrafnás, *F.* 7) ok, *G.* 8) *frá* [*v. G*; er hann lá, *b. F.* 9) *frá* [þat bar til orða með þeim at s. v., *G.* 10) Böglum at aungu gagni, *G*; í þat sinn, *b. F.* 11 eptir, *G.* 12) Firui, *F.* 13) Niðarós, *B.* 14) þröngva, *F.* 15) fjörðinn (*ofaukit*), *A.* 16) fjörðinn Flaðka, *F.* 17) *frá* [elti hann Bagla upp af II skipum, en síðan sneri, *G.* 18) *v. G.* 19) *frá* [inn þannin, ok hugðu sèr lítit myndi, *G.* 20) þar sem, *G.* 21) nær allt, *b. G.* 22) *frá* [mönnum, *G.*

unum, er þeir komu inn til bæjar, ok hugðu þat, ef þeir stigi á land með því liði, er þeir höfðu þar fengit í Þrándheimi, at þeim myndi þat eigi trútt, ok myndi þángat hverr stefna er fótum kæmi [á land[1], sem Sverrir konúngr væri eða þeirra heimili, ok fyrir því varð ekki af atlögunni[2]; lágu Baglar út undir Hólmi[3]. Sverrir konúngr var útá Eyrum, ok búinn til viðrtöku, ef þeir [leitaði þángat[4]. Þá gerðu Baglar ráð sitt, [ok sýndist svâ sem þeim væri þat ráðligast[5] at fara suðr til Björgynjar, lögðu nú land allt undir sik, en [gáfu eigi gaum at[6] því[7], hvar Sverrir færi á skútum sínum; [þótti þeim sem hann ætti engan kost undir sèr, hvar sem þeir fyndist, ef á skipum skyldi berjast[8]. Nikolás af Vestnesi lèt ekki varðveita sár sitt, ok þótti lítils um vert, ok fór í bað með[9]; þá laust [í verkjum[10], ok lá hann litla hríð áðr en hann andaðist; var þat mikill mannskaði. [Síðan fóru Baglar[11] suðr [með landi[12] öllu liði sínu, ok hèldu vel saman; var æ ótti, ef þeir skilðist, at Sverri konúngi[13], ok meirr[14] at hans ráðum en skipafjölða[15], ok hugðu at

---

1) við sèr, *F.* 2) *þ. F;* langunni (*rángt*) *A.* 3) *frá fyrra* [Baglar lágu út við Hólm, þvíat þeim hugðust svâ at, at leiðángrs-lið þat, sem þeir höfðu haft úr Þrændalögum, at þat fólk myndi þeim ekki stöðugt, þegar þeir kæmi í land, ok varð af því ekki af atlögunni þeirra, *G.* 4) legði at, *G.* 5) sýnist þeim nú líkast, *G.* 6) *b. F.* 7) *frá* [þikkir þat aungu skipta, *G.* 8) *v. G.* 9) *v. G.* 10) í höfuðit, *G.* 11) *þ. G*; þeir, *A*; *frá* [Baglar fóru þá, *F.* 12) til Björgynjar. *F.* 13) *v. G.* 14) meirri, *G.* 15) mannfjölda, *B.*

þeir myndi af þeim fá nokkut slag[1]. Baglar [lögðu í höfn þá er heitir[2] í Ángri[3]. Sverrir konúngr fór íbrot or kaupángi, ok suðr eptir þeim; hann rèri á einum degi or Hereyjum, ok stefndi suðr fyrir Stað. Baglar sá þat, [ok ráku af sèr tjöldin[4], ok sögðust skyldu[5] róa fyrir hann, [en þat varð ekki[6]. Sverrir konúngr gaf [at því[7] engan gaum, ok[8] fór leiðar sinnar; en þeir nokkoru[9] síðarr.

Frá Sigurði jarlssyni[10], ok borgarmönnum í Björgyn[11].

145. Sigurðr jarlsson hafði farit austan or Vík, ok spurði at Sverrir konúngr hafði farit norðr[12] or Björgyn. [Sigurðr fór[13] til Björgynjar, ok varð þar engi viðrtaka; [hann tók þar skip Sverris konúngs, ok brendi[14] Sygnabrandinn ok önnur þau er hann fèkk. [Þeir tóku[15] í bænum nokkur húsliðsmanna, ok færðu[16] upp til borgar; [gerðu síðan[17] mikit bál áviðris borginni, [þar sem þeim þótti líkast at borgarmönnum myndi mest mein at vera[18]. Ok er borgarmenn sjá þessi tíðindi, segja þeir drottníngu Margretu; hún var þar í borginni, ok með henni var Aura-Páll til forráða. [Henni var mikill ótti at þessu ok mörgum öðrum

1) íllt, *G.* 2) lágu nokkra hríð, *G.* 3) norðan at Staði, *b. F.* 4) *v. G.* 5) lètu sem þeir mundi, *G.* 6) *b. G.* 7) þeim, *G.* 8) *frá* [*b. G.* 9) muni, *B, G.* 10) *þ. A, G.* 11) *b. P.* 12) norðan, *F.* 13) hèlt hann þá, *G*; lèt hann verða farit, *B.* 14) þar brendi hann skíp Sverris konúngs, *G.* 15) hann tók, *G.* 16) færði, *G.* 17) ok gerði, *G.* 18) *v. G.*

konum; þótti þeim Birkibeinum svâ, er í borginni voru, [at nauðsyn[1] mundi at gjalda varhuga við[2]. Aura-Páll fèkk þat ráð, at þeir tóku eina tunnu, ok báru þar í spánu ok næfrar[3] [ok tjöru[4]. Síðan lögðu þeir þar í eld, ok slöngðu í bálit fyrir þeim Böglum, fyrr en þeir hefði algört [eða saman borit[5]; en þat varð svâ mikill logi, at þeir fengu eigi fyrr slökt, en [þeir höfðu þat allt í sundr brotit[6], er þeir höfðu áðr [saman fært[7]; var þetta mikil dvöl[8], [en þó rèðu þeir til í annat sinn ok báru enn saman[9]; þá bað drotníng fyrir guðs sakir, at þeir skyldu heldr gefa upp borgina, ok [skyldu menn ná[10] út at gánga, heldr en þar lèki yfir eldr[11]; kvað verra at láta allt saman, menn ok fè[12]. Þá gerði Páll þat ráð, at konur allar skyldu gánga út í hús þat, er var yfir borgarhliðinu, ok fyrr hafði verit myrkvastofa, ok sagði at þá myndi skamt til þess, at þeim myndi kostr vera at gánga or borginni. Þær gengu nú þángat, ok urðu fegnar ef þess væri vân; ok er þær koma í þetta hús, lèt hann skella aptr hurðunni, ok (setti) síðan fjötr[13] fyrir[14]; þar skorti ekki til atvinnu þeim. Ás-

1) sem þat væri meiri forsjá, *F.* 2) *frá fyrra* [*b. F, G.* 3) næfnar, *A.* 4) *v. G.* 5) *v. G.* 6) þat var allt upp brunnit, *G.* 7) til ætlat, *G.* 8) ok úhallkvæm, *b. F.* 9) *þ. G;* ok þeir rèðu enn t. í. a. s. ok b. s., *A.* 10) næði menn *G.* 11) ok usli, *b. F.* 12) *þ. G;* fèit, *A.* 13) fjötrlás, *F.* 14) utan, *b. G.*

gautr[1] [hèt maðr, hann var[2] fèhirðir; hann[3] fèkk einn smjörlaup tóman, ok skar allan[4] gluggum, bar þar í næfrar ok strý ok brennustein; síðan lagði hann þar eld í ok slöngði[5] í bálit, en bálit var svâ gert, at þat var holt innan: en er [eldrinn kom þar í[6], þá laust í svâ miklum loga, at Baglar fengu eigi slökt; brann þat bál allt upp [fyrir þeim[7]. [Eptir þat fóru þeir ofan í bæinn[8]; en Páll gekk til drotníngar, ok spurði hana, hvat hon myndi vilja gefa honum, [ef hann fyndi þat ráð, at[9] Baglar hyrfi íbrot[10]. Hon kvaðst myndi mikit tilvinna í fèmunum, ok bað hann þat gera, ef hann mætti því á leið koma. Þá mælti Páll, at hon skyldi fá honum insigli sitt; ok svâ gerði hon. Síðan gerði hann brèf, setti þar fyrir insigli drotníngar; þat var ritat til Anta[11] prests ok Jórdanar skinnpetu[12]; þat mælti svâ: þess væntum vèr, at þèr mynit þat mest virða er til konúngs tekr[13], þóat þèr sèt nú nokkut[14] vinhallir til Bagla; en vèr höfum þó[15] leyndarmál yðr at segja, ok mikil tíðindi, þau[16] er konúngr hefir oss segja[17] látit: at hann hefir funnit úvini sína norðr í Þrándheimi, ok er því betr at nú hefir farit sem fyrr, at konúngr

1) *þ. hin*; Asgeirr, *A.* 2) *v. G.* 3) *v. G.* 4) utan, *b. G.* 5) fleygði, *F.* 6) þetta kom í eldinn, *F.* 7) þegar allt at köldum kolum, *G.* 8) þá fóru þeir í bæ ofan, *G.* 9) til at þeir, *G.* 10) frá borginni, *G.* 11) Auta *hèr A*, *F*; Anba, *B*; Aura, *G.* 12) skinnpeitu, *hin.* 13) kemr, *F.* 14) *v. G.* 15) *v. G.* 16) *v. G.* 17) vita, *G.*

hefir sigrazt; ok þó hefir hann látit góða menn[1], Nikolás af Vestnesi ok[2] Sölmund systrúng[3], ok marga aðra; nú biðr konúngr yðr í trúnaði, at þèr mundit[4] dvelja ferð Bagla [hèr í[5] bænum; en hann man sjálfr koma á morgin, annathvárt snemma eða síðla[6]. Ok þar var einn sveinn víkverskr í borginni, ok kunníngi[7] Bagla; Páll rèð hann til [þess at koma þessu brèfi[8] í hendr [þeim prestunum[9]; honum var fylgt or borginni, ok skildust þeir við hann undir steini nokkorum. Þat sá Baglar þeir er [á verði voru, ok þótti því líkastr háttr á vera, sem nokkurr maðr myndi vilja hlaupa frá borgarmönnum[10], ok stilltu at steininum[11], [funnu þenna svein þar sem hann lá[12], [ok tóku hann höndum[13]; ok fyrir því at þeir kendu hann, þá gáfu þeir honum grið[14]. Þeir spurðu, hvert hann ætlaði at fara? Hann svarar: ek fer með brèf til [Anta prests ok Jórdanar[15], ok veit ek eigi hvat á er. Baglar tóku brèfit, ok færðu Sigurði jarlssyni[16]; ok er hann sá, hvat á var, þá vænti[17] hann brátt úfriðar. Ok um morguninn eptir í lýsíng, lèt hann blása liðinu til brautlögu; en þeir tóku mikit fè af [prestunum

---

1) drengi, *F.* 2) *v. G.* 3) Petr Rögnvaldsson, *b. B*; Petr ragna ok Petr steypir, *b, F.* 4) *þ. G*; mættit, *A.* 5) hèðan or, *B.* 6) síð, *G.* 7) *þ. hin*; kunni (*bundit*), *A.* 8) at koma brèfinu, *G.* 9) prestinum, *B.* 10) *þ. B*; Böglum, *A*; *frá* [*v. G*; Birkibeinum, *F.* 11) sveininum, *G.* 12) *v. G.* 13) *þ. G.* 14) lífsgrið, *B.* 15) Aura (Auta, *F.*) ok Jordan prestanna, *G.* 16) lètu hann lesa upp brèfit, *b. G.* 17) vætti, *G.*

Anta ok Jórdani[1], ok þótti sem þeir hefði útrúir[2] verit; eptir þat fóru Baglar íbrot [ok suðr[3]. þá sagði Páll drotníngu, at Baglar rèru or vâginum; drotníng gekk út [á borgina[4] at sjá, ok þakkaði Páli vel [þetta bragð[5].

Frá Sverri konúngi [ok Böglum[6].

146. Sverrir konúngr kom til bæjarins snemma[7] um morguninn, ok gekk þegar upp til borgar, ok hitti þá er þar rèðu fyrir, Sigurð borgarklett ok Aura-Pál, ok sagði þeim[8], [at hann myndi þar skamma stund[9] dveljast at sinni. [Konúngr mælti til Sigurðar: þú skalt[10] krefja liðs af bæjarmönnum, ok taka til þín þat er þú fær af[11], því at vera kann at vèr þurfim liðsinnis[12] næstum er vèr komum til bæjarins. Sverrir konúngr fór or bænum [um daginn[13], ok hèlt[14] suðr til Siggjarvâgs. þann sama dag komu [þeir Hallvarðr, ok með honum herrinn Bagla[15] til bæjarins, ok lögðu þegar[16] or bænum, at leita Sverris konúngs; [konúngr sá seglin, ok bað sína (menn) leggja út skipin ásýnis: ok látum þá sigla um suðr; ok svâ var, at[17] Baglar [sigldu um þá suðr, ok[18] gáðu eigi hvar Birkibeinar lágu. [En jafnskjótt

1) prestinum ok Jordani, *B*; *v. G.* 2) ótryggvir, *G.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) sína tiltekju, *G.* 6) *b. B.* 7) *v. G.* 8) frá sínum ferðum, *b. G*; ok svâ, *b. F.* 9) kveðst þar ekki myndi, *G.* 10) en bað Sigurð, *G.* 11) *v. G.* 12) *b. F.* 13) *b. F.* 14) þegar, *b. G.* 15) á stórskipunum, *b. F*; *frá* [Baglar, *G.* 16) braut, *b. G.* 17) *frá* [*v. G.* 18) *b. G.*

sem þeir voru umfarnir, lèt konúngr venda aptr norðr sínum skipum sem hvatligast til Björgynjar; fór konúngr[1] upp til borgarinnar, ok fann þar lið sitt, ok spurði hversu liðdrjúgr[2] Sigurðr hefði orðit; hann sagði, at bændr gáfu engan gaum (at) orðum hans, [ok ekki vildu þeir konúngi gera til sæmðar[3]. Síðan var þíng stefnt í bænum, ok talaði Sverrir konúngr[4], ok sagði svâ: enn geri þèr Björgynjarmenn[5] sem fyrr mikla[6] óvingan til mín, ok er hèr mest[7] upprás[8] alls úfriðar [við mik[9], ok hefir svâ verit [jafnan[10], síðan er ek tók við ríkinu[11], þá hafi þèr verit í fullkomnum[12] fjandskap til vâr; var þat nokkur vârkunn, meðan [þeir lifðu Magnús ok Erlíngr[13]; en nú er ekki annat en [fjandskaprinn einnsaman[14], at efla [hernaðarmenn ok[15] víkinga ímóti rèttum konúngi, ok eyða svâ ríki hans; ok er [þat líkast[16] [at yðr fari sem fyrr, at æ mun [yðar hlutr[17] því verri, er þèr gerit vâra svívirðíng meiri[18]: [þat skulu þèr ok vita[19], at þèr skulut láta

1) *frá* [konúngr snýr þá aptr norðr sem skjótast til Björgynjar ok, *G.* 2) liðdrýgr, *G.* 3) *v. G.* 4) þá reiðr mjök, *b. G.* 5) bæjarmenn, *G.* 6) *v. G.* 7) *v. G.* 8) upphaf, *G*; uppvarp, *B*, *F.* 9) *b. G.* 10) lengstum, *F.* 11) *frá* [sízt ek hóf ríkit, *G.* 12) öllum, *G*; fullum, *B.* 13) *þ. G*; Magnús konúngr lifði eða Erlíngr jarl, at þèr gerðit svâ, *G.* 14) *frá* [fullr fjandskapr ok sannr illvili, *G.* 15) *frá* [*v. G.* 16) *v. G*; er yðr þess von, *F*; er þess mest von, *B.* 17) *frá fyrra* [yðar lutr mun, *G.* 18) *frá* [yður svívirðíng því meiri, sem þèr gerit verr til mín, *F*; sem vèr skylum fleiru illu við skiptast, *B.* 19) vilit ok allir vísa vân, *G.*

fèit[1] ok svâ limarnar, en líkara at þar fylgi ok lífit[2], nema þèr játit mèr öllu því [er ek beiði[3]. Þá svarar Finnr forræði[4] [konúngi, ok talaði ímót honum[5]; ok [kom í sama stað niðr [um þat sem hann beiddist[6], at undandráttr var[7] í máli þeirra[8]; en [þat var þó at lyktum, at þeir gengu undir þat allt, er konúngr beiddist, ok[9] fengu honum C manna; voru þat bændr ok kaupmenn. Sverrir konúngr [lagði or bænum, ok hafði[10] XXX skútna; ok er hann kom suðr í Salbirni[11], [ok lá þar, þá sigldu Baglar sunnan, at leita Birkibeina; rèri þá konúngr at þeim fyrr en þá varði, ok[12] lagði áviðris þeim[13], [svâ at hann mátti vera, hvárt er hann vildi, nær eða fjarri[14]; varð þar nokkurr bardagi af skotum ok grjóthríð[15], en konúngr átti[16] við mikinn borðamun[17] sem fyrr; [lögðu þó Birkibeinar allsnarpliga[18] undir vâpn þeirra, ok höfðu Baglar komit á nokkur skipin konúngs stafnljám, ok urðu afbornir. Ok er Birkibeinar sá at þeir máttu eigi sigrast á þeim, þá lögðu þeir frá skipum sínum, ok[19] norðr til Björgynjar, komu þar í sólar upprás[20], ok settu skip

1) fèin, *B.* 2) með, *b. G.* 3) sem ek vil at sè, *G.* 4) *þ. hin*; foræði, *A.* 5) konúnginum, *G.* 6) *v. G.* 7) *frá fyrra* [hafði undandrátt, *B.* 8) hans, *G.* 9) þó lauk svâ, at þeir, *G.* 10) hafði or bænum, *G.* 11) Salbrini, *B.* 12) þá komu Baglar þar á mót þeim konúngi, *G.* 13) *b. G.* 14) *v. G.* 15) grjóti, *G.* 16) nú, *b. G.* 17) *v. G*; at eiga (*rángt*) *b. A*; at etja, *b. B.* 18) djarfliga, *F.* 19) sneru, *b. B*; sigldu, *F*; *frá* [lagði konúngr frá at sinni ok fór, *G.* 20) sólarroð, *F*; *frá* [*v. G.*

sín upp undir borgina norðan [at, ok voru í bænum. En[1] þann sama dag komu Baglar til bæjarins [um miðs dags skeið[2]; þeir leituðu þegar uppgöngu, [en Birkibeinar vörðu þeim, ok náðu þeir [eigi upp at gánga[3]. Konúngr setti lið sitt umhverfis[4] borgina [í tjöldum[5]. Baglar lágu [fyrir bænum[6] nokkurar nætr út við Norðnes, ok síðan fóru þeir íbrot, [ok inní Sogn[7]; [ok drógu at sèr vistir[8]. [Baglar voru í brottu VII nætr[9]; þeir tóku Jón trín, sýslumann Sverris konúngs, ok gáfu honum grið, gerðist hann þeirra maðr; ok enn fleiri Birkibeinar fóru til Bagla. Baglar fóru aptr til Björgynjar, ok lögðu sunnan at Norðnesi [út ífrá múnklífi[10]; þeir gengu þar upp, ok óttuðust ekki Birkibeina, þóttust hafa ráð þeirra í hendi[11], ok glettust við þá; skutu hvârir at öðrum svâ sem viðkomust. Birkibeinar voru jafnan í bænum, ok urðu mörg örindi þeirra þannig[12]; [sumir áttu þar konur, en margir[13] leituðu sèr at drykk; skutu Birkibeinar jafnan undan húsveggjum at Böglum[14]; [Baglar þorðu eigi[15] at vera í bænum [fyrir áhlaupum Birkibeina[16]. Baglar gengu jafnan inn á Jónsvöllu, fylktu þar ok sýndu

1) *v. G.* 2) *b. G*; um middegisskeið, *B.* 3) *b. B*; uppgöngunni, *F*; *frá fyrra* [ok komust eigi, því at Birkibeinar vörðu, *G.* 4) umhverfum, *G.* 5) *v. G.* 6) *v. G.* 7) *b. G*; voru í bænum meðan, *b. F.* 8) *b. G.* 9) *b. B*; *frá* [*v. G.* 10) *v. G.* 11) *A hefir hèr ofaukit:* ok gengu á land, *G.* 12) þannin, *G.* 13) sumir, *B.* 14) *frá* [*v. G.* 15) svâ at þeir þorðu eigi, *B.* 16) *v. G.*

Birkibeinum [lið sitt[1], kölluðu á þá ok frýðu þeim hugar; ok er þeir slitu fylkíng, þá gengu margir í leika [ok skemtu sèr[2], sýndu þat at þeim þótti enskis[3] vert um Birkibeina; höfðu Baglar þá allmikinn her [ok frítt lið[4], ok vel búit bæði at vâpnum ok klæðum[5].

Tala Sverris konúngs fyrir Birkibeinum[6].

147. Sverrir konúngr hafði húsþíng[7] á bökkum upp frá Nikoláskirkju, þá er Baglar voru á Jónsvöllum í leikunum. Konúngr talaði, ok mælti svâ: [þann veg[8] vill vera um oss Birkibeina, at nokkurr ótti [er yfir oss[9], ok verðr þess skamt ímilli; væntum vèr enn sem fyrr af yðr góðrar fylgðar[10], sem ek ætla[11] fá dæmi til munu finnast, at menn hafi betr fylgt sínum konúngi; er yðr Birkibeinum við þat bezt at una, at þèr erut yfir öðrum mönnum at [hug ok[12] hvatleik[13]. Þeir Baglar þikkjast nú[14] hafa ráð vârt[15] allt í hendi, en [mik væntir[16] at öðruvíss man gefast; [ok eigi trúi ek at vèr hafim þeirra[17] minni völd [á skömmu bragði[18]. Nú ætla ek eigi lengr at þola þeim spott ok háð, ef þèr vilit sem ek; en hyggjum þó at, allir saman, hvat aftækiligast[19] er. [Kostr

1) mannfjölda sinn, *F.* 2) *v. G.* 3) lítils, *G.* 4) *v. G.* 5) *frá* [vel búinn at vâpnum, *G.* 6) *þ. B*; Um húsþíng, *G.* 7) þíng, *F.* 8) þannin, *G.* 9) *þ. G*; vill yfir oss vera, *A*, vill vera um oss, *F.* 10) ok drengiligrar, *b. G.* 11) veit, *G.* 12) *v. G.* 13) braustleika, *B.* 14) *b. G.* 15) yðart, *G, F*, 16) en ek get, *F.* 17) eigi, *b. B.* 18) skamms bragðs, *G*; *frá fyrra* [*v. F.* 19) ráðligast, *G*; upptækiligast, *F.*

er[1] at berjast við Bagla, þegar [er þèr vilit[2]; [segi nú hverr maðr[3] sinn[4] vilja: en allir þögðu. Konúngr mælti: eigi geri þèr mèr[5] nú rètt, er þèr þegit við; þá þjónustu egi þèr at veita konúngi yðrum at svara ræðum hans, ok segja honum hverr [sína fyrirætlan[6]. Þá [svara þeir, ok báðu[7] konúng ráða. Hann sagði: þetta er vel mælt, sem mèr var at[8] vân. Konúngr mælti enn: sá er kostr vârr, at setjast í borgina, ok er þat örugt vígi, meðan [er oss vinnst vist[9]; en er þat þrýtr, þá mun íllt til viðfánga[10]. Annarr er sá [kostr, at flytjast[11] á fjöll upp, ok munu þá Baglar reka oss, ok henda af allt slíkt er þeir vilja; ok fá þeir menn aldri orðstír er í flótta falla. [Sá kostr er enn[12], sem Birkibeinum var fyrr tíðr: veita þeim árás, ok láta skipta odd ok egg; lízt mèr enn vârr kostr eigi úvænni, þegar er vèr stöndum allir jafnhátt. Þeir svara, at allir vildu heldr berjast en flýja. Þá mælti konúngr: Baglar munu nú sjá málstefnu vâra, en vita eigi ráðagerð[13]; nú skulum vèr fyrst gánga út[14] til borgar; þá skulu gánga í bæinn niðr[15] II ok II, en stundum IIII eða V, [VII eða VIII[16], ok finnast allir inn við Ólafskirkju[17]. Þeir gerðu svâ; en

1) *b. G.* 2) er vill, *G*; í stað, *F.* 3) *v. G.* 4) *frá* [ok mun nú vita hverr, *B.* 5) *b. G.* 6) ætlan, *B*; *frá* [sinn vilja, *G.* 7) báðu allir, *G.* 8) *b. B.* 9) vistir vinnast, *G.* 10) viðrfánga, *G.* 11) at flýja, *G.* 12) er ok sá til, *G.* 13) hvat vèr berumst fyri, *G.* 14) upp, *G.* 15) æ (o*faukit*) *b. A.* 16) *b. G.* 17) Jónskirkju, *B.*

[Baglar fundu eigi þetta ráð[1], [því Birkibeinar fóru jafnan þannin[2]. Ok er liðit var saman komit við Ólafskirkju, þá lèt konúngr setja upp merki sitt, ok mælti: ekki munum vèr fylkja; rennum á þá sem harðast, ok hafi nú engi annan fyrir sèr, ok dugi nú[3] hverr sem bezt, ok mun litla hríð þurfa, fyrir því at Baglar munu nú [reynast sem fyrr, at þeim mun skjóta skelk í bríngu, þegar er[4] þeir sjá mannfallit[5]; ok eru þeir í málum mestir sem refr í halanum: [gerum þeim sem harðast athlaupit[6]; þvíat illa munu þeir kunna höggum[7], er [heiman hafa hlaupit[8] frá kirnuaskinum, ok sèt aldri fyrr, [hversu Birkibeinar [eru vanir at fara með vâpnum[9], þá er þeir berjast; hlaupit [fram nú[10], góðir hálsar, ok gæti[11] guð til!

Bardagi með Birkibeinum ok Böglum[12].

148. [Eptir þat hljópu þeir[13] út á völluna, [með ópi ok eggjan; flugu þegar kesjur, er þeir komu svâ nær at ná mátti til þeirra[14].

1) ekki hugsuðu Baglar til þessa, *G.* 2) *b. G.* 3) *v. G.* 4) sem fyrr eigi fast standa, þegar, *G.* 5) hjá sèr, *b. G.* 6) áhlaupit, *B, F; frá* [*v G.* 7) hnögginum, *G*; hnegginum, *F.* 8) nýlaupnir eru heiman, *B.* 9) beita sverðunum, *F*; *frá fyrra* [-hve Birkibeinum bíta sverðin, *G.* 10) nú fram, *G.* 11) *þ. G*; guð, (*rángt*) *A.* 12) *þ. P*; *nokkru fyrr eptir orðit „þannin:"* Um orrostu Birkibeina ok Bagla, *G.* 13) Birkibeinar laupa þá, *G.* 14) *fra* [ok brá leiðángrsmönnum vâ fyri grön, er þeir sá Birkibeina; sá þeir ok sverðin glituðu á lopti, flugu ok þegar kesjurnar, er vân þættu at taka mundu til þeirra, *G*; brá....grön er þeir heyrðu lúðragáng (gáng, *F*) Birkibeina ok sá merkin gnæfa, ok herinn fara óðfluga at sèr með ópi ok eggjan; flugu....þeirra (*sem A*) sá þeir....glitruðu ok riðu (ruðu *B*) heldr mannhættliga, *B, F.*

Baglar þyrptust saman ok skutu á fylkíng, var Sigurðr Jarlsson þar undir merkjum; [varð svâ[1] sem konúngr gat til, at Baglar flýðu brátt[2] þeir er fremstir voru, ok eigi síðr þeir[3] er sá til; fèll þar mart manna, er þeir komu saman. [En er Baglar hörfuðu[4] undan, þá hjuggu Birkibeinar æ sem tíðast, ok gengu svâ nær þeim, at þeir fóru allir saman[5] út um völluna, [ok svâ út um Jónskirkjugarð. En er þeir komu út á völluna[6], þá snerust Baglar[7] við[8] um hríð. Ok er Birkibeinar beittu sverðunum, viku[9] Baglar undan; varð þeim þessi viðrtaka [eigi til minna mannskaða enn hin fyrri, heldr fèllu[10] þá fleiri[11]. Birkibeinar[12] ráku þá svâ[13] út til skipanna[14]. Baglar hljópu sumir[15] á kaf, en flestir [komu á skipin[16], þau[17] er næst voru landi. Narfi, son Hallvarðar af Sástöðum, stýrði einu miklu skipi; á þat skip hljóp svâ mikill mannfjölði, at skipit settist[18] niðr á grunn ok festist[19]; síðan komu Birkibeinar þar at, ok hèldu[20] sumir skipinu, en sumir veittu þeim atsókn er á voru, ok fengu þeir mörg sverðs-

1) gafst ok þat lið, *F*, *G*; gafst þeim liðit, *B*. 2) *b*. *G*. 3) hinir, *G*. 4) *þ*. *F*; horfðu, *A*. 5) *frá* [Birkibeinar fylgðu þá fullvel, *G*; þá gafst góðr kostr at höggva sem vildi, *b*. *B*, *F*. 6) *en er Baglar voru þar komnir*, *G*. 7) þeir, *G*. 8) annat sinn, *b*. *F*; ok horfðu þá við, *b*. *G*. 9) snerust, *G*. 10) (*leiðrètt*) fèll, *A*. 11) *þ*. *F*; fleira, *A*; *frá* [at miklu mannspelli, *G*. 12) *þ*. *G*; þeir, *A*. 13) allt, *G*. 14) ok fèlldu þá mikinn fjölda, *b*. *G*. 15) þá, *G*. 16) náðu þá skipunum, *G*. 17) þeim, *G*. 18) sè, *G*. 19) festi, *G*. 20) *þ*. *G*; halda, *A*.

högg úkeypis; lauk[1] svâ at Birkibeinar[2] hruðu[3] skipit. Þar fèll Narfi ok mart manna með honum, en sumt hljóp á kaf. Sverrir konúngr reið hjá liðinu, þá er flóttinn [var rekinn[4], ok var kesja hans öll blóðug allt[5] uppá skaptit, svâ at blóðit rann upp á hendr honum. [Ok er hann fór innan um[6] Jónskirkju, snerist Beglíngr[7] einn ímót honum, ok [reið sá með[8] II kesjúr, ok skaut báðum senn at konúngi. Konúngr lèt síga skjöldinn niðr fyrir hestinn, sem hann mátti, ok kom annat spjótit í skjöldinn, en annat flaug undir kviðinn hestinum; en með því at hann sá, at eigi tók [konúng spjótsskotit[9], þá fleygði hann sverðinu eptir því spjótinu, er undir kviðinn flaug hestinum[10]; hann fleygði[11] sèr[12] ok niðr [eptir, ok fèkk tekit[13] spjótit [or vellinum, en konúngr lagði til hans[14] kesjunni[15] [í öxlina[16]; [hann laust af sèr spjótit[17], ok[18] skar kesjan upp or þat er tekit hafði. Konúngr reið á hann fram svâ[19] hart[20], at hann fèll fyrir; þá hèlt konúngr hestinum, ok ætlaði at troða hann undir fótum, en hann laust upp liggjandi spjótskaptinu[21], ok nam þat nokkut konúng, en hestrinn æstist[22]

---

1) *b. F.* 2) *þ. G*; þeir, *A.* 3) ruddu, *B.* 4) brast, *F.* 5) *v. B.* 6) fyrir innan, *G.* 7) Böglúngr, *B, F.* 8) hafði sá, *B*; með, *F.* 9) konúnginn, *G.* 10) *v. G.* 11) kastaði, *G.* 12) *b. G.* 13) ok greip, *G*; *b. F.* 14) *b. G.* 15) *b. B.* 16) *b. G.* 17) *b. B.* 18) *b. G.* 19) *b. G.* 20) *v. G.* 21) *þ. hin*; spjótskapinu, *A.* 22) æddist, *G*; ærðist, *F.*

[ok hljóp ibrot[1]. [Maðrinn hljóp upp[2], ok stefndi at kirkjugarðinum; konúngr rendi eptir honum hestinum, ok lagði [hann með[3] kesjunni; fèll [sá maðr þegar dauðr til jarðar[4]. Birkibeinar sóttu þá aptr í bæinn, ok fóru[5] upp til borgar; [Böglum varð þaðan í frá úbráðara um leikana, ok voru þá skammar stundir á landi[6]. Nikolás biskup [ok lið hans lagði at[7] út við Töluhólm, ok lèt ryðja hólminn; síðan setti hann þar landtjald, ok söng messu; hann sagði at þar skyldi reisa mikinn[8] höfuðstað ok steinkirkju[9]. Sumt liðit[10] lá við Norðnes, en sumt sunnar meirr. Birkibeinar voru nú löngum í bænum, fóru ok á land upp at föngum, [hvert er þeir vildu fyrir Böglum[11], ok þótti þá Sunnhörðum ok Harðengrum þeir sópa ekki hágliga um tún[12]; en bændr höfðu áðr gert [or hèruðum[13] lið ok leiðángr Böglum. Nú sendu bændr Böglum orð, at þeir skyldi vera vörn[14] fyrir [þeim ok búm þeirra[15]; en Baglar báðu þá reka búin til sín, ok segja at þá myndu þeir gæta; ráku bændr fjölða nauta þannig[16],

---

1) *v. G*; ok brást af honum, *B.* 2) *þ. G*; maðr hljóp fram fyrir konúnginum, *A.* 3) í gegnum hann, *B*; í gögnum h., *G.* 4) hann þar, *G*; fyri konúnginum, *F.* 5) *þ. G*; sóttu, *A.* 6) Baglar höfðust miðr við á landi síðan; voru þeim útíðari leikarnir, *G.* 7) lagði sínu liði, *G.* 8) *v. G.* 9) gera kirkju, *G.* 10) lið þeirra, *G.* 11) *v. G.* 12) er þeir fóru sèr at matfaungum, *b. G*; e. þ. f. a. matarkaupum, *b. B.* 13) *v. G.* 14) vend (vernd), *G.* 15) eigum þeirra ok búum, *G.* 16) þángat, *G.*

ok höfðu í Laxavâgi. Á einni nótt stefndi Sverrir konúngr [liði sínu til sín[1], ok gekk or borginni hit efra fyrir ofan fjall, ok kríngði svâ inn til Alrekstaða, ok út aptr með Álrekstaðavâgi til Laxavâgs, sem Bagla herrinn var[2]; þeir höfðu[3] [á sèr[4] vörðu. Sverrir konúngr [hafði fengit njósn af, hvar verðir þeirra voru, ok gerði[5] fyrir VI menn, [bað þá fara sem skyndiligast, ok vita ef þeir fengi tekit[6] vörðinn. Þeir komu þar at verði, sem II menn voru; hafði annarr sofnat[7], en annarr vakði, ok kvað sá við í því er kesjan stóð á honum miðjum[8] ok ígegnum hann, [en hinn vaknaði við dauða sinn[9]. Baglar heyrðu viðrkveð[10] [þessa manns[11], ok spurðu hvat verðinum væri, [er hann lèt svâ[12] hátt[13]; [en hinir svöruðu, er drepit höfðu, at þat var leikr þeirra: erum vèr kátir ok skemtum oss. Þá fóru njósnarmenn[14] aptr, ok segja konúngi at vörðrinn var dauðr; konúngr sagði at þá var vel sýslat. Síðan fór hann með liðinu at þeim, ok svâ hljóðliga, at þeir vöknuðu eigi fyrr en Birkibeinar[15] drógu skipin upp undir þeim, ok drápu þar mart

1) at sèr liði sínu, *G.* 2) lá, *B.* 3) hèldu, *G*, *F.* 4) þar, *F.* 5) vissi hvar vörðrinn var; hann sendi, *G.* 6) nokkuru, *b. B.* 7) *frá* [skyldu þeir vita ef þeir næði verðinum; þeir fundu II menn á verði; svaf annarr, *G.* 8) *v. G.* 9) drápu þeir hvârntveggja, *G.* 10) viðkveð, *G*; viðkveðit, *B*; viðkvöð, *F.* 11) mannsins, *G.* 12) *b. G.* 13) *b. B.* 14) *frá* [einn Birkibeina svaraði ok kvað vera leik þeirra; þeir fóru þá, *G.* 15) *þ. G*; þeir, *A.*

manna af Böglum. En þessa rostu ok vâpnabrak heyrðu Baglar [þeir er firr[1] lágu, ok grunaði at úfriðr myndi vera, rèru til þángat allir, er [ópit heyrðist ok vâpnabrakit[2]; [ok er þat laugst[3] eigi um úfriðinn[4]; þá hljópu þeir á land upp, ok ætluðu til atgöngu. Birkibeinar biðu þeirra[5] eigi or stað, hljópu[6] ímóti þeim, ok veittu þeim þá hríð, [er Böglum þótti þat ráð, sem þeir gerðu, at taka undan ok út[7] aptr[8] til skipanna; lágu þó margir eptir áðr [en þeir skildist[9]; margir hljópu á kaf; [ok eptir þetta[10] leystu þeir Baglar[11] öll skip sín or landfestum, [ok lögðu[12] or skotmáli[13]. Birkibeinar keyrðu íbrot búit, ok inn til Alrekstaða; en[14] Baglar könnuðu skaða sinn, ok fundu at þeir höfðu látit mikit lið[15]; þótti þetta vera mikil skömm, ok eggjuðust [á þat[16] at hefnast. Þeir vissu þat at konúngr hafði [lítit lið[17]; tóku þá Baglar róðr ok stefndu inn í fjörðinn, ok upp í Alrekstaðavâg, lögðu at í vâgsbotninum, hljópu þar upp ok fylktu liðinu, var þá ljóss dagr; [bar þeim þat vel til, at Birkibeinar voru eigi umfarnir[18]. Sverrir konúngr sá her Bagla, ok fann þat at [þeim leiddist eigi at

1) *þ. G*; þartil er þeir, *A*; þeir er þar, *F*; þar er þeir, *B*. 2) *þ. B*; þeir heyrðu, *A*; ok lögðu til, *b. F.* 3) þeim, *b. F.* 4) *frá* [*v. G.* 5) *þ. G*; þá, *A.* 6) runnu, *G.* 7) *b. B.* 8) *frá* [at Baglar tóku undan, *G.* 9) *v. G.* 10) *v. G.* 11) *b. B.* 12) lètu, *B.* 13) *frá* [*v. G.* 14) *v. G.* 15) *v. G.* 16) síðan, *B.* 17) riðul einn manna, *G*; hjá her þeirra, *b. F.* 18) *v. G.*

veita honum atsókn[1]. Konúngr [talaði þá fyrir liðinu ok[2] mælti: enn væntir mik at fundr vârr Bagla verði; göngum nú upp í brekkuna, ok [veitum þeim þaðan áhlaup sem harðast[3], ok vænti ek at þeir vikni við. [Birkibeinar gerðu [at vanda, runnu[4] at djarfliga[5], [ok hljópu svâ fast uppá Bagla, at þegar fèllu margir af Böglum, þeir er fremstir voru[6]. Eindriði ljoxa[7] hèt marðr, hann bar höfðíngja[8] merki Bagla; hann var þrænzkr at ætt, [allra manna hraustastr ok djarfastr[9]; hann bar merkit vel fram, svâ at ímoti honum kom Bergsveinn lángi, merkismaðr Sverris konúngs; gengust þeir svâ nær, at þeir skiptust höggum við, ok [varð þat at lyktum[10], at Bergsveinn varð sárr, en Eindriði fèll, [þá fèll ok niðr merki Bagla; en er Baglar sá þat, þá flýðu þeir. Birkibeinar ráku þá, ok fylgðu þeim allt til skipa[11]; [mart fèll af Böglum í hvârritveggju þessi hríð[12], ok þó mest af leiðángrsmönnum. Sverrir konúngr fór þá til borgar sinnar með[13] búit, ok þakkaði guði sigr sinn; var nú ok vel ráðit til búðar-

1) þeir voru enn eigi afhorfnir, *G*; horfnir, *B*, *F*. 2) *v. G.* 3) hlaupum þaðan á þá, *G*. 4) gerðu svâ at þeir renna (*v. s. f.*), *F*. 5) *frá fyrra* [mun enn sem fyrr, at þeir munu vikna fyrir oss Birkibeinum; gerum enn at vanda, rennum á djarfliga, *G*. 6) *v. G.* 7) Ljaxa, *B*; Laxa, *G*; Baxa, *F*. 8) *v. G.* 9) mikill ok sterkr, *G*. 10) lauk svâ, *G*. 11) *þ. B*; skips, *A*; *frá* [Baglar flýðu þá, en Birkibeinar fylgðu, *G*. 12) þá í þeirri svipan fèll mart af Böglum, *G*. 13) svâ, *b. F.*

varðar[1]; skorti nú eigi vist[2], enda[3] var drengiliga eptir sótt.

Frá brögðum Birkibeina[4].

149. Baglar firðust heldr[5] borgina ok bæinn; þótti eigi svâ laust fyrir liggja, sem þeir ætluðu[6]. Opt var þat er Baglar gengu á land L manna eða [LX, at skemta sèr[7], ok sæi þeir Birkibeina X eða XV[8], ok væri konúngr sjálfr í liðinu[9], þá flýðu þeir [á skipin[10]; þat var ok stundum at Birkibeinar komu at þeim óvörum, ok fengu Baglar þá íllt slag[11], fóru þá hrapalliga til skipa sinna með engarri[12] virðíngu [nè frama[13]. Jónsvökudags nótt[14] fór Sverrir konúngr með C manna ofan í bæinn; þeir tóku kórkápur or kirkjum ok fóru í, gengu saman [V eða VI, eða enn færri[15], ok heimtust svâ allir[16] saman yfir til múnklífis. Síðan fóru þeir í hlöðu nokkura, ok heldr leyniliga, þvíat konúngr vænti[17], at Nikolás biskup ok aðrir höfðíngjar [Bagla myndu sækja[18] til messu um daginn. Nokkurir menn tóku múnka kápur[19], þeir er á njósn voru, ok höfðust þeir við úti í kirkjugarðinum[20], [gengu saman, II ok II, ok sá til ef Baglar gengi á land; en Baglar

[1]) búðar, *F.* [2]) vistir, *B.* [3]) ok, *G.* [4]) *þ. G.* [5]) nú, *G*; mjök, *F.* [6]) hugðu, *G.* [7]) fleiri, *G.* [8]) XII, *B*; XX, *G.* [9]) ferðinni, *F.* [10]) til skipanna, *G.* [11]) af, *G.* [12]) lítilli, *G.* [13]) eðr orðstír af mönnum, *G.* [14]) Jónsvökunótt, *G.* [15]) III eðr enn fleiri, *B.* [16]) *v. G.* [17]) vætti, *G.* [18]) m. gánga á land, *G.* [19]) múnkakufla, *B.* [20]) kirkjugörðunum, *G*; verðinum, *B.*

voru á skipum, nema sveinar þeirra[1] fóru til lands á bátum, ok gengu upp at taka sèr eldivið[2]. Birkibeinar tóku hvern er upp kom, ok drápu suma, en suma hömluðu þeir, [svâ at enga njósn máttu bera til skipanna[3]. Prestr nokkurr gekk ok á land; Birkibeinar spenntu hann; þeir spurðu ef biskup myndi nokkut upp til messu. Prestrinn sagði, [at biskup ætlaði at landi[4], þá er hann væri búinn. [En er áleið stundina[5], gekk upp maðr vel búinn, [ok fór skamt í frá þeim[6]; þeir reðust í móti honum, [ok er hann sá þá, þótti honum[7] undarligt, er múnkar höfðu lága skúa ok rauðar hosur, [ok þveraðist við, [ok gekk ekki nær þeim[8]. Múnkar spurðu, hversu brátt biskup myndi koma[9] til messu. Beglíngrinn svaraði: hann gengr, þá er hann er búinn; eða fyrir[10] hví hafa múnkar lága[11] skúa [ok rauðar hosur? þeir svöruðu: ýmist tíðist nú[12]. þeir hljópu at honum ok [fengu hann höndum[13]; hann brást[14] við sem harðast, ok skaut fótum undir sik, ok hljóp til skipanna, sem hann væri ærr [ok óðr[15]; segir hann biskupi þá sögu, at hann var af tíðaförinni; hafði þessi maðr þat til jartegna [at hann

1) *frá* [sveinar Bagla, *G.* 2) eldibrand, *F.* 3) *v. G.* 4) hann fara, *G.* 5) litlu síðarr; *G.* 6) *v. G.* 7) þessum manni þótti, *G.* 8) *v. G.* 9) gánga, *G.* 10) *v. G.* 11) spèz (spès?) *G*; spetz, *F.* 12) *frá þriðja* [en er þeir undirstóðu hans íhugan, *B.* 13) grípa hann, *G*; fá höndum, *F.* 14) ok fletta hann af kyrtli góðum ok vildu eigi spilla honum í blóði, en er ermarnar skruppu af höndunum fram, *b. G*; (varð hann lauss, *b. B*;) *G, B.* 15) *v. G.*

laug[1] eigi[2], at hann hafði broddskot í læri, ok sagði, at honum þótti þetta líkara sendíng Birkibeina en múnkanna. Biskup [ok Hreiðarr ok mart annat ríkismanna voru þá búnir á land at fara, en sumir voru komnir á báta, áðr en þessi njósn kom[3]. Sverrir konúngr sneri aptr til borgar, þegar er hann vissi[4] at Böglum var njósn komin; voru Baglar nú varari um sik hèðan ífrá. Margar [atlögur [ok skot[5] ok uppgöngur voru þær, er [frásögn myndi í þikkja[6]; en þat fær[7] eigi allt[8] [ritat á einni bók[9]; [tóku hvârir menn af[10] öðrum, ok drápu æ sem við komust[11]. Fjölði [var þat Birkibeina, er í hèruðum höfðu verit, ok hljópu til Bagla[12]; sumir at vilja sínum, en margir voru teknir nauðgir íbrot[13]. þetta kölluðu þeir Björgynjarsumar.

[Baglar brendu bæinn[14] í Björgyn[15].

150. Lafranzvöku nótt varð þat ráð at framkvæmð, er áðr [hafði hótat[16] verit af höfðíngjum Bagla[17]. þeir [kölluðu Björgynjarmenn vera stoð ok styrk um þat[18], at Sverrir kon-

---

1) ló, *B* 2) *v.* G. 3) var þá áðr búinn til landgaungu ok margir aðrir, *G.* 4) fann, *G, F.* 5) tilræði, *B; frá* [*v. F.* 6) frásagnar voru verðar, *F.* 7) verðr, *F; frá þriðju* [árásir höfðu þar hvârir à öðrum, en þó fær þat, G. 8) *v. F.* 9) ritað í eina bók, *F*; á eina bók sett, *B.* 10) fyrir, *F.* 11) *frá* [*v. B.* 12) manna hljóp til Bagla ár hèruðum, þeirra sem áðr höfðu verit með Birkibeinum, *G.* 13) *v. G.* 14) *b. B*; kaupstaðinn, *G.* 16) *þ. G.* 16) *þ. P*; heitazt, *A*, *F*; heitat, *B.* 17) *frá* [höfðu Baglar heitazt, *G.* 18) kendu þar Björgynjar mönnum um, *F.*

úngr mætti haldast i borginni; var þat ráð kennt at upphafi Nikolási biskupi, ok kom þat ásamt með þeim, at eyða skyldi kaupstaðinn í Björgyn, ok setja nokkurannarstaðar á Hörðalandi, ok sjá þá fyrir, hvat[1] Sverri konúngi[2] kæmi borgin. Biskup [sagði svâ, at Birkibeinar hefði saurgat kirkjur allar, ok bannsettir menn verit inni[3], svâ at eigi væri þær helgari en porthús[4] önnur. Baglar rèru um nóttina inn fyrir bryggjur[5] með II skútur hlaðnar af viði; þeir lögðu eld í hús í einum stað inn við Krosskirkju[6]; en í öðrum stað gegnt Föskabryggjum[7], [við garð Finns forræðis[8]; (í) III stað við Maríukirkju[9]: [engi varð vörn af bæjarmönnum[10], [varð þeim úhægt við at komast[11], þvíat allar bryggjur voru uppteknar. Birkibeinar urðu eigi varir við, fyrr en bærinn tók at loga, ok sá þeir at þá mátti ekki at gera at hjálpa bænum; hræddust þeir um borgina at hún myndi brenna, báru þá út segl ok vættu ímót eldinum. Bærinn brann allt[12] inn[13] frá Krosskirkju ok [til Sandbrúar[14], allt fyrir neðan stræti[15]; en fyrir ofan stræti[16] [ok út allt frá[17] Sandbrú, ok inn[18] til Nikoláskirkju.

---

[1]) hvaðan, *F.* [2]) *v. G.* [3]) kallaði Birkibeina hafa saurgat kirkjur, *G.* [4]) portus, *G*; forhús, *B.* [5]) bæinn, *B.* [6]) kross kross, *F.* [7]) Fiskabryggjum, *G*; Fiskabryggju, *F*; Fauskabryggjum, *B.* [8]) forræðismanns, *B*, *F*; *frá*] *v.* G. [9]) Maríubryggju, *G.* [10]) *b. G.* [11]) *b*, *F.* [12]) allr, *F.* [13]) innan, *G.* [14]) *skrifast* Sannbrúar *í A*; ok Sandbrúar ok út, *F*; til S. út, *G.* [15]) utan, *F*, *b.* [16]) *v. G*; allt utan frá Krosskirkju, *b. B.* [17]) *frá* [*v.G*; utan frá, *F*, [18]) *v. F.*

þá var róðan helga borin í móti eldinum frá Steinkirkju, ok staðnaði þá eldrinn. Sunnefu skrín var borit utan til Sandbrúar, ok sett þar; gekk eldrinn eigi þar lengra, ok var þat allbjört[1] jartegn[2]. Baglar lágu með skúturnar á vâginum út, ok skutu upp í eldinn at þeim mönnum, ef nokkurir vildi bjarga húsunum, ok slökva eldinn. Björgynjarmenn margir höfðu [áðr braut flutt[3] [allt fè sitt; þat er þeir máttu við komast[4], þá er þeir heyrðu[5] [at Baglar ætluðust þetta ráð[6] fyrir; [fluttust sumir í hèruð, en sumir upp til borgar[7]. Nikolás biskup var á skútu þeirri, er með eldinn fór til bæjarins, ok sagði æ[8] (fyrir), hvar eldinn skyldi upp bera ok í skjóta; [ok var hann allmjök úþokkaðr af þessu ráði. þetta var margra manna mein ok skaði, svâ at sá margr, er áðr var fullsæll, gekk snauðr íbrot[9]; minntust Björgynjarmenn þessa opt[10] við Nikolás biskup. þar brann Maríukirkja ok V aðrar.

Frá viðskiptum Birkibeina og Bagla[11].

151. Litlu síðarr fór Sverrir konúngr or bænum með C manna, þannig sem hann vissi at hans menn höfðu samnat honum[12] stórflokkum nauta. Ok er Baglar [vissu þa[1],

1) fögur, *F*; ágæt, *B*. 2) jartein, *G*; jarteign, *F*. 3) brott fluit áðr með, *B*, *F*. 4) fè sín öll í ymsa staði, *G*. 5) vissu, *F*. 6) áðr Bagla berast þetta úráð, *G*. 7) sem nú kom fram, *G*. 8) *v*. *G*. 9) varð hann af þessu verki a. ú., ok var þess vân; gekk sá margr snauðr á braut, er áðr var fúlríkr, *G*. 10) jafnan, *G*. 11) *þ*. *P*. 12) saman, *G*.

at[1] konúngr var íbrotu, þá gengu þeir á land með liði sínu [ok upp hit efra[2]; komu ofan at Ólafskirkju á Bökkum. Birkibeinar hljópu or borginni ímóti þeim með sínu liði, nema XXX manna voru út [í Hólmi[3], at [gæta, at[4] engi legði skip þar at; þá fylkðu Baglar liði sínu. Birkibeinar [hugðu enn sem fyrr at fylkja ekki, alls þeir höfðu frítt lið, ok ætluðu (at) hlaupa þegar at þeim, ok rjúfa svâ fylkíng þeirra[5]. Birkibeinar hljópu svâ[6] á annan fylkíngararminn í fyrstu, at Baglar viku undan; en annarr fylkíngararmr þeirra veik eptir[7], ok urðu Birkibeinar í hrínginum; var nú mikill liðsmunrinn, [ok áttust þeir skamma stund við, áðr en[8] Birkibeinar sá eigi föng [eða efni til viðrtökunnar[9], ok leita þá undan til borgar; Baglar sóttu hart eptir. Þar fèllu margir góðir drengir [ok vaskir[10], Sigurðr borgarklettr, Finnr færeyski, Þórðr loki[11] ok Bita-Kári[12], Einarr[13] Bjarnason[14], Bengeirr lángi, Eindriði peini[15], [bróðir Eysteins ræðismanns, son Hallkels[16] af Lói, merkismaðr Philippus jarls; hann rèð fyrir liði jarlsins, ok var svâ mikill hreystimaðr, (at) þá er hann var [mjök sárr stórum sárum, ok[17]

[1]) spurðu, *G*; frágu, *F*. [2]) *v. G.* [3]) *b. G.* [4]) *v. G.* [5]) runnu á riðlum, sem þeir voru vanir, *G.* [6]) fast, *b. G.* [7]) þeim, *b. F.* [8]) *v. G.* [9]) sín til varnar lengr at sinni, *G.* [10]) *v. G.* [11]) lokkr, *B, F.* [12]) Rita-Kári, *G, F.* [13]) *þ. hin*; Eindriði, *A.* [14]) Bjarnarson, *F.* [15]) *þ. G*; penni, *B, F*; *v. A.* [16]) *frá* [Hallkell, *G.* [17]) svâ sárr orðinn at, *G.*

hann vænti sèr engarrar brotkomu, þá stakk hann niðr merkinu í jörðina, en spenti sverðit báðum höndum, ok hjó þá á tvær hendr, ok fèll þar með [góðan orðstír; allir vörðust þeir vel. Baglar sóttu eptir þeim[1] allt undir borgina; ok [er Birkibeinar komu í borgina, [þá varð sá atburðr[2], at Baglar fengu einn manninn at fótunum, er hann[3] vildi í borgina, en Birkibeinar [vildu hlífa honum, ok þrifu í axlirnar[4], toguðust um, [ok [þann mann[5] tvískiptu þeir í sundr milli sín, ok skilðust við þat[6]; þetta var Maríumessu aptan. Baglar höfðu ok atlagt skúturnar í hólminum, ok [fèllu Birkibeinar, þeir er þar skyldu verit hafa til varnar[7]. Baglar gengu undir borgina, þar er skipin voru, ok lögðu í eld, [ok brendu upp öll[8]. Eptir þetta fóru þeir aptr til skipa sinna, [ok þóttust nú[9] [allvel hafa tilráðit[10]. Þá [ortu Baglar[11] vísu þessa:

Mánadag kvaddi mildíngr sína,
menn drifu hart til vâpna sennu,
Ínga hirð enn[12] upp rèð gánga
ár morgin til Sverris borgar;
ítar reistu merki at[13] móti

[1]) hreysti mikilli; Baglar fylgðu þeim, *G.* [2]) nam svâ nær með þeim, *B*, [3]) *frá fyrra* [einn mann fengu Baglar at fótum, *G.* [4]) tóku í hendrnar, ok vildu hjálpa honum, *G.* [5]) þeim manni, *F*; honum, *B.* [6]) *frá fyrra* [þenna mann tvískiptu Baglar í sundr i miðju, *G.* [7]) felldu þá Birkibeina alla er þar voru, *G.* [8]) *v. G.* [9]) *b. G.* [10]) *v. A*; hafa vel árnat, *G*; leikit, *F.* [11]) kváðu þeir, *G.* [12]) er, *F.* [13]) á, *G, F.*

margar stengr ok börðust lengi;
[Baglar stóðu í brodda hagli,
brunnu skip þá er kappar runnu.

En Birkibeinar kváðu þessa vísu:

Mánadag kvaddi níðíngr[1] sína,
menn drifu hart til vâpna sennu,
þúfuskítr þrífist eigi,
þann morgin til Sverris borgar;
ítar reistu merki at móti
margar stengr ok börðust lengi[2]
Baglar standa í banni allir
brunnu skip þá er kappar runnu.

En er konúngr kom aptr [í bæinn[3], þótti honum þetta orðit [íllt[4] slag, ok [kallaði þetta vangæzlu ok[5] forsjáleysi[6].

Dráp herra Karls[7].

152. Litlu síðarr fór Sverrir konúngr [brot or Björgyn[8], en setti lið [til gæzlu[9] í borginni; fór konúngr þaðan upp á Vors, [ok svâ til Rauðafjalls[10]; ok þá[11] annat sinni gekk konúngr yfir[12] Rauðafjall, ok enn með miklu erfiði; komu ofan í Sogn, [ok dvölðust í Aurlandsfirði[13], þvíat liðit var sárt, fóru síðan alla leið norðr til Þrándheims; var þar vel tekit

---

1) mildíngr, *B*; (*fyrri útgjafarar Sverrissögu hafa giskað á at hèr egi at standa* miðjúngr. 2) *frá* [*v. G.* 3) *b. B.* 4) þúngt, *G.* 5) *frá fyrra* [allmikit, *G.* 6) *frá síðara* [ok kvað vorðit hafa af vangeymslu, *B.* 7) Konúngr fór norðr um Rauðafjall, *G*; Frá ferðum Sverris konúngs til Þrándheims, *P.* 8) uppá Vavrs, *G.* 9) mikit, *G*; eptir, *b. F.* 10) *v. G.* 11) *b. G.* 12) um, *G.* 13) Arlandsfirði, *F.*

við konúngi. Sverrir konúngr spurði[1] þar þau tíðindi, er litlu áðr höfðu gerzt, at Baglar höfðu þar komit til bæjarins með III skútum]; var fyrir því liði [Kinnaðr Eldríðarson[2], Þorsteinn kúgaðr, Eiríkr[3] þrænzki. Þar í bænum hafði áðr verit Karl, [son Sörkvis konúngs[4], er þá átti Íngibjörgu, dóttur Sverris konúngs. Herra Karl hafði fengit nokkurn [spraka af Böglum[5], ok farit brot or bænum [um kveldit[6], ok upp um brú, ok var hann á þeim bæ er at Borg[7] heitir. Baglar komu um nóttina í bæinn; [var herra Karl þá íbrot, en þeim var sagt hvar hann[8] myndi vera[9], komu þar um nóttina, [ok var herra Karl drepinn, ok öll[10] sveit hans; síðan fóru þeir íbrot or bænum[11]. Eptir þat höfðu þeir þíng út á Eyrum; talaði Þorsteinn kúgaðr, [ok mælti svâ: þat skulu þèr vita, bæjarmenn, at Sverrir konúngr man yðr nú verða seinn til landvarna hèr í Þrándheimi[12]; sagði [síðan[13] [frá viðskiptum Bagla ok Sverris konúngs, hvernig orðit höfðu um sumarit, sagði flest frá þeim atburðum sem síðarst [voru í þeim stórtíðindum[14], at konúngr hafði látit lið sitt undir borginni; lauk með því (talinu), at hann kvað konúng gengit hafa or borg-

1) *frá* [ok svâ í kaupáng; spurði hann þar, *G.* 2) *b. G.* 3) *þ. hin*; Einriði, *A.* 4) Sörkvisson, *G.* 5) pata um ferð Bagla, *B.* 6) *b. G.* 7) Berg *eðr* Borg, *G*; á Bergi, *F.* 8) *B*; herra Karl, *A.* 9) *frá* [ok fengu þar njósn af ferðum herra Karls, *G.* 10) flestöll, *B F.* 11) drepa Karl ok alla hans menn, *G.* 12) *frá* [*b. G.* 13) *þ. B*; ok sagði, *A.* 14) *frá* [urðu, *hin.*

inni, ok þángat vân til bæjarins hit efra um land, því at hann kvað eigi konúnginn[1] eiga svâ mikit í skipum at hann ætti einn bát; [hafa Baglar[2] skipin, ok mart annat þat er [konúngr hafði áðr haft fyrir at ráða. Svâ lètu Birkibeinar ok, sem ekki myndi [við þeim hafa[3], ok eigi mætti einn þeirra minna en VI[4] Baglar[5]: þat skulu þèr ok vita, at svâ hefir umskipt í sumar, at litlu höfum vèr nú færri Birkibeina fengit, en þeir hafa sjálfir eptir, [ok munu þeir nú eigi veita yðr hjálp, (er) nú eru sumir með oss staddir, ok eigi verr[6] komnir en með Birkibeinum[7]; [því at nú þikkjast þeir sjá kunna[8], með [hversu miklu[9] falsi Sverrir prestr hefir [lengi farit[10].

Frá þorsteini kúgaði[11].

153. Baglar [höfðu á braut flýit[12] ok út[13] or firðinum, áðr en konúngr kæmi. Sverrir konúngr spurði vandliga allar þessar ræður; [líkaði honum illa[14] um fall herra Karls mágs síns[15]. Baglar fóru sunnan með allan her sinn, [ok höfðu stór skip: í þeirri ferð komu

1) *frá fyrra* [hann eigi, *G.* 2) höfum vèr, *G.* 3) fyri þeim standa, *B*; þeim móti standa, *F.* 4) III, *B.* 5) *frá fyrra* [Birkibeinar hafa um hríð með farit; þeir hafa nú ok svâ látit um hríð, at eigi væri ógildari einn Birkibeinn en VI Baglar, *G.* 6) at landsvist, *b. F.* 7) *frá* [eru þeir nú aungum mun verr staddir, *G.* 8) *v. G*; *frá* [fyri því at nú eru þèr sannfróðir at orðnir, *F.* 9) hverju, *G.* 10) farit um hríð, *G.* 11) *þ. P.* 12) flwith (ɔ: *flúit*), *F.* 13) *frá* [voru á braut or, *G.* 14) þótti honum stórilla, *B, F.* 15) *frá* [honum þótti mikill skaði at um Karl mág sinn, *G.*

þeir við Fólsn, ok lágu þar[1] [um hríð[2], [því at þeir vildu eigi fara inn í fjörðinn, er þeir spurðu at Sverrir konúngr var þar fyrir[3]. Böglum varð fángafátt[4], því at þeir höfðu lið mikit; dreifðu þeir þá flokkinum í bygðir, fór sumt liðit suðr á Mæri, [ok allt til Borgundar[5]; en er þeir sigldu fyrir Hefnarmynni[6], þá sigldi þorsteinn kúgaðr skipi sínu á sker[7] fyrir annkost[8], ok vildi brjóta, sem var; fluttist hann þar[9] inn til lands, [ok urðu hans skiparar eigi fyrr varir við, en hann hljóp[10] íbrot frá þeim um nótt með III mann[11] ok yfir fjallit, ok kom fram út[12] í Orkadal. Margir menn aðrir hljópu frá Böglum, þeir er í þrándheimi áttu heima, ok [þeim höfðu fylgt um sumarit[13]. þorsteinn (kúgaðr) var heima at búi sínu, ok á laun; hann gerði mann inn til bæjar til Gunnars grjónbaks, ok bað at hann skyldi [leita honum griða[14] við konúng. Gunnarr talaði eitt sinni við konúng ok mælti: herra, sagði hann, allsnjallan[15] mann höfum vèr þar látit, er þorsteinn kúgaðr er með Böglum, ok gjarna vildim vèr enn lokka hann til vâr. Konúngr sagði: ekki ætla ek þorstein þess minna [nú,

1) þeir lágu við Fólksn, *G*; Fólkn, *B. F.* 2) *b. G.* 3) *v. G.* 4) íllt til matkaupa, *G;* matfánga, *B*, *F.* 5) *v. G.* 6) Hernarmynni, *G*; Hafnarmynni, *F*; Hamarmynni, *B.* 7) steinsker eitt, *G* 8) andkost, *B*; avndkost, *G;* annkost, *F.* 9) *v. G.* 10) ljópst, *A*, *F.* 11) *frá* [hljóp hann á brott frá Böglum, við III mann, um nótt, *G.* 12) *v. G.* 13) eigi vildu vera með þeim, *G.* 14) friða fyrir honum, *B.* 15) snjallan, *F.*

at hann hafi verit vârr maðr ok vin[1]; ok ætla ek oss þat vera [lítinn skaða[2]. Þá mælti Gunnarr: herra, sagði hann, veit ek at Þorsteinn man grið hafa af yðr, ef vèr [fám lokkat hann frá Böglum[3]. Þá mælti konúngr, ok hló við: hvat er nú, Gunnarr, er Þorsteinn nú á þínum varnaði; grið man hann hafa af mèr, en ek veit eigi ef Birkibeinar mæta honum á strætum úti, hvern veg þá ferr hans mál. [Litlu síðarr gerði Gunnarr Þorsteini orð, at hann skyldi koma til bæjar. Eptir þat fór Þorsteinn þángat, ok[4] mjök á launúngu. Eptir um daginn gengu þeir Gunnarr ok Þorsteinn til konúngs, var konúngr þá á stefnu nokkurri. Þorsteinn hafði djúpan hött[5] á höfði, ok kendu menn hann ekki, fyrr en hann kom fyrir konúng; [hann kastaði af sèr yfirhöfninni, ok fèll á gólfit sem hann væri högginn[6], greip[7] um [fótinn konúngi[8], kysti á, ok mælti: sæll em ek[9], herra minn, at ek em svâ nær þèr[10] kominn, at ek má taka á þèr[11], ok þess[12], at ek em brot kominn or höndum þeim djöfulsmönum Böglum, er bannsettir eru, ok [þess eru þeir sannliga verðir[13]; þeir eru[14] ránsmenn

1) at hann hafi oss þjónat, *G.* 2) lítill skaði, *G.* 3) nám honum, *G.* 4) Gunnar lætr nú segja Þorsteini, hvar komit var hans máli. Þorsteinn kom til bæarins ok þó, *G.* 5) hatt, *hin.* 6) *frá* [hann fèll fram fyri konúnginn ok, *G.* 7) þreif, *B*; spenti, *F.* 8) fót honum, *G.* 9) þess, *b. B.* 10) yðr, *G.* 11) yðr, *G.* 12) annars, *b. G.* 13) þó at verðugu, *B*; því at, *G.* 14) bæði, *b. G.*

menn ok illgerðamenn[1], [en engir höfðíngjar [vilja hatast[3] við þann manninn er beztr er, þar[4] sem þèr erut, herra; [þvíat þú ert[5] kórónaðr konúngr, [ok allir eigu[6] til at lúta, ef rètt gerði. Herra minn, tak við mèr nú, ok lát mik aldri við þik[7] skiljast; ek veit eigi, hví sá [hinn vândi[8] villubiskup [gerði mik svâ æran ok blindan[9], at ek skyldi eigi þat sjá, með hverju falsi þeir [fara, níðíngarnir, eiðsvarar yðrir[10]; hví myndu þeir vându falsarar[11] mèr góðir[12], er níddust á konúngi sínum. [Tilstúngu Birkibeinar orðum tölunnar hans, ok engum hagligum; sögðu at engi var meiri níðíngr[13] en hann; sumir [báðu færa hann[14] út á Eyrar, ok hengja upp. Þá mælti konúngr: statt upp, Þorsteinn; grið skaltu hafa; [þú skalt segja mèr[15] frá siðum þeirra Bagla. Þá mælti Þorsteinn: sæll em ek þess, er ek sá [augun þín[16], ok aldri skal ek síðan[17] skjoplast í [yðarri þjónustu[18]; en frá Böglum [kann ek mart at segja, þá[19] er þèr vilit, ok flest úfagrt[20]; voru þá Þorsteini grið gefin.

---

1) *þ. F, G*; illgerða, *A.* 2) *v. G.* 3) hatast þeir ok, *G.* 4) *v. G.* 5) *v. G.* 6) er allir ætti, *G, F.* 7) yðr, *G.* 8) *v. G, F.* 9) hefir mik svâ blindat, *G.* 10) fóru, *G.* 11) *v. G, F.* 12) *frá* [menn mega góðir kallast, *B.* 13) Birkibeinar kölluðu aungan meiri níðíng, *G.* 14) vildu at hann færi, *G.* 15) ok seg oss, *G*; mantu segja mèr mart, *F.* 16) yðr nú mínum augum, *G, B.* 17) *v. G.* 18) í einurð við yðr, *G.* 19) *þ. B*; þat, *A.* 20) *frá* [nú mart úfagrt segja, ok þó yfrit satt, *G.*

Lèt konúngr þorstein opt tala á þíngum [ok hirðstefnum[1], ok segja frá[2] siðum Bagla[3].

Frá Böglum [ok ráðagerðum Sverris konúngs[4].

154. Baglar tóku allar útvinnur ok leiðángra um Mæri hvâratveggju ok Raumsdal, en rænlu í Stöðum, ok dvölðust í [þessi ferð[5] hálfan mánað[6]; þá rákust þeir allt norðr á Hálogaland; fóru þar í hvern[7] fjörð, ok [með margri[8] óspekt, [ok fengu[9] þar úgrynni fjár, ok höfðu í flokk með sèr alla hina beztu menn, þá er þar[10] voru, þóri knapp[11], Guthorm í[12] Mjólu, Brynjólf, bróður hans, Bjarna Marðarson, Halldór í Hjörleifsvík[13] ok sonu hans, Ívar nef, Gregoríus kík[14], Erlíng í þjóttu, Guzalín[15] prest, ok fjölða annarra manna. þat [sama haust var fall Ríkarðar Englakonúngs[16]; þá tók konúngdóm á Englandi Jón bróðir hans, er kallaðr var sine terra[17]. Sverrir konúngr sat í kaupángi; þat var enn eitthvert sinn, er konúngr hafði þíng við bændr [um vetrinn[18] eptir jól, ok beiddi þá þess, at[19] þeir myndi skip

1) *v. G, F.* 2) háttum ok, *b. G.* 3) ok svâ talaði hann jafnan á þíngum, *b. G*; önnur erendi, *b. B*; með sama hætti ok fyrr, *F.* 4) *b. P.* 5) útferðinni, *F.* 6) *frá fyrra* [*v. G.* 7) stað ok, *b. F.* 8) gerðu marga, *G.* 9) ræntu, *G.* 10) til, *G.* 11) Gnapp, *F* 12) or, *F*; *v. G.* 13) *þ. B*; Hörleifsvík, *G*; Hjörláksvík, *Á*; Hjörleiksvík, *F.* 14) pík, *F.* 15) Guðalín, *F.* 16) haust fèll Ríkarðr Englakonúngr, *G*; fèkk R. E. k. sótt, *F.* 17) *þannig B*; sina terra, *A*, *G*; sinus terra, *F.* 18) *v. G.* 19) *þ. G*; ef, *A.*

nokkur gera honum [til fulltíngs, at[1] frelsa[2] landit[3] af hernaði Bagla; [þess er[4] vís vân, sagði hann, þegar [er vârar[5], at Baglar munu stefna híngat í fjörðinn, ok munu þeir gera yðr [mikinn úfagnað[6], [því at þessi flokkr rænir yðr jafnan[7]; en vèr Birkibeinar erum nú skiplausir, sem þèr vituð[8], ok ekki vel viðlátnir[9] at verja fè yðart eða[10] fjör; megum vèr ekki svâ skjótt renna um landit hit efra, sem þeir róa[11] hit ytra; en nú þóat yðr þikki þetta vera nokkurr kostnaðr, þá man [hitt meira fèlátit[12], er Baglar[13] gera yðr. Bændr [sögðu, at sú ráðagerð er líklig, herra, at láta skip gera til landvarnar; eða hvert efni skal hèr til vera um fjölða skipa eða stórleik[14]? Konúngr [sagði svâ: ek ætla helzt, at í hverju fylki í þrændalögum munu bændr gegna kostnaði til búnaðar á[15] eitt skip[16], en bæjarmenn ok vèr Birkibeinar [skulum þá láta gera slíkt at umfram, sem vèr fám viðkomizt[17]; engi skulu þessi skip smærri en hálfþrítug, ok þaðan af

1) ok mættae (*mætti*) hann, *G.* 2) frjálsa, *F.* 3) nakqvað land sitt, *G.* 4) því at mèr er þess, *F.* 5) varast, *G.* 6) illar refjur, *G, F;* allar únáðir, *B.* 7) fyri því at flokkr yðar stendr jafnan á móti þeim, *B; v. G.* 8) *frá* [*v. G.* 9) viðbúnir, *B.* 10) ok, *G.* 11) sigla, *G.* 12) þat þó meira íllt, *G.* 13) munu, *b. B.* 14) svöruðu hèr vel um, ok spurðu konúng, hversu mörg skip eða stór hann vildi at yrði, *G.* 15) um, *B.* 16) *frá* [;svarar: þat vildi ek at bændr í þrændalögum í h. f. gegndi búnaði til eins skips, *G.* 17) gerum at hèr um fram slíkt er vèr megum, *G.*

stærri; leiddist mèr fyrir þórsbjörgum, er brandarnir á skipum Bagla stóðu í augum mèr; mætti svâ verða, at vèr ættim nú þvílíkan borðamun við þá. Um morgininn eptir[1] höfðu bændr stefnu sína[2] í Ólafskirkju, ok [töldu upp[3] kostnað sinn, ok leizt þeim svâ á, [sem ekki mikit myndi koma til manns; rèðu þat af, at gánga undir[4] með blíðu, [ok sögðu svâ, at ekki skal atþrotna[5] í kostnaði af þeirra hendi, þat er konúngr sæi fyrir[6]. Konúngr lèt þá [ráða til skipagerðar[7]; eptir páska voru reist VIII[8] [skip, VI[9] út á Eyrum, ok öll stór, [en II[10], í konúngsgarði [ok biskupsgarði[11], ok var þat XXX rúmum[12] [er í konúngsgarði var gert; var þat kallat Ógnarbrandrinn[13]. Öll voru þessi skip[14] borðmikil[15], at því sem þau voru róin[16] til. Sverrir konúngr lèt ok taka byrðínga nokkura, ok höggva í sundr, ok auka at kili, [ok róa[17] at endilöngum[18] borðum; búin voru þá öll[19] skip, er [herfær [þóttu vera[20] í bænum[21], ok heldr[22] af skyndíngu.

1) *v. G.* 2) sín í milli, *G.* 3) töluðu um, *B, F*; hugsuðu um, *G.* 4) at ekki mikit mundi koma á hvers lut; taka þat ráð at já konúngi, *G.* 5) at skorta, *B. F.* 6) *frá* [at láta gera skipin, *G.* 7) til ráða, *G.* 8) *v. G.* 9) VI skip, *G.* 10) *b. B*; eitt, *F*; þá var ok reist skip, *G.* 11) *v. G*; tvö i b. g., *F.* 12) rúma, *F*; at rúmatali, *B.* 13) *frá* [þat skip kölluðu þeir O. b. inn, *G.* 14) vel vöndut ok, *b. B.* 15) mikil, *G.* 16) rúmum, *F.* 17) at róa mætti, *F.* 18) endilaungum, *G.* 19) þessi (*ofaukit*) *A.* 20) *þ. G*; voru, *A.* 21) *frá fyrra* [i bænum voru gör, *B.* 22) mjök, *G.*

Frá Böglum[1].

155. Um vârit eptir[2] bjöggust Baglar norðan af Hálogalandi með[3] öllu liði sínu, ok sóttu suðr til Þrándheimsmynnis, viku síðan inní fjörðinn; en þat var á Hvítadögum. Þeir sigldu [inn til Hólms[4], ok leizt þar ekki auðsóttligt; fóru síðan inní Þrándheim ok herjoðu, fóru allan fjörðinn innan, ok fengu sèr fjár. Bændr lágu fyrir í samnaði, ok [skutu á Bagla, hendu af þeim slíkt allt er þeir [komust við[5]. Nikolás biskup talaði optliga[6] fyrir liðinu, ok sagði svâ: Sverrir prestr hefir nú eigi meira af Noregi en eitt nes, ok væri þá hófliga[7] mikit, ef hann rèði því af Eyrunum er fyrir utan er krakana, ok væri hann þar hengðr á gálga[8]. En alllítt ætla ek at vèr Baglar hirðim um, hvar hann ferr með hafhrúta[9] sína, er hann lætr samanreka þar í bænum; væntir mik at þrændir hafi fyrr kol allra sinna húsa, en þeim komi þat at gagni; munum vèr sveima um fjörðinn sem oss sýnist fyrir[10] þessum sökum, ok hræðast alllítt, þvíat engan hafa þeir liðskost við oss. Baglar [vendu nú innan[11] með herinn or firðinum; þeir lögðu at [fyrir innan[12] Hlaðhamra[13] við Depil. Þeir gerðu þat ráð fyrir sèr, at þat lið, er á stórskipunum var,

---

1) ok þrændum, *b. G.* 2) *v. G.* 3) *b. G.* 4) undir Hólm, *G.* 5) gátu, *B*; *frá fyrra* [hendu af Böglum slíkt e þeir fengu, *G.* 6) jafnan, *G.* 7) hæfiliga, *B.* 8) gálganum, *G.* 9) hálfrúta, *G.* 10) *þ. B*; af, *A.* 11) snerust nú undnan (*undan*), *G.* 12) við, *G.* 13) *þ. B, G, F*; Laðhamra, *A.*

skal gánga upp, ok hit efra til brúar, ok [láta þar verða leitat[1] til[2] bæjarins; en skútnaherinn skal fara[3] hit ytra til árinnar, ok leita[4] þar til uppgöngu.

Bardagi með Birkibeinum ok Böglum[5].

156. [Nú munum vèr segja frá Sverri konúngi: hann hafði viðbúnað[6] í bænum. Valslönga var reist[7] útá Eyrum, [en með ánni önnur[8]; ok með endilöngum bænum var umbúizt á húsum uppi, [reistr upp borðviðr á utanverðum þökum, svâ sem víggyrðlat væri, borit þar upp stórt grjót; voru þar til varnar leiðángrsmenn ok bæjarmenn[9]. Konúngr sjálfr var á Eyrunum úti[10], ok hafði (þar) lítit[11] lið; en uppi við brúna var mestr luti hirðarinnar; var fyrir því liði Hákon galinn ok Petr steypir. Skútur Bagla [rèru uppí ána, ok fyrir bæinn, svâ at þeir lögðu allt upp til[12] Skellíngarhellu; en þeir rèðu eigi til landgöngu [við Bröttueyri[13], [ok þótti þar úhreint[14] fyrir[15], er þeir [kendu at Sigrflugan var[16] á lopti. Þeir skutu á bæjarmenn, en máttu hvergi nær komast[17] fyrir grjóthríð þeirri er ger var af húsunum [ok af bryggjum[18]. Þeir Baglar sóttu hit efra

---

1) sótt, *B.* 2) *frá* [leita þar, *G*; leita þaðan, *F.* 3) *b. B,* 4) svâ, *b. G.* 5) *þ. P.* 6) Sverrir k. hafði viðbúnað, *G, F.* 7) *b. B.* 8) *v. F*; *frá* [*v. G.* 9) *frá* [*v. G.* 10) út, *G.* 11) þar ekki mikit, *G.* 12) lögðu at uppi við, *G.* 13) *v. G.* 14) reimt, *F.* 15) *frá* [þvíat þeim þótti úhreint í höfninni, *G*; þvíat þeim þótti þar tröll fyri dyrum, *B.* 16) sá merkit Sigrfluguna, *G.* 17) koma, *G, F.* 18) *v. G.*

til brúarinnar; voru þeir þar höfðíngjar fyrir[1], Íngi konúngsefni, Nikolás biskup, Hallvarðr af Sástöðum; þeir veittu atgöngu[2] þegar á brúna; [Birkibeinar rèðu þegar[3] í móti þeim, ok mættust á brúnni; varð þar [hit harðasta vâpnaskipti[4], fèllu menn af hvârumtveggjum; viku[5] Birkibeinar undan [ok aptr[6] af brúnni, en Baglar sóttu eptir fast. Birkibeinar nokkurir[7] voru í kastalanum yfir brúarsporðinum; þeir báru ofan stórt grjót á Bagla. [Eptir þat völðust fram af Birkibeinum þeir er hraustastir voru, ok gengu á brúna[8], [lètu þá Baglar undan; (en er) þeir vildu snúast á flótta er fremstir voru, þá stóðu hinir við, er firr voru vâpnum Birkibeina[9]; gerðist þá mikil þröng á brúnni, [svâ at út gengu af handriðin[10]; [fèllu Baglar þá margir á brúnni, en sumir stukku af ut[11]... Baglar rèðu eigi optarr á brúna. Eptir þat gengu Baglar or skotmáli, [ok gerðu ráð sín. Nikolás biskup finnr þat ráð til, at[12] leggja eld í brúna, ok brenna hana upp[13]; [er

---

[1]) *b. G.* [2]) ok (*ofaukit*), *A.* [3]) *þ. G*; en Birkibeinar, *A.* [4]) hörð skipan, *G*; hörð hríð, *F.* [5]) óku, *G.* [6]) *v. G.* [7]) *v. G.* [8]) ok þá völdust enn fram Birkibeinar, *G.* [9]) Baglar vildu þá eigi bíða, *G.* [10]) *b. G.* [11]) *þ. G*; af brúnni bæði upp ok niðr, *F*; en sumir voru drepnir þar á brúnni, *B*; fèllu sumir þar á brúnni; en allir aðrir voru aptr reknir; fèll þar mart manna ok flest (allt, *b, F*); af Böglum. Síðan snerust Birkibeinar aptr yfir ána en, *A, F, B.* [12]) Biskup bað þá, *G.* [13]) *v. G*; kvað þá svâ hafa gert verit, þá er Magnús k. sat um bæinn, *b. F*; ok svâ var gert, segir hann, (*o. s. fr.*) *G*; var þá svâ gert; þá mælti biskup, *ofaukit í A.*

þeim þá[1] engi utvegr[2] or bænum[3], nema út[4] um borgina, ok skulum vèr þar skjótt fyrir setjast, skulu þeir þá[5] svelta í bænum, en at öðrum kosti gánga út undir vâpn vâr. Svâ var gert[6], at þeir brendu brúna; en Birkibeinar vörðu eldinum ok fengu slökt[7]. Síðan fóru þeir Nikolás biskup til Helgisetrs[8], ok neyddu til prior ok aðra canoca[9] at berjast með sèr, eða hann myndi ella brenna staðinn; síðan fóru þeir brot með honum, ok voru á hans skipi. [Skútnamenninnir komust[10] ekki mjök[11] við orrostu, ok varð þeim bærinn torsóttr; lètu þeir svífa ofan skúturnar fyrir Bakka. Sverrir konúngr gekk upp af Eyrunum [til Smiðjubúða[12], ok gaf Böglum kost á at gánga upp á Bröttueyri, en Baglar [rèðust at um uppgöngunа, ok varð þat drjúgara at þeir æðruðust; ok[13] er konúngr fann þat, þá þeysti hann lið sitt [at þeim[14] fram, ok skutu á þá [sem ákafast[15] bæði örum ok spjótum. Baglar brugðu hart við, ok viku þegar undan, var þá fast skip þeirra eitt á grunni, ok var við sjálft[16], at [Birkibeinar myndi því ná; var þar

1) *þ. G;* nú er þeim, *A.* 2) Sverrir k. skal þá vera í bænum, ok er honum þá e. ú., *B.* 3) annarr, *b. G.* 4) *b. G.* 5) *þ. G;* þar, *A.* 6) sem biskup hafði sagt, *b. G.* 7) ok hèlst eitt lag við hit syðra landit, *b. G, F.* 8) *þ. hin;* Helgasetrs, *A.* 9) canúnka, *B.* 10) skútna herinn komst, *B.* 11) *v. G.* 12) *b. G;* Smiðahúða, *F.* 13) æðruðust ok rèðu eigi til, en, *G.* 14) sem harðast, *G.* 15) tíðast, *F;* *frá [v. G.* 16) því búit, *F.*

mart drepit af, ok mart varð sárt[1]; rèru þeir út [or ánni, ok[2] til stórskipanna; voru [þá þar ok þeirra menn, þeir[3] er til brúarinnar höfðu farit; [lágu þeir allir samt[4] um nóttina. Fn[5] um morgininn rèru Bàglar enn[6] skútunum fram um Hlaðhamra, ok lögðust þaðan undir[7] sem at veit bænum. Nikolás biskup rèri þaðan yfir á[8] Íluvík; hann hafði þá Rauðsúðina[9], er allra skipa var skjótast; hann hugði at, hvár honum þótti bezt at at leggja, ef upp skyldi gánga. Sverrir konúngr [varð varr við þetta, ok[10] kendi ferð hans; tók síðan karfa nokkurn, er Önundr úfriðr[11] átti, ok lèt draga út um Eyrarnar þverar[12], gekk [þar mikill mannfjölði umhverfis svâ þykt[13], at ekki mátti sjá til skipsins, [ok þegar þat kom at sjánum, sá Nikolás biskup skipit[14], bað hann sína menn ljósta í árum sem harðast: ok takit undan sem þèr megut, en[15] ek gef yðr kyrtilsklæðin bæði græn ok rauð[16], ef þèr róit vel; [en ekki rói þèr[17]! eða[18] sèð þèr eigi at [fjandmenn vârir[19] hlaupa galnir eptir oss, ok er[20] sem kyrr

1) þeir mundu eigi af koma; fèll þar mart af Böglum, *G.* 2) *v. G.* 3) þeir þá ok þar komnir, *G.* 4) ok lágu þar, *G.* 5) eptir, *G.* 6) *v. G.* 7) við, *G.* 8) *b. G.* 9) Rauðsíðuna, *G, F.* 10) *v. F,* 11) *v. G.* 12) þvers, *G.* 13) gekk mannfólkit svâ þykt umhverfum, *G.* 14) *b. G*; hrundu nú skjótt fram, o. þ. þ. k. til sjávarins, *F, v. A; sem hefir í þess stað:* ok er Nikolás biskup sá þetta, 15) *frá* [ok bað sína menn róa undan sem mest, *G.* 15) ok alla vega lit, *b. F.* 17) *b. G*; en ekki vetta gott róit þèr, *F.* 18) *v. G.* 19) fjandrnir, *G.* 20) sýnist mèr, *G.*

standi skútan vår[1]. [Eptir þat fleygði hann (sèr) or lyptíngunni ok[2] fram eptir skipinu; fauk þá kveifin af höfði honum ok utanborðs. Biskup hèt enn á menn sína, ok mælti: [dugi þèr nú vel[3]; [mik vilja þeir nú finna[4]. Ok í fyrstunni er Baglar [vildu snúa[5] Rauðsúðinni[6], [ok hún hafði eigi tekit fullan skriðinn, þá sótti skjótt[7] saman með þeim; en eigi þurfti biskup svâ mjök at eggja sína menn róðrar, þvíat öllum þeim var yfrinn[8] hugr á undan at róa. En er Baglar sá þetta af öðrum skipunum, þá leyptu[9] þeir til skútunum þángat, ok vildu komast millum[10] lands[11] [ok Önundar[12]. [Önundr sá nú at honum mundi ekki þetta hlýða, ok sneru aptr við svâ búit, ok[13] fengu ekki meira[14] af Nikolási biskupi, en kveif hans höfðu þeir til jartegna.

Drepnir Baglar af Sverri konúngi ok hans mönnum[15].

157. Eptir þat rann[16] á hvass landnyrðíngr, ok lágu skipin Bagla öll hin stóru áviðris. Sverrir konungr þóttist vita, at [eigi mun vera[17] gott þar við at haldast; hann lèt flytja

1) undir oss, *F;* sk. v. st. k. hjá, *G.* 2) *frá* [þá hljóp hann upp ok, *F.* 3) auki þèr nú róðrinn, *B.* 4) nú gjarnast fá, *B; frá* [minn fund vilja þeir hafa, *G.* 5) sneru, *G.* 6) Rauðsíðunni, *G.* 7) *frá* [dró, *G* 8) ærinn, *G.* 9) reyrn, *G.* 10) *þ.* G; til, *A.* 11) biskups, *B.* 12) *b. G, B, F.* 13) *frá* [*b. G, B, F;* en Birkibeinar, *A.* 14) fleira, *G.* 15) *þ. P.* 16) kom, *G.* 17) þeim mundi þar eigi, *G.*

yfir ána VIII hesta; síðan fór hann sjálfr þángat, steig hann á bak, ok reið inn [at þeim hit efra[1] fyrir ofan Hlaðir; hann kom svâ þar, at þeir höfðu báta sína gert til lands inn, at slá festum sínum; þeir höfðu akkeri út fyrir skipunum, ok heimtu sik út undir strengina. [Konúngr reið at þeim er festunum slógu[2], ok drápu þar IX menn, en suma ráku þeir á kaf, sumir [fóru á bátum út[3] til skipanna. Baglar hjöggu landfestarnar ok [fluttust út, tóku þá til segla[4], sigldu út undir Rauðabjörg, (ok) lágu þar II nætr. Sverrir konúngr gerði menn íbrot frá sèr út í Orkadal, Eyjólf Aflason[5], Bjálfa skinnstakk, ok sveit með þeim. Baglar sigldu á [hinum þriðja[6] degi[7] yfir[8] til Orkadals, lögðu at[9] við Róaberg[10] ok[11] víða um ströndina; ok jafnskjótt sem bryggjur[12] komu á land, hljópu þeir í [markir upp[13], ok leituðu sèr at mat ok fè, bæði til sætra[14], ok svâ í bygðinni. Birkibeinar gerðu [sát fyrir þeim[15] við bæinn er Holtar[16] heita. Baglar voru drepnir hvârtveggja[17] í túni, ok svâ um[18] leið til árinnar Orknar[19]; margir hljópu[20] þar

[1]) *v. F.* [2]) þeir konúngr riðu at, *G.* [3]) komust út aptr, *G.* [4]) *v. G.* [5]) Haflason, *B.* [6]) *þ. F*; einum III, *A, B*; einum, *G.* [7]) *þ. F, G*; dægrum *A*, (*eða dögum*), *B.* [8]) út, *G.* [9]) *b. G.* [10]) Róabjörg, *B*; Hróaberg, *F.* [11]) fóru þeir, *b. F.* [12]) þeir, *G.* [13]) mörkina, *G.* [14]) *þ. hin*; setra, *A.* [15]) þeim fyrisát, *F.* [16]) Haltar, *G*; Hollstar, *F*; við Holtarbæ, *B.* [17]) *v. G.* [18]) á, *B.* [19]) *þ. B*; Orkuár, *G*; Orknár, *F*; *v. A.* [20]) gengu, *B, F, G.*

á kaf[1], ok svámu sumir[2] yfir ána, en sumir druknuðu; hèldu Baglar aptr til skipanna. [Ok í öðrum stað var þeim sætt[3] við sætr[4] nokkur, voru þar drepnir sumir, en sumir komust undan; voru síðan ekki upprásirnar[5]. Þá höfðu Baglar spurn[6] af, hvar [fyrir voru bú Birkibeina[7], ok gerðu til CCC manna, fóru eptir búinu ok ráku til strandar, ok hjöggu [á skip sín[8] hverja klauf. Þeir tóku einn Birkibein höndum við bæinn Róðar[9]; hann dulðist fyrir þeim, kvaðst[10] vera leiðángrsmaðr einn, [en ekki Birkibeinn[11]; þeir hjöggu af honum fótinn. Baglar lágu þar viku, ok veittu engar upprásir fleiri; þeir fóru þaðan inn til Hólms. Eptir þat gerðu þeir ráð sitt, at fara enn inní hèraðit at fèföngum, heldr en leita til bæjarins; fóru þeir þá inn í Ásfjörð[12] í[13] Hindeyjar[14]; þar lágu þeir nokkurar nætr. Þá leið [hart at skipabúnaðinum[15] Sverris konúngs, voru þá öll skipin búin[16] borði, en eigi vâru innan búin. Margir eggjuðu at þegar skyldi flota, er vân þætti, at eigi flotnaði[17] í sundr[18] undir mannfarminum; var þá ok öllu flýtt sem mátti um skipabúnaðinn, ok þegar var flotat[19], [er

1) skip, *B.* 2) *b. G.* 3) mætt, *B.* 4) *þ. B, F;* setr, *A.* 5) *frá* [*v. G.* 6) frètt, *G.* 7) *þ. G, F;* Birkibeinar voru, *A.* 8) *b. G.* 9) Roðár, *F.* 10) lèzt, *G.* 11) *v. G.* 12) Arfjörð, *G.* 13) ok, *G.* 14) Hundeyjar, *G.* 15) mjök at skipaðbúnaðinum, *G.* 16) borin, *G, F.* 17) losnaði, *B.* 18) *frá* [eigi flaknaði, *G;* þau þeyldi (mannfarminum), *G,* 19) meðr nokkuru móti, *b. F.*

svâ þótti vera mega, enda var þar[1] ok [búinn allr herinn konúngs, sá er[2] til var[3].

Frá Sverri konúngi ok Birkibeinum[4].

158. Þat var á frjádegi næsta eptir[5] Bótólfsmessu[6] snemma um morguninn, at Sverrir konúngr fór út[7] or ánni með her sinn, [fór konúngsskipit fyrst; ok er allt liðit kom [eptir honum[8], lèt hann blása til samlögu skipunum. Síðan[9] stóð konúngr upp á viðuna, ok bað menn gefa at[10] gaum vendiliga hvat hann sagði; konúngr [skaut á örindi ok mælti[11]: hèr er mikill herr saman kominn, ok er þess vân, [ef svâ ferr sem vèr væntum[12], at fund vârn Bagla bæri[13] saman, at[14] eigi munu þessir menn allir með lífi [aptr koma[15], ok er þat nú öllum jafnnær[16], ok vari[17] hverr sjálfan sik. En þat er bæn mín ok vili, at menn gángi til skripta, allir þeir er eigi hafa áðr nýliga þat gert; þat er ok mitt ráð[18], at menn snæði [nokkut, ok drekki[19]; megu menn þó vel skiptast við um róðr. En ef vèr finnum Bagla, ok vili þeir undan oss róa[20], þóat þeir hafi eigi þat látit, þá förum vèr dreift með skip

1) *b. G.* 2) búit lið konúngs slíkt sem, *G.* 3) meðr vâpnum, *b. F.* 4) *þ. P*; frá Böglum, *G.* 5) fyri, *G.* 6) Bótólfsvöku, *B, F, G.* 7) *b. G.* 8) öll komu eptir, *F.* 9) *frá* [saman þá, *G.* 10) *b. F.* 11) mælti svâ, *F.* 12) *v. G.* 13) enn, *b. F.* 14) ok, *G.* 15) braut komast, *F.* 16) jafnvíst, *B.* 17) verì, *G.* 18) þó þat sè at fyrra máli, *b. B*; í fyrra lagi, *F.* 19) sèr kyrníngs hjarta, *b. B, F*; kyrvíngs hjarta, *G*; *frá* [kyrníngs hjarta ok drekki, *F.* 20) *v. G.*

vår, látum milli ördrag eða lengra [hvers skips; látum öll fara jafnfram[1], látum ok [skútur vårar fylgja [æ hverju[2] lángskipi[3]. Þá var sólskin veðrs ok lítit vindgul[4] utan á fjörðinn, svå at merkit hóf æ[5] frá stönginni; tóku þá Birkibeinar at róa inn á fjörðinn; var þat annan veg en Baglar ætluðu[6], at skip þeirra voru forkunnliga[7] árfljót[8]; voru þau spánósa ok nýbrædd, en ekki [hlaðin nema mannfarmi[9]. Sverrir konúngr steig á skútu, ok hleypti fyrir[10] inn; ok vildi njósna [um, hvar Baglar væri[11]. Þeir sá mann einn upp á land; síðan lögðu þeir at [skútuna, ok kölluðu á hann[12], ok spurðu[13], ef hann vissi [hvar Baglar myndu þá vera[14]? búandi[15] svarar: sè þèr inn til Horna, þar liggr herr þeirra allr við; ok síðan bað hann konúng vel fara, [ok alla þá[16]. Konúngr fór aptr til liðs síns, ok segir, hvern veg stefna skyldi. Ok er þeir höfðu nær hálfróit fjörðinn[17], [sá þeir skip Bagla, at þeir rèru[18] innan undan Horna[19] ok út til Tautru, ok stefndu fyrir norðan [eyna á[20] fjörðinn. En er Baglar sá skip Birkibeina, þá var þat

1) *v. G.* 2) *v. F.* 3) *frá fyrra* [skútu fylgja hverju atlöguskipi, *B;* þetta mundi vera nú dagmálaskeið, *b. G;* nær um d. m. s., *F.* 4) vingol, *G;* vindgol, *F.* 5) *v. F.* 6) hugðu, *G.* 7) stórum, *G;* einkar, *F.* 8) enda, *b. B.* 9) á nema menn, *G.* 10) *v. G.* 11) til Bagla, *G.* 12) *v. G.* 13) bónda, *b. G;* 14) nakkvað til Bagla, *G.* 15) hann, *G.* 16) *v. G.* 17) *v. G.* 18) þá fóru Baglar, *G.* 19) landi, *F.* 20) *v. G.*

ráð ok vilì Nikoláss biskups ok Sigurðar jarlssonar Hreiðars, at róa út eptir firði, ok eiga ekki við Sverri konúng[1]; ok sögðu at hann myndi ekki mega róa eptir þeim með stórskipin. En Hallvarðr af Sástöðum ok Philippus af Vegenni[2] vildu bíða konúngs; en biskup rèð, at út var róit; þá skiptust menn við stýrihömlurnar[3]; steig Nikolás biskup á Rauðsúðina[4], [en Sigurðr ok Hreiðarr á skúturnar, ok rèru þeir fyrir lángskipunum[5]. Nú sá Birkibeinar[6], hvar [Baglar fóru[7], ok stefndu fyrir þá fyri vestan Tautru á fjörðinn; sótti[8] þá saman skjótt með þeim; var þat fyrir innan Aumburnes[9]. Ok er skamt var í milli þeirra[10], skutu Birkibeinar[11] upp árum[12] sínum, [hljópu síðan[13] í herklæði sín, ok ætluðu[14] at Baglar myndu atleggja[15], en þeir vildu eigi [atleggja[16], ok tóku ok rèru enn[17] undan. Þá mælti Sverrir konúngr: þat óttumst ek[18] at þeir vilì í bæinn, ok munu þeir gera illan bakeld bæjarmönnum, áðr en[19] vèr komim inn[20], ef þeir

1) *v. G.* 2) Veigini, *G, F*; Vegginni, *B.* 3) róðr ok við stýrihömlur, *F.* 4) Rauðsíðuna, *hin.* 5) *v. G.* 6) Baglar, *G.* 7) Birkibeinar reyru, *G.* 8) ok sækir, *G, F.* 9) Avnburnes, *B.* 10) *frá* [þá er stund var til þeirra (ej, *F*); meir en örskot, *G, F*; sund var til Bagla, nokkuru meir en eitt ördrag, *B.* 11) Baglar, *F. G.* 12) örum, *F.* 13) *frá* [ok æptu Baglar upp heróp, ok sneru svâ skipum sínum sem þeir vildi berjast, en Birkibeinar voru ekki herklæddir, en þó skutu þeir upp árum sínum, ok hljópu, *G, F.* 14) hugðu, *G.* 15) berjast, *G.* 16) berjast, *G.* 17) inn, *F*; *frá* [ok viku, *G.* 18) nú, *b. G.* 19) *v. G.* 20) *v. G.*

taka þat ráð [at halda þángat[1]. Nú spentu þeir árarnar hvârirtveggju, IIII á konúngsskipinu hverja, ok flaug svâ fram sem fugl, ok hver ár var svâ[2] dregin sem menn ætluðu[3] at [halda mætti[4]; en skip Bagla [gengu því minna[5], at þau vâru sollin ok þúng mjök[6], höfðu legit á vatni[7] allan vetrinn [áðr, en hlaðin af vistum ok miklu ránsfe[8].

Bardagi Sverris konúngs ok Bagla[9].

159. Hallvarðr af Sástöðum sá þat[10], at Birkibeinar myndu [taka þá öll skip þeirra hin stærstu[11]. [Síðan hèt hann á lið sitt, ok hljóp upp í lyptíng[12], bað víkja aptr [öll skipin hjá[13] þeim Birkibeinum, ok taka þau [er efst[14] færi, [ok hrjóða þau fyrst[15]; en því stýrði Hákon konúngsson [er síðarst fór, þvíat[16] hann hafði lítt skipat, [fór hann því seinst[17]. [Ok er þeir skyldu víkja[18], viku þeir[19] aptr á öllum smáskipum, en hin stóru skipin Bagla urðu ekki mjúkræs hjá þeim er Birkibeinar höfðu. Þá mælti konúngr við Þórð Finngeirsbróður, hann stýrði þá konúngsskipinu: sèr þú skip Hallvarðar? Hví man ek eigi sjá, herra, [segir hann[20]; [þá var svâ nær, at þeir [skutu ór

1) *v. G.* 2) mjök, *b. F.* 3) hugðu, *G.* 4) hlýða mundi, *G.* 5) seinna, *B.* 6) er, *b. G.* 7) sjó, *G.* 8) *v. G.* 9) *Þ. P*; Frá Birkibeinum, *G.* 10) nú, *G.* 11) ná öllum inum stærstum skipum Bagla, *G.* 12) *frá* [ok, *G.* 13) öllum skipunum, *F*; skipinu, *B.* 14) fyrst er síðarst, *G.* 15) *v. G.* 16) *v. G.* 17) *v. G.* 18) *v. G.* 19) þá, *b. G.* 20) *v. G.*

stafnsveit af[1] konúngsskipinu á skip Hallvarðar, en konúngsskip fór nokkuru[2] fyrr en önnur skip Birkibeina[3], ok eigi skemra frá öðrum en ördrag. Þar skal[4] nú, segir konúngr, [þrifnaðrinn þinn[5] við liggja, at þú hæfir skip Hallvarðar; þar skulum vèr við leggja í dag, þvíat þat er vårt færi. Hann svarar: ekki er [vandi á[6]; svå svífr, herra, sem vill. [Sverrir konúngr hafði gefit nafn skipi sínu, ok kallaði[7] Hugró. Hallvarðr hafði [þat skip, er þeir kölluðu[8] Skálpinn, Petr steypir ok Eyvindr prestmágr[9], þeir höfðu Ógnarbrandinn, Hákon konúngsson hafði[10] Viðsjána, [Philippus jarl Hjálpina[11]. Síðan sveif saman konúngsskipinu ok Hallvarðar, lá konúngsskipit á bakborða, en skúta Eiríks[12] hafði rennt áðr[13] milli skipanna, ok lá því eigi alla [leið síbyrðis Hugróin[14] við[15]; en[16] skip Philippuss jarls kom nokkuru síðarr, ok gat varla vikit svå brátt[17] at hann gæti á[18] stefnt, [ok rendi skipit fram, ok stefndi á [Hallvarðs skip[19], ok krækðu stafnbúar jarlsins til ljá, ok kom á höfuðit, ok gekk þat af skipi Hallvarðar, [en þeir hèldu á skaptinu, er[20] skipit

1) *frá* [lustu öru úr stafni á, *F.* 2) sýnu, *F.* 3) *frá fyrra* [*v. G.* 4) skulu, *F.* 5) þrif þín, *F*; heiðr þinn ok sæmd, *B.* 6) vant um, *B, F.* 7) þetta skip, er konúngr var á, kallaði hann, *G.* 8) *v. G.* 9) prestsmágr, *G.* 10) *v. G.* 11) *b. B.* 12) af Hæ, *b. G, F*; af Há, *B.* 13) aptr, *G.* 14) *v. G.* 15) *frá* [vega síbyrt við, *F* 16) *v. G.* 17) skjótt, *G.* 18) hjá, *B.* 19) *frá fyrra* [á skipit Hallvarðar, *G*; *frá síðara* [á háls skipinu, *F.* 20) *b. B*; en, *F.*

rendi[1] fast; höfuðit var steint[2], ok þótti skipit hrakligt eptir verða. Þá gátu þeir vikit[3] jarlsskipinu, ok lögðu at á stjórnborða aptan til austrúms [frá stafninum[4], lagði þá hvert[5] at[6], svâ sem eptir kom. [Urðu þá VI stórskipin Bagla kríngð innaní, en skip Birkibeina lögðu utan um öll hin[7] stærri[8] skip Bagla; en hin smærri[9] lögðu lítt at skipum Birkibeina, fyrir því at þeir vildu eigi verða inni krækðir[10], en þeir máttu svâ [undan dragast[11] ella sem þeir vildu[12]. Ógnarbrandrinn, er þeir Petr [ok Eyvindr[13] stýrðu, [hann hafði eigi atróit í fyrstunni, en þá er þeir vildu honum tilvíkja[14], þá gátu þeir[15] eigi svâ skjótt[16] vikit, þóat [þeir[17] hamlaði[18] á annat borð, en allir rèri á annat[19]; en skútur Bagla firðust æ Ógnarbrandinn, [hvar sem hann var, ok vildu eigi við hann festast, ok lögðu þar at, sem hann var fjarri, gekk svâ meðan er bardaginn var[20]: var þessi orrosta bæði hörð ok löng, hófst[21] [fyri middegi, ok vannst þar til er var miðr aptan[22]; [þessi orrosta var á Strindssæ[23]. Sverr-

[1]) at *b. F.* [2]) *frá* [*v. G.* [3]) ykvit á, *G;* snúit, *F.* [4]) *v. G.* [5]) hverr, *G.* [6]) *frá* [þá stafnlagði hvert at öðru, *B.* [7]) *frá* [*b. G.* [8]) smærri, *G.* [9]) *þ. F; frá fyrra* [stórskipin, *A.* [10]) kríngðir, *G, F.* [11]) vernda, *F.* [12]) *frá* [*v. G.* [13]) steypir, *G.* [14]) víkja, *F.* [15]) *frá* [varð eigi við í öndverðum bardaganum, því at þeir gátu honum, *G.* [16]) brátt, *G.* [17]) *b. B;* allir, *G.* [18]) *frá* [allir reyri, *G.* [19]) ok reist svâ rúman krókin, at þeir fengu eigi at vikit, *b. G, F.* [20]) *v. G.* [21]) *þ. G;* orrostan, *b. A.* [22]) at miðjum degi en vanst til miðaptans, *G.* [23]) *v. G, F.*

ir konúngr hafði þat sagt liði sínu, áðr orrostan tókst: ef svâ ferr sem mik [varir, sagði hann[1], at vèr sigrimst, þá minnizt þèr nú þess, er Baglar sveltu yðr fyrra sumar í Björgyn í borginni, ok gefit engum manni grið, nema þeim[2] er á minn fund komast[3]; fyrir því at nú er auðsýnt, at með engu öðru fám vèr eytt vârum fjandmönnum, nema oddi ok eggju; margan munu þèr hitta[4] í dag með Böglum eiðrofann[5] ok konúngsníðíng; skulu þeir nú [allir sárliga[6] þess gjalda. Skip, [þat er biskup hafði stýrt, var laust við[7], ok gafst því rúm út hjá Birkibeinum, þvíat[8] straumr hafði dregit sundr skipin; rèri biskup[9] íbrot ok inn at landi, hljópu upp af allir menn þeir er færir voru. Sverrir konúngr skaut um daginn af lásboga[10], ok svâ Philippus jarl; varð jarl skotinn undir brynstúkuna í arminn, ok [kipti hann eigi örinni or[11] fyrr en [um kveldit[12]. Rauðsíðan, er biskup var á ok konúngsefni, lá eigi nærr orrostunni[13] en svâ, at þeir máttu sjá, hvârir sigraðist; [ok þegar þeir [sá at Birkibeinum horfði vænna[14], þá reyru þeir út eptir firði sem mest máttu þeir[15]. En er liðit tók

[1]) væntir, *G.* [2]) einum, *b. F.* [3]) sækja, *F.* [4]) finna, *G.* [5]) eiðsvarann, *F.* [6]) *v. G.* [7]) *b. F.* [8]) *frá* [biskups hafði eigi at lagt; reyru þeir, *G.* [9]) þat skip, *B.* [10]) af skipi sínu, *b. G.* [11]) dró eigi á brott, *B.* [12]) at aptni, *B.* [13]) bardaganum, *G.* [14]) *frá síðara* [þóttust skilja, at Birkibeinar mundi betr hafa, *F.* [15]) *frá fyrra* [*b. G.*

at falla á skipi Hallvarðar, þá [greiddu þeir uppgöngurnar[1] af konúngsskipinu ok svâ jarlsins skipi, [tók þá at hrjóðast skipit. Hallvarðr hafði hrokkit fram or lyptíngunni, ok á mitt skipit fyrir aptan siglu undir viðurnar[2], ok var hann þar drepinn[3]. Sá maðr var aptr á skipi Hallvarðar[4], er hafði stálhúfu ok panzara ok hvârtveggja á gauzku; þessi maðr hafði fengit slag af skeptiflettu[5] snimma[6] orrostunnar, svâ at nefit var mjök [sakat ok[7] lamit; en er skipit var mjök hroðit, var hann uppkominn á viðuna hjá siglunni. Sá hirðmaðr gerðist til er Áskell hèt, hann var sterkr maðr, ok[8] í spángabrynju; þessi maðr fór upp at honum, ok [sóttust þeir[9]; sá hafði ekki vâpn er fyrir var, nè[10] skjöld, ok [hann hafði einn stein í hendi[11]; Áskell hafði sverð ok skjöld. [þeir hittust svâ at tjald[12] stóð í milli þeirra[13]. Áskell hjó hart, ok kom sverðit í tjáldstudilinn[14], svâ at fast stóð í; hinn neytti þess, ok sló hann með steininum; fèll[15] Áskell þá [ofan af viðunni[16]: mæltu þat margir [menn, svâ at konúngr heyrði, at sá maðr[17] myndi verja rúm sitt, ef hann væri með þeim, [ok þat væri vel

1) gengu Birkiheinar upp, *G.* 2) viðuna, *F.* 3) *frá* [var þat fyrst hroðit; Hallvarðr fèll á skipi sínu fyrir aptan siglu, *G.* 4) fríðr sýnum, *b. G.* 5) flettiskeptu, *G, F.* 6) snemma, *G.* 7) *v. G.* 8) *þ. G*; hann var, *A.* 9) skutust þeir á, *B.* 10) nema, *hin.* 11) *frá* [stein, *G.* 12) eitt tjald, *G.* 13) ok munduðust þeir at um stund, *b. G, F.* 14) tjaldstoð, *B.* 15) er hann hèlt á, rauk, *G.* 16) áf viðunum, *G.* 17) *v. G.*

fallit at gefa honum grið; en[1] konúngr lèt sem hann heyrði eigi. Því næst var hann lostinn með pálstaf af konúngsskipinu, ok hrapaði hann þá ofan; Áskell var þá[2] uppstaðinn, ok hafði [öxi nokkura[3], reðust þeir þá enn til; lauk svâ at Áskell [var mjök sárr, en hann drap Beglínginn[4]. Hallvarðar skip var fyrst hroðit, en [þá var gengit á[5] hvert[6] at öðru þeirra V, er þar lágu. Þá tóku Baglar undan[7] ok hleyptu sum skipin at landi, ok ljópu þar upp[8]; en öll[9] lèttiskipin rèru[10] út eptir firðinum. Birkibeinar [ráku þá skamt[11], tóku þeir[12] þau skip öll, er [at landinu rèru; þar tókst ok orrosta; fèll þar fjölði liðs, ok flest[13] af Böglum. Rèru þá Birkibeinar aptr til bæjar, ok í ána at flóði[14] um nóttina. En er liðit kom í bæinn upp, þá reyndist þat, at sveitarhöfðíngjar höfðu gefit grið Böglum, frændum sínum ok vinum; en sumir Birkibeinar minntust hvat konúngr hafði [um rætt. Var þar at gengit í stofu nokkurri, þar er Baglar voru inni, ok voru þeir drepnir[15]; en þeirra frændr, þeir er grið höfðu gefit þeim, gengu þá til konúngs, ok kærðu fyrir honum. Konúngr kvaðst sjá til gott ráð, [at þeir leitaði at[16], [ef

[1]) *v. G.* [2]) ok, *b. G.* [3]) fengit nokkurar skeinur, *F.* [4]) varð sárr, en Beglíngrinn fèll, *G.* [5]) *b. B.* [6]) *frá* [síðan var hvert roðit, *G.* [7]) öllum herinum, *b. G.* [8]) *þ. G*; á land, *A.* [9]) fleslöll, *G.* [10]) tóku, *G.* [11]) *v. G.* [12]) *v. G.* [13]) til landsins leituðu; þar fèll fjöldi, *G.* [14]) flæði, *F.* [15]) mælt ok drápu Bagla marga í stofu einni, *G.* [16]) *v. G.*

þessir menn[1] er drepit höfðu frændr þeirra, [helði grið gefit nokkurum sínum frændum[2], ok bað þá [þar hefna[3]. Eptir þat gengu sveitirnar um bæinn, ok [hendu þá hvárir annarra frændr[4], þar til er allir voru drepnir. Annan dag eptir hafði konúngr þíng útá[5] Eyrum, ok segir þá liði sínu, hvern veg menn skyldu hátta fjárskipti: allt skyldi bera í Póstula kirkjugarð; kvaðst[6] konúngr þá mundu fá gæzlumenn til. Síðan gerði hann menn sína norðr á Hálogaland, eptir þeim er þángat höfðu vikit[7]; þóttist hann vita, at þángat myndu snúit hafa margir bændr til heimila sinna. Þeir tóku Bjarna Marðarson ok Brynjólf í[8] Mjólu, ok marga aðra góða drengi, ok [rifsuðu[9] búin þeirra drjúgum[10].

Fall Philippuss jarls[11].

160. Erlendr hèt maðr, hann var prestr, ok söng at Krosskirkju; hann [var vitr maðr ok hafði próvendu [uppi í[12] Kristskirkju[13]; hann prestrinn átti konu[14] únga ok fagra [er Íngi-

---

[1]) *þ. G*; þessum mönnum, *A.* [2]) *b. G.* [3]) svâ hefnast, *F.* [4]) refstu þá hvárir annarra frændum, *B*; tóku hvárir menn fyrir öðrum, *F.* [5]) *þ. G, F;* útí bænum á, *A.* [6]) lètst, *G.* [7]) snúit, *G.* [8]) or, *F*; *v. B.* [9]) rupluðu, *B.* [10]) *frá* [runsuðu (*eðr: rimsuðu*) búm þeirra fast ok fèhirðslum, *G;* gengu um bú þeirra ekki þarfliga, *F.* [11]) Baglar fóru norðr til Þrándheims, *B;* Frá Erlendi presti ok jarli, *G.* [12]) at, *F.* [13]) *frá síðara* [sína gefit upp til Krosskirkju í Kristskirkju, *B*; *frá fyrra* [vitugr ok snjallr, ok var ráðamaðr mikill í bænum, *G;* forvitri ok manna málsnjallastr, *F.* [14]) kvinnu, *F.*

björg hèt[1], þá konu glapði Philippus jarl; en er konúngr varð við þetta varr, þá bað hann jarlinn fögrum orðum at hann skyldi af því láta: jarl svarar vel, en allt var [sem áðr[2]. En er Erlendr varð þessa varr, þá fylldist hann upp fjandskapar[3] bæði við konúng, ok svâ[4] við jarl, ok bjó um svikræði við[5] alla Birkibeina, [ef hann mætti því á leið koma[6]. Þeir Sverrir konúngr ok Erlendr prestr [höfðu opt fyrr kært[7] um mál[8] erkibiskups[9]. Eptir bardagann [bjóst Sverrir konúngr sem skyndiligast, ok fór með herinn ok stórskipum[10] eptir þeim Böglum, en þeir rákust æ undan, [þar til er[11] þeir komu austr í Vík; ok þaðan hèldu Baglar suðr til[12] Danmarkar, [en Sverrir konúngr fór eptir þeim. Sigldi konúngr þá allt suðr undir Illèsey[13], ok er hann spurði til þeirra Bagla, at þeir höfðu siglt yfir til Jótlands, þá hèlt hann aptr til Víkrinnar, ok hafðist hann þar við[14] um sumarit, ok heimti gjöld af bændum fyrir landráð, ok tók leiðángra[15]; hann hafði allmikit lið, ok settist um haustit í Osló, (ok) bjóst[16] þar til vetrsetu. Um haustit kom norðan friðla [jarls, prestkonan[17], ok tók jarl

1) *b. B.* 2) samt, *G,* 3) reiði mikillar, *G.* 4) þó mest, *b. F.* 5) þá, *b. G.* 6) *v. G.* 7) fast á benzt, *G*; atlagzt, *F*; brögðum beizt, *B.* 8) Eiríks, *b. G.* 9) ok konúngs. Þegar, *b. G.* 10) fór konúngr við liði sínu, *G.* 11) uns; *G.* 12) til Björgynjar ok svâ til, *b. F.* 13) *þ. hin*; Illæsey, *A.* 14) *frá* [konúngr hafðist við í Víkinni, *G,* 15) leiðángr, *B.* 16) bjó, *B, G.* 17) frilla prestsins eðr kona, *F.*

þegar við henni, en konúngr bannaði þat; þá lèt jarl hana fara[1] skamt íbrot á þann bæ er Akr[2] heitir, ok reið hann þángat opt[3] leyniliga um nætr, ok svaf þar. Konúngr ræddi[4] jafnans [fyrir jarli[6], at hann færi úvarliga[7]: ok uggi ek, frændi, sègir hann, at þat verði[8] oss til mikils skaða. Baglar sigldu sunnan or Danmörku á öndverðum jólum með skútnaherinn, ok [týndist í siglíngu ein skútan[9]; þeirri stýrði Auðun býleistr, kom þar ekki mannsbarn af. En er þeir komu fyrir Oslúarfjörð, viku þeir inn í fjörðinn XV skútum, rèð þar fyrir konúngsefni ok Hreiðarr sendimaðr[10], ok er þeir koma [inn til Höfuðeyjar, eiga þeir tal [sín í millum[11]. þá mælti Hreiðarr sendimaðr[12]: þat [ætla ek[13] at Birkibeinar munu nú enga njósn[14] hafa af oss, [mun vera mikill sægr í[15] bænum, ok allt lið ölótt. Nú er þat snarræði[16] at veita (þeim) áhlaup, ok myndi Sverrir [þat ráð gefa[17], ef hann ætti nú vârn hlut; nú skulum vèr róa sem hljóðligast inn at bryggjunum. Veit ek ok vân nokkurrar veiðar; Philippus jarl sefr yfir á Akri við fá menn. [þá svara margir: þat er

---

1) flytja, *B*, 2) á Akri, *G*. 3) jafnan, *G*, 4) taldi, *B*. 5) opt, *G*, *B*. 6) á jarl, *B*. 7) mjök, *b*. *F*. 8) muni draga, *G*. 9) týndu þeir í siglíngu einni skútunni, *G*. 10) *v*. *G*. 11) *þ*. *B*; sitt, *A*; *frá fyrra* [undir Höfuðey, *G*. 12) *v*. *G*. 13) veit ek, *G*; þ. v. e. fyri víst, *B*. 14) frètt, *G*. 15) en ek veit at lið allt er á brottu or, *G*. 16) snjallræði, *G*. 17) svâ gera, *F*, *G*.

gott ráð, látum hann aldri undan gánga[1]. Síðan rèru þannig V skútur, en [annat liðit rèri[2] inn[3] at bryggjum, ok hlýddist[4] um; var allt hljótt [ok kyrt[5] í bænum, ok þorðu þeir ekki upp at gánga, ok [vendu þeir út frá, ok til móts við lið sitt[6]. En þeir er [lendt höfðu í Akrshaganum[7], gengu upp til bæjarins; varð jarl eigi varr fyrr við, en húsin voru tekin á honum. Hann komst út um laundyr nokkurar, hann var berfættr ok í línklæðum einum; þá var þeyrr[8] ok snælaust á jörðunni, var[9] svað[10] á þelanum; jarl var manna fóthvatastr. Baglar, þeir er uppi voru á húsunum, sá í myrkrinu[11], at maðrinn hljóp út í línklæðunum, [ok kölluðu á menn sína at þann skyldi taka[12]. Var þá hlaupit eptir honum, ok í því bili skruppu[13] honum fætrnir, ok fèll hann; ok þá var hann skotinn spjóti, ok var þat banasár hans; hann fèll í gerðum[14] nokkurum skamt ífrá bænum; þar fèllu ok II menn aðrir. Sveinn hans er[15] nefndr Eiríkr, ok var kallaðr svagi[16]; hann komst undan, ok bar boð til bæjarins, ok kom í konúngsgarðinn; hann var þá svâ móðr, at hann fèkk ekki mælt annat, en hann æpti hátt[17], ok bað þá uppstanda. Kon-

---

1) allir lètust þess fúsir vera, *G.* 2) aðrir reyru, *G.* 3) at Eyrum ok svâ, *F.* 4) lýddust, G. 5) *v. G.* 6) reyru frá, *G.* 7) leituðu at jarli, *B.* 8) úti, *b. F.* 9) mikit, *b. F.* 10) svaði, *B.* 11) *þ. G*; niðamyrkrinu, *A*, *F.* 12) *v. G.* 13) sluppu, *B.* 14) görðum, *F.* 15) *þ. G*; var, *A.* 16) snagi, *F.* 17) á þá, *G.*

úngr var skjótastr [á fætr, ok[1] í klæðin ok út í garðinn; hann spurði hvat tíðinda væri. Sveinninn svarar: jarl er fallinn, ok hafa Baglar fellt hann. Ofnær oss, sagði konúngr; hann [ætlaði at jarlinn hefði[2] sofit í bænum [í herbergi sínu, ok myndi Baglar vera komnir í bæinn[3]; [hann kallaði á lúðrsveininn, bað hann blása sem harðast[4]; ok bað herbergismennina vâpnast; hljóp þá liðit til vâpna. Síðan var konúngi sagt, at jarl hefði fallit (yfir) á Akri; vakði allt liðit með vâpnum [um nóttina[5] til dags. Þat var um nóttina fyrir hinn ellifta dag í jólum.

Frá viðskiptum Bagla ok Þrænda[6].

161. [Nú sneru Baglar[7] út eptir firði, ok [tóku norðr með landi, fyrst til Björgynjar, ok dvölðust þar litla hríð; hèldu síðan[8] norðr til Þrándheims, [ok komu þar á úvart. En[9] í kaupángi [voru fyrir Birkibeinar[10], Hallvarðr skygna með sveit sína, hann var bróðir Guthorms erkibiskups; þeir voru drepnir[11] allir sveitúngar. Baglar settust í bæinn, ok höfðu [hálft sètta C manna[12]; þann tíma voru frost mikil ok íslög. Þá gerðu sýslumenn Sverris konúngs ok bændr [þat ráð, at fara at þeim með liði, ok berjast [við þá[13]; var fyrir Gaul-

1) *v. G.* 2) hugði jarlinn mundu, *G.* 3) *frá* [*v. G.* 4) tíðast, *G, F*; hleypr þá upp hverr í sínu rúmi ok væpnast, *b. G.* 5) *v. G.* 6) *þ. B*; Baglar fóru norðr í Þrándheim, *G.* 7) Baglar sóttu, *G*; Baglar tóku róðr, *F.* 8) *frá* [fóru alla leið, *G.* 9) *v. G.* 10) var fyrir, *G.* 11) nær, *b. G.* 12) VI C, *B.* 13) *frá síðara* [*b. F*; *frá fyrra* [í hèraði at fara at Böglum, *G.*

dælum Dýri[1] af Gimsum, en fyrir Orkndælum[2] var Eyjólfr Aflason[3]: þeir höfðu XV C manna. Baglar urðu eigi fyrr varir við, en þeir fóru at bænum, ok hèldu út til borgar at móti, ok vörðu borgina, [lètu þá eigi ná inngöngu[4]; annan daginn áðr höfðu Baglar látit högga ísinn, allt frá borginni ok ofan um brú. þeir skutust á um daginn, ok urðu margir menn sárir af hvârumtveggjum; Philippus af Vegini[5] var lostinn með öru. Bændr fóru heim við svâ búit, ok fengu ekki atgört. Fám nóttum síðarr gerðu[6] bændr aðra för inn til bæjar; þá vildu Baglar eigi bíða, ok hèldu íbrot, þá er þeir sá ferð búanda ofan um Steinbjörg. Baglar fóru þá [þar til[7] þeir komu suðr á Mæri til Borgundar, en sumir til þíngvallar, ok hölðust þar við um vârit, [allt til þess er [leið at páskum[8].

Frá Sverri konúngi ok bændum[9].

162. Sverrir konúngr lagði á bændr um vetrinn leiðángr, at or [hverjum liða[10] skyldi gera mann, ok umfram pund ok naut. Konúngr gaf þá heimleyfi[11] þrændum, en hann tók [þá lið[12] or hèruðum; gerðist af þessum leiðángri mikill kurr í Víkinni. Ok eptir þetta

1) Dyrri, *G*, *F*. 2) ok þeim fylkismönnum, *b*. *G*, *F*. 3) Hálfason (Haflason), *F*. 4) *v*. *G*. 5) Veggju, *G*, *B*; Veigginni, *F*. 6) fóru, *G*. 7) uns, *F*. 8) mjök dró at páskum, *F*; *frá fyrra* [fram til páska, *G*. 9) *þ*. *P*; um álögur Sverris konúngs, *G*. 10) hverju hèraði, *F*; hverjum bæ, *B*. 11) *heimfararleyfi*, *B*, *F*. 12) lið þar, *G*.

höfðu bændr ráðagerð þá, er síðan var margs manns mein. þeir gerðu svikræði við konúng, ok fór þat svâ undarliga leynt, at [allir voru í einu ráði[1] austan frá Svínasundi, ok allir Vestrfyldir, ok[2] um allt Raumaríki; hófust þeir allir í senn upp með múginn at ákveðinni stundu, ok höfðu uppi [þræl ok þegn[3] um öll þessi fylki. þeir drápu alla sýslumennina [[á er í hèruðunum voru[4], [hvern[5] í sínu hèraði[6]. þessir voru höfuðsmenn fyrir ráðinu, Símun lögmaðr [á þúfu[7], Ámundi burst, [þorfiðr[8] blindi, þórðr Úlfgestsson, þorlákr drafli, Jón kúla, Grímr[9] af[10] Grettisvík[11], Hallkell or Ángri. þeir hófu þessa ráðagerð í Oslu, ok áttu stefnu í Hallvarðskirkju, bundu þar ráðit[12] saman, fyrir þær álögur, er konúngr hafði gört[13] við þá. Miðvikudag í ímbrudægrum [um[14] lángaföstu[15] drápu þeir Benedict [sýslumann Sverris konúngs, hann var[16] í Túnsbergi, ok alla hans sveit, Ólaf smjörkoll[17] [á Vörum[18], Petr Lúcasbróður[19] í Aumd ok þá IX[20] saman, ok þar hverja sem staddir voru; þeir settu varðmenn á vega alla þá er til lágu bæjarins. Frjádaginn eptir[21] kom kurr nokkurr fyrir[22] konúng-

---

1) *þ. B;* úráði, *F, G.* 2) *frá* [*b. hin.* 3) þegn ok þræl, *G, F.* 4) *v. F.* 5) *þ. B;* hver, *A.* 6) *frá* [hverja þar sem staddir voru, *G.* 7) *þ. G;* af þugn, *A.* 8) þorviðr, *G, F.* 9) *frá* [*b. F, G.* 10) or, *G.* 11) Geitisvík, *F.* 12) ráð sitt, *F;* ráð sín, *G.* 13) *v. G.* 14) í, *G.* 15) *frá* [á förstu, *F.* 16) *v. G.* 17) smjörbak, *B.* 18) ok alla hans menn, *G.* 19) Lúcas, *F.* 20) XX, *B.* 21) *v. G.* 22) *þ. B, F;* á, *A, G.*

inn, at bændr myndu hafa samnað, [ok þótti honum útrúligt[1], lèt þá rannsaka [at um leiðángrsmenn, ok kannaðist svâ til, at á brottu voru þeir er næstir höfðu verit or hèruðum[2]. Konúngr lèt gera orð eptir þeim, ok [varð ekki af[3] laugardaginn[4] eða sunnudaginn at þeir kæmi[5]. Sunnudaginn[6] kom einn búandi af landi ofan til konúngs, hann sagði konúngi at herr samnaðist á hendr honum ok myndi skjótt koma, [bað hann svâ viðvarast[7], at eigi myndi seinna koma, en þá sömu nótt er þá fór í hönd, eða snimma á morgin, sagði hann; lèzt hann hafa sèð liðit búanda. En er konúngr heyrði þessi tíðindi, þá lèt hann þegar[8] blása öllu liðinu saman, bæði sínu liði ok svâ bæjarliði[9] ok kaupmönnum; segir konúngr þá þessi tíðindi alþýðu, bað bæjarmenn ok kaupmenn liðsinnis, kvað þá myndu eiga at verja sitt fè ok frelsi; gerðu menn góðan róm at [hans ræðum[10]; var þá skipt í sveitir liði öllu, bað konúngr menn snæða at náttverði, en síðan kveðst hann myndu láta blása saman öllu liðinu; var nú svâ gert. Síðan fluttu bæjarmenn[11] ok kaupmenn allt fè sitt í kirkjur [þat er mátti[12]. Konúngr gerði hestvörð

[1]) *v. G.* [2]) leiðángrsliðit, þat er með honum skyldi vera, ok var nær allt á brautu, *G.* [3]) *b. F.* [4]) af, *b. A.* [5]) *frá* [komu aungvir á ld. nè sd., *G.* [6]) drottins kveldit, *G*; drottinsdaginn, *B.* [7]) varast, *F*; við búast, *B.* [8]) *frá* [annathvârt, herra, í nótt eðr snemma á myrgin; konúngr lèt þá, *G.* [9]) bæjarfólki, *hin.* [10]) máli hans, *G*; ræðu konúngs, *F.* [11]) *þ. G*; bændr, *A.* [12]) *v. G.*

frá sèr alla vega. Síðla[1] um kveldit lèt konúngr blása [annat sinn[2] öllu liðinu út á ísinn, er lá fyrir bænum[3]; stefndi konúngr liðinu yfir í Akrshaga[4], ok lagðist[5] þar um nóttina. Síðan reið konúngr við nokkora menn til Sólángrs[6], en hann lèt hestana standa á brekkunni[7]; en hann gekk ofan til vazins. Á vazísinum lá mikill bóndaherr, ok rèðu[8] ráðum sínum. Konúngr hlýddi til, hvat þeir sögðu, ok gekk íbrot síðan ok til hesta sinna, ok ríðr ofan á ísinn, ok fyrir utan hagann, ok inn til skipa sinna; dvaldist þar um hríð; fór [þá enn aptr[9] til liðsins, var þá ok[10] komit at dægi[11]; lèt hann þá blása liðinu ofan á ísinn millum Snældu[12] ok meginlands. Konúngr kvaddi[13] hljóðs, ok mælti svâ: hèr er nú mikit lið saman komit, ok þurfu vèr [skylliga at[14] guð gæti vâr[15]. Flokkr hefir samnazt á hendr oss, Þilir ok Markamenn, ok vænir[16] mik nú at þeir hafi aptr snúit; eða hvârt eru þetta allt[17] vârir menn, eða eru nokkurir við komnir af bændum? Honum var sagt, at [þetta var þeirra lið[18]. Þá skulum vèr, sagði konúngr, gæta skipa vârra; skal skipta til

1) *þ. B*; síðan, *A*; síð, *F*; *v. G.* 2) *v. G, F.* 3) ok allt út um Höfuðey lá ísinn, *b. G, F.* 4) Akrshagann, *G.* 5) lágu, *G.* 6) Sólangr, *A*; Salángrs, *B.* 7) *hèr vantar heilt blað í skinnbókina A, ok er þess innihald, at svo miklu leiti sem fengist getr, tekið hèr úr: G; í eldri útgáfunni úr: B.* 8) rèð þar, *F.* 9) síðan, *B.* 10) nær, *B.* 11) degi, *hin.* 12) Snelda, *B.* 13) sèr, *b. B.* 14) nú enn skylduliga at einu allsvoldugr, *B.* 15) *v. F.* 16) væntir, *G, B*; ventir, *F.* 17) *v. F.* 18) þeirra lið væri allt, *B*; þat var þ. l. allt, *F.*

liði at höggva út[1] ísinn fyrir skipunum; ok í því[2] kom maðr [ok sagði[3] at lið var komit austan af[4] Lángamúla[5], ok[6] þá fram um[7] Ryginaberg; voru þat Skeynir ok Eynir, [Foldúngar, Heggnir[8]. Þá svarar Konúngr: þá mun verða önnur vâr ráðagerð. Hann var á hesti, ok reið þannin[9] sem var lið bæjarmanna, ok mælti svâ at hvârirtveggju heyrðu: tvenn eru ráð [fyrir höndum[10], annathvârt at flýja fyrir bændum eða taka á móti; íllt mun bændr griða at biðja; [munu þeir smærri fá[11] móthöggin en bakslögin. [Þeir báðu hann ráða; sögðu nú sem fyrr: þat mundu bezt gegna enn sem fyrr[12]. Þá [spurði hann[13] bæjarmenn, hvârt þeir vildu honum nokkut lið veita, eða [vildi þeir, at hvârir vældi um sína kosti[14]. Svâ [segjum vèr Birkibeinar nú[15] til yðar, sem fornt orðtak[16] er, at í þörf skal vinar neyta. Bændr [ok bæjarmenn svöruðu[17] at þeir vilja [vinna konúngi til liðs slíkt[18] er þeir megu; ok svâ gerðu þeir.

Bardagi [á berginu[19].

163. Sverrir konúngr [talar nú[20] fyrir lið-

1) *v. F.* 2) bili, *b. B.* 3) farandi ok segir, *B, F.* 4) um, *B, F.* 5) Lángamosa, *B.* 6) fór, *b. B.* 7) á, *F.* 8) *b. B; frá* [Fjöllúngar ok Heggrinir, *F.* 9) þángat til, *B, F.* 10) til, *B.* 11) væntir mik at smærri verði, *B, F.* 12) *frá* [en þeir báðu hann enn ráða sem fyrr, kváðu þat bezt gefast myndu, *B.* 13) leitaði hann við, *F.* 14) skyldu hvârir vèla um sinn kost, því at, *B, F.* 15) munum vèr Birkibeinar mæla, *B.* 16) mál, *B, F.* 17) segja ok bæjarmenn, *B, F.* 18) veita konúngi slíkt lið, *B.* 19) með Sverri konúngi ok bændum, *B.* 20) talaði, *B.*

inu, ok mælti svâ: þat er mitt ráð, at áðr en bændamúgrinn gángi at oss öllu megin[1], þá leitum[2] á fund þess liðs, er hèr liggr hjá oss uppi á Ryginabergi[3]; göngum upp fyrir norðan Nunnusetr, ok komi[4] engi maðr í bæinn, [þá mælti konungr[5] enn: Páll belti ok yður sveit Upplendínga, [takit[6] skíð ok skíðfæri[7] ok stígit á, ok[8] farit uppá bergit fyrir ofan [þá, ok sèð[9] hversu mikit lið þeir hafa. þeir gerðu svâ, fóru upp á bergit fyrir austan hjá bændum[10]. Snjórr var fallinn mikill ok gott skreiðfæri[11], en svâ íllt [at gánga[12], at nær var[13] kaflaup, þegar [út fór af[14] veginum; [þá tók at lýsa[15], [ok var veðr bjart[16]. þeir Páll sá þau[17] tíðindi, er þeir komu á bergit, at allt var at sjá ofan frá Gjollurási[18], ok allt it [neyrðra með[19] Frysju, ok svâ út allt til Akrshaga[20], flaut allt land af mönnum[21]. Fóru þeir Páll aptr sem [skyndiligast, ok sögðu konúngi[22] þessi tíðindi. Konúngr var þá kominn uppá Mörtustokka, ok gaf[23] staðar ok lýddi til frásagnar þeirra; en merki hans ok ferðarbroddrinn[24] sótti þá

---

1) öllum megin, *B.* 2) skulum vèr leita, *F.* 3) en þat er safnaðr sá, er kominn er austan frá Svínasundi, *b. B, F.* 4) komist, *F.* 5) *v. B, F.* 6) taki, *B.* 7) skriðfæri, *B.* 8) *frá* [*v. F.* 9) hjá þeim; *B*; þá sjái þèr, *B, F.* 10) *þ. B*; þeim, *G*; þeim bændunum, *F.* 11) skíðfæri, *B, F.* 12) gaungu færi, *B*; gángfæri, *F.* 13) voru, *F.* 14) af var farit, *B.* 15) *b. B, F.* 16) *b. B.* 17) þá, *B.* 18) Gjöllrási, *B.* 19) neðra til, *B*; nyrðra frá, *F.* 20) Konúngshaga, at, *B*; Akurshaga, þá, *F.* 21) hermönnum, *F.* 22) skjótast til konúngs ok segja honum, *B.* 23) nam, *B.* 24) ferðarbróðurinn, *P.*

upp yfir dalinn, ok þá næst uppí bergit; sóttu sumir upp eptir akbrautinni, en sumir klifu upp svâ bratta brekku, at hægt var at standa öðrum fæti á knè; þá er annarr var[1] rèttr[2]. Bændr lustu upp herópi ok hljópu fram á bergit, lètu þá gánga skotvâpn[3], ok var þeim[4] hægt at bera vâpn undir fætr sèr niðr, ok þeir er stóðu vestr á bergit á hægri lið[5] Birkibeina[6], skutu í opna skjöldu þeim[7]. Vegrinn var ekki breiðari, en[8] V máttu gánga jafnfram, [ok þó brattr[9]. Birkibeinar urðu mjök sárir, en sumir fèllu; greiddist þeim ekki uppgángan, ok fèll þá sá er merkit bar, ok varð þá hörð svipan í[10], áðr[11] Birkibeinar næði merkinu. Þá sá Birkibeinar at þeir höfðu eigi viðstöðu, ok flýðu; þá runnu þeir er fremstir voru[12] [ofan á þá[13] er neðar stóðu[14], ok [fóru svâ[15] ofan á jöfnu, at hverr fèll á[16] annan, en bændr sóttu eigi eptir þeim, því at þeir sá at meginherinn Birkibeina sótti þá upp at berginu. Sverrir konúngr kom þá at ok mælti: svívirði[17] yðr æ[18] svâ[19] rennandi[20], liggr hverr yðvarr um þveran annan; sè þèr eigi at engi maðr ferr eptir yðr. Þá lèt hann blása[21] liðinu aptr á Mörtustokka.

1) stóð, *B.* 2) mjök, *b. F.* 3) spjótin ok kesjurnar, *B*; skot ok kesjur, *F.* 4) *v. B.* 5) hlið, *F*; hönd, *B.* 6) þeim, *B.* 7) Birkibeinum, *b. B.* 8) IV eða, *b. B, F.* 9) *b. B, F.* 10) *v. B.* 11) en, *b. B.* 12) *þ. B*; stóðu, *G.* 13) uppá hina, *B, F.* 14) í berginu, *b. B.* 15) fór svâ flóttinn, *B, F.* 16) um þveran, *B*; um, *F.* 17) sví verði, *B*; svej verði, *F.* 18) *v. F.* 19) *v. B.* 20) ok, *b. B.* 21) öllu, *b. B.*

Í Ryginabergi fèllu XVII menn af Birkibeinum, ok allt hirðmenn, en margir urðu sárir. Þá mælti[1] konúngr[2]: hafizt nú vel[3] við, góðir hálsar[4], þóat vèr hafim fengit slag nokkut; opt verðr slíkt á sæ, kvað selr, var skotinn í auga. Fengit hafa bændr sigr á oss þann sem þeir munu; hèr kom fram draumr[5], sá er mèr birtist, [at ek ætta[6] bók, ok var laus öll, ok mikil svâ, at hún tók mikit[7] af landinu, ok var stolit or einu[8] kverinu; þar hafa bændr tekit menn vâra[9]; hræðizt[10] [því eigi[11] her bænda[12], því at þeir fara því verri förum[13], er þeir eru fleiri saman. Sverrir konúngr [mælti þá enn[14]: snúum vèr hèr[15] upp[16] eptir veginum, ok[17] þar á bergit sem[18] lægra er [fyrir austan þá[19]; [ok var svâ gert[20]. En er þeir komu skamt[21] upp, þá sá þeir yfir her bænda, ok var [allt norðan[22] ok út[23] at sjá sem í skóg sæi. Þá mælti konúngr: þú[24], lávarðr ok Hákon, [synir mínir[25], ok ykkrar[26] sveitir, setit upp merki, ok verit hèr á Mörtustokkum, ok gegnit[27] þeim er hèr[28] eru uppi á berginu, at þeir veiti oss [eigi bak-

1) talaði, *F.* 2) enn, *b. B.* 3) *v. B.* 4) drengir, *B.* 5) minn, *b. B, F.* 6) í nótt; ek þóttumst eiga eina, *B.* 7) mikinn hluta, *B, F.* 8) *v. F.* 9) mína, *B.* 10) hræðumst, *F.* 11) þèr ekki, *B*; ek eigi, *F.* 12) því at, *b. B.* 13) fór, *B.* 14) hóf enn örindit, ok mælti, *B, F.* 15) *v. B.* 16) nú, *F.* 17) leitum, *F.* 18) er, *B.* 19) *v. F.* 20) þeir gerðu svâ, *F.* 21) á bergit, *B.* 22) norðr, *B.* 23) *frá* [bæði út ok suðr, *F.* 24) Sigurðr, *b. B.* 25) *þ. F*; son minn, *B, G.* 26) ykkar, *B.* 27) *hèr tekr A aptr við.* 28) *v. G.*

slettu[1]; en ek man snúa norðr ímóti liðinu því er þaðan ferr. Eptir þetta viku þeir konúngrinn norðr til Frysjubrúar, var þar fyrir búanda herr; þeir skutust á yfir ána[2], ok máttu ekki nærr gángast[3], urðu þá sárir menn nokkurir. Þá sneru þeir konúngr út til íssins, því-at þar voru komnir Vestfyldir ok Þilir ok Raumar[4]; drógust þá þángat þeir, er áðr [voru við[5] brúna, ok var þar kominn þá allr meginherrinn saman, ok var furðuliga mikill, svá at úfært myndi þikkja í mót at gánga, þeim er eigi væri fullkomnir[6] hreystimenn. Áli hèt maðr, hann var Hallvarðarson[7], ok lendr maðr Sverris[8] konúngs; hann mælti svâ: skulum vèr eigi fylkja, herra? Konúngr svaraði: þann sið höfum vèr Birkibeinar upptekit, at fylkja ekki, þá er vèr berjumst, ok rennum at riðlum saman, ok gerum dyninn sem mestan, þá má hverr vera svâ[9] [frammi, sem sjálfr vill hann[10]; gerum harða árásina, ok [hugða ek at búandinn skyldi bogna[11] við; hefir oss nú farit, sem mælt er, at fall er fararheill. Þá bað hann blása, ok mælti: nú fram allir, Kristsmenn, Krossmenn, ok hins helga Ólafs konúngs menn, ok förum dreift! Konúngr sat á brúnum hesti, hann hafði góða brynju, ok sterkan panzara um utan,

1) engi bakslög, *F.* 2) brúna, *hin.* 3) gánga, *F.* 4) Raumdælir, *G.* 5) höfðu verit við, *G*; höfðu varit, *F.* 6) fullir, *G. F.* 7) Hallvarðsson, *G. F.* 8) *b. B.* 9) *b. G.* 10) framarliga sem vill, *B.* 11) munu bændr hugna, *G.*

ok yzt[1] rauðan hjúp, ok víða stálhúfu, svâ sem Suðrmenn hafa, ok undir brynkollu[2], sverð á hlið ok kesju í hendi; hann reið í öndverðu liðinu, svâ at hestrinn tók brjósti við [skjöldum búanda[3]. Birkibeinar þustu fram á tvær hliðar[4] honum við[5] brugðnum sverðum, ok veittu búondum svâ harða atsókn, at þeir, er fremstir voru, vildu[6] gjarna vera firr [meirr, ef þeir mætti, en engi vildi fram fyrir annan[7]. [Slóst þá þegar mannfallit [uppá þá bændr[8]; en felmt[9] á suma, svâ at[10] þá kom hlaup í allan herinn þeirra, ok stefndu inn í Akrshaga[11]. Birkibeinar slógu þeim herðadrengi [ekki mjök hagliga[12], ok fylgðu þeim at landi inn; fèll þar mart af búondum, [ok lá víða um ísinn[13]. Túnsbergsmenn ok allir sæbyggjar[14] höfðu farit á skipum inn [í fjörðinn[15], ok lendu utan [at skörinni[16], ok gengu þar upp; var þat allmikill herr ok velbúinn, þvíat[17] þat voru húsbændr[18] or Túnsbergi ok kaupmenn. Þeir sóttu[19] inn eptir ísinum, [ok ætluðu at þeir[20] myndu hafa beðit[21]. En er Birkibeinar sá [þessa fylkíng,

---

1) ytstan, *F*, *G*. 2) ok panzarahúfu, *b*. *G*, *F*. 3) fylkíng bóndanna ok skjöldum, *F*. 4) liðar, *G*; hendr, *F*. 5) með, *G*, *F*. 6) nú, *b*. *G*. 7) Birkibeinum, ok leituðu aptr milli mannanna; Birkibeinar neyttu þess er þeir sá beran vapnastað á bændum, *G*; tóku Bb. bera höggstaði á bændum, ok neyttu þeir þess, *B*; sá þá b. h. (o. s. frv.), *F*. 8) á hendr bændum, *F*. 9) felmtr, *F*. 10) *frá* [*v*. *G*. 11) Akrhaga, *G*. 12) úhagliga, *F*, *B*; úþarfliga, *G*. 13) *v*. *G*. 14) sjábyggvar, *G*. 15) þángat, *G*. 16) at í skörinni, *F*; við ísbrúna, *G*. 17) *v*. *G*, *F*. 18) bændr, *G*. 19) sækja, *G*. 20) hinir, *F*. 21) *frá* [*v*. *G*.

þá viku þeir í[1] móti; þá mælti konúngr: enn mun oss [vera fengit[2] nýtt starf, ok verðr nú skamt í milli; [snúum vèr nú[3] [í móti þeim; er þetta miklu minna fjölmenni en hit fyrra[4], [ok munu[5] þessir [hafa þvílíka kaupferð[6] sem hinir fyrri[7]; ok[8] bað lúðrsveininn blása ákafliga; tók þá herrinn út eptir ísinum [ok fór óðfluga, svâ sem þá væri þeir spánýir[9]. [En lið þeirra Túnsbergsmanna[10] nam stað ok þyrptist[11] saman [við þessa sýn, væntu sèr liðsinnis[12] af því liðinu er bændr höfðu uppi í haganum; en Birkibeinar[13] hljópu at þeim, ok gáfu þeim höggin[14], sem þeir voru vanir, [svâ hit fyrsta[15], at þar lágu Túnsbergsmenn, sem þeir komu saman[16], svâ þykkt sem unnvörp væri, en þeir snerust[17] á rás, er eptir lifðu; ok varð þessi viðtaka skömm. Birkibeinar ráku [þenna flótta[18] út eptir ísinum, ok felldu mart, þvíat þeir voru flestir á skóbroddum, en flóttamenninnir á berum sólum, [en ísinn gerðist háll af blóði[19]. Konúngr reið

1) lið þeirra, þá snúa þeir þángat á, *G.* 2) fást, *G*; fá, *F.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) *frá fyrra [b. F.* 6) fara slíkum förum, *G.* 7) eða verrum, *G.* 8) konúngr, *G.* 9) *v. G.* 10) er þeir sá þetta, *b. F.* 11) Túnsbergsmenn þyrptust, *G.* 12) fulltíngis, *F.* 13) er þeir sá hvar Birkibeinar fóru; urðu þar skjótir atburðir; runnu Birkibeinar, *G*; en Birkibeinar görðu þeim skjótari atburði, ok mátti þar engi annars bíða, *F.* 14) stórhögg, *B*; hneggiun, *F.* 15) var sú hin fyrsta, *F.* 16) *frá [* lágu Túnsbergsmenn þar sem þeir fundust, *G.* 17) tóku, *G.* 18) flóttann, *G*; þá, *F.* 19) *v. G.*

nær þeim, [ok voru þat hans handaverk[1], at hann veitti eitt spjótlag hverjum [er hann vâ at[2], en Birkibeinar veittu [eptir hverjum embætti sem þurfti[3]. Þar fèllu margir góðir [kaupmenn: Sveinn sveitarskítr[4], Sigurðr tálgi ok margir aðrir[5]; þeir flýðu til skipa sinna, en sumir stukku[6] upp í hagann [til móts við Vestfyldi[7]; [þeir drógu enn saman múginn í haganum[8]. [Svâ er sagt, at þá er konúngr lèt kanna her sinn, at skorat væri nær hálfum þriðja tigi hundraða[9]; en þá er [þeir komu við búandamúginn[10], þótti þat sem bjöllr[11] einn væri, [ok ætluðu menn at vera myndi XX móti einum; vildi konúngr fyrir því ekki saman fylkja liði sínu, at honum þótti sem búanda herrinn myndi lúka[12] umhverfis þá; ok í þeima eltum[13] riðlaðist hvârttveggja liðit, ok [gekk á[14] sveitum, [höfðu ýmsir betr[15]; voru þar [í mörgum stöðum stórar orrostur[16], svâ at [þar mætti vel margar frásagnir afgera[17], en [eigi fær[18] þat allt ritat á einni bók[19]; er mest frá því sagt, hvat er[20] þar varð til tíðinda, er

1) var þat hans verk, *F.* 2) *v. G.* 3) þeim þá embætti eptir til dauða. *G*; veittu eptir, hverjum sem þurftu, embættit til dauða, *F.* 4) *frá* [drengir, *G.* 5) góðir drengir, *b. F.* 6) *v. G.* 7) *v. G.* 8) dróst þar enn saman múgr manns, *G.* 9) *frá* [Konúngr hafði í fyrstu hálfan þriðja tug hundraða, *G.* 10) hann kom til móts við bændr, *G.* 11) böllr, *G*; bálkr, *B.* 12) lykja, *F.* 13) eltíngum, *B, F*; *frá* [*v. G.* 14) gengust at, *G.* 15) *v. G.* 16) víða miklir bardagar, *G.* 17) illar (*v. F*) frásagnar myndi vert þykkja, *G*; *F.* 18) verðr, *F.* 19) *frá* | því látum vèr þat liða, at eigi verðr allt ritat, ok, *G.* 20) *v. G.*

konúngs merkit fór, ok hann sjálfr var[1] viðstaddr.

Frá konúngssonum ok bændum.

164. Nú[2] er at segja frá [Sigurði lávarði ok Hákoni[3] konúngssonum, ok [frá bóndum[4], þeim er lágu á Ryginabergi; þeir sá at Sverrir konúngr átti miklar eltur á ísinum, [ok bændr myndu þurfa liðveizlu; þeir eggjuðust at, ok rèðu ofan fyrir bergit með sínu liði. En er þetta sá Sigurðr lávarðr ok þeir fèlagar, rèðu þeir í móti þeim[5]; var fyrst[6] milli þeirra dalverpi nokkut, ok hittust[7] þar í dalinum; varð þar hörð orrosta. Birkibeinar höfðu CCCC manna, en bændr nær XX hundruð. [Bændr sóttu at fast[8], voru Birkibeinar bornir ofrliði, ok flýðu þeir þá ofan í göturnar; [stefndi Sigurðr lávarðr ofan í bæinn, ok hleypti [með[9] hesti[10] inn í Hallvarðarkirkju, ok mart fór manna[11] með honum; en Hákon ok Svína-Petr ok sumt liðit stefndu fyrir[12] ofan Nunnusetr, ok svá á ísinn til móts við konúnginn. Bændum fór ekki fimt at reka flóttann[13], gengu þeir [ofan í bæinn með fylktu, ok dreifðust þeg-

1) varð, *G.* 2) svá, *G.* 3) *v*, *G.* 4) bændum, *G.* 5) *frá* [ráðast þeir ofan af berginu ok ætla til móts við sína menn; Sigurðr lávarðr snýr nú á mót þeim við sína sveit, *G.* 6) þá, *F.* 7) fundust, *G.* 8) *v. G.* 9) á, *G.* 10) *frá fyrra* [Lávarðr hleypti til þess er hann kom, *G.* 11) þanninn, *b. G*; þángat, *B.* 12) *Hèr vantar annat blað í skinnbókina A, ok setst því aptr hèr þess innihald eptir G.* 13) þeir vildu gæta sigrs síns, ok, *b. F.*

ar[1]; ok skipuðu til skytnínga, hvar hverr skyldu drekka um kveldit. Þeir gengu ok ofan til skipa[2] konúngs, [þar sem upp voru sett[3]; vildu sumir brenna, en sumir mæltu á mót, ok kvoðuzt eigi vildu spilla gersimum sínum; [sneru síðan[4] upp um Nunnusetr, ok slógu[5] fylkíng. Sverrir konúngr sá fylkíng bænda[6], hèt hann þá enn á [sína menn, ok[7], bað þá enn vel viðhafast: þvíat allt mun spyrjast, sagði hann, hvârir hraustastir[8] eru. Mèr lízt svâ, sem bændr, þeir er vèr fundum í morgin, vilì enn finna oss; er [þat ok vel[9] at vèr minnimst við þá [þeirra svaðilfara er þeir veittu oss[10], munu [vèr nú standa [allir jafnhátt[11], ok þurfa eigi at klifa í berg upp at þeim. Sneri þá konúngrinn at þeim [við sínu liði[12], tókst þar[13] hörð orrosta[14] ok valt[15] til vanda[16], svâ at bændr[17] flýðu upp fyrir norðan bæinn[18]. Hákon konúngsson fylgði

1) með fylktu liðinu ofan í bæinn, en er þeir fengu viðtöku (viðstöðu, *F*), þá dreifðust þeir í bænum, *B*, *F*. 2) Sverris, *b*. *B*. 3) er þau voru upp sett, *B*, 4) þat rèðu þeir af, at þeir stefndu liðinu, *B*; þeir rèðu forráðamenn; þá stefndu þeir liðinu, *F*. 5) skutu þar á, *F*. 6) hafði hann þá nýskilizt (skilizt, *F*) við Túnsbergsmenn, *b*. *B*, *F*., 7) lið sitt, *F*. 8) fræknastir, *F*, 9) nú þat vel fallit, *F*, 10) þeir drápu menn vora, *B*. 11) jafnhátt sem þeir, *B*; *frá fyrra* [munu þeir nú standa jafnhátt sem vèr, *F*. 12) með lið þat er hann hafði, *F*. 13) en, *b*. *B*. 14) veittu bændr viðtöku um hríð en þó, *b*. *F*. 15) brá, *F*; enn, *b*. *B*. 16) ok lauk, *b*. *B*. 17) *þ*. *B*; þeir, *G*, *F*. 18) ok svâ upp til Valabergs, *b*. *B*; Volkabergs, *F*.

þeim, ok drap af þeim mart manna[1]. Sverrir konúngr sneri suðr um geilarnar hjá Sútarabúðum, ok svâ fram til Hallvarðskirkju; þá [laupa þeir[2] Lávarðr út or kirkjunni. Konúngr mælti til hans: þínar verða flestar[3] jafnastàr; litla von eiga Birkibeinar þar góðs höfðíngja er þú ert, ok [er sem kveðit var[4]:

Úlikr ertu þeim er framráðir
yðrum niðjum, fyrri voru.

Ok enn mælti hann til [þeirra Birkibeina[5], er í kirkjunni voru: úlíkir eru þèr enum fyrrum Birkibeinum, þeir er gengu til lands með mèr móti Magnúsi konúngi; þeim þótti ek ekki nýtr til at vera í orrostum þeim; [ok sögðu[6] þeir þó at varygð[7] gengi til, en [allir aðrir sögðu mèr bleyði til gánga, en[8]:

fárr er hvatr
er hrærast[9] tekr
ef hann er í bernsku[10] til[11] blauðr.

---

1) en er þeir sá at ekki fór meginherinn eptir þeim, þá tóku þeir við uppi við Valkaberg, (*F*; Valaberg, *B*); ok varð þar allhörð (enn hörð, *F*) orrusta, *b:* *B*, *F*. 2) hleypti Sigurðr, *B*. 3) allar, *B*. 4) kemr hèr at því sem kveðit er, *B*. 5) liðsins þess, *F*. 6) er þeir háðu, kvoðu, *B*. 7) varúð, *B*. 8) aðrir sögðu at mèr gengi bleyði til, en þatt er satt sem mælt er, at, *B*. 9) hræðast, *F*, (*þannig líka hin konúnglega skinnbók Sæmundareddu*); hrörna, *B*, *eins og Rask hefir viljað leiðrètta edduvísuna með getgátu einni, en þó sannsýnilegri*; hrærast, *sem hèr stendr, er án efa sá rèttasti lestrarmáti, sem hèr fyrst er uppgötvaðr í Sverrissögu. Sæm. E. hefir nú* hræðast, *sem augsjáanlega er rángt.* 10) barnæsku, *Sæmundar-Eddu.* 11) *v. F, ok líka Sæm. E.*; *sjá annars, um þetta vísubrot úr elstu Eddu, formála vorn fyri þessari útgáfu Sverris-sögu.*

En nú í hvert sinn er vèr berjumst, þá em ek fyrstr, ok þikkja þeir nú snillingar er jafnfram [fara mèr[1], ok vel vil ek þeim [þakka sína fylgð, en þèr erut[2] þeim úlíkir[3]; sigrast hafa[4] þeir[5] í dag, en[6] þèr hafit eltir verit; farit nú eptir[7] bændum, ok gjaldit þeim bakslettu, ok [hafa betri drengir, en þèr erut, rekit þá á flóttann[8]. Sneri konúngr þá upp or kirkjugarðinum, en margir menn minntust til kirknanna. Þá mælti konúngr: miklu eru þèr nú Birkibeinar trúræknari[9] en fyrr; þèr látit nú sem þèr skulit hverri[10] kirkju sleikja, er þèr komit til, en þat er lengstum[11], at þèr rækit lítt kirkjurnar. Reið konúngr þá upp um göturnar, ok fylgði honum mikit lið, hendu þeir drjúgt af bændum[12]. Þá sá þeir norðr á Valkaberg[13], at þar[14] riðu vâpn á lopti, ok sneri konúngr þá þann veg[15]; varð þar brátt mikit mannfall[16]. Bændr [snúa þá enn undan, ok renna[17] sem mest megu[18] þeir, sumir eptir vegunum, en sumir [annan veg[19]. Var svâ [optast um[20] daginn, at þegar bændr tóku undan með rakhlaupinn[21], þá drógu þeir optast

1) mèr eru, *B.* 2) taka ok þakka er svâ gera. Eru þèr, *B.* 3) er, *b. B.* 4) enn, *b. F.* 5) *v. B.* 6) er, *B.* 7) þeim, *b. F.* 8) verit nú drengir, ok rekit þá, *B.* 9) trúmeiri, *B.* 10) hverja, *B.* 11) optast, *B*; endranær, *F.* 12) um leiðina, *b. B.* 13) Volkaberg, *F*; Valaberg, *B.* 14) út, *b. F.* 15) at flokki bænda, *b. B.* 16) þegar hann kom til, ok vissi þat í flokk bændanna, *b. F, B.* 17) sneru þá skjöldum við, en sumir köstuðu, ok leituðu svá lífshjálpar undir fóta aflit (fótatraustit, *F.*; ok runnu, *B, F.* 18) máttu, *B.* 19) híngat ok þángat, ok forðuðu sèr svâ, *F, B.* 20) allan, *B.* 21) hraklaupinu, *B*; raklaupinu, *F.*

íbraut; var þat mestr þorri múgsins er undan setti[1], en þó fèll svâ mart, at þat var tortalit, þvíat mart fannst líkanna eigi fyrr en um vârit.

Sigr Sverris konúngs á bændum[2].

165. Sverrir konúngr lèt blása öllu[3] liðinu [ofan á[4] Mörtustokka, ok er hann kom þar, mælti hann: setìst [menn nú niðr[5] ok hvíli sik; ok þjónustusveinar fari ofan í bæinn, ok taki mönnum snæðíng[6] ok drykk; [ok svâ var gert[7]; bundu þá margir menn sár sín[8], var þat um nónskeið. Þá sá þeir yfir í Akrshagann[9], at þar dróst saman lið mikit, ok kom[10] hvaðan æfa til; [var þat enn[11] bændaherinn[12]. Bændr flyktust[13] saman á austanverðum Akrshaga[14] við ísinn, ok höfðu þar[15] [ráðagerðir sínar[16]; vildu[17] sumir[18] heim snúast[19], en þeir er [þrástir vorú[20] á sitt mál [vildu enn berjast; sögðu Birkibeina nú mundu vera svâ sára ok vígmóða, en marga fallna, at nú mundi engi dugr í þeim vera[21]: eða hví varð engum þat

1) komst, *B*; dróst, *F*. 2) *þ. P*; Enn um bardaga, *G*. 3) *v. B*. 4) upp til, *B*. 5) nú liðit, *F*. 6) *þ. F*; snæð, *G*; mat, *B*. 7) var þetta þángat borit, *F*. 8) ok bjuggust um; dvöldust þar mjök lengi, *b. F, B*. 9) Akrshaga, *F*. 10) samnaðist, *F*. 11) þat var sá, *F, B*. 12, er þeir höfðu fyrr við átt um daginn, *b. F, B*. 13) fylktust, *B*. 14) haganum, *B, F*. 15) tal sitt ok, *b. F, B*. 16) ráðagjörð, *F*. 17) mæltu, *F*. 18) at þeir skyldu, *b. F*. 19) snúa, *B*. 20) einna voru þrástir, *B*; hvatastir voru, *F*. 21) *frá* [sögðu svâ: þat eina er fallit af liði vâru, at vèr erum enn ekki verr færir (viðlitnir, *F*) at berjast nú, en í fyrstu. Birkibeinar hafa látit lið mikit, en mart mun vera sárt ok mótt; mun ekki við þá at berjast nú er fallnir eru, (munu þeir eigi hinir sömu, *F*), *B, F*.

fyrir at drepa konúnginn, er hann reið í hendr oss; þat veit guð, ef hann ferr svâ optarr[1], at hann skal aldri braut komast, [því at eigi munum vèr[2] komast í betra færi [en nú[3]; verðum við vel [ok gæti hverr annars[4]; sveitarhöfðíngjar bænda taka nú allir samband, ok handfestu með sèr at engi skal renna[5] frá öðrum; stóðu þá upp ok fylktu liðinu [sem bezt[6], ok [skipaðu[7] til, hverir hlífa skyldu, eða hverir höggva skyldu[8] [eða leggja, ok skipa saman bogmönnum sínum[9], [þóttust nú öruggir fyrir Birkibeinum. þetta sá Birkibeinar, at bændr bjöggust til orrostu. Konúngr stóð[10] upp, ok mælti: "[þat man hèr sannast[11] um þessa bændr, [sem mælt er[12], at seint þrýtr þann er verr hefir; mèr [sýnist svâ sem[13] þeir muni enn vera búnir til [orrostu at berjast[14]; [ok man oss þat til Birkibeinum, at [þeir aki á oss engan bug[15]; sækjum enn á fund þeirra[16], ok gerum þeim nú þá sömu hríð[17], er þá fýsi [heldr heim, en eiga lengr við oss Birki-

[1]) enn, *B.* [2]) enda munum vèr aldri, *B.* [3]) við hann; en ef vèr förum heim (aptr, *F*); við svâ búit, ok ljám Birkibeinum vald á oss, þá strjúkum vèr aldri síðan frjálst höfuð, *B, F.* [4]) ok stöndum fast, þó at Birkibeinar leiti á oss, ok vari hverr sjálfan sik, at engi renni, *F, B.* [5]) *Hèr tekr A aptr við.* [6]) vandligast, *B*; *frá* [*v. G.* [7]) skipa allt, *G.* [8]) *þ. F;* skulu, *A, G.* [9]) *frá* [*b. G, F.* [10]) *frá* [ok þikkjast nú öruggir. þetta allt sèr Sverrir konúngr, ok stendr nú, *G.* [11]) hèr kemr at því, *F.* [12]) *v. G.* [13]) lízt svâ, *G, F.* [14]) bardaga, *G, F.* [15]) at láta sjá á oss engan bilbug, *F;* at ljá þeim á oss engan bug, *B.* [16]) *frá fyrra* [bardaga, skulu vèr þá láta enn engan bilbug finna á oss, *G.* [17]) *v. G.*

beina[1]; látum nú sem ver sèm spánnýir. Eptir þetta lèt hann blása herblástr, ok [vendi síðan[2] ofan með liðinu til íssins. Gerðu þá Birkibeinar harða atrás[3] búondum; [bændr tóku ok við hit harðasta[4], varð þar mikill bardagi. Konúngr sjálfr [reið (fram) á fylkíng búanda, ok freistaði svigs á, en ef þar gekk eigi, þá reið hann at í öðrum stað; fór hann æ svâ, kom fram í öðrum[5] stöðum[6]. Bændr kendu fullgerla konúnginn, ok mælti hverr til annars: drepi hann, höggi hann, [leggi hann[7], drepi hestinn undir honum; þetta var mælt, en eigi gert. Ok er þessi orrosta hafði staðit um hríð, þá [er frá lyktunum at segja, at[8] raufst fylkíng búanda, [ok skildist lið þeirra[9]. Bændr höfðu troðit gadd[10], þar er þeir höfðu fylkt[11], ok er Birkibeinar voru uppkomnir á gaddinn[12] hja þeim, þá endist bændum eigi [orðahaldit með öllu um[13] sambandit; [varð þá á þá leið[14] at þeir sömu er aldri sögðust skiljast mundu[15], þá flýði sinn veg[16] hverr; ok er allr [búanda

1) *frá* [heimleiðis; er þat ráð at kasta klíngínum ok svâ könnunni, *G*; eigi til annarar, ok fari heldr heim; er oss (*o. s. frv.*) . . . könnunum, *F*. 2) snýr, *G*; sneri, *F*. 3) árás, *hin*. 4) likligasta, *F*; *frá* [*v. G*. 5) ymsum, *B*. 6) *frá* [var jafnan fremstr sinna manna, *G*; fór hann svâ víða, *F*. 7) *v. F*. 8) *v. G*. 9) *frá* [dreifðist brátt liðit, *F*; skildist lið þeirra, ok tók at dreifast, *B*; lugu þá lindiskildínnir at þeim ok dugðu eigi fyri kesjum Birkibeina, *G*. 10) *þ. G, F*; galld, *A, B*. 11) *þ. hin*; fylgt, *A*. 12) *þ. F*; gaddit, *G*; galdit, *A*; galdinu, *B*. 13) *v. G*. 14) bar þat á þá leið til, *B*. 15) *frá* [. þat, at þeir myndu aldri skiljast, þvíat, *G*. 16) sig (*stig?*) *G*.

herrinn[1] kom á flótta, þá endust þeim[2] ekki vegirnir, ok dreifðist liðit alla vega fbrot. Birkibeinar sóttu[3] fast eptir, [ok felldu mikinn fjölða; riðluðust þeir í ferðinni eptir[4]; fram í haganu var nokkurr kjarrskógr. Áli Hallvarðarson hafði allan búnað með sama móti sem konúngr; hann reið fram í kjörrinn[5], ok[6] fátt manna [fylgði honum[7], bændr komu at[8] svífandi[9] ok drápu hann; fèkk hann slag utan undir kinnina[10] ok á hálsinn, var þat hans banasár; síðan flettu þeir af honum vâpnum. Eptir þetta slá þeir upp miklu ópi, ok [sögðu at þá var konúngrinn[11] fallinn; [en er Birkibeinar heyrðu þetta, varð þeim[12] úbráðara um [atsóknina, ok fór þessi kurr brátt hvârtveggja með búondum ok Birkibeinum[13]; drógust þá saman [sveitirnar hvârartveggju[14]. Ok er konúngr heyrði þat[15], [lèt hann blása herblástr, ok reið fram[16] djarfliga[17]; fundu þá bændr at þeir myndu smærra steikt hafa en [þeir ætluðu[18]. Sóttu Birkibeinar þá [fram um kjörrinn[19], ok fór konúngsmerkit fremst. Síðan fóru þeir fram um engjar[20] nokkurar, ok[21] við berg nokkut fundu þeir

1) bóndàmúgrinu, *G.* 2) *b. G.* 3) þá ok, *b. G.* 4) *b. B.* 5) kjörrina, *B.* 6) við, *G.* 7) *v. G.* 8) honum, *b. G.* 9) vífandi, *B, F.* 10) eyrat, *B;* húfuna, *G; F.* 11) segja konúnginn, *G.* 12) Birkibeinum varð nú þegar, *G.* 13) eptirförina; fór nú þessi kurr um allan herinn, *G.* 14) flokkarnir hvârirtveggju, *G.* 15) þetta, *G.* 16) hart ok, *b. F.* 17) *frá* [reið hann fram ok lèt blása, *G.* 18) haft konúnginn á teinum, *G;* (teini, *B, F*). 19) djarfliga undir kjörrin fram, *B.* 20) eggjar, *B.* 21) *frá* [*v. G.*

mikinn samnað búanda, [ok veittu Birkibeinar þegar árás; varð þar hörð [orrosta ok mikil, dreif þángat til hvârratveggju liðit[1]; urðu þeir bændr þá enn mjök tannsárir sem fyrr, ok leiddist þar at vera, ok vildu heldr heim[2], runnu nú víðs[3] vegar íbrot. Birkibeinar drápu slíkt er þeir náðu[4], ok[5] fylgðu þeim allt til nætr. Konúngr gaf grið um daginn hverjum er [beiddist, ok á hans fund komst[6], þorfiðr[7] blindi var tekinn, ok gaf konúngr honum grið. Einn búandi var sá er tekinn var III sinnum um daginn, ok gaf konúngr honum í hvert sinn grið, en hann hljóp[8] enn[9] til búanda [ok barðist[10]; hit fjórða sinn var hann tekinn ok drepinn. Konúngr fór um kveldit aptr í bæinn; hann setti um nóttina vörðu alla vega [frá bænum[11]. Um morguninn eptir [lèt konúngr blása til þíngs[12], ok þakkaði bæjarmönnum liðveizlu sína, ok sínum mönnum trúliga[13] fylgð[14]; talaði þar um mörgum fagrligum orðum: [höfum vèr þess við notit, segir hann, er eigi þeystist allr senn þessi múgr á oss, ok þess vænti ek, at eigi komi optarr slíkt ofrefli í móti oss; ok [þess vænti ek, at[15] trautt munu dæmi til finn-

1) *frá síðara* [atgánga, *F.* 2) leita, *b. F.* 3) *þ. F, B*; vitz, *A.* 4) vildu, *F.* 5) *frá fyrra* [varð þar allmikit mannfall; leiddist bændum þar staðan þá, ok runnu þá á sína sundrúng hverr, sem mest mátti. Birkibeinar, *G.* 6) beiddi, *G*; vildi á hans fund komast, *F.* 7) þorviðr, *G, F.* 8) *þ. hin*; ljópst, *A.* 9) hvert sinn, *G, F.* 10) *v. G.* 11) *v. G.* 12) hafði konúngr þíng, *G.* 13) góða, *F*; *v. G* 14) ok föruneyti, *b. G, F.* 15) *v. B.*

ast, at menn hafi barizt[1] við slíkan mug, með eigi meira lið en vèr höfðum. Ek vil ísinn láta höggva í gögnum út, svâ at skip vâr[2] megi fljota; skulu fjórir menn höggva faðm á lángan[3], en [IIII á breiðan[4], ok fægja vökina[5] eptir sèr; [skal svâ höggva dag eptir dag þar til er út kemr[6]. Eptir þat lèt konúngr bera á taum á ísinn, en skora liðit; voru at þessu verki bæði liðsmenn ok kaup(menn) ok bæjarmenn, varð þetta sýslat[7] á fám dögum; lèt konúngr flota skipunum, þegar er mátti, [ok flytja út or bænum, lætr síðan búa skipin[8], ok hèlt brot or firðinum; [fór síðan leið sína norðr í Víkina, svâ at[9] hann kom páskaaptan til Björgynjar. [Allir[10] urðu honum fegnir[11], ok mest fyrir þá sök[12], at [þeir höfðu af nokkurn spraka[13], at Baglar [væri á leið norðan, ok ætlaði til bæjarins brátt[14].

Viðreign Birkibeina ok Bagla[15].

166. Páskadaginn, þá er sól var skamt farin, sá varðmenn skútur Bagla, [at þeir rèru[16] norðan fyrir Hegranes, ok stefndu til bæjarins; varðmenn blèsu ok vökðu herinn, ráku Birki-

1) *þ*, *B*; barðz, *A*; *frá* [*v. F.* 2) *frá fyrra* [ok tók þeim góð dæmi, *G*; (ok forn, en bændum hörð dæmi, *B*). En þat er vili minn, segir konúngr, at ís sè höggvinn, svâ at skipum vârum, *G*. 3) *frá* [fjórir m. h. faðms lángt, *F*; faðm á lengð, *B*. 4) *þ. G*, breidd, *frá* [fjögra breiðan, *F*. 5) *b. G.* 6) *b. G, F.* 7) gert, *G*. 8) *v. G.* 9) *v. G.* 10) þá var þat annat sinn at (er, *G*) allir Björgynjarmenn, *G*, *F*. 11) *frá* [allr borgarlýðr varð honum feginn, *B*. 12) skyllt (*skyld*), *G*. 13) pata, *B*; frètt af, *F*; *frá* [þeim var sagt, *G*. 14) mundi koma at finna þá, *G*. 15) *þ. P*; Birkibeinar eltu Bagla, *G*. 16) er reyru, *G* (róa, *F*).

beinar þegar af sèr tjöldin. Konúngr bað þá eigi vera of[1] veiðibráða, ok láta Bagla róa inn á vâginn; eigi voru [viðurnar lagðar[2] á konúngs skipum[3], [en þat sá Baglar, ok ætluðu[4] at kaupskip væri. Ok er þeir rendu á vâginn, lá brá þeim öðru fyri grön[5], þvíat [Birkibeinar höfðu áðr út snúit skipum sínum, ok sezt við árar, þeystu þá sem harðast at þeim; sá Baglar þá ok kendu hvârtveggja, Sigrfluguna, merki Sverris konúngs, ok Andvöku, lúðr hans[6]; tóku þar allir eitt ráð, lètu rista árar á [annat borð[7], [en rèru sem mest á landborða[8], ok sneru svâ suðr undan. En áðr þeir fengi snúit öllum skipum sínum, Baglar, þá rèru Birkibeinar á II[9] skútur[10], svâ at þegar vissi[11] kjölrinn[12] upp[13]. Rèru þá hvârirtveggju sem [við komust; var Böglum nær róit, ok hleyptu sumir upp í Grafdal, en konúngsefni ok Hreiðarr hleyptu at með nokkurum skipum í Gýgisvík[14]; sumir viku suðr enn lengra. Birkibeinar fylgðu þeim, ok drápu af þeim mart manna. Sverrir konúngr lagði at í Gýgisvík, tók þar skip Bagla, ok felldu þar mart manna[15]; en

---

1) *b. G, F.* 2) lágar, *B*; *frá* [viðurnir uppreistir, *F.* 3) skipinu, *G.* 4) ok hugðu Baglar, *G.* 5) brún, *B.* 6) *frá* [þá þeyttu Birkibeinar sem fastast út at þeim öll skipin; kendu Baglar þá ok merkit, ok svâ lúðrinn Andvöku, *G.* 7) útborða, *B.* 8) reyru á annat, *G.* 9) *þ. hin*; V, *A.* 10) *þ. G*; skútum, *A.* 11) horfði, *B.* 12) niðr (*rángt*) *F.* 13) á báðum, *b. G, F.* 14) Gygvisvík, *F.* 15) *frá* [mest; Baglar hleyptu at, sumir í Grafdal, sumir í Øgursvík; Birkibeinar felldu af þeim mart manna, en, *G.*

höfðíngjar þeirra drógust undan. Fór konúngr þá aptr til bæjarins, en Baglar drógust[1] enn saman, ok rákust austr í Vík; tóku bændr vel við þeim, ok bundu þeir[2] saman enn[3] sín vandræði.

Frá ferðum Sverris konúngs[4].

167. Sverrir konúngr dvalðist um hríð í bænum, ok stefndi [at sèr[5] or hèruðum [liði ok leiðángri, ok bjóst um várit með mikinn her[6], hafði mörg skip ok stór; þá hafði hann [Höfðabúzuna miklu[7]. Hann fór suðr með landi ok svá austr til Víkr; en er hann kom [til Víkrinnar austr ok[8] til Túnsbergs, þá voru þar Baglar fyri[9]; þar var Hreiðarr sendimaðr við mikla sveit, [ok sátu þar til landvarnar af hendi Vestfylda móti Birkibeinum[10]; þeir höfðu sezt uppi[11] á Túnsbergi[12], ok gert þar mart[13] til varnar[14], II kastala, annan norðr á bergit, en annan suðr yfir götunni, er upp liggr frá Lafranzkirkju. Sverrir konúngr [dvalðist ekki at þessu sinni í Túnsbergi; hann[15] mælti, þá er þeir rèru or bænum: svá gott sem yðr Böglum þikkir nú bergit, svá íllt skal yðr þat þikkja eitthvert sinn. Sverrir konúngr fór þá austr í Víkina, en bændr höfðu allt samnað fyrir, var þar kominn þegn ok þræll; mátti konúngr

1) heimtust, *hin.* 2) *b. G.* 3) *b. G.* 4) *þ. P*; Baglar voru á berginu, *G.* 5) *þ. G*; allt, *A.* 6) mörgu liði, hann, *G.* 7) Hundabússuna, *G.* 8) *v. G.* 9) *b. G, F.* 10) *v. G.* 11) upp, *G, F.* 12) Túnsberg, *G, F*; bergit, *B.* 13) *v. G, F.* 14) varna, *G.* 15) *v. G.*

[ok hans menn[1] hvergi koma[2] á meginland[3], [en drepnir menn af þeim hvar sem staddir[4] voru[5], [en skotit á þá, ef þeir færi nær meginlandi[6]. [Þar var þá með bændum Sigurðr jarlsson, Hallvarðr bratti, Loðinn Pálsson, Ámundi burst, ok margir aðrir sveitarhöfðíngjar[7]. Sverrir konúngr fór austr með landi allt til Konúngahellu, stefndi hann þar þíng við bændr; ok með því at konúngr var fjölmennr [ok hafði mikit lið[8], en bændr voru þar engir, þeir er til Oslúar[9] höfðu farit [á hendr konúngi[10], þá[11] komu bændr til þíngs. [Konúngr krafði þá leiðángrs ok liðagjalds, ok fann enn mart til saka[12]. Bændr[13] gengu undir öll álög[14], [ok var þeim konúngi[15] fángalaust[16] annat. Veik þá konúngr aptr ok átti[17] þíng í Orðost[18] við bændr, ok krafði þar enn[19] hins sama[20], ok sagði svâ: ek vil biðja yðr bændr láns um hesta þá alla, er hèr eru í eyjunni; [þikkjumst vèr hafa þurfa[21], en þèr fáit menn til, [ef þèr villt, at [gæta ok[22] hafa aptr[23], [þann tíma er vèr höfum haft[24]. Nú skulu þèr hafa þökk fyrir, ef þèr gerit þetta með góðvilja[25], en

---

1) *v. G.* 2) komast, *G.* 3) landit, *F.* 4) staðnir, *F.* 5) *frá* [*v. G.* 6) *b. F.* 7) *b. G.* 8) *v. G.* 9) Oslu, *G.* 10) *v. G.* 11) *þ. G*; siðan, *A.* 12) sekta, *F.* 13) *frá* [ok, *G.* 14) lög, *F*; konúngs, *b. G.* 15) við konúng, *B.* 16) *frá* [*v. G.* 17) hafði, *G.* 18) Orðrost, *F*; Orþrost, *B.* 19) alls, *G.* 20) sem fyrr, *b. B.* 21) *v. G.* 22) *v. G,* 23) *frá fyrra* [at aptr fari með, *B.* 24) *v. G.* 25) góðum greiðskap, *G.*

hvârt sem er, þá verðum vèr at hafa. Bændr lètu nú til hestana [ok svâ[1] or Þjórn ok öðrum eyjum, ok fluttu æ eptir sèr[2] skipin[3] norðr í Víkina, en búanda samnaðrinn fór æ gegnt þeim á landinu. Ok er Sverrir konúngr kom norðr til Sótaness[4], þá veik hann inn af leiðinni, [ok lagðist þar sem heitir Þarfar[5]; [þar var fyrir samnaðr Bagla, lèt[6] [konúngr eigi á land gánga at sinni[7], Baglar sóttu þá upp á landit til móts við búanda samnaðinn, ok höfðu þíng [allir saman[8] uppi við Forskirkju, ok rèðu þar ráðum sínum; eggjuðu bændr at fara móti konúngi, ok berjast við hann, ok sögðu svâ, at hann myndi brenna [elligar bygðina[9]; tóku nú þat ráð með sèr, [ok sleit svâ þínginu[10]. Snerust þá allir saman[11] til ferðar [móti konúngi[12]; reisti Sigurðr jarlsson þar upp merki.

Bardagi Sverris konúngs við Bagla[13].

168. Sverrir konúngr gekk á land af skipum sínum, ok sagði liðinu at hann myndi þá leita á fund Bagla eða búanda, hvárir sem [fyrir yrði[14], lèzt þá hafa yfrit lengi rekizt fyrir land fram, ok fengit ekki af búondum þat er hann átti[15]. [Hann skipti liðinu, lèt sumt[16]

1) *þ. G*; bæði, *A, F*. 2) *v. G*. 3) *b. B*. 4) *þ. F, G*; Settaness, *A*; Slèttaness, *B*. 5) *v. hin*. 6) *v. G*; *frá* [ok hitti þar fyri safnað bœnda, vildi, *F*. 7) *frá* [*v. G*. 8) *v. G*. 9) ella bygðir, *G*. 10) *v. G*. 11) samt, *G*. 12) *v. G*. 13) *þ. P*; Bændr flýðu fyri Birkibeinum, *G*. 14) *þ. G, F*; væri, *A*. 15) ætti, *G*. 16) eptir lèt hann sumt liðit at, *G*.

gæta skipanna, [en sumt gekk upp, ok var þat meiri hlutr liðsins[1]; voru þá hafðir hestar, þeir sem til voru, en [sumt var á fæti[2]; fóru nú um daginn, ok höfðu bændr eytt bygðina alla. Þat var um nónskeið, er[3] konúngr var kominn á berg nokkut, ok [nam þá stað ok mælti[4]: nú munum vèr snúa aptr ofan, ok skal nú brenna [taka alla[5] bygðina, [hvar sem vèr förum[6]. Ok [litlu síðarr[7] kom maðr til konúngs, ok [kallaði: hèr fyrir norðan bergit, ofan um[8] dalina, ferr nú búanda herrinn[9]. Konúngr mælti: [sú man þá vera vâr ráðagerð, at snúa þannig móti þeim, ok freista [hve þá skapist[10]; ok bað[11] blása herblástr[12]; sótti þá liðit [til hans[13], sneri hann ok þegar norðr í dalinn, ok fór hans sveit fremst. Ok er bændr sá þetta, [tóku þeir[14] til vâpna sinna; fórust í mót, ok fundust þar sem [til annarrar handar var skógr[15] nokkurr, en á aðra[16] leirubekkr lítill; [voru þar ok nær akrar nokkurir[17]. Konúngr reið þegar á, er hann kom at, [ok þar ímót voru fremstir[18] sveitúngar Sigurðar jarlssonar, ok höfðu þar merki hans, en hann var hvergi nær[19]: var

1) *v. G.* 2) þorrinn gekk, *G.* 3) at, *G.* 4) þá mælti hann, *G.* 5) *v. G.* 6) *v. G.* 7) í þessu, *G;* í tölunni, *F.* 8) völluna ok, *b. F.* 9) *frá* [sagði, at bændr færi ofan fyri norðan bergit, *G.* 10) hvat þá skipist at, *B;* hve ferr, *F.* 11) lúðrsveininn, *b. B.* 12) *frá fyrra* [þá munum vèr fyrst snúa til móts við þá, ok bað lúðrsveininn blása, *G.* 13) undir merki, *G.* 14) köstuðu þeir kaussunum, ok tóku, *G.* 15) hamar, *B.* 16) *þ. G; frá* [var, *A.* 17) *v. G.* 18) voru þar fyrir, *G;* 19) í nánd, *G.*

þar hörð viðrtaka[1], [ok dróst konúngi skjótara liðit, en bændr litu meirr á, ok gerðu ráð sitt, hvárt betra myndi vera fram at fara eðr aptr; felldu Birkibeinar þá flesta alla sveitúnga Bagla, þá er frammi höfðu verit[2], var þá merkit niðr höggit; [voru þá ok bændr[3] fullráða[4], at [allir vildu[5] firrast Birkibeina; slóst þá á flótta allr herr búanda, en Birkibeinar fylgðu þeim, ok drápu [þar mart fólk[6]; vendu[7] aptr um kveldit til skipanna: varð bardaginn við [bæ þann er heitir[8] á Skarfstöðum[9].

Sverrir konúngr lèt brenna bygð fyrir bændum[10].

169. Eptir um daginn komu ofan bændr ok leituðu sèr griða. Sverrir konúngr gaf grið öllum þeim er beiddust; komu þá ofan margir bændr ok fluttu stór gjöld konúngi. [Síðan flutti Sverrir konúngr braut herinn, ok snerist[11] norðr í Víkina. [Hann lagði[12] upp í fjörð þann er heitir Hornesfjörðr[13], ok gerði búondum boð, at þeir [skyldi ok[14] sættast við hann; komu sumir [ofan[15] til sættar[16], en sumir eigi; ok þeir voru miklu fleiri er eigi komu, [allt fyrir austan ána um Agðir, ok [treystust

1) svipan, *G.* 2) *frá* [fèll þar nær öll sveit Sigurðar, *G.* 3) allir, *G.* 4) fullfúsir, *F.* 5) *frá* [at, *G.* 6) af þeim mikinn múg, *G.* 7) sneru, *G.* 8) bæinn, *G.* 9) *þ. hin*; Skarpstöðum, *A.* 10) *þ. P*; Frá Sverri konúngi ok mönnum hans, *G.* 11) konúngr snýr þá, *G.* 12) ok, *G.* 13) *þ. B, G*; Hornsnesfjörðr, *F*; Fjörnesfjörðr, *A.* 14) kæmi at, *G.* 15) *b. B.* 16) *frá* [*v. G.*

þeir[1] á þat, at Baglar myndu koma þeim til fulltíngs[2]. Ok er konúngr hafði legit þar [um hríð[3], þá gekk hann upp í bygðina á norðrlandit, var þar allt fólk flýit or húsum[4]. Ok er þeir höfðu farit lengi[5] ok áleið daginn, þá [mælti konúngr, at þeir skulu aptr ofan snúa; segir hann, at Hákon son hans skal[6] fara ofan öðrum megin með bygðinni ok sumt liðit, en vèr munum, [segir konúngrinn[7], hèr stefna ofan, ok skulum vèr hvârirtveggju brenna bygðina alla. Var þá skotit eldi í hús, ok brennt [svâ allt[8] sem þeir fóru; brunnu þar margir stórbæir; þá brendu þeir Dalinn mikla, er Hávarðr búandi átti. Um kveldit hljóp sveinn einn fram[9] af skóginum til konúngs, ok mælti: herra, fyrir guðs sakar[10] látit eigi brenna bæ föður míns hèr fram fyri[11]. Konúngr svarar: [skal brenna víst eigi[12] [hans bæ[13], fyrir því er þú biðr, ok engi mundi brendr hafa verit í dag, ef bændr hefði heima verit ok beitt[14] griða, ok seg þeim svâ, at engan skal nú brenna hèðan ífrá[15]. Þá fór konúngr til skipa sinna; [ok annan dag eptir[16] komu bændr ofan, ok

1) treystu, *F.* 2) *frá síðara* [*v. G; frá fyrra* [kvomu allir fyrir austan ána, en annarsvegar ekki, því at þeir væntu sèr fulltíngis af Böglum, *B.* 3) nokkurar nætr, *G*, *F.* 4) hèruðum, *B.* 5) lánga hríð, *G*, *F.* 6) *frá* [bað konúngr þá snúa aptr; skal Hákon son minn, *G.* 7) *v. G..* 8) hvar, *G*, *F.* 9) *v. G.* 10) nafn, *F*, *G.* 11) *b. F.* 12) ekki skal brenna, *G.* 13) *v. G.* 14) beiðzt, *B*, *G.* 15) af, *G*, *F.* 16) um myrgininn, *G.*

festu konúngi gjald, ok gekk þá undir hann allt fólk þar, [ok guldu gjöld[1]. [En er konúngr hafði þar sýslat slíkt er hann vildi, þá[2] sigldi hann norðr fyrir[3] Foldina, ok lá í Hafsteinssundum, [er hann spurði at Baglar rèðu til skipa í Túnsbergi. Ok er konúngr kom í [Grindhólmasund, þá[4] rèri hann [út eptir þeim[5] fyrir norðan Tunnu[6], ok tók þá at myrkva; lá konúngr um nóttina í Rafnsvâginum[7] [utan at Tunnu[8], en Baglar lágu litlu sunnar við ströndina. Þegar í dagan rèri konúngr [með skútur ok lettiskip[9], at leita [þeirra; en[10] Baglar [sigldu fyrir dag[11] á haf út, en konúngr eptir þeim[12]. Ok er Baglar sá, at meira gengu skip Birkibeina, [ok þat at þeir myndu eigi undan draga, þá vendu (þeir) inn[13] til lands. Þá sneri karfi einn utan at Tunnuskógum[14], er stýrði Sæbjörn limr. Birkibeinar rèru eptir honum[15], ok komst Sæbjörn undan[16] við annan mann, [en allt fèll annat[17]; tóku Birkibeinar karfann ok allt þat sem á var. Baglar sneru inn [VII skútum fyrir norðan Öxneyna[18], ok

1) *v. G.* 2) eptir þat, *G.* 3) yfir, *G, F.* 4) *frá fyrra* [ok þaðan inn í Grindhólmasund; um kvöldit spyrst at Baglar eru komnir út í Hafsteinssund ok (hafa) ráðit sèr til skipa í Túnsbergi, *G*; *frá síðara* [Grundhólmasund, síðla dags, spurði hann at Baglár fóru um Hallarheimssund, *F.* 5) at leita þeirra, *G.* 6) *þ. G*; Tiumu, *A*; Tuímu, *F*; Trýmu, *B.* 7) Hrafnsvâgi, *G*; Hrafnsvogi, *F.* 8) *þ. G*; Tiumu, *A*; *v. G.* 9) *v. G.* 10) með skútum, *G.* 11) sá þá ok sigldu, *F.* 12) þegar þeir sá þá, *G.* 13) sneru þeir, *G.* 14) *þ. G*; Tiumusk., *A*; Þriniuskógum, *B*; Tvímuskógum, *F.* 15) þeim, *F.* 16) *b. G.* 17) *v. G.* 18) Anxeyna, *G*; Yxney, *F.*

inn í Sandafjörð, ok inn[1] á norðrlandit[2] þar sem heita Heslivíkr[3]; lögðu þar at ok hljópu upp. Sverrir konúngr lagði at þeim, ok drap af þeim mjök mart; tók skipin ok allt þat er á var, en Baglar flýðu á land upp. En konúngr sneri aptr til Túnsbergs, [ok dvalðist þar um hríð[4].

Frá Sverri konúngi[5].

170. [Nokkoru síðarr[6] fór hann norðr leið sína; en er hann kom norðr í Portyrju[7], þá vendi[8] hann inn aptr í Víkina með nokkurar skútur [ok lèttiskip[9], ok ætlaði at taka af Böglum [slíkt er[10] hann fengi; fór nú dag ok nótt, [ok vænti at Baglar myndu sækja til kaupstaðanna[11], þegar er þeir ætlaði at hann myndi farinn or Víkinni. Konúngr fór fyrst[12] til Túnsbergs, [ok fèllu[13] þar VII menn af Böglum. Síðan fór hann til Oslúar, ok drap þar enn[14] nokkura menn; fór síðan aptr til liðs síns, ok hitti[15] þá með stórskipin í Askeyjarsundi[16] norðr á Limgarðssíðu[17]. Sverrir konúngr [fór þá[18] við liði sínu norðr til Björgynjar, [ok lofaði hann þá leiðángrsmönnum heim at fara, en[19] hann sat um vetrinn í Björgyn. Baglar sátu í Víkinni, ok höfðu þar skatta ok skyldir.

1) *v. G, F.* 2) *frá* [á suðrland, *B.* 3) Hellisvíkr, *B.* 4) *v. G.* 5) *þ. P.* 6) *v. G.* 7) *þ. hin;* Fortunu, *A.* 8) sneri, *G.* 9) *v. G.* 10) enn nakkvað, ef, *G.* 11) leita til kaupstaðarins, *F.* 12) *frá* [ok er hann kom, *G.* 13) drápu þeir, *G;* tóku þeir, *F.* 14) *b. G.* 15) *þ. G, F;* hittast, *A.* 16) Askeyjarsundum, *B.* 17) Lymgarðssíðu, *B;* urðu Birkibeinar honum allfegnir, *b. G.* 18) ferr nú, *G.* 19) *v. G.*

Sverrir konúngr settist um bergit[1].

171. Um vârit eptir hafði Sverrir konúngr úti leiðángr [allt norðan or landi[2], ok fór með mikit lið austr til Víkr. Hreiðarr sat á [berginu í[3] Tunsbergi, ok hafði vart CC manna[4]; þar var Hallvarðr bratti ok[5] margir aðrir[6] sveitarhöfðíngjar, en konúngsefni[7] þeirra[8] ok Sigurðr jarlsson[9], [ok enn mikit lið var[10] á landi uppi. Sverrir konúngr sigldi austr yfir[11] Foldina, ok[12] fór þar um sumarit ok tók gjöld af bóndum; gekk þar undir hann allt fólk nema Skeynir. Eptir þat fór hann upp til Borgar, ok lèt draga skútur upp um forsinn Sarp; reyru síðan upp eptir ánni; gengu þá upp í Skaun, ok brendu þar alla bygðina. Síðan gengu bændr til sættar, ok guldu gjöld; fór þá konúngr aptr til skipa sinna, ok sigldi [þá norðr yfir Foldina[13] til Túnsbergs[14]. Sverrir konúngr settist um bergit, ok bannaði Böglum af at gánga; hann setti [tjaldbúðir [allt fyrir norðan[15] bergit, á milli bæjarins ok norðr til sævarins[16]; hann lèt skera díki fyrir utan herbúðirnar, allt norðan frá vâginum ok suðr til Skeljasteinssunds, ok settu þar kraka allt fyrir innan díkit, [ok

---

1) *þ. P*; Um leiðángr Sverris konúngs, *G.* 2) um allt land, *B.* 3) *b. G*; *frá* [*v. F.* 4) *b. G.* 5) mjök, *b. G.* 6) *b. B.* 7) *þ. G*; konúngr, *B*; höfðíngi, *A.* 8) *v. G.* 9) *v. G.* 10) við sumu liðinu, voru, *G.* 11) um, *B.* 12) *b. B.* 13) *v. G.* 14) þat var um Maríumessu skeið ennar efri, *b. B, F.* 15) fyrir utan, *F.* 16) *frá fyrra* [fyrir austan tjaldbúðir sínar bergit, millum bæjarins ok norðr-sjóvarins, *G.*

var þat allt gert við áhlaupum landhersins[1]. Konúngr lèt uppsetja skip sín ok umbúa; hann skipti liði sínu í umsátir; voru gestirnir norðr við götuna, er ofan liggr or Fróðaási[2], var Petr steypir höfðíngi[3] fyrir þeim; tóku þeir hús í bænum niðri[4], ok fluttu upp þannig, ok er þat[5] kallat Gestabakki. Konúngr svaf optast í bænum, ok [mart lið[6] með honum.

Sverrir konúngr [sat um Túnsberg[7].

172. [8]Sverrir konúngr skipaði [her sínum til atgöngu[9] at berginu; [konúngr lèt fara merki sitt[10] upp [sunnan í[11] kleifina, en gestirnir sóttu at hinum nærðra kastalanum. Ok er Birkibeinar sóttu upp [í bergit[12], þá [höfðu Baglar skipazt fyrir[13] til varnar, ok báru[14] á þá bæði [grjót ok skot; Birkibeinar gengu allt upp undir kastalann, ok lögðu kesjum hvârir at öðrum. Baglar voru í kastalanum, ok báru ofan stórt grjót[15], [ok meiddust þar[16] fyrir bæði[17] skildir ok[18] stálhúfur; hrukku Birkibeinar sárir[19] ofan í kleifina. Sá þá konúngr at þar var svâ mikill vígismunr, at ekki myndu þeir [mega með atgöngu fá vunnit[20] bergit: Baglar

1) landsmanna, *F*; *frá* [*v. G.* 2) Fróðási, *F*, *B.* 3) *v. G.* 4) *v. G.* 5) síðan, *b. G.* 6) þar mart hans manna, *G.* 7) sótti bergit, *B.* 8) *A hefir hèr eptr* S. k. settist . . . gánga (*ofaukit*); síðan sk. S. k. o. *s. fr.* 9) nú sínum mönnum til atsóknar, *G.* 10) fór konúngsmerki, *G.* 11) undir, *F.* 12) at berginu, *G.* 13) vopnuðust Baglar ok bjuggust, *F.* 14) *frá* [báru Baglar, *G.* 15) *frá* [skot ok grjót svâ stórt, at ekki hèlst við, *G*; at hvörki hèlst við, *F.* 16) *frá* [meiddust, *G.* 17) *frá* [*v. F.* 18) nè, *F.* 19) ok barðir, *b. G*, *F.* 20) þannin mega vinna, *G.*

voru þá kátir ok stórorðir. [Ok er konúngr hafði [dvalzt um hríð við bergit[1], þá[2] sendi [hann menn frá sèr[3] allt í hèruð, at flytja til sín leiðángra ok vistir, ok greiddist þat allt vel, meðan Birkibeinum var hægt at fara með[4] skípum fyrir ísum. Sverri konúngi þótti þat mikil mein, er [engi maðr kunni at segja honum[5] af umbúnaði[6] þeirra á berginu; hann gerði þat ráð, at teknir voru[7] kirkjustigar í bænum, ok bundinn hverr við annan, ok settir sunnan við stöpulinn í Lafranskirkju; fór maðr þar upp eptir, ok allt upp á ráfit[8], þat er frá vissi berginu, ok spenti höndunum um[9] knappinn, ok sá þá öll tíðindi á bergit. Baglar sá hann, ok þá skaut Hreiðarr sendimaðr[10] at honum, ok setti hina fyrstu ör í knappinn, ok þegar aðra, ok kom sú milli handa honum, [við þat[11] er hann lèt laust; en ráfit hlífði honum við fleirum skotum. Síðan fór hann ofan, ok sagði konúngi þat sem hann hafði sèt. Baglar höfðu dregit skútur nokkurar upp á bergit; ok skamt niðr frá hinum nærðra[12] kastalanum var brunnr þeirra, ok höfðu þeir þar hvelft yfir skútu nokkurri, svâ at þeir máttu vel[13] gánga til af berginu[14]. Kastalarnir voru svâ gervir, at stafir

1) *frá síðara* [lengi dvalizt í umsátinni, *F.* 2) *frá fyrra* [konúngr, *G.* 3) sína menn, *G.* 4) á, *G, F.* 5) *b. F.* 6) *frá* [hann vissi eigi umbúnað, *G.* 7) allir *b. G.* 8) ráfrit (*hèr ok síðar*) *B.* 9) upp, *G.* 10) *v. G.* 11) í því, *G.* 12) neðra, *B.* 13) *v. G.* 14) kastalanum, þá þeir vildu, *F.*

IIII stóðu upp[1], ok syllr[2] [upp í milli[3], ok [þar arinn á[4], en niðri hurðir[5] milli[6] stafanna. Þat var á einni nótt um haustit, at á var niðamyrkr; konúngr gerði mann einn uppá bergit, er nefndr er Sveinn múnki; hann hafði með sèr einn kaðal, ok II spjót [hafði hann[7] skamskept, [annat í hendi, en[8] annat undir belti sèr[8]. Hann gekk upp á bergit, ok bar kaðalinn um einn kastalastafinn [sem ofarst[9]; en öðrum enda kaðalsins fylgði meirr en C manna. Sveinn laust á kaðalinn, ok merkði[10] þeim, at þá var fastr annarr endir[11] kaðalsins; hljópu þeir síðan[12] á kaðalinn[13], ok drógu fast; tók þá kastalinn at ríða mjök[14], en Baglar þeir er í voru urðu mjök óttafullir; ok í því bili brast reipit[15] í sundr. Sveinn múnki [gekk upp á bergit, ok austr þar er voru varðmenn II[16] ok sváfu báðir, ok setti hann spjótit í gegnum annan, en annarr hljóp upp [við lagit[17], ok lagði Sveinn þann standanda, ok drap þá báða; fór [þá austr af berginu, ok svâ aptr til Birkibeina[18]. Sverrir konúngr [leitaði margra bragða til at vinna bergit; hann[19] lèt gera flaka[20] af viðum,

---

1) *b. G.* 2) syrlur, *F*; syllt, *B.* 3) uppi á, *F.* 4) einn, *F.* 5) hurð, *F.* 6) *frá* [*b. G*; *í þess stað ok frá orðinu syllr* þar á enar neðri hurðir milli stafanna, *B.* 7) var annat, *B*; *v. F.* 8) *b. P*; ok hafði hann þat u. b. við sik, *B*; (við síðu) *F*; *frá fyrra* [*v. G.* 9) efst, *F*; optast, *B*; *frá* [*v. G.* 10) bendi, *hin*, 11) endi, *B.* 12) þá, *G.* 13) strenginn, *F.* 14) *b. G.* 15) kaðallinn, *G.* 16) fann austr á berginu II varðmenn, *G.* 17) *v. G.* 18) síðan aptr til sinna manna, *G.* 19, *v. G.* 20) floka, *F.*

ok undir digra stafi, ok lèt þat bera upp undir kastalann[1], [ok var þat úhægt meðferðar; varð þetta[2] at engu ráði. Jafnan gengu Birkibeinar [um daga[3] í skotmál[4], ok skutust þeir á; ok [stóðu Baglar um[5] allt betr at vígi[6].

Frá Ínga ok Böglum.

173. Íngi, höfðíngi þeirra Bagla, ok Sigurðr jarlsson, Árni biskupsfrændi, ok margir aðrir sveitarhöfðíngjar [ok meginliðit Bagla[7] voru[8] á Upplöndum, ok stundum út[9] í Víkinni. [þeir höfðu þat ráð gert sín í milli, ok Hreiðarr, at hvárir[10] skyldu öðrum [koma at gagni[11], [ef nauðsyn bæri til[12]. En við umsátir þær [er Sverrir konúngr gerði[13] þeim Hreiðari, þá þótti [þeim seint til liðveizlu[14] af sínum mönnum; en þóttust sitja[15] í háska miklum; [gerðu nú[16] þat ráð, at senda menn til þeirra Ínga, ok með [þessu tilstilli[17], at á einni nótt tóku þeir eina skútu litla, er átta menn rèru á borð, ok drógu vestr á bergit [til sævar[18], lögðu síðan[19] [í árar[20] ok báru festar á, höfðu til vegr[21], ok vagu fram af berginu; gengu þar á menn X, þórðr dokka[22] var fyrir þeim, lètu síga [í

1) bergit, G. 2) var því úhægt við at koma, varð þeim þat ok, G. 3) v. G. 4) við Bagla, b. G. 5) þat, b. F. 6) frá [veitti Böglum jafnan betr, G. 7) v. G. 8) þ. G; var, A. 9) v. G. 10) höfðu þeir Hreiðar þat viðmælzt, G. 11) liði, G; frá [við hjálpa, B. 12) v. G. 13) sem Birkibeinar höfðu, G. 14) Hreiðari sein liðveizla, G. 15) staddir, F, 16) ok gerði, G. 17) umstilli, F. 18) v. G. 19) v. G. 20) árar í hömlur, B. 21) vægr, G; vögur, F. 22) aukka, B.

reipum[1] skútuna ofan á sæ; ok var [þetta mikil hættíngarferð[2], ok þó mest fyrir því, at Birkibeinar lágu á skútum[3] fyrir berginu, ok hèldu þar vörð hverja nótt. [Baglar lustu í árum[4], ok rèru út milli þeirra drífanda um sundin, ok hljópu á land fyrir innan Smjörberg[5]. Birkibeinar rèru eptir þeim, ok fengu skútuna tóma, [en ekki fleira[6]; Baglar[7] fóru [leið sína, þar til[8] er þeir hittu[9] Ínga ok Sigurð, ok sögðu þeim orðsendíng Hreiðars, ok þau tíðindi, er þar höfðu gerzt. Baglar þóttust[10] þat eina spyrja [frá Sverri konúngi[11], er[12] þá lángaði ekki til [fundar hans; segja at hann myndi hverfa frá berginu, þann tíma er snjóva tæki eðr frjósa[13]. Sverrir konúngr varð þessa varr[14] um morguninn eptir, at Baglar höfðu hlaupizt[15] af berginu; hann mælti: svâ[16] leitt sem yðr er orðit at sitja um bergit, þá [sè þèr nú, at þeim er enn[17] leiðara [þar at sitja[18].

Frá Ribböldum [ok Böglum[19].

174. Jón Englakonúngr hafði sent Sverri konúngi áðr um sumarit[20] C[21] hermanna, þeirra

1) *b. G.* 2) þat þó hættíng mikil, *G*; hættuferð hin mesta, *B, F.* 3) skipum, *G.* 4) þeir þórðr lustu nú árum í sjó, *B.* 5) Trímubjörg, *F.* 6) af mönnum, *B; frá* [*v. G.* 7) *þ. G*; þeir, *A.* 8) til þess, *G.* 9) fundu, *G.* 10) kvoðust, *G.* 11) af Birkibeinum, *B.* 12) *frá* [til Sverris konúngs, at, *G.* 13) móts við Birkibeina, sögðu hann mundi frá hverfa, þegar er snjófa tæki ok frysta, *G.* 14) vís, *G*, 15) laupit, *G.* 16) íllt ok, *b. F.* 17) inum þó miklu, *G.* 18) er þar sitja áðr, *G, F.* 19) *v. G.* 20) þá er hann var í Björgvin, *b. G, F.* 21) CC, *G*; tvö hundruð, *F.*

er Ribbaldar voru kallaðir; þeir voru svâ skjótir á fæti sem dýr; þeir voru ok miklir bogmenn [ok yfrit djarfir[1], ok spörðu eigi íllt at gera. (Sverrir) konúngr gerði þá á Upplönd, ok setti þann til höfðíngja fyrir þeim er Híði hèt, hann var bróðir Sigurðar skjálga; [lítt var Híði lofaðr af mönnum[2]. Ribbaldar komu ofan í Haddíngjadal, ok fóru hit efra um Sóknadal, ok ofan á þelamörk; ok hvar sem þeir komu, drápu þeir menn alla, únga ok gamla, konur sem karla; [þeir drápu[3] ok búfè allt þat er þeir máttu, ok þeir drápu bæði hunda ok köttu, ok allt þat er kvikt var fyrir þeim; þeir brendu ok [alla bygðina[4] þar sem þeir komu[5]. En ef [samnaðr var görr at þeim[6], þá hljópu þeir á fjöll [ok á firn[7]; komu þar jafnan[8] fram, [er engi[9] mann varði; [þeir ráku þar[10] hernað í þær bygðir, er aldri fyrr hafði[11] komit herr[12], ok gerðu þau hervirki, er engi maðr vissi dæmi til slíks[13]. þeir komu til Sverris konúngs, þá er hann sat um bergit, ok gengu jafnan[14] djarfliga til móts við Bagla, ok skutu hvârir at öðrum. [Ok einnhvern[15] dag lustu Baglar einn Ribbaldann með öru, svâ at sá fèkk þegar bana af, en þeir Ribbaldarnir skræktu hátt, er þeir

1) *v. G.* 2) *v. G, F.* 3) *v. G.* 4) bygðir allar, *G.* 5) fóru, *G.* 6) menn fóru at þeim, *G.* 7) *þ. F*; finnerni, *A*; *frá* [eðr eyðimerkur, *G*; merkur, *B.* 8) *frá* [enda komu þá þar, *G.* 9) sem síst, *G.* 10) *v. hin.* 11) hafa, *B.* 12) flokkar til hernaðar, *B.* 13) *frá* [*v. G.* 14) opt, *G.* 15) einn, *G.*

sá þetta, ok hljópu stundum [frá berginu, en stundum til[1], ok skutu at Bögluṁ[2]; ok litlu síðarr skaut[3] einn þeirra Víkíng nefju[4], [svâ at hann fèkk bana, kom örin upp í óstinn[5] hinum vinstra megin[6]; hann hafði verit hinn mesti hermaðr[7].

Frá brögðum[8] Sverris konúngs.

175. [Þórðr dokka var sendr af berginu til þess, at Hreiðarr þóttist þurfa liðveizlu af þeim Ínga ok Sigurði. Sverrir konúngr hafði þetta spurt; hann mælti: Baglar munu vænta þeirra higat, ef þeir vilja viðskipast þessa orðsendíng[9]. Nú skulum vèr hafa[10] einn prett við þá: í nótt [í niðamyrkri[11] skulu vârir menn fara upp um Fróðaás með miklu liði, ok gæta til[12], at[13] Baglar verði eigi varir við eða[14] bæjarmenn; en Birkibeinar, þeir sem eptir [eru, skulu[15] hlýða til, er konúngr lèti blása, ok bregða[16] til vâpna; síðan skulu þèr fylkja hvârutveggja liðinu, ok láta sem þèr berizt, ok þyrmizt þó raunar sem skyldt er; en þèr, er or bænum farit[17], þèr skulut falla fyrir hinum er tilsækja,

[1]) stundum til, stundum frá, *G.* [2]) *þ. G*; þeim, *A.* [3]) *þ. G*; laust, *A.* [4]) *þ. G*; væfni, *A*; vefuju, *B*; vefju, *F.* [5]) hóstinn, *B.* [6]) *frá* [í hóstinn til bana, *G.* [7]) víkíngr, *B.* [8]) ráðagerð, *G.* [9]) *frá* [Böglum þikkir nú seinkast liðveizlan þeirra Inga ok Sigurðar, ok er Sverrir konúngr verðr þess varr, þá mælti hann við sína menn, *G.* [10]) gera, *G, F.* [11]) *v. G, F.* [12]) *v. G, F.* [13]) hvârigir, *b. G.* [14]) nè, *G.* [15]) *þ. G, F*; væri, skyldu, *A.* [16]) laupa, *G.* [17]) koma at, *G.*

ok gerit [sem mestan[1] ysinn, [ok látit sem þeir hafi betr[2]; ok at lyktum [snúizt þèr allir á flótta, ok þá mynda ek eigi vita nema Baglar gengi[3] af berginu; [en ef þat væri, þá skulu vèr leyna liði vâru sumu sem næst berginu[4], ok [mætti [þeir koma[5] milli húss ok búanda[6]. þessi ráðagerð [var framit[7]. Um morguninn, er ljóst var orðit, þá sá varðmenn Bagla[8] [af hinum nærðra kastalanum[9], at mikit lið [ok velbúit[10] fór veginn[11] ofan [at Fróðaási[12]; þeir [gengu þegar ok vökðu Hreiðar, ok segja at þá myndu þar fara þeirra fèlagar[13]; stóð Hreiðarr upp, ok [liðit vâpnaði sik, en er þeir voru vápnaðir, sóttu þeir[14] norðr [til kastala[15]. þá sá þeir merki í hvârutveggja liðinu, því er ofan fór or ásinum[16], ok svâ því er or bænum kom; þeir heyrðu ok [mikinn lúðragáng[17]; [ok því næst sá þeir at Birkibeinar flýðu, en sumir fèllu[18]. þá [eggjuðu Baglar Hreiðar, at (þeir) skyldu gánga[19] af berginu ok veita sínum mönnum, ok láta Birkibeina eigi komast inn aptr um[20] díkit. Hreiðarr svaraði:

1) *þ. B*; mikinn, *A.* 2) *v. G.* 3) látit þèr allir undan, þá má vera at Baglar gángi, *B.* 4) *b. G.* 5) þá tröll koma, *B.* 6) *frá fyrra* [ok sjá þá hversu skipast, *F.* 7) fór fram, *G*; var frammi höfð, *B.* 8) *b. G.* 9) *v G.* 10) vel vopnat, *F*; *v. G.* 11) *v. G.* 12) frá Fróðási, *G.* 13) sögðu þegar Hreiðari, at þar mundu fara þeirra menn, *G.* 14) bað menn væpnast, ok gengu, *G.* 15) á bergit, *hin.* 16) Fróðaási, *G.* 17) lúðragángu, *G.* 18) brugðu þá sumir sverðunum, ok þvínæst tóku þeir at falla, en sumir flýðu, *B.* 19) *frá* [vildu Baglar, *G.* 20) yfir, *G.*

sjám fyrst, [hvernig þeir skiptast við[1]; ef Birkibeinar láta rekast fram at díkinu, þá mun þeim seint verða at klifa uppá krakana, ok munu[2] vârir menn drepa af þeim slíkt er þeir vilja. Ok enn mælti hann: undarliga ferr þessi flótti, ok sýnist mèr sem þetta sè leikr nokkurr: sè þèr, at þeir leita sèr fallstaða, þar er þurt er undir, eða elligar á skjöldu sína ofan; (eða) sè þèr nokkut blóðug vâpn þeirra eða klæði. [Nei, sagði hann, hvârtki sè ek[3]; ok[4] man þetta vera prettr Sverris. Ok er konúngr sá, at Baglar vöruðust [at gánga af berginu, þá[5] sneri hann aptr til herbúða sinna, ok [allt lið hans[6].

Tala Sverris konúngs[7].

176. Nú [leið á vetrinn, ok lagði á frost ok[8] ísa; gerðist þá Birkibeinum verra [um at sópast til vista, en bændr gerðust (þeim) þá ok harðari[9] í horn at taka; versnaði[10] mjök matlífit þeirra, ok[11] gerðist mikill kurr í liðinu, vildu [flestir allir[12] leiðángrsmenn heim[13]. Konúngr hafði húsþíng[14], ok talaði ok mælti[15] svâ: Þat heyri ek nú af liðinu[16], at þessi seta þikki[17] úsynju[18], ok nú væri gott heima, ok sæll væri sá er

1) hve þeir skipast við, *B*; hversu ferr, *F*. 2) þá, *b*. *G*, *F*. 3) hvartki sjánm vèr, sögðu þeir, *B*, *F*. 4) *frá* [*v*. *G*. 5) þetta, *G*. 6) allir hans menn, *G*. 7) *þ*. *B*; Um harðrètti, *G*. 8) liðr fram haustinu ok tekr at vetra, lagði, *B*. 9) harðir, *B*; verri, *F*. 10) harðnaði, *F*. 11) *frá* [at sópast at vistunum, *G*. 12) allir, *b*. *F*. 13) *frá* [þá gjarna heim leiðángrsmenn, *G*. 14) virða, *ofaukið*, *A*. 15) við þá, *F*. 16) mínum mönnum, *G*. 17) mjok, *b*. *G*, *F*. 18), úforsynju, *B*, *F*.

heim[1] skyldi fara. Úhermannligt mál[2]. [er slíkt, at kurra[3] at konúngi sínum, þó at þèr þenìt eigi svâ yömbina, sem [verkmenn við þust[4]; ok[5] úlíkir eru þèr þeim er í forneskju eru sögur afgervar, er veittu svâ þrátt umsátir at eyða fjandmönnum sínum[6], [at fúnuðu af þeim klæðin, en þeir átu skálpana af svèrðum sínum ok yfirleðr af skóm sínum[7], [ok lèttu aldri fyrri en þeir sigruðust[8]; en [þó at ek taki[9] þessi dæmi við, þá [er hèr skemra til, at meiri staðfesti ok[10] þrályndi sýna þeir Baglar á berginu, er þeir gefast eigi upp. Nú látit mik eigi lengr heyra þenna kurr; því at hèr skal sitja, hvârt er yðr þikkir[11] [bjúgt eða bratt[12], þar til er vèr höfum vald yfir Böglum. [Ok er framleið á vetrinn, mínkaði[13] vist á berginu; sá Hreiðarr [at þeirra kostr myndi brátt þrotna[14], ef þeim kæmi engi hjálp af [þeirri orðsendíngu, er gör var til Ínga ok Sigurðar[15]; en þar komu engi andsvör ímóti, nema þat eina[16], er Birkibeinar sögðu þeim hvern dag, at Íngi

---

1) *þ. B*; nú veri, *A*. 2) orð, *B*. 3) at kurra slíkt, *G*. 4) þúst, *F*; sust, *G*; *frá* [verkmaðr í vist, *B*. 5) *v. G*. 6) ok lèttu aldri fyrr en þeir sigraðust, ok svâ mikinn hug lögðu þeir á, *b. G*; þótt þeir væri svâ lengi um at sitja, *b. B*. 7) *b. G*. 8) *v. hèr, G*. 9) þótt ek taka, *G*. 10) *frá* [eigum vèr skemra til at seilast; . . . (á at minnast, *B*); meira, *G*, *B*. 11) ljúft eðr leitt, blítt eðr strítt, *b. B*. 12) (*einúngis*) ljúft eðr leitt, *G*. 13) nú mínkaði mjök, *G*. 14) mínkast, *B*. 15) þeim Sigurði ok Inga, *B*, *F*. 16) *frá fyrra* [at nú mundi verða at leita í nokkura bragða, því at þeim komu engi andsvör frá Böglum, nema þat, *G*.

konúngr þeirra [mundi brátt koma við allmiklu liði, at frelsa þá[1], en Böglum þótti þetta spott[2], sem var.

Frá ráðagerðum Sigurðar jarlssonar[3].

177. [Eptir þetta[4] lèt Hreiðarr gera brèf til Ínga ok Sigurðar; var þar [svâ sagt[5], at þeir myndu haldast á berginu mega til Nikolássmessu, ok þó með [hörðum kosti[6]; [var þar[7] beðit við[8] fögrum orðum, at þeir skyldu[9] til koma at hjálpa þeim. [Þá var komit á frost mikit, ok lagðr íss á vâginn fram með berginu[10]. Um nóttina eptir gerði Hreiðarr einn mann [með þessum brèfum[11] norðr af berginu, ok hafði hann II skíð, ok skreiddist[12] svâ fram við landinu um díkit; urðu Birkibeinar eigi viðvarir fyrr en sá maðr var[13] [í brottu; fór hann leið sína, ok[14] kom til Ínga með brèfum í Hamarkaupángi. Íngi átti stefnu við sveitarhöfðíngja; lèt þá brèf upplesa. Sigurðr jarlsson[15] svaraði svâ: vèr höfum vafizt í flokkum um hríð; [höfum vèr jafnan látit menn vâra fyrir Sverri konúngi, vèr höfum honum ok gert mikinn mannskaða[16]; nú munum vèr ok[17] ekki rasa í heliná opna, þótt Hreiðarr vili [þannig oss ávísa[18]. Vèr munum gera annat

1) *þ. G*; er nú kominn með allmikinn her, ok man brátt leysa yðr, *A.* 2) vera spottr einn, *G.* 3) *þ. P.* 4) þá, *G.* 5) sagt á, *G.* 6) harðindum, *F.* 7) ok, *G.* 8) með, *G.* 9) mundu, *G.* 10) *v. G.* 11) *b. G.* 12) skreið, *F.* 13) allr, *b. B.* 14) uns hann, *B.* 15) *b. G.* 16) *v. G.* 17) *v. G.* 18) *frá* [þat, *B*; *v. G.*

ráð: förum norðr í fjörðu, ok fám oss skip; ok skal[1] Sverrir þat til vâr spyrja, at honum man þikkja[2] meiri þörf at verja þar land, er vèr komum við, en sitja þar um fá menn á berginu; þetta leizt[3] öllum[4] höfuðráð. [Síðan vendu Baglar[5] til ferðar norðr í dala, ok komu ofan í Raumsdal; fá sèr þar skútur, ok rekast suðr með landi. [En er þeir koma suðr fyrir Sognsæ, vikja þeir [þar[6] inn[7], ok tóku mikinn andróða[8]. Þeir[9] komu um nóttina inn í Vík, ok tóku þar skútu undan Jóni stál, ok allt þat er á var, hann hljóp[10] á land upp; [Jón hafði ætlat suðr til Björgynjar. Jón hljóp upp[11] í skóg[12] ok allir hans menn, [fengu bændr þeim vâpn ok klæði[13].

Frá Böglum ok Birkibeinum[14].

178. Um morguninn[15] eptir fóru Baglar nær[16] L manna[17] upp[18] til Hofs [til baðs; þá sá Jón stál ferð þeirra[19], hann var í fjallinu uppi með[20] XVIII mann; [ok þann tíma er honum þótti helzt færi á vera[21], hljóp hann ofan[22] á bæinn; [en er Baglar sá ferð hans, tóku þeir[23] undan, en hann fylgði þeim ofan

1) mun, *G.* 2) þat, *G.* 3) lèzt, *G.* 4) þikkja, *b. G.* 5) Baglar snerust þá, *G.* 6) *v. G.* 7) *frá* [inn í Vík, *B.* 8) andróðr, *B.* 9) *frá fyrra* [*b. G.* 10) komst, *G.* 11) *frá* [ok, *G.* 12) Skulu (*eðr* Skúlu; *skýlu?*) *F.* 13) *v. G.* 14) Frá Jóni ok Böglum, *G.* 15) daginn, *G.* 16) *v. G.* 17) saman, *B.* 18) *v. G.* 19) *frá* [þat sá Jón stál, *G*; þar er, *b. F.* 20) við, *F.* 21) *v. G.* 22) heim, *G.* 23) en Baglar tóku, *G.*

til Aldinhaga[1], ok drap[2] þar einn mann; [þá veik hann aptr upp, ok[3] annan dag eptir[4] snerist hann á ferð suðr til Björgynjar hit efra. Hann fann í Björgyn[5] Einar konúngsmág ok Dagfinn, [bjöggust þeir þegar með því liði er tilfèkkst, ok rèðu[6] til skipa; fóru síðan norðr til Sogns. [þeir spurðu þat til Bagla, at þeir höfðu[7] sezt inn í Lúsakaupángi, ok [höfðu stefnt[8] þíng við Sygni, [ok boðit út leiðángri[9]. þar var Íngi til konúngs tekinn; Gunnþjófr hèt búandi sá[10] er honum gaf konúngsnafn[11]. Birkibeinar [rèru inn um nóttina í Sogn, ok komu í dagan[12] til kaupángs, ok lögðu við bryggjur, lètu þá kveða við lúðra ok gengu upp alldjarfliga; en Baglar [hljópu til vâpna ok snerust[13] á flótta, ok fèllu nokkorir menn af þeim. Björn furulángr[14] hèt maðr, hann var einn umrenníngr; hann hitti í selsætri[15] einu, í fjallinu [upp frá Lúsakaupángi[16], Árna biskupsfrænda, hann var sárr mjök, ok hafði eigi komizt lengra. Björn drap hann til klæða ok fjár [er hann hafði á sèr[17], ok myrði hann; fundust hræin[18] um vârit eptir. [Baglar hljópu upp í Kaupángsfjall, ok [inn í Svaforna[19], [en sumir á

[1]) Aldinshaga, *B*; Aldinhanga, *F*, *G*. [2]) felldi, *F*. [3]) *v*. *G*. [4]) *v*. *G*. [5]) Björginju, *G*. [6]) rèðu þeir þá, *G*. [7]) Baglar *höfðu þa*, *G*. [8]) *átt þar*, *G*. [9]) *v*. *G*. [10]) *b*. *G*, *F*. [11]) Baglar samþyktu þat er Gunnþjófr kvað upp, *b*. *B*. [12]) komu um myrginimn snemma, *G*. [13]) sneru, *G*. [14]) furuleggr, *G*. [15]) sælu-setri, *F*; sætri nokkuru, *B*. [16]) *v*. *G*. [17]) *v*. *G*. [18]) hræ hans, *F*, G; beinin, *B*. [19]) svâ upp í Svöfhorna, *F*; svâ inn í Fornafjall, *B*; *frá fyrra* [*v*. *G*.

Fólku[1], síðan fluttust þeir á ferjum, [ok á smærrum skipum[2] inn í Lustr[3]; en Birkibeinar tóku skip þeirra ok mörg vâpn ok klæði[4], ok allt fè þeirra. Baglar heimtust saman[5] í Lustr, ok sneru þá[6] yfir fjallit, ok ofan í Árdal. Þá spurði Jón stál til þeirra ok fór inn at þeim, en Baglar voru þá komnir upp um[7] vatnit; ok um morguninn eptir sneru þeir á fjallit þar[8] upp á Valdres, ok þaðan til Upplanda.

Beglingar gáfu upp bergit[9].

179. [En Sverrir konúngr sat[10] um bergit, ok var[11] nú liðin sú stefna[12], er Hreiðarr hafði ákveðit á brèfum at hann myndi haldast á berginu. Gerðist þar nú svâ hörð [seta á berginu[13], at [lítit var[14] til matarins annat en[15] [þeir hjöggu[16] svarðreiða[17] sinn, ok hjöggu þat[18] til matar; ok var um þvílíkt[19] at vela[20] til jólavistar, ok þó eigi hálfærit. Á ofanverðum jólum á einni nótt hljóp Hallvarðr bratti af berginu með[21] annan mann, ok komust þeir á fund Sverris[22] konúngs, ok gaf hann þeim grið. [Birkibeinar urðu þessa vísir um myrg-

1) Fólk, *B*; *frá* [*v. F.* 2) *v. F.* 3) Lystr (*hèr ok síðar*), *B.* 4) *frá fyrra* [Birkibeinar tóku skip þeirra ok mikinn þorra vâpna, *G*, *B.* 5) inn, *b. G*, *F.* 6) þar, *G.* 7) yfir; *G*, *F*, *B.* 8) *v. G*, *F.* 9) *þ. F.* 10) Sv. k. sitr nú, *G.* 11) er, *G.* 12) stund, *G.* 13) reiðan þeirra, *G*; reiða, *F*; vistinn ok reiðan, *B.* 14) þá var ekki, *G.* 15) *það sem eptir er sögunnar vantar algjörlega í skinnbókina A*, *ok er það því ritað eptir G* (*eðr Eyrspennli*). 16) þá hjuggu þeir, *B.* 17) reiða, *F.* 18) hann, *F.* 19) þat, *B.* 20) (*ɔ: væla*) *þ. líka F*; velja, *B.* 21) við, *B.* 22) *b. hin.*

ininn[1], ok þótti þeim allþýngt[2] er Baglar [höfðu fengit grið[3]. Baglar[4] urðu þessa [vísir, ok þótti þeim þá nokkur vân[5] sèr griða [þeir er áðr þótti engi líkindi[6] til[7]; hljópu[8] þá margir af berginu til konúngs, ok fengu allir grið. Konúngr varð þá [víss ins sanna[9], at Baglar höfðu þá enga lífsvân[10] á berginu, ok þeir voru [þá allir at þrotum komnir af matleysi; hafði þá ok Hreiðarr látit segja konúngi, at annan dag eptir mun hann gánga af berginu, ok þola heldr dauða fyrir[11] vâpnum en af sulti, en þiggja[12] grið, ef [þeirra væri kostr[13], sèr ok[14] öllum fèlögum sínum. Sverrir konúngr lèt þá blása[15] til húsþíngs; hann talaði [ok mælti[16] svâ: ek vil nú leita ráða af[17] yðr, hvernig skipa skal við Hreiðar ok hans menn[18], ef vèr fám vald yfir þeim; ok ef svâ verðr, þá munu því allir [fegnir verða[19] vorir menn, at [slíti[20] þessa þrásetu[21], [ok þeir fegnastir er verst lètu í haust, er [eigi skyldu þá ibrott[22] hverfa[23]; eðr skulum vèr nokkurum mönnum grið gefa eðr engum[24]? Þá svara margir: [svâ lízt oss sem

1) eptir um morgyninn urðu liðsmenn Sverris k. varir við þetta, *B*, *F*. 2) íllt, *F*; flestum illa, *B*. 3) skyldu grið hafa, *B*. 4) á berginu; *b*. *B*. 5) vissir, at konúngr hafði grið gefit Hallvarði; vœntu þá margir, *B*, *F*. 6) von, *F*. 7) *frá* [*b*. *B*, *F*. 8) hlupust, *F*. 9) ens sanna varr, *B*. 10) lífshjálp, *F*; nè hjálp, *b*. *B*. 11) *þ*. *B*, *F*; af, *G*. 12) gjarna, *b*. *F*. 13) hann ætti kosti, *F*. 14) kostr væri, beiddi hann ok griða, *B*. 15) öllu liðinu, *b*. *B*. 16) *v*. *B*. 17) við, *F*. 18) fèlaga, *B*. 19) fagna, *B*. 20) slíta, *B*. 21) *frá* [at slitin sè þessi þrásetа, *F*. 22) þá skyldu frá, *B*. 23) *frá* [*v*. *F*. 24) hvert er yðvart ráð? *b*. *B*, *F*.

þeir einir muni hèr[1] saman komnir á berginu er flest íllt hafa gert[2]; [man oss sá þikkja inn harðasti[3] kostr[4], at hafa soltit[5] í vetr fyrir þeirra skyld[6], ok haft marga vâsbuð, en nú skyli vèr hèr[7] taka föðurbana [vâra eðr bræðra[8] ok gefa grið, ok skipa síðan í hálfrými með[9] oss. [Konúngr mælti: sèð[10], góðir menn, hverr yðar er sá er mèr þikkist ofstórr[11] ok ekki vill þola [at jafnast[12] við mik; minnizt á þat, hvert nokkurum mun þat vera[13] brígslat síðan, at hafa hèr [minn dóm[14]. Hèr í Túnsbergi [felldu Baglar[15] Híða[16] bróður minn, en í Oslu Filippus[17] jarl, frænda minn, ok marga aðra; í vetr munu þèr heyrt hafa, at þeir hafa kallat Sverri bikkju[18], ok mörgum öðrum illum[19] nöfnum[20]. Nú vil ek þat allt fyrirgefa þeim fyrir guðs sakir, ok vænta þar á mót af honum fyrirgefníngar þess, er ek hefi mót honum gert; eigu þèr ok eigi síðr sálur en ek, ok [skulu þèr þess[21] minnast; ok engi maðr mun yðr kalla[22] fyrir þetta[23] bleyðimenn. [Jáðu nú

[1]) hèr á berginu eru þeir, *B*, *F*. [2]) oss ok vârum mönnum, *b. B.* [3]) versti, *F.* [4]) *frá* [ok mun sá kostr eigi góðr þikkja, *B.* [5]) hèr, *b. F.* [6]) skuld, *F*; sakir, *B.* [7]) *v. F*, *B.* [8]) eða bróðurbana sína, *B.* [9]) hjá, *B.* [10]) þá svarar Sv. k.: sjáit, *B*; (sjái, *F*). [11]) ofgóðr, *F.* [12]) jafnað, *F.* [13]) *v. B.* [14]) mín dæmi, *F*; af mínu dæmi, *B.* [15]) lètu þeir drepa, *F.* [16]) *þ. F*, *G*; *Hýða* (*allstaðar*), *B.* [17]) Philippum, *F.* [18]) eðr meri, *b. B.* [19]) orðum ok, *b. F.* [20]) er þeir hafa við mik talat, *b. F.* [21]) eigit þèr þess at, *B.* [22]) at heldr, *b. F.* [23]) þessa sök, *B*; *v. F.*

allir því[1] at konúngr rèði. Lèt konúngr þá gera orð til Hreiðars, at [þeir skyldu allir grið hafa[2]; gengu þeir Hreiðarr þá af berginu um myrgininn eptir[3] at dagverðarmali allir; Sverrir konúngr lèt leiða þá fyrir sik; svörðu þeir honum allir eiða. Síðan lèt hann skipta þeim í sveitir, tók hann Hreiðar í sína sveit; hann bað menn mikinn hug áleggja at næra þá, [ok svâ var gert[4]; [bað hann þá ok sjálfa[5] [at taka varliga[6] mat ok drykk, en þeir gerðu þat allmisjafnt[7]. En svâ nær voru þeir komnir dauða[8], at allir fengu sjúkleik[9], ok margir önduðust; margir krömdust lengi þeir er lifðu[10]. Hreiðarr var lengi sjúkr, ok lagði konúngr þar til mörg lækníngarbrögð. Konúngr sat um Túnsberg XX vikur; en [litlu síðarr bjóst hann á braut, en bergit var unnit[11].

Um kránkleik[12] Sverris konúngs.

180. Sverrir konúngr tók sjúkleik[13] þar[14] í Túnsbergi, ok fór sú sótt ekki[15] æst[16]; [konúngr fór[17] norðr til Björgynjar, ok kom þar [á föstu[18]; hann lá lengstum um daga aptr á

1) Lauk svâ þínginu at allir játuðu, *B*, *F*. 2) þeim (honum *F*) var griðum heitit, *B*, *F*. 3) *v.* *B*, *F*. 4) *b.* *B*, *F*. 5) *þ.* *B*; fyrst, *G*; *v.* *F*. 6) fyrst með varygð bæði, *B*; *v.* *F*. 7) *frá fyrra* [*v.* *F*. 8) hana, *F*. 9) fyrr en styrk, *b.* *B*; (styrkleik, *F*). 10) lifi hèldu, *F*. 11) brátt þegar bergit var uppgefit, bjóst konúngr til brottferðar (ferðar, *F*); ok lèt fram setja skip sín, *B*, *F*. 12) Frá sjúkdómi, *B*. 13) sjúkdóm, *B*. 14) mikin, *F*. 15) mjök, *b.* *F*. 16) ótt, *B*, *F*. 17) fór konúngr í brott, þá er hann var búinn, *B*, *F*. 18) lángaföstu, *F*; at föstu eðr litlu fyrr, *B*.

skipi sínu[1] uppi í lyptíngunni. Hreiðarr lá [þá ok[2], var honum rúm gert[3] við lyptíngina á[4] hásætiskistunni; lèt konúngr veita honum alla athjúkun[5] sem[6] sèr, ok talaði við hann jafnan[7], þvíat Hreiðarr var vitr maðr[8]. Sverrir konúngr fór upp til borgar í Björgyn, ok var í höllinni[9]; var honum þar veittr umbúnaðr. Þat var [þriðjadags myrgin[10] í annarri viku lángaföstu[11], at konúngrinn hafði fengit sveita, ok þóttist þá verklauss; kvâmu þá til hans margir menn, en optast var fátt[12] hjá honum. Ok er flestir menn voru [braut gengnir[13], talaði [við hann Petr svarti; sagði konúngr honum[14] draum sinn: maðr kom at mèr, sagði hann, inn sami er mèr hefir opt sýnzt fyrr, ok aldri villt borit fyrir mik; en ek þóttumst vita at ek var sjúkr ok mjök máttfarinn; ek þóttumst spyrja hverninn sú sótt mundi lúkast; en mèr þótti hann þá þegar snúa braut frá mèr, ok svara[15] á þessa leið: búst þú við upprisunni einni, Sverrir! sagði hann. Nú lízt mèr þessi draumr mjök tvíslægr; en þó[16] væntir mik [nú eptir sveita þenna[17], at aðrahvâra

1) v. B, F. 2) ok þar, F. 3) búit, B; sett, F. 4) hjá, F. 5) hjúkun ok hjálp, B. 6) sjálfum, b, F. 7) optliga, B, F. 8) ok margra luta vel kunnandi, b. B; ok nær allra l. v. k, F. 9) hallinni, B, F. 10) þriðja daginn, F. 11) föstu, B. 12) hann fátalaðr ok ekki mart manna, F. 13) brot farnir, B; á brott, F. 14) konúngr til Petrs svarta ok kvaðst vilja segja, B. 15) þ. F; svaraði, G. 16) þess, B. 17) eptir þetta, B.

skipan taki brátt[1]. Var[2] ok svâ, at [honum tók þá[3] at þýngjast svâ sem áleið daginn. Eptir um myrgininn lèt konúngr [sækja kennimenn ofan í bæinn[4], ok var þá búizt[5] til[6] at [olía hann[7]; lèt hann þá upplesa brèf þau er hann sendi Hákoni, syni sínum, um skipan ríkisins, ok lèt þau brèf innsigla. Hann talaði[8] þá ok fyrir öllum þeim er hjá voru [ok sagði svâ[9]: at allra yðar vitni, þá[10] veit ek mik engan sun eiga í lífi nema Hákon einn, þóat þeir menn komi síðarr upp er svâ kallist, ok vili fyrir því gera úfrið í landi hèr. Nú vil ek, áðr en ek sè olíaðr[11], láta mik hefja upp í hásætit, ok vil ek þar annathvârt bíða bót eðr bana; ok mun þetta[12] annan veg fara eðr [til spyrja Nikolás Árnason, en hann[13] mun vænta, ef ek öndumst[14] hèr í hásætinu, ok standa[15] yfir mèr vinir einir[16]; en hann hefir sagt, at ek munda vera högginn niðr fyrir hund ok hrafn[17]; en guð sè þess lofaðr, er hann hefir gætt mín í mörgum þrautum fyrir vâpnum úvina minna. Var þá kon-

1) skjótt, *B*, *sem ein bætir því hèr eptir fylgjanda við*: Petr mælti: allt munu þèr, herra, þetta kunna görr at sjá en nokkur annar; en á þat horfir minn hugr, at um þá muni rætt upprisuna, er á enum efsta dómi er; ok munda ek svâ viðbúast, herra, at þat myndi draummaðrinn birt hafa. Konúngr svarar: eigi er þetta úáræðiligt. 2) þat, *b. F.* 3) þá tók konúngi, *B.* 4) senda í bæinn ofan eptir kennimönnum, *B.* 5) búit, *B.* 6) við *F.* 7) veita honum olenn, *F*; (olenn, *B*). 8) mælti, *B*, *F.* 9) *v. F.* 10) segir hann, *b. B.* 11) oleaðr, *B.* 12) á, *b. B.* 13) til spyrjast, en Nikulás biskup Arnason, *B.* 14) deyr, *B.* 15) standi, *B.* 16) mínir, *B*, *F.* 17) sem húsmali, *b. B.*

únginum veitt olean; eptir þat [mínkaðist megin[1] hans. Ok er hann fann at nær dró at andláti hans[2], þá mælti hann[3]: við [dauða minn[4] látit[5] bert andlit mitt ok látit þá sjá bæði vini[6] ok óvini, hvârt þá birtist þat[7] nokkvað á líkama mínum[8], er óvinir mínir hafa bannat mèr eðr bölvat; nú[9] mun ek þá ekki [mega því leyna[10], ef eigi eru betri efni í en þeir hafa sagt. Hefi ek meira starf ok úfrið ok vandræði haft í ríkinu, en[11] hóglífi; er svâ at minni virðíngu[12], sem margir hafi verit öfundarmenn mínir, [þeir er þat hafa látit gánga fyrir fullan fjandskap við mik[13], sem nú fyrirgefi guð þeim[14] öllum; ok dæmi [nú drottinn minn vâr í milli[15], ok allt mitt mál.

Andlát Sverris konúngs, [ok sagt frá háttum hans[16].

181. Sverrir konúngr andaðist laugardaginn í sæludögum[17]; ok var um lík hans búit vegliga, sem vân var[18]. Var svâ gert sem konúngr hafði beðit, at berat var andlit hans; sá allir þeir er hjá voru, ok báru síðan þar allir eitt vitni, at engi þættist sèð hafa fegra líkama dauðs manns en hans; var hann ok meðan hann lifði allra manna fegrstr á hörund. Sverrir konúngr var[19] maðr lágr á vöxt, þykkr, sterkr at afli,

1) mínkaði megin, *F*; máttr, *B*. 2) sinn, *F*. 3) at, (*ofaukit*) *G*. 4) dauðann, *F*. 5) segir hann (*ofaukit*) *B*. 6) mína, *b*. *B*. 7) *v*. *B*. 8) hann þat, *b*. *B*. 9) ok, *B*. 10) leynast mega, *B*. 11) kyrrsetu eða mikit, *b*. *B*. 12) *þ*. *B*, *F*; virðíng, *G*. 13) *v*. *F*. 14) þat, *b*. *B*. 15) guð milli vor, *B*. 16) *b*. *P*. 17) imbrudögum, *B*. 18) at, *b*. *B*. 19) allra manna bezt látaðr, *b*. *B*.

breiðleitr ok vel farit andlitinu; optast skapat skegg, rauðlitut augu, ok lágu fagrt ok fast. Hann var kyrrlátr ok hugaðsamr[1]; manna var hann *snjallastr*[2], *stórráðr*, *skírt orðtakit*, ok *rómrinn* svâ mikill yfir málinu, (at) þóat hann þætti eigi hátt tala, þá skildu allir, þóat fjarri væri; hann var sæmiligr höfðíngi, þar sem hann sat í hásæti með vegligum búnaði; hann var hárr í setunni, en fótleggrinn skamr; aldregi drakk hann áfenginn drykk, svâ at hann spillti viti sínu at heldr. Hann mataðist jafnan einmælt; [hann var djarfr ok frækn[3], eljunarmaðr mikill við vâs ok vökur.

Um gröpt Sverris konúngs.

182. Lík Sverris konúngs var borit ofan til Kristskirkju; [var sú líkferð ger[4] með mikilli prýði.

[1]) athugasamr, *B.* [2]) málsnjallastr, *F, B.* [3]) Sagt er áðr, at hann var djarfr ok frækinn, varr ok vakr, *F*; *þat sem eptir er kapítulans í fyrri útgáfu sögunnar stendr einúngis í B*: þat birtist hèr sem opt reynist, at eigi má faðerni manna marka at skaplyndi; þvíat þeir feðgar Sigurðr konúngr ok Sverrir konúngr voru úlíkir í skapshöfnum, þvíat Sigurðr var lèttlátr ok ákaflyndr, en Sverrir var staðfastr ok stillir vel; Sigurðr auðtryggr ok tallýðinn, Sverrir varúðigr ok vinvandr; Sigurðr hverfráðr ok mislyndr, Sverrir fastúðigr ok jafnlyndr; Sigurðr óðlátr ok opinspjallr, Sverrir fastorðr ok fályndr; Sigurðr fáfróðr ok fjölráðr, Sverrir ráðugr ok ráðvandr. En þó voru þeir í mörgu líkir: báðir voru stórráðir ok stórlyndir, hvârtveggi hirðprúðr ok hægr við vini, en stríðr við úvini, hvârtveggi ástsæll við sína hirð ok fylgð, þvíat báðir voru þrautgóðir, ok voru þeir mestir vinir hvârratveggju, er kunnastir voru þeirra háttum. Sverrir konúngr var harmdauði sínum mönnum ok ástvinum; ok jafnvel mæltu þeir þat, er úvinir hans höfðu verit, at eigi hefði slíkr maðr komit í Noreg á þeirra dögum sem Sverrir. [4]) *v. B.*

Í Kristskirkju utar frá kóri ok innarr frá suðrdyrum var opnaðr steinveggrinn, ok lagit þar í lík konúngsins ok var síðan látinn aptr veggrinn, ok fest þar í[1] tabula[2] af eiri, ok þar ritat á með gullstöfum[3] vers nokkur[4]. Þar var fest á utan[5] pell eitt, ok þar hjá merki hans, skjöldr ok sverð ok stálhúfa. Sverrir konúngr andaðist octava[6] idus martii, [anno ab incarnatione domini[7] [millesimo C° X C° [8]; [þá hafði hann konúngr verit XXV (vetr)[9]. Þá voru liðnir XVIII vetr frá falli Magnúss konúngs Erlíngssonar. Á sama ári andaðist Knútr Danakonúngr, ok kom þar[10] til ríkis Valdemarr[11] bróðir hans. Þá andaðist ok Byrgir jarl brosa; ok tóku þá Svíar til konúngs[12] Jón, son Sörkvis konúngs, var hann þá vetr gamall; höfðu þá Svíar konúng[13] bróklausan[14].

[1]) á, *F.* [2]) *þ F*; tabola, *B, G.* [3]) með eiri (*rángt*) *F.* [4]) *þ. F*; *innihald versanna finnst hvörki í G, nè F, en einúngis þannig í B:* þau er þat segja: at þar liggi tign konúnga, stoð ok stólpi, mynd ok dæmi trúar, prýði ok drengskapar, harðr skörungleikr, skjól ok hlífð sinnar fóstrjarðar ok föðurleifðar, hreysti harð-ræðinnar, niðran úvinanna, vegr Nóregs, dýrð sinnar þjóðar, efling rèttinda, retting laga, ástúð allra sinna manna. [5]) veggin, *B, F.* [6]) *octavo, B*; áttunda, *F.* [7]) *nostri Jesu Christi, b. B.* [8]) *hèr hefir eirspennils ritari líklega lesit rángt; má vera at (eptir millesimo)* CCII (*eðr annat árstal nærri hæfi*) *hafi staðit í frumriti hans. Frá síðara [hefir B:* M°. CC°. XV, *en F frá fyrra [* þá er liðit var frá híngatburði vors herra Jesú Christí þúsund V vetrum, fátt í tvö hundrut vetra. *Hið rètta árstal meina nú fróðir menn vera ega* 1202. [9]) hálfan þriðja tug ára, *b. F*; *frá [v. B, hèr.* [10]) *v. B*; í staðinn, *b. F.* [11]) Valdamar, *B*; Valdimar, *F.* [12]) *þ. B*; jarls, *G*; ríkis ok til jarls, *F.* [13]) *þ. B*; jarl, *G, B.* [14]) Sverrir hafði verit konúngr XX vetr ok fimm vetr. Lýkr hèr nú sögu Sverris Noregs konúngs, *b. B.*

helt þ ollū styrk und̾ h i norðr iland. Magn᷒ kr hafði m;s
alla hina stærsto m̄ er v̊ i landino. Sumar hird̾ en sumir
sato i verzlō hs. Oc þ m; v̊ sambycki allrar alþyðo at herra
h oc halld at rikis. næst at þ mest hs fræellris. at allt lðz folk
ælskaðe h oc villdi þiona af kuenn Sigurþ iorsala fara.

Helldr en haralldz gilla oc hs ætt inni [illegible]
at v̊ð t nylundo at gunhillde moðir svrrs gerði fþ
sina oc landi brt oc suðr t ruma borg. En er h̊ v̊ fyrir þeī m̄ er he
veiti scpt̄ þa sagðe hon at son har v̊ sa er annat faderni
v̊ æn h̊ hafðe sagt. oc v̊ kr faþir hs. æn h v̊ sialfr þ leyndr. En
þta mal var borit fyr̾ pavan. v̊ he þ boðit i scrip sina at hon
scylldi lata vita son. s. faderni. s. þegar er h̊ fyndi h. hon gði
fþ sina eig̃ miclo siðar en h̊ kō heī. oc fór t færeyia. oc sagði
Svrri at h v̊ son sigurþ kr. hom feck þesi saga mikillar ahyggio
oc reikaði hs hugr miok. þotti torsotlict at deila t rikis moti þeī
m. kr. oc erl. J. en hm syndez litilmanlict at hafaz eckı at hellðe
en æın buanda son æf h v̊ r kr. s. Oc er h minntiz hvso þeir
draum̄ hofðu þyð v̊t af vitm m̄ er h hafði dreymt. Oc

